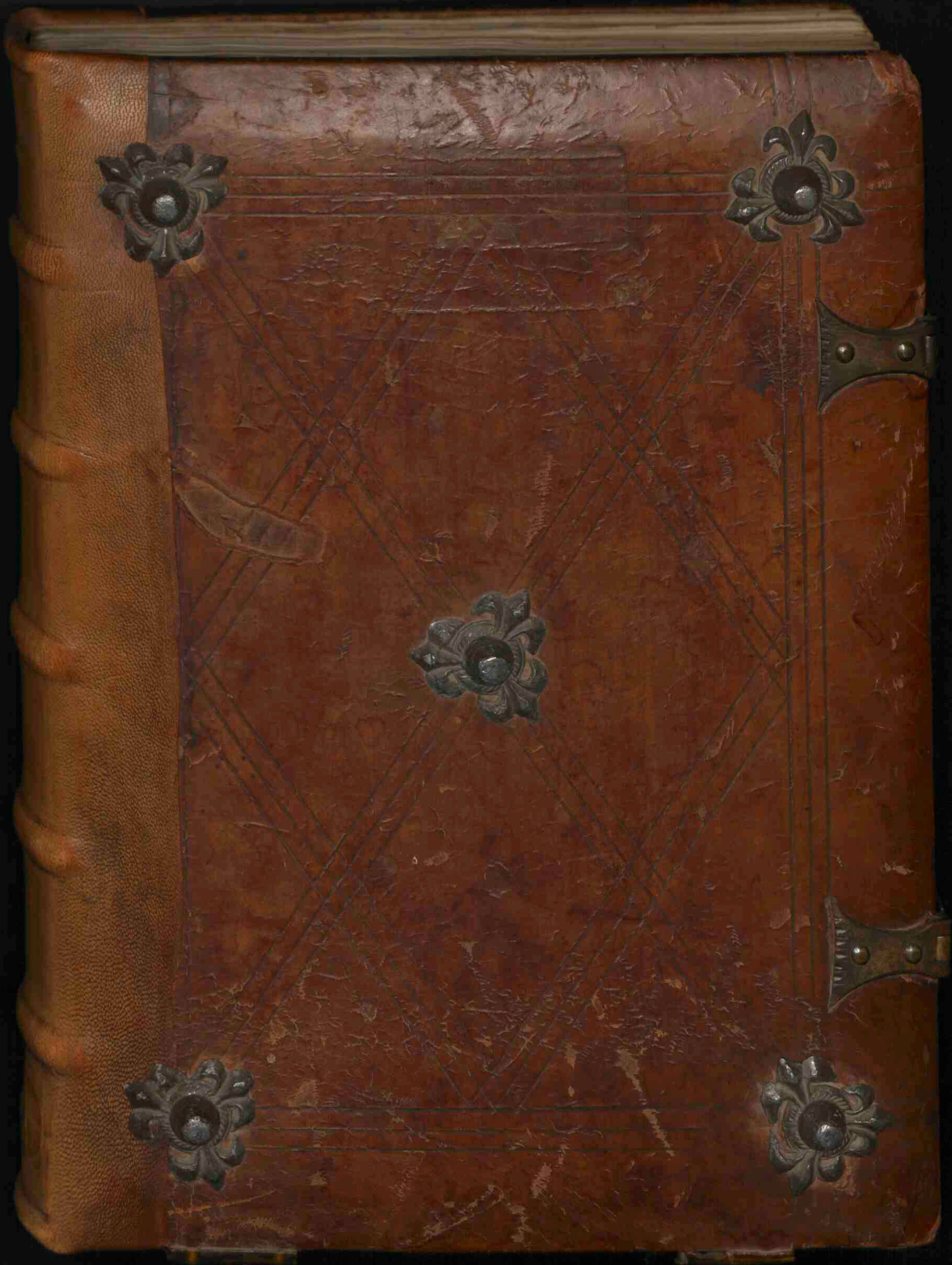
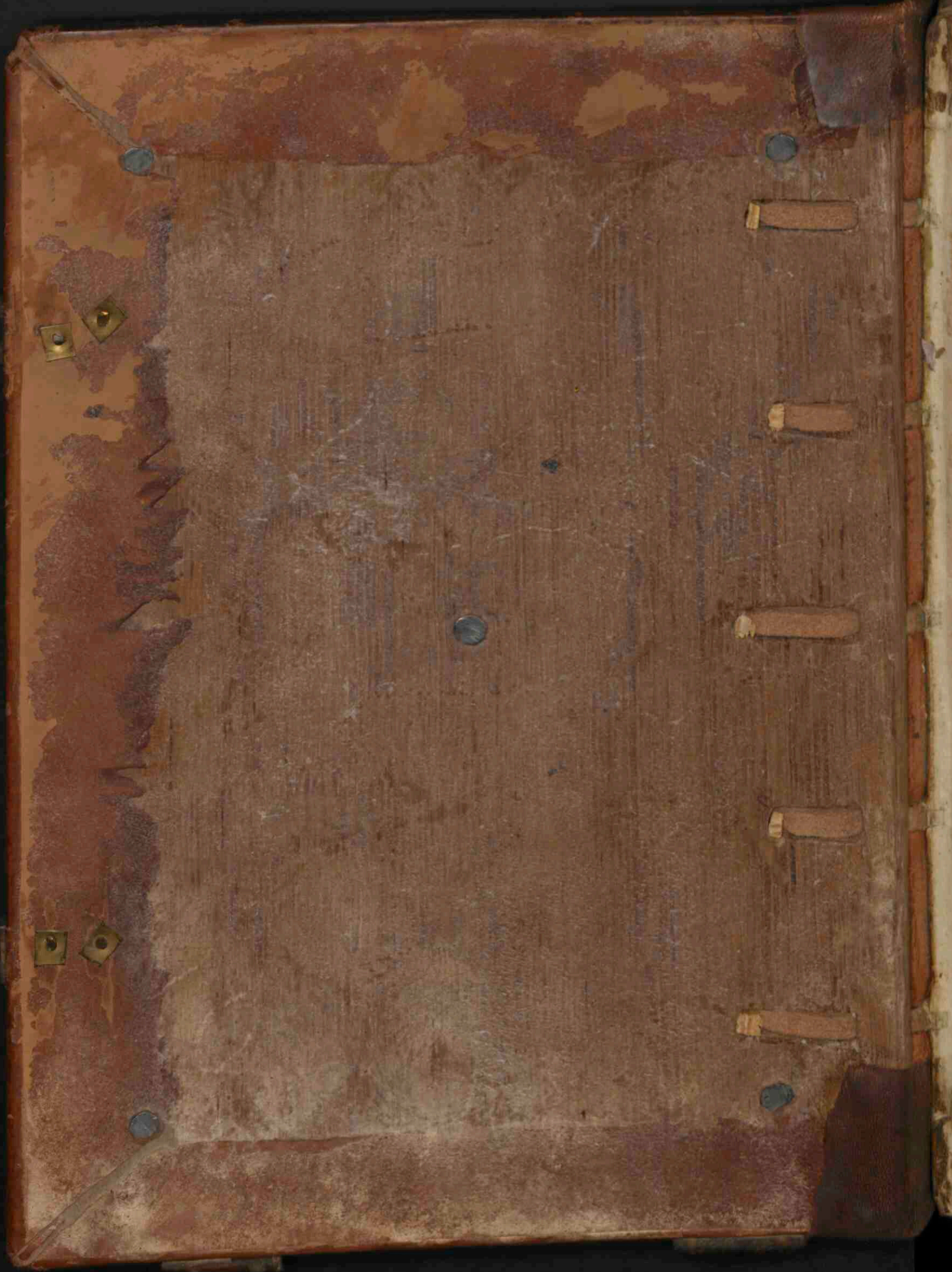

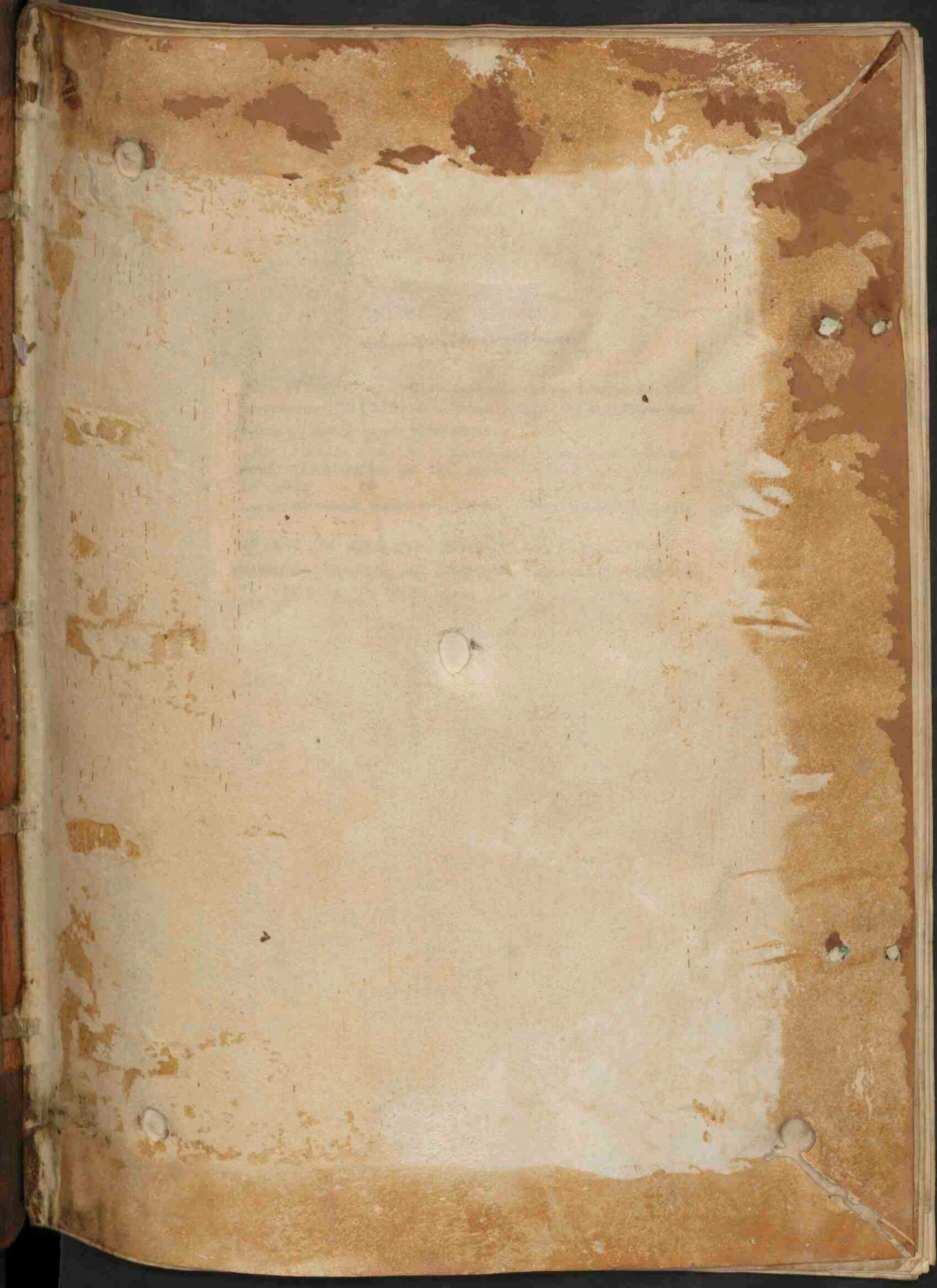

Opuscula

<https://hdl.handle.net/1874/329210>

Hs.
4 D 8

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 204

Hs 4 D 8
Pertinet Regularibus in Traiecto N. 8
65

65 (Ecl. 204, antea 295t.) Membr. fol. 149 ff. 2 col. 1456.

S. Augustinus, Opuscula, scil.: De litera et spiritu; De octo quaestionibus ad Dulcitium; Sermo de S. Cypriano; De vita christiana; De disciplina christiana; Sermones in Epistolam Johannis apostoli.

(Fol. 1a Contenta.) Fol. 2b Retractacio beati augustini in librum de doctrina christiana. Fol. 149b. Explicit liber beati Augustini super canonicam beati iohannis. Scriptus per manus fratris Arnoldi Aelberti canonici regularis in Traiecto. Anno dñi M^oCCCC^olvj^o (1456) in profesto pauli primi heremite. Orate pro eo.

„Pertinet Regularibus in Traiecto.” — De hoc ms. vid. J. J. Dodt van Flensburg in: Archief v. kerk. gesch. verzameld door Kist en Royaards, III 478—81. — Oude band met looden knoppen.

Ita cōtinetur in hoc volumine

Augustini 9 de doctrina xpiana et 11° quorū libri.

Idem de vera religione.

Idem de hā et spu.

Idem de octo q̄stionibus. ¶ Sermo de s. xpiano mīe

Idem de vita xpiana.

Idem de disciplina xpiana.

Idem sup Canonica Ioh̄is.

The following is a list of the

names of the persons who

have been appointed to

the various offices of

the Board of Directors

[Faint, illegible text in a medieval script, possibly Latin or Gothic, covering the majority of the page. The text is arranged in several columns and is significantly faded.]

[A short, distinct line of text in red ink, likely a rubric or a specific heading, located at the bottom left of the page.]

n° 255. t.

N° 295. t.
5

Retractacō beati augustini i
librū de doctrina xpiana.

3
Libros de doctrina
xpiana cum ipsos
comperissem: profice
malui quam eis sic
relictis ad alia re
tractanda transire

Copleui ergo tertium qui scriptus
fuerat usque ad eum locum ubi comen-
tatum est ex evangelio testimonium
de muliere que abscondit fermentum
in tribus mensuris farine donec
fermentaret totum. Addidi etiam no-
uissimum librum: et in quatuor libris
opus illud impleui. Quorum primi
tres adiuuant ut scripture intelligan-
tur: quartus autem quoque intelligi-
mus proferenda sunt. **I**n secundo sa-
ne libro de auctore libri que plures
vocant sapientiam salomonis. quod etiam
ipsum sicut ecclesiasticam. ihesus fili-
us syrach scripserit. non ita consta-
re ut a me dictum est postea didici:
et omnino probabilius comperiri non esse huius
eius auctorem. Vbi autem dixi huius que
dragmata quatuor libris testamenti
veteris terminatur auctoritas. et
ex consuetudine qua iam loquitur eccle-
sia vetus testamentum appellauit. **A**-
postolus autem non videtur appellare
testamentum vetus nisi quod datum est
in more synagoga: et in eo quod dixi de tem-
porum historia sanctum ambrosium
soluisse questionem tamquam coetanei fu-
erint plato et iheronimus: me fe-
ellit memoria. Nam quid ille de hac
re episcopus dixerit: in libro eius legitur
que de sacramentis siue de philo-
sophia scripsit. **H**oc opus sic inci-
pit. Sunt precepta quedam et.

Incipit liber beati augustini de
doctrina xpiana.

Sunt precepta quedam
tractandarum scrip-
turarum que studi-
osis earum video non
ita commode posse tra-
di: ut non solum lege-

do alios qui dinarum litterarum opera a-
peruerunt. sed et aliis ipsi aperiendo
proficiant. Nec tradere institui volentibus
et valentibus discere: si deus ac-
dons noster ea que de hac re cogitata
solet suggerere. etiam scribenti mihi
non denegat. Quod antequam exordium
videtur mihi respondendum esse huius
qui hec reprehensuri sunt uel reprehensuri
viderentur. si eos ante non placarem?
Et si nonnulli etiam post ista
reprehenderint: satis alios non moue-
bunt. nec ab utili studio ad impericia
et pigritiam reuocabunt: quos mouere
possunt nisi primarios paratos
que iuenerint. Quidam enim reprehensuri
sunt hoc opus nunc: cum ea que
precepturi sumus non intellexerint. Quod
dam vero cum intelligas uti voluerint con-
natis fuerint scripturas dinas secundum
hec precepta tractare. neque valuerint
aperire atque explicare quod cupiunt
iam inter me laborasse arbitrabuntur:
et quia ipsi non adiuuabuntur hoc opere
nullum adiuuari posse censebunt.

Tertium genus est reprehensorum
qui dinas scripturas uel re vera bene
tractant: uel bene tractare sibi
videtur. Qui quoniam nullis huiusmodi
obseruationibus lectis quales nunc tra-
dere institui facultate exponendorum
sanctorum librorum se affectatos uel videtur
uel putant. nempe ista precepta esse
necessaria: sed potius totum quod de
cellarum litterarum obscuritatibus lauda-

biliter apit^r dino munē fieri posse
clamitabāt. Quibz oibus breui-
ter respondēs illis qui hec que scri-
bim⁹ nō itelligūt. hoc dico ita me
nō esse rephendendū quia hec nō
itelligūt tāq³ si lunā veterē uel
nouam sydus. uel aliqd nūme da-
rū uellent uide. qd̄ ego digito in-
tento demonstrare. illis at̄ nec ad
ipm̄ digitū meū uidendū suffia-
ens eēt acies otuloz nōm̄ p̄tēa
michi succensere deberēt. Illi uō
qui etiā istis p̄ceptis cognitis at-
qz p̄ceptis ea que ī diuis scripturis
obscura sūt ita ueri nequerit. arbi-
trētur se digitū quidē meū ita ueri
posse. sidera uero qbus demonstrā-
dis itendit^r uide nō posse. Et illi
ergo et isti me rephende defināt:
et lumē otuloz dinitus sibi p̄be-
ri deperentur. Non enī si possū me-
brū meū ad aliqd̄ demonstrandū
mouere: possū etiā otulos accen-
dere. quibz uel ipā demonstrāō me-
a. uel etiā illud qd̄ uolo demonstra-
re ternat. Jam uero eorū qui diui-
no munē exultāt et sine talibus
p̄ceptis qualia nūc tradē istatui
se sanctos libros itellige atqz trac-
tare gloriāt. et p̄pterea me super-
flua uoluisse scribere existimāt. sic
ē leuenda cōmocio: ut q̄uis ī
magno dei dono iure letentur.
reuerentur tñ se per hoīes didi-
tisse lras: nec p̄pterea sibi ab andro-
nio scō et p̄fecto uero egyptio mo-
natho insultari debere. qui sine ul-
la scā līarū scripturas diuinas et me-
moriter audiendo tenuisse. et pru-
dēter cogitando itellēxisse p̄dicat.
Aut ab illo seruo barbaro xpiano.

de quo a grauissis fideqz dignissis
uiris nuper accepim⁹: qui lras quo-
qz ipās nullo doctore hoīe ī plenam
notiā orando ut sibi reuelaretur
accepit: triuianis p̄tibz ipetrans
ut etiā codicē oblatū stupentibz qui
aderāt. legendū pareretur. Aut si h
quisqz fallā eē arbitratur: nō ago
pugnāter. Certe enī qm̄ cū xpianis
nobis res est. qui se scripturas sanctas
sine duce hoīe nosse gaudet. et si ita
est uero et nō mediocri gaudet bo-
no. cōcedāt necesse est unūquemqz
nōm̄ et ab ieiunte puericia consue-
tudie audiendi linguā suā didicisse.
et aliā aliquā uel grecā uel hebraicā
uel quālibet ceterarū aut siliter au-
diendo. aut p̄ hoīem p̄ceptore acce-
pisse. Jam ergo si placet monēam⁹
oēs frēs ne puulos suos ista doceāt.
quia momento uno tēporis adue-
niente spū scō repleti apli oīm gē-
tū linguas locuti sunt: aut cui tā-
lia nō pueniūt. nō se arbitret esse
xpianū. nec spm̄ scā accepisse se
dubitet. Immo uero et qd̄ p̄ hoīez
discendū est. sine supbia discat:
et per quē docet alius sine supbia
et sine iuidia tradat qd̄ accepit. Ne-
qz tēptemur cū cui credidim⁹: ne
talibz imiti uersutis et puerisita-
te decepti. ad ipm̄ quoqz audiendū
euangelū atqz discendū. nolim⁹
ire ī ecclesias. aut codicē legē. aut
docentē p̄dicatēqz hoīem audire.
et ex parte m⁹ rari usqz ī terrā celū
siue in corpe siue extra corpus sic^r
dicat aplūs. et ibi audire ineffabili-
a uerba que nō licet hoī loq: aut
ibi uidere dñm̄ ih̄m̄ xp̄m̄. et ab il-
lo potius q̄ ab hoīe audire enā

gelu **Caucam** tales temptaciones super-
 biffias et periculofiffias magis q̄
 cogitem⁹ et ip̄m paulū aplm luct
 dina et celesti voce p̄stratū et iſtruc-
 tū. ad hōiem t̄m miſſū ēē ut ſacra-
 mēta paperet et copularēt ecclie.
 Et ceterationē corneliū q̄uis exau-
 ditas oraciones eius et cleofinas
 respectas ei āgelus nūciauerit.
 petro t̄m traditū iūvendū: p̄ quem
 nō ſolū ſacramēta paperet. ſed e-
 tiā quid credendū. quid ſperandū
 qd diligendū eſſet audiret. Et po-
 terāt utiq; oīa per angelū fieri:
 ſed abiecta eſſet hūana cōdia ſi
 per hōies hōibus deus uerbu ſuū
 miſtrare nolle uideretur. **Quo** enī
 uerū eſſet qd dictū eſt. tēplū enī de-
 i ſanctū eſt qd eſtis uos. ſi de hū-
 mano tēplo reſponſa nō redderet:
 et totū qd diſcendū hōibus tradi-
 uellet. de celo atq; per angelos per-
 ſonaret. Deinde ipſa caritas que
 ſibi hōies iūicem nodo unitatis
 aſtringit. nō haberet aditū reſu-
 dendoz et quaſi miſcendoz ſibi
 met aīoz: ſi hōies p̄ hōies nichil
 diſceret. Et certe ſpadonē illū qui
 p̄ ſaiā p̄phetā legēs nō itelligebat.
 neq; ad angelū aplū miſit: nec
 ei per angelū id qd nō itelligebat
 expoſitū. aut dinitus i mēte ſine
 hōis miſterio reuelatū eſt. ſed po-
 tius ſuggeſtōe dina miſſus ē ad
 eū: ſed utq; philippus t̄m co. qui no-
 uerat p̄ ſaiā p̄hetā: ei q; hūanus
 uerbis et lingua. qd in ſcriptura
 illa tectū erat aperuit. Nōne t̄m
 moyſe deus loquebat: et tamē
 cōaliū regendi atq; admīſtran-
 di tam magni p̄p̄ti a ſocero ſuo

alienigena ſalictet hōie. et maxime
 puidus et nūme ſupbus accepit.
 Nouerat enī ille uir ex quacūq; oīa
 uerū cōſiliū p̄ceſſiſſet: nō ei ſed
 illi qui eſt ueritas i cōmutabili
 deo eſſe tribuendū. **Postremo** qd
 quis ſe i illis p̄ceptis iſtructū
 dino munē q̄cūq; i ſcripturis
 obſcura ſūt itelligere gloriēt bene
 quidē credit. Et uerū eſt nō eſſe il-
 lā ſuā facultatē quaſi a ſeip̄o exi-
 tentē ſed dinitus traditā: ita enī
 gloriā dei querit et nō ſuā. **Sed** t̄m
 legit et nullo ſibi hōie exponente
 itelligit: cur ip̄e alijs affectat
 exponere ac nō potius eos remit-
 tit deo. ut ip̄i quoq; nō per hōiem
 ſed illo itus docētē itelligant.
Sed uidelicet timet ne audiat a
 dño. Serue neq; dares pecuniā
 meā nūmularijs. Sicut ergo hī
 ea q̄ itelligūt. p̄dunt ceteris ul-
 loquendo uel ſcribendo: ita ego
 quoq; ſi nō ſolū ea que itelligūt
 ſed etiā itelligendo ea que obſer-
 uent. p̄didero. culpam ab eis p̄-
 ſecto nō debeo: q̄p̄ nemo debeat
 aliqd ſic habere quaſi ſuū p̄p̄ū
 niſi forte mendaciū. Nā ab illo
 eſt om̄e uerū qui ait. ego ſū ueri-
 tas. **Quid** enī habem⁹ qd nō ac-
 cepim⁹. **Quo** ſi accepim⁹ qd glo-
 riam⁹ q̄ ſi nō acceperim⁹. **Qui**
 legit audietib; lras: utiq; quas
 agnoſcat enūciat. **Qui** autem
 ipſas lras tradit: hoc agit ut
 alij quoq; legē nouerit. **Uterq;**
 id iſinuat qd accepit. **Sic** etiā
 qui ea q̄ in ſcripturis itelligit
 exponit audietib;: tāq; litteras q̄s
 agnoſcat. p̄nūciat. lectoris offiō.

Qui autē p̄cipit quō intelligēdū sit:
illis ē tradenti lras. hoc ē p̄cipiti
quō sit legendū. ut quō ille qui le-
gere nouit alio lectore nō idiget
cū codicē iuenerit a quo audiat
quōd ibi scriptū sit: sic iste qui p̄cep-
ta que conam̄ tradere acceperit
cū i libris aliqd̄ obscuritatis in-
uenerit quasdā regulas uelut
quasdā lras tenens intellectuē
aliū nō requirat. p̄ que sibi quō o-
pertū est detegat: sed quibusdam
uestigijs idagatis ad occultū
sensum sine ullo errore ip̄e per-
ueniat. aut certe i absurditatem
prauē sentētiē nō iadat. Quapp̄
quō et i ip̄o ope sat̄ appare possit huius
officioso labori nō recte ali-
quē contradicē: tñ si huiusmodi p̄-
hemio quibuslibet obsistentibz con-
uenient̄ intelligit̄ esse responsū huius
vie quā i hoc libro ingredi volumus
tale nobis occurrit exordium.

De sūt res quibz inicitur
oīs tractatio scripturarū.
Modus iuiciendi q̄ intelli-
genda sunt: et modus p̄ferendi
que intellecta sunt. De iuiciendo
prius: de p̄ferendo postea disce-
mus. Magnū opus et arduū
et si ad sustinendū difficile. Ve-
reor ne ad suscipiendū temera-
riū: ita sane si de nobis ip̄is p̄su-
merem. Nūc uero cū i illo sit spes
pagendi huiusmodi opus. a quo nobis
in cogitacōe multa de hac re iā
tradita tenem: nō est metuendū
ne dare desinat cetera. cū ea que
data sunt ceperim̄ ip̄ende. Oīs
enī res que dando nō deficit: dū
habet̄ et nō datur. nōdū habet̄

quō habenda est. Ille autē ait. Qui
habet dabit̄ ei. Dabit̄ ergo habenti-
bus. et cū benignitate uentibus
eo quō acceperit: adimplebit atq; cu-
mulabit quō dedit. Illi quōq; et illi
septē erāt panes: anteq̄ iaperet
dari esurientibz. Sed ubi fieri cepit:
cophinos et sportas. satiatis tot
hōim milibz impleuerūt. Sicut ergo
ille panis dū frangeret̄ atcreuit:
sic ea que ad hoc opus aggredien-
dū iā dñs p̄buit. cū dispensari ce-
perit eo ip̄o suggerete multiplicata
hūit: ut i ip̄o hoc nō misterio
nō solū nullā p̄ccam̄ iopiam.
sed de mirabili habūdantia gau-
deam. Oīs doctrina uel uerū est
uel signorū: sed res per signa dis-
tātur. Præ autē nūc res appella-
ui q̄ non ad significandū aliqd̄
adhibētur. sicut ē lignū. lapis.
petrus atq; huiusmodi talia et cetera.
Sed nō illud lignū quō i aquas ama-
ras moysen misisse legim̄ ut ama-
ritudine careret: neq; ille lapis quē
iacob sibi ad caput posuerat: neq;
illud petrus quō p̄ filio imolauit a-
brahā. Hec nāq; ita res sūt: ut ali-
arū etiā signa sūt uerū. Sūt alia
signa quorū oīs usus i significacōe
est: sicuti sūt uerba. Nemo ē utat̄
uerbis. nisi aliqd̄ significandi gr̄a.
Ex quo intelligit̄ quid appellē signa:
res eas uidelicet que ad significandū
aliquid adhibētur. Quobz omne
signū. etiā res aliqua est. Quōd ē
nulla res est: oīno nichil est. Nō
autē oīs res. etiā signū est. Et ide-
o i hac disione rerū atq; signorū
cū de rebus loquimur ita loquimur.
ut etiā si earū alique adhiberi ad

significandū possunt: nō impediāt par-
 tiapacionē qua p̄sus de rebz postea
 de signis differem⁹. Memoriterqz
 teneam⁹ id nūc ī rebz cōsiderādū
 esse qd sūt: nō qd aliud etiā p̄ter seip-
 sas significāt. Res ergo alie sūt quibz
 fruendū est: alie quibz utendum:
 alie q̄ fruūt⁹ et vtiūt⁹. Ille quibus
 fruendū est nos beatos faciūt: is-
 tis quibz utendū est. rēdentes ad be-
 atitudinē adiuvam⁹ et q̄si admūci-
 lamur: ut ad illas que nos beatos
 faciūt puenire atqz hīs ihere possi-
 mus. Nos vero qui fruim⁹ et vti-
 m⁹ iter utraqz cōstituit. si eis quibz vti-
 dū est frui voluerim⁹. impedit⁹ cur-
 sus noster: et ad id etiā aliquñ flet-
 tit⁹ ut ab hīs rebz quibz fruendū
 est optinēdis uel retardem⁹. uel eti-
 am retrocem⁹ inferiorū amore mē-
 dita. Frui enī est: amore ihere a-
 litati rei p̄ter seipsam. Vti autem
 quod ī vsum venerit ad id qd amas
 optinendū referre: si tñ amandū ē.
 Nā vsus illius⁹: abusus pot⁹ ul' ab-
 usio nōinand⁹ est. Cūo ergo si es-
 sem⁹ pegrini qui beate viuē nisi
 ī patriā nō possem⁹. eaqz pegrina-
 tione utiqz miseri. et miserā finire
 cupiētes ī patriā redire vellemus.
 opus esset uel terrestribz ul' mari-
 nis vehiculis quibz utendū esset
 ut ad patriā qua fruendū erat per-
 uenire valerem⁹. Et si amēitates
 itineris et ipsa gestatio vehiculoz
 nos delectaret. cōuersi ad fruendū
 hīs quibz vti debuim⁹ nollemus
 cito viam finire. et p̄usa suauita-
 te īplicati alienarem⁹ a patriā cui-
 us suauitas facit b̄tos: sic ī hui⁹
 mortalitatis vita pegrinātes a

dño. si redire ī patriā volum⁹ ubi be-
 ati esse possim⁹. utendū est h̄ mūdo
 nō fruendū: ut iuisibilia dei p̄ ea q̄
 facta sūt itellecta cōspiciātur. hoc
 est ut de corp̄alibz tēporalibz qz re-
 bus eterna et spiritualia capiam⁹.
 Res igit⁹ quibz fruendū est pater et
 filius et spūs sc̄us: eadēqz t̄ntas
 vna qdā sūma res cōisqz oibus fru-
 entibz ea. si tñ res et nō rerū oim
 causa sit. si tñ et causa. Nō enī faci-
 le nomē qd tante excellēcie cōueniāt
 potest iueniri: nisi qd melius ita di-
 cit⁹ trinitas hec vnus deus ex quo
 oīa per quē oīa. ī quo oīa. Ita pater
 et filius et spūs sc̄us. et singulus
 q̄sqz illoz deus: et simul oēs vn⁹
 deus. Et singul⁹ q̄sqz horū plena
 substātia: et simul oēs vna substā-
 tia. Pater nec fili⁹ est nec spūs sc̄us:
 filius nec pater est nec spūs sc̄us.
 spūs sc̄us nec pater ē nec fili⁹: sed
 pater tñ pater. et fili⁹ tñ filius.
 et spūs sc̄us tñ spūs sc̄us. Eadem
 tribz eternitas. eadē icōmutabili-
 tas. eadē maiestas. eadē potestas.
 In p̄e vnitas: ī filio equalitas:
 ī spū sc̄o vnitatis eq̄litasqz con-
 cordia. Et tria hec vnū oīa p̄ter
 patrē. eq̄lia oīa p̄ter filiū: cōnex-
 a oīa p̄ter spm̄ sc̄m. Dixim⁹ ne
 aliqd et sonuim⁹ aliqd dignū deo:
 immo vero nichil me aliud qd̄ di-
 cere voluisse sc̄cio. Si autē dixi:
 nō est hoc qd̄ dicē volo. Hoc vnde
 sc̄io: nisi quia deus ineffabilis est.
 Qd̄ autē a me dictū est. si ineffabile
 esset. dictū nō esset. Ac per hoc nec
 ineffabilis quidē dicend⁹ est deus:
 quia et hoc cū dicit⁹ aliqd dicit⁹.
 Et fit nescio que pugna uerborū:
 qm̄ si illud est ineffabile qd̄ dicit⁹

Ca. v.

Ca. vi.

Ca. vij.

nō potest. nō ē ineffabile qd uel i-
effabile dici potest. Que pugna
uerborū silētiō cauēda potius
q̄ uoce pacanda est. Et tamē de
cū de illo nichil digne dici possit
admisit hūane uocis obsequiū:
et uerbis nr̄is i laude sua gaude-
nos uoluit. Nā idē est et qd dicit
deus. Nō enī reuera i strepitu is-
tarū duarū sillabarū ip̄e cognos-
cit: sed tñ oēs latine lingue sc̄ios
cū aures eorū sonus iste tetige-
rit. mouet ad cogitandā excelle-
tissimā quādā imortalēq; natu-
rā. Nā tū ille vnus cogitat deus
deorū: ab h̄is etiā qui alios sus-
picātur et uocāt et colūt deos. si
ue i celo siue i terra. ita cogitat
ut aliqd quo nichil sit melius
atq; sublimi⁹ illa cogitacō co-
net⁹ attinere. Sane qm̄ diuisis
mouēt⁹ bonis. partū eis que ad
corpis sensū. partū eis que ad ani-
mū itelligētiā p̄tinent: illi qui de-
diti sunt corporis sensibz. aut ipsū
celū aut qd in celo fulgētissimū
uidēt. aut ip̄m mūdum deū deorū
esse arbitrat⁹. Aut si extra mūdū
ire cōtendūt: aliqd lucidū ymagi-
nāt⁹. idq; uel ifinitū. uel ei formā
queq; optima uidet⁹ iam suspi-
ciōe cōstituit: aut corporis hūani
figurā cogitāt si eā ceteris ante-
pōnūt. Q̄ si vnū deū deorū esse
nō putāt. et potius multos aut
inuiabiles equalis ord̄is deos:
etiā eos tñ prout tūq; aliquid
corpis uidet⁹ excelle. ita figuratos
aīo tenēt. Illi autē qui p̄ itelligē-
tiā pergūt uidere qd deus ē: oī-
bus eum naturis nō solū uisibi-

libz et corporalibz. uerū itelligibilibz
et spūalibz. oībus mutabilibus
p̄ferūt. Omnes tñ certatī pro ex-
cellētia dei dimicant. Nec quis
q̄ iueniri potest qui hoc deū cre-
dat eē: quo ē aliqd melius. Itaq;
omnes hoc deū esse cōfentunt: qd ce-
teris rebz oībus antepōnūt. Et qm̄
oēs qui de deo cogitant. uicū aliqd
cogitāt: illi soli p̄nt nō absurdū et
idigna existimare de deo. qui uita
ip̄am cogitant: et q̄alq; illis forma
occurrerit corporis eā uita uiuere
uel nō uiuere statuūt. et uiuētē
nō uiuētē antepōnūt: eāq; ipsam
uiuētē corporis formā q̄ntalibet luce
p̄fulgeat. quātalibet magnitudie
p̄muncat. q̄ntalibet pulchritudie
ornetur. aliud eē ipsa. aliud uita
qua uegetat⁹ itelligit: eāq; illi
moli que ab illa uegetat⁹ et aīat
dignitate icōparabili p̄ferūt. De-
inde uita ip̄am p̄gūt ispicit: et si
eā sine sensu uegetantē iuenerit
qualis ē arborū: p̄ponūt ei sentie-
tē. qualis ē petorū. et huic rursus
itelligētē qualis ē hōim. Quā
cū adhuc mutabile uiderit: eti-
am huic aliquā icōmutabile
cogitāt p̄ponere: illā scilicet ui-
tā que nō aliqm̄ desipit. aliqm̄ sa-
pit sed ē potius ipsa sapiā. Sapi-
ens enī mens adeptā sapiētiā.
anteq; aduip̄scetur nō erat sapi-
ens: at uero ipsa sapiā nec fuit
ymq; isipiens nec eē ymq; potest.
Quā si nō uideret: nullomō ple-
na fiducia uita icōmutabiliter
sapiētē cōmutabili uite ante-
poneret. Ipsam quoq; regulam
ueritatis qua illam clamāt eē

x. meliore iō mutabile videt: nec us-
 piam nisi supra suā naturā videt.
 qñquidē se vident mutabiles. Nō
 enī est tam pudenter iustissus: qui
 dicat vnde sas iō mutabilit sapiē-
 tē vitā mutabili esse pferendam.
 Idipm enī q̄ iūrogat vnde sciam
 oibus ad cōtemplandū cōter atq̄ iō
 mutabilit p̄sto est. Et hoc qui non
 videt ita ē quasi cētus in sole: cui
 nichil p̄dest ipis locis oailoz eius
 tā clare ac p̄sentis lucis fulgor iū-
 sus. Qui autē videt et refugit: con-
 suctudinē vmbrazū carnaliū iua-
 lidā mētis aciem gerit. Prauozū
 igit̄ morū quasi contrarijs flati-
 bus ab ipsa patria repauiūt hoies.
 posteriora atq̄ inferiora sectātes ma-
 gis q̄ illud qd̄ esse melius atq̄ p̄f-
 tana cōfitent. Quap̄ter cū illa
 veritate p̄fruidū sit que iō muta-
 bilit viuūt: et i ea trinitas deus
 auctor et cōditoz vniūsitatis. rebz
 quas condidit cōsulat. purgādus
 est aīm? ut et p̄spicere illā lucē va-
 leat. et Thereve p̄spicte. Quā purga-
 tionē. q̄si ābulationē quādā et q̄si
 nauigationē ad patriā cē arbitre-
 mur. i lō enī ad eū qui vbiqz p̄sēs
 est locis mouem? sed bono studio
 bonisqz moribz. Qd̄ nō possem?
 nisi ipa sapia tante etiā nostre
 ifirmitati cōgruē dignaret. et vi-
 uendi nobis p̄beret exemplum
 nō aliter q̄ i hoie. qm̄ et nos hoies
 sum? Sed q̄a nos tū ad illā veni-
 mus sapient? facim? ipa cū ad
 nos venit ab hoibus sup̄bis q̄si
 stulte fuisse putata est. Et qm̄ cū
 nos ad illā venim? cōualefam?
 ipa tū ad nos venit quasi ifirma

castimata est: sed qd̄ stultū est dei.
 sapiētius ē hoibus. Et qd̄ ifirmū
 est dei: fortius est hoibus. Cū ergo
 ipsa sit p̄ua: viā se quoqz nobis
 fecit ad patriā. Et cū sano et puro
 iūteriori oculo ubiqz sit p̄ns: corū
 qui oculū illū ifirmū imūdūqz
 habent. oculis etiā carneis appare
 dignata est. Quia enī i sapia dei
 nō poterat mūdus p̄ sapiām cog-
 nosce deū: placuit deo p̄ stulticiā
 p̄dicatōis saluos face credentes.
 Nō ergo p̄ looz spacia uciendo. s; z
 i carne mortali mortalibz appa-
 rendo venisse ad nos dicit. Illic
 ergo uenit ubi erat: quia i hoc mū-
 do erat. et mūdus p̄ eā factus est.
 Sed qm̄ cupiditate fruendi. p̄ ipso
 auctore creatura. hoies cōfigura-
 ti huic mūdo mūdi noie cōgruen-
 tissē vocati nō eā cognouerunt:
 p̄terea dicit euāgelista et mūd?
 eam nō cognouit. Itaqz i sapiēcia
 dei nō pot̄erat mūdus p̄ sapiāz
 cognosce deū. Cur ergo venit cum
 hic esset: nisi quia placuit deo p̄
 stulticiā p̄dicatōis saluos face
 credētes? Quō uenit? nisi qd̄ ubū
 caro factū est et habitauit i nobis?
 Sicuti tū loqm̄ur ut id qd̄ aīo geri-
 mus i audietis aīm per aures
 carneas illabatur. fit sonus uer-
 bū qd̄ corde gestam? et locutio vo-
 catur. nec tamē in eundē sonum
 cogitacō nra cōuertit. sed apud se
 manēs itegrā formā vocis qua se
 ifinuat auribz sine aliqua labe
 sue mutacōis assumit: ita uerbū
 dei nō cōmutatū caro tū factū ē
 ut habitaret i nobis. Sicut autē
 curatio via ē ad sanitatē: sic ista

Ca. xij.

Ca. xij.

Ca. xij.

curatio p̄cores saluādos reficiē-
dosq; suscepit. Et quēadmodum
medica cū alligāt vlnera. nō itō-
posite sed apte id faciūt. ut vīcūli
utilitate quedā pulchritudo e-
ciā cōsequat̄: sic mediana sapie
p̄ hoīs susceptōez nūc ē accōmo-
data vlneribz. de quibz dā cōtra-
rijs curās et de quibz dā sūlibz. Sic
etiā ille qui medet̄ vlneri corpis
adhibet qdā cōtraria. sicut fri-
gidū calido. uel hūido sicū uel
si quid aliud ei modi: adhibet
etiā qdā silia sicut lintholū vo-
tūdū vlneri rotūdo uel oblongum
oblongo ligaturāq; ipām nō eadē
mēbris oībus sed silem sūlibz co-
aptat: sic sapia dei hoīem curans
scipām exhibuit ad sanandū. ipa
medicus. ipa mediana. ¶ Quia
ergo hō p̄ supbiā lapsus ē hūilita-
tē adhibuit ad sanandū. Serpen-
tis sapia decepti sum⁹: dei stulti-
tia liberam⁹. Quēadmodū autē
illa sapia vocabat̄: erat at̄ stul-
ticia cōtēpnētibz deū: sic ista que
vocat̄ stulticia. sapia ē vicentibz
diabolū. Nos ī mortalitate ma-
le vsi sum⁹ ut moreremur: xp̄us
mortalitate bene vsus est ut vi-
uēmus. Corrupto aīo scie īgres-
sus ē morbus: ītegro corpe scie
p̄cessit salus. Ad eadē cōtraria
p̄tinet: q̄ etiā exemplo uirtutum
eius vicia nūc curāt. Iā vō silia
q̄si ligamēta mēbris et vlneribz
nūc adhibita: illa sūt q̄p sciam
deceptos p̄ feminā natus homo
hoīs. mortalis mortales. morte
mortuos liberauit. Multa quo-
q; alia diligētius ituentibz quos

Ut uti opis pagendi nētas nō
capit: uel a cōtrarijs uel a sūlibz me-
dicane xp̄iane apparet īstructio.
Iā vero credita dñi resurrectō amor-
tuus et ī celū ascensio: magna spe
fillsit nūam fidē. Multū enī ostē-
dit q̄ volūtariē p̄ nobis posucit
aiām: qui eā sic habuit ī p̄tate
resumē. Quāta ergo se fiducia spes
credentiū cōsolatur: cōsiderās q̄t
quāta pro nō credētibz nōdū pas-
sus sit. Cū vero iudex uiuorū et
mortuorū expectatur e celo: mag-
nū timorē iacit negligētibz ut
se ad diligētā cōuertāt: eūq; ma-
gis bene agendo desiderēt. q̄ ma-
le agendo formidēt. Quibz autē
uerbis dia aut qua cogitatione
capi p̄t p̄mū qd̄ ille in fine da-
turus ē: q̄n ad cōsolationē hui⁹
itineris de spū scō tātū dedit. quo
ī aduersis vice hui⁹ fiducia cari-
tatēq; tātā eius quē nōdū vide-
mus habem⁹ et dona vnitatisq;
ppria ad īstructionē ecclie sue: ut
id qd̄ ostendit eē faciendū nō solū
sine mīnure. sed etiā cū dilātōne
faciam⁹. Est enī ecclia corpus
ei⁹ sicut aplica doctrina cōmedat:
que cōiūx eā eius dicit. Corpus
ergo suū multis mēbris diuisa of-
ficia gerētibz: nodo vnitatis et ca-
ritatis tāq; sanitatis astringit
Exeret autē et purgat hoc tēpore
medicinalibz q̄busdā molestibz:
ut erūtā de hoc sclo īternū sibi
copulet cōiūgē eccliam nō habentē
maculā aut rugā aut aliquid
eiusmodi. Porro qm̄ ī via sum⁹
nec via ista locorū est sed affectū
quā ītercludēbāt quedā septa q̄si

spinosa. p̄teritorū malicia p̄cōz:
 quid liberali⁹ ac misericordius
 facere potuit qui seipm nobis vi-
 am qua redirem⁹ subternē volu-
 it. nisi ut oīa donaret p̄cāa cōuer-
 sis et grauit̄ fixa iter dicta redit⁹
 nri pro nobis crua fixus euellēt.
 xviij. **H**as igit̄ clauēs dedit ecclie sue
 ut que solueret ī terra soluta es-
 sent et ī celo. que ligaret ī terra
 ligata essent ī celo. scilicet ut q̄s
 quis ī ecclia eius dimitti sibi p̄-
 cata sua nō credet. nō ei dimittere-
 tur: quisq̄s autē crederet se q̄ ab
 hys correptus auerteret ī eiusdē
 ecclie gremio cōstitut⁹. eadē
 fide atq̄ correptōe sanaret⁹. **O**s
 q̄s enī nō credit dimitti sibi pos-
 se p̄cāa. fit deterior desperādo: q̄si
 nil illi meli⁹ q̄ malū eē remane-
 at. ubi de fructu sue cōuersiōis ī
 fidus est. **I**n vero sicut aī q̄dam
 mors ē vite prioris morūq̄ reluc-
 tio que fit penitendo: sic etiā cor-
 poris mors ē aīaāōis pristinae re-
 solutio. **E**t quō aīa⁹ post p̄cēten-
 ciā qua pores mores p̄ditos iteri-
 mit. reformat⁹ in melius: sic etiā
 corpus post istā mortē quā vitulo
 p̄cāa oēs debem⁹ credendū et sperā-
 dū est resurrectiōis tēpore ī melius
 cōmutari: nō ut caro et sanḡs reg-
 nū dei possideat qd̄ fieri nō potest.
 sed corruptibile hoc iduat incorrup-
 tionē. et mortale hoc iduat imorta-
 litatē: nullāq̄ facies molestā q̄
 nullā p̄cietur idigētiā a b̄tā p̄fec-
 taq̄ aīa tū sumā quiete vegetetur.
Cui⁹ autē aīmus nō morit⁹ huic
 seculo. neq̄ it̄p̄it configurari ue-
 ritati: ī grauiore mortem morte

xviij.

xix.

xx.

corpis trahit⁹: neq̄ ad cōmutacō-
 nē celestis habitudis sed ad luen-
 da sup̄licia reuuisat. **H**oc itaq̄
 fides habet atq̄ ita se rem habe-
 credendū est. neq̄ aīm neq̄ corp⁹
 hūanū oīno iteritū pati: sed ipi-
 os resurgē ad penas iestimabiles
 pios autē ad vitā eternā. **I**n hys
 ergo oībus rebus: ille tm̄ sūt q̄bz
 fruendū est quas etnas atq̄ īcō-
 mutabiles cōmēorauim⁹. **C**ete-
 ris autē utendū est: ut ad illaz
 p̄fructōez p̄uenire possim⁹. **N**os
 itaq̄ qui fruim⁹ et vīamur alijs
 rebus: res aliq̄ sum⁹? **M**agna ei
 q̄dā res est homo factus ad yma-
 ginē et similitudinē dei: nō īp̄tū
 mortali corpe icludit⁹. sed īp̄tū
 bestias rationalis aīe hōre p̄tel-
 lit. **I**taq̄ magna q̄stio est. utrum
 frui se hōies debeant an vti. an v-
 trūq̄: p̄ceptū est enī nobis ut di-
 ligam⁹ iūiitē. **S**ed q̄rit⁹ utū p̄pter
 se homo ab hōie diligēdus sit: an
 p̄pter aliud. **S**i ei p̄pter se fruim⁹ eo:
 si p̄pter aliud vīamur eo. **V**idetur autē
 michi p̄pter aliud diligēdus. **Q**uōd ei
 p̄pter se diligendū est in eo cōstitui-
 tur: b̄tā vita: cui⁹ etiā si nondū res-
 tū spes eius nos hoc tēpore cōsola-
 tur. **M**aledictus autē: qui spem pōit
 ī hōie. **S**ed nec seipō frui quisq̄ de-
 bet si liquide aduertat: quā nec
 seipm debet p̄pter seipm dilige. sed
 p̄pter illū quo fruendū est. **T**unc
 est quippe optim⁹ hō: tū tota vita
 sua īcōmutabile vitā se cōuertit
 et toto affectu adheret illi. **S**i autē
 se p̄pter se diligit: nō se refert ad de-
 um: sed seipm cōuersus nō ad i-
 cōmutabile aliqd̄ cōuertit⁹: et p̄-

Ca. xxi

Ca. xxij.

in

terea iā cū defectu aliquo se fruit.
quia melior ē cū totus heret atq;
cōstringit. iō mutabili bono q̄
cū inde uel ad seipm relaxat. Si
ergo teipm nō ppter te debes dilige
sed ppter illū ubi dilectōis tue ret
tissim⁹ finis est: nō succēscat ali⁹
homo si etiā ipm ppter deū diligit
Hec enī regula dilectōis dicitur
cōstitutā est: diliges proximū tuū
sicut teipm. Deum uero ex toto
corde ex tota mēte ex tota aīa: ut
oēs cogitacōes tuas et oēm uitā
et oēm intellectū i illū cōferas. a
quo habes ea ipa que cōfers. Cū
autē ait toto corde. tota aīa. tota
uirtute. tota mēte: nullā nre ui
te partē reliquit que vacare de
beat. et q̄si loq̄ dare ut alia re ve
lit frui: sed q̄d q̄d ad diligendum
uenerit i aīm. illuc rapiat. quo
totus dilectōis ipetus currit.
Quisq; ergo recte diligit proximū:
hoc aī co debet agere ut etiā ipē
toto corde tota aīa tota mente
diligit deū. Sic eī cū diligit tāq;
seipm: totā dilectionē sui et illius
refert i illā dilectionē dei q̄ nullū a
se riuulū duci extra patit. au⁹ di
riuacōe minuat. Nō autē oīa q̄
bus utendū est diligenda sunt:
sed ea sola que aut nobiscū socie
tate quadā referūt in deū sicut ē
homo uel āgelus: aut ad nos re
lata beneficio dei p nos idigent
sicut ē corpus. Nam utiq; sancti
martires nō dilexerūt zelus pse
quēcū se: quo tñ vsi sūt ad pme
rendū deū. **C**ū ergo q̄tuor sit
diligenda. unū q̄ supra nos est
alterū q̄ nos sum⁹. tertū quod

Ca. xxij.

scelus

iuxta nos est. q̄tū q̄d infra nos est:
de scdo et quarto nulla pcepta dā
da erāt. Q̄tūlibet eī homo exadat
a ueritate: remanet illi dilectio
sui et dilāo corpis sui. fugax enī
aīm⁹ ab iō mutabili luce oīm reg
natoze id agit ut ipē sibi regnet et
corpis suo: et ideo nō potest nisi se
et corpus suū dilige. Magnū at
aliq̄d adeptū se putat: si etiā soci
is idest alijs hōibus dñari potue
rit. Inest eī uiaoso aīo id magis
appetere et sibi tāq; debitū vendi
care: q̄d unū p̄rie debet deo. Talis
autē sui dilectio: melius odiū vo
cat. Iniquū eī est quia nlt sibi ser
uire q̄d infra se est: aī ipē superior ser
uire nolit. Rectissiq; dictū ē Qui
autē diligit iūqtatē: odit aīaz suā
Et ideo fit ifirmus aīm⁹: et de mor
tali corpe truat. Necessē ē enī ut
illud diligit: et eius corrupcōe p
grauet. Immortalitas eī et i cor
ruptio corpis: de sanitate aī exis
tit. Sanitas autē aīmī ē: firmissi
me iherere potiori hoc est iō mu
tabili deo. Cū uero etiā eis qui
sibi naturalit̄ pares sūt hoc ē
hōibz dñari affectat i tolerabi
lis oīno supbia est. Nemo ergo se o
dit. Et hinc quidē nulla aī aliqua
secta q̄stio questio fuit. Sed neq; q̄sq;
corpus suū odit: uerū ē enī q̄d aut
aplis nemo unūq; carnē suā odio
habuit. Et q̄d nōnulli dicūt uelle
se eē oīno sine corpe: oīno fallūt.
Non eī corpus suū. sed corrupcōes
eius et pondus oderūt. Nō itaq;
nullū corpus sed i corruptū et ce
lerimū corpus uolūt habē: sed pu
tant nullū corpus eē si tale fuerit

6
quia tale aliqd eē aiām putant. **Q**
autē cōtinētia quādā et laboribus
q̄si p̄sequi vidētur corpa sua: qui hoc
recte faciūt nō id agunt ut nō habe-
ant corpus. sed ut habeāt subiuga-
tū et pacatū ad opera necessaria. **S**
b idines enī male utentes corpore
id est cōsuetudines et iclinatōes aīe
ad fruendū inferioribz: p̄ ip̄ius cor-
poris laboriosa quādā multiciā ex-
tinguē affectāt. **N**am nō se iterumūt s̄
cūta hie valitudis gerūt. **Q**ui
autē p̄verse id agūt: quasi nālitex
iūmīco suo corpi bellū igerūt: i quo
fallit eos qd legūt. **C**aro cōcupiscit
adūsus sp̄m et sp̄s adūsus carnē:
hec enī sibi iūicē aduersant. **D**ictū
ē enī p̄pter idomita carnalē cōsue-
tudinē aduersus quā sp̄s concu-
piscit: nō ut iterimat corpus. sed
ut cōcupiscētia eius id est cōsuetu-
dine mala edomita faciat spiritū
subiugatū: qd naturalis ordo de-
siderat. **Q**uā enī hoc erit post resur-
rectionē ut corpus oīmodo cū qui-
ete sūma spiritui subditū imorta-
liter vigeat. **H**oc etiā i hac vita me-
ditandū est ut cōsuetudo carnalis
mutet̄ i melius: nec iordinatis
motibz resistat spiritui. **Q**uō donec
fiat. caro cōcupiscit adūsus spiritū
et sp̄s adūsus carnē: nō p̄ odium
resistente sp̄i sed p̄ p̄ncipatū. q̄a
magis qd diligit vult subditū eē
meliori: nec p̄ odium resistente car-
ne sed per cōsuetudis vinculum:
qd a parentū etiā p̄agine iūcte-
ratū nature lege inoleuit. **I**d er-
go agit sp̄s i domanda carne
ut soluat male cōsuetudis quasi
pacta p̄versa: et fiat pax cōsue-

audis bone. **T**amē nec isti qui falsa
opinione deprauati corpa sua de-
testātur parati essēt vnū oculū ul'
sine sensu doloris amittere. etiam
si i altero tātus cernendi sensus
remaneret quātus erat i duobz:
nisi aliqua res q̄ p̄ponenda erat
vigeret. **I**sto atqz hui' mōi documē-
tis satis ostendit̄ eis qui sine p̄-
tinacia verū requirūt q̄ certa sit
sentētia apli dicētis. **N**emo ē v̄m-
q̄ carnē suā odio habuit. **A**ddidit
etiā. **S**ed nutrit et fouet eā sic x̄ps
ecclesiā. **M**odus ergo diligendi p̄-
cipiendus ē hōi: id est quō se dili-
gat ut prosit sibi. **Q**ui autē se
diligat et p̄desse sibi velit: dubita-
re demētis est. **P**apiendū etiā quō
corpus suū diligit: ut ei ordinate
prudētēqz cōsulat. **N**ā qd diligit
etiā corpus suū idqz saluū habere
atqz itegrū velit: eque māifestū
ē. **A**liqd itaqz āplius aliq̄s dilige
potest: q̄ salutē atqz itegritatem
corpis sui. **N**ā multi et dolores et
amissiones nō nullos mēbrozū
volūtarias suscepisse iūcniūtur:
sed ut alia que āplius diligebant
salte cōsequerētur. **N**ō ergo p̄terea
q̄q̄ dicēdus est nō dilige salutem
atqz icolumitatē corpis sui. quia
āplius aliqd diligit: nā et auar'
q̄uis amet pecuniā tamē emit si-
bi panē. **Q**uō cū facit dat pecuniā
quā multū diligit et augere desi-
derat: sed quia magis diligit plu-
ris estimat salutē corpis sui que
illo pane fulat. **S**up̄uacūū ē diu-
cius de māifesta re disputare: qd
tū plerūqz nos facē cogit error ipi-
oz. **E**t ergo qm̄ p̄cepto nō opus ē

Ca. xxv.

Ca. xxvj.

ut se q̄s et corpus suū diligat. id
ē qm̄ qd̄ id qd̄ sum? et id qd̄ infra
nos ē ad nos tñ ptinet. iō causa
nature lege diligim̄. q̄ in bestis
etiā pmulgata est. nā et bestie se
atq; corpa sua diligūt restabat
ut de illo qd̄ supra nos ē. et de illo
qd̄ iuxta nos ē p̄cepta sumerem?
Diligēs iquit dñm deū tuū ex to-
to corde tuo. et ex tota aīa tua. et
ex tota mēte tua. et proximū tuū si-
cut teipm̄. In hīs duobz p̄ceptis:
tota lex pendet et p̄phē. Finis itaq;
p̄cepti ē dilectio: et ea gemā id est
dei et proximi. **Q**uod si te totū diligas
id est aīam et corp? et proximū tuum
et aīam et corpus eius. hō enī ex aīa
cōstat et corp: nullū rerū diligē
dari genus ī hīs duobz p̄ceptis
p̄termisū est. Cū enī p̄currat di-
lectio dei ei q; dilectōis modus p̄-
scriptus appareat. ita ut cetera ī
illū cōfluāt: de dilectōe tua nichil
dictū videt. Sed cū dictū est dili-
ges proximū tuū tāq; teipm̄ tāq;
teipm̄: simul et tu abs te dilectō
nō p̄termisū est. **I**lle autē iuste
et sancte vivit: qui rerū iteger
estimator est. Ip̄e est autē qui or-
dinatā habet dilectōne ne aut
diligat qd̄ nō est diligendū? aut
nō diligat qd̄ diligendū ē. aut
āplius diligat qd̄ min⁹ diligē-
dū est: aut eque diligat qd̄ min⁹
uel āplius diligendū est. aut mi-
nus uel āplius qd̄ eque diligendū
est. **D**is p̄tor īquātū p̄tor est nō
ē diligend⁹: et oīs hō īquātū hō
ē diligend⁹ ē p̄pter deū: deus vero
p̄pter seipm̄. Et si deus oīs hōie am-
plius diligend⁹ ē: āplius quisq;

Ca. xxvij.

debet cū diligē q̄ seipm̄. **I**te āplius
hō diligendus est q̄ corpus nīm: q̄
p̄pter deū oīa ista diligēda sūt: et
potest nobiscū alius hō deo p̄frui
qd̄ nō potest corpus. quia corpus p̄
aīam vivit qua frui deo. **O**ēs
autē hōies eque diligēdi sūt. Sed
cū oībus p̄desse nō possis: hīs po-
tissimū consulendū ē qui p̄ locoꝝ
et tēporū uel quarūlibet rerū opor-
tunitatibz cōstricā? tibi quasi qua-
dā sorte iūgūtur. Sicut enī si tibi
habūdaret aliqd̄ qd̄ dari oportet
ei qui nō haberet. nec duobz dari
posset. si tibi occurrerit duo quoz;
neuter aliū uel idigētia uel erga
se aliqua necessitudie suparet:
qd̄ iustus facēs q̄ ut sorte eliges
tui dandū esset qd̄ dari vtriq; nō
posset? Sic ī hōibz quibz oībus cō-
sulē neq;as p̄ sorte habendū ē: p̄-
ut quisq; tibi tēporaliē colligat
adherē potuerit. **S**im autē qui no-
biscū frui p̄nt deo partū eos diliga-
mus quos ip̄i adiuvam⁹: partim
eos a quibz adiuvam⁹: partū et qz
idigētiā adiutorio et idigētie sub-
uenim⁹: partū quibz nec aliquid
ip̄i cōferim⁹ cōmodi nec ab eis ut
nobis cōferat attendim⁹. **V**elle tñ
debem⁹ ut oēs nobiscū diligāt deū:
et totū qd̄ uel eos adiuvam⁹ uel
adiuvam⁹ ab eis. ad illū vnū finē
referendū est. Si enī ī theatris ne-
quicie qui aliquē diligit hūtrio-
nē et tāq; magno ul' etiā sūmo bo-
no eius arte p̄fruit: oēs diligit
qui secū cū diligūt. nō p̄pter illos
sed p̄pter eū quē pariter diligunt
et quātū est ī eius amore feruētior.
tantū agit quibz modis potest.

ut a pluribus diligatur et tanto pluribus
cupit eum ostendere. et que frigidio-
re videt exacerbat eum quantum potest lau-
dibus illius. Si autem contravenientem
invenit odit in illo vehementer odium
dilecti sui. et quibus modis valet in-
stat ut auferat: quod nos in societate
dilectionis dei agere convenit. quod pro-
frui beate vivere est. et a quo habent
omnes qui eum diligunt. et quod sunt et
quod eum diligunt. De quo nichil me-
tuimus ne cuiquam possit cognitus dis-
plicere: et qui se vult diligere non ut si-
bi aliquid. sed ut eis qui diligunt
eternum premium conferatur. hoc est
ipse que diligunt. Hinc efficitur
ut inimicos etiam nos diligamus.
Non enim eos timemus qui a nobis
quod diligimus auferre non possunt:
sed potius miseremur. quia tanto
magis nos oderunt quanto ab illo
que diligimus separati sunt. Ad quod
si conversi fuerint: et illi tamquam beati-
ficium bonum. et nos tamquam socios tan-
ti boni necesse est ut diligant. O-
ritur autem hoc loco de angelis non
nulla questio. Illo enim fruente etiam
ipsi beati sunt quo et nos frui desi-
deramus: et quantum in hac vita fru-
imur vel per speculum vel in enigma-
te: tanto nostram peregrinationem et to-
lerabilius sustinemus et ardentius
finire cupimus. Sed utrum ad illa du-
o precepta etiam dilectio pertineat an-
gelorum: non irrationabiliter queri
potest. Nam quod nullum hominem exce-
perit qui precepit ut proximum diliga-
mus: et ipse in evangelio ostendit
et paulus apostolus. Namque ille cui duo
precepta illa pertulerat. atque in eis
pendere totam legem prophetasque dixit

erat cum interrogaret eum dicens. et quis
est meus proximus? hominem quemdam
proposuit descendente ab iherosolymis in
iherosolymis ita dicens in latrones et ab eis
graviter vulneratum saucium et se-
mivivum esse derelictum: cui proximum
esse non docuit nisi qui erga illum
recreandum atque curandum misericors
excitatus: ita ut hoc qui interrogave-
rat interrogatus ipse faceretur. Cui
dominus ait vade et tu fac similiter: ut
videlicet eum esse proximum intelligamus
cui vel exhibendum est officium mi-
sericordie si indiget. vel exhiben-
dum esset si indigeret. Ex quo est iam
consequens: ut etiam ille a quo nobis
viciissimum hoc exhibendum est proximus
sit non. Proximi est nomen ad aliquid
est: nec quisquam esse proximus nisi pro-
ximo potest. Nullum autem exceptum
esse cui misericordie denegetur officium.
quis non videat? quoniam etiam usque ad in-
imicos porrectum est eodem domino dice-
te. Diligite inimicos vestros. benefa-
cite eis qui vos oderunt. Ita quoque
paulus apostolus docet cum dicit. Nam
non adulterabis non homicidium fa-
cies. non furaberis non concupisces:
et si quod est aliud mandatum in hoc ver-
bo recapitulat: diliges proximum
tuum sicut teipsum. Dilctio proximi:
malum non operatur. Quisquis ergo
arbitratur non de omni homine apostolum
precepisse: cogitur fatere quod absur-
dissimum et sceleratissimum est. fuisse
se visum apostolo non esse preceptum si quis a-
non christiani aut inimici adultera-
vit proximum. aut eum occiderit. aut
eius rem concupierit. Quod si demen-
tis est dicere: manifestum est omnem hominem
proximum esse deputandum. quia erga

neminē operādū est malū. Jā vō
si uel ai p̄bendū uel a quo nobis
p̄bendū est officiū misericordie recte
p̄xim⁹ dicit: manifestū est hoc p̄
cepto quo iubem⁹ diligē p̄ximū
etiā scōs angelos cōtineri: a q̄b⁹
tāta nobis ip̄endūtur officia mi-
sericordie. quāta multis s̄pturaz
dinariū totis aiaduerte facile ē.
Ex quo et ip̄e deus et dñs noster
p̄ximū se nostrū dicit voluit: nā
et seip̄m significat dñs ih̄us xp̄us
opitulatum ēē semiuuuo iacenti
ī via afflicto et relicto a latroni-
bus. Et p̄pheta ī oracōe ait Sicut
p̄ximū sicut fratrem nr̄m ita cōpla-
cebat. Sed qm̄ excellēti⁹ ac sup̄
nostrā naturā est dina substan-
cia: p̄ceptū quo diligam⁹ deū a
p̄ximū dilectiōe distinctū ē. Ille
enī nobis prebet misericordiam p̄pter
suā bonitatē: nos autē nobis
iūctē p̄pter illi⁹ dilectionē. Id est
ille nostri miseretur ut se p̄frua-
mur: nos vō nr̄i iūctē miseremur
ut illo p̄fruem⁹. Quā p̄pter adhuc
ābiguū videtur esse cum dicam⁹
ea re nos p̄frui quā diligimus
p̄pter seipsam et ea re nobis fru-
endū esse tm̄ qua efficiam⁹ beati.
ceteris vō vtendū. Diligit ei
nos deus et multū nobis dilāo-
nē eius erga nos dina s̄ptura
cōmendat: quō diligit ut nobis
vtatur. an ut fruatur. Sed si fru-
itur eget bono nr̄o qd̄ nemo sā-
nus dixerit: om̄e enī bonū nos-
trū uel ip̄e uel ab ip̄so est. Cui ac-
obscurū uel dubiū est. nō egere
lucē rerū harū nitore quas ip̄a
illustrauerit. Dicit apertissime

Ca. xxxi

etiā p̄ph̄a. dicit dño deus meus es tu:
qm̄ bonorū meorū nō indiges. Nō
ergo fruatur nobis. sed utatur. Nā
si neq; fruit neq; vtatur: nō iū-
ctio quē admodū diligit. Sed ne-
q; sic vtatur ut nos: nam nos res
quib⁹ vtam⁹. Ad id referim⁹. ut
dei bonitate p̄fruem⁹. Deus vō
ad suā bonitatē vsum nr̄m re-
fert. Quia enī bonus ē sum⁹: et
ignitū sum⁹. boni sum⁹. Porro etiā qd̄
iust⁹ ē nō ip̄ine mali sum⁹. ignitū mali
sum⁹. ī tātū etiā min⁹ sum⁹. Ille
enī sume ac p̄mutus est qui dño
icōmutabilis est. et qui plenissimē
dicē potuit ego sū qui sum. et di-
ces eis. qui est misit me ad vos:
ut cetera q̄ sunt nisi ab illo ēē non
possit. et ī tantū bona sunt ignitū
acceperit ut sint. Ille ergo vsum
qui dicit dei quo nobis vtatur. nō
ad eius sed ad nr̄am vtilitatē re-
fertur: ad eius autē tm̄ nō boni-
tate. Cui⁹ autē nos miseremur
et cui cōsulim⁹: ad eius quidē vti-
litatē id facim⁹ etiā ituenim⁹. Sed
nescio quō etiā nr̄a sit cōsequēs. cū
eā misericordiā quā ip̄endim⁹ e-
gēt sine mercede nō reliquit deus.
Hec autē merces sumā est ut ip̄o
p̄fruem⁹: et oēs qui eo fruim⁹ nob
etiā iūctem ī ip̄o p̄fruem⁹. Nā si
ī nobis id facim⁹ remanem⁹ in
via: et spem b̄titudis nr̄e ī hōie
aut ī angelo collocam⁹. Qd̄ et
angelus sup̄bus et homo sup̄b⁹
arrogāt sibi: atq; ī se aliorū spem
gaudent cōstitui. Sc̄us at̄ homo
et sc̄us angelus. etiā fessos nos at-
q; ī se acquiescēt et remanēt cupien-
tes reficiūt potius aut eo sup̄tu

que ppter nos aut illo etiā que ppter
 se. acceperit. tñ: atq; ita refectos in
 illū ire cōpellūt quo fruētes parit̄
 beati sum⁹. Nā et aplūs clamat: Iū
 q̄t paulus crucifixus ē pro vobis:
 aut ī noīe pauli baptisati estis: Et
 neq; qui plantat est aliqd neq; qui
 rigat: sed qui irremētū dat deus
 Et angelus hoīem se adorantem
 monet ut illū potius adoret: sub
 quo ei dño ip̄e etiā cōseruus ē. Cum
 autē hoīe in deo fruēris: deo potius
 q̄ hoīe fruēris. Illo enī fruēris quo
 efficiaris bñs: et ad eū te puenisse
 letaberis. ī quo spem ponis ut ue
 nias. Inde ad philenonē paul⁹ im
 fe iat ego te suar ī dño q; si nō addidiss;
 7 dño et te fruār tñ dixisset: ī eo cōstitu
 isset spem bñitudis sue. Q; q̄ etiā
 vicinissie dicit̄ frui cū delectacōe
 vti. Cū enī adest qd diligit: etiā
 delectacōe; secū necesse est gerat:
 per quam si transieris. etiā ad illud
 ubi pmanendū est retuleris vteris
 ea: et ab usue nō pprie ducis frui.
 Si vero iheseris atq; pmaseris. fine
 leticie tue ī ea ponens: tūc vere et
 pprie frui dicendus es: qd nō faci
 endū est nisi ī illa trinitate idest
 sūmo et icōmutabili bono. Vide
 que admodū cū ipa ueritas et uer
 bū p qd facta sūt oīa. caro factum
 est ut habitaret ī nobis: cū aut a
 postolus et si noueram⁹ xpm sed;
 carnē sed iā nō nouim⁹. Ille q̄ppe
 qui nō solū puenientib; possessionē
 sed etiā viam pberē se voluit. vci
 entib; ad pncipiū viarū voluit
 carnē assumere. Vnde ē etiā illud.
 Dñs creauit me ī pncipio viarū
 suarū: ut ide iaperent qui uellet

uēire. **E**phīs igit̄ q̄uis adhuc ā
 bularet ī via et ad palmā supne vo
 caciōis se q̄retur vocatē deū. tñ ea q̄
 retrosunt obliuiscens et ī ea q̄ ante
 sūt extensus. iā pncipiū viarū trā
 sicut hoc ē comodo nō idigebat.
 a quo tñ aggrediendū atq; exordi
 endū iter est oībus. qui ad uerita
 tē puenire. et ī vita eterna pmanē
 desiderāt. Sic enī ait. Ego sū via et
 ueritas et uita: hoc ē per me uerū.
 etiā ad me puenitur. ī me pmanet.
 Cū enī ad ipm puenitur. etiā ad pa
 trē puenitur: quia per equalē ille
 tu est equalis agnoscit. viciēte
 et tāq; agglutināte nos spū scō.
 quo ī sūmo atq; icōmutabili bono
 pmanē possum⁹. Ex quo itelligit̄
 quia nulla res ī via tenē nos debe
 at: qñ nec ip̄e dñs ignitū via nra
 cē dignatus ē. tenē nos voluit. sed
 trāsire. ne rebus tēporalib; q̄uis
 ab illo pro salute nra susceptis et
 gestis heream⁹ īfirmuter: sed per
 eas poti⁹ curam⁹ alacriter. ut ad
 eū ipm qui nrām naturā a tēpora
 lib; liberauit et collocauit ad dexte
 rā p̄ris. puehi atq; puenire meamur.
Quoniam igit̄ que dicta sūt ex quo
 de rebus tractauim⁹ her sūma est:
 ut itelligat̄ legis et oīm diuinarū
 septurarū p̄tudo et finis ē dilec
 tio rei qua fruendū est. et rei que
 nobiscū ea re frui potest: quia ut
 se q̄sq; diligit p̄cepto nō opus est.
 hoc igit̄ ut noscām⁹ atq; possēm⁹
 facta est tota pro nra salute p di
 uinā p̄uēciā dispensacō tēpo
 ralis: qua nō debemus vti nō qua
 si māforia quādā dilectōe et delec
 tacōe sed transitoria poti⁹ tāq; vie

7 dño

3e

Ca. xxxv.
Recapitulatio

Ca. xxxvj.

tāq̄ vehiculorū uel aliorū quorūlibz
istrumētōrū aut si qd̄ cōgruena
dici potest. ut ea quibz ferim̄ ppter
illud ad qd̄ ferim̄ diligam̄. Quis
q̄s ergo scripturas dinas uel quālibz
earū partē intellexisse sibi uidetur
ita ut eo itellā nō edificet sibi il-
tā geminā caritatē dei et pximi:
nondū itellecit. Quisq̄s uero talē
ide sententiā dixerit ut huic edificā
de caritati sit utilis. nec tamē hoc
dixerit q̄ ille quē legit eo loco sen-
sisse pbabit. nō p̄niciose fallatur
nec oīno mētatur. In est quippe in
mētante uolūtas falsa dicendi.
et ideo multos iuuenim̄ qui men-
tari uelint. qui autē falli neminē
Cum ergo hoc sciens hō faciat. il-
lud nesciēs patia h̄t. Satis appa-
ret i vna eadēq̄ re illū qui fallit
eo qui mētatur esse meliorē: q̄n q̄
dem pati melius est iūq̄itate q̄
facere. Oīs enī qui mētatur: iūque
facit. Et si cuiq̄ uidet̄ utile aliq̄n
esse mēdaū. potest uideri vtilē
aliq̄n eē iūq̄tatē. Nemo enī mētāēs
i eo qd̄ mētatur seruat fidē: nā hoc
utiq̄ uult ut cui mētatur fidem sibi
adhibeat. quā t̄n ei mētiendo nō
seruat. Oīs autē fidei violator: iū-
quus est. Aut igit̄ iūq̄itas aliq̄n
ē vtilis qd̄ fieri nō potest: aut mē-
daū sp̄ iūq̄tate ē. Sed si quis i sc̄p-
turis aliud sentit q̄ ille qui sc̄p̄lit.
illis nō mētāntibz fallit. Sed t̄n uedi-
cere ceperit si ea sententiā fallit qua
edificet caritatē que finis p̄cepti
est: ita fallit ac si q̄sq̄ errore dese-
rens viā. eo et t̄n per agrū pergat
quo etiā viā illa pducat. Corrigen-
dus est tamē et q̄ sit vtilius viā

nō desere demonstrandū est: ne cōsue-
tudine deuiandi etiā i transuersū
aut p̄uersū ire cogatur. **A**fferendo
enī temere q̄ ille nō sensit quē legit
plerūq̄ in t̄v̄t i alia que illi senten-
tiā cōtexere neq̄at: q̄ si uera et certa
esse cōsentit illud nō possit uerū eē
qd̄ senserat. fitq̄ i conescio quō ut
ut amando sententiā suā sc̄p̄tē impiat
offensior eē q̄ sibi. **Q**uid malū si ser-
peres iuerit: euerteret ex eo. **P** fidē
enī ambulam̄ nō per speciem. **T**u-
tubabit autē fides: si diuinarum
scripturarū vaallat auctoritas. **P**or-
ro fide iutubate: caritas etiā ipsa
languescit. **N**ā si a fide quisq̄ ca-
derit: a caritate etiā necesse ē ca-
dat. **N**ō enī potest dilige. qd̄ eē nō
credit. **P**orro si et credit et diligit:
bene agendo et p̄ceptis mox bono-
rū obtemperado efficit ut etiā spe-
ret se ad id qd̄ diligit eē venturū.
Itaq̄ tria hec sūt quibz et sciencia
oīs et p̄phetia militat. fides. spes.
et caritas: sed fidei succedit spes.
quā uidebim̄: et spei succedit bea-
tudo ipsa ad quā p̄uēturū sum̄:
caritas autē et h̄is decedentibus
augebit̄ potius. **S**i enī credendo
diligim̄ qd̄ nōdū videm̄. q̄ntoma-
gis tū videre ceperim̄. **E**t si sperā-
do diligim̄ quo nondū p̄uenimus:
q̄nto magis tū p̄uenim̄. **I**nter
tēporalia quippe atq̄ eterna hoc i-
terest: qd̄ tēporale aliq̄d plus dili-
git̄ anteq̄ habeat̄ uilescat autem
tū aduenierit. **N**ō enī faciat aīam
cui uera est et certa sedes eternitas
Eternū autē ardētius diligitur
adeptū q̄ desideratū. **N**ulli enī de-
sideranti cōcedit̄ plus de illo ce-

39

estimare q̄ se habet: ut ei vilescat cum
 min⁹ iuenerit. Sed q̄ntū quisq̄ ueni-
 ens existimare potuerit: plus puen-
 ens iucturus est. Homo itaq̄ fide-
 spe et caritate subnixus. eaq̄ icon-
 tulle retinēs: nō idiget s̄pturis ni-
 si ad alios iſtruendos. Ita multi p
 her tria etiā in ſolitudine ſine codi-
 cibus viuūt. Vnde i illis arbitror
 iā ipletū eſſe qd̄ dictū eſt. ſiue pro-
 phete euacuabūtur ſiue lingue
 ceſſabūt. ſiue ſcientia euacuabit.
 Quibz tñ quaſi machinus tāta fidei
 ſpei et caritatis i eis ſurrexit iſtructi-
 o: ut pfectū aliqd̄ tenētes ea que ſūt
 ex parte nō querāt. Pfectū ſane q̄ntū
 i hac vita poteſt. Nā i cōparacōe vi-
 te eterne: nullū iuſti et ſancti ē vita
 iſta pfecta. Ideo manēt iquit fides
 ſpes et caritas tria her. maior autē
 horū caritas: quia quiſq̄ cū ad e-
 terna puenit duobz iſtis decede-
 tibz caritas auctior et certior pma-
 nebit. Quappter cū quiſq̄ cogno-
 uerit finē p̄cepti eſſe caritatē de cor-
 de puro et conſtācia bona et fide nō
 ficta: oēm icellām dinarū ſeptuā-
 rū ad iſta tria relatur. ad tracta-
 tiōnē librorū illorū ſecurus accedit.
 Cū enī diceret caritas. addit de cor-
 de puro: ut nichil aliud q̄ id qd̄ di-
 ligendū eſt diligat. Conſtācia
 vero bonā cōiūcit ppter ſpem. Ille
 enī ſe ad id qd̄ credit et diligit per-
 uenturū eſſe deſperat tū male cō-
 ſtācie ſcrupulus i eſt. Tertio et fi-
 de iquit nō ficta. Si enī fides nra
 mēdacio caruerit. tū et nō diligi-
 mus qd̄ nō eſt diligendū: et recte
 viuēdo id ſperam⁹. ut nullomodo
 ſpes nra fallat. **P**terea de rebus

20

cōtinētibz fide q̄ntū pro tpe ſatis eē
 arbitrat⁹ ſum dice volui: quia i alijs
 volumibz ſiue palios ſiue p nos ml-
 ta iā dicta ſunt. Modus ſit itaq̄ iſte
 libri hui⁹. **C**etera de ſignis q̄ntū de-
 us dederit diſſerem⁹. **Explicat liber
 primus: incipit ſecundus.**

Omnia tū de rebz
 ſcribere. p̄miſi cō-
 monēs ne quiſ i
 eis attenderet ni-
 ſi qd̄ ſūt: nō etiā
 ſi quid aliud p̄ter
 ſe ſignificat. Viſſim de ſignis diſ-
 ſerens hoc dico ne quiſ i eis atten-
 dat q̄ ſūt. ſed potius q̄ ſigna ſūt.
 id ē q̄ ſignificāt. Signū eſt enī res p̄-
 ter ſpectāc quā i gerit ſenſibz aliud
 aliqd̄ ex ſe faciēs i cogitacōnē ve-
 nire: ſicut veſtigio viſo trāſiſſe a-
 nimal tū veſtigū eſt cogitam⁹:
 et fumo viſo ignem ſub eſſe cognoſ-
 tam⁹: et voce aiāntis audita affec-
 tionem aī eius aduertim⁹: et tu-
 ba ſonāte milites uel p̄gredi ſeu
 regredi et ſi quid aliud pugna
 poſtulat oportē nouerūt. Signo-
 rū etiā alia ſūt naturalia: alia
 data. Naturalia ſūt que ſine vo-
 lūtate atq̄ ullo appetitu ſignificā-
 di p̄ter ſe aliquid aliud ex ſe cog-
 noſci faciūt: ſicut ē fum⁹ ſignu-
 ficās ignē. Nō enī volens ſigna-
 re id facit: ſed rerū exptarū aiā-
 uerſione et notacōe cognoſat: ig-
 nē ſub eſſe. etiā ſi ſolus fumus
 appareat. Sed et veſtigū trāſeu-
 tis aiāntis ad hoc gen⁹ p̄tinet:
 et vltus irati ſeu triſtis affectio-
 nē aīmi ſignificat: et nulla ei⁹ vo-
 lūtate qui aut iratus aut triſtis

Ca. ij.

est. aut si quis alius motus animi
vultu idice pdatur. eam nobis no
id agētibz ut pdatur. Sed de hoc ge-
nere toto: nunc differē nō ē pposi-
tū. **Qm̄** tñ iadit i ptaone nram
p̄teritū oīno nō potuit: atq; i hoc
id hactenq; notatū esse suffecerit.
Data vero signa sūt: que sibi q̄q;
viuētia iuicem dant ad demon-
strandos q̄ntū. possunt animi sui
motus uel sensa uel itellecta que
libet. **Nec** ulla causa ē nobis signi-
ficandi id est signū dandi: nisi ad
depromendū et trahendū i al-
terius anim id qd i aīo gerit qui sig-
nū dat. **Horū** igit signoz genus
q̄ntū ad hoīes attinet. cōsiderare
atq; tractare statuum: quia et sig-
na diuinitus data q̄ in scripturis
sanctis cōtinent: p̄ hoīes nobis in-
dicata sūt qui ea cōscripserūt. **Ha-**
bent etiā bestie quedā iter se sig-
na quibz prodūt appetitū animi sui.
Nā et gallus gallinac̄i reperto
tubo dat signū vocis galline ut ac-
turrat: et colūbus gemitu colū-
bā vocat. uel ab ea vicissim voca-
tur. et multa huiusmodi aduerti
solent: que utriū sicut vultus aut
dolētis clamor sine volūntate signi-
di sequat̄ motū animi. an vō ad
signū dēntur. alia q̄stio et ad rē
que agitur nō p̄tinet. **Quā** p̄tem
ab hoc ope tāq; nō necessariā re-
mouem. **Signoz** ergo quibz inter
se hoīes sensa sua cōiciant. qdā per-
tinet ad oculoꝝ sensū: plerq; ad
auriū. pauca sūt ad alios sensus.
Nā cū inuim: nō dam q̄ signum
nisi oculis eius que volum q̄ per
hoc signū volūntatis nre p̄cipē

Ca. iij.

fieri. **Et** quidā p̄ motus manū ple-
raq; significāt. **Et** hystriones oīm
mēbroꝝ motibz dant signa quedam
scentibz: et cū oculis eoz q̄si fabulā-
tur. **Et** uexilla draconesq; milita-
res p̄ oculos i sinuat̄ volūntatē du-
tū: et sunt hec oīa quasi quedam
uerba visibilia. **Ad** aures autem
que p̄tinent ut dixi plura sunt in
uerbis maxie: nā et tuba et tabia
et cithara dant plerq; nō solum
suauē sed etiā significatē sonū.
Sed oīa uerbis cōparata pauca sūt
sūt: uerba enī p̄orsus iter hoīes
optinuerūt p̄ncipatū significandi
q̄ntū: aīo cōcipiuntur. si ea quisq; p̄-
dere velit. **Nā** et odore vngētī dñs
quo p̄fusi sūt pedes eius signū ali-
qd dedit: et sacramēto corp̄is et s̄a-
guinis sui p̄gustato significauit
qd voluit. et cū mulier tangendo
simbriā uestimētī eius salua fac-
ta est nō nichil significat. **Sed** inūa-
bilis multitudo signoz quibz su-
as cogitacōes hoīes exerunt i uer-
bis cōstitutā est. **Nā** illa oīa signa
quozū genera breuē attigi potui
uerbis enūtiare: uerba vero illis
signis nullomō possū. **Sed** quia
uerberato acie statū trāsēūt. nec
diuāus manēt. iustitūta sūt p̄ lit-
teras signa ūboꝝ: ita voces oculis
ostendunt. nō p̄ seip̄as sed per que-
dam signa sua. **Ista** igit signa nō
potuerūt cōiā ēē oībus gētibz p̄cō
quodā dissensioīs hūane: cū ad
se quisq; p̄ncipatū rapit. **Cū** su-
p̄bie signū est erecta illa turris i
celū: ubi hoīes ip̄i nō solū aīos.
sed etiā voces dissonas habē me-
ruerūt. **Ex** quo factū est ut etiam

scriptura dina qua tans morbis hu-
 manaru volutatū subueitur ab v-
 na lingua pfecta quo oportune po-
 tuit per orbem terraru disseminari
 per varias iterpretū linguas lōge
 lateq; diffusa inotescēt gentibus
 ad salutē: quā legētes nichil aliud
 appetūt q̄ cogitacōes volūtate q̄ il-
 loꝝ a quib; cōscripta ē iuenire et
 per illas uolūtatem dei sedm quā
 tales hoīes locutos credim⁹. Sed
 multis et multiplicib; obscurita-
 tib; et ambiguitatib; decipiūt
 qui temere legūt: aliud p alio se-
 nientes. Quibusdā autē locis q̄
 uel falso suspicetū nō iueniūt:
 ita obscurē quēdā dicta densissimā;
 caliginē obducūt. Qd totū pūsu
 esse dinitus nō dubito ad edomā-
 dam labore supbiā. et itellectū a
 fastidio renouandū: tū facile iues-
 tigata plerūq; vilescūt. Quid enī
 est quēso q̄ si quisq; dicat sanctos
 esse hoīes atq; pfectos quoz vita
 et morib; xpi ecclesia de quibuslib;
 supsticōibus p̄adit eos qui ad se ve-
 niūt et imitacōe bonozū sibi nec
 quodāmō itorporat: qui boni fide-
 les et veri dei serui deponētes one-
 ra seculi ad san̄ baptisimi lauachru
 uenerūt atq; inde ascendētes cōcep-
 tione sc̄i spūs fructū dāt gemine
 caritatis id est dei et pximi. Qd
 est ergo q̄ si quisq; hec dicat mun⁹
 delectat audientem: q̄ si ad eundē
 sensū locū illū exponat de cātiās
 cāticoz ubi dictū est ecclie cū tāq;
 pulchra sc̄ia quēdā laudaretur.
 dētes tui tāq; grex detonsarū ascē-
 dens de lauachro. que oēs genūos
 creant et sterilis non est in illis.

Nō aliud hō discat q̄ cū illud pla-
 nissis uerbis sine silitudis hui⁹
 amuniculo audiret: et tñ nescio
 quō suau⁹ itueor sc̄os cū eos q̄ si
 dentes ecclesie video p̄ade ab erro-
 rib; hoīes. atq; i eius corpus emol-
 lita diuitia quasi demorsos man-
 sosq; transferre. Ques eadē iocun-
 dissē agnosco detonsas oneribus
 secularib; tāq; vellerib; posias: et
 ascēdentes de lauachro id ē baptis-
 mate. creant oēs genūos. duo pre-
 cepta dilectōis. et nullā esse ab isto
 sancto fructu sterile video. Sed q̄ re
 suau⁹ videā q̄ si nulla de dinis
 libris talis silitudo p̄metur. cum
 res eadem sit eadēq; cognitō: diffi-
 tile est dicere et alia quēsto ē. Nūc
 tñ nemo abigit et per silitudines
 libētius q̄q; cognosca: et cū aliqua
 difficultate q̄sita multo grati⁹ iue-
 niri. Qui enī proisus nō iueniūt
 qd̄ q̄rūt fame laborāt: qui autē nō
 querūt quia i promptu habet fasti-
 dio sepe marcescūt. In utroq; autē
 languor cauend⁹ est. Magis itē igit
 et salubrit spūs sc̄us scripturas
 sc̄as itā modificauit ut locis aper-
 tiorib; fami occurrēt: obscuriorib;
 autē fastidia detergēt. Nichil enī
 fere de illis obscuritatib; eruitur:
 qd̄ nō planissime alibi dictū repiat.
An̄te oīa ergo opus ē dei timore
 couerti ad cognoscendā ei⁹ uolūta-
 tē: quid nobis appetendū fugiendū
 q̄ p̄cipiat. Timor autē iste cogita-
 tiōne de n̄a mortalitate et de fu-
 tura morte necesse est iturciat: et
 quasi clauatis carnib; oēs super-
 bie motus ligno crucis affigat.
 Deinde m̄tescere opus ē pietate:

Ca. vij.

neq; contradicē dīne sēpturę siue itel-
lecte si aliqua viā nra pcutit. siue
nō itellecte quasi nos meli⁹ sapere
melius q; p̄cipere possim⁹: sed cogi-
tare pot⁹ et credē id eē meli⁹ et ve-
rius qd̄ ibi sēptū est etiā si lateat.
q̄ id qd̄ nos p̄ nos ip̄os sapere possim⁹.
Post istos duos gradus timoris
atq; pietatis ad terciū vēit⁹ scien-
tię gradū de quo nūc agē istitu:
nā in eo se exercet oīs dīnarū sēp-
turarū studiosus: nichil ī eis aliud in-
uēturus q̄ diligendū esse deū p̄t deū:
et p̄ximū p̄pter deū: et illū quidē ex to-
to corde. ex tota aīa. ex tota mēte: p̄xi-
mū vero tāq; seip̄m id est ut tota di-
lectio p̄ximū sicut etiā nra dilcō refe-
rat̄ in deū. De quib; duob; p̄ceptis:
cū de reb; agerem⁹ ī libro sup̄iore tra-
ctauim⁹. Necessē est ergo ut primo
cū se quisq; ī scripturis īueniat amo-
re hui⁹ seculi hoc ē tēporaliū rerum
īplicatū longe seculū esse a tanto
amore dei et tanto amore p̄ximū
q̄ntū sēptura ipsa p̄scribit: tūc vō
ille timor quo cogitat de iudicō dei.
et illa pietas qua nō potest nisi cre-
dere et cōcedere auctoritati scōrum
librorū. cogit eū seip̄m iugē. Nā ista
sciētia bone spei hōiem non se
iactantē. sed lamētantē facit. Quo
affrū īpetrat sedulus p̄ab; cōsola-
tiōne dīni adiutoris ne desp̄ctōe
frangat⁹: et eē īcipit ī quarto gra-
du hoc ē fortitudis quo esuritur et
sitatur iusticia. Hoc enī affrū ab oī
mortifera iocūditate rerū trāscun-
tū se se extrahit: et inde se auertēs viij.
cōuertit ad dilectionē eternorū. īcō-
mutabilē saluz vnitatē eandēq;
trinitatē. Quā ubi aspexerit q̄ntū

potest ī longīqua radiantē suā asp-
tus īfirmū se sustinē illā lucē nō
posse p̄senserit: ī q̄nto gradu hoc ē
ī consilio misericōdie purgat aīam tu-
multuātē quodāmodo atq; ostrepētē
sibi de appetitu īferiorū cōceptis sor-
dib;: Hec vero se ī dilectōe p̄ximū q̄-
uiter exercet: ī ea q; p̄ficiat. Et spe-
iā plen⁹ atq; iteger vrb;: cū pue-
nerit usq; ad iūmā dilectionē: as-
cendit ī sextū gradū ubi iā oculum
ip̄m purgat quo videri deus potest.
q̄ntū potest ab eis qui hūc seculo
moriūt⁹: q̄ntū possunt. Nā ī tantū
vident īquātū hūc seculo moriūt⁹:
īquātū autē hūc viuūt nō videt.
Et ideo q̄ntū iā certior et nō solū
tolerabilior sed etiā iocūditior spe-
cies lucis illius īcipiat apparere:
ī enigmatē adhuc tñ et per speculū
videri dicitur: quia magis p̄ fidē
q̄ p̄ speculū ābulat⁹: cū in hac vita
p̄grinam⁹ q̄ntū cōūsacōez habea-
mus ī celis. In hoc autē gradu i-
ta purgat oculū cordis. ut verita-
ti ne ip̄m quidē p̄ferat aut cōferat
p̄ximū: ergo nec seip̄m. quia nec
illū quē diligit sicut seip̄m. Er̄ter-
go iste sc̄is tam simplicia corde ac
mūdato. ut neq; hōibus placendi
studio detorq̄atur a vero: nec ī sp̄cū
deuitādoz quozūlibet īcōmodorū
suorū que ad iūctatū hūc vite. Ta-
lis filius ascendit ad sapiētiā que
ultima et septima est: qua pacat⁹
trāquill⁹ q̄p̄fuit. Iniciū ē sapiē-
timor dīni. Ab illo enī usq; ad ipsā
p̄hos gradus tendit et venit. Sed
nos ad terciū illū gradū cōsidera-
tiōne referam⁹: de quo differere qd̄
dñs suggesserit atq; tractare īstitu-

mus. ¶ **E**rit igitur dinarum scripturarum
sollicitissimus indagator qui primo co-
tas legerit notasque habuerit. et si
nondum intellectu iam in lectioe duntax-
at eas que canonicè appellat: nam ce-
teras securis leget fidei ueritatis in-
structus ne prociipet ibercillu aum:
et periculosis medactis atque fantas-
maticis eludetes. prouidetur aliquid
contra sana intelligencia. In canonicas
autem scripturas ecclesiarum catholi-
carum que plurimum auctoritate sequa-
tur: iter quas ille sane sunt. que a
postolicas sedes habet. et epistolas
accipere meruerunt. Tenebit igitur huc
modum in scripturis canonicis: ut eas
que ab oibus accipiunt ecclesie catho-
licas proponat eis quas quidam non acci-
piunt. In eis uero que non accipiuntur
ab oibus: proponat eas quas plures
grauioresque accipiunt. eis quas pau-
niores minorisque auctoritatis ecclie
tenent. Si autem alias inuenit a plu-
ribus: alias a grauioribus haberi quam
hoc inuenire non possit: equalis tamen
auctoritatis eas habendas puto.
Totus autem canon scripturarum in quo
ista consideracionem uersanda dia-
mus: hinc libris continetur. Quorum
moyses id est genesi exodo leuiti-
co numero deuteronomio: et unoli-
bro ihesumae. uno iudicium. uno li-
bello qui appellatur ruth. qui magis
ad regnum pharaia uidetur pertinere.
Deinde quatuor regnum et duobus
paralipomenon non sequentibus sed que
si a latere aduictis simulque pergentibus.
Hec est historia que sibimet antea
tempora continet atque ordinem rerum sunt
alio tamquam ex diuerso ordine. que neque
hinc ordini neque iter se conectunt.

11
sicut iob et thobias et hester et iu-
dith et machabeorum libri duo et hes-
dre duo qui magis subsequi uidentur
ordinata illa historia usque ad regno-
rum uel paralipomenon terminatam.
Deinde prophete. in quibus dauid unus
liber psalmodum. et salomonis tres. p-
uerborum cantica cantorum et ecclesias-
tes. Nam illi duo libri unum qui sapientia
et alius qui ecclesiasticus inscribitur:
de quadam similitudine salomonis esse
dicuntur. Nam ihesus filius syrach eos
composuisse constantissime prohibetur.
Qui tamen quoniam in auctoritate recipi me-
ruerunt: iter prophetos numerandi
sunt. Reliqui sunt eorum libri qui pro-
phete appellantur: duodecim prophetarum
libri singuli: qui conexi sibimet
quoniam nunquam seueri sunt pro uno habentur.
Quorum prophetarum nomina hec sunt
Osee iohel. amos. abdias. ionas.
micheas. naum. abacuc. sopho-
as. aggeus. zacharias. malachi-
as. Deinde quatuor prophete sunt ma-
iorum voluminum: ysaias. iheremias.
daniel ezechiel hinc quadraginta
quatuor libris testamenti ueteris
terminatur auctoritas. Noui autem
quatuor libris euangelii: secundum mache-
um secundum marcum. secundum lucam secundum
iohanem. Quatuordecim pauli apostoli
epistolis: ad romanos ad thorum-
thios duabus. ad galathas. ad e-
phesios. ad philippenses. ad thessa-
loniceses duabus. ad colosenses. ad
thimotheum duabus. ad tytum. ad phi-
lemonem. ad hebreos. Petri duabus:
tribus iohannis. una iude. et una ia-
cobi. Actibus apostolorum libro uno: et a-
pocalypsi iohannis libro uno. In hinc
oibus libris: amittentes deum et picta

Ca. ix

te manifesti quoniam voluntate dei. Cuius
 opus et laboris prima obseruatio est ut diximus
 nosse istos libros: Et si nondum ad intellectum
 legendo tamen uel mandare memorie uel omnino
 incognitos non habet. Deinde illa que in eis apte
 posita sunt uel precepta uiuendi uel regule
 credendi solliciti diligenter que inuestiganda sunt.
 Que tanto quisque plura inuenit quanto est
 intelligentia capacior. In his enim que apte in
 scripturis posita sunt inueniuntur illa omnia que
 continent fidem moresque uiuendi. spem salutem
 atque caritatem: de quibus libro superiore
 tractauimus. **Tu** uero facta quadam
 familiaritate cum ipsa lingua dinarum
 scripturarum in ea que obscura sunt aper-
 rienda et discedenda perendum est ut
 ad obscuriores locutiones illustrandas
 de manifestioribus sumantur exempla
 et quedam reuerentia huiusmodi testimonia
 dubitantes incertis auferant. In quare
 memoria ualeat plurimum: que si defuerit
 non potest his preceptis dari. **Du-**
ab; autem causis non intelliguntur que scrip-
 ta sunt: si autem ignotis aut ambiguis
 signis obteguntur. Sunt autem
 signa uel propria uel translata. **Pro-**
pterea dicitur cum his rebus significandis
 adhibetur propter quas sunt instituta:
 sicut dicimus bouem cum intelligimus pecus
 quod omnes nobiscum latine lingue
 homines hoc nomine uocant. **Translata** sunt
 cum et ipse res quas propriis uerbis
 significamus ad aliquid aliud significan-
 dum usurpatur: sicut cum dicimus
 bouem et per has duas syllabas intel-
 ligimus pecus quod isto nomine appella-
 ri solet. Sed rursus per illud pecus

Ca. x.

intelligimus euangelista: que significa-
 uit scriptura interpretate apud apto.
 dices bouem trutinante non infrena-
 bis. **Contra** ignota signa et propria:
 magnam remedium est linguarum cog-
 natio. **Et** latine quidem lingue ho-
 mines quos nunc instruendos sus-
 cepimus duabus alijs ad scripturarum
 dinarum cognoscendum opus habet he-
 bream saltem et grecam: ut ad exempla
 precedentia recurrat: si qua dubi-
 tatione attulerit latinoque interpre-
 tum infinita uarietas. **Quod** et he-
 bream uerba non interpretata sepe in-
 ueniamus in libris: sicut amen et allelu-
 ya et racha et osana. et si qua sunt
 alia. **Quorum** partim propter sanctiore
 auctoritatem quam uis interpretari po-
 tuissent. seruata est antiquitas. sic
 sunt amen et alleluja: partim uero in
 aliam linguam transferri non potius
 se dicuntur. sicut alia duo que posui-
 mus. **Sunt** enim quedam uerba certarum
 linguarum que in usu alterius lingue
 per interpretationem transferri non possunt:
 et hoc maxime interpretantibus accidit
 que uerba motu animi significant po-
 tius quam sententie concepte ulla parti-
 cula. **Na** et hec duo talia esse prohibent.
Dicit enim racha indignan-
 tis esse uocem: osana letantis. **Sed** non
 propter hec pauca que notare atque in-
 terrogare facillimum est: sed propter
 diuersitates ut dictum est interpre-
 tum. illarum linguarum est cognoscio
 necessaria. **Qui** enim scripturas ex hebreica
 in grecam uerterunt numerari possunt:
 latini autem interpretes nullo modo.
Ut enim cuius primus fidei temporibus
 in manus uenit codex grecus. et
 aliquantulum facultatis sibi uti usque

lingua

xij.

lingue habere videbat: ausus e iter-
 ptari. **Quaequid** res plus adiuuit
 itelligentia q̄ ipediuuit. si mo legetes
 no sint negligetes: na nonnullas ob-
 fauiores sententias plurim codicu
 sepe manifestauit inspectio. Sicut il-
 lud ysaie p̄ph̄e. vnus iterpres ait.
 et domesticos semis tui ne despere-
 ris: alius autē ait. et carne tuam
 ne despexeris. **Utrq;** sibi uicem
 attestatus est. **Nāq;** alter ex alio
 exponit: quia et caro possit accipi
 p̄rie. ut corpus suū quisq; ne despi-
 ceret se putaret admonitū: et domes-
 tici semis translati xpiani possent
 itelligi. ex eodē uerbi semie nobiscū
 spūalit̄ nati. **Nūc** autē collato it̄er-
 ptū sensū pbabilior occurrit sentē-
 tia p̄rie de cōsanguineis nō despici-
 endis esse p̄ceptū: qm̄ domesticos
 semis cū ad carnē retuleris cōsan-
 guinei potissimū occurrūt. **Vñ** esse
 arbitror illud apli qd̄ ait. **Si** quō
 ad emulacōez adduce potuero car-
 nē meā ut saluos facerē aliquos
 ex illis: id est ut emulando eos qui
 crediderūt et ipi crederēt. **Carnē** enī
 suā iudeos dixit. p̄pter cōsanguinitatē
 it̄ illud eiusdē ysaie. nisi credide-
 ritus nō itelligetis: alius it̄erpt̄a-
 tus est. nisi credideritis nō p̄mane-
 bitis. **Quis** horū uera secutus sit:
 nisi exemplaria lingue p̄cedētis
 legant̄ incertū est. **Sed** tñ ex utro-
 q; magnū aliquid insinuat̄ sci-
 enter legentibz. **Difficile** est enī i-
 ta diuersos a se it̄erptes fieri: ut
 nō se aliqua uicinitate cōtingāt.
Ergo qm̄ it̄ellectus ī specie sem-
 p̄iterna est. fides uero icrū in tē-
 poraliū quibusdā a uanabulis q̄

latae alie puulos. nūc autē p̄fide abu-
 lam nō p̄t̄ specie. **Nisi** autē p̄fide
 ambulauerim. ad speciem puenire
 nō possum. que nō trāsit sed p̄ma-
 net p̄ it̄ellectū purgatū nobis cohe-
 rentibz ueritati. **p̄t̄erea** ille ait nisi
 credideritis nō itelligetis: ille autē
 nisi credideritis nō p̄manebitis.
Et ex ambiguo lingue p̄cedētis
 plerūq; it̄erpres fallitur. cui non
 bene nota sentētia est. et eā signi-
 ficacōez transfert que a sensu sc̄p-
 toris p̄t̄us aliena est: sicut qdā
 codices habēt. acuti pedes eorum
 ad effundendū sanguinē. **Oris** enī:
 et acuti apud grecos et uelocem
 significat. **Ille** ergo uidit sentētiā
 qui trās tulit. ueloces pedes eorū
 ad effundendū sanguinē. **Ille** autē
 alius anapiti signo ī aliā partē
 raptus errauit. **Et** alia quidē nō
 obstrua sed falsa sūt: quorū alia
 cōdicio est. **Nō** enī itelligendos s;̄
 emendandos tales codices pot̄
 p̄cipiendū est. **Hinc** est etiā illud
 qm̄ mocheumata qdā nō itellepe-
 rūt esse plantacōez et vitulanūa
 it̄erpt̄ati sūt. **Qui** error tñ mul-
 tos codices p̄occupauit: ut uic̄
 uciatur aliter scriptū. **Et** tñ sen-
 tētia manifestissia est: quia clares-
 cit cōsequētibz uerbis. **Nāq;** ad-
 ulterine plānacōez nō dabunt
 radices altas cōuēientiā dicit̄:
 q̄ vitulanūa que pedibz ī terra
 gradiūt: nō herēt radicebz. **Hāc**
 translationē ī eo loco etiā cetera
 cōtexta custodiūt. **Sed** qm̄ et que
 sūt ip̄a sentētia q̄ plures it̄erpre-
 tes pro sua quisq; facultate atq;

MOBXOC
MOBEMOXTA

Ca. xij.

iudicio conatur eloqui non apparet
nisi in ea lingua inspicatur quae inter-
pretantur. Et plerumque a sensu auctoris
deuius aberrat interpretati non sicut
doctissimi: aut linguarum illarum
ex quibus in latinam scripturam per-
uenit. petenda cognitio est: auctori
hinc de interpretationes eorum quae se ipsis ni-
mis strinxerunt: non quia sufficiunt
sed ut ex eis libertas uel error di-
rigatur aliorum. qui non magis uer-
ba quam sententias interpretando sequi
maluerunt. Nam non solum uerba singu-
la. sed etiam locutiones sepe transferunt.
que omnino in latine lingue usus si quis
consuetudinem veterum que latine lo-
cutiones sunt tenere uoluerit transire non
possunt. Qui aliquando intellectui nichil
adimunt. sed offendunt etiam eos
qui plus delectantur rebus. quam ca-
ram uerborum signis sua quaedam seruat
integritas. Nam soleo asinus qui di-
citur nichil aliud est: quam cum uerba
non ea lege sibi coaptantur: qua co-
aptauerunt qui potest nobis non sine
auctoritate aliqua locuti sunt. Ut
enim inter homines. an inter homines dicat:
ad rem non pertinet cognitorem. Inter
barbarismum quod aliud est nisi uerbum
non eis litteris uel sono enunciatum.
quo ab eis qui ante nos latine lo-
cutiones sunt enunciantur solet. Verum autem
ignoscere producta an correpta tercia
a syllaba dicat: non multum curat
qui patris suis deum ut ignoscatur pe-
tit quolibet modo illud uerbum sonare
potuerit. Quid est ergo integritas
locutionis nisi aliene consuetudinis
conservatio: loquendum ueterum auc-
toritate firmata. Sed tamen eo ma-
gis offenduntur homines quo infirmi-

ores sunt: et eo sunt infirmiores quo doc-
tiores uideri uolunt. non rerum scientia
qua edificatur. sed signorum qua non
inflari omnino difficile est: cum et ipsa
uerum scientiam sepe teruere erigat nisi do-
minico reprimat iugo. Quid est
obest intellectui quod ita scriptum est que
est terra in qua isti cadunt super eam:
si bona est an nequa. Et que sunt ciuita-
tes in quibus ipsi habitant in ipsis. Quae
locutionem magis aliene linguae esse
arbitror: quam sensum aliquem altiore.
Illud etiam quod iam auferre non possumus
de ore catanarum populo. super ipsum ait
floret sanctificatio mea: nichil profecto
sententiae detraxit. Auditor tamen
pericior mallet hoc corrigi ut non
floret sed florebit dicitur: nec quod
quod impedit correctionem nisi consuetudo
cantanarum. Ita ergo facile correpi
possunt: si quis ea cauere uoluerit
que sano intellectui nichil detraxerunt
At uero illud quod ait apertius quod stul-
tium est dei sapientia est hominibus. et quod
infirmitas est dei fortius est hominibus. Si quis
in eo graecam locutionem seruare uolu-
isset ut diceret quod stultum est dei sapi-
entia est hominum. et quod infirmitas dei
fortius est hominum: uet quidem uigila-
tis lectoris intentio in sententiae ueri-
tatem. sed tamen aliquis tardior aut
non intelligeret. aut etiam per se in-
telligeret. Non enim tamen uiciosa locutio
est in latina lingua talis: uerum etiam
in abiguitate cadit: ut qui hominum stul-
tium uel hominum infirmitatem. sapientiam uel
fortius uideat esse quam dei. Quod et
illud sapientius est hominibus non caret am-
biguo: etiam si soleo asino caret. Ut
enim hinc hominibus ab eo quod est huius ho-
minum an hinc hominibus ab eo quod est ab
hoc homine sit dictum non apparet nisi illu-

xiii.

miae sententiae. Melius itaque dicitur
 ita. sapientius est quam homines: et forsitan est
 quam homines. De ambiguis autem signis
 post loquimur. Nunc de incognitis agamus:
 quorum due forme sunt quantum ad
 uerba pertinet. Namque aut ignotum uerbum
 facit heretice lectorem: aut ignota locu-
 tio. Que si ex alienis linguis ueni-
 unt: aut querenda sunt ab eorum lingua
 tum hominibus: aut lingue eorum si et ora-
 um et ingenium est ediscende aut plu-
 rum interpretum consulenda collatio est.
 Si autem ipsius lingue nostre aliquid uerba
 locutionesque ignoramus. legendi consue-
 tudine audiendisque innotescunt. Nulla
 sane sunt magis mandanda memorie
 quam illa uerborum locutionumque genera que
 ignoramus: ut tamen uel periculis occu-
 rerit de quo queri possint. uel talis
 lectio que uel precedentibus uel conse-
 quentibus uel utriusque ostendat quam uis
 habeat. quod uel significet quod ignoramus
 facile adiuuante memoria possimus
 aduertere et discere. Quod tanta est uis
 consuetudinis etiam ad discendum: ut qui
 scripturas sanctas quodammodo nutriti at-
 que educati sunt. magis alias locutio-
 nes miretur easque minus latinis
 putet quam illas que in scripturis didi-
 cerunt. neque in latine lingue auctori-
 bus reperuntur. Plurimum quoque
 hic adiuuat interpretum numerositas col-
 latis codicibus inspecta atque discussa:
 tamen absit falsitas. Nam codicibus emen-
 dandis premitur debet inuigilare sol-
 lertia eorum qui scripturas diuinas nos-
 se desiderant: ut emendatis non emen-
 dati cedant ex uno duntaxat interp-
 tationis genere uidentes. In ipsis autem
 interpretum uarietate ceteris prefera-
 tur: nam est uerborum tenacior tamen per-

xv.

spiciuntate sententiae. Et latinis quibus-
 liber emendandis greci adhibeantur:
 in quibus septuaginta interpretum quod ad ue-
 tus testamentum attinet. excellit aucto-
 ritas: quia per omnes iam periculis et
 deficiat tanta principia sancti spiritus in-
 terpretati esse dicuntur. ut os unum tot
 hominum fuerit. Quod si ut fertur multique
 non indigni fide predicantur. singuli cel-
 lus etiam singulis separati tamen essent
 interpretati nihil in aliquo eorum codi-
 ce inuentum est quod non eisdem uerbis eo-
 demque uerborum ordine inueniret in
 ceteris: quis huic auctoritati con-
 ferre aliquid ne dum preferre audeat.
 Si autem contulerunt ut una cum con-
 tractatu iudiciorumque uox fieret: nec sic
 quidem quamquam unum hominem qualibet pe-
 ritia ad emendandum tot seniorum
 doctorumque consensum aspirare optet
 aut decet. Quod obrem etiam si aliquid
 aliter in hebreis exemplaribus inueni-
 tur quam isti posuerunt: cedendum esse
 arbitror diuine dispensationi que per
 eos facta est: ut libri quos gens iu-
 dea ceteris populis uel religioe uel in-
 uidia perdere nolebat credituris per
 dominum gentibus ministris ignis pholomei
 pietate tanto ante perderent. Itaque fi-
 eri potest ut sic illi interpretati sunt
 quemadmodum congruere gentibus ille
 qui eos agebat et qui unum os omnibus
 fecerat spiritus sanctus iudicauit. Sed
 tamen ut superius dixi. horum quoque
 interpretum qui uerbis tenacius the-
 serunt collatio non est utilis ad expla-
 nanda sepe sententia. Latini ergo
 ut dicitur reperunt codices ueteris tes-
 tamenti. si necesse fuit grecorum aucto-
 ritate emendandi sunt: et eorum
 potissimum qui cum septuaginta es-

sent vno ore interpretati sunt esse prohibe-
 tur. Libros autem noui testamenti
 si quid in latinis varietatibus titu-
 bat grecis credere oportet non dubium
 est: et maxime quae apud veteres doctores di-
 ligentiores reperuntur. In translationibus
 signis si qua forte ignota cogunt
 heretice lectorum: partim linguarum noticia
 a partim rerum investiganda sunt. Aliquod
 enim ad similitudinem valet et pauldu-
 bio secretum quoddam insinuat hylloe pisa-
 na: ubi faciem lauare iussus est cui
 oculos dominus de luto sputo facto inu-
 erat. Quod tamen nomen linguae incog-
 nite nisi euangelista interpretatus esset:
 tamen magnus intellectus lateret. Sic etiam
 multa quae ab auctoribus eorundem
 librorum interpretata non sunt nomina he-
 braea, non est dubitandum habere non
 parua vim atque adiutorium ad solu-
 da enigmata scripturarum: si quis ea
 possit interpretari. Quod nonnulli eius-
 dem linguae periti viri non sane paruum
 beneficium posteris contulerunt: qui se-
 parata de scripturis eadem omnia uerba
 interpretati sunt. Et quid sit adam
 quid eua, quod abraham quod moyses,
 siue etiam locorum nomina, quid sit iheru-
 salem uel sponda ihericho, uel syna
 uel liban, uel iordanis et quaeque
 alia in illa lingua nobis sunt incogni-
 ta nomina: quibus apertis et interpre-
 tatis multe in scripturis figura-
 te locutiones manifestantur. Res autem
 ignorantia facit obscuras figura-
 tas locutiones cum ignorantiam uel a-
 nimam uel lapidum uel herbarum
 naturas aliarum uel rerum quae plerumque
 in scripturis similitudinis alicuius gratia
 ponuntur. Nam et de serpente quod notum
 est totum corpus eius pro capite obice

ferentibus, quoniam illustrat sensum illud quod
 dominus iubet nos astutos esse sicut serpen-
 tes ut saltem pro capite nostro quod est
 christus, corpus ponamus prosequentes offe-
 ramus: ne fides christiana tamquam necesse
 in nobis si peccantes corpori negemus de-
 um. Vel illud quod pro cauerna angus-
 tias coartatus, deposita veteretuni-
 nica, vires nouas accipere dicitur.
 Quamquam conuenit ad imitandam ipsam
 serpentis astutiam, exuendumque ipsum
 ueterem hominem sicut apostolus dicitur
 in diuinum nouo, ad exuendum pro angus-
 tias dicente domino, uitate pro angustia por-
 tam. Ut ergo noticia nature serpentis
 illustrat multas similitudines quas
 de hoc auctore scriptura dare consue-
 uit: sic ignorantia nonnullorum auctorum
 quae non minus pro similitudines commemorant
 impedit plurimum intellectorem. Sic la-
 pidum sic herbarum uel quaeque tenentur
 radiabunt. Namque carbunculi noticia
 quod lucet in tenebris: multa illumi-
 nat etiam obscura librorum ubiqueque pro-
 ter similitudinem ponitur. Et ignorantia
 berilli uel adamantis: claudit
 plerumque intelligentiae fores. Nec aliam
 ob causam facile est intelligere pacem
 perpetuam significari oleum ramuscule
 quem rediens ad artham coluba per-
 tulit: nisi quia nouum et oleum le-
 nem contractum non facile alieno hu-
 more corrumpi et arborem ipsam fronde-
 dere phoenice. Multi autem propter
 ignorantiam ysaie dum nesciunt quam
 vim habeat uel ad purgandum pul-
 monem, uel ut dicitur ad saxa radi-
 citus penetranda cum sit herba bre-
 uis atque humilis: omnino inuenire non
 possunt quare dictum sit, asperges
 me ysaie et mundabor. Numerorum

eam ipericia: multa facit nō intelligi
 translate ac mystice posita ī septu-
 ris. Ingeniū quippe ut ita dixerit.
 īgeniū nō p̄t nō moueri. qđ sibi ve-
 lit. qđ et moyses et helias et ipse
 dñs qđraginta dies ieiunauerūt.
Cuius actiōis figurat quidā nodū
 huius nūi cognitiōe et cōsideratiōe
 nō soluit: habet enī denariū q̄ter-
 tūq̄ cognitiōe om̄i rerū īter tam
 tēporibz. **Quaternario** nāq; nūo:
 et diurna et ānua curricula pa-
 gūtur. **Diurna:** matutinus meri-
 dianis. vespertinis nocturnisq; ho-
 rarū spatīs. **Annua:** vernis estī-
 uis. autūpnalibz. hyemalibzq; mē-
 sibus. **A tēporū** autē delectatiōe dū
 ī tēporibz viuim⁹. p̄pter eternita-
 tē in qua viuē volum⁹. abstinē-
 dū et ieiunādū est: q̄uis tēporū
 tursibz ip̄a nobis īsinuet. **Doctrina**
 cōtēpnendorū tēporū. et appetēdorū
 eternoz. **Porro** autē denari⁹: cre-
 atorū atq; creature significat scām
 Nā trinitas creatorē. septenari⁹ at-
 nūis creaturā indicat: p̄pter vitā
 et corpus. Nā ī illa tria sūt: vñ ca-
 am toto corde. tota aīa tota mēte.
 Diligēdus ē deus. **In corpe** autem:
 manifestissīa q̄tuor apparēt q̄bz
 constat elemēta. **In hoc** ergo dena-
 rio dū tēporaliter nobis īsinuat
 id est quater ducat. caste et cōtinē-
 ter a tēporū delectatiōe viuē: hoc
 ē qđraginta diebz ieiunare. **Hoc** lex
 tu⁹ p̄sona est ī hōie moyses: hoc
 p̄phetia tu⁹ p̄sonā gerit helias.
 hoc ip̄e dñs monet qui tāq; testi-
 moniū habēs ex lege et p̄phetis.
 mediū inter illos in monte tri-
 bus discipulis vidētibz atq; stupe-

tibz claruit. **Deinde** ita q̄rit quō q̄n-
 quagenari⁹ de qđragenario nūo
 existat. qui nō mediocriter ī nra
 religione sacratus ē. p̄pter p̄the-
 costen: et quō ter ductus p̄pter tria
 tēpora. ante legē sub lege sub grā.
 uel p̄pter nomē p̄is et filij et sp̄s
 sc̄i. adiūcta emineciā ip̄a trinitate
 ad purgatissīe ecclesie misterū
 referat: p̄uci atq; ad centū q̄nq;
 ginta tres magnos pisces quos
 petrus post resurrectōe dñi ī dexte-
 ram partē missa ceperūt. Ita mil-
 tis alijs atq; alijs nūoz formis
 qđā similitudinū in sanctis libris
 secreta ponūtur: que p̄pter nūozū
 ipericiā legētibz clausa sūt. **Non**
 pauca etiam claudit et obtegit
 nōnullarū rerū musicarū igno-
 rātia. Nā et de psalterij et cithare
 differētia quidā nō īconuincē a-
 liquas rerū figuras aperuit: et
 decē cordaz psalteriū. nō īportu-
 ne inter doctos querit utriū habe-
 at aliquā musicē legē. q̄ ad tātū
 neruoz nūm cogat. an vero si nō
 habet. eo ip̄o magis sacratus acci-
 piendus sit ip̄e numer⁹ uel p̄pter
 decalogū legis. De quo utē nūo si-
 q̄ratur: nō nisi ad creatorē crea-
 turāq; referendus est. uel p̄pter
 superius expositū ip̄m denariū
Et ille nūis edificatiōis templi q̄
 cōmemorat ī euāgelio qđdra-
 ginta saluz et sex ānoz. nescio qđ
 musicū sonat: et relatus ad fabri-
 cā dñi corpis p̄pter quā tēpli mē-
 sio facta est. cogit nōnullos here-
 ticos cōfiteri filiū dei nō falso sed
 vero et hūano corpe idūtū. **Et** nu-
 merū quippe et musicā: plerisq;

Ca. xvij.

loas i scripturis honorabiliter posita
iucim. Nō enī audiendi sunt er-
rores gentium supstitionū: qui no-
uem musas iouis et mēorie filias
esse finxerūt. Refellit eos varro:
quo nescio utrū apud eos quisq̄ ta-
liū rerū doctior uel curiosior esse
possit. Dicit enī ciuitate nescio
quā. nō enī nomē recolo. locasse
apud tres artifices terna simu-
lachra musarū. q̄ i tēplo appolli-
nis donū ponet. ut q̄sqs̄ artifi-
cū pulchriora formasset ab illo po-
tissimū electa emeret. Ita cōtigisse
ut opera sua illi quoq̄ artifices eā
pulchra explicaret: et placuisse ci-
uitati oēs nouē atq̄ oēs eē emp-
tas ut i appollinis tēplo dedicare-
tur: quibz̄ postea dicit esiodum
poetā iposuisse uocabula. Nō ergo
iupiter nouē musas genuit sed
tres fabri ternas creauerūt. Tres
autē nō p̄terea ulla ciuitas loca-
uerat quia i sōpnis eas uiderat.
aut tot se tu q̄ illorū oculis de-
mōstrauerāt: sed quia facile erat
aiaduerte oēm sonū qui materi-
es cātalenarū est aiformē esse na-
tura. Aut enī uoce editur sicuti co-
rū est qui fauibus siue organo ca-
nūt: aut flatu sicut tubarū et ti-
biarū: aut pulsu sicut i catharis
et typanis et q̄bullibet alijs que
p̄uacando canora sūt. Sed siue ita
se habeat qd̄ varro retulit. siue
nō ita: nos tñ nō p̄ter supstio-
nē p̄phanorū debem⁹ musicā fu-
gere. si quid inde uale ad itelligē-
das sacras scripturas uapere potu-
erim⁹. Nec ad illorū theatricas
nugas cōuerti. si aliquid de ty-

Ca. xvij.

thais et organis qd̄ ad spūalia
capienda ualeat disputem⁹. Nec
enī et lras̄ discē nō debui⁹. q̄
earū dñi dicūt esse mercuriū:
aut quia iusticie uirtutiq̄ tēpla
dedicauerūt. et que corde gestan-
da sunt i lapidibz̄ adorare malue-
rūt. p̄terea nobis iusticia uirtus
q̄ fugienda: p̄mo uero q̄squis bo-
nus et uerus xp̄ianus est. dñi sui
eē itelligat ubiq̄ iuenerit ue-
ritatē. quā cōferens et agnosces
etiam in litteris sacris supstiosa
figmēta repudiet. Dolcatq̄ hoies
atq̄ caueat. qui cognoscentes deū
nō ut deū glorificauerūt aut gra-
tias egerunt. sed euauerūt in
cogitacōibus suis et obscuratū
est isipiens cor eorū. Dicentes cū se
esse sapiētes stulti facti sūt: et mu-
tauerunt gloriā icorruptibilis dei
in similitudinē ymaginis corrup-
tibilis hois et uolucrū quadru-
pedū et serpenatū. Sed ut totū
istū locū nā est maxie necessari⁹
diligētius explicem⁹: Duo sūt gene-
ra doctrinarū que i gētilibz̄ etiam
moribz̄ excercētur. Vnū earū rerū
quas istituerūt hoies: alterū earū
quas aiaduerteserūt iā pactas aut
dinitus istitutas. Illud qd̄ ē scdm̄
istatucōes hoim̄ partū supstiosū ē:
partū supstiosū nō est. Supstio-
sū est quidd̄ istitutum est ab hoibz̄
ad faciēda et colēda ydola p̄ti-
nēs. uel ad colēda sicut deū crea-
turā. partē ue ulla creature: uel ad
cōsultacōes et pacta qd̄a signifi-
cacionū cū demonibz̄ placata atq̄
federata: qualia sūt molinūa ma-
gicarū artū. que quidē cōmemo-

rare potius q̄ docē assolent poete.
 Ex quo genē sūt sed quasi lucētore
 vāitate aruspiciū et augurū libri.
 Ad hoc genus ptinet oēs etiā liga-
 ture atq; remedia que medicorū q̄q;
 disciplina tōdepnat siue ī p̄canta-
 tiōib; siue ī quibusdā notis quas
 caracteres vocāt. siue ī quib; tūq;
 rebus suspēdendis siue alligādīs
 uel etiā saltandis quodāmo nō ad
 tēperacionē corporū sed ad quasdā
 significacōes aut occultas aut etiā
 māifestas que mīciore noīe philo-
 ca vocāt. ut q̄si nō supsticōe īplicita
 re sed natura p̄desse videātur: sic
 sūt ī aures ī sūmo auricū singularē
 aut de strucionū ossib; ansule in
 digitis. aut cū tibi dicit singl̄ tē-
 ti ut dextra manu sinistra pollice
 teneas. Hīs adiūgūtur milia iā-
 nissiarū obseruacionū. si mebrū ā-
 liqd saluerit. si iūcti ābulātib; ami-
 as lapis aut canis aut puer me-
 dius iteruenerit: atq; illud q̄ la-
 pide calcāt tāq; direptorē amica-
 tie min⁹ molestū est q̄ cū īnocētem
 puerū colapho p̄cūit. si pariter
 ābulātib; iteruenerit. Sed bellū est
 q̄ aliqui pueri vīdicāt a canibus.
 Nā plerūq; tā supsticōsi sūt q̄dā:
 ut etiā canē qui medius iteruene-
 rit ferire audeāt nō īpune. Nāq;
 a vano remedio cito iterdū ille p̄-
 cussorē suū ad verū medicū mittit.
 Hinc sūt etiā illa. lūnē calcare cū
 ante domū suā transit. Redire ad
 lectū si quis dū se calciat sternuta-
 uerit: redire domū si p̄ades offen-
 derit. Cū vestis a soritib; roditur
 plus timē suspicōe; futuri mali q̄
 p̄ns dapnū dolere. Vnde illud ele-

gāter dictū ē cathonis: qui cū cēt cō-
 sultus a quodā qui sibi a soritib; e-
 rosas caligas dicit. respondit non
 esse illud monstrū: sed vere monstrū
 habendū fuisse si sorices a caligis
 rodoctur. Neq; illi ab hoc genē p̄ni-
 ciosē supsticōis segregandi sūt qui
 genethliaca p̄pter nataliū cōsidera-
 cōes dierū nūc autē vlgō mathe-
 matica vocātur: nā et ipi q̄uis ve-
 rā stellarū posicōe; cū quisq; nasa-
 tur cōsectetur et aliqñ etiā p̄uestiget
 tñ q̄ inde conatur ul' actōes nrās
 uel actionū cūcta p̄dicē nūmū er-
 rant: et vendūt īperitis hōib; mi-
 serabile seruitutē. Nā quisq; liber
 cū ad hui⁹mōi mathematicā īgres-
 sus fuerit. dat pecuniā ut seruus
 inde creat. aut mercurij aut vene-
 ris uel potius oīm syderū: quibus
 illi qui primi errauerūt errorēq;
 posteris p̄pinauerūt uel bestiarū
 p̄pter similitudinē. uel hōim p̄pter ip-
 sos hōies honorādos īposuerunt
 vocabula. Nō enī mirandū ē cū e-
 etiā p̄piorib; recentiorib;q; t̄pibus
 fidus qd appellam⁹ lucafer⁹ honoi-
 er nōi cesaris romani dicere cona-
 ti sūt. Et fortasse factū esset atq; īf-
 set ī uetustate: nisi auia ei⁹ ven⁹
 p̄occupasset hoc noīs p̄dū: neq;
 uix ullo ad hēdes traiceret qd nū-
 q̄ uiua possederat aut possidēdū
 petiuerat. Nāq; uacabat ubi loc⁹
 neq; aliau⁹ priorū mortuorū hono-
 re tenebat: factū est qd in rebus ta-
 libus fieri solet. Pro q̄ntili ei⁹ et sex-
 tili mensib; iulij atq; augustij vo-
 cam⁹ de honorib; hōim iulij cesaris
 et augusti cesaris nūcupatos: ut
 facile qui voluerit itelligat etiā

Ca. xxi.

illa sydera p[ro]p[ter] sine h[uius] no[m]i[n]ib[us] celo
locata e[st]. Mortuis aut[em] illis quo-
ru[m] honorare me[m]oria[m] uel coacti s[un]t
ho[m]ines regna p[ro]p[ter] uel placuit h[uius]
na u[er]itate. no[m]i[n]a eor[um] ip[s]os sibi mortuos i[n] ce-
lu[m] leuare uideb[antur]. Sed q[uo]dlibet
uocetur ab ho[m]inibus. s[un]t t[ame]n sydera
que deus i[n]stituit et ordinauit ut
uoluit: et est certus motus illo[rum]
quo t[em]pora disti[n]guuntur atq[ue] vari-
ant[ur]. Que[m] motu[m] notare cu[m] quisq[ue]
nascat[ur] quo se habeat: fatale e[st] per-
eoru[m] i[n]uentas co[n]scriptasq[ue] regu-
las quos sc[ri]pta septura conde[m]nat
dicens. Si eni[m] t[ame]n potuerit scire
ut possint estimare sc[ri]m: quo ei[us]
d[omi]n[u]m no[n] facili[ter] i[n]uenerit. Sed ex
ca nota[m] uelle nascentiu[m] mores
actus euenta p[ro]dic[ere]: magn[us] er-
ror magnaq[ue] demerita est. Et ap[ud]
eos quide[m] qui talia dediscenda di-
diceru[n]t: sine dubitac[i]o[n]e refellitur
hec sup[er]sticio. Constellac[i]o[n]es ei[us] q[ui]
uocant[ur]: notacio e[st] syderu[m] quo se ha-
bebat cu[m] ille nasceret[ur] de quo isti
miseri a miseriorib[us] co[n]suluntur.
Fieri eni[m] potest ut aliqui gemini
ta[m] sequant[ur] fundantur ex utero: ut
i[n]ternallu[m] t[em]poris i[n]ter eos nullu[m]
possit app[re]hendi. et co[n]stellac[i]o[n]is nu-
meru[m] a[n]notari. Unde necesse est
no[n] nullos geminos easde[m] habere
co[n]stellac[i]o[n]es. cu[m] paria reru[m] ul[tra] q[ui]
agunt uel quas patiunt[ur] euenta non
habeat. sed pleru[m]q[ue] ita disparia ut
alius felicissim[us] alius infelicissim[us]
uiuat: sicut esau et iacob geminos
accepim[us] natos. ita ut iacob qui
posterior nascebat[ur] manu pl[ur]ima
p[re]cedens fratri[us] tenes i[n]ueneretur.

Ca. xxij.

Horu[m] certe dies atq[ue] hora nascentiu[m]
notari aliter no[n] posset: nisi ut a-
boru[m] co[n]stellacio esset vna. Q[ui]ntu[m]
at[er] iterit i[n]ter amboru[m] mores fac-
ta. labores. atq[ue] successus. septima
testis est ia[m] ore o[mn]i[um] g[ra]ui puulga-
ta. Neq[ue] eni[m] ad rem p[ro]tinet. q[uo]d dicunt
ip[s]i mom[en]tu[m] m[un]du[m] atq[ue] angus-
tissimu[m] t[em]poris q[uo]d g[ra]uior[um] partu[m]
disti[n]guat multu[m] uale in rerum
natura atq[ue] celestiu[m] corporu[m] rapi-
dissia uelocitate. Et si eni[m] conceda-
ut plurimu[m] ualeat: t[ame]n i[n] co[n]stellac[i]o-
nib[us] a mathematico i[n]ueneri non
potest quib[us] i[n]spectis se fata dice-
p[ro]fiteretur. Q[uo]d ergo i[n] co[n]stellac[i]o[n]ibus
no[n] i[n]uenit quas n[on] e[st] uias i[n]spi-
ciat siue de iacob siue de eius fratre
co[n]sulat[ur]: q[uo]d ei p[ro]dest si distat i[n] celo
q[uo]d temere secur[us] i[n]fam[us] et no[n] dis-
tat i[n] tabula q[ui] frustra sollicitus i[n]-
tuet[ur]. Quare iste q[ui] op[er]iones qui-
busda[m] reru[m] signis hu[m]ana p[ro]p[ter]p[ro]
i[n]stituitis ad eade[m] illa quasi cu[m] deo-
nib[us] quedam pacta et co[n]uenta refe-
rende s[un]t. Hinc eni[m] fit ut occulto q[ui]
da[m] iudicio dino cupidi malaru[m] re-
ru[m] ho[m]ines t[ame]n datur illudendi et deci-
piendi pro meritis uoluntatu[m] sua-
ru[m]: illudentib[us] eos atq[ue] decipientib[us]
p[ro]uocantib[us] angelis quib[us] ista
pars m[un]di i[n]fima sc[ri]m pulcherri-
mu[m] ordine reru[m] d[omi]ne p[ro]uidencie lege
subiecta est. Quib[us] illu[s]io[n]ib[us] et de-
ceptio[n]ib[us] euenit ut istis sup[er]sticio[n]is
et p[ro]nicio[n]is dinacionu[m] generibus
multa p[re]terita et futura dicant[ur]. nec
aliter accidat q[ui] dicunt[ur]. multa q[ue] ob-
seruantib[us] sc[ri]m obseruac[i]o[n]es suas.
eueniant quib[us] i[m]plicati curiosiores
fiat. et sese magis magisq[ue] i[n]serat

multiplicabz laqueis pniciosiss
 erroris. Hoc gen⁹ fornicatois aie
 salubrit⁹ dina scriptura no tcaut.
 neqz ab ea sic deterruit aiam ut
 pterea talia negaret esse sectan
 da quia falsa dicuntur a pffessori
 bus eoru: sed etia si dixerit vobis
 iquit et ita eucenerit ne credatis
 eis. No eni quia ymago samue
 lis mortui. sauli regi vera pnu
 rauit. pterea talia sacrilegia q
 bus ymago illa pffentata est mi
 nus execranda sut: aut quia i ac
 tibus aploz ventriloqua feia ve
 ru testimoniu phibuit aplis dnu ide
 o paulus aplis pepit illi spiritu
 i. ac no potius illa femina illius
 demoni correptoe atqz exclusione
 mudauit. Omnes igit⁹ artes hui⁹
 moi uel nugatorie uel noxie sup
 sticiois ex quada pestifera socie
 te homi et demonu. quasi pacta i
 fidelis et dolose amicitie constituta
 penitus sut repudiada et fugienda
 xpiano. No qz ydolu sit aliqd dicit
 aplus. sed quia q imolat. imolat
 demonibus et no deo. nolo vos fieri
 socios demonioru. Qd aute de ydo
 lis et de imolacoibz que honori e
 oru exhibetur dicit aplus. hoc de
 oibus signis ymaginarijs senti
 endu est. que ad cultu ydoloru uel
 ad creatura eius eiusqz partes ta
 qz ad deu colendas trahit: uel ad re
 medioz aliaruqz obseruaco nu au
 ra pntet. q no sut dinitus ad dilec
 tionem dei et pximi taqz publice co
 stituta. sed per puatas appeticoes
 reru teporalu corda dissipat mi
 seroru. In oibus ergo istis doctri
 nis soactas demonu formidada

atqz vitanda e: qui nichil cu dyabo
 lo pnapie suo nisi reditu nrm claude
 atqz obferre conatur. Sicut aute de
 stellis quas codidit et ordiauit de
 huane et deceptorie coiecture ab hoi
 bus istitate sut: sic etia de qbusda
 nascenbz uel quoqmo dine puiden
 tie ad mustracoem existenbz rebz mlti
 mlti huanis suspicoibz qsi regula
 riter coiecta leis madauerit. si for
 te ilolite acciderit. taqz si mula pa
 riat. ul fulmie aliqd pnuat: Et
 oia tantu ualeat qntu presuptoe aio
 ru qsi coi quadam lingua cu deo
 nubz federata sut: que tn plena st
 oia pestifere curiositatis curian
 tis sollicitudie mortifere seruitu
 tis. No eni quia ualebant aiadusa
 fut: sed aiaduertedo atqz signifi
 cado factu est ut ualere. Et ideo diu
 sis diuerse pueniut: sed m cogitaco
 nes et pshiptoes suas. Illi eni spūs
 qui decupe uolūt. talia pnuat cuiqz
 qualibz eu irretitu p suspicoes et
 cofensioes eius uident. Sicut eni
 uerbi gra. vna figura litte que
 decusati noiatu. aliud apud gre
 tos aliud apud latinos ualeat. no
 natura sed cofensioe et placito sig
 nificandi: et ideo qui utraqz lin
 guam nouit. si hoi greco uelit a
 liquid significare scribendo no i ea
 significacoem ponit hac lram in
 qua ea ponit cu hoi scribit latino.
 Et beta vno eodeqz sono apud gre
 tos lre: apud latinos nome oleas
 est: et cu dico lege aliud i hns du
 abz sillabis grecus aliud latinu
 itelligit. Sicut ergo hee omnes sig
 nificacoes p sue cuiqz societate
 cofensioe aios mouet. et quia

Ca. xxiiij.

al⁹ notat⁹

Ca. xxx.

diuersa cōsensus est diuerse mouēt.
nec ideo cōsenserūt ī eas hoīes q̄a
iā valebāt ad significacōē. sed i-
deo valēt quia cōsenserūt ī eas:
sic etiā illa signa quib; puicosa de-
monū societās cōpatur. pro cuiusq;
obseruacōib; ualēt. **E**d māifestis
sime ostendit ritus augurū: qui
et anteq; obseruēt et postea q̄ ob-
seruata signa tenuerūt. id agūt
ne videant volatus. aut audiāt
vocē auū: quia nulla signa ista
sūt nisi cōsensus obseruatis acce-
dat. Quib; āputatis atq; eradica-
tis ab aīo xp̄iano: deiceps vidēde
sūt istituacōēs hoīm nō sup̄stiaose
id est nō cū deōnib; sed cū ip̄is hoī-
bus istitute. Nāq; oīa que ideo va-
lent īter hoīes quia placuit īter
eos ut valeāt. istituta hoīm sunt.
quorū ptim sup̄flua luxuriosaq;
istituta sunt. partī cōmoda et ne-
cessaria. Illa oī signa que saltā-
do faciūt histriones. si natura et
nō istituto et cōsensioē hoīm va-
lerēt: nō p̄mis tēporib; saltante
p̄a cōmino p̄o p̄nūciaret p̄lis
carthagis quid saltator velle ī-
telligi: qd̄ adhuc multi mēnerūt
senes quorū relatu hec solem; au-
dire. **E**d ideo credendū est: quia
nūc quoq; si quis theatrū talū
nugarū ip̄eritus ītrauerit nisi
ei dicatur ab altero qd̄ illi mot;
significēt frustra totus ītentus est.
Appetūt tñ omēs quādā silitudi-
nē ī significādo: ut ip̄a signa in-
q̄ntū possūt rebus quas significāt
silia sint. Sed quia multis modis
sile aliqd̄ alicui potest ēē: nō con-
stant talia signa īter hoīes nisi

cōsensus accedat. In picturis vero
et status ceterisq; hui; mōi simu-
latis operib; maxie peritor; arti-
ficiū nemo errat cū silia viderit ut
agnoscat quib; sint reb; silia et h̄
totū genus īter sup̄flua hoīm in-
stituta nūandū est. nisi cū īter-
est qd̄ eorū qua de causa et ubi et
q̄n et cui; auctoritate fiat. **N**ilia
deniq; fabularū fictarū uel falsi-
tati quarū mendacis hoīes de-
lectātur. hūana istituta sūt: et nō
la magis hoīm p̄ria que a seip̄is
habēt existimanda sunt q̄ queq;
falsa atq; mēdacia. **C**ōmoda
vero et necessaria hoīm cū hoīb;us
istituta sūt. q̄aūq; ī habitu ul' cul-
tu corp̄is ad sexus et honores dis-
cernendos differētia placuit et
īnuābilia genera significacōnū si-
ne quib; hūana societās aut nō
oīno aut min; cōmode geritur.
queq; ī ponderib; atq; mensuris
et nūoz ip̄ressionib; uel estima-
cōib; sua cuiq; ciuitati et p̄lo sūt
p̄ria et cetera hui; mōi: que nisi
hoīm istituta essent nō per diuer-
sos p̄los varia essent: nec ī ip̄is
p̄lis singulis pro arbitrio suoz
p̄ncipū mutarētur. Sed hec tota
pars humanoz istitutorū que
ad usum vite necessariū p̄ficiūt.
neq; fugienda est xp̄iano: ymo
etiā et inq̄ntū satis est ītuenda
mēoriaq; retinenda. **A**d umbra-
ta enī quedā et naturalib; utū-
q; silia hoīm istituta sūt: quorū
ea que ad societate ut dictū ē de-
monū ptinet p̄ctus repudianda
sūt et detestanda: ea vero que ho-
mines cū hoīb;us habēt assumē-

da. i. quātū luxuriosa atq; supflua
 nō sunt. et maxie lōrū figure
 sine quib; legere nō possum⁹. et
 liguarū varietas qntū satis est
 de qua supi⁹ disputauim⁹. Ex eo
 genere sunt etiā note: quas qui
 didicerūt pprie iā notari appellā-
 tur. ¶ Vtilia sūt ista: nec discantur
 illiate. nec supsticiose implicāt. nec
 luxu enervāt: si tm occupēt ut
 maiorib; rebus ad quas adipiscen-
 das seruire debēt nō sint impedimēto
 xxvij. Iā vero illa q nō instituendo. sed a
 transacta tēporib; aut dinitus in-
 stituta iuestigando hoies p dicit:
 ubiq; discant nō sūt hōim isti-
 tuta existimanda. Quorū alia sūt
 ad sensus corpis. alia vero ad rati-
 onē ai ptinencia: sed illa que ad
 sensus corpis attinet uel narrata
 credim⁹. uel demonstrata sentim⁹.
 uel experta coniam⁹. Ex qd igit
 xxviii. de ordine tēporū transactorū indicat
 ea que appellat hystoria: plūmū
 nos adiuuat ad libros scōs intelli-
 gendos etiā si pter ecclesiā puerili
 erudicōe discat. Nā et per olimpi-
 diadas et p cōsulū noīa: multa se-
 pe qvūtū a nobis. Et ignorācia cō-
 sulatus quo natus est dñs et quo
 passus est. nō nullos coegit errare
 ut putaret qdraginta sex ānorū
 etate passū ēē dñm. quia p tot ā-
 nos edificatū tēplū ēē dictū ē a
 iudeis. qd ymaginē dñici corpis
 habebat: et ānoz quidē fere trigi-
 ta baptisatū ēē retinem⁹ auctori-
 tate ewāgelica: sed postea quot ā-
 nos i hac vita egerit. qd qd textu ip-
 so actionū ei⁹ aiāduerta possit: tñ
 ne aliunde caligo dubietatis ori-

atū. de hystoria genai collata ai
 ewāgelio liquidi⁹. tērausq; colligi-
 tur. Tūc enī videbit nō frustra ēē
 dictū q qdragita sex ānus tēplū
 edificatū sit: ut ai referri iste nūs
 ad etate dñi nō potuit: ad seve-
 riore instructionē hūani corpis re-
 feratur: quo idui ppter nos nō de-
 dignatus est vnicus dei filius per
 que facta sūt oīa. De valutate autē
 hystorie ut omittā grecos quātam
 noster ambrosius qstione soluit
 calupniatib; platonis lectorib; et
 dilectorib;: qui dice ausi sūt omnes
 dñi nri ihu xpi sententias quas mi-
 rari et pdicare cogūtur de platonis
 libris eū didicisse: qm longe ante
 hūanū aduētū dñi platonē fuisse
 negari nō potest. Nōne mēozatus
 epus cōsiderata hystō gētū tū iperf-
 set platonē ihēmic tēporib; pfectū
 fuisse i egyptū ubi ppheta ille tunc
 erat. pbabili⁹ esse ostendit. q pla-
 to nris lris per ihēmā fuit ibut⁹:
 ut ille possit docē uel dicē que iure
 laudatū. Ante hās enī gēns he-
 brcorū i qua vni⁹ dei cultus emicu-
 it. ex qua scdm carnē uēit dñs nos-
 ter. nec ipē quidē pitagoras fuit:
 a cui⁹ posteris platonē theologīā
 didicisse isti asserūt. Ita cōsidera-
 tis tēporib; fit multo credibilis
 istos potius de lris nris habuisse
 qcūq; bona et vera dixerūt q de
 platonis dñm ihm xpm qd demen-
 tissimū est crede. Narracōe autē
 hystorica tū pterita etiā hōim isti-
 tuta narratū nō inter hūana i-
 stituta ipa hystoria nuāda est:
 quia iā que trāsierūt nec infecta
 fieri possunt i ordine tēporū habē-

Robertus

Da sunt quorum conditor est et amittitur
 tor deus. Aliud enim est facta narra-
 re; aliud facienda docere. Historia fac-
 ta narrat fideliter atque veritate. libri
 autem aruspici et quicunque scilicet scri-
 bienda atque observanda intendunt
 docere. monitoris audacia non iudi-
 cas fide. Est enim narratio demon-
 stratio silis: qua non preterita sed pre-
 sentia indicantur ignavis. In quo
 genere sunt quicunque de locorum situ na-
 turisque animalium. lignorum herbarum
 lapidum aliorumve corporum scripta sunt.
 De quo genere superius egimus: eaque
 cognitione valere ad enigmata
 scripturarum solvenda docuimus.
 non ut pro quibusdam signis adhibe-
 ant: tanquam ad remedia vel machina-
 menta superstitionis aliam. Nam et il-
 lud genus iam distinctum ab hoc lu-
 to et libero separavimus. Aliud est
 dicere trita herba ista si biberis ve-
 ter non dolebit: et aliud est dicere ista
 herba si collo suspenderit venter
 non dolebit. Ibi veroprobatur tempera-
 tio salubris: hic significatio super-
 stitiosa damnatur. Quod ubi precan-
 tiones et invocaciones et huiusmodi sunt
 characteres. plerumque dubium est utrum
 res que alligatur aut quomodo adiu-
 gitur sanando corpori. vi nature va-
 leat quod libere adhibendum est. an sig-
 nificatio quadam obligatione pueniat:
 quod tanto prudentius oporteat cavere
 christianum quanto efficacius posse videbi-
 tur. Sed ubi latet qua causa quid
 valeat: quo animo quisque utatur: inter-
 est dicitur in sanandis vel tempera-
 dis corporibus siue in medicina siue in
 agricultura. Siderum autem cognos-
 cendorum non narratio sed demonstra-

tio est: quorum per pauca scriptura com-
 memorat. Sicut autem pluris notus est
 lunc cursus qui etiam ad passionem
 domini annuversarie celebranda solem-
 niter adhibetur: sic paucissimi quoque
 ceterorum siderum vel ortus vel occa-
 sus vel alia quolibet momenta sine
 ullo sunt errore notissima. Que per se
 ipsa cognitio quamque superstitionis non alle-
 get: non multum tamen ac prope nichil ad-
 iuuat tractationem: dinarum scriptura-
 rum: et fructuosa intentione plus impedit.
 Et quia familiaris est puerisissimo
 errori fatua fata cantantur: como-
 dius honestiusque contemnit. Habet
 autem preter demonstrationem presentium
 etiam preteritorum narratio aliquid silis:
 quod a presenti positione motusque siderum
 in preterita eorum vestigia regulariter
 licet recurrere. Habet etiam futurorum
 regulares coniecturas non suspicio-
 sas et ominosas sed ratas et cer-
 tas: non ut ex eis aliquid trahere in terra
 facta et euncta temptem. qualia ge-
 nethliatorum deliramenta sunt. sed quan-
 tum ad ipsa pertinet sidera. Nam sicut
 is qui computat lunam tam hodie in-
 spexerit quomodo sit. et ante quotibus
 annos quia fuerit per quotibus annos quia fu-
 turum sit potest dicere sic de vnoquoque siderum quod
 ea parte computat respondere consue-
 verunt. De qua tota cognitione quan-
 tum ad usum eius attinet: quod mihi
 videtur aperiri. Arca etiam ceterarum
 vel quibus aliquid fabricatur quod remanet
 post operationem artificis ab illo
 effectu sicut est domus et scapnum et
 vas aliquid atque alia huiusmodi: vel
 que ministerium quoddam exhibet opera-
 ti deo sicut medicina et agricultura
 et gubernatio: vel quorum omnis effectus

est actio. sicut saltacionū et cursi-
 onū et luctaminū. **N**arū igitur
 tūctarū arā de p̄teritis experi-
 mēta: faciūt eadā futura conici-
 mēta. **N**ā nullus earū artifex mēb' mo-
 uet i operando: nisi p̄teritorū me-
 moriā cū futuroz expectatōe con-
 terat. **N**arū autē cognitio in ipsa
 hūana vita tenuiter cursimq; u-
 surpanda est: nō ad operādū nisi
 forte officiū aliqd cogat. de quonē
 nō agim' sed ad indicandū: ne oī
 no nesciam' qd scriptura uelit i si-
 nuare cū de hīs artib; aliq; figu-
 ratiuas locutōes i serit. **R**estant
 ea q nō ad corpis sensus sed ad raa-
 onē cū ptinent: ubi disciplina reg-
 nat disputatōis et nū. **S**ed disci-
 plina disputatōis: ad oīa genea
 questionū que i lris sās sunt pe-
 netrandā et dissoluēda plimū va-
 let. **T**m̄ ibi cauenda ē libido rixan-
 di: et puerilis quedā ostentatō de-
 capiendi aduersariū. **S**ūt eī multa
 que appellātur sophismata false
 cōclusiones rationū. et plerūq; ita
 veras imitātes ut nō solū tardos
 sed i geniosos eadā min' diligēter
 attentos decipiant. **P**osuit enī
 quidā dicēs ei tū quo loq̄bat. **Q**uō
 ego sū tu nō es. **A**t ille cōsensit. **V**e-
 rū enī erat ex parte. ul' eo ipō q is-
 te insidiosus ille simplex erat. **T**ūc
 iste addidit. **E**go autē homo sū:
 hoc quoq; cū ab illo accepisset. con-
 clusit dicens. **T**u igit' nō es homo.
Quōd genus capiosarū cōclusionū
 scriptura qm̄ existio detestatur:
 illo loco ubi dictū est qui sophisti-
 te loquit' odibilis ē. **Q**uōd etiā ser-
 mo nō capiosus. sed tamē habū-

xxx.

dācus q̄ grauitatē decet ornāmē-
 ta uerborū cōsectās sophisticus di-
 citur. **S**ūt etiā vere cōnexiones cō-
 cūctōis. falsas habētes sentēcias.
 q̄ consequūtur errore illi' cū quo a-
 gitur. **Q**ue tñ ad hoc i ferūtur a
 bono et docto hōie. ut i hīs eru-
 bestens ille cū errore cōsequūt'
 cundē relinquat errore: quia si in
 eodē manē voluerit nāc ē ut etiā
 illa que dāpnat tenē cogatur. **N**ō
 enī vera inferebat aplūs cū dicit
 neq; xpūs resurrexit. et illa alia i
 anis p̄dicatō nra et ianis fides
 urā et deinceps alia que oīno fal-
 sa sūt: quia et xpūs resurrexit. et
 nō erat ianis p̄dicatō eoz qui h'
 ānūciabāt nec fides eoz qui hoc
 crediderant sed ista falsa uerissimē
 cōnectebātur illi sentēcie. qua dice-
 batur nō ēē resurrectionē mortuo-
 rū. **I**stis autē falsis repudiatis q̄
 niā uera erāt si mortui nō resur-
 gūt: cōsequēs erit resurrectio mor-
 tuorū. **C**ū ergo sint vere cōnexio-
 nes nō solū uerarū sed etiā falsa-
 rū sentēciarū. facile ē ueritatē cō-
 nexionū etiā i illis scolis discere
 que p̄ter ecclēsiā sūt. **S**entēciarum
 autē ueritas i sās libris ecclēsiā-
 sticis uestiganda est: ipā tñ uitas cō-
 nexionū nō i statuta sed ai adūsa
 est ab hōibus et notata ut eā pos-
 sint uel discere uel docere. nā est i rerū
 rācōe p̄petua et diuinitus i statuta. **S**i-
 cut enī qui narrat ordinē tēporū
 nō cū ipse cōponit. et loco situs
 aut naturas aiālū uel serpetū
 uel lapidū qui ostendit. nō res
 ostendit ab hōibus i statutas. et
 ille qui demōstrat sydera corūq;

Ca. xxxij.

motus nō a se uel ab hōie aliquo
rem iſtitutā demōſtrat. Sic etiā qui
dicit. cū falſū ē qđ ſequitur neceſſe
ut falſū ſit qđ p̄cedit. veruſſe dicit.
Neq; ipſe facit ut ita ſit: ſed t̄m̄ ita
eſſe demōſtrat. Ex hac regula illud
eſt qđ de ap̄lo cōmemorauim⁹. Pre
cedit enī nō eē reſurrectionē mortu
orū: qđ dicebāt illi quoz error em
deſtruire volebat ap̄lū. Porro il
lā ſentētiā p̄cedentē qua dicebāt
nō eſſe reſurrectionē mortuoz ne
ceſſario ſequit⁹: neq; xp̄ſus reſurrex
it: hoc autē qđ ſequit⁹ falſū eſt. xp̄ſus
enī reſurrexit: falſū eſt ergo qđ p̄
cedit. p̄cedit autē nō eſſe reſurrecti
onē mortuoz: eſt igit⁹ reſurrectō
mortuoz. Qđ totum breuiter ita
dicit: Si nō ē reſurrectio mortuoz
neq; xp̄ſus reſurrexit: xp̄ſus autē
reſurrexit. eſt ergo reſurrectō mor
tuorū. Hoc ergo ut cōſequētī abla
to auferat⁹ etiā neceſſario qđ p̄ce
dit: nō iſtituerūt hōies ſed oſte
derūt. Et hec regula p̄inet ad ve
ritatē cōnexionū: nō ad ueritatē
ſentētiarū. Sed i hoc loco de reſur
rectionē cū ageret⁹: et regula cōnexi
onis vera eſt et ip̄a i cōcluſione
ſentētiā. In falſis autē ſentētijs cō
nexionis ueritas ē iſto mō. faciam⁹
aliquē cōceſſiſſe ſi aīal eſt cōdeca.
uocē habet. hoc cōceſſo cū p̄batū
fuerit uocē cōdeca nō habet. qm̄ cō
ſequētī ablatō. illud qđ p̄cedit au
fert⁹: cōcludit⁹ nō eſſe aīal cōdeca.
Que cōſequētīa falſa ē: ſed ex cō
ceſſo falſo uera ē cōcluſionis cōnexi
o. Veritas itaq; ſentētię p̄ ſeipſam
ualet: ueritas autē cōnexionis
ex alijs cū quo agit⁹. opinione ul

cōceſſiōe cōſiſtit. Ideo autē ut ſupra
dictū eſt iſertur uera cōnexiōe qđ
falſū eſt: ut cū cui⁹ errore corrigē
uolum⁹ p̄ceat ſenſiſſe p̄cedencia
quorū cōſequētīa uidet eē reſpue
da. Iā hīc iſtelligē facile eſt ſicut
i falſis ſentētijs ueras: ſic i ueris
ſentētijs falſas cōcluſiōes eē poſ
ſe. Fac enī aliquē p̄poſuiſſe. ſi iuſ
tus ē ille bonus eſt. et eē cōceſſum:
deinde aſſupſiſſe. nō eſt at̄ iuſtus.
quo itē cōceſſo iſtuliſſe cōcluſionē.
nō eſt ergo bon⁹. Que t̄m̄ et ſi uera
ſūt oīa: nō eſt tamē uera regula cō
cluſionis. Nō enī ſicut ablatō cōſe
quētī auferit⁹ neceſſario qđ p̄cedit:
ita etiā ablatō p̄cedenti auferitur
neceſſario qđ cōſequit⁹ quia uerū
eſt tū dicim⁹. Si orator eſt homo eſt
Ex qua p̄poſitiōe ſi aſſumam⁹ nō ē
autē orator: nō eſt cōſequēs cū intu
leris nō eſt igit⁹ hō. Quap̄pter ali
ud eſt noſſe regulas cōnexionū: a
liud ſentētiarū ueritatē. . xxxiiij .
Nullis dicit⁹ qđ ſit cōſequēs. qđ nō
cōſequēs: qđ repugnās. Conſequēs
eſt ut ſi orator eſt hō eſt. In cōſequēs:
ſi hō eſt orator ē. Repugnās: ſi hō
eſt quadrupes eſt. Hic ergo de ip̄a
cōnexiōe iudicat⁹. In ueritate autē
ſentētiarū. ip̄e per ſe ſentētię non
earū cōnexiones cōſiderande ſūt.
ſed ueris certisq; ſentētijs cū iſerte
uere ſiāt neceſſe eſt. Quidā autē
ſic ſe iactāt cū ueritatē cōnexionū
didicerūt. quaſi ſentētiarū ip̄a ſit
ueritas. Et ruerſus quidā plerūq;
retinētes uerā ſentētiā male ſe
contempnūt: quia leges cōcluſionis
ignorāt: cū melior ſit qui nouit

Ca. xxxiiij.

xxxv.

esse resurrectione mortuorum quod ille
 qui nouit consequens esse. ut si resur-
 rectione mortuorum non est neque christus
 resurrexit. **I**tem scientia diffiniendi
 diuidendi atque partiendi quod rebus
 falsis plerumque adhibeat: ipsa tamen
 falsa non est. neque ab hominibus instituta
 sed in rerum ratione comprehensa. **N**on enim qui
 a et fabulis suis ea poetarum et opinio-
 nibus erroris sui uel falsi philoso-
 phi uel etiam hereticorum id est falsi christi
 ani adhibere consueuerunt. propterea fal-
 sum est: neque in diffiniendo neque in
 diuidendo aut partiendo aliquid
 comprehendendum esse quod ad rem ipsam non
 pertinet. aut aliquid quod pertinet pertine-
 undum. hoc uerum est. etiam si ea que
 diffiniuntur aut distabuntur uera non
 sunt. **N**am et ipsum falsum diffinitur: cum
 dicitur falsum esse significatio rei
 non ita se habetis ut significat sine
 alio aliquo modo. **Q**ue diffinitio ue-
 ra est: quous falsum uerum esse non possit.
Possimus etiam diuide dicentes. duo
 genera esse falsi: unum eorum que omnino
 esse non possunt: alterum eorum que non
 sunt quous esse possunt. **N**am qui dicit septem
 et tria unum esse: id dicit quod omnino
 esse non potest. **Q**ui autem dicit ubi gratia
 kalendis ianuarii pluuisse: tamen et si fac-
 tum non sit id tamen quod fieri potuerit dicit.
Diffinitio ergo et diuisio falsorum potest
 esse uersilia: quous falsa ipsa utique ue-
 ra non sunt. **S**unt etiam quedam precepta u-
 berioris disputacionis que iam eloque-
 tia notantur. que nichilominus uera sunt
 quous eis potest etiam falsa persuaderi.
Sed quia et uera esse possunt non est
 facultas ipsa culpabilis: sed ea ma-
 le utentium puerilitas. **N**am neque hoc
 ab hominibus institutum est ut caritatis

xxxvj.

expressio conciliet auditorem. aut
 ut facile quod intendit insinuet bre-
 uis et aperta narracio et varie-
 tas eius sine fastidio teneat ite-
 tos: et cetera huiusmodi obseruaciones
 que siue in falsis siue in ueris causis
 uere sunt. tamen in quantum uel sciri uel cre-
 di aliquid faciunt. aut appetendum fu-
 giendum uel animos mouent: et inuete
 potius quam ita se habeat. quam ut ita se
 haberet institute. **S**ed hec pars cum
 dicitur magis ut proferam ea que
 tella sunt: quam ut intelligam adhi-
 benda est. **I**lla uero conclusionum et
 diffinicionum et distributionum plu-
 rimum intellectorem adiuuat: tamen ab-
 sit error quo uidetur sibi homines ip-
 sam beate uite ueritate didicisse
 cum ista didicerint. **Q**uod plerumque ac-
 cidat ut facilius homines res eas as-
 sequantur: propter quas assequendas
 ista discutitur: quam talium preceptorum no-
 dosissimas et spinosissimas disaptias.
Tam si quispiam dare uolens precepta
 ambulandi moneat non esse leuandum
 posteriorum pedem nisi cum posueris pri-
 orem: deinde minutatim que admodum
 articulorum et poplicum cardines oportet
 mouere describat. **V**era enim
 dicit nec aliter ambulari potest: sed
 facilius homines hec faciendo ambulat
 quam aduertunt cum faciunt. aut intelli-
 gunt cum audiunt. **Q**ui autem ambula-
 re non possunt: multominus ea curant
 que nec experiendo possunt attendere.
Itaque plerumque citius ingeniosus ui-
 det non esse ratam conclusionem: quam pre-
 cepta eius capit. **T**ardus autem non
 eam uidet. sed multominus quod de illa
 precipitur: magisque in his omnibus
 ipsa spectacula ueritatis sepe de-

Ca. xxxvij.

vt +

Ca. xxxviij.

lettat q̄ ex eis i disputando aut u
dicando adiuuam nisi forte q̄ ex
eritatioza reddūt igenia. si eni
am malignioza aut iftacioza nō
reddat. hoc est aut decipē verifi
muli sermōe atq; it̄roga cōib;
ament. aut aliquid magnū quo
se bonus atq; inoētib; anponat
se affectos putet qui ista didice
rūt. Iā veronū disaplia cui libet
tardissio clarū est q̄ nō sit ab hōib;
istituta: sed pot̄ idagata et iuen
ta. Nō enī sicut p̄mā sillabā p̄tate
quā breuē p̄nūciauerūt veteres.
voluit virgili⁹ et lōga facta ē: ita
quisq; potest efficit̄ cū voluit. ut ter
terna aut nō sint nouē aut non
possint efficit̄ quadratā figurā. aut
nō ad trinariū nūm tripla sint ad
senariū sextupla: ad nullū dupla
quia it̄elligibiles nū semisse non
habēt. Siue ergo i sc̄ipis cōsideret̄.
siue ad figurarū. aut ad sonorū
aliarū ve motionū leges nū ad
hibeant. icōmutabiles i gulas
habēt. neq; ullomō ab hōib; istitu
tas sed igeniosoz sagacitate cōp
tas. Que t̄n oīa q̄sq; ita dilexe
rit ut iactare se it̄er ip̄eritos velit
et nō pot̄ q̄rere vnde sint vera q̄
t̄n nō vera esse p̄fenserit. et vnde
nō solū quedā vera. sed et icōmu
tabilia esse cōphenderit. ac sic a spe
cie corp̄oz usq; ad huānā mentē
puenerit. cū et ip̄am mutabile
iuenirit. q̄ nūc docta nūc idotta
sit. cōstituta t̄n it̄er icōmutabile
supra se veritate. et it̄er mutabi
lia ifra se cetera. ad vni⁹ dei laudē
et dilectionē aucta cōuertē a quo
aucta esse cognoscat: doct⁹ videri

Ca. xxxix.

potest. cē at sapiēs nullomō. **C**ob
rē videt̄ michi studiosis et igenio
sis adolefctib; et timētib; deū. be
atq; vitā q̄renab; salubriter p̄ti
pi. ut nullas doct̄nas que p̄ter ecclē
siam xp̄i exerceat̄ tāq; ad beatā vitā
capessandā seare sequi audeant.
sed eas sobrie diligētēq; diuidēt.
Si quas vero iuenirit ab hōib; i
stitutas. varias p̄pter diuersam
volūtātē instituentū. et ignotas
p̄pter suspitōes errantiū maxime
si habēt etiā t̄n demōib; iūtam so
cietatē. per quarūda significatōnū
quasi q̄dā pacta atq; cōuenta re
pudiēt penitus et detestentur. alic
net etiā studiū a supfluis et luxu
riosis hōim istitutas. **I**lla vō istitu
ta hōim que ad societate cōiūctū
valent. pro ip̄a hui⁹ vite necessita
te nō negligāt. **I**n ceteris at̄ doct̄ri
nis que apud gētes iueiunt. p̄t
historiā rerū uel p̄teriti tēporis ul
p̄ntis ad sensus corp̄is p̄tinētiū.
quib; etiā vtilū arāū corp̄alū
experimēta et cōiecture anume
rent. et p̄ter rationē disputatōis
et nū nichil vtile cē arbitroz. **I**n
quib; oībus tenendū est ne quid
numis: et maxie i h̄is que ad cor
poris sensus p̄tinētia volūtatur
tēporib; et continētur locis. **S**icut
autē quidā de verbis oībus et noi
bus hebreis et syris et egyptiis. ul
si qua alia lingua i scripturis s̄as
iueniri p̄t que i eis sine it̄erpra
tione sunt posita. fecerūt ut ea sepa
rati it̄erpretaretur. **Q**uō et eusebi
us fecit de tēporū hystoria: p̄pter
dinorū libroz q̄stiones que vsūm
eius flagitant. **Q**uō ergo h̄is fecer

rūt de hīs rebus. ut nō sit necesse xpi-
 ano ī multis ppter pauca laborare.
 sic video posse fieri si quē corū qui
 pnt benignā sane operā fraterne
 utilitati delectet ipendē: ut quos
 tūq; terrarū lotos que ve aīalia ul
 herbas atq; arbores. siue lapides
 uel metalla icognita spēs q; q̄libz
 sc̄ptura cōmemorat ea gregatim
 digerens. sola exposita irīs man-
 det. Potest etiā de nūis fieri ut co-
 rū timō nūoz exposita ratio cō-
 stribat: quos diua sc̄ptura memūt
 Quoz aliqua aut oīa iā forte fac-
 ta sunt. sicut multa q̄a bonis dor-
 tisq; xpianis elaborata et cōsc̄p-
 ta nō arbitrābam̄ iuēim⁹. Sed
 siue ppter turbas negligētū. siue
 ppter iūdoz occultationes latēt.
 qd̄ vtrū de mōde disputandi fieri
 possit ignoro: et videt̄ michi non
 posse. quia per totū textū sc̄ptura
 rū colligata est neruozū vite. et idō
 magis ad ambigua soluenda et
 explicanda de quibz post loq̄mur
 legentes adiūuat: q̄ ad icognita
 signa cognoscenda de quibz nūc
 agim⁹. Philosophi autē qui vo-
 cant̄ si qua forte vera et fidei nr̄e
 accōmoda dixerūt et maxie pla-
 tonia: nō solū formidāda nō sūt
 sed ab eis etiā tāq; iūstis posses-
 sionibz ī vsū nr̄m vendicanda. Si-
 nūt enī egypti nō tm̄ ydola habe-
 bāt et onera graua que p̄plus is-
 rahel detestaret̄ et fugeret. sed e-
 tiā vasa atq; ornāmēta de auro
 et argēto et vestē que ille p̄plus ex-
 iens de egypto sibi potius tāq; ad
 vsū meliorē clautulo vendica-
 uit. nō auctoritate p̄pria sed pre-

na
xl.

cepto dei ip̄is egyptiis nescienter
 cōmodatibz ea quibz nō bene v-
 rebātur: sic doctrine oēs gentiū
 nō solū simulata et sup̄sticiōsa
 figmēta grauesq; sarcinas sup-
 uacanei laboris habēt. que vn⁹
 quisq; nr̄m dux xpo de societate
 gentiū exiens abhōuāri de-
 bet atq; deuitare. sed etiā liberales
 disciplinas vsui veritatis ap̄o-
 res et quedā mox p̄cepta utilissi-
 ma cōtinēt. deq; ip̄so vno deo colē-
 do nōnulla iuēiunt̄ vera apud
 eos. q̄ corū tāq; aurū et argētū
 qd̄ nō ip̄i īstituerūt. sed de q̄bus
 dā quasi metallis diue p̄uideac
 q̄q; ubiq; īfusa est eruerūt. et quo
 puerse atq; iūriose ad obsequia
 demonū abutūtur. cū ab eoz mi-
 sera societate sese aīo sepat. debet
 ab eis auferre xpianus ad usum
 iūstū predicādi ewangelij. Veste
 quoq; illoz idest hōim quidē in-
 stituta sed tm̄ accōmodata huma-
 ne societati qua ī hac vita carere
 nō possum⁹ accipē atq; habē li-
 auerit: ī vsū cōuertenda xpianū.
 Nā quid aliud fecerūt multi bōi
 fideles nr̄i? Nōne aspiciam⁹ q̄nto
 argento et auro et veste suffara-
 natus exierit de egypto cyprianus
 doctor suauissim⁹ et martir b̄tis-
 sim⁹: q̄nto lactācius. q̄nto victo-
 rinus. optatus. hylarius. vt de vi-
 uis tācēa. q̄nto inuābiles greca?
 Ad prior ip̄se fidelissim⁹ dei fau-
 lus moyses fecerat. de quo sc̄ptū
 est. q̄ eruditus fuit oī sapia egypt-
 iorū. Quibz oībus viris sup̄sticiō-
 sā gentiū consuetudo et maxime
 illis tēporibz cū xpi recitēs iugū

psq̄bat xp̄ianos disaptias quas
vales habebat nūq̄ cōmodaret:
si eas ī vsu colendi vnus dei quo
vanus ydolorū cultus exstādet:
cōuersū iri suspicaret? Sed dederit
aurū et argentū et veste suā exēta
de egypto p̄plo dei: nescientes quē ad
modū illa que dabāt ī xp̄i obsequiū
redderētur. Illud ē in exodo factū
sine dubio figuratū est. ut h̄ p̄ signa
ret qd̄ sine p̄iudicio alteri? aut pa
ris aut melioris ītelligēcie dixerit.
Sed hoc mō īstructus dinar: septu
rarū studiosus cū ad eas p̄scruta
das accēde ceperit: illud apliatū
cogitare nō cesset. Sciencia īflat:
caritas edificat. Ita enī senectū
uis de egypto diues exeat tū nisi
pascha egerit. saluū se eē nō posse.
Pascha at̄ n̄m īmolatus ē xp̄us
Nichilq; magis īmolacō xp̄i nos
docet: q̄ illud qd̄ ip̄e clamat tāq̄
ad eos quos ī egypto sub pharao
ne videt laborare. **Vēte** ad me oēs
qui laborat̄ et onerati estis: et ego
vos reficiā. **Tollite** iugū meū sup
vos: et disate a me quia mitis sū
et hūilis corde: et īuenietis requi
em aiābus v̄s. **Iugū** enī meum
leue est: et sarcina mea leuis. **Q̄**
bus nisi mitib; et hūilib; corde:
quos nō īflat sciencia sed caritas
edificat. **Meminerit** ergo cor: qui
pascha illo tēpore per v̄brarū
ymaginaria celebrabāt. cū signa
ri postes sanguīe agni iuberent:
ysopo fuisse signatos. **Verba** hec
hūilis et mitis est. et nichil forci
et penetrabili? ei? radicib; ut in
aritate radican et fundati possi
mus cōprehendē cū oībus sanctis

Ca. xli.

al. fuaue

que sic latitudo et longitudo et alti
tudo et p̄fundū. id ē cruce dñi. cui
latitudo dicit̄ in transuerso ligno
quo extendūtur manus: longi
tudo a terra usq; ad ip̄am latitu
dinē quo a manib; et īfra totum
corpus affigit. **Altitudo** a latitu
dine sursum usq; ad sūmū cui heret
caput: p̄fundū vero qd̄ terre īfix
um abscondit. **Quo** signo crucis
oīs actio xp̄iana describit̄ bene
operari ī xp̄o. et ei p̄seuerāter in
herē. sperare celestia sacramenta nō
p̄phanare. **P̄** hāc actionē purga
ti. valebim; cognoscē etiā super
eminente scienciā caritatis xp̄i.
qua equalis ē p̄i. per quē facta sūt
oīa: ut īpleant̄ in oīm p̄titudinē
dei. **Est** etiā ī ysopo vis purgato
ria: ne īflante sciencia de dicit̄ ab
egypto ablatis. sup̄be aliqd̄ pulmo
tumidus anhelet. **Asp̄ges** me in
quit ysopo et mūdabor: lauabis
me et sup̄ niuē dealabor. **Auditum**
meo dabis gaudiū et leticiā. **De**
inde cōsequēt̄ anctit̄ ut ostēdat̄
a sup̄bia purgationē significari p̄
ysopo: exultabūt ossa hūiliata. **Q̄**
tū autē minor: auri et argēti ves
tisq; copia quā de egypto secū ille
p̄phus abstulit. ī cōparacōe dinar:
quas postea iherosolis cōsecutus
est. q̄ maxie ī salomone rege ostē
dūtur: tū fit minor: cūcta sciencia
que quidē est vtilis collā de lib̄s
gencū si dinarū septuarū scie
cōparetur: nā qd̄q; hō extra didi
cerit si noxiū est ibi dāpnat̄: si vti
le est ibi īuenit̄. **Et** cū ibi quisq;
īuenit̄ oīa que vtiliter alibi didi
cūt: multo habūdanti? īueniet̄ ea

xli.
ē +

que nusq̄ oīno alibi. sed ī illarū
 tīmō scripturarū mirabili altitu-
 dine et mirabili hūilitate discū-
 tur. **H**ac igit̄ īstructōe p̄ditū cū
 signa icognita lectore nō īpedie-
 rint. mitē et hūilem corde subiu-
 gatū leuit̄ xpo. et onerātū sacri-
 na leui fundatū et radicatū et edi-
 ficatū ī caritate. quā sciencia īfla-
 re nō possit: accedat ad ābigua sig-
 na ī scripturis cōsideranda et dif-
 ficienda: de quibz; iā tercio volu-
 mine dice aggrediat̄ qd̄ dñs dig-
 nare dignabit̄. **Incipit liber tercia**

Motūmēs deum
 qui volūtatē eius
 ī scripturis sanctis
 diligēter īquirūt.
 et ne amēt certami-
 na pietate mā sue-

tus. p̄muniūm eā sciētia liguaz
 ne ī verbis locutōibz; q; ignotis here-
 at. p̄munit̄ eā cognitōe quarū
 dā rerū necessariarū. ne vim natu-
 rā ve carū que p̄pter similitudinē adhi-
 bent̄ ignoret. adiuuātē eā cōdicū
 veritate quā solers emēdatōis di-
 ligētia p̄curauit: uēiat ita īstruct̄
 ad ābigua scripturarū discuaēda
 atq; soluenda. **U**t autē signis ābi-
 guis nō deapiat: q̄ntū per nos īstru-
 i potest. fieri autē potest ut istas vi-
 as quas ostendē volum̄ tāq; pueri-
 les uel magnitudie īgenij ul' ma-
 ious illumiātōis claritate derideat:
 sed t̄m ut cōperā dicere q̄ntū p̄ nos ī-
 strui valeat qui eo loco āi est. ut per
 nos īstrui valeat. sciat ābiguitate
 scripture aut ī verbis p̄p̄ns esse aut
 in translatis: q̄ genera ī sc̄do libro
 demonstrauim̄. **S**ed cū verba p̄pria

faciūt ābiguā scripturā. p̄mo p̄uide-
 dū est. ne male distinxerim? aut. p̄-
 nūciauerim? **C**ū ergo adhibita in-
 tenāo īcertū eē. p̄uiderit quō distan-
 guēdū aut quō p̄nūciandū sit. con-
 sulat regulā fidei quā de scripturaz
 planioribz; locis et ecclie auctōrita-
 te p̄cepit. de quo satis egim̄? cū de
 rebus ī libro p̄mo loq̄rem̄. **Q**uō si ā-
 be uel eā omēs si plures fuerint
 partes ābiguitatis sc̄dm̄ fidē sonu-
 erūt: textus ip̄e sermōis a p̄cedētibz;
 et sequētibz; ptibus que ābiguita-
 tē illam ī medio posuerūt. restat
 cōsulend̄: ut videam̄? au nā sen-
 tētie de pluribz; que se ostendūt fe-
 rat suffragiū. eāq; sibi cōnecti pa-
 tiatur. **J**am nūc exempla cōsidera.
Iua heretica distinctio ī p̄ncipio
 erat uerbū. et uerbū erat apud de-
 um et deus erat. ut aliud sit sens̄.
 uerbū hoc erat ī p̄ncipio apud deū:
 nō uol̄ deū uerbū cōfiteri. **S**ed hoc
 regula fidei refellendū ē: qua no-
 bis de trinitatis equalitate p̄scri-
 bit̄ ut dicam̄? et deus erat uerbū:
 deinde sub iūgam̄? hoc erat ī p̄-
 ncipio apud deū. **I**lla uo distinctio
 ābiguitas neutra parte resistit fi-
 dei: et ideo textu ip̄so sermōis diui-
 dicāda ē ubi ait aplūs. **E**t quid
 eligā ignoro: cōpello: autē ex du-
 obz; cōcupiscētia habēs dissolui
 et cū xpo esse. multo enī magis op-
 timū: manē ī carne necessarium
 p̄pter uos. **I**ncertū enī utrū ex duo-
 bus cōcupiscētia habēs: an cōpel-
 lor autē ex duobz; ut illud adiūga-
 tur cōcupiscētia habēs dissolui
 et eē cū xpo. **S**ed q̄m ita seq̄tur mul-
 to enī magis optimū. apparet eū

cuius optimi dicit se habere concupiscentiam: ut tamen ex duobus compellatur: alterius tamen habeat concupiscentiam. alterius necessitate. Concupiscentiam salutem esse tamen christo: necessitate manere in carne. Que ambiguitas uno consequenti verbo diiudicatur quod positiu est enim. Quam peritiam interpretes qui abstulerunt: illa potius sententia ducti sunt ut non solum compelli ex duobus. sed etiam duorum habere concupiscentiam videretur. Sic ergo distinguendum est et quod elusa ignoro: compello: autem ex duobus. Quam dictionem sequitur concupiscentiam habes dissolui et esse tamen christo: et tamen quod queritur. que huius rei potius habebat concupiscentiam. merito enim magis inquit optimi. Cur ergo ex duobus compellitur? Quia est manendi necessitas: quam ita subleat manere in carne necessarium propter vos. Vbi autem neque prescriptio fidei. neque ipsius sermonis textu ambiguitas explicari potest. nichil obest secundum quamlibet eorum que ostendunt sententiam distinguere: veluti est illa ad chorinthios. Has ergo promissiones habentes karissimi mundemur nos ab omni coniunctione carnis et spiritus. proficietes sanctificatione in timore dei. Capite nos: ne in lesumus. Dubium est quippe utrum mundemur nos ab omni coniunctione carnis et spiritus secundum illam sententiam ut sit sancta corpe et spiritu. an mundemur nos ab omni coniunctione carnis: ut alius sit sensus et spiritus proficietes sanctificatione in timore dei capite nos. Tales ergo distinctionum ambiguitates: in peritiam legis sunt. Quocumque autem de ambiguis distinctionibus dicimus: eadem obserua-

Ca. iij.

da sunt: et in ambiguis pronuntiationibus. Nam et ipse nisi lectoris nimia vicinitate laucia: aut regulis fidei torrigatur. aut precedentis uel consequentis contextione sermonis. Aut si neutrum horum adhibet ad correctionem. nichilominus dubie remanebit: ut quolibet modo lector pronuntiauerit non sit in culpa. Nisi enim fides inuocet qua credimus deum non accusaturum aduersus electos suos. et christum non condempnaturum electos suos: potest illud sic pronuntiarum. Quis accusabit aduersus electos dei ut hanc interrogationem quasi responsio subsequatur: deus qui iustificat. Et tunc interrogatur. quis est qui condempnet: et respondeatur. christus ihesus qui mortuus est. Sed crede quia dementissimum est: ita pronuntiauerit ut precedat peritiam sequatur interrogatio. Inter peritiam et interrogationem: hoc veteres iterum dixerunt. quod peritiam multum ponderari peritiam: ad interrogationem vero aut non aut etiam. Pronuntiauerit ergo ita: ut post peritiam qua dicimus. quis accusabit aduersus electos dei. illud quod sequitur sono interrogantis enuntiet. Deus qui iustificat. Ut tacite respondeat. non. Et tunc peritiam tetur. quis est qui condempnet? Rursusque interrogemur christus ihesus qui mortuus est. magis autem qui resurrexit qui est in dextera dei qui et interpretatur pro nobis. Ut ubique tacite respondeat. non. At vero illo in loco ubi ait. quod ergo dicemus. quia gentes que non sectabantur iustitiam apprehenderunt iustitiam. nisi post peritiam qua dicitur est. quid ergo dicemus. responsio subiciatur: quia gentes que non sectabantur iustitiam app-

Ca. iij.

henderunt iusticiam: textus consequens
 non cohereret. Qualibet autem voce
 pronuntietur illud quod nathanael dicit
 ita nazareth potest aliquid bonum esse.
 siue affirmatis ut illud solum ad i-
 terrogationem pertineat quod ait a na-
 zareth. siue totum cum dubitatione inter-
 rogatis: non video quomodo discernatur.
 Uterque sensus autem fide non impeditur.
 Est etiam ambiguitas in sono dubio
 sillabarum: et hec utique ad pronuntia-
 tionem pertinet. Nam quod scriptum est. non
 est absconditum os meum a te quod fe-
 cisti in abscondito: non elucet legenti
 utrum correpta littera os pronuntiet an
 producta. Si enim corripit ab eo quod
 sunt ossa: si autem producat ab eo quod sit
 ora intelligitur nomen singularis. Sed
 talia lingue precedunt inspectione
 diiudicantur. Nam in greco non stoma-
 sed ostes positum est. Unde plerumque
 loquendi consuetudo vulgaris uti-
 or est significandis rebus quam integritas
 litterata. Mallem quippe cum barbaris
 modo dia non est absconditum os meum
 meum a te: quod ut ideo esset minus a-
 pertum quia magis latinum est. Sed a-
 liqui sillabe dubius sonus etiam vi-
 tano verbo ad eandem sententiam pertine-
 te diiudicat: sicut est illud apostoli.
 Euc predicato vobis sicut predicavi: quoniam
 qui talia agunt regnum dei non possi-
 debunt. Si tamen non dixisset quod predicato
 vobis neque subiunxisset sicut predicavi.
 non nisi ad codicem precedunt lingue
 recurrendum esset: ut cognoscerentur
 utrum in eo quod dicitur predicato producenda
 an corripienda esset sillaba media.
 Sicut autem manifestum est producenda
 esse. Non enim ait sicut predicavi: sed
 sicut predicavi. Non solum autem iste sed

et etiam ille ambiguitates quod non ad dis-
 tinctionem vel ad pronuntiationem per-
 tinet similiter considerande sunt. qualis
 illa est ad thessalonicenses. propterea
 consolati sumus fratres in vobis. Dubium
 est enim. utrum os fratres an hos fratres: neu-
 trum autem horum est tota fide: sed gre-
 ca lingua hos casus pares non habet.
 Et ideo illa inspecta renuntiatur vo-
 cativus: id est o fratres. quod si voluisset
 interpretes dicere. propterea consolationem
 habuimus in vobis fratres: minus serui-
 tum esset verbis. sed minus de senten-
 tia dubitaret. Aut certe si adderet.
 nostri: nemo fere ambigere vocativum casum
 esse cum audiret. propterea consolati su-
 mus fratres nostri in vobis. Sed iam hoc
 piculosius pronuntiat. Ita factum est in
 illa ad thymotheos: cum ait apostolus.
 Cotidie morior pro vestra gloria fratres:
 quam habeo in christo ihesu. Aut et quidam
 interpretes Cotidie morior pro vestra in-
 ro gloria: quia in greco vox iurantis
 manifesta est sine ambiguo sono
 Karistic igitur et difficillimum est iurari
 potest ambiguitas in propriis verbis.
 quantum ad libros dinax scripturarum
 spectat. quam non aut circumstantia
 ipsa sermonis qua cognoscitur sep-
 torum intentio. aut interpretum collatio
 aut precedens lingue soluat inspec-
 tio. Sed ubi translatorum ambigui-
 tates de quibus deinceps loquendum
 est: non mediocre curam industriamque
 desiderat. Nam in principio cavendum
 est ne figurata locutione ad litteram
 accipias. Et ad hoc pertinet quod ait
 apostolus. littera enim occidit: spiritus autem
 vivificat. Cum enim figurate dictum
 sit. si accipit quasi proprie dictum
 sit carnaliter sapitur. Neque ulla mors

Ca. v.

ante congruētiā appellat: quā si ca-
ā id quod in ea bestijs antecellit. hoc ē
intelligētia carni subiacē sequēdo lra;
Qui enī sequitur lram trāslata iūba
sicut p̄ria tenet: neq; illud quod p̄ri-
o verbo significat: refert ad aliā signi-
ficationē. Sed si sabbatū audierit
verbi gr̄a. nō intelligit nisi vnū diē
de septem qui cōtinuo volumine re-
petunt. Et cū audierit sacrificiū.
nō excedit cogitacōe illud quod fieri
de victimis pecorū terrenisq; fruc-
tibus solet. **E**a demū est miserabilis
aīe seruitus signa pro reb; accipē.
et sup̄ creaturam corporeā. oculū
mētis ad hauriendū eternū lumē
leuare nō posse. **Q**ue tñ seruitus
i iudaico p̄lo longe a ceteraz gen-
tū more distabat: qm̄ quidē reb;
tēporalib; ita subiugati erāt. ut
vnus eis i oībus cōmendaret de-
us. et q̄q; signa rerū spūaliū pro
ip̄is reb; obseruaret. nesciētes quo
referretur id tñ iūitū habebāt. qd
tali seruitute vni oīm quē nō vi-
debāt placerēt deo. **Q**uā custodia
tāq; sub pedagogo puuloz fuisse
scribit ap̄lus. Et ideo qui talib; sig-
nis p̄tinacit̄ inheserūt. cōtempnē-
tem ista dñm cū iā tēpus reuelacō-
nis eoz venisset ferre nō potuerūt.
atq; unde calūpnias q; sabbato cu-
raret moliti sūt p̄ncipes eoz: p̄pls
q; signis illis tāq; reb; astricti. nō
credebat deū esse. uel a deo veisse.
qui ea sicut a iudeis obseruabāt
nollet attendē. Sed qui crediderūt
ex quib; facta ē p̄ma ecclia ihero-
solimitana satis ostenderūt q̄pta
utilitas fuit eo nō sub pedagogo
custodiri: ut signa q̄ temporalit̄

Ca. vi

iposita erāt seruicib; ad vnū dei cul-
tū qui feat celū et terrā opinionē
obseruacū religaret. Nāq; illi qui
p̄ximi spūalib; fuerūt. i ip̄is enī tē-
poralib; atq; carnalib; notis atq;
signis quibus quō spūalit̄ essent in-
telligēda nesciēt: quia vnū tñ di-
dicebant venerari eternū deū. tā-
capaces extiterūt spūs s̄c. ut oīa
sua venderēt. eozq; p̄tū idigen-
tib; distribuendū ante pedes ap̄lo-
rū ponerēt: seq; totos deo dedica-
rēt. tāq; tēplū nouū. cui terrene
p̄magini. hoc ē tēplo veteri serue-
bāt. Nō enī hoc ulla ecclias ge-
tū fecisse scriptū est: quia nō tam
p̄pe iuenti erant qui simulachra
manufacta deos habebāt. **Q** si
qm̄ aliqui eoz illa tāq; signa iter-
pretari conabatur: ad creaturam
tolendā venerādāq; referebāt. **Q**d
enī michi p̄dest simulachrū uerbi
gracia neptuni nō ip̄m habendū
deū sed eo significari vniuersū ma-
re: uel etiā oēs aquas ceteras q̄ fon-
tibus p̄uūt. Sicut a quodā poeta
illoz describit: si bene recolo ita di-
cente. Tu neptune pater cui typora
cana crepanti. cūcta salo resonāt
magnus tibi p̄pete mēto. p̄fluit
oceanus. et flumina cūmb; errāt.
hec siliqua itra dulce rectorū sonā-
tes lapillos quatit. Nō est at̄ hōim
sed porcorū ab; Nouit qd dicā. qui
euāgelū nouit. **Q**uid ergo michi
p̄dest q̄ neptuni simulachrū ad
illā significacōe; refert: nisi forte
ut neutrum colam. **T**ā enī michi
statua quelib; q̄ mare vniūsum
nō est deus. fateor tñ alcius demer-
sos esse. qui opera hōim deos p̄u-

tant: q̄ qui opera dei. Sed nobis v-
 nus diligend⁹ et colendus deus p̄-
 cipit: qui fecit hec oīa quorū illi
 simulachra venerātur: uel tāq̄
 deos uel tāq̄ signa et ymagines
 decorū. Si ergo signū vtilit̄ institutū
 pro ip̄a re sequi cui significande in-
 statutū est. carnalis est seruitus:
 q̄tō magis iutiliū perū signa isti-
 tuta pro rebz accipē. Que si ad ea
 ip̄a retuleris que hīs significantur
 eisq̄ colendis aīm obligaueris:
 nichilo in serui carnaliq̄ onere
 atq̄ velamine nō carebis. **¶** Obre
 xp̄iana libertas. eos quos iuenit
 sub signis vtilibz tāq̄ p̄e iuentos
 iterptatis signis quibz subditi erāt
 eleuatos ad eas res quarū illa signa
 sūt lib̄ rauit. Ex hīs facte sūt ecclēsie
 sanctorū israhelitarū. Quos autē
 sub signis iutilibz iuenit. nō solum
 seruite operatōez sub talibz signis.
 sed etiā ipsa signa frustrauiit imo
 uitq̄ oīa ut a corrupōe multitudis
 simulachroz deoz q̄ sepe ac p̄prie
 scriptura fornicatione vocat. ad vni-
 dei cultū gētes iūterēt nec sub ip̄is
 signis iā vtilibz seruiture. sed excer-
 atatē potius aīm eoz itelligentia
 sp̄uali. Sub signo enī seruit: qui o-
 perat̄ aut venerat̄ aliquā rem sig-
 nificatē. nesciēs qd̄ significet. Qui
 vero aut opatur aut venerat̄ vtile
 signū dinitus institutū. cui⁹ vim
 significandē itelligit: nō hoc ve-
 nerat̄ qd̄ videt̄ et transit: sed illud
 potius: quo talia aīta referenda sūt.
 Talis autē hō sp̄ualis et liber etiā ē
 tēpore seruitutis: quo carnalibz aī-
 mis nodū oportet signa illa reue-
 lari quoz iugo edomandi sūt. Ca-

vij.

ix.

les autē sp̄uales erāt p̄uarde et p̄phe-
 oēsq̄ i p̄plo isrl̄. p̄ quos nobis sp̄s s̄s
 ipsa scripturaru et auxilia et solacia
 mīstrauit. Hoc vero tēpore postea
 q̄ resurrex̄e dñi nri manifestū idi-
 cū nre libertatis illuxit: nec eozū
 quidē signozū que iā itelligim⁹.
 operacione graui onerati sum⁹.
 Sed qdam pauca. pro multis eadeq̄
 fū fatallia et itellectu agustissia.
 et obseruacōe castissia. ip̄e dñs. et a-
 postolica t̄ndid̄ discipula: sicuti ē bap-
 tismi sacramētū. et celebracō corpis
 et sanguis dñi: que vnusq̄sq̄ cū pap̄
 quo referatur ibitus agnoscit: ut
 ea nō carnali seruitute. sed sp̄uali
 potius libertate veneret. Et autē
 irām sequi et signa pro rebz que hīs
 significant̄ accipere seruilis ihe-
 mitatis est: ita iutiliter signa iter-
 ptari. male vagātis erroris ē. Qui
 autē nō itelligit qd̄ significet signū.
 et tñ itelligit eē signū: nec ip̄e pre-
 mit̄ seruitute. Melius est autē n̄
 p̄mi itognitis sed vtilibz signis: q̄
 iutiliter ea iterptando a iugo serui-
 tutis eductā ceruicē laqueis errois
 ilere. Huic autē obseruacōi qua ca-
 uem⁹ figuratā locucōez id ē trāsla-
 tā quasi p̄p̄iā sequi: adiūgendae e-
 tiā illa est. ne p̄p̄iā quasi figura-
 tā velim⁹ accipē. Demōstrandus
 est igit̄ p̄mus modus iueniende
 locucōis: p̄p̄ia ne au figurata sit
 Et iste oīno modus ē: ut qd̄qd̄ in
 sermōe dīno neq̄ ad morū honest-
 tatē. neq̄ ad fidei veritatē p̄p̄ie
 referri potest. figuratā eē cognos-
 cas. a zozū honestas ad diligēdū
 deū et p̄ximū: fidei veritas ad
 cognoscendū deū et p̄ximū p̄tēt.

Ca. x.

Spes autē sua cuius est i consā p̄ria.
quē ad modū se sentit. ad dilōez dei
et pximi cognōez q̄ p̄ficē: de q̄bz
oibz p̄mo libro scriptū est. Sed qm̄
p̄liue est hūanū genus nō ex mo-
mētis ip̄ius libidīs. sed potius sue
cōsuetudis estimare p̄ca: fit ple-
rūq̄ ut q̄sqs hōim ea tm̄ culpāda
arbitretur. que sue regiois et tem-
poris hōies vituperare atq̄ damp-
nare cōsueuerūt. et ea tm̄ pbāda
atq̄ laudanda. que cōsuetudo eoz
tū quibz uiuit admittit. eoz con-
tigit ut si qd̄ scriptura ul̄ p̄cepit qd̄
abhorret a cōsuetudine audietū.
uel qd̄ nō abhorret culpauit. si a-
nimū eoz iam uerbi uinxit auc-
toritas. figuratā locūdem putet.
Nō autē p̄cepit scriptura nisi ca-
ritate. nec culpā nisi cupiditate:
et eo modo i format mores hōim.
Hē si aūm potupauit alicui erro-
ris opinio: qd̄q̄ aliter asseruerit
scriptura. figuratū hōies arbitrat̄.
Nō autē asserit nisi caritate nisi
catholica fide: rebz p̄teritis. p̄senti-
bus et futuris: p̄teritoz narratio
est futuroz p̄nūciatō p̄ncū demō-
stratio. Sed hec oīa ad eandē carita-
tem nutriendā atq̄ corroborādā
et cupiditate vincendā atq̄ extin-
guendā valent. Caritate uoto mo-
tū aīmi. ad fruendū deo p̄t ip̄m:
et se atq̄ pximo p̄pter deū. Cupidi-
tate autē motū aīmi. ad fruendū
se et pximo et quolibz corpore nō p̄t
deū. **Qd̄** autē agit idonita cupidi-
tas ad corrupendū aīm et corpus
sūū flagitiū uocat. **Qd̄** at̄ agit
ut alteri noceat: facin̄diat. Et
hec sunt duo genera oīm p̄coz:

sed flagitia p̄ora sūt. Que tū exina-
nerit h̄ aīm et ad quādā eges-
tate pducet. i facinora p̄silit.
quibz remoueat̄ impedimēta flagi-
tiorū aut ad iumēta q̄rat. **Hē** qd̄ agit
caritas q̄ sibi p̄silit utilitas ē. **Qd̄**
autē agit ut p̄silit proximo: bñfi-
cencia noīatur. Et h̄c p̄cedit utili-
tas: quia nemo potest ex eo qd̄ nō
habet p̄desse alteri. **Quāto** at̄ ma-
gis regnū cupiditatis destruitur:
tanto caritatis auget. **Qd̄q̄** er-
go asperū et quasi scūm fāi dictū
q̄ i sanctis scripturis legit̄: ex p̄soa
dei uel scōzū eius: ad cupiditatis
regnū destruedū ualeat. **Qd̄** si per-
spicue sonat. nō est ad aliud i ferē-
dū quasi figurate dictū sit: si autē
est illud apli. thezaurizās tibi uā
i die ire et reuelatōis iusti iudicij
dei qui reddet uirtutibz iuxta op̄a
sua: hīs quidē qui scdm̄ sustinen-
tā boni op̄is gloriā et honorē et
i corruptionē q̄rentibz uitā eternā
Hīs autē qui ex contentōe sūt et dis-
fidūt ueritati. credūt autē iūgati-
ua et idignatō tribulatō et āgul-
tia in oīm aīam hōis operātis ma-
lū iudei p̄mū et greci. **Sed** hoc ad
eos tū quibz euerit̄ ip̄a cupiditas:
qui eā uincē noluerūt. **Cū** autē in
hōie cui dn̄abatur regna cupidi-
tatis subuertit̄: illa ē apta locutiō.
qui autē ih̄u xp̄i sūt carne sua cru-
cifixerūt tū passioibz et cōcupiscē-
tijs: nisi quia et h̄c quedā uerba
translata tractātur. sicuti cūra dei
et crucifixerūt. **Sed** nō tā multa sūt
uel ita posita ut obtegāt sensum
et allegoriā uel enigma faciant:
q̄ p̄pue figuratā locutionē uoco.

xy.

Od autē iheremie dicit. ecce cōstitui
 te hodie sup gētes et regna. ut euel-
 las et destruas et disperdas et dis-
 sipes: nō dubiū quin figurata lo-
 cutio tota sit. ad eū finē referenda
 quē dixim⁹. **Ecce autē q̄si flagitio-
 sa iperitis vident. siue tm̄ dicta.**
 siue etiā facta sunt uel ex p̄sona
 dei uel ex hōim quoz nobis sanc-
 titas cōmendatur. tota figurata
 sunt: quoz ad caritatis pastū cō-
 nucleanda secreta sūt. **Quisquis**
 autē rebz p̄tereuntibz restrictius
 utat. q̄ sese habent mores eoz cū
 quibz uiuit: aut tēperās a sup̄sti-
 ciosus est. **Quisq̄s** uero sic eis u-
 titur ut metas consuetudis bono-
 rū iter quos uersatur excedat: a
 aliqd significat aut flagitiosus
 est. In omnibus enī talibz nō usus
 rerū: sed libido utentis ī culpa ē.
Nec ullomō quisq̄ sobrius credide-
 rit dñi pedes ita unguēto p̄cioso
 a muliere p̄filos. ut luxuriosoz
 et neq̄m hōim solent: quoz talia
 cōuiuia detestamur. **Odor** enī bo-
 nus. bona fama est: quā quisq̄s
 bone uite operibz habuerit. dum
 uestigia xpi sequitur: quasi pedes
 eius p̄ciosissio odore perfundit.
Ita qd̄ in alijs p̄sonis plerūq̄s flagi-
 um est: ī diuina uel p̄phetica p̄sona
 magnētū uis dā rei signū est. **Alia**
 est quippe ī perditis moribz: alia
 ī ozee p̄phete uaticinacōe cōiuncto
 meretricis. **Nec** si flagitiose ī cōui-
 uis temulentoz et lasciuoz nu-
 dant: corpa: p̄terea ī balneis nu-
 dū ēē flagitiosū est. **Quid** ergo glo-
 ris et tēporibz p̄sonisq̄s cōueniat
 diligenter attendendum est: ne te-

mere rephendam⁹. **Fieri** enī potest.
 ut sine uicio aliquo cupidie uel uo-
 raatatis. p̄ciosissio abo sapiens
 utatur: insipiens autē fedissia gu-
 le flāma. ī uilissimū ardescat. **Et**
 sanus quisq̄ maluerit more dñi
 pistre uesti. q̄ lenticula more esau-
 neponis abrahā. aut hordeo more
 iumētoz. **Nō** enī p̄terea cōtinēcio-
 res nobis sunt plerēq̄s bestie: q̄
 uilioribz tibus alūtur. **Nā** in oibz
 hui⁹ tēmodi rebz nō ex earū rerū
 natura quibz utim⁹: sed ex causa
 utendi et nō appetendi. uel pro-
 bandū est uel iprobandū qd̄ faci-
 mus. **Regno** terreno ueteres iusti.
 celeste regnū p̄maginabāt: et p̄-
 nūciabāt. **Sufficiende** prolis cau-
 sa erat uxorū plurū simul vni
 uiro habendarū ī culpabilis con-
 suetudo: et ideo vnā feminā ma-
 ritos habē plurimos honestū nō
 erat. **Nō** enī mulier eo est fecūdi-
 oz: sed meretricia potius turpitu-
 do est uel questū uel liberos uolgo
 q̄rere. **In** hui⁹ tēmodi moribz qd̄qd̄
 illoz tēporū sancti nō libidinose
 faciebāt q̄ uis ea facerēt que hoc
 tēpore nisi per libidinē fieri non
 possit: nō culpāt scriptura. **Et** q̄
 qd̄ ibi tale narrat nō solū hysto-
 rice ac p̄pe sed etiā figurate ac p̄-
 pheticē acceptū interpretandū est:
 usq̄ ī finē illū caritatis siue dei
 siue proximi siue utriusq̄. **Sicut**
 enī talares et manicatas tunicas
 habē apud romanos ueteres fla-
 gitū erat: nūc autē honesto loco
 natis cū tunicati sūt. nō eas habē
 flagitū ē. **Sic** at̄ aduertendū est ī
 tetero quoz usu rerū abesse oportet

Ca. xiiij.

Ca. xiiij.

tere libidine: que non solum ipsa conu-
iter quos uiuit consuetudine nequi-
ter abutit: sed etiam sepe fines egres-
sa. feditate sua que iter claustra
moru solepnuu latitabat. Flagiti-
osissia eruptioe manifestat. Quid
qd autem congruit consuetudini cor-
tu quibus uita ista degenda uel ne-
cessitate iponit uel officio suscipi-
tur a bonis et magnis hoibus ad
utilitate et beneficentia referendu
est: uel pprie sicut et nos debemus.
uel etiam figurate sicut pphetis licet
In que facta legenda cu iaurunt
idocri alteri consuetudis nisi auc-
toritate repmatur Flagitia putat:
nec possunt adute tota conuersationem
ne sua. uel i coniugis. uel i conuiu-
is. uel i uestitu ceteroq; huano cul-
tu atq; uictu. alijs gentibus et alijs
temporibus flagitiosum uideri. Qua
uarietate inuabiliu consuetudinum
omoti qda dormitantes ut ita dicit q neq;
sopno stulticie sopiebant. n i sapie luce
poterat euigilare putauerunt nulla
ee iusticiam p seipsa: sed uniuersu
qz geti consuetudine sua iusta ui-
deri. Que cu sit diuisa oibus gen-
tibus. debeat autem i commutabilis.
manere iusticia. fieri manifestum
nulla usq; esse iusticia. No itel-
lexerunt ne multa comemoze. qd
tibi no vis fieri alijs feceris: nil
lo modo posse ulla corz getali diu-
sitate uariari. Que sententia cum
refertur ad dilectione dei omnia
flagicia moriuntur: cu ad pximi
oia facinora. Nemo enim uult corru-
pi habitaculu suu: no ergo debet
corrupere habitaculu dei. seipsu
scilicet. Et nemo uult sibi a quoq;

noceat. nec ipse igitur auq; noceat.
Sic euerfa tyru uide cupiditatis:
caritas regnat i iustissis legibus di-
lectiois dei et ppter deu: sui et prox-
imi ppter deu. Seruabit ergo i lo-
cutionibus figuratis regula huius
ut tam diu uersetur diligenti consi-
deratone qd legitur: Donec ad regnu
caritatis iterptacio pducatu. Si
autem hoc ia pprie sonat. nulla pu-
tet figurata locutio: si pceptiua
locutio e: aut flagitiu aut facinus
ueterans. aut utilitate aut benefi-
cencia uibens no e figurata. Si
autem aut flagitiu aut facin uide-
tur iubere. aut utilitate et benefi-
cencia uetare: figurata est. Nisi
maducaueritis iquit carne filij
hois et sanguine biberitis. no habe-
bitis uita i uobis: facinus uel flagi-
tiu uidetur iube. Figura ergo e pre-
cipiens passioni dnu ee communi-
candu. et suauiter atq; utiliter reco-
dendu i meoria. q pro nobis caro
eius crucifixa et uulnerata sit. Aut
scriptura. Si esurierit inimicus tuus
aba illu. si sitit potu da illi. huius-
modi dubitante beneficencia pcepit:
sed qd sequitur: hoc enim facies carbo-
nes ignis cogeres super caput eius:
mali uolencie facin uides iuberi.
Ne igitur dubitaueris figurate dic-
tu et cu possit dupliciter iterptari.
vno modo ad nocendu. altero ad
pstandu. ad beneficencia te po-
tius caritas reuocet: ut itelligas
carbones ignis esse uictes penite-
cie gemitus. quibus superbia sana-
tur eius qui dolet se i inimicu fuisse.
hois a quo eius miserie subueitur.
Item cu ait dñs qui amat aiam su

xvij.

ampedet ea. no valitate vetare pu
 tandus e qua debet vnusquisq; co
 seruare aiām suā: sed figurate dic
 tū perdet aiām idest perimat atq;
 amittat vsum eius que nūc habet.
 puer sū scilicet atq; p̄posteriū quo i
 clinat: tēporalib; ut eterna nō que
 rat. **S**criptū est da misericordi: et
 ne susceperis p̄cōrē. **P**osterior ps
 hui; sentētie videt: vetare vñficiē
 tiā. **A**ut em̄ ne suscipias p̄cōrem.
Intelligas ergo figurate positū p
 p̄cō p̄cōrem: ut p̄cōm ei; nō sus
 cipiās. **S**epe at̄ accidit ut q̄sq; in
 meliore gradu spūalis vite uel ē
 uel ē se putat figurate dicta esse
 arbitret: q̄ inferiorib; gradibus
 p̄cipiuntur: ut verbi gratia. **S**ic
 libe vitā aplexus est et se castra
 uit p̄pter regnū celoꝝ: q̄d q̄ de vx
 ore diligēda et regenda s̄a libri p̄
 cipuit. nō p̄p̄ic sed translate acci
 pi oportē cōtendat. **E**t q̄sq; statuit
 seruare inuptā virginē suā: tāq;
 figuratā locutōez coner̄ iter p̄tari.
 quia dictū est. **T**rade filiā tuā et
 grande opus p̄feceris. **E**rit igit̄ e
 tiām hoc i obseruacōib; itelligē
 darū s̄p̄turarū. ut sciam; alia oī
 bus cōiter p̄cipi alia q̄busq; sin
 gulis generib; p̄sonarū: ut nō so
 lū ad vniuersum statū valitudis
 sed etiā ad suā cui; q; mēbrū p̄p̄iā
 ifirmitatē medicina p̄tineat. **I**n
 suo quippe genere curandū est: q̄d
 ad melius genus nō potest erigi.
Itē cauendū est ne forte q̄d i s̄ap
 turis veterib; p̄o illoꝝ tēporū cō
 dicōe. etiā si nō figurate. sed p̄p̄ic
 itelligat: nō ē flagitiū neq; faci
 nus. ad ista etiā tēp̄a quis pu

xviij.

ter i vsū vite posse transferri: q̄d
 nisi dñante cupiditate et ipsarū
 quoz s̄p̄turarū quib; euertenda
 ē satellitū q̄rentē nō faciet. **N**ec i
 telligit miser ad hāc vtilitatē illa
 esse sic posita: ut spei bone hoīes
 salubrit̄ videat. et cōsuetudinē
 quā asp̄nāt: posse habē vsū bo
 nū. eā quā aplexant: eē posse dāp
 nabilē: si et ibi caritas vtentiū et
 hic cupiditas attendat. **N**am si
 multas vxorib; caste vñ quisq; p
 tēpore potuit: potest ali; vna li
 bidinose. **M**agis eī p̄bo multaz
 fecūditate vtentē p̄pter aliud: q̄
 vni; carne fructem p̄pter ipsam
Ibi em̄ q̄ritur vtilitas tēporū o
 portunitatib; cōgrua: hic sciaa
 tur cupiditas tēporalib; volup
 tatib; iplacata. **I**nferiorib; gra
 dus apud deū sūt. quib; s̄dm ve
 niā cōcedit aplūs carnalē cū singu
 lis cōiugib; cōsuetudinē. p̄pter itē
 peracōē eoz: q̄ illi qui plures singu
 li cū haberet. sicut sapiēs i abo; etiā
 i potu nō nisi salutē corpis. sic in
 cōiubitu nō nisi p̄creacionē filioꝝ
 ituctur. **I**taq; si eos i hac vita iue
 nisset dñi aductus tū iam non
 mittendi sed colligendi lapides tē
 pus esset: statū seip̄os p̄pter regnū
 celoꝝ castraret. **N**ō em̄ est i caren
 do difficultas: nisi tū est i habedo
 cupiditas. **N**ouerāt quippe illi
 hoīes etiā in ip̄is cōiugib; luxuri
 am eē. abutendi itēperacōē. **Q**d
 thobie testat̄ oracō: q̄n est copula
 tus vxori. **A**ut em̄. **B**enedictus es
 dñe patrū nroꝝ: et benedictū nō
 mē tuū sanctū in oīa s̄clā s̄clōꝝ.
Benedicant te celi et oīs creatura

Ca. xix.

tu fecisti adā et dedisti ei adiutori-
um eua. Et nūc dñe tu facis qm̄ nō
luxurie causa accipio sorore me-
am: sed ipa ueritate ut misera-
ris nr̄i dñe. Sed qui effrenata li-
bidie. uel per multa stupra dif-
fluentes euagātur. ul̄ i ipa vna
cōiuge nō solū excedūt ad liberoꝝ
p̄ca eadē ptinentē modū. sed
etiā i hūanioris itēperācie sordes
uerecūda oīno licētia seruilis
auarū dā libertatis accumulāt: nō
credūt fieri potuisse ut tēperāter
multas feis antiqui uterēt̄ viri.
nichil seruātes i vsu illo nisi cōgru-
um tēpori pp̄pagande prolis officū
Et q̄ ipi laqueis libidinis obstru-
ti uel i vna nō faciūt. nullomō in
multas fieri posse arbitrat̄ur. Sed
isti possūt dicere. ne honorari qdē
atq; laudari oportere uos bonos
et sanctos. quia ipsi cū honorāt̄ur
atq; laudāt̄ur itūmescūt supbia:
tanto audiores iā nisi glorie. q̄
to eos frequētius atq; lauius lin-
guā blandior uel alauerit: qua ita
leues fiūt ut eos rumoris aura si-
ue que prospera siue que aduersa
existimatur. i quaslibet iuehat
voragies flagitioꝝ. aut i fau-
norū etiā saxa collidat. Videant
ergo q̄ sit sibi arduū atq; diffia-
le. nec laudis esta illi nec cōtu-
meliarū aculeis penetrari: et nō
ex se alios meriatur. Credāt po-
tius ap̄ los nr̄os. nec cū suscipere-
tur ab hōibus inflatos fuisse: n̄
cū despicerēt̄ur elisos. Neutra q̄
pe temptacō defuit illis uiris. Nā
et credentiū celebrabāt̄ur p̄ conio:
et persequentiū maledictis ifama

Ca. xx.

bātur. Sicut ergo isti pro tēpore
utebāt̄ur hīs oibus et nō cōtū-
pebāt̄ur: sic illi veteres vsū fe-
minarū ad sui tēporis cōuenien-
tiā referētes. nō pariebāt̄ eā.
dnationē libidis. cui seruiunt
qui ista nō credūt. Et ideo isti nul-
lomō sese cōhiberēt ab inextinguibili
odio filioꝝ a quib; uel uxores
uel cōubinas suas acceptatus
aut attritatus eē cognoscerent:
si eis forte tale aliqd accidisset. Rex
autē dauid cū hoc ab ipio atq; imā-
ni filio passus eēt: nō solū pro-
icientē tolerauit. sed etiā planxit
extinctū. Nō enī carnali zelo tene-
bat̄ irretitus. que nullo mō iū-
rie sue. sed p̄tā filij cōmouebant̄:
nā ideo si uiciret̄ eū occidi p̄hibe-
rat̄: ut edomito seruaret̄ penitē-
di locus. Et quia nō potuit. non
orbitatē doluit i eius iteritū: sed
quia nouerat̄ i quas penas tam
ipa et adultera et p̄cadalis aīa
rapētur. Nāq; pro alio prius filio
qui inocēs erat: pro quo egrotatē
affligebat̄: moriēte letatus est.
Et hoc maxie apparet qua mode-
ratōe ac tēperācia illi uiri feis u-
tebāt̄ur: q̄ cū in vna illicitate irru-
isset rex isdem. estu quodā etatis
et tēporaliū rerū p̄speritatib; ab-
reptus. tū etiā maritū occiden-
dū p̄pererat. accusatus ē per pro-
phetā: qui dū ad eū p̄uāisset cōui-
tendū de p̄cō: p̄posuit ei similitudiez
de paupe qui habebat ouē vnam:
cui⁹ vicin⁹ multas cū habet. ad
aduētū hospitis sui vnicā potius
vicini sui paupis ouiculā exhi-
buit epulandam. In que cōmot⁹

dauid occidi eum iussit et q̄d duplicari
 oue pauperi: ut se nesciens cōdemp-
 narct. qui peccauerat scies. **Q**d tū
 ei manifestū esset et dinitus denūci-
 ata vindicta: diluit penitēdo pec-
 cata. Sed tū in hac similitudine stupz
 timō designatū est: de oue vici-
 ni paupis. De marito autē muli-
 eris iterempto hoc ē de ipō paupe
 qui vnā habebat oue occiso. non
 est per similitudinē interrogat⁹ dauid:
 ut i solū adulterū dicit etia sentē-
 tenciā dāpnatōis sue. **E**x quo intel-
 ligitur q̄ta tēperātia multas mu-
 lieres habuerit: q̄n de vna i qua
 excessit modū a se ipō puniri coac-
 tus est. Sed i ipō viro imoderate
 hui⁹ libidinis nō p̄mansio sed tū-
 situs fuit: p̄terea etiā ab argu-
 ente p̄pheta ille illicitus appetit⁹
 hospes vocatus ē. **N**ō enī dixit eū
 regi suo sed hospiti suo vicini pau-
 peris oue ad epulandū exhibuis-
 se. **A**t vero i filio eius salomōe. nō
 quasi hospes transitū habuit. sed
 ignū ista libido possedit: de quo
 scriptura nō tacuit. culpās eum
 amatorē fuisse mulierū: cui⁹ tū-
 ticia desiderio sapie flagrauerūt.
Quā cū amore spūali adept⁹ eēt:
 amisit amore carnali. **E**rgo q̄q̄
 oīa uel pene oīa que i veteris tes-
 tamētī libris gesta cōtinēt: non
 solū p̄prie sed etiā figurate accipi-
 enda sint: tamē etiam illa q̄ p̄prie
 lector accepit. si laudati st̄ illi qui
 ea fecerūt. sed ea tū abhorret a cō-
 suetudinē bonoz qui post aduētū
 dñi dina p̄cepta custodiūt. figu-
 rā ad intelligētiā referat: factum
 vero ipm ad mores nō trāfferat.

xxij.

Multa enī sūt que illo tēpore officia-
 ose facte sūt: que modo nisi libidi-
 nose fieri nō possūt. **S**i qua vō p̄tā
 magnorū virozū legerit. tā et si
 aliquā i eis figurā rerū futurarū
 ai aduēte atq̄ id agere potuerit.
 rei tamē geste p̄prietatē ad hunc
Rvsū assumat. ut se neq̄q̄ recte fac-
 tis suis iactare audeat. et p̄ sua
 iustitia ceteros tāq̄ p̄tores cōtēp-
 nat: cū videat tātoz virozū et tā-
 uēdas tēpestates. et flenda nau-
 fragia. **A**d hoc ē etiā p̄tā illozū
 hoīm scripta sūt: ut aplica illa se-
 tencia ubiq̄ tremēda sit. qua ait.
Quap̄ter qui videt stare: videat
 ne cadat. **N**ulla enī fere pagina ē
 sanctorū libroz. i qua non sonet
 q̄ deus resistit sup̄bis: hūilibz at
 dat grām. **M**axime itaq̄ iuestigā-
 dū est. utrū p̄pria sit an figurata lo-
 cutō quā intelligere conam. **N**ā cō-
 p̄erto q̄ figurata sit. adhibitis re-
 gulis rez quas i p̄mo libro diges-
 sim⁹. facile est eā versare oibus mo-
 dis donec pueniam⁹ ad sentētiā
 veritatis: p̄sertim cū vsus a cōtēp-
 rit pietatis exērata cōe roborat⁹.
In uicim⁹ autē utrū p̄pria sit an fi-
 gurata locutō: illa ituentes que
 sup̄radicta sūt. **Q**d tū apparuerit:
 uerba quibz cōtinētur aut a silibz
 rebus ducta iueniūt: aut ab ali-
 qua vicinitate attigentibz. **S**z q̄m
 multis modis res silēs rebz appa-
 rent: nō putem⁹ eē p̄scriptū. ut
 qd i aliquo loco res aliqua p̄ sili-
 tudinē significauerit. hoc eā semp
 significare credam⁹. **N**ā et i vitu-
 peracionē posuit fermētū dñs cū
 diceret. caute a fermētō pharisco

Ca. xxij.

Ca. xxij.

Ca. xxv.

ru et i laude cu dicit. **S**ile e regnum
celoru mulieri que abscondit fer-
mentu i tribus mesuris farine:
donec fermentaret totu. **H**uius igit
varietatis obseruatio duas habet
formas: sic eni aliud atq; aliud
res queq; significat. ut aut contra-
ria aut tñmo diuisa significet. **C**o-
traria saluz ai alias in bono ali-
as i malo res eade per similitudine
ponit: sicut hoc e qd de fermento
supradixim. **T**ale est etia q leo
significat xpm: vbi dicit: **V**icit le-
o de tribu iuda. **S**ignificat et dya-
bolu ubi scriptu est. **A**duersarius
vester diabolus taq; leo rugiens
arcuit qrens que deuoret. **I**ta ser-
pens i bono est. estote astuti ut ser-
pentes: i malo autē serpens euam se-
duxit sua astucia. **I**n bono panis.
ego sum panis viuus qui de celo
descendi: i malo panis. panes oc-
cultos libeter edite. **S**ic et alia plu-
rima. **E**t quide q comemorari mu-
nime dubia significat: gerunt:
quia exempli gra commemorari non
nisi manifesta debuerunt. **S**unt autē
q incertu sit i qua parte accipi debe-
ant: sicut calix i manu dñi vini
meri plen mixto. **I**ncertu est eni
vtru uia dei significet no usq; ad
nouissima pena id e usq; ad fete:
an potius scripturarū gratia a iu-
deis ad gētes trāscūtem: qā icli-
nauit ex hoc i hoc remanētibus
apud iudeos obseruatiōib; quas
carnaliter sapiūt. quia fex eius no
e exinanita. **C**ū vero res eade no
i contraria. sed tñ i diuersa signi-
ficatōe ponit: illud e i exemplo q
aqua et pplm significat i apocalipsi
sic

legim: et spm san vnde est illud.
flumina aque viue fluet de ventre
eius. **E**t si quid aliud atq; aliud
pro locis i quib; ponitur aqua sig-
ficare itelligit: sic et alie res non
singule. sed vnaq; carū no solu
duo aliqua diuersa. sed etia non nuq;
multa significat pro loco sentētie. si-
cut posita reperit. **V**bi autē apa
ponit: ibi discendū est quo i locis
itelliguntur obscuris. **N**eq; ei meli
potest itelligi qd dictu est deo. appre-
hende arma et scutu et exurge i ad-
uitorū michi: q ex loco ubi legit.
dñe ut scuto bone volūtatis tue co-
ronasti nos. **N**ec tamē ita. ut iam
ubicūq; scutu pro aliquo munime
to positu legerim: no accipiam
nisi bona volūtate dei. **D**ictu e eni
et scutu fidei: i quo possitis inquit
oēs sagittas maligni ignitas ex-
tingue. **N**ec cursu ideo debem in
armis huius tēpori spūalib; scuto
tñmo fide tribue: cū alio loco etia
lorica dicta sit fidei. **I**nduti inquit
loricā fidei et caritatis. **C**ū autē
ex eiusdē scripturę verbis. no vnū
aliquid sed duo uel plura sentūtur:
etia si latet qd senserit ille qui scrip-
sit. nichil periculi est. si qdlibet eo-
rū congruere veritati ex alijs loais
scripturarū sanctarū doceri potest.
id tñ eo conate qui dina scrutatur
eloquia ut ad uolūtate pueniat
auctoris. p que scripturā illā scūs
operat e spūs. siue hoc assequat
siue aliā sentētia de illis uerbis q
fidei recte no refragat. **E**xstulpat.
testimoniū habes a quocūq; alio lo-
co dinorū eloquior. **I**lle quippe
auctor i eiusdē uerbis q itelligere

28.
volum⁹. et ipsam sententiam forsitan
vidit: et certe dei spiritus qui per eum hec
operatur est. etiam ipsa occursum leti-
torum uel auditori sine dubitatione
prouidit: immo ut occurreret. quia et
ipsa est ueritate subnixata prouidit.
Ratione quod in diuis eloquij largius et
uberius potuit diuinitus prouideri:
quod ut eadem uerba pluribus intelligan-
tur modis. quos alia non minus di-
uina confirmata faciunt approbari.
29.
Vbi autem talis sensus exiit? aut
interdum certis scripturarum testi-
monij non possit aperiri: restat
ut ratione reddita manifestus ap-
pareat. etiam si ille cui uerba intellige-
rim⁹. eum forte non sensit. Sed hec co-
suetudo periculosa est: prescripturas di-
uinas multo tutius abulat: quas
uerbis translatis opacitas cum
scantari volum⁹. aut hoc idem exeat
quod non habet controuersiam: aut si ha-
bet. ex eadem scriptura ubique eius in-
uentis atque adhibitis testibus termi-
netur. **S**ciat autem uerati modis om-
nibus locutionis quos grammatica gre-
co nomine tropos uocant. auctores
nostros ufos fuisse: et multiplicius
et copiosius quam possunt existare.
uel credere qui nesciunt eos et in alijs
ista didicerunt. Quos tamen tropos qui
nouerunt agnoscent in literis sanctis:
eorumque scientia ad eas intelligendas
aliquantum adiuuabit. Sed hic eos
ignaris tradere non debet: ne arte
grammatica doctorem uideam. Extra sa-
ne ut discatur ammonet: quibus iam
superius id ammonueri. id est in secundo
libro ubi de linguarum necessaria
cognitione differui. Nam licet a qui-
bus ipsa grammatica nomen accepit.

27
grammatica enim greci literas uocant:
signa uerborum sunt sonorum ad articu-
lata uoce qua loquimur pertinentium.
Istorum tamen troporum non solum exempla
sicut omnium. sed quorundam etiam nomina
in diuinis libris leguntur. sicut allego-
ria. enigma. parabola. quibus pene
hystropi omnes qui liberali dicuntur
arte cognosca etiam in eorum reperiantur
loquelis qui nullos grammaticos
audierunt: et eo quo uulgus uult
sermone contenti sunt. Quis enim non
dicit. sic floreas? Qui tropus me-
thaphora uocat? Quis non dicit
piscinam: etiam que non habet pisces
nec facta est propter pisces? Et tamen
a piscibus nomen accepit. Qui tro-
pus catharesis dicitur. Longum est
isto modo ceteros persequi. Nam usque
ad illos peruenit uulgi locutione qui
propterea mirabiliores sunt. quia con-
tra quam dicitur significat: sicut est
que appellatur yronia uel antiphrasis.
Sed yronia pronuntiatione id dicitur
quod uult intelligi: ut cum dicimus homi-
nalia facient res bonas facias. An-
tiphrasis uero ut contraria significet
non uoce pronuntiationis efficitur: sed aut
uerba habet sua quorum origo con-
traria est. sicut appellatur lucas
quod nunc luceat: aut consueuit a-
liquid ita dici. quibus dicitur etiam
non modo e contrario ueluti cum que-
rim⁹ accipere quod ibi non est. et respo-
detur nobis habundat: aut adiunc-
tis uerbis facim⁹. ut a contrario
intelligat quod loquimur. uelut si di-
cam⁹. caue illum quia bonus homo est
Et quis talia non dicit indoctus? non
omnino sciens qui sunt uel qui uocantur
hystropi. Quorum cognitio

Ca. xxx.

interca scripturarū abiguitatibz dis-
soluendis est necessaria: quia cum
sensus ad proprietate ūboz si accipi-
at absurdus est. q̄rendū est utiqz
ne forte illo uel illo tropo dictum
sit qd nō itelligam⁹. et sic pleraqz
sunt iūctā que latebāt. ¶ Titoni-
us quidā qui cōtra donatistas i-
uictissie scripsit cū fuerit donatist-
ta. et illic iuenit absurdissī cor-
dis. ubi eos nō oī ex parte relique
voluit: fecit librū que regularū
uocauit: quia i eo quasdā septem
regulas executus est. quibz quasi
clauibz dinarū scripturarū ocul-
ta māifestat. ¶ Quaru p̄mā pōit
de dño et ei⁹ corpore. Secūda de do-
mini corpe bipertito. Tercia de p-
missis et lege. Quarta de specie
et genere. Quinta de tēporibz. Sex-
ta de recapitulacōe. Septimā de
dyabolo et ei⁹ corpore. Que quidē
considerata sicut ab illo aperu-
tur: nō parū adiuuāt ad pene-
tranda que tecta sūt dinor cloq-
ozū. Nec tñ ea oīa que ita sc̄pta
sūt ut nō facile itelligātur. pos-
sunt hīs regulis iueniri: sed a
hīs pluribz modis quos hoc nu-
mero septenario usqz adeo non
est iste cōplexus. ut idem ip̄e mul-
ta exponat obscura i quibz has
regularū adhibet nullā. qm̄ n̄
opus est: neqz enī aliqd illic ta-
le versat⁹ aut q̄ritur. Sicut in a-
pocalypsi iohis q̄rit que ad mo-
dū que ad modū itelligēdi sunt
angeli ecclesiarū septē quibus
scribere iubet⁹: et ratiocinatur
multiplicit. et ad hoc p̄uēit ut
ip̄os angelos itelligam⁹ et cte

has i qua copiosissā disputacōe
nichil istarū est regularū utiqz et
res illic obscurissā q̄rit⁹: qd ex
empli gratia satis dictū sit. Nā
colligē oīa nimis longū et nimis
operosū est: que ita obscura sūt
in scripturis canōicis. ut nichil
istorū septē ibi requirēdū sit. Iste at-
tū has uelut regulas cōmēda-
ret: tantū eis tribuit q̄si oīa que
i lege. id est i diuis libris obscurē
posita iuenerim⁹. hīs bene cogni-
tus atqz adhibitis itellige ualea-
mus. Ita quippe exorsus ē eundē
librū ut dicit. Necessariū duxi an-
te oīa que michi uidētur libellū
regularū scribere: et secretorū legis
ueluti clauēs et luminaria fabri-
care. Sūt enī quedā regule iusticie
q̄ uniuēse legis recessus optinent:
et ueritatis thesauros aliquibz i-
uisibiles faciūt. Quaru si ratio
regularū sine inuidia. ut cōtinuim⁹
accepta fuerit: clausa q̄qz patefiet
et obscura dilucidabūt⁹: ut q̄sqz p̄phe-
cie imensam siluā pambulans hīs
regulis quodāmodo lucas tramitibz
deductus ab errore defendat⁹. Hic
si dixisset sūt enī quedā regule ius-
ticie. que nō nullos recessus legis
optinet. aut certe que legis mag-
nos recessus optinent. nō at q̄ di-
cit uniuēse legis recessus. neqz
dixisset clausa queqz patefiet: sed
clausa multa patefient. Vex dix-
isset: nec tā elaborato atqz vtili o-
peri suo plus q̄ res ip̄a postulat
dando. i spem falsā lectorē eius
cognitorēqz misisset. Qd̄ ideo di-
cendū putauī. ut liber ip̄e et lega-
tur a studiosis. quia plurimū ad

iuuat ad scripturas intelligendas: et
 nō de illo speret: tāti q̄tū nō ha-
 bet. Cautē sane legēdus ē. nō solū
 p̄pter quedā in quibz ut hō errauit
 sed maxie p̄pter illa q̄ sicut donatū
 ta hereticus loquitur. Quid at̄ doceat
 uel amoneat iste septē regule bre-
 uiter ostendā. **P**rima de dño et e-
 ius corpe est. ī qua sciētes aliquāta-
 pitis et corpis id ē xp̄i et ecclesie v-
 nā p̄sonam nobis itamari. Neq̄
 enī frustra dictū est fidelibz. ergo a-
 brahe semen estis. cū sit vniū semē
 abrahe qd̄ est xp̄us: nō hesitem
 qn̄ a capite ad corpus uel a corpe
 transitur ad caput et tñ nō recedit
 ab vna eadēqz p̄sona. Vna eadēqz
 p̄sona loq̄tur dicēs. Sicut sponso
 iposuit michi mitrā: et sicut spon-
 sam ornauit me ornamento. Et tñ
 quid horū dno capiti. qd̄ corpori.
 id est quid xp̄o qd̄ ecclie conueniat:
 utiqz intelligendū est. Seda est de
 dñi corpe b̄ptito: qd̄ quidē nō ita
 debuit appellari. Nō enī reuera dñi
 corpus est: qd̄ tñ illo nō erit ietnū.
 Sed dicēdū fuit de dñi corpe vero
 atqz p̄mixto. a vō atqz simulato.
 uel quid aliud: quia nō solū iet-
 ternū verū etiā nūc ypocrite nō
 tñ illo esse dicēdi sunt q̄uis ietnū
 videat̄ eē ecclesia. Vnde potest
 et ista regula sic appellari: ut dice-
 ret̄ de p̄mixta ecclesia. **Q**uere
 gula lectorē uigilātem requirit:
 qn̄ scriptura tñ ad alios iā loq̄tur.
 tāq̄ ad eos ipsos ad quos loq̄bat̄
 videtur loqui uel de ip̄is. tñ iam
 de alijs loquat̄: tāq̄ vniū sit vtro-
 vūqz corpus p̄pter tēporalē cōmix-
 tione et cōione sacramētōz. Ad

hoc p̄tēt i cāntis cānticoz. fusca sū
 et speciosa ut tabernacula cedar:
 speciosa sū ut pellis salomōis. Nō
 ē ait fusca sū ut tabernacula
 cedar. et speciosa sū ut pellis salo-
 monis: sed utriqz eē se dixit. p̄pter
 tēporalē vnitatē vna itra retia
 p̄sū bonoū et maloū. Taber-
 nacula enī cedat ad ysmahelē
 p̄tinet: qui nō erit heres cū filio
 libere. Itaqz cū de bona parte de-
 us dicat. Ductā cetos ī viā quam
 nesciūt et semitas quas nō noue-
 rūt calcabūt. et faciā illis tēbras
 ī luce. et praua ī directū: hec ūba
 faciā et nō delinquā eos. **N**ox de
 alia p̄te que malis p̄mixta ē di-
 cit. Ipsi autē cōuersi sūt retrorsū:
 q̄uis aliq̄ iā significet̄ h̄is ūbis
 Sed qm̄ nūc ī vno sūt tāq̄ de ip̄is
 loq̄tur de q̄bus loq̄batur nō tamē
 sp̄ ī vno erūt. **I**p̄e est q̄ppe ille ser-
 uus cōmēdatus ī ewāgelio: cui
 dñs cū venerit diuidet eū. et par-
 tē eius cū ypocritis ponet. **T**er-
 tia regula est de p̄missis et lege.
 que alio mō dici potest de sp̄u et
 lra. sicut nos eā appellauim⁹. cū
 de hac re librū scribēim⁹. Potest
 etiā sic dici de grā et mādato. **N**ec
 autē magis videt̄ michi magna
 questio: q̄ regula. q̄ soluedis ques-
 tiōibz adhibenda est. **H**ec ē quā
 nō intelligētēs pelagiani: ul' cōdi-
 derūt suā heresim ul' auxerunt.
Laborauit ī ea dissoluenda ticho-
 nius bene sed nō plene. **D**isputas
 eī de fide et opibz. opa nobis dixit
 a deo dari merito fidei. ipsa vero
 fide sic eē a nobis. ut nobis non
 sit a deo: nec attendit aplm̄ dūc

Ca. xxxij.

31

32

centē. pax sibi et caritas cū fide
a deo pre et dno ihu xpo. Sed nō e-
rat expertus hanc heresim. que
nō tempore exorta multū nos ut
gratiā dei que p dnm nrm ihesu
xpm est adūsus eā defendem⁹ ex-
ercuit: et scdm id q aut aplius. op-
tet hereses eē ut pbati manifesti
fiāt in vobis. multo vigilāiores
diligētiōresq reddidit: ut aduer-
terem⁹ i scripturis sanctis qd istū
tithoniū min⁹ attentū min⁹ qd
sine hoste sollicitū fugit etiā ipaz
salutē fide donū esse illius qui ei
mensurā vnicuiq p̄titur. Ex qua
sentētia. Quibusdā dictū est. Vo-
bis datū est pro xpo nō solū ut
credatis i eū: Verū etiā ut p̄cia
mini pro eo. Vnde quis dubitet
utrūq eē donū dei: qui fidelit̄
atq̄ itelligētē audit utrūq do-
natū. Plura sunt et alia testā-
na qbus id ostendit: sed hoc nūc
nō agim⁹: alibi autē atq̄ alibi
sepissimē ista egim⁹. **Quarta re-**
gula tithoni est de specie et gene-
Sic enī eā vocat: volens itelligi spe-
ciem partē. genus autē totū. cui⁹
ea pars est quā nūcupauit spēs. Sic
ē vnaq̄q̄ ciuitas. pars est. vnaq̄q̄ v-
niūsitatis gentiū: hāt ille vocat
speciē. genus autē oēs gētes. Neq̄
hic differendi subtilitas adhiben-
da est que a dyaleticis traditur:
qui inter partē et speciē qd itersit
acutissimē disputāt. Eadē ratio est
si nō de vnaq̄q̄ ciuitate. sed de
vnaq̄q̄ prouīcia uel regno ut
gente tale aliquid i diuis rep̄at
eloquens. Nō solū enī uerbi gratia
de iherusalem uel de aliq̄ gentiū

ciuitate. siue tyro siue babilonia.
siue alia qualibet dicat aliquid i sp̄-
turis sās qd modū eius excedat
et cōueniat potius oibus gentibz:
verū etiā de iudea. de egypto de assi-
ria. et quacūq̄ alia gente. i qua sūt
plurime ciuitates. nō tñ totus or-
bis. sed pars eius est. dicit q̄ tran-
seat eius modū et cōgruat potius
vniūso cui⁹ hec pars est. uel sicut
iste appellat generi cui⁹ hec speci-
es est: vnde i noticiā et v̄lgi uer-
ba ista uenerūt. ut etiā ydiote in-
telligāt quid specialit̄ quid gene-
ralit̄ i quocūq̄ p̄cepto ip̄eriali
sit cōstitutū. fit hoc etiā de hoibz
sicut ea que de salomōe dicitur.
excedūt eius modū. et potius ad
xpm uel ecclēsiā cui⁹ ille pars est
relata dare sūt. nec species semp
excedit. Sepe ē talia dicitur. q̄ uel
ei quocūq̄ uel ei fortasse tñmō ap-
tissimē congruat. Sed cū a speciē
sicut ad genus. quasi adhuc de spe-
cie loquēte scriptura: ibi uigilare
debet lectoris itentio. ne querat i
speciē qd iuenire meli⁹ potest et
tertius i genē. facile ē quippe illud
qd ait p̄pheta ezechiel. Domus isrl
habitauit i terra: et polluerunt
illā i via sua. et i ydolis suis et in
p̄ctis suis. Secundū iuidiciā mē-
struate facta ē via eorū ante faci-
em meā: et effudi urā meā sup eos
et dispersi illos i ter nacoēs. et vē-
tilaui eos i regioēs: scdm vias e-
orū. et scdm p̄ctā illozū iudicaui
eos. facile est it̄ hoc itelligē de il-
lā domo isrl de qua dicit aplius vi-
dete israhel scdm carnē: quia hec
oīa carnalis pplus israhel et fecit

et passus est. **A**lia etiā que sequuntur:
 eidē intelliguntur p̄p̄lo cōuenire. **S**ed
 cū ceperit dicere et sanctificabo nomen
 meū sanctū illud magnū qd̄ polluti
 tū est iter nationes qd̄ polluistis in
 medio earū: et scient gētes quia e
 go sum dñs. **I**am intentus eē debet
 qui legit. quē ad modū species ex
 tedatur et adiūgnat genus: seq̄tur
 enī et dicit. **D**um sanctificabor in
 vobis ante oculos eorū et accipia
 vos de gentibz: et cōgregabo vos
 ex oībus terris: et inducā vos in
 terrā vram. et aspergā vos aqua
 mūda. et mūdabimī ab oībus si
 mulachris vris et mūdabo vos et
 dabo vobis cor nouū. et sp̄m nouū
 dabo vobis: et auferā cor lapideū
 de carne v̄ra. et dabo vobis cor car
 neū et sp̄m meū ponā in vos: et fa
 ciā ut i iusticijs meis abuletis. et
 iudicia mea custodiatis et faciatis
 et habitabitis i terra quā dedi p̄
 bus vris: et eritis i p̄p̄m michi et
 ego ero vobis i deū et mūdabo vos
 ex oībus imūdijs vris. **H**oc deno
 uo testamētū p̄phetatū est. ad quod
 p̄tinet nō solum vna gens illa in
 reliquis suis de quibz alibi scrip
 tū est. **S**i fuit nūc filiorū israhel
 sicut arena maris. relique salue
 fient: verū etiā ceterę gētes que p̄
 misse sūt patribz eorū qui etiā nri
 sunt. **E**t nō abigit quisq̄s ituet
 et lauachrū regeneraciōis huic p̄
 missū esse. qd̄ nūc videm⁹ oībus
 gētibz redditiū. et illud qd̄ ait a
 postolus cū testamētū noui grām
 cōmendaret. ut i cōparaciōe vete
 ris eminet. **E**pistola nra vos estis
 scripta nō atramēto sed sp̄u dei vi

ui nō in tabulis lapideis. sed i tabu
 lis cordis carnalibz. **H**inc eē respi
 cit et p̄spicit dictū ubi ista iste p̄
 pheta dicit. et dabo vobis cor no
 uū. et sp̄m nouū dabo i vos: et
 auferā cor lapideū de carne v̄ra
 et dabo vobis cor carneū. **C**or q̄p
 pe carneū. vnde ait ap̄lus. tabu
 lis cordis carnalibz a corde lapi
 deo voluit vita sciētē discerni
 et per vitā sciētē significauit
 itelligētē. **S**ic fit israhel sp̄i
 talis nō vni⁹ gētis sed oīm que
 p̄misse sūt p̄ribz. i corū semine
 qd̄ est xp̄us. **H**ic ergo israhel sp̄i
 talis ab illo israhēle carnali q̄
 est vnius gētis. nouitate gracie.
 nō nobilitate patrie. et mente nō
 gente distinguit. **S**ed altitudo pro
 phetica dū de illo uel ad illū loq̄
 tur latēter transit ad hūc: et cum
 iā de isto uel ad istū loquat. adh̄
 de illo uel ad illū videtur loqui:
 nō itellam scripturā nobis quasi
 hostiliti iudens. sed exerceat me
 dicanalit nrm. **V**nde et illud qd̄
 dicit. et inducā vos i terrā v̄raz: et
 paulo post tāq̄ idipm̄ repetens.
 et habitabitis inq̄t i terra quam
 dedi p̄bus vris: nō carnalit. si
 cut carnalis israhel. sed sp̄ualit
 sicut sp̄uales debem⁹ accipē. **E**t
 desia quippe sine macula et ruga.
 ex oībus gētibz cōgregata atq̄ i
 eternū regnatura cū xp̄o: ipsa ē
 terrā beatorū: terrā viuicū. **I**psa
 itelligenda est p̄bus data. quā
 do eis certa et icōmutabili dei vo
 lūtate p̄missa est: qm̄ ip̄a p̄mis
 siois uel p̄destinaciōis firmitate
 iam data ē. que danda suo tēpore

a p̄ribus credita est: sicut de ip̄a gr̄a
que sanctis datur. scribes ad thi-
motheū apl̄us ait. Nō s̄c̄dm̄ opa
nr̄a sed s̄c̄dm̄ suū p̄positū et gr̄am
que data ē nobis in xp̄o ih̄u ante
secula eterna: māifestata at̄ n̄c̄
p̄ aduētū saluatoris nr̄i. Datam
dixit gr̄a. quādo nec erat. ad
huc quibz daret: qm̄ ī disposicōe
at̄ p̄destinacōe dei iā factū erat.
qd̄ suo tempore futurū fuerat. qd̄
ipse dicit māifestatū. Quis h̄
possūt itelligi et de terra futuri
seculi. qm̄ erit celū nouū et terra
noua: ī qua iusti habitare non
poterūt. Et ideo recte dicit̄ p̄ns.
q̄ ipsa sit terra corū que ulla ex
parte nō erit ip̄iorū: quia et ip̄a
sūliter data est qm̄ danda firmata
est. C̄ntam tichonij regulā po-
nit quā de tēporibz appellat: qua
regula plerūqz iueniri uel con-
ta possit latens ī scripturis sanc-
tis q̄ntitas tēporū. Duobz autē
modis vigere dicit̄ hāc regulā:
aut tropo synodoche. aut legiti-
mus nūis. Tropus synodoche a
a parte totū: aut a toto partem.
facit itelligi. Sicut vnus euaḡe-
lista. post dies octo factū dicit̄ qd̄
alius post dies sex. qm̄ ī monte
discipulis tm̄ tribus p̄sentibz fa-
cies dñi sicut sol refulsit. et vesti-
mēta eius ut nix: vtrūqz ei verū
essē nō posset qd̄ de nūo dictū ē.
nisi ille qui dixit post dies octo
itelligatur parte nouissimā diei
ex quo xp̄s id̄ p̄dixit futurū. et
parte p̄imā diei quo id̄ ostēdit
expletū. pro totis diebz atqz inte-
gris posuisse: is vero qui dixit

post dies sex. itegros oēs et totos. s̄
solos medios cōputasse. Hoc modo
locutōis quo significat̄ a parte totū
etiā illa de resurrectōe xp̄i soluit̄
questio: pars enī nouissimā diei q̄
passus est nisi pro toto die accipi-
atur. id est aduēta etiā nocte pre-
terita. et nox ī aū parte ultima
resurrexit. nisi totus dies accipi-
atur. aduēto salū die illucescē-
te dñico: nō possūt esse tres dies
et tres noctes. quibz sē ī corde ter-
re p̄dixit futurū. Legitimos at̄
nūos dicit quos emūca? dina
s̄ptura cōmendat. sicut septena-
riū uel denariū uel duodenariū
et quicūqz alij sūt quos legēdo stu-
diosi libēter agnoscūt: plerūqz ei
nūū huiusmōdi pro vniuerso tēpo-
re ponūt: sicut septies ī die lau-
dabo te. nichil est aliud q̄ sp̄ laus
eius ī ore meo. Tm̄dem valet. et
cū multiplicat̄ siue per denariū
sicut septuaginta et septingenti. vñ
possūt et septuaginta āni ih̄emie
pro vniuerso tēpore sp̄ualit̄ accipi
quo est apud alienos etiā. siue
p̄ seip̄os sicut decē per decē s̄ cētū.
et duodecā p̄ duodecā centū quad-
ginta quatuor quo nūo significat̄
vniuersitas scōz ī apocalypsi. Vnde
apparet nō solū tēporū questioēs
istis nūis esse soluendas: s̄ lac̄
patere significacōes corū et ī multa
proserpe. Neqz enī nūis iste ī apoca-
lypsi ad tēpora ptinet. sed ad hōies
36 **S**extā regulam tichonius ī ca-
pitulacione vocat. ī obscuritate
scripturarū satis vigilāter iue-
tam. Sic enī dicitur quedā q̄si se-
quātiū ī ordine tēporis. ul̄ rerū
cōtinuacōe

narratur: cū ad p̄ora q̄ p̄termiſſa fuerāt latēter narratio reuocet̄. qđ nisi ex hac regula itelligatur erratur. Sicut ī genesi. et plātauit īquit dñs paradisu in eden ad orientē. et posuit ibi hoīem quem formauit. et produxit adhuc de terra oē lignū speciosū et bonū in estā. Ita videtur dictū tāq̄ id factū sit postea qđ factū posuit hoīem ī paradiso: cū breuiter utroq̄ cōmemorato. id est qđ plātauit deus paradisu et posuit ibi hoīem. quē formauit recapitulādo redeat. et dicat qđ p̄termiserat quō salicet fuerat paradisu plātatus quia produxit deus adhuc de terra oīe lignū speciosū et bonū in estam. Deniq̄ secutus adiūxit. et lignū vite in medio paradisi: et lignū sciencie boni et mali. De inde flumē quo paradisu irrigaretur diuisū in quatuor p̄ncipia flumioꝝ q̄tuor explicat̄ qđ totū pertinet ad īstitutionē paradisi. Qđ ubi terminauit: repetiuit illud qđ iā dixerat. Et reuera hoc seq̄bat̄ atq̄ ait. et sup̄sit dñs deus hoīem quem fecit et posuit eū ī paradiso et cetera: post ista enī facta ibi positus ē homo. sicut nūc ordo ipse demonstrat. nō post hoīem ibi positū facta sūt ista. sicut prius dictū putari potest. nisi recapitulacō illic vigilāter itelligatur. qua reditū est ad ea q̄ fuerāt p̄termiſſa. Itē qđ ī eodē libro cū cōmemoraretur gñaciones filioꝝ noe: dictū est hñ filij cham ī tribubz suis scđm linguas suas ī regioibz et ī gentibz suis. Enuātis quoq̄ filijs sem.

diat. hñ filijs sem ī tribubz suis scđm linguas suas ī regioibz suis et gētibz suis. Et anectit̄ de oībus. hec tribz filioꝝ noe scđm generacōes corū et scđm gētes eoz. Ab hñs disparte sūt insule gencū sup̄ terrā post diluuiū. Et erat oīs terra labiū vnū: et vox vna oībus. Hoc itaq̄ qđ adiūctū est. et erat oīs terra labiū vnū et vox vna oībus et vna lingua oīm: ita dictū ēe videtur tāq̄ eo iā tēpore quo dispersi fuerāt super terrā. etiā scđm insulas gencū vna fuerit lingua oībus cōis. Qđ pauldubio ī pugnat sup̄ioribz uerbis: ubi dictū est ī tribubz suis scđm linguas suas. Neq̄ enī diceret̄ habuisse iā linguas suas singule tribz. q̄ gētes singulas fecerat: qñ erat oībus vna cōis. Ac p̄ hoc recapitulādo adiūctū ē. et erat oīs terra labiū vnū. et vox vna oībus. latēter narracōe redeūte. ut dicit̄. quō factū sit. ut ex vna oīm ligua fuerint diuisi p̄ multas. Et cōtinuo de illa turris edificacōe narrat̄: ubi hec eis iudicō dno īgesta ē pena sup̄bit. post qđ factū dispsi sūt sup̄ terrā scđm linguas suas. Sic ista recapitulacō etiā obscuri: sicut ī euāgelio dñs dicit. Dic quo exiit lotha sodomis pluit ignē de celo et pdidit oēs. Secūdu hec erit dies filij hoīs quo reuelabit̄. Illa hora qui erit ī tecto. et vasa eius ī domo nō descendat tollē ea: et qui ī agro siliter nō reuertat̄ retro. meminerit vxoris loth. Nūq̄ cū fuerit dñs reuelatus. tūc sunt ista seruanda. ne quisq̄ retro res-

piciat. id est vitā p̄teritā cui renū-
 ciavit iquirat. et nō potius isto tē-
 pore. ut cū dñs fuerit reuelatus
 retribuaonē pro eis q̄ quisq̄ serua-
 uit uel cōtēpsit iueniat. Et tamē
 quia dictū est i illa hora tūc pu-
 tur ista seruāda cū fuerit dñs reue-
 latus: nisi ad itelligendā recapit-
 tulationē sensus legētis iuigilet.
 adiuuāte illa scriptura que ip̄oz
 ap̄loz adhuc tēpore clamauit. fi-
 lij nouissia hora est. Temp⁹ ergo
 ip̄m quo ewāgelū p̄dicat⁹: quo-
 usq̄ dñs reuelatur. hora ē in qua
 oportet ista seruari: quia et ipsa
 reuelatō dñi ad eandē horā per-
 tinet. que die iudicij tēruābit.
Septima tichonij regula ē eadem
 q̄ postrema. de dyabolo et ei⁹ corpe
 Est enī et ipse caput ip̄oz. qui s̄t
 eius quodamō corpus ituri cū illo
 i supplicū ignis eterni: sicut xps
 caput est ecclesie qd ē corpus eius
 futurū cū illo i regno et gloria se-
 p̄terna. Sicut ergo i p̄ma regula
 quā vocat de dño et ei⁹ corpe vi-
 gilandū est. ut itelligatur cū de v-
 na eademq̄ p̄sona scriptura loq̄-
 tur. qd cōueniat capiti. qd corpi:
 ita et i ista nouissia. aliqñ i dya-
 bolū dicitur. qd nō i ip̄o. s̄ potius
 i eius corpe potest agnoscā. Cū
 habet nō solū in eis qui māifestis-
 sime foris sūt: sed i eis etiā qui cū
 ad ip̄m p̄tineāt. tñ ad tēpus mis-
 cent⁹ ecclesie donec vnusq̄sq̄ de
 hac vita exeat. uel a frumētopa-
 lea v̄t̄labro ultimo separetur.
 Cū enī scriptū est apud ysaiam
 quō cecidit de celo lucifer mane-
 oriens r̄ que sub figura regis ba-

bilonie de eadē p̄sona uel ad ean-
 dē p̄sonā dicta sūt. i ipsa cōteride
 sermōis de dyabolo utiq̄ itelligū-
 tur: et tñ qd ibi dictū est. cōtritus
 ē in terra qui mittit ad oēs gētes.
 nō totū ipsi capiti cōgruit. Nam
 et si mittit ad oēs gentes dyabol⁹
 angelos suos: tñ in terra corpus
 eius nō ipse cōtritur: nisi quia
 ipse est i corpe suo. qd cōtritū sit
 ut puluis que prociat v̄t̄us a fa-
 cie terre. **H**ec autē oēs regule. ex-
 cepta vna q̄ vocat⁹ de promissis
 et lege. aliud ex alio faciūt itelli-
 gi: qd est p̄p̄riū tropice locucionis:
 que lauius patet q̄ ut possit ut m̄
 videtur. ab aliquo vniūsa cōpre-
 hendi. Nā ubi atq̄ uelut aliud di-
 citur. ut aliud itelligat⁹: et si no-
 mē ipsius tropi i loquēdi arte nō
 t̄uenit⁹ tropica locutio est. Que
 cū sit ubi fieri solet: sine labore seq̄-
 tur itelligis. Cū vero ubi nō solet
 laborat⁹ ut itelligat⁹. ab alijs ma-
 gis ab alijs min⁹: sicut magis
 min⁹ ve dona dei sūt i genijs homi-
 uel adiutoria tribuūtur. Proinde
 sicut i uerbis p̄p̄ris de quibz supe-
 rius disputauim⁹. ubi res ut dicitur
 itelligende sūt. sic i translatis
 que faciūt tropicas locuciones. ubi
 aliud ex alio itelligēdum est. de q̄-
 bus hucusq̄ qñtū visū est satis e-
 ḡim⁹ nō solū amonēdi sūt studio
 si venerabilū l̄arum. ut i scripturis
 sanctis genera locucionū sciant.
 et quō apud eas dia aliqd solet vi-
 gilāter aduertāt. m̄oriterq̄ reti-
 neāt: verū etiā qd est p̄p̄riū. et
 maxie necessariū. orent ut itelli-
 gant. In eis quippe l̄ris quacūq̄ s̄t

dios si sunt legunt quoniam dominus datur sapiam
 et a facie eius scientia et intellectus: a
 quo et ipsum studium si pietate perditum
 est: acceperunt. Sed hec satis etiam de
 signis quoniam ad uerba pertinet dicta sunt.
 Restat ut de proferendis eis que sen-
 timus sequenti volumus que dominus do-
 nauerit differamus. **In apice liber
 quartus de doctrina christiana.**

Hoc opus nunc quod
 distribuitur de doctri-
 na christiana in duo
 quodam fuerit prima
 descriptioe partit?
 nam post phemium quo respondi eis
 qui hec fuerat reprehensuri. due sunt
 res in quibus nititur omnis tractatio
 scripturarum. modus inueniendi que
 intelligenda sunt. et modus proferendi
 que intellecta sunt. De inueniendo pro-
 ferendo postea differemus. **C**um
 ergo de inueniendo multa iam diximus
 et tria de hac una parte uoluerit absol-
 uimus: adiunxerat domino de proferendo
 pauca dicemus: ut si fieri potuerit
 uno libro cuncta claudamus. totumque
 hoc opus quatuor uoluntibus ter-
 minetur. **P**rimo itaque expectationes
 legentium qui forte me putant retho-
 rica datur esse precepta. que in scolis
 secularibus et didici et doctui. ista pro-
 locutione prohibeo atque ut a me non
 expectentur admonco: non quod nichil
 habeant utilitatis. sed quod si quod habet
 seorsum discendum est. si cui fortasse
 bono uiro etiam hec uacat discere.
 non autem a me uel in hoc opere uel in ali-
 o aliquo requirendum. **N**am cum per
 arte rethorica et uera suadeatur
 et falsa: quis audeat dicere aduersus
 mendacium in defensoribus suis ter-

me debet consistere ueritate: ut uidelicet
 illi qui res falsas persuadere conantur.
 nouerit auditorem uel beniuolum
 uel intentum uel doctum phemio facere:
 isti autem non nouerit. Illi falsa bre-
 uiter apte uerisili. et isti uera sic
 narrent ut audire tedeat. intelli-
 gere non pateat. crede postremo non
 libeat. Illi fallacibus argumentis
 ueritate oppugnet asserat falsita-
 tem: isti nec uera defendere: nec falsa
 ualeant refutare. Illi aures audien-
 tium in errorem mouentes impellentesque
 dicendo terreat contristent exhilaret
 exhortetur ardent: isti pro ueritate
 lenti frigidique dormitenti. Quis
 ita desipiat ut hec sapiat? **C**um ergo
 posita sit in medio facultas eloquii.
 que ad persuadenda seu recta seu pra-
 uia ualeat plurimum: cur non bonorum
 studio compareret: ut militet ueritati.
 si eam mali ad optinendas pueras
 uanasque causas in usus iniquitatis
 et erroris usurpant. Sed quatenus sunt
 de hac re obseruationes atque precepta.
 quibus cum accedit in uerbis plurimis
 ornamentoque uerborum exccerata
 lingue solertissima consuetudo. fit il-
 la que faciundia uel eloquentia nota-
 tur: extra istas leas nostras. seposito
 ad hoc congruo temporis spatio apta
 et conuenienti etate discenda sunt eis
 qui hoc celeriter perunt. **N**am et ipse ro-
 mane principes eloquentie non pigu-
 it dicere. quod hanc arte nisi quis cito
 possit. nunquam omnino possit perdiscere. **Q**uid
 utrum uerum sit quid opus est quere?
Non enim etiam si possunt hec a tardio-
 ribus tandem aliquando perdisci: nos ea tan-
 tipendimus. ut eis discendis iam ma-
 turas uel etiam graues hominum etates

Ca. iij.

12
velim? ipendi. Satis ut adoleſcētia
tū ista ſit cura: nec ipōz oīm quos
utilitati ecclēſiaſtica cupim? erudi
ri. ſed eorū quos nondū magis vr
gens et huic rei ſine dubio pponē
da neceſſitas occupauit: qm̄ ſi a
cutū et feruens aſſit īgeniū. faci
lius adheret eloquētia legentibz.
et audietibz eloquētes. q̄ eloquētia
ē p̄cepta ſectantibz. Nec deſūt ecclēſi
aſtica lre etiā p̄ter canōnē ī auc
toritatis arte ſalubrit̄ collocatū
quas legendo homo capax. et ſi d
nō agat. ſed t̄m̄ nō rebus que ibi
dicuntur itentus ſit. etiā eloquio
quo dicuntur dū in h̄is uerſat̄ ību
itur: accedete uel maxie ex̄tate
ſiue ſcribendi ſiue dictandi. poſt
mo et dicendi que ſc̄dm̄ pietatis
ac fidei regulam ſentit. Si autem
tale deſit īgeniū: nec illa rethorica
p̄cepta capiuntur. nec ſi magno la
bore itulcata q̄ntulacūq; ex parte
capiant̄ aliqd̄ proſit: q̄n̄ quidem
etiā ipi qui ea didicerūt et copioſe
ornateq; dicūt nō om̄es ut ſc̄dm̄
ipſa dicant poſſūt ea cogitare cū
dicūt ſi nō de eis diſputant: ymo
vero vix ullos eorū eſſe exiſtimo. q̄
utrūq; poſſūt et dicē bene. et ad hoc
faciendū p̄cepta illa dicendi cogi
tare cū dicūt. Cauendū eſt enī ne
refugiāt ex aīo que dicenda ſunt:
dū attendit̄ ut arte diūtur. Et t̄m̄
ī ſermonibz atq; dictioibz eloquētia
um̄ iſta reperit̄ p̄cepta eloquē
tie: de quibz illi ut eloquēnt̄ ul̄ tū
eloquēntur nō cogitauerūt. ſiue il
la didiciſſent. ſiue ne attigiſſet̄ qui
dem. Implent quippe illa quia elo
quētes ſunt: nō adhibēt ut eloquē

tes ſunt. Quappter cū ex ifantibz lo
quētes nō fiant niſi locutioēs diſcē
do loquēcū: aut eloquētes fieri nō
poſſunt nulla eloquēdi arte tra
dita ſed locutioēs eloquēcū legē
do et audiendo et q̄ntum aſſequi
tōcedit̄ imitando. Quidqd̄ ita fi
eri ipis quoq; expim̄ exemplis.
Nā ſine p̄ceptis rethoricitis noui
mus plurimos eloquēciores plu
rimis qui illa didicerūt: ſine let
tis vero et audias eloquēcū diſ
putatioibz ul̄ dictioibz nēnem.
Nā neq; ipa arte īgnata qua diſ
tat̄ locutiois itegritas īdigerēt pu
eri. ſi eis iter hōies qui itegre loq
rent̄ creſcē daret̄. et viuē: neſcien
tes quippe ulla nōia viciozū q̄p̄
viciozū cui q̄ ore loquētis audiret̄
ſana ſua conſuetudie īp̄chende
rent et cauerēt. ſicut ruſticos vr
bani rephendūt etiā qui lras neſ
ciūt. Debet igit̄ dīnarū ſc̄ptura
rū tractator et doctor deſenſor rec
te fidei ac debellator erroris et boni
dote mala dedote amp̄ ī hōpe ſermonibz
cōſiliare. X̄ auſos īmiſſos erigere.
neſcietibz qd̄ agit̄ quid expectare
debeant ītimare. Vbi autē beniuo
los itentos doctales aut īuenericā
ipſe fecerit: cetera pagēda ſūt ſicut
cauſa poſtulat. Si docendi ſūt qui
audiūt. narratōe faciendū ē: ſi
t̄m̄ indigeat ut res de qua agitur
īnotefcat. Ut autē que dubia ſūt
certa fiāt: documētis adhibitis ra
cionandū eſt. Si vero qui audiūt
monendi ſūt potius q̄ docēdi. ut
ī eo qd̄ iam ſcūt. agendo nō torpe
ant et rebus aſſenſū quas veras
eſſe fatent̄ atq; modent: maioribz

v.
 diādi vrbz opus ē ubi obsecratōes
 et irapatōes cōtatōes et cohera
 tōes. et quāq; alia valet. et ad cō
 mouendos āmos sūt necessaria.
 Et hec quidē tūcta que dixi omēs
 fere hoies ī hīs que loquēdo agūt
 facē nō quiescūt. Sed tñ alij faciūt
 obaue. deformiter. frigide. alij a
 tute. ornate. uehemēter. Illū adh
 opus vnde agim⁹ iā oportet acce
 dere. qui potest disputare uel sa
 pienter dicē. etiā si nō potest elo
 quēter: ut p̄sit audientibz. etiā
 si min⁹ q̄ p̄desset si et eloquēter
 posset dicere. Qui vero affluit illi
 pienta eloquētia. tāto magis caue
 dus est. q̄to magis ab eo in hīs
 que audire iūtile est delectat⁹ au
 ditōr: et eū qm̄ diserte dicē audit
 etiā vere dicē existimat. Hec autē
 sentētia nec illos fugit qui artem
 rethoricā docendā putarūt: falsi
 enī sūt sapienciā sine eloquētia
 parū p̄desse ciuitatibz. eloquētiā
 vero sine sapia nimū obesse ple
 tūq; p̄desse nūq̄. Si ergo hoc illi
 qui p̄cepta eloquētie tradiderūt
 in eisdem libris ī quibz id egerūt
 ueritate istigātē coacti sūt confi
 teri. verā hoc est supnā que a pa
 tre luminū descendit sapiēciam
 nesciētes: q̄nto magis nos nō a
 liud sentire debem⁹ qui hui⁹ sa
 pientie filij et mīstri sum⁹. Sa
 pientē autē dicit homo tāto ma
 gis uel min⁹: q̄nto ī scripturis scīs
 magis min⁹ ue profecit. Nō dico
 ī eis multū legendis mandan
 disq; mēorie: sed bene itelligen
 dis et diligenter earū sensibus
 indagandis. Sūt enī qui eas

legūt et negligūt: legūt ut tene
 ant. negligūt ne itelligāt. Qui
 bus longe sine dubio p̄ferendi sūt
 qui ūba earū min⁹ tenet: et cor
 earū sui cordis oculis uidet. Sed
 utriq; ille melior. qui et tñ uolet
 eas dicit: et sicut oportet itelligit.
 Hinc q̄ q̄ sapiēter debet dicē. eti
 am qd nō potest eloquēter: ūba
 scripturaz tene maxie necessa
 riū est. Cūto enī se pauperiore
 tenit ī suis tanto eū oportet in
 istis eē dicioe: ut qd dixerit ūbis
 sius probet ex illis. Et qui p̄p̄ns ūb
 minor erat: magnorū testimoio
 quodāmo crescat. Probando enī
 delectat: qui min⁹ potest delecta
 re dicendo. Porro qui nō solū sapi
 enter verū etiā eloquēter uel dicē.
 qm̄ p̄fecto plus p̄derit. si utriq; i
 potuerit: ad legēdos uel ad audie
 dos. et exatatioe imitādos eloquē
 tes eū mitto libētius. q̄ magistris
 artis rethorice vacare p̄cipio: si tñ
 hī qui legūtur et audiūt nō solū
 eloquēter. sed etiā sapienter dixisse
 uel dicē ueraci p̄dicatioe laudātur.
 Qui enī eloquēter dicūt suauiter:
 qui uero sapienter. salubrit̄ audī
 tur. P̄ter qd nō ait scriptura. multi
 tudo eloquētiā: sed multitudo sapi
 enciā. sanitas ē orbis terrarū. Sicut
 autē sepe sumēda sunt. et amara
 salubria: ita semp vitāda ē p̄nitio
 sa dulcedo. Sed salubri suauitate.
 uel suau salubritate. quid meli⁹.
 Quanto enī magis illuc appetitur
 suauitas: tāto faalius salubritas
 p̄dest. Sūt ergo ecclesiastica uiri. q̄
 diuina eloquia nō solū sapienter
 sed etiā eloquēter tractauerūt: q̄bz

legendis magis nō sufficit tempus. q̄ de esse ip̄is studentibz et vacatibz possunt. Hic aliquis forsitan querit. Vtrū auctores n̄ri quoz scripta dinitus inspirata canone nobis saluberrā auctoritate fecerūt: sapientes t̄m̄no an eloquētes etiā nūcupandi sunt. Que quidem questio apud me ipsum. et apud eos q̄ mecum qd̄ dico sentiat̄ facillie soluit̄. Nā ubi eos itelligo. nō solū nichil eis sapiencia. Verū etiā nichil eloquētius michi videri potest. Et audeo dicē omēs qui recte itelligūt q̄ illi loquūtur: simul itelligē nō eos aliter loqui debuisse. Sicut autē ē q̄dā eloquētia que magis etate iuuelem **etatem** decet et que senilem. nec iā dicenda est eloquētia. si persone nō cōgruat eloquētiis. ita est quedā que viros sūma auctoritate dignissios planeq; dinos decet: hac illi locuti sunt. nec ip̄os decet alia. nec alios ip̄a. ip̄is enī cōgruūt. **vij.** Alios autē q̄to videtur hūilior tanto alia nō ventositate. sed soliditate transcendit. Vbi vero nō eos itelligo min⁹ quidē michi apparet corū eloquētia: sed eā non dubito esse talē qualis est ubi itelligo. Ip̄a quoq; obscuritas dinorū salubriūq; dictoz. tali eloquētie misenda fuerat: ī qua p̄ficē n̄r itellectus. nō solū iuentione verū etiā exercitacōe deberet. Possem quidē si vacaret oēs v̄tutes et ornamiēta eloquētie de quibz iflantur isti qui linguā suā n̄rorū auctorū lingue non magnitudine sed tumore p̄ponūt. ostendē in istoz libris sacris q̄ nobis e-

rudiciendis et ab hoc seculo prauo ī beatū seculū transferendis p̄ uidentia dina p̄uidit. sed non ipsa me plus q̄ dici potest ī illa eloquētia delectat. que s̄ h̄is v̄ris tū oratoribz gentiliū poetis v̄tōia. Illud magis admiror et stupeo q̄ ista nostra eloquētia ita v̄si sunt p̄ alterā eloquētiā quādam. ut nec deesset eis. nec emineret in eis: quia eā nec ip̄robati ab illis. nec ostentari oportebat. Quorū alterū fieret si vitaret: alterū putari posset si facile agnosceretur. Et ī quibz forte locis agnoscat̄ a doctis: tales res dicūtur ut ūba quibz dicūt nō a dicēte adhibita. sed ip̄is rebz uelut sponte subiūcta videantur quasi sapienciā de domo sua id est de pectore sapientis. p̄cedē itelligas et tāq; īseparabile famulā etiam nō vocatū sequi eloquētiā. Quis enī nō videat qd̄ dicē voluit et q̄ sapiēter dixerit apl̄is. gloriā in tribulacōibz. sciētes quia tribulatio paciētiā opatur. paciētia autē p̄bacionē. p̄batio vero sp̄is spes autē nō confundit: quia caritas dei diffusa est ī cordibz n̄ris p̄ spiritū sanctū qui datus ē nobis. Hic si quis ut ita dixerit ip̄erite peritus artis eloquētie p̄cepta a postolū secutū fuisse cōtendat. nō ne a xp̄ianis doctis īdoctisq; videtur. Et t̄n agnoscat̄ hic figurā q̄ climax grece. latine v̄o a q̄busdam appellata ē gradacō: quam scālā dicē voluerunt. tū uerba ul̄ sensa cōnectūtur alterū ex altero. sicut hic ex tribulacōe paciētiā.

ex pacia probatoez. ex pbatoe spem
 conexa vident. Agnoscat et aliud
 decus: qm post aliqua pronuaciao
 nis voce singula finita. que nostri
 mebra et tesa. gree autē cola et co
 mata vocat. sequit' ambit' siue cir
 cuitus. que perit' odō em' illi appel
 lant: au' mebra suspendit' vote
 dicitis. donec ultimo finiat'. Nā co
 rū que pcedūt circuitū mebrū est
 illud pmū: qm tribulaco paciēcia
 operat'. Sdm pacia autē probatoez:
 teraū pbaco vero spem. deinde sub
 iūgitur ipē circuitus qui tribz pa
 gitur mebris: quozū pmū ē. spes
 autē nō cofundit. Sdm qm ciuitas
 dei diffusa est i cordibz nrīs. teraū
 per spm scm qui dat' ē nobis. At
 her atq' hui' mōi i eloquiōis arte
 tradūtur. Sicut ergo aplm pcepta
 eloquētie secutū fuisse nō dicim':
 ita qeius sapiēcia secuta sit eloq'
 tia nō negam'. Scribes ad thoz in
 thios i secunda epla redarguit quos
 dā. qui erāt ex iudeis pseudo apli et
 ei detrahebāt. Et qm scpm pdicare
 cōpellit: hāc sibi velut isipienā
 tribuēs. q' sapiēter dicit q' eloq'
 Sed comes sapie dux eloquēcie illā
 sequēs. istā pcedēs. et sequētē nō rel
 puens. Iterū dico iquit. ne q's me ex
 istinet isipiente esse: alioqn velut
 isipiente suscipite me. ut et ego mo
 diciū quid glorie. Qd loquor nō lo
 quor sdm dei: sed qsi i stultitia in
 hac substācia glorie. Qm qdē mul
 ti gloriātur sdm carnē et ego glo
 riabor: libēter enī sufferis isipien
 tes. tū siis ipi sapiētes. Toleras
 enī si quis vos in seruitute redit':
 si quis deuorat. si quis accipit. si q's

extollit. si quis i faacē vos cedit. Sdm
 ignobilitatē dico: quasi nos i firma
 ti sim'. In quo quis audet: i insipi
 encia dico audeo et ego. Hebrei sūt
 et ego. Israhelite sunt: et ego. Semē
 abrahe sūt et ego. Ministri xpi st:
 et ego. Insipiens dico: sup ego. In
 laboribz pluris. i carceribz habun
 dāus: i plagis supra modū in
 mortibz frequent. A iudeis qnq's
 qdragenas vna min' accepi. Ter
 virgis cesus sum: semel lapidat'
 sum. ter naufragū feci. Nocte et
 die i profundū maris fui. In itine
 ribus sepe. piculis fluminū picu
 lis latronū. piculis ex genere pe
 riculis ex gentibz. piculis i ciuitate.
 periculis in deserto. piculis i mari.
 periculis i falsis fratribz. In labore
 et erupna. In vigilis sepius: i fame
 et sit. i ieiunijs multis in frigore et
 nuditate. pter illa q' extrinsecus sūt.
 ita ius i me cotidian' sollicitudo om
 niū eccliarū. Quis ihermat. et e
 go nō ihermor'. Quis scandalizat.
 et ego nō vroz'. Si gloriari oportet
 i hys q' infirmitatis mee sunt glo
 riabor. Qnta sapiā ista sunt dicta:
 vigilantes vident. Qnto vero etiā
 eloquēcie curreret flumie: et qui
 stertit aduertit. Porro autē qui no
 uit agnoscat q' ea tesa q' cōmata gre
 ti vocant: et mebra et circuit' de q'
 bus paulo ante disserui tū detulsi
 ma varietate iterponerētur. totam
 istā speciem dictionis. et quasi eius
 vitū. quo etiā indocti delectāt' mo
 uenturq' fecerūt. Nā vnde cepim'
 hūc locū iserere: circuitus sunt. P
 mus minus. hoc est bimēbris: mi
 nus enī q' duo mebra circuit' habē

nō possūt. plura vero possūt. Ergo il-
le p̄mus est: iterū dico ne quis me
existimet insipientem eē. Sequit̄ ali-
um mēbris. Alioq̄n velut insipientē
suscipite me: ut et ego modicum
qd̄ gloriar. Tertius qui sequitur:
mēbra habet quatuor. Qd̄ loquor
nō loquor sed in deū: sed q̄si ī stulta-
tia ī hac substantia glorie. Quarto
duo habet: q̄mquidē multi gloriāt̄
sed in carnē et ego gloriabor. Et q̄n-
tus duo: libēt̄ ei sustinetis insipie-
tes. cū sitis ip̄i sapientes. Et iā sextus
bimēbris est: toleratis enī. si quis
vos ī seruitutē redigit. Sequitur
tria cēsa. Si quis deuorat: si q̄s ac-
cipit. si quis extollit. Deinde tria
mēbra. Si quis ī facie vos cedit: se-
cū dū ignobilitatē dico. quasi nos i-
firmi sum̄. Addit̄ trimēbris cōui-
tus. In quo quis audeat: ī insipien-
tia dico. audeo et ego. Hic iā singu-
lis quibusq̄ cēsis iterrogādo posi-
tis. singula itē cēsa responsione
reddūt̄. tria tribz: hebrei sūt ego et
israhelites sūt et ego. semē abrahe sūt
et ego. Quarto autē cēso. sili iterro-
gatiōe posito: nō alteri cēsi sed mē-
bri oppositiōe respondet. Ministri
xpi sunt. et ego. Insipiens dico plus
ego. Iā cēsa q̄tuor sequētia. remota
decentissimē iterrogatiōe fundūt̄. In
laboribz pluris: ī carceribz habū-
dantius. ī plagis supra modum.
ī mortibz sepius. Deinde iterpoi-
tur breuis circuit̄: q̄m suspensa
p̄nūtiatiōe distinguendū est. Au-
deis q̄nquies. ut hoc sit vnū mē-
brū: cui cōnectit̄ alterū. q̄drage-
nas vna m̄n̄ accepit. Inde redit̄
ad cēsa: et ponit̄ur tria. Ter vir-

gis cēsus sum: semel lapidat̄. ter
naufragū fact̄. Sequit̄ mēbrū. Hoc
te ac die ī profundū maris fui. De-
inde quatuor: deā cēsa decētissimē ī
petu p̄fluūt. In itineribz sepe: pe-
riculis fluminū. periculis latro-
nū. periculis ex genē. periculis ex
gētibus. piculis ī ciuitate. piculis
in deserto. piculis ī mari. piculis
ī falsis fratribz. In labore et erup-
na. ī vigilis sepius. ī fame et siti.
ī ieiunijs multis. ī frigore et nudi-
tate. Post hec iterponit̄ re mēbrū
circuitū: p̄ter illa que extrinsecus
sūt. iturus ī me cotidian̄. solli-
tudo oīm ecclesiarū. Et huc duo
mēbra p̄mittat̄ subiūgit. Quis
īfirmatur et ego nō īfirmor: quis
scandalizat̄ et ego nō vror. Postre-
mo totus iste quasi anhelas locis
bimēbri cōuitu terminatur. Si glo-
riari oportet: ī hīs que īfirmita-
tis mee sūt gloriabor. Qd̄ vero p̄
hūc ip̄etū iterposita narratiō
la quodā mō requiescat et ī quiescē
auditorē facit: qd̄ de corus et delect-
tatiōis habeat satis dia nō potest.
Sequit̄ enī dices. Deus et pater
dñi n̄ri ih̄u xpi scit qui ē b̄ndict̄
ī secula. quia nō mēior. Ac dein-
de quō piculatus fuit. et quō e-
uasit. breuissimē narrat: longū
est cetera p̄sequi. ul' ī alijs sc̄arū
sc̄pturaz locis ista mōstrare. Qd̄
si etiā figuras locutiōis que illa
arte tradūt̄. ī hīs saltē que de
ap̄li eloquio cōmemorauit̄ osten-
dere voluissē: nōne facili⁹ gra-
ues hoīes me nimīū q̄ quis q̄stus
diosoz sibi sufficientē putarent.
Hec oīa q̄n a migris docēt̄ur. p̄ mag-

no habetur: magno emittit mag-
na iactatōe vendit: Quā iactatō-
nē etiā ego edolere vereor: dū ista
sic dissero. Sed male doctis hoibus
respondendū fuit qui nros aucto-
res contempnendos putat: nō quia
nō habent. sed quia nō ostentant.
q̄ nimis isti diligūt eloquētiā. Sed
forte quis putat tāq̄ eloquēte nrm
elegisse me aplm paulū. Videt ei
ubi ait et si iperitus sermone sed nō
sciencia. quasi cōcedendo obrecta-
torib; sic locutus: nō tāq̄ id verū ag-
noscat cōfiteendo. Si autē dixisset ipe-
ritus quidē sermōe sed nō sciencia:
nullomō aliud posset itelligi. Sa-
enaā plane nō tūctatus ē p̄fiteri:
sine qua ēē doctor genū nō vale-
ret. Certe si quid eius p̄ferim⁹ ad
exemplū eloquentie: ex illis eplis
utiq; p̄ferim⁹. quas etiā ipi obrect-
tatores eius qui sermone p̄sentis
contēptibile putari volebāt graues
et fortes ēē cōfessi sūt. Dicendū ev-
go michi aliqd esse video et de elo-
quētia p̄pharū ubi per tropologi-
am multa obtegūtur; q̄ q̄toma-
gis translatis uerbis vident ope-
riri. tātomagis cū fuerit aperta
dulcescūt. Sed hoc loco tale aliquid
cōmemorare debeo. ubi q̄ dicta sūt
nō cogar exponē. sed cōmendē tm̄
quō dicta sūt. et ex illi⁹ p̄phete lib⁹
potissimū hoc faciā qui se pastore
uel armentariū fuisse dicit atq; in-
de dinitus ablatū atq; missū ut
dei pplō p̄phetaret. Nō autē secūdū
septuaginta itēptes. qui etiā ipi
dino sp̄ritu itēptati. ob h̄ alit vi-
dentur nō nulla dixisse. ut ad spi-
ritualē sensum scrutandū magis

āmoneret lectoris itentō. vnde eti-
am obscuriora nōnulla quia magis
tropica sūt. cor s; sic. ex hebreo i la-
tinū eloquiū p̄sbitero theonimo
utriusq; lingue perito itēptante
translata sunt. Cū igit argueret
ipios. supbos luxuriosos. et frater-
ne ideo negligētissios caritatis:
rusticus uel ex rustico ille p̄pheta
exclamauit dicens. De qui opulē-
ti estis i syon et cōfiditis i monte
samarie: optimates capita pplō
rū igredientes p̄opatice domū
israhel. Transite in calanne et vi-
dete. et ite in emath magna idē
et descendite i geth palestinorū.
et ad optima queq; regna horū:
si latior termin⁹ eorū termino v̄ro
est: qui separati estis i diē malū
et appropinquatis folio iugita-
tis. Qui dormitis i lectis eburne-
is: et lasciuitis i stratis v̄ris. Qui
cōeditis agnū de grege: et vitu-
los de medio armeti. Qui canitis
ad vocē psalteri: sicut dauid pu-
tauerūt se habere vasa cātici. bi-
bētes i fialis vinū. et optio vngue-
to delibuti. et nichil paciebātur
sup cōtrictōe ioseph. Nūqd nā isti
qui p̄phetas nros tāq̄ ieruditos
et eloquētis ignaros uelut docti
disertiq; contēpnūt. si aliqd eis
tale uel i tales dicendū fuisset a-
liter se dicē voluissent: qui tamē
eorū insanire voluissent. Quid
enī est q̄ isto eloquio aures sobri-
e plus desiderēt. Primo ipa iuet-
tio quasi sopitis sensib; ut euigi-
larent. quo fremitu illisa ē. De vo-
bis qui opulenti estis i syon et cō-
fiditis i mōte samarie: optimates

al' nolissent

mēbrū siue detentissie suspendatur.
 et nichil patebatur. et post hac dis-
 tinctionē inferat. sup contricōe ioseph
 atq; sic bimebris aruit. miro de-
 core nō dictū est nichil patebat.
 sup cōtricōe fr̄is. sed pro fr̄e ioseph
 positus est. ut quicūq; frater p̄o
 signaret eius nōie. tū ex fr̄ibus
 fama p̄dara est. uel ī malis que
 pendit. uel ī bonis que rependit.
 Iste certe tropus ubi ioseph quēcū
 q; fr̄em facit itelligi. nescio vtrū
 illa quā didicim⁹ uel docuimus
 arte tradatur. **Q** sit tñ pulcher
 et que ad modū afficiat legētes at
 q; itelligētes: nō opus est auq;
 dia. si ip̄e nō sentat. Et plura q̄dē
 que p̄tinet ad p̄cepta eloquentie
 ī hoc ip̄so loco que pro exemplo po-
 suim⁹ possūt reperiri. Sed bonum
 auditorē nō tā si diligēter distua-
 at. īstruit. q; si audēter p̄nūciat.
 attendit. Neq; enī hec huāna idus-
 tria cōposita sed dina mētē s̄t fu-
 sa et sapient et eloquēter: nō iten-
 tā ī eloquētia sapientia. sed a sa-
 pientia nō recedente eloquētia. Si
 enī sicut quidā disertissimi et acu-
 tissimi viri videre ac dicere potue-
 rūt ea que velut oratoria arte dis-
 cūtur nō obseruaretur et notaret.
 et in hanc doctrinā nō redigerēt
 nisi prius ī oratorū iuuentur
 igēns: quid mirū si ī istis iuci-
 unt. quos ille misit qui fecit in-
 genia. **Q**uapropter et eloquen-
 tes quidē. nō solū sapientes cano-
 nicos n̄ros auctores doctores q;
 fateamur tali eloquētia vsos. q;
 lus p̄sonis eiusmōi cōgruebat: s;
 nos et si de l̄ris eoz que sine diffi-

cultate itelligitur nōnulla sumi-
 mus elocutiois exempla: neq; q;
 tñ putare debem⁹ imitandos eos
 nobis ēē in h̄is que ad extercēdas
 et eliminandas quodāmō mentes
 legentū. et ad rūpenda fastidia.
 atq; acienda studia dicē volēcū.
 celandos quoq; siue ut ad pietā-
 tem cōuertātur. siue ut a musteri-
 is secludātur. a iōs ip̄oz vāli ac
 salubri obscuritate dixerūt. Sic q;
 pe illi locuti sūt: ut posteriores q;
 eos recte itelligeret et exponeret.
 alterā grām dispāre quidē verūp-
 tamē subsequētē ī dei ecclesiare
 periret. Nō ergo expositores eoz
 ita loqui debent tūq; si ip̄i hos expo-
 nendos sili auctoritate p̄ponat: sed
 ī oibus sermōib; suis p̄mit. **Q**uā max-
 ime ut itelligātur elaboret: ea q̄tū
 possunt p̄spiciuitate dicendi. ut a
 multū tardus sit qui nō itelligit.
 a ī rez q; explicare atq; ostendē vo-
 lum⁹ difficultate ac subtilitate nō
 ī n̄ra locutioe sit causa quo minus
 tardius ve qd̄ dicim⁹ possit itelligi.
Sūt enī quedā que vi sua nō itelligūt
 a vix itelligūt q̄tolib; q̄tūlib; q̄uis
 planissime dicētis versent. eloquio:
 que ī ppli audientā uel raro si ali-
 quid vrget. uel nūq; oīno mitten-
 da sunt. In libris autē qui ita scri-
 buntur ut ip̄i lectorē quodāmō te-
 neant cū itelligūt: cū at nō in-
 telligūtur. molesti nō sūt legere
 volentib; et ī aliquoz colloctōi-
 bus nō hoc ē officū deserendū:
 ut vera q̄uis ad itelligēdū diffi-
 cillima que ip̄i iā p̄cepim⁹ cū q̄n-
 totūq; labore disputatiois ad ali-
 orū itelligenā p̄ducamus.

Ca. viij.

Ca. ix

Si tenet auditore uel collocauorem
discendi cupiditas. nec mentis ca-
pacitas desit q̄ quo itimata pos-
sit accipere. nō curante illo qui do-
cet. q̄nta eloquētia doceat. sed q̄-
ta euidētia. Cui⁹ euidētie diligēs
appetit⁹ aliqui negligit uerba
cultiora: nec curat quid bñ sonet
sed quid bene iudicet atq; itimet
qđ offendere itendit. Vnde ait quidā
cū de tali genere elocutiōis age-
ret. esse i ea quādā diligētē neg-
ligentiā. Nec tamē sic detrahit
ornatū ut sordes nō cōtrahat. q̄-
uis i bonis doctorib; tanta docē-
di cura sit uel eē debeat ne uerbū
q̄ ubi obscurū et abigūū sit lati-
nū esse nō possit. Vigiāt more
sic dicatur: ut abiguitas obscu-
ritas q; vitetur. non sic dicatur
ut a doctis. sed potius. ut ab in-
doctis dici solet. Si enī nō piguit
dicē itēptes nros. nō cōgregabo
cōuenticula eoz de sanguib;. qm̄
senserūt ad rem ptine ut eo loco
pluralit̄ enūciaret hoc nomē qđ
in latina lingua singularit̄ tm̄
modo dicit̄: tū pietatis doctore
pigreat iperitis loquētē. offium
potius q̄ dicere os ne ista silla-
ba nō ab eo q̄ sūt ossa. sed ab eo
q̄ sunt ora itelligat̄ ubi afixe au-
res de correptōe vocaliū ul' pro-
ductōe nō iudicāt. Quid ei pro-
dest locutiōis itegritas quā non
sequit̄ itellais audictis? cū lo-
quendi oīno nulla sit causa si
qđ loquim̄ non itelligūt. ppter
quos ut itelligat̄ loquim̄. Qui
ergo docet: vitabit uerba oīa q̄
non docent. Et si pro eis alia q̄

itelligat̄ itegra potest dicē: id
magis eligit. Si autē nō potest
siue quia nō sūt. siue quia i pre-
sencia nō occurrūt: uatur etiā
uerbis min⁹ itegris dū tm̄ ipsa
res doceat atq; discat̄ itegre. Et
hoc quidē nō solū i colloctiōib;.
siue fiat cū aliquo vno. siue cum
plurib;. Verū etiā multo magis
in pplis qm̄ sermo pmit̄ ut itelli-
gatur itandū est: quia i collo-
ctiōibus est cuiq; iterrogādi po-
testas. Vbi autē oēs tacet ut vn⁹
audiat: et i eū intēta ora cōuer-
tunt: ibi ut reqrat quisq; qđ nō
itellexit. nec moris est nec deco-
ris: ac per hoc debet maxie tace-
ti subuere cura dicētis. Solet at̄
motu suo sigficare utrū itellexit
cognoscendi auida multitudo. Qđ
donec sigficet uersandū est qđ agi-
tur multatoda uarietate dicendi:
qđ i ptate nō habet qui iparata
et ad uerbū mēoriter retenta pro-
nūciant. Hox autē ut itellēctū
esse cōstitit. aut sermo finiend⁹
aut i alia transeundū est. Sicut
enī gratus est qui cognoscēda e-
nubilat. sic onerosus qui cognita i-
cultat eis dūtaxat quozū tota exp-
tatio i dissoluēda eoz que pandū-
tur difficultate pendeat. Nā de-
lectandi grā etiā nota dicit̄: ubi
nō ipsa sed modus quo dicit̄ at-
tendit. Qđ si et ipē iā notus ē at-
q; auditorib; placet: pene nichil
interest utrū is qui dicit̄ doctor
uel lector sit. Solent enī ea q̄ cōmo-
de scripta sūt. nō solū ab hīs quib;
pinutus inotescūt iocūde legi: ue-
rū ab hīs etiā quib; iam nota sūt

neq; adhuc illa de memoria deleuit
 obliuio nō sine iocūditate relecti.
 uel ab vtriusq; libeter audiri. Que
 autē iā quisq; oblitus est: cū cōmo-
 net doctet. Sed de modo delectandi.
 nūc nō ago. de modo quo docendi
 sūt qui discē desiderāt loquor. Isāt
 ē optim⁹ quo fit ut qui audit vez
 audiat: et qđ audit itelligat. Ad
 quē finē cū ventū fuerit: nichil tē
 amplius de ipsa re tāq; diuic⁹ do-
 cenda laborandū est. sed forte de cō-
 mendada ut i corde figat. Qđ si fa-
 tiendū videbit: ita modeste facien-
 dū est. ne pueiatur ad tedū. Prox-
 sus hec est i docendo eloquētia: q̄
 fit dicendo nō ut libeat qđ horre-
 bat. aut ut fiat qđ pigebat: sed
 ut appereat qđ latebat. Qđ tñ si
 fiat i suauiter. ad paucos quide
 studiosissios sius pueit fructus:
 qui ea q̄ discenda sūt q̄uis abie-
 te itateq; dicatur scire desiderāt.
 Qđ cū adepti fuerit: ipa delecta-
 bilit veritate pasantur. Honorū
 q̄ i geniorū insignis ē indoles:
 in verbis amare verū nō verba.
 Quid enī prodest clauis aurea.
 si aperire qđ volum⁹ nō potest:
 aut quid obest lignea si h̄ potest.
 qñ nichil q̄rim⁹ nisi patere quod
 clausum est. Sed qm̄ inter se habēt
 nōnullā similitudinē vescentes atq;
 discētes: ppter fastidia plurimoz
 etiā ipa sine q̄bus viuū nō potest
 alimēta cōdienda sūt. Dixit ergo
 quidā eloquēs et verū dixit ita
 dicē debere eloquētem: ut doceat.
 ut delectet. ut flectat. Deinde ad-
 dit. Docē necessitatis ē: delectare
 suauitatis: flectere victorie. **Hoz**

trū qđ pmo loco positū est. hoc ē do-
 cendi necessitas in rebus constituta
 est. quas dicim⁹: reliqua duo. i mo-
 do quo dicim⁹. Qui ergo dicit cum
 docē vlt: qđ diu nō itelligit. non
 dū se existim et dixisse qđ vlt ei quē
 vlt docere: quia et si dixit. qđ ipse
 itelligit: nondū illi dixisse putan-
 dus est a quo itellctus nō est. Si vō
 itellctus est: quocūq; mō dixerit.
 dicit. Qđ si etiam delectare vlt cū
 cū dicit aut flectere: nō quocūq;
 modo dixerit. fatiet. sed itere est quo
 dicat ut faciat. Sicut est autē ut te-
 neat ad audiendū. delectandus
 auditor: ita flectendus. ut moue-
 atur ad agendū. Et sicut delectat⁹
 si suauiter loqueris: ita flectitur
 si amet qđ polliceris. timeat quod
 minaris. oderit qđ arguis. qđ cō-
 mendas āplectetur. quod dolēdū
 exaggeras doleat. cū quid letādū
 predicat. gaudeat. misereatur.
 eoz quos miserandos ante oti-
 los dicendo cōstituit. fugiat eos.
 quos cauendos terrendo pponis:
 et qđqđ aliud grandi eloquētia
 fieri potest. ad cōmonendos aios
 auditoroz. nō quid agendū sit ut sti-
 ant. sed ut agant quod agendum
 ēē iam sciunt. Si autē adhuc nes-
 ciunt: prius vtiq; docendi sūt q̄
 mouendi. Et fortasse rebus ipis
 cognitis ita mouebūtur: ut eos
 nō opus sit maiorib; eloquēcie
 virib; iā moueri. Qđ tñ cū opus
 est faciendum ē: tñc autē opus
 est. quando cum scierit qđ agendū
 sit non agūt: ac per hoc docere ne-
 cessitat est: possunt hoies et scire
 et non agere qđ sciunt. Quis

al' monēdi

al' moneri

autē dixerit eos agere debē quod
nesciūt. Et ideo flectere necessita-
tis nō est: quia nō semp opus est
si tm̄ doctenti uel etiā delectanti cō-
sentit auditor. Ideo autē victorie
est. **Flectē**: quia fieri potest ut doc-
atur et delectet et nō assentiatur.
Quid autē illa duo proderūt: si de-
sit hoc terciū. Sed neq; delectare ne-
cessitatis est: qm̄ quidē tū dicendo
vera mōstrantur qd ad officiū docē-
di p̄tinet nō eloquio agitur. neq;
hoc attenditur. ut uel ip̄a uel ip̄m
delectet eloquiū. sed per se ip̄a qm̄
vera sunt māifestata delectant.
Vnde plerūq; delectāt etiā falsa
patefacta atq; cōiuncta. Neq; enī
delectāt quia falsa sūt: sed quia
falsa esse verū est. Delectat et dictio
tō: quia hoc verū ēē mōstratū est.
Propter eos autē quib; fastidien-
tib; nō placet veritas. si aliquo
quotūq; modo nisi eo modo dica-
tur ut placeat. et sermo doctis
datus est i eloquētia: nō paruus
etiā delectacōi locus. Que tamē
addita non suffiat duris: quos n̄
itellēxissē. nec doctis elocutione
delectatos esse profuerit. **Quid**
enī hec duo cōferūt homī qui et
confitetur uerū et collaudat elo-
quiū. nec iclinat assensū: p̄pter
quē solū tū aliquid suadetur re-
bus que dicuntur iuigilat dicen-
tis itentio. Si enī talia dicantur
que credē uel nosse suffiat: nūc
hūc ē aliud eis cōsentire. nisi cōfi-
teri vera esse. Cū uero id docetur
qd agendū est. et ideo docet ut a-
gatur. frustra psuadetur uerum
esse qd dicatur. frustra placet mo-

Ca. xiiij.

dis ip̄ se quo dicit: si nō ita dicit ut
agatur. **Oportet ergo eloquēti**
ecclesiasticā quando suadet aliqd
qd agendū est. nō solū docere. ut
iſtruat. et delectare ut teneat.
verū etiā flectere ut uicet. **Ille**
quippe iam remanet ad cōsen-
sionē flectendus eloquēcie gran-
ditate: i quod nō egit usq; ad ei
cōfessionē demonstrata uitas.
adiuncta etiā suauitate dictōis
xiiij. Cui suauitati tantū opere ipen-
sum est ab hoībus: ut non solum
non facienda verū etiā fugienda
ac detestanda tot et tāta mala
atq; turpia que malis et turpib;
disertissē psuasa sūt nō ut eis cō-
sentiat: sed sola delectacōis grā-
a lectitetur. **Auertat autē deus ab**
ecclesia sua: qd de synagoga iude-
orū ihēnias p̄pheta cōmemorat
dicēs. **Pauor et horrenda facta**
sūt sup̄ terrā: p̄phete p̄phetabant
i uqua. et sacerdotes plausū dede-
rūt manib; suis et plebs mea dilec-
it sic. **Et quid facietis i futurū.**
Eloquēcia tanto terribilioz q̄to
purioz: et quāto solidioz tāto uelē-
menioz. **Uere scariis cōtādēis**
petras: hūc enī rei simile esse u-
bū suū qd per sanctos p̄phetas fe-
cit per hūc ip̄m p̄phetam deus ip̄-
se dixit. **Absit itaq; absit a nobis**
ut sacerdotes plaudāt i uqua di-
cētib;: et plebs dei diligat sic. **Ab-**
sit a nobis i q̄ tāta demencia. **Nā**
quid faciem; i futurū. **Et certe**
min; itelligātur. min; placeat.
min; moueat que dicuntur. uera
tm̄ dicantur et iusta. nō i uqua libe-
ter audiantur. **Quō utiq; nō fieret**

nisi suauiter diceret. In iplo autem
 graui de quod dictu est. i. iplo graui
 laudabo te. nec illa suauitas delecta
 tabilis est qua non quidem uqua di
 liguntur. sed exigua et fragilia bo
 na spumeo uerborum ambitu orna
 tur: quali nec magna atque stabili
 a deceter et graui ter ornaret. Est
 tale aliquid in epla bti cypriani:
 quod ideo puto uel accidisse uel con
 sulto factu esse: ut sciret a poste
 ris qua lingua doctrine xpiane sa
 nitas ab ista redudacia reuoca
 uerit. et ad eloquentiam grauiorem
 modestioreque restrinxerit: qualis
 eius consequentibus literis secure ama
 tur. religiose appetitur sed difficillie
 implet. **Aut** ergo quodam loco petamus
 hanc sedem. dant secessu uicina secreta:
 ubi dum errata palmitum lapsus pe
 dulis nexibus per arundines bau
 las repit. uita portum frondea
 tecta fecerunt. **Non** dicunt ista nisi mi
 rabili affluetissima fecunditate fa
 cundie: sed profusione nimia guita
 ti displicent. **Qui** uero hec amat
 pfecto eos qui non ita dicunt sed cas
 tigatius eloquuntur: non posse ita
 eloqui existimant: non iudicio ista
 deuitare. **Quia** ppter iste uir sanctus et
 posse se sic dice ostendit. quod dixit alicui
 bi: et nolle. quia postmodum nusquam
Agit itaque et noster iste eloquens cum
 iusta et bona et sancta dicit: neque
 enim alia debet dice. **Agit** ergo quantum
 potest cum ista dicit. ut intelligant
 ut libeter. ut obedienter audiantur.
Et hoc se posse si potuerit. et quantum
 potuerit. pietate magis orationum
 quam oratorum facultate non dubitet:
 ut orando pro se ac pro illis quos est

alloquitur. sit orator: antequam dicitur.
Ipsa hora iam ut dicat accedes prius
 quam exerat preferente lingua. ad dominum
 leuet animam scientem: ut eructet quod
 biberit. uel quod impleuerit fundat. **Cum**
 enim de una quaque re que secundum fide delecta
 tationem tractanda sunt. multa sint
 que dicantur: et multimodi quibus
 dicantur ab eis qui hec sciunt: quos non
 uult quod ad presens tempus uel nobis di
 cere uel pro nos expediat audiri. ni
 si qui corda omnium uidet. **Et** quos facit
 ut quod oportet et que admodum oportet
 dicat a nobis. nisi in tuum manu
 sunt et nos et sermones nostri.
Ac per hoc discat quidem omnia que docen
 da sunt. qui nosse uult et docere: fa
 cultatemque dicendi ut deceat uirum ecclasi
 astiam pararet. **Ad** horam uero ipsius dic
 tionis. illud potius bone meti cogi
 tet conuenire quod dominus ait. **Nolite**
 cogitare quomodo aut quomodo loquamini. **Non**
 enim uos estis qui loquimini: sed spiritus pa
 tris uiri qui loquitur in uobis. **Si** ergo
 loquitur in eis spiritus sanctus qui persequentibus
 tradit pro christo: cur non et in eis
 qui tradit dissentibus christum? **Quis**
 autem dicit non esse hominibus pre
 capiendum quid uel que admodum
 doceat. si doctores sanctus efficit spiritus:
 potest dice nec orandum nobis esse
 quia dominus ait. **scit** pater uester quid
 uobis necessarium sit. prius quam petatis
 ab eo. **Aut** paulum apostolum thymotheo
 et tito. non debuisse precepere: quid uel
 que admodum precepere aliis. **Quas**
 tres apostolicas epistolas ante oculos ha
 bere debet cui est in ecclesia persona
 doctoris imposita. **Non** enim in prima ad
 thymotheum legitur: **annuncia** hec et
 doce. **Que** autem sint: super dictum est.

Ca. xvj.

None ibi est. Seniore ne iarepaue-
ris: sed obsecra ut patre. Nonne
seda ei dicit. forma habe uerboru
sanoru que a me audisti. Nonne
ei ibi dicit. satis age teipm pba-
bile operariu exhibes deo: no eru-
bescentē uerbu ueritatis. recte trac-
tante. Vbi est et illud pdicta iūbū
ista oportune iportune: argue ob-
secra. iarepa i omni longanimitate
et doctrina. Itēq; ad titum nonne
dicit epim iuxta doctrinā fidelis v-
bi p seueratē eē debe: ut potens
sit i doctrina sana et cōtradictes
redargue. Ibi etiā dicit tu uerolo-
quere que detet sanā doctrinam.
senes sobrios esse. et que sequūtur
ibi. Et illud. hec loqre. et exhortac.
et iarepa tū oī iperio. nemo te cō-
tēpnat: admone illos. pncipibz
ac pntibus subditos esse. Et. Quid
ergo putam? Nūqd cōtra seipm
sensit aplūs. qui tū dicit doctores
operacōe fieri spūs scī. ipe illis p-
cepit quid et quēadmodū doceat.
An itelligendū est hoīm officia
ipso scō spū largiente. i docēdis
etiā ipsis doctoribz nō debere tessa-
re. Et tñ neq; qui plantat eē aliq;
neq; qui rigat. sed deū qui iareme-
tū dat. Vnde ipis quoq; mīstris
sanctis hoībus uel etiā scīs an-
gelis operatibz. nemo recte disat
que ptinet ad uiuendū tū deo. ni-
si fiat a deo doctus: deo tū dicit
i psalmo. doce me facē uolūtate
tuā. quia tu es deus meus. Vnde
et ipsi thimotheo idem dicit apls:
loquēs utiq; ad discipulū doctor.
Tu autē perseuera in hīs q didi-
cisti et tradita sunt tibi: sciens a

quo didiceris. Sicut enī corpus me-
dicamēta que hoībus ab hoībus
adhibētur. nō nisi eas profuit qbz
deus opat salutē. qui et sine illis
mederi potest. tū sine ipō illa nō
possunt. et tamē adhibent. et si h
officiōse fiat. iter opa misericōdīe ul-
beneficiēcie deputatū. ita et ad ui-
uendū doctrinē tūc profuit aie ad-
hibita per hoīem. tū deus opat
ut profuit. qui potuit ewāgelū
dare hoī. etiā non ab hoībus neq;
per hoīem. Qui ergo dicendo ni-
titur psuadere qd bonū est nichil
horū trū spernes. ut saluz doceat.
ut delectet. ut flectat. oret atq;
agat. ut quēadmodū sup dixim
itelligēt libētē obedienterq; au-
diatur. Qd tū apte et cōuenienter
facit nō i merito eloquēs dicit po-
test: et si nō eū assequat. audito-
ris assensus. Ad hec enī tria. id ē
ut doceat. ut delectet. ut flectat:
etiā tria illa uidet p tūne uoluisse
idē ipe romani auctor: eloquūcū
itidem dixit. Is igit erit eloquēs
qui poterit parua sūmisse. modi-
ca temperate. magna grāditer
dicere: tūq; si adderet tria illa. et
sic explicaret unā eandēq; sentē-
tiam dices. Is erit igit eloquēs:
qui ut doceat parua poterit sū-
misse ut delectet modica tēpera-
te: ut flectat magna granditer
dicē. Hec autē tria ille sicut ab eo
dicta sunt i causis forensibz ostē-
dere possit. Nō autē hoc ē i ecclē-
siasticis qstionibz i quibz huius
quē volum⁹ informare sermo per-
satur. In illis enī ea parua dicūt.
ubi de rebus pecuniariis iudicādu

est: ea magna ubi de salute accipite
hōim: ea verō ubi nichil horū iudi-
candū est. nichilq; agit ut agat si-
ue decernat. sed tñ modo ut delect-
etur auditor. iter utriq; q̄si medi-
a. et ob hoc modica hoc ē modera-
ta dixerūt. Modicas enī modus
nomē iposuit: nā modica p̄par-
uis abusiue nō p̄prie dicitur. In
istis autē n̄ris quandoq; de oīa
maxie que de loco supiore pplis
dicam. ad hōim salutē nō tempo-
ralē sed eternā referre debemus.
ubi etiā cauēdus est eternus iu-
ritus. oīa magna sūt que dicam.
usq; adeo. ut nec de ipsis pecuni-
arijs rebus uel acq̄rendis uel a-
mittendis pua videri debeant
que doctor ecclesiasticus dicit. siue
illa magna siue sit pua pecunia.
Nec enī pua est iusticia quā p̄fō
et ī pua pecunia custodire debem.
dicente dño. Qui ī mīmo fidelis ē:
et ī magno fidelis est. Qd̄ ergo mī-
nimū est. mīnimū est: sed ī mīmo
fidelē esse magnū ē. Nā sicut rati-
o rotūditatis id ē ut a p̄ucto me-
dio oēs linee pares ī extrema du-
rātur. eadē est et ī magno disco
q̄ in nūmulo exiguo: ita ubi pua
iuste gerūtur nō minuit iusticie
magnitudo. De iudicijs deniq;
secularib; quib; utiq; nisi pecuni-
arijs cū loq̄retur aplūs. audet q̄-
q̄ v̄m̄ iquit aduersus alterū ne-
gotiū habens iudicari ab iūquis
et nō apud scōs. An nescitis qm̄
sancti mūdū iudicabūt. Et si
vobis iudicabit mūdus: idignū
estis qui de mīmis iudicatis. Nesc-
itis quia angelos iudicabim?

38
nedū secularia. Secularia ergo iudi-
cia si habueritis: eos qui cōreptibi-
les sunt ī ecclesia: hos colloca-
te ad iudicandū. ad reuerentiā vobis di-
co. Sic nō est iter vos quisq; sapiēs
qui possit iter fratrem suū iudicare:
sed frater cū fratre iudicat: et hoc
apud īfideles. Iā quidē oīno deli-
tā est ī vobis: quia iudicia habe-
tis vobisai. Quare nō magis iū-
quitatē patinū: quare nō potius
fraudamū. Sed vos iūquitatē fa-
titis et fraudatis: et hoc fratres.
an nescitis quia iūsti regnū dei nō
hereditabūt. Qd̄ est q̄ sic idigna-
tur aplūs. sic corripit sic expriat.
sic īcrepat. sic minat. Quid est
q̄ sui aīni affectū. tā crebra et
aspera vobis mutacōe testatur.
Quid ē postremo qd̄ de reb; mī-
mis tam granditer dicit. Tān-
ne de illo secularia negotia me-
tuerūt. Absit. Sed hoc facit p̄pter
iusticiā caritatē pietatē: que nī-
la sobria mēte dubitatē etiā ī re-
bus q̄libet puulis magna sunt.
Sane si monerem? hōies que ad-
modū ipsa negotia secularia ul-
pro se uel pro suis apud ecclesias-
ticos iudices agē deberēt: recte
admonem? ut agerēt tāq̄ par-
ua sūmisse. Cum vero de illi? vi-
ri differam? eloquio quē volum?
earū rerū esse doctorē. quib; libe-
ramur ab eternis malis atq; ad
eterna p̄cūmus bona: ubi atq;
agātur hec siue apud pplm̄. siue
puatū. siue ad vnū. siue ad plēs.
siue ad amicos. siue ad īmicos.
siue ī p̄petua dicitōe. siue ī colloca-
tione: siue ī tractatib; siue in li-

bris. siue i eplis. uel longissis uel
breuissis. magna sunt: nisi forte
qm calix aque frigide res minima
atq; vilissima est. ideo minus aliqd
atq; vilissimu dñs ait. qm cu qui
dederit discipulo eius non pdet
mercedē suā. Aut uero qm iste doc
tor i ecclesia inde facit sermonē.
parū aliqd debet existimare sedi
cere: et ideo tēperate nō grandit
sed sūmisse sibi esse dicendū. Non
ne quando accidit ut de hac
re loqrem ad populū et deus af
fuit ut cōgrue dicem: tāq; de il
la aqua frigida quedā flāma
surrexit que etiā frigida hō impet
tora ad misericordie opera faciēda spe
ctabilis mercedis accēderet. Et tñ
cū doctor iste debeat rerū dictor
esse magnarū: nō semp cas grā
diter debet dicere. sed sūmisse cū
aliquid docet. tēperate cū aliqd
vituperat siue laudat. Cū uero
aliqd agendū est et ad eos loqmur
qui hoc agē debēt nec tñ uolunt:
tūc ea que magna sūt dicēda sūt
grandit et ad flectendos aīos cō
gruent: et aliqn de vna eadēq;
re magna et sūmisse dicit si do
cet. et tēperate si pdicat: et grā
diter si auersus inde aīm: ut cō
uertatur ipellit. Quid enī deo
ipso maius est. Nūqd ideo nō
dicatur. Aut qui docet vnitatē
trinitatis debet nisi sūmissa dis
putatōe agere ut res ad dinoscē
dū difficilis qm datur possit
itelligi. Nūquid hic ornāmēta
et nō documēta qritur. Nūquid
aliquid agat est flectendū auditor:
et nō potius ut discat istruendū

est. Porro cū laudat deus. siue de
seipso siue de opib; suis: qm
facies pulchre ac splendide dictio
nis oboritur ei qui potest qm po
test laudare. que cōuicenter nō
laudat. nemo quocūq; nō laudat.
At si nō colat. aut cū illo uel etiā
pre illo colatur ydola siue demōia
siue qm q; creatura: quātū hoc ma
lū sit atq; ut ab hoc malo auerā
tur hōies. debet utiq; granditer
dici. Sūmisse dictionis exemplū
est apud aplm paulū ut planius
aliquid cōmēnorē ubi ait. Dicit
te michi sub lege uolētes esse: legē
nō legistis. Scriptū est enī qm ab
hā duos filios habuit. vñū de an
tilla et vñū de libera: sed ille qui de
antilla scdm carnem natus est. q
autē de libera per repromissionem.
q sūt i allegoria: hec enī sūt duos
tamēta. vñū quidē i monte synā
seruitutē generās qd est agar. synā
enī mons est i arabia qui cōiūct
est huic que nūc iherlm et seruit
cū filijs suis. Que autē sursum est
iherusalem libera ē: que mater ē
nrā rē. Itēq; ibi ratiocinat. et dicit
frēs scdm hōiem dico: tamē hōis
cōfirmatū testamētū nemo irritū
facit. aut supordinat. Abrahe dicit
sūt pmissiōes et semē eius. Non
dicit et semib; qm i multis: sed tā
q i vno et semē tuo qui est xpūs.
Hoc autē dico testamētū cōfirma
tū a deo: que post quadringētos
et triginta ānos facta est lex nō in
firmat ad euacuandas pmissiōes.
Si enī ex lege hereditas: iā nō ex p
missiōe. Abrahe autē per rē promiss
ionē donauit deus: et qā occurit

Ca. xix.

poterat. audietis cogitacōi. ut q̄
 ergo lex data est si ex illa nō ē herē
 ditas: ipse sibi hoc oblectat atq; a
 ut uelut interrogas. **Quid ergo lex?**
 Deinde respondit. **Transgressiois**
 gratia posita ē donec veniret se
 mē tui pmissū est: disposita pan
 gelos in manu mediatoris. **Medi**
 ator autē unus nō est: deus autē
 unus est. **Et hic** occurrebat qd̄ si
 bi ipse pposuit. **Lex ergo adūsus pro**
 missa dei? **Et respondit. Absit. Red**
 diditq; rationē dicens **Si enī data**
 esset lex que posset uiuificare: uere
 ex lege oīno esset iusticia. **Sed cōdu**
 sit scriptura oīa sub p̄tō: ut pmissi
 o ex fide ih̄u xp̄i daret̄ credentib;: z̄
 et si qd̄ hui; mōi est. **Pertinet ergo**
 ad docēdi curā nō solū aperire clau
 sa et nodos solue questionū: sed e
 nā dū hoc agitur alijs questioib;
 que fortassis iaderūt. ne id qd̄ dicit̄
 mus ip̄robet̄ per illas aut̄ refellat̄
 occurrē: si tñ ipsa earū solucō pari
 ter occurrerit. ne moueam; qd̄ aufe
 re nō possum;. **Erit autē ut tū ina**
 dentes q̄stioni alie q̄stioēs. et alie
 rursus iadentes iadētib; p̄tractā
 tur atq; soluiūtur. ut i eā longitudi
 nē ratiōis extendat̄ itendo.
 ut nisi mēoria plurimū ualeat at
 q; uigeat: ad caput vnde agebat̄
 disputator redire nō possit. **Valde**
 enī bonū est. ut qd̄ qd̄ cōtradict̄ potest
 si occurrerit refutetur: ne ubi occur
 rat ubi nō erit qui respondeat. aut
 p̄senti quidē sed tacenti occurrat
 et min; sanatus abscedat. **In illis**
 autē aplias uerbis dictio tēperata
 est. **Seniore** ne iarepaueris. sed ob
 scura ut patre: iuniores ut fratres

anus ut matres. adolescentulas ut
 sorores. **Et in illis.** obsecro autē uos
 fratres per misericordiam dei. ut exhibe
 atis corpa v̄ra hostiā uiuētē sanctā
 deo placētē: et totus fere ipsius ex
 hortacōis locus tēperatū habet
 elocucōis genus: ubi illa pulchri
 ora sūt ubi p̄ria p̄rijs tāq; debita
 reddita decenter exauriūt. sicut est
 habētes dona diuersa sed in grām
 que data est nobis. siue p̄phetiam
 scdm̄ regulā fidei. siue mīsteriū in
 nūstrando. siue qui docet i doctrina.
 qui exhortat̄ in exhortando. qui tri
 buit i simplicitate. qui p̄est i solli
 tudie qui miseret̄ in hilaritate. **Di**
 lectio sine simulacōe odio habētes
 malū. adherētes bono. caritatem
 fraternitatis iuicē diligētes. ho
 noze mutuo p̄uēientes. studio nō
 pigri. spū feruētēs dño seruiētēs.
 spe gaudētēs. i tribulacōe paciētēs.
 oracōi istantes. n̄tātētib; scōrū
 cōicātes. hospitalitatē sectantes:
 benedictate p̄sequētib; uos. benedi
 ctate et nolite maledicē. **Gaudere**
 tū gaudētib;: flere tū flentib;: **Id**
 ipsū iuicē sapientes. **Et q̄ pulchre**
 ista oīa sic effusa a diuēbri circuitu
 terminātur. **Nō alta sapientes:** sed
 hūilibus cōsentētes. **Et aliquāto**
 post. **In hoc ip̄o** iquit p̄fuerātēs id
 dicit̄ oībus debita: tui tributū tri
 butū. tui vectigal vectigal. tui ti
 more timorē. tui honorē honorē.
Que mēbra tū fusa claudūtur etiā
 i ip̄o circuitu que duo mēbra con
 texunt. **Nemū** qd̄q; debeatis: nisi
 ut iuicē diligatis. **Et post paululū.**
Rox p̄cessit: dies autē appropiqua
 uit. **Ab iram;** ergo opera tenebra

vū et iduamur arma lucas. sicut
i die honeste ambulem? nō i cō
messa cōibus et ebrietatibz. nō i au
bilibz. i pudiciā nō i cōtēde i emu
latōe s; iduimū dnm nrm ihm xpm
carnis puidēciā ne fecitis i cōpūis
Quāsi q̄sq̄ ita dicitur carnis puidēciā
ne i cōpūis fecitis: sū dubio aures
clausula nūosioze nūcēt s; ḡuoz i
terpres etiā ordinē maluit tenē
uerboz. **Q**uō autē hoc i greco e
loquio sonet q̄ ē locutus aplūs
viderit eius eloquiū usq; ad ista
doctiores: michi tamē qd nobis
codē uerbozū ordie iter p̄tātū est.
nec ibi videt̄ curē nūose. **S**anc̄
hūc elocutiōis ornatū qui nume
rosus sit clausulis deesse fatēdū
est. auctoribz nris. **Q**uō utrū p in
terpretē factū sit. an qd magis
arbitroz consulto. illi hec plausi
bilia deuota uerit: affirmare nō
audeo. qm̄ me fateor ignorāe. **I**
lud tamē scio q si q̄sq̄ hui? nume
rositatis perit? illoz clausulas
corūde nūoz lege cōponat. qd
facillie fit mutatis quibzdam
uerbis que t̄m dem significatiōe
valent. uel mutato corz que iue
nerit ordine: nichil illoz que ue
lut magna i scolis gramaticoz
aut rethozū didicit in illis dinis
uiris defuisse cognoscat. **E**t multa
reperiet locutiōis genera tanti
decoris. q̄ quidē et i nra sed maxi
me i sua lingua decora sūt: quo
tū nullū in eis quibz isti inflan
tur nūis iuenit. **S**ed cauendū ē.
ne dinis grauibz; sentētijs dū
addit̄ numer? pondus detraha
tur. **N**ā illa musica disciplina

ubi nūis iste plenissie dicit̄ usq; a
deo nō defuit. p̄phētis nūis: ut uir
doctus iheronim? quozūdā etiā in
metra cōmēoret i hebreā dūtaxat
lingua au? ut ueritatē seruaret
i uerbis hoc inde nō transtulit. **E**
go autē ut de sensu meo loquar. q̄
michi q̄ alijs q̄ et aliozū est utiq;
notioz. sicut i meo eloquio q̄ tū mo
deste fieri arbitroz nō p̄termitto
istos nūos clausularū: ita i aucto
rozibz nris hoc michi plus placet
q̄ eos ibi rarissie iuenio. **G**rande
autē dicendi genus hoc maxie
distat ab hoc genē tēperato: q̄ nō
tam ubozū ornatibz acceptū est.
q̄ uolentis aūni affectibz. **N**ā ca
pit etiā illa ornamēta pene oīa.
sed ea si nō habuerit nō requirit.
fertur quippe i petu suo. et elocutiō
nis pulchritudinē si occurrerit.
vi rerū capit nō cura decoris assu
mit. **S**atis enī est ei. p̄pter qd agit
ut uerba cōgruēcia nō oris eligā
tur industria: sed pectoris sequā
tur ardore. **N**ā si aurato gēmato
q̄ ferro uir fortis armetur itētis
simus pugne: agit quidē illis ar
mis qd agit nō quia speciosa sed
quia arma sūt. idem ip̄e est tamē
et ualeat plurimū. etiā cū rimāti
telo mira facit. **A**git aplūs ut pro
ewāgelico mīsterio paciēter ma
la hui? tēporis. solatio donozū de
i oīa tolerētur. **M**agna res ē et
granditer agit: nec defuit ornamē
ta dicendi. **E**cce nūc iquit tēpus
acceptabile. ecce nūc dies salutis.
nullā i quoq; dātes offensionem
ut nō resp̄ndat̄ mīsteriū nrm:
sed i oībus cōmēdātes nos inctip

sos ut dei ministros in multa pacia. in
 tribula coibus. in necessitatibus. in
 angustis. in plagis. in carceribus. in
 seditionibus. in laboribus. in vigilis. in ie
 iuniis. in castitate. in sancta. in longa
 nimitate. in benignitate in spiritu sancto.
 in caritate non ficta. in uerbo ueritatis.
 in uirtute dei. per arma iusticie a
 dextris et a sinistris. per gloria et ig
 nobilitate. per infamia et bonam
 fama. ut seductores et ueraces. ut
 qui ignoramus et cognoscamus. quasi mo
 rientes et ecce uiuimus. ut cohera
 ti et non mortificati. ut tristes sem
 per autem gaudentes. sicut ceteri nil
 nos autem dicentes. tanquam nichil habere
 tes et omnia possidentes. Vide adhuc
 ardentem. **O**s nostrum pater ad uos o
 chorinthios cor nostrum dilatatum est: et quod
 psequi longum est. **I**tem ad romanos
 ait. ut persecutores huius mundi carita
 te uicant: speciem ad adiutorio dei.
Agit autem et grandis et ornate. Sa
 mus inquit quam diligentibus deum omnia
 cooperantur in bonum: hiis qui secundum
 positum uocati sunt sancti. **Q**ui quos
 autem prestatuit et predestinavit confor
 mes fieri ymaginis filii sui: ut sit ipse
 primogenitus in multis fratribus. **Q**ui
 autem predestinavit illos et uocauit
 et quos uocauit illos et iustificauit:
 quos autem iustificauit illos et mag
 nificauit: quos autem magnifica
 uit illos et glorificauit. **Q**uid et
 ergo dicemus ad hec: Si deus pro no
 bis: quis contra nos? **Q**ui pro filio
 suo non peperat: sed pro nobis om
 nibus tradidit illum. **Q**uo non cum illo
 omnia nobis donauit? **Q**uis actu
 sabit aduersus electos dei? **D**eus
 qui iustificat: quis est qui condemp

net? **X**pistus ihesus qui mortuus est ma
 gis autem qui et resurrexit qui est in
 dextera dei: qui et interpellat pro nobis.
Quis nos separabit a caritate christi:
 tribulatio. an angustia. an persecu
 tio. an fames. an nuditas. an peri
 culum. an gladius? **S**icut scriptum est.
Quia propter te mortificamini tota die:
 estimati sumus ut oues occisionis.
Sed in hiis omnibus superamus: per eum qui
 dilexit nos. **C**ertus sum enim quia neque
 mors. neque uita. neque principatus. ne
 que presentia. neque futura. neque futura.
 neque uirtus. neque altitudo. neque pro
 fundum neque creatura aliqua pote
 rit nos separare a caritate dei in christo
 ihesu domino nostro. **A**d galathas autem qui
 uis tota ipsa epistola. sum in ista dicit
 diuine scripta sit nisi in extremis
 partibus ubi est eloquium temperatum:
 tamen interponit quedam locum tempe
 ratum eo motu animi. ut sine illis qui
 dem talibus ornamentis qualia sunt
 in illis qui modo posuimus. non posset
 tamen nisi grandis dicit. **D**ies igitur
 obseruatis et mensis et annos et tem
 pora: timeo uos ne forte sine cau
 sa laboraueri in uobis. **E**stote sicut
 ego: quam et ego sicut uos. **F**ratres
 precor uos nichil me lesistis: scitis
 quia per infirmitatem carnis iam pri
 dem euangelizauit uobis: et tempta
 tionem uestram in carne mea non spre
 uistis neque respulistis: sed sicut an
 gelum dei suscepistis me: sicut ihesum
 christum. **Q**ue ergo fuit beatitudo uestra?
Testimonium uobis prohibeo: quam si fieri
 posset oculos uestris eruissetis et de
 dissestis michi. **E**rgo uimicus factus
 sum uobis uerum predicans: **E**mulatus
 tur uos non bene: sed excludere nos

volūt ut eos enuilemū. Bonū autē
 est emulamū ī bono semp: et nō so-
 lū cū p̄sens sū apud vos. **F**ilioli
 mei quos iterū pturio donec forme-
 tur xp̄s in vobis: vellē autē nūc
 esse apud vos. et īmutare vocē me-
 am quia cōfundor ī vobis. **N**ūq̄
 hic aut cōtraria cōtrarijs uerbis
 reddita. aut aliqua gradatōe sibi
 subnexa sūt. aut cesa et mēbra ar-
 tuitus ve sonuerunt: Et tamē non
 ideo tepuit grandis affect⁹: quo e-
 loquū feruē sentiam⁹. **S**ed aplica
 ista. sic dara sūt ut et p̄funda sint:
 atq; ita cōscripta mēoricq; mādata
 ut nō solū lectorē uel auditorē uer-
 etiā expositore opus habeāt. si q̄s
 ī eis non sup̄fiat cōtentus alitūdi-
 nē querat. **Q**uapropter videam⁹
 ista genera dicendū ī eis qui istoz
 lectione ī rerū dinarū atq; salubri-
 um sciām p̄ferūt: eadēq; ecclēsie
 mīstrarūt. **B**eat⁹ cyprian⁹ sū-
 mīssō dicendū genē uatur ī eodem
 libro ubi de sacramēto calicis dispu-
 tat. **S**oluitur quippe ibi questio: ī
 qua querit: utrū calix dñicus aq̄
 solā aut uino mixtam debeat ha-
 bere. **S**ed exempli gratia aliqd̄ ide-
 ponendū est. **P**ost p̄ncipiū ergo e-
 pistole iā solūe īcipiens p̄positā
 q̄stionē. admōitos at nos scias ī-
 quit ut ī calice offerendo dñica ser-
 uet traditō: neq; aliud fiat a nob.
 q̄ qd̄ pro nobis dñs p̄or fecit: ut ca-
 lux qui ī cōmēoracōe eius offertur
 mixtus uino offerat. **N**ā cū dicat
 xp̄s ego sum uitis uera. sangt̄is
 xp̄i nō aqua est utiq; sed uinū: nec p̄t
 uideri sangt̄is ei⁹ q̄ redēpti et uinifi-
 cati sum⁹ esse ī calice q̄n uinū de-

sit calicē quo xp̄i sangt̄s ostendit.
 qui s̄pturaz oīm sacramēto ac
 testionio p̄dicat. **I**n uicim⁹ enī in
 genesi circa sacramētū noe hoc ī-
 dem p̄curisse. et figurā dñice pas-
 sionis illuc extitisse q̄ uinū bibit.
 q̄ īebriatus est. q̄ ī domo sua nu-
 datus est. q̄ fuit uetubās nudis
 et patētib; femorib;: q̄ illa p̄is nu-
 ditas a medio filio denotata ē. a
 maiore uero et mīore cōtecta: **z̄c** q̄
 necesse nō est exequi. cū satis sic h̄
 solū cōplecti. q̄ noe t̄p̄m fuit uer-
 tatis ostendēs nō aquā sed uinū bi-
 berit. et sic ymaginē dñice passio-
 nis exp̄sserit. **I**te in sacerdote mel-
 chisedech dñicū sacramētū p̄figu-
 ratū uidem⁹: scdm̄ qd̄ dīna s̄ptu-
 ra testat⁹ et dicit. **E**t melchisedech
 rex salē ptulit panē et uinū. fuit
 autē sacerdos dei sumi. et b̄ndixit
 abrahā. **Q**d autē melchisedech t̄-
 p̄m xp̄i portaret: declarat ī psal-
 mis sp̄s sc̄s ex p̄sona p̄is ad fili-
 um dīcēs. **A**nte luāferū genui te:
 tu es sc̄dos ī eternū scdm̄ ordīe;
 melchisedech. **H**ec et alia q̄ sequū-
 tur hui⁹ eplē sūmisse dictōis mō-
 dū seruāt. qd̄ facile est explorare
 legētib;. **S**c̄s quoq; ābrofius
 cum agat rē magnā de sp̄u sc̄o ut
 eū patri et filio demonstraret equa-
 lem. sūmīssō t̄n genē dīcēdi utit⁹.
 q̄n res suscepta nō ornamenta
 uerborū. aut ad flectendos aīos
 cōmotōis affectū. sed rerū doctri-
 nā desiderat. **E**rgo iter cetera ī p̄-
 t̄pio hui⁹ opis ait. **C**ōmotus ora-
 culo gedēon. cū audisset qd̄ defia-
 entib; licet p̄ploz milib; in vno
 uero dñs plebē suā ab hostib; libe-

caret: optulit hedū caprarū: cuius
 carnes scdm p̄cepta angeli et azi
 ma sup̄ petra posuit. et ea iure per
 fidit: que simul ut virge cacumic
 quā gerebat angelus dei contigit.
 de petra ignis erupit atq; ita sacri
 ficiū qd̄ offerrebat̄ absumptū est. Quo
 idicō declaratū videtur. q̄ petra il
 la typū habuerit corpis xpi. quia
 scriptū est. bibebāt de consequenti
 eos petra. petra autē erat xps: qd̄
 vāq; nō ad dinitatē eius sed ad car
 nē eius sed ad carnalē relatū est.
 que sciencia corda pplōz phenni
 riuo sui sanguis iūdauit. Jā tūc
 igit̄ in mystico declaratū est. quia
 dñs ih̄s i carne sua totū mundi
 p̄cā crucifixus aboleret: nec solū
 delicta factorū. sed etiā cupiditates
 aīōz. Caro enī hedi ad culpā facti
 refertur. ius ad illecebras cupidita
 tū: sicut scriptū est. quia cōcupiuit
 plūs cupiditatē pessimā et dixerūt.
 Quis nos ababit carne? Qd̄ igit̄
 extendit angelus virgā et tetigit.
 petra de aqua ignis exiit: ostendit
 q̄ caro dñi spū repleta dīno peccata
 oīa hūane cōdicōis exueret. Unde
 et dñs ait. Ignē veni mitte i terrā:
 i quib; rei docende ac pbāde maxie
 icūbit. De genē tēperato. ē apud
 opprianū virginitas illa laudatō.
 Nūc nobis ad virgines sermo est:
 quarū quo sublimior gloria ē. ma
 ior et cura flos ē ille ecclēstia ger
 minis. decus atq; ornamētū grā
 tie spūalis. leta idoles laudis et ho
 noris. opus integrū atq; icorruptū.
 dei ymago respondēs ad sc̄imo
 niā dñi illustrior portio gregis
 xpi. Gaudet per ipsas atq; i illis
 laetit. floret ecclēstie glōsa fecun

ditas quantoq; plus gloriosa
~~est~~ virginitas nūd suo addit̄ gau
 diū matris augetur. Et alio loco
 i fine eplē. Quō portauim? iquit
 ymaginē eius qui de limo ē: por
 tem ymaginē eius et qui de celo
 est. Hanc ymaginē uirginitas portat.
 portat itegritas: sanctitas portat
 et ueritas. portat disciplic dei me
 mores. iusticiā cū religioē retinen
 tes. stabiles i fide. hūiles i timore.
 ad oēs tolerātiās fortes. ad sustinē
 das iuicias mites. ad faciendam
 misericordiam faciles. fraternā pace
 vnanimes atq; cōcordes. Que sin
 gula o bone virgines obseruare. dili
 gere. iplere debetis: que deo et xpo
 vacantes ad dñm cui vos dicastis
 maiore et meliore parte p̄ceditis.
 Prouecte anūs minorib; facite ma
 gisteriū: minores natū p̄bete pa
 rib; iocamentū. Hortamētis vos
 mutuis exatate: emulis de iūture
 documētis ad gloriā puocate. dura
 te fortiter. spūalit̄ pergitte. p̄citate fe
 liciter: tm̄ memēto te te nūc iū iūpi
 et i vobis uirginitas honorari.
Ambrosius etiā genē dicendi
 temperato et ornato. p̄fessis uirgi
 nib; p̄ponit. tāq; sub exempli for
 ma q̄ morib; imitētur: et dicit. Vir
 go erat nō solū corpe sed etiā men
 te. que nullo doli ambitu sincerū
 adulteraret affectū: corde hūilis.
 uerbis grauis. aīmi prudēs loquē
 di paratior legendi studiosior: nō
 in icerto diuiciarū sed i p̄cete pau
 peris spem reponēs. icenta operi.
 uerētūda sermone. arbitriū mētis.
 nō hoīem sed deū q̄rez. nullū ledē
 bene uelle oībus. assurgē maiorib;

+ tanto plus

natu. equalibz nō iudere. fugere
iactantiā. rationē sequi. amare uir-
tutē. Quando ista uel uolū leſit pa-
rētes. qñ diſſenſit a. p. inquis. quā-
do faſtidit hūilem. qñ riſit debile.
quādo vitauit iopen. **E**os ſolos ſol-
licita uirorū cecus inuſere: quos mi-
ſericordia nō erubeſceret. neqz pte-
rict uerecūdia. Nichil toruū i o-
culis. nichil i uerbis proſare. nichil i
actu i uerecūdu: nō geſtus fracti-
or: nō i ceſſus ſolucio: nō uox petu-
lantiqz: ut ipſa corpis ſpecies ſimu-
lacheū fieret mentis et figura pbita-
tis. **S**ona quippe domus i ipō veſti-
bulo debet agnoſci: ac pmo pte dāt
igreſſu. nichil itus latere tenebraz:
ut mens noſtra nullis repagulis
corpali bz i pedita. tūqz lucerne lux
itūs poſita foris luceat. **E**d ergo
exequari aboz p. moniā. officioz
redundantiā: alterū ultra naturā
ſup. ſiſſe. alterū ipſi nature pene
deſiſſe. **I**lluc nulla tēpora i termiſ-
ſa. hic cōgeminati ieiunio dies:
et ſi quādo reſiciendi ſuſceſſiſſet uo-
lūtas. abus plerūqz obuius qui
mortē arceret. nō delicias nūſtra-
ret. **H**ec autē p. terea i exemplo hui-
tēparati generis poſui: quia non
hic agit ut uirginitatē uoucant.
que nō uouerunt. ſed quales eſſe
debeāt que iam uote ſunt. **N**ā ut
aggrediatur aūmus tantū ac ta-
le ppoſitū: grandi utiqz dicēdi ge-
nere debet exatari et accendi. **S**ed
martir typrianus de habitu uir-
ginū: non de ſuſcipiendo uirginita-
tis ppoſito ſcribit. **I**ſte uero epūs
ad hoc etiā eas magno attendit
eloquio. **V**erū ex eo qd ambo egerit.

al. nodū

dictiois grandis exempla mēora-
boz. **A**mbo quippe iuetti ſūt i eas
que formā pingētis colorāt. ul po-
tius decolorāt. **Q**uoz prior ille tū
hoc ageret: ait iter cetera. **S**i quis
pingendi artifex uolū alitū et
ſpectem et corpis qualitatē emu-
lo colore ſignāſſet et ſignato iam
coſūmatoqz ſimula chromanus
alius inferret. ut iā formata. iā
picta. quaſi pericioz reformaret:
grauis prioris artificis i iuria et
iuſta i dignatō uidetur. **T**u te exi-
tūmas ipone latuā tā iprobe te
meritatis audaciā dei artificis
offenſam. **U**t enī ipudica circa ho-
mines et i ceſta fuas lenocinātibz
nō ſis. corruptis uolansqz que
dei ſunt peioz adultera de canis
Ornari te putas. q. putas co-
mi. ipugnacō iſta d. ni operis.
p. uaricatio eſt ueritatis. **M**onen-
tis apoſtoli uox eſt. **E**xpurgate ve-
tus fermentū. ut ſitis noua coſper-
ſio ſicut eſtis azimi: nā paſcha
nem i molatus xpūs. **I**taqz feſta
celebrem: nō in fermento ueteri ne-
qz i fermento malicie et nequicie.
ſed i azimis ſinceritatis et uerita-
tis. **N**am ſinceritas pſeuerat et
ueritas. qñ que ſincera ſūt pollu-
unt: et colorū adulterinis me-
dicaminū fuas. i mendaciū ve-
ra mutatur. **D**ñs tuus dicit nō
potes face capillū unū albū aut
nigrū: et tu ad uicendā dñi tui
uocem uis te eſſe potioz audaci
tonatu et ſa. i lego cōtemptū.
Crines tuos iſcias malo pſagio
futororū: capillos iā tibi flam-
meos auſpitaris. **L**ongū eſt

inferre oia que sequuntur. Ille vero postea
 rior ut i tales diceret. Nunc illa iqt
 nascitur i centiua vicioz. ut que
 fitis coloribz ora depingant. du vi
 ris displice formidant: et de adul
 terio vltus meditetur adulteriu
 castitatis. Quia hic amecia effi
 grem mutare nature. pictura que
 rere: et du verent maritali iudici
 um pdiderut silu. Prior eni dese
 pnuat. que cupit mutare qd
 nata est. Ita du ali studet place:
 prius ipsa sibi displicet. Que iu
 dic mulier veriore reqrim? defor
 mitatis tue: qd teipsa que videri
 times? Si pulchra es quid abscon
 deris? Si deformis cur te formosa
 esse metiris. nec tue conscie nec
 alieni graa erroris habitura? Il
 le eni altera diligit. tu alteri vis
 placere: et irasceris si amet aliam.
 qui adulterare i te doret? Male ma
 gistra es i iurie tue. Penotari eni
 refugit que est passa lenone: ac li
 ter vilis mulier no alteri tm sed si
 bi peccat. Tolerabiliora ppe modu
 i adulterio cimina sut. Ibi eni pu
 dicitia: hic natura adulteratur.
 Satis ut estimo apparet feminam
 ne sua fuas adulteret forma: et
 ad pudore et ad timore hac faai
 dia uehemeter iterpelli. Proinde
 neq sumissu. neq teperatu. sed i
 grande oino genus hoc elocuois
 agnoscam? Et in hys autē quos
 duos ex oibus pponere volui. et in
 alijs ecclesiastis viris et bona et
 bene idē sicut res postulat acute.
 ornate. ardentetqz dicentibz p mul
 ta coru scripta uel dicta possunt.
 hec tria genera reperiri: et assidua

lectione uel audicoe admixta etia
 exercitaco studetibz inolefct. Nec
 quisq pter disciplina ee existimet
 ista miscere: ymo qntu cogruue fi
 eri potest oibus generibz dictio
 varianda est. Nam qn plixā est
 i vno gene min detinet auditore.
 Cum vero fit i aliud ab alio trasit
 etia si longius eat. Decena? pcedit
 oratio: qn uis habeat et singula ge
 nera uarietates suas i sermone
 eloquentu. quibz no sinatur i corz
 qui audiut frigesce uel tepescere
 sensibz. Veruptn faalius sumissu
 solu. qd solu grande diucius tole
 vari potest. Comotio quippe animi
 qd tomagis excitanda est ut nob
 assenciat auditor: tanto minus
 i ea teneri diu potest. ai fuerit qn
 tu satis est excitata. Et ideo caue
 du est. ne du volum? altius erige
 qd erectu est. etia inde deadat qd
 fuerat excitaco pductu. Interpo
 sitas vero que sunt dicenda sumis
 sius: bene reditur ad ea que opus
 est dia grandit: ut dictois ipetus
 sicut maris estus alternet. Ex quo
 fit ut grande dicendi genus si di
 ucius est dicendum non debeat ee
 solum. sed alioz generu iterpositioe
 varietur: et tamen ei generi dictio
 tota tribuitur au? copia pualueit.
 Interest eni. qd genus au generi
 iterponat uel adhibeat certis et
 necessarijs locis. Na et in grandi
 genere. semp aut pene sp tepe
 rata debet esse pncipia. Et i pte
 est eloquentis ut dicant nonnulla
 sumisse. etia que possent grandit
 dia: ut ea que dicuntur granditer.
 ex illoz coparaco fiant grandiora

Ca. xxij.

Ca. xxij.

et eorū tāq̄ vmbus luminosiora
reddātur. In quocūq; autē genere
aliqua questionū vincula soluen-
da sunt acūmū opus est. qd̄ sibi sū-
missū genus p̄rie vindicat: ac p̄
hoc eo genere v̄tendū est. et ī alijs
duob; generib; q̄n̄ eis ista ī adūt:
sicut laudandū aliquid uel vitu-
perandū. ubi nec dāpnacō nec auq;
q̄ liberacō. nec ad actionē q̄libet
assensio requirit. ī quocūq; alio
genere occurrerit genus adhibē-
dum et īterponendū ē tēperatū
In grandi ergo genē īueniūt lo-
cos duo cetera: et ī sūmissō siliter.
Tēperatū autē genus nō quidem
sp̄. sed t̄n̄ aliq̄n̄ sūmissō idiget. sic
dixi si questio tui nodus est solūc-
dus īcurrat: uel q̄n̄ nōnulla que
ornari possent ideo nō ornantur.
sed sūmissō sermōe dicūt: ut qui-
busdā quasi thorus ornamentoz;
prebeant eminentiorē locū. Gran-
de autē genus tēperata dicitio nō
requirit: ad delectandos quippe a-
nimos nō ad mouēdos ip̄a susci-
pitur. **C**lō sane si dicenti crebrū
et vehemētia actamet: ideo grā-
diter putandū est dicē. Hoc enī et
acūmū sūmissi generis. et orna-
mēta faciūt tēperati. Grande at̄
genus plerūq; pondere suo voces
premit: sed lacrimas exprimit. De-
niq; t̄n̄ apud cesarcā mauritani-
e ip̄lo dissuadere pugnā ciuilem
uel potius plus q̄ ciuile quā ci-
teruā vocabāt. neq; enī ciues t̄n̄-
mō. sed etiā p̄p̄inqui fratres. pos-
tremo parentes et filij lapidibus
īter se in duas p̄tes diuisi per ali-
quot dies cōtinuos certo tempore

āni solēpnit̄r dimittabāt. et quis-
q; ut quēq; poterat occidebat: cō-
quidē grandit̄ q̄ntū valui. ut tā-
crudele atq; īueteratū malū de-
cordib; et morib; eorū auellerem
pellerēq; dicendo. Nō tamē cōfisse
aliquid me putauī cū eos audire
acclamātes: sed t̄n̄ flentes videre.
Acclamātib; quippe se doceri et de-
lectari: flecti autē lacrimis īdica-
bant. Quas ubi aspexi īmanem
illā cōsuetudinē a p̄rib; et auis
longeq; a maiorib; traditā. que
pectora eorū hostilit̄ obsidebat
uel potius possidebat: victā anq;
re ipsa id ostenderet credidi. **H**oc
q; sermone finito: ad agendas
deo gratias corda et ora cōuertī.
Et ecce iā ferme octo uel āplius
āni sūt p̄p̄iatio xp̄o: ex quo illic nū-
hil tale temptatū est. Sūt et alia
multa experimēta quib; didici-
mus hoīes quid ī eis fecerit sapi-
entis granditas dicitōis. nō clamo-
re potius q̄ gemitu. aliq̄n̄ etiam
lacrimis. postremo vite mutacōe
mōstrasse. Sūmissō etiā dicitōe ge-
nerē sūt plerūq; mutati. **S**ed ut qd̄
nesciebant scirent. aut qd̄ eis vide-
batur īcredibile crederēt: nō autē
ut agerēt. qd̄ agendū iā nouerāt.
et agere nolebant. **A**d hui; modi
nāq; duritiā flectendā debet grā-
diter dici. nā et laudes et vitupe-
racōes q̄n̄ eloquēter dicūt: cū sint
ī genē tēperato. sic afficiūt quos-
dam ut nō solū in laudib; et vitu-
peracōibus eloquētia delectent:
verū et ipsi laudabilit̄ appetant.
fugiatq; vituperabilit̄ viuere.
Sed nūq; oēs qui delectāt īmitat̄

xxb.

sicut i grandi gene oēs q̄ flectūt
 agūt: et i sūmillo gene oēs qui
 docent̄ scūt aut credūt verū esse
 qd̄ nescūt. Unde colligit̄ illa duo
 genera qd̄ effice itendūt: hoc eis
 esse maxie necessariū qui sapiēter
 et eloquēter volūt dicere. Illud vō
 qd̄ agit̄ genere tēperato. id ē ut e
 loquētia ipsa delectet. nō est i p̄t̄
 seipsum vsurpandū. sed ut rebus
 que vtiliter honesteq̄ dicūt: si
 nec docente idigent eloquio nec
 monēte. quia et scientes et fauē
 tes auditores habēt aliquāto p̄mp
 tuis ex delectacōe ipsa elocutiōis
 accēdat. uel tenacius adherescat
 assensus. Nā cū eloquēcie sit vni
 uersale officū i quocūq̄ istoz triū
 genere dicere apte ad psuasionem
 finis autē id qd̄ intenderis psuade.
 dicendo i quocūq̄ istoz triū gene
 dicit̄ quidē eloquēs apte ad psuasi
 onē. Sed nisi psuadeat ad finē non
 venit eloquēcie: psuadet autē i
 sūmillo gene vera ēē que dicit̄: p
 suadet i grandi ut agātur que a
 genda esse iam scūtur nec agūt.
 psuadet i gene tēperato pulchre.
 ornateq̄ se dicit̄. Quo fine nobis
 qd̄ opus est: Appetant eū qui lin
 gua gloriātur et se i panegiricis
 talibz qd̄ dictoibz iactēt: ubi nec
 docendus nec ad aliqd̄ agendū
 mouendū. sed t̄m̄mō est delectan
 dū auditor. Nos vero istū finē re
 feram⁹ ad alterū finem: ut scilicet
 qd̄ effice volum⁹ cū grandit̄ di
 tū. hoc etiā isto velim⁹. id ē ut
 bona morū diligātur uel deuītē
 tur mala. Si ab hac actiōe nō sic
 alieni sūt hoīes. ut ad eā grandi

gene dictiōis videātur vrgendi. aut
 si iā id agūt ut agāt studiosius at
 q̄ i eo firmi⁹ p̄seuerēt: ita fit ut ea
 am tēperati gnis ornatu nō iactā
 ter: sed prudēter vtamur. nō eius
 fine cōtenti quo t̄m̄mō delectat̄.
 auditor. sed hoc potius agētes ut
 etiā ipso ad bonū qd̄ psuade volu
 mus adiuuet. Illa itaq̄ tria que
 sup̄ posuim⁹. eū qui sapiēter dicit̄
 si etiā eloquēter vlt̄ dice. id agere
 debere. ut itelligēter. ut libenter.
 ut obediētē audiat̄. nō sic accipi
 enda sūt t̄m̄q̄ singula illis tribus
 dicendi generibz ita tribuāt̄: ut
 ad sūmmissū itelligēter. ad tēperatū
 libēter. ad grande p̄t̄ncat obediē
 ter audiri: sed sic potius ut hec tri
 a semp̄ itendat. et quātū potest a
 gat. cū etiā in illoz singulo quoq̄
 versatur. Nolum⁹ eū fastidiri eti
 am qd̄ sūmisse dicam⁹: ac p̄ hoc vo
 lum⁹ nō solū itelligēter uerū et li
 bēter audiri. Quid autē agimus
 diuisiōis testionis docendo qd̄ volu
 mus: nisi ut obediētē audiam⁹.
 id ē ut credatur eis opitulāte illo
 cui dictū est. testionia tua credibi
 lia facta sūt valde. Quid etiā cu
 pit nisi credi qui aliqd̄ licet sūm
 missio eloquio discenabz narrat.
 Et quis eū velit audire? nisi audi
 torē nōnulla etiā suauitate deti
 neat. Nā si nō itelligat̄: q̄s nesc
 riat nec libēter eū posse nec obedi
 enter audiri. Plerūq̄ autē dictō
 ip̄a sūmissa dissoluit difficultas
 q̄stiones. et iopinata māifestacō
 ne demonstrat: dū sentētiās acu
 tissiās de nescio quibz caueris
 vnde non sperabat̄: eruit et ostē

Ca. xxvi

dit: dū aduersarij cōiūcti errore.
et docet falsū esse qđ ab illo dīa ui-
debat^r iuictū: maxie qñ adest ei de-
tus qđdā nō appetitū. sed quodam-
mō naturale. et qñ nulla iactāciun-
tula. sed qñsi necessaria. atq; ut ita
dicā ipsi s rebus extorta numero-
sitas clausularū tātas acclama-
tiones exatit ut vix itelligatur
esse sūmissa. Nō enī quia neq; ice-
dit ornata neq; armata sed tāq;
nuda cōgreditur: ideo nō aduersa-
riū necruis. lacertis q; collidit et
obstinentē subruat ac destruit mē-
bris fortissis falsitatē. Unde autē
crebro et multū acclamat^r ista di-
cētibz: nisi quia ueritas sic demō-
strata. sic defensa. sic iuicta delec-
tat^r. Et in hoc igit^r genē sūmissio
iste nō doctor et dītor: id agē debet:
ut nō solū itelligēt. ver; etiā libē-
ter et obediētē audiat. Illa quoq;
eloquēcia genēis tēperati apud
eloquētē ecclesiasticū nec iorna-
ta reliquit^r. nec idētēter ornatur.
nec solū hoc appetit ut delectet.
qđ solū apud alios pfitet^r: verū
etiā in hys que laudat siue vitu-
perat istis appetendis uel firmi-
tenendis. illis autē deuicandis
uel respuendis vlt utiq; obediē-
ter audiri. Si autē nō audit^r itel-
ligētē: nec libētē potest. Pūde
illa tria ut itelligant que audi-
unt. ut delectētur ut obediant.
etiā in hoc genere agendū est u-
bi tenet delectatō pñcipatū. Jā
vero ubi mouē et flectere grādi
genē opus ē auditorē. qđ tunc
est opus qñ et veraciter dīa et
suauiter cōfiteatur. et nō vlt fa-

tere qđ dīat^r: dicendū est. pauldu-
bio granditū. Sed qñ mouēt^r si nes-
cit qđ dīat^r: aut quis tenet^r ut au-
diat si nō delectatur: Unde et ī illo
genere ubi ad obediētiā tor: durz
dīctōis granditate flectendū ē: nisi
itelligēt^r et libēt^r qđ dīat^r audiat^r nō pōt
obediētē audiri. Itā ut obediētē au-
diatur: qñ tācūq; granditate dīctō-
nis maius pondus. vita dīctōis.
Nā qui sapienter et eloquētē dīat.
vīuit autē nequit^r: erudit quidē ml-
tos discendi studiosos. qñuis aīe su-
e sic iualis: sicut scptū est. Scribe et
pharisei ī cathedra moysi sederūt:
que dīcūt facite. que autē faciunt
facē nolite. Dīcūt enī et nō faciunt.
Unde ait aplūs. Siue occasiōe siue
ueritate xpūs ānūciatur. Xpūs au-
tē ueritas est: et tamē etiā nō ueri-
tate ānūciari ueritas potest: id est
ut a prauo et fallaci corde que recta
et vera sunt p dīctur. Sic quippe
ānūciatur ihūs xpūs ab eis qui su-
a qñt: nō que ihesu xpī. Sed qñ bo-
ni fideles. nō quēlibet hōim. sed ipm
deū obediēter audiūt qui dīat. q
dīcunt facite que autē faciūt. facere
nolite. dīcūt enī et nō faciūt. Ideo
audiūt^r utilit. etiā qui vlt nō a-
gunt: sua enī querē studēt. sed sua
docē nō audent. de loco saluz supe-
riore sedis ecclesiastice quā sana doc-
trina cōstituit. Pter qđ ipē dñs p
qđ de talibz qđ cōmēorauī dīceret:
pmissit. supra cathedrā moysi sedēt
Illa ergo cathedra. nō eoz moysi cō-
gebat eos bona dīcē: etiā nō bona
facientes. Agebant ergo sua ī vita
sua: docere autē sua. cathedra illos
nō pmittebat aliena. Multis ita

q̄ proficit dicēdo que nō faciūt: sed lō
 ge pluribz prodesset. faciendo q̄ di-
 cunt. **H**abundat enī qui male vite
 sue defensionē ex ipis suis p̄positis
 et doctoribz querant: respondētes
 corde suo. aut etiā si ad hoc erūpāt
 ore suo atqz dicētes. **Q**uid michi p̄-
 pis: cur ipse nō facias? **I**ta fit ut eū
 nō obediēter audiāt. qui seipsū
 nō audit. et dei uerbū qd̄ eis p̄dica-
 tur simul cū ipso p̄dicatore cōtep-
 nāt. **D**eniqz apl̄s scribens ad thimo-
 theū cū dixisset. nemo adolestētia
 tuā cōtepnat: subiecit unde nō cō-
 tēpneret atqz ait. **S**ed forma esto fi-
 deliū ī sermone. ī cōuersacōe. ī di-
 lectione. ī fide. ī castitate. **T**alis doc-
 tor ut obediēter audiatur: nō ipudēt:
 nō solū sūmisse ac tēperate uerūe-
 tiā grandit̄ dicit: quia nō cōtepti-
 biliter uiuit. **S**ic nāqz elegit bonā
 uitā. ut etiā nō negligat famam:
 sed p̄uideat bona corā deo et hōibz
 q̄ntum potest. illū timēdo hys con-
 sulendo. **I**n ipso etiā sermone malit̄
 rebus placet q̄ uerbis: nec existimet
 dici melius. nisi qd̄ dicit uerius:
 ne doctor uerbis seruiat. sed uerba
 doctori. **H**oc est enī qd̄ apl̄us ait.
Non in sapia uerbi: ne euacuetur
 crux xpi. **A**d hoc ualet etiā qd̄ ait
 ad thymotheū. **N**oli uerbis cōtepnē:
 ad nichil enī uale est. nisi ad sub-
 uersionē audientū. **N**eqz enī hoc
 ideo dictū est: ut aduersarijs op-
 pugnatibz ueritatē. nichil nos
 pro ueritate dicam⁹. **E**t ubi erit
 qd̄ tū ostenderet qualis eēt ep̄us de-
 beat. ait iter cetera: ut potens sit
 ī doctrina sana et cōtradictēs re-
 darguere. **V**erbis enī cōtendē est.

nō curare quō error: ueritate uiat:
 sed quō tua dictio dictioī p̄feratur
 alterius. **P**orro qui nō uerbis cō-
 tendit: siue sūmisse. siue tēperate.
 siue grandit̄ dicat. id agit uerbis
 ut ueritas pateat. ueritas place-
 at. ueritas moueat. qm̄ nec ipsa
 que p̄cepti finis et plenitudo legis
 est caritas ullo modo recta eēt. p̄t.
 si ea que diliguntur nō uera s; fal-
 sa sunt. **S**icut autē cui⁹ pulchrū
 corpus et deformis ē aīuus ma-
 gis dolendus est q̄ si deforme ha-
 beret et corpus: ita qui eloquētē
 ea que falsa sūt dicit. magis mi-
 serandi. q̄ si talia deformit̄ dice-
 rent. **Q**uid est ergo nō solū elo-
 quētē. uerū etiam sapientē dicit:
 nisi uerba ī sūmisse genē sufficiēt:
 tā. ī tēperato splendētia. ī gran-
 di uehētia. ueris tamē rebus
 quas audiri oporteat adhibere.
Sed qui utriqz nō potest. dicat sa-
 pienter qd̄ non dicit eloquenter:
 potius q̄ dicat eloquētē qd̄ dicit
 isipienter. **S**i autē nec hoc quidē
 potest: ita cōuertet̄ ut nō solum
 sibi p̄mū cōparet. sed et prebeat
 alijs exemplū: et sit eius quasi
 copia dicendi. forma uiuendi. **S**ūt
 sane quidā qui bene p̄nūciare pos-
 sūt: qd̄ autē p̄nūcient extogitare
 nō possūt. **Q**uid si ab alijs sumāt
 eloquētē sapienterqz cōseptū mēo-
 ricqz cōmendēt. atqz ad pplm̄ pro-
 ferāt: si eā p̄sonā gerūt nō ip̄be-
 faciūt. **S**ic eī qd̄ p̄fō utile ē multi-
 p̄dicatores sūt ueritatis: nec ml-
 ti magistri. si vni⁹ ueri magistri
 id ip̄m dicāt oēs. et nō sint ī eis
 sassinata. **N**ec deterrendi sūt isti

Ca. xxix.

vocē ihēme. pphē per quē deus ar- 30.
guit eos qui furātur uerba eius
vniūsq; a ppxio suo. Qui enī furā-
tur alienū auferūt. uerbū autem
dei nō est ab eis alienū qui obtepe-
rāt ei. Potiusq; ille dicit aliena: q̄
cū dicit bene uiuit male. Quecū-
q; enī bona dicit. eius extogitari
vident̄ īgenio: sed ab eius mou-
bus aliena sūt. Eos itaq; dixit de-
us furari ūba sua. qui boni volūt
videri loquēdo que dei sūt: cū ma-
li sint faciendo que sua sūt. Nec sa-
ne ipsi dicūt bona que dicūt: si di-
ligent attendas. Quō enī dicunt
verbis: qd̄ negāt factis? Nō enī
frustra de talib; ait ap̄lus Cōfite-
te nosse deū: factis autē negant.
Modo ergo quodā ipi dicūt. et rur-
sus alio modo ipi nō dicūt: qm̄ v-
trūq; verū est qd̄ ait ueritas. De tali-
bus enī loquēs q̄ dicūt īquit fac-
te: que autē faciūt facē nolite. H̄
ē qd̄ ex ore illoꝝ auditis facite: qd̄
ī ope uidetis facē nolite. Dicūt ei īqt
nō faciūt. Ergo q̄ quis nō faciāt dicūt
tū. S; alio loco t̄es arguēs ipote īqt quō
potestis bona loqui tū sitis mali. Ac
ph̄ et ea q̄ dicūt qn̄ bona dicūt nō
ipsi dicūt: uolūtate sal; atq; opere
negādo qd̄ dicūt. Vñ cōtigit ut hō
disertus et mal; sermonē quo ue-
ritas p̄dicet̄ dicēdū ab alio nō di-
serto. S; bono ipse cōponat. Qd̄ cū
fit. ipse a seip̄o tradit alienū: ille
ab alieno accipit suū. Cū uē obōi
fideles bōis fidelib; hāt operā cō-
mēdāt utriq; sua dicūt: q̄ et de
ip̄oz est au; sūt illa q̄ dicūt: et
ea sua faciūt q̄ nō ipi cōponē po-
tuerūt. qui sedm̄ illa cōposite ui-

uunt. Sive autē apud pplm̄ uel a
pud quoslibet iā iāq; dicitur? sicut
qd̄ apud pplm̄ dicendū ul' ab eis q̄
uoluerūt aut potuerūt legendū ē
dictatur? orat ut de; sermonē bo-
nū det ī os eius. Si enī regina ca-
uit hester p̄ sue gēns tēporali salu-
te locutura apud regē. ut ī os eius
deus cōgruū sermonē daret? q̄
tomagis orare debet ut tale mun-
accipiat. q̄ p̄ eterna hōim salute
ī uerbo et doctrina laborat? Illi uō
qui ea dicturi sūt q̄ ab alijs accepe-
rūt: et anteq̄ accipiāt orent̄ p̄ eis
a quib; accipiūt ut eis detur qd̄
p̄ eos accipē uolūt: et tū acceperūt
orent ut bene et ipi p̄ferāt. et illi
ad quos p̄ferūt sumāt: et de p̄spe-
ro exitu dictōis eide grās agant.
a quo id se accepisse nō dubitet: ut
qui gloriat̄ in illo gloriēt̄ ī au;
manu sūt et nos et sermōes nri.
31. Longior euasit liber hic q̄ uolebā
q̄q; putauerā: sed legēt̄ ul' audi-
enti tui gratus ē. longus nō ē. Cui
autē longus ē: p̄ ptes eū legat.
qui habet uolūt cognitū. Quem uō
cognitōis ei; piget. de longitudine
non q̄rat. Ego tū grās ago dño
nro ihū xp̄o. q̄ ī hīs q̄tuor libris
nō q̄lis ego essem tui mltā desit.
sed qualis eē debeat q̄ ī doctrina
xp̄iana nō solū sibi sed alijs etiā
laborare studet. q̄tulatūq; potui
facultate disserui.

**Incipit retractacō b̄i augusti
de uera religione.**

Unc etiā de vera religioe libri scripti: in quo multiplicat et copiosissime disputat vnu verū deum id est trinitatē patre et filiū et spiritū sc̄m religione vera colendū: et q̄ta misericordia eius p̄ tēporalem dispensacōem concessa sit hoībus xpiana religio. q̄ vera religio est: et ad eundē cultū dei quē admodū sit hō quadā suauitate coaptandus. Maxime cōtra duas naturas manicheoz: hic liber loquitur. In hoc libro quodā loco. sic inq̄ tibi manifestū atq; p̄ceptū nullū errore in religione esse potuisse: si aiā pro deo suo nō coleret aiām. aut corp⁹ aut fantasmata sua. Hic aiā; pro vniūsa creatura incorporali posuit: nō loquēs more scripturarū. q̄ aiā; q̄ nō translato vtrūq; uerū velint itelligi nisi eā qua uiuunt aiālia mortalia. i. quib; et hoīes sūt q̄ diu mortales sūt. Paulo post autē eundē sensū breuiter sic melius q̄ cōplexus: ubi dixi. Nō ergo creature pota q̄ creatori seruiam⁹. nec euanescam⁹ i cogitacōib; n̄is: et p̄fecta religio est. Creaturā quippe vno nōie utraq; id est corpale spūaleq; significauit. Restat q̄ ubi dixi aut fantasmata sua: p̄pter qd̄ hic dixi nec euanescam⁹ i cogitacōib; n̄is. Itē q̄ dixi. ea est n̄is tēporib; xpiana religio quā cognoscē ac sequi securissima ac certissima salus est. Secūdu hoc nomē dictū est. nō sc̄dm ipsam rem au⁹ hoc nomē est. Nā

res que nūc xpiana religio nūcupatur erat et apud antiquos. nec defuit abūcio geneis hūani quousq; ip̄e xp̄us ueniret i carne vñ vera religio que iā erat cepit appellari xpiana. Cū enī eū post resurrectionē ascensionēq; i celū cepissent apli p̄dicare et plurimi crederēt: p̄mū apud anthiochiā sicut scriptū est appellati sūt discipuli xpiani. **P**roterea dixi hec ē n̄is tēporib; xpiana religio: nō quia p̄orib; tēporib; nō fuit. sed quia a posteriorib; hoc nomē accepit. Alio loco. itē de iḡ i q̄ in hec q̄ sequit̄ diligētē et p̄c̄ptū potes: tales enī adiuuat deus. **Q**uō nō ita itelligendū est. q̄ si t̄mō tales adiuuet. tū adiuuet etiā non tales ut sint tales. id est ut diligēt et p̄c̄ querāt tales autē adiuuat ut iueniāt. Itēq; alibi. deinde iḡ iā erit cōsequens ut post mortem corpale quā debem⁹ p̄cō p̄modo nec tēpore suo atq; ordie suo h̄ corpus restituat p̄stine stabilitati. **Q**uō sic accipiendū est. q̄a etiā p̄stina stabilitas corpis quā peccādo amissim⁹. habebat tantā felicitatē. ut i defectū nō vergeret senectuas. **H**ic ergo p̄stine stabilitati restituitur hoc corpus i resurrectione mortuorū: sed habebit āplus ut nec alimentis tēporalib; sustentet̄. sed sufficiencia uiuificet̄ solo spū cū resurrexerit i sp̄m uiuificatē quā causa etiā spūale erit. **I**llud autē qd̄ p̄mū fuit q̄uis nō moriturū. licet hō peccasset. t̄n aiāle factū est hoc est i aiām uiuētē. **E**t alibi. **V**sq; adeo iḡ p̄cōm volūtariū malū est: ut nullomō sit p̄cōm. si nō

fit uoluntariū. Potest uideri falsa
hec diffinitio: sed si diligēter disau-
riatur iuueniet esse uerissimā. **P**ctm
quippe illud cogitandū est. qd tm-
nō pctm est. nō qd est etiā pena
pctā: sicut supius ostendi cū qdā
cōmēorare ex libro tertio de libero
arbitrio: q̄uis et illa q̄ nō imeri-
to nō uoluntaria pctā dicitur: q̄a
uel a nescientib; uel a coactis pe-
tratur. nō **l**oīno possūt sine uolū-
tate cōmitti: qm̄ et ille qui peccat
ignorās uoluntate utiq; facit. qd nū
faciendū nō sit putat eē faciendū.
Et ille qui cōcupiscere aduersus spi-
ritū carne nō ea que uult facit: cō-
cupiscit quidē nolens. et i eo nō
~~facit q̄ uult: cōcupiscit quidē nolens~~
~~et i eo nō facit qd uult: sed si uiat:~~
cōcupiscētie cōsentit uolens et in
eo nō facit nisi qd uult. liber scilicet
iusticie. seruus q; pctā. **E**t illud qd
i paruulis dicitur originale pctm.
tū adhuc nō uiatur arbitrio uolū-
tatis. nō absurde etiā uocat uolū-
tariū: quia ex pmi hoīs mala uo-
luntate cōtractū. factū est quodā-
mō hereditariū. **N**ō itaq; falsū ē
qd dixi usq; adeo uoluntariū pctm
malū est: ut nullomō sit pctm
si nō sit uoluntariū. **I**deo gracia dei
nō solū reatus oīm pteritor; solu-
tur i oībus qui baptisant i xpo
qd fit spū regeneracōis: uerū etiā
in grandib; uolūtas ipa sanatur
et pparat a dño. qd fit spū fidei et
caritatis. **A**lio loco i eo qd dixi de
dño ihu xpo nichil egit ui. sed oīa
suadendo et monēdo nō michi oc-
turerat. q̄ uendētes et ementes
flagellando eiecit de templo. **S**ed

quid aut hoc q̄ntū ē. q̄uis et demo-
nes nolētes ab hoīb; nō suasionis
sermone. **S**ed vi p̄tatis eiecerit. **I**
Itē alio loco. **P**rius i q̄ isti sequendi
sūt qui unū sūmū uerū deū et solū
colendū esse dicit. **S**i apud hos ue-
ritas nō eluxerit: tūc demū migra-
dū est. **S**ed ita potest uideri dictū:
quasi de hui; religionis ueritate du-
bitaueri. **D**ixi autē sicut ei cogru-
ebat ad que scribebā. **S**ic enī dixi.
si apud hos ueritas nō eluxerit.
nichil dubitās q̄ apud eos eluxerit:
quē admodū ait ap̄lus. **S**i
xp̄s resurrexit: nō utiq; dubitās
q̄ resurrexit. **I**tē q̄ dixi miracula
illa. nec i nra tēpora durare pmis-
sa sunt. ne aīa semp uisibilia q̄
reret. et eoz cōsuetudie frigeret
genus hūanū quoz nouitate fla-
grauit. uerū est quidē: nō enī nūc
usq; tū manus i ponit baptisatis.
sic accipiūt spm̄ sanctū. ut loquāt
linguis oīm gentiū. aut nūc usq;
per umbrā transeūtū p̄dicatoz
xp̄i sanāt infirmi. et si qua talia
nūc facta sūt que postea cessa se
māifestū est: sed nō sic accipiendū
est qd dixi. ut nūc in xp̄i noīe fieri
miracula nulla credant. **N**ā et
ego ip̄e qm̄ ipsum scripsi tibi ad
mediolanēsū martirū corpa in
eadē ciuitate tecū illuminatū fuisse
iā nonerā: et alia nonnulla q̄ha tū
multa etiā istis tēporib; fuit. ut
nec oīa cognosce nec ea q̄ cognosti-
mus enumerare possim. **E**t alio
loco illud qd dixi sicut ait ap̄lus.
oīs ordo a deo est: nō eis dē uerbis
dixit ap̄lus hoc. q̄uis eadē uide-
atur esse sententia. **A**ut quippe il-

le. Que autē sūt: a deo ordinata sūt.

Et alibi. Proxius inq̄ nemo vos fallat. Quidq̄ recte vituperat: in melioris cōparatōe respuit. Hoc de naturis atq̄ substācijs dictū est: in de enī disputabat̄ nō de hōis actōibz atq̄ p̄cijs. **N**ecq̄ alibi. Sed nec sic q̄ dem̄p̄ ab hōie hō diligēdus ē. ut diligūtur carnales fructes: uel filij uel cōiuges uel quiq̄ cognati. aut affines aut ciues. Nā et ista dilcō temporalis est. Nō enī ullas tales necessitudies haberem⁹ q̄ uel nascendo uel moriendo cōtingūt: si natā nra ī preceptis et ymagine dei manens ī istā incorruptionē nō relegaret. Hūc sensū proxius īprobo: quē iam superius īprobaui ī p̄mo libro de genesi cōtra manicheos. Ad hoc ē ducit ut credatur illi cōiuges p̄mi nō generaturi posteros hōies nisi peccassent: tāq̄ necesse fuit. ut morituri gignerētur. si de cōabitū maris et femine gignerēt. Nō dū cū uiderā fieri potuisse. ut nō morituri de nō morituris nascerēt: si p̄cō illo magno nō mutaret̄ īn deteri⁹ hūana natura. Ac per h̄ si et ī parentibz et ī filijs fecūditas et felicitas māsisset: usq̄ certū scōrum nūm quē predestinauit deus nascerētur hōies nō parentibz succēsuri moriētibz. sed cū uiuētibz regnaturi. Essent ergo etiā iste cognationes atq̄ affinitates: si nullus delinq̄ret. nullusq̄ moriētur. **I**te alio loco. Ad unū deū tendētes īq̄ et ei vni religātes aiās nras vnde religio dicta credit̄: oī sup̄sticōe tarcam⁹. In hīs uerbis meis: ratio que reddita est. vnde dicta sit re-

ligio. plus michi placuit. Nā nō me fugit aliā nōis hui⁹ originē exposuisse latini sermōis auctores: q̄ inde sit appellata religio q̄ religit̄. Qd uerbū cōpositū est a legendo. id est eligendo: ut ita latinū uideatur religio sicut eligo. **I**n ap̄it̄ libri **v̄ti** aug⁹ de vera religione.

Quoniam oīs uite bone ac beate via ī vera religioe sit cōstituta. qua vn⁹ deus colit̄: et purgatissima pietate cognoscatur p̄ncipiū naturaz oīm a quo vniuersitas et īchoatur et p̄fiat̄ et cōtinēt̄: hinc euēdētus error dephendit̄ corū p̄lōz q̄ multos deos colere q̄ vnū verū deum et dñm oīm maluerūt. q̄ eoz sapientes quos philozophos uocant. scolas habebāt dissentietes et tēpla cōia. Nō enī uel p̄lōs uel sacerdotēs latebat de ipoz deoz natura q̄ diuersa sentiret̄: tū suā quisq̄ opinione publice p̄fiteri nō formidaret. atq̄ oībus si posset p̄suadē moliretur. Omnes tamē cum sectatoribz suis diuisa ad aduersa sententiabz: ad sacra cōia nullo phibēte ueniebāt. Nō nūc agit̄ quis eorū senserit veri⁹: sed certe illud satis q̄tūm michi uidet̄ apparet aliud eos ī religioe suscepisse cū p̄lō: et aliud eodē ipso p̄lō audiente defendisse p̄uati. Socrates tñ audacior ceteris fuisse phibetur. iurando per tantē quēlibet. et per lapidē quēlibet. et qd qd iuratio esset ī promptu. et quasi ad manū occurrisset. Credo itelligebat qua-

liaūq; opera nature q̄ admūstrā
tedina. puidētia gignētur. mul
to q̄ hōim et quozlibet opificum
ēē meliora. et ideo diuis honoibz
digniora. q̄ ea q̄ intēplis colebāt:
nō quo vere lapis et canis esset.
colenda sapientibz. sed ut hoc mō
itelligerēt qui possent tāta super
sticōe demersos ēē hōies. ut emer
gētibz hic esset tam turpis demō
strandus gradus: ad quē venire
si puderet. viderēt q̄tomagis pu
dendius esset ī turpiore cōsistē.
Simul et illos qui mūdū istum
visibile sūmū deū esse opinabā
tur. admonēbat turpitudis sue.
doctēs esse cōsequēs. ut quilibet
lapis tāq; sūmū dei p̄tāla iure
coleretur. Qd si extraheretur sen
tentiā mutaret: et vnū deū quere
rent quē solū supra mētes nūās
esse. et a quo oēm aiām et totum
istū mūdū fabricatū postea sua
uius ad legendū q̄ potētius ad
psuadēdū scripsit plato. Nō ē sic
isti nati erāt. ut populoz ipsoꝝ
opinionē ad verū cultū veri dei
a simulachroz supsticōe atq; ab
huius mūdi vanitate cōuerterēt.
Itaq; et ipse socrates cū populo
simulachra venerabat: et post
eius dāpnationē mortēq; nemo
ausus est iurare per eā. nec ap
pellare quēcūq; lapidē iouē. sed
hec t̄m nō mēcorie lris q; cōmen
dare. Qd vtrū timore an aliqua
cognicōe tempoz feterit: iudica
re nō meū est. Illud tantē fidētis
sime dixerū pace horū oīm qui e
ozū libros p̄uicaciter diligunt.
xpianis temporibz: q̄ nam reli

gio potissimū tenēda sit. et que ad
veritatē ac beatitudinē via. nō ēē
dubitandū. Si enī plato ipse viuet
et me iterrogātem nō aspernāct.
uel potā? si quis eius discipulus
eo ipso tēpore quo viuebat. cū sibi
ab illo psuaderetur. nō corporeis o
culis. sed purā mēte veritatē viderē.
cū quāq; aiā ihesisset. eā beatam
fieri atq; p̄fectā: ad quā p̄cipiēdā
nichil magis īpedire q̄ vitā libi
dinibz deditā et falsis ymaginibz
verū sensibiliū que nobis ab hoc se
sibili mūdō p̄ corpus īp̄esse. vari
as opiniones errores q; generaret:
q̄ obrē sanandū ēē aūm ad itūcēdā
īcōmutabile verū formā. et eodē mō
semp̄ se habentē atq; vndiq; sui si
mūdem pulchritudinē nec distenta
locis. nec tēpore variatā. sed vnū
atq; idem omī ex parte seruātē quā
nō crederēt esse hōies. cū ipsa vere
sūmeq; sit. cetera nasci. occidē. fluē.
labi. et t̄m inq̄ntū sunt ab illo eter
no deo. per eius ueritatē fabricata
constare: ī quibz aiē t̄m rationali
et itellctuali datū. ut eius eterni
tatis cōtemplacōe p̄fruat. atq; af
ficiat. ex ea eternāq; vitā possit mē
veri. sed dū nascētiū atq; trāscun
tū verū amore ac dolore faciat.
et dedita consuetudī huius vite at
q; sensibus corpis ianibz vānescat
ymaginibz. iridet eos qui dicūt
esse aliqd. qd neq; istis videat. oai
lis. nec ullo fantasmate cogitēt:
sed mente sola et itelligētia cerni
queat. Cum ergo hec sibi a magis
tro psuaderetur. si ex eo q̄reret ille
discipulus. vtrū si q̄s q̄ existeret uir
magnus atq; diuus qui talia po
pulis psuadet. credēda saltē si p̄a

pe no valeret ut si qd posset pape no
 pius opionibz multitudis impli-
 cari vulgaribz obviaretur erroribz.
 tu dinis honoribz dignu iudicaret:
 responderet credo ille. nec posse hoc
 ab hoie fieri. nisi que forte ipa dei
 virtus atqz sapia ab ipsa reru na-
 tura exceptu. nec homin magisterio
 sed itima illuminatioe ab itunabi-
 lus illustratu tanta honestaret gra.
 tanta firmitate roboraret. tanta
 deniqz maiestate subuehet. ut oia
 contempnido que prau hoies tu-
 piut. et oia ppetiando que hoies
 aut. et oia faciendo q mirant. ge-
 nus huana ad tam salubre fidem
 sumo amore atqz auctoritate con-
 uertet. ¶ De honoribz vero ei frus-
 tra se consuli: tu facile possit existi-
 mare quati honores debeat sapi-
 entie dei. qua gestate ille et guber-
 nate pro vera salute generis hu-
 ni magnu aliqd ppiu et qd supra
 hoies esset mereret. Que si facta
 sut. si leis monimentisqz celebrat.
 si ab vna regioe terrar. i qua sola
 vnus colebat. deus. et ubi tale nal-
 ta oportebat. per totu orbē terraru
 missi electi viri virtutibz atqz ser-
 monibz diu amoris incendia co-
 titarut. si confirmata saluberrā
 disciplina illuminatas terras pos-
 teris reliqrut. et ne de pteritis lo-
 quar. que potest quisqz no credere.
 si hodie per gētes pplosqz pdicatur.
 i pncipio erat ubi et uerbu erat a-
 pud deū. et deus erat uerbu. hoc e-
 rat i pncipio apud deū. oia per ipm
 facta sut. et sine ipso factu ē nichil.
 si ad hoc pncipiū. diligēdū. pfru-
 endū. ut quā sanct. et tante lūa

hauriende. metis acies coualescat.
 dicit auaris nolite vobis condere
 thesauros in terra ubi tinea et ru-
 bigo exterminat. et ubi fures effodi-
 unt et furatur. sed thesaurisate
 vobis thesauros i celo. ubi neqz
 tinea neqz erugo exterminat. neqz
 fures effodiūt. ubi enī est thesau-
 rus tuus ibi est et cor tuū. Dicit
 luxuriosis. qui semiat i carne de
 carne metet corruptionē. qui se-
 minat i spū. de spiritu metet vi-
 tā eternā. Dicitur supbis. qui se
 exaltat humiliabit. et qui se humili-
 at exaltabit. Dicit iurandis. ac-
 cepisti a lapā: para alterā max-
 illā. Dicitur discordiosis. diligi-
 te i inimicos vros. Dicit supstia-
 sis. regnū dei ita vos est. Dicit
 aurosis. nolite q̄rere q vident. s̄
 que no videtur q enī vident. tem-
 poralia sūt que aut no videtur
 eterna. Postremo dicit oibus. no-
 lite dilige mūdū. qm̄ ea q in mū-
 do concupiscētia carnis ē. et concu-
 piscētia oculoꝝ. et ambitō seculi:
 si hec per totū orbē iā pplis legūt.
 et veneratōe libētissime audiūt.
 si post tantū sanguī. tātos ignes.
 tot crucez martir. tāto fertilius
 et vberius usqz ad barbaras nati-
 ones ecclesie pullularūt: si tot iu-
 uenū et virginū milia cōtēpnen-
 tiā nuptias casteqz viuētiā iā
 nemo mirat. qd cū fecisset plato
 usqz adeo pueri s̄ tēporū suoz tenu-
 it opinione. ut phibeat sacrificas-
 se nature. ut tāqz p̄tā illud abo-
 leret. si hec sic accipiūt. ut quō
 antea talia disputare. sic nūc cō-
 tra disputare mōstruosū sit. si tā-

li pollicitationi atq; sponsioni p oēs
terrariū partes quas hoīes incolūt
sacra xpiana tradūtur. si hec coti-
die legunt i ecclēsijs et a sacerdo-
tib; exponūtur. si tondūt pectora
qui hec implere conāt. si tam inu-
merabiles aggrediūtur hāc viā
ut desertis diuicijs et honorib; h; mōdi
ex omī hoīm genē vni deo sūmo
totā vitam dicare volētū deserte
quodā insule ac multarū terrarū
solitudo cōpleat. si deniq; p vrbes
atq; oppida. castella vicōs. agros.
etā villasq; puatas i tantū ap-
te suadet et appetit. a terris auer-
sio et i vnū deū uerūq; cōuersio.
ut cotidie p vniūsum orbē huma-
nū genus vna pene voce responde-
at sursū cor se habē ad dñm. quid
adhuc ossitā? a pulā hesternā
et i mortuis pecudib; dina eloq;
a pserutam? Si qñ autē ad dispu-
tationē uenit. platonico noīe o-
ra crepāta. q̄ pectus vero plenū
magis habē gestim. Qui ergo
sensibile istū mūdū cōtēpnē. et a-
nimā utute purgandā sūmo deo
subicē atq; subiūgē vanū a ma-
lū putāt. aliaratiōe refellendi sūt
si tñ cū hīs dignū est disputare.
Qui autē bonū et appetendū fa-
tent. cognoscāt deū et credāt eo.
p quē populis iā oībus hec credē-
da psuasā sūt. qd utiq; ab ipis fi-
eret si tantū valeret. aut si non
fieret. crīmē iuidētie vitare nō
possent. Ergo cedāt ei a quo factū
est. nec curiositate aut iāniac-
tācia ipediātur quo min; agnos-
cāt qd iter sic iter paucorū timidas
cōiecturas et manifestā salutem

correctionēq; p̄loz. Illi enī si reui-
uiscerēt quoz isti nōib; glorianē.
et iuenirēt refertas ecclēsijs. tē-
pla deserta a cupiditate bonoz tē-
poraliū atq; affluētū. ad spem vi-
te eterne. et bona tēporalia et intel-
ligibilia vocari. et curē hūanū
genus: dicerēt fortasse si tales ef-
sent q̄les fuisse mēozant. Hec sūt
que nos psuadē p̄lis nō ausi su-
mus: et eoz p̄caus cōsuetudinū
cessim. q̄ illos i nrām fidē volū-
tatēq; traduxim. Ita si hāc vitā
illi viri nobiscū rursus agē potu-
issent: viderēt p̄fecto tū aucto-
ritate facili cōsulēt hoībus:
et paucas mutatis iūbis atq; sen-
tēns xpiani fierēt. si p̄leiq; recē-
tiorū nrōzq; tēporū platonū fece-
rūt. Aut si hoc nō facerēt: ne fate-
rēt in supbia et iuidia i manen-
tes: nescio utrū possent ad ea ipa
que appetenda et desiderāda esse
dixerāt cū istis sordib; viscoq; re-
uolare. Nā tercio vicio curiositatē
i pronatandis deonib; quo isti max-
ime cū quib; nūc agūt pagani xpī-
ana salute reuocant. q̄a nimis pu-
erile est. nescio utrū tales illi ipedi-
rent viri. Sed quoquomō se habe-
bat philozophoz iactācia: illud
cuius intelligere facile est religio-
nē ab eis nō esse q̄rendā. qui eadē
sacra suscipiebāt cū p̄lis. et de suo-
tū deoz natura ac sūmo bono diu-
sas cōtrariasq; sentētiās i scolis su-
is eadē teste multitudie p̄sonabāt.
Q̄ si hoc vnū tm viciū xpiana dis-
ciplina sanātū videm. ineffabili
laude p̄dicandā esse neminē negāre
oporteret. Hec sēs nāq; tā inuābiles

a regula xpianitatis auerſe: reſ-
tes ſunt nō admitti: ad cōitanda
ſacramēta eos qui de p̄re deo et ſa-
pientia eius et munē dīno aliter
ſentiūt. et hōibus p̄ſuadē cōnāt:
q̄ veritas poſtulat. Sic enī credit
et docet qd̄ eſt hūane ſalutis caput
nō aliā eſſe philozophiā id ē ſapie
ſtudiū et aliā religionē: tū h̄j quo-
rū doctrinā nō approbam⁹ nec ſacra-
mēta nobiſcū cōitant: qd̄ i illis mi-
nus mirandū eſt qui eoz quoq̄ ſac-
mentoz ritu diſpares eſſe voluerūt.
ſicut neſcio qui ſerpētini qui appel-
lātur ſicut manichei. ſicut alij nō
nulli: ſed i illis magis aduertēdū
hoc magis q̄ p̄dicandū qui paria
ſacramēta celebrātes. tñ quia ſen-
tentiā diſpares ſūt. errores ſuos a-
nimofius defendē q̄ caucius cor-
rigē maluerūt. excluſi a catholica
religiōe et a participatōe q̄uis
pariū ſacramētoz p̄pria vocabu-
la p̄prios q̄ cōuentus nō i ſermōe
tñ. ſed etiā in ſup̄ſtitōe meruerūt.
ut fotini et arriani multiq̄ p̄tere-
a. Alā de h̄is qui ſaſmata fecerūt
alia queſtio eſt. Poſſet enī eos arca
dñica uſq̄ ad tēp⁹ ultīe v̄tilatōis ve-
lut paleas ſuſtinere: niſi v̄to ſu-
perbie nimia leuitate ceſſiſſent
et ſeſe a nobis ultro ſeparaiſſent.
Iudei vero q̄uis vni dīpotenti de-
o ſupplicēt: ſola tñ tēporalia et vi-
ſibilia bona de illo expectātes. ru-
dimēta noui ppli ab hūilitate ſur-
gētia i ipſis ſuis ſcripturis nimia
ſecuritate noluerūt adūtere: atq̄
ita i veterē hōie remāſerūt. Que
cū ita ſint. neq̄ i cōfuſiōe pagano-
rū. neq̄ i purgamentis hericoz. ne-

q̄ i languore ſaſmaticoz. neq̄ i ce-
ritate iudeozū q̄renda religio eſt:
ſed apud eos ſolos qui xpiani catho-
lica uel orthodoxi nōināt. id eſt i
tegritatis cuſtodes et recta ſectā-
tes. Nec enī eccleſia catholica per
totū orbē valide lateq̄ diſfuſa oī-
bus eritātibz v̄tit ad p̄uectus ſu-
os: et ad eoz correctionē tū euigi-
lare voluerit. V̄tit enī gentibz ad
materiā operatōis ſue. Hereticas
ad p̄bationē doct̄ne ſue: ſaſmati-
tis ad documētū ſtabilitatis ſue.
iudeis ad cōparatōez pulchritudis
ſue. Alios ergo mutat. alios exclu-
dit alios r̄liq̄t alios āncedit. S̄bz
tñ gratie dei p̄tiapande dat p̄tia-
tem: ſiue illi formandi ſit adhuc
ſiue reformandi. ſiue colligendi.
ſiue admittendi. Carnales autē
ſuos id eſt viuētes aut ſentientes
carnalit t̄q̄ paleas tolerat: q̄
bus i arca frumētū tuāiora don-
talibz tegm̄ibz exuant. Sed quia
i hac arca pro volūtate quiſq̄ ut
palea uel frumētū eſt: t̄ā diu ſuſ-
tinet p̄tām aut error au⁹ libet.
donec aut accuſatōre iueniat.
aut prauā opinionē p̄tinaci a-
nimofitate defendat. Excluſi at
aut p̄tendo redeūt. aut i neq̄a-
am male liberi defluūt ad āmo-
nicionē nr̄e diligētie: aut ſaſma
faciūt ad exatationē pacienae
nr̄e: aut heresiū aliquā gignūt
ad examē ſiue occaſionē noſtre
itelligētie. In ſt exitus xpiano-
rū carnaliū: qui nō potuerūt tor-
rigi aut ſuſtineri. Sepe enī ſiuit
diua p̄uidētia p̄ nōnullas nimi-
um turbulētas carnaliū hōim

seductores expelli de congregacione christi-
ana etiam bonos viros. Quia contu-
meliam uel iniuriam suam cum pacatissi-
me pro ecclesie pace tulerit. neque
ullas nouitates uel schismatis uel
heresis moliri fuerit: docebunt
hominibus quod uero affectu et quantitate sin-
ceritate caritatis deo seruandum sit.
Talium igitur uirorum propositum est. aut
sedatis remeare turbulentiis: aut si
id non sinatur. uel eadem tempestate
perseuerare. uel ne suo reditu talis
aut seuior oriatur. tenet uolunta-
tem consulendi etiam eis ipsis quorum
motibus perturbacionibusque cesserunt.
sine ulla contumacia: segregacione
usque ad mortem defendentes. et testimo-
nio uiuantes eam fide quam in ecclesia
catholica predicari sciunt. Hos coro-
nat in occulto deus in occulto uides
Karum hoc uidetur genus: sed tamen ex-
empla non desunt. primo plura sunt
quod credi potest. **I**ta omnibus generibus
hominum et exemplorum ad animarum cu-
rationem et ad institutiones spiritualis
populi uisum divina prouidentia. **O**rob-
re tamen ante paucos annos. promiserunt
tibi scribere carissime michi romanice.
quid de uera religione sentiret: te-
pus non esse arbitratus sum post-
quam tuas acerrimas interrogaciones
sine ullo certo fine fluctuare ea
caritate qua tibi obstrictus sum diu-
tius sustinere non possem. **R**epudi-
atis igitur omnibus qui neque in sacris
philosophantur. nec in philosophia
consecrantur. et hiis qui uel praua
opinionem. uel aliqua similitudine
superbientes a regula et ratione
ecclesie catholice deuiant. et
hiis qui suarum scripturarum lumen

et spiritualis populi gratiam quod nouum tes-
tamentum uocatur habere noluerit
quos quanta potius breuitate perstrin-
xi: tenenda est nobis christiana iugiter
o et eius ecclesie uocatio quia ca-
tholica est et catholica uocatur.
non solum a suis uerum etiam ab omnibus
inimicis uelint nolint enim ipsi quod
heretici et schismatici alijque quoniam non
cum suis sed cum extraneis loquuntur.
catholicam nihil aliud quam catholi-
cam uocant. Non enim possunt intelli-
gi: nisi hoc eam nomine discernant quo
ab universo orbe nuncupatur. **H**uius
religionis sectande caput est histo-
ria et prophetia dispensacionis tempo-
ralis diuine prouidentie pro salute
generis humani in eternam uitam re-
formandi atque reparandi. **Q**ue
tamen credita fuerit mente purgabit.
Dicitur modus diuine preceptis conual-
tus et ydonea faciet spiritualibus pro-
cipiendis que nec preterita sunt nec
futura. sed eodem modo semper manentia.
nulli mutabilitati obnoxia.
id est unum ipsum deum patrem filium et
spiritum sanctum: qua trinitatem quantum in
hac uita datum est cognita. omnis
intellectualis et animalis et corporalis
creatura ab eadem trinitate
creatrice esse in quantum est et ordina-
tissime administrari sine ulla du-
bitacione perspicitur: non ut aliam par-
tem totius creature fecisse intelligatur
pater. et aliam filius. et aliam
spiritus sanctus. sed et simul omnia et u-
nquamque naturam patris fecisse pro
filium in dono spiritus sancti: omnis est res
uel substantia uel essentia. uel si-
quo alio uerbo melius enunciat.
simul habet heretria. ut et unum a

liqđ sit. et specie p̄ua discernatur
 a ceteris et rerū ordinē nō excedat
 Quo cognito satis apparebit. q̄ntū
 hō assequi potest. q̄ necessarius
 et iunctis et iustis legalibz deo et
 dño suo cūcta subiecta sint. Ex q̄
 illa oīa q̄ p̄mo credidim⁹ nichil
 nisi auctoritate secuti. parū sic
 itelligūtur ut videam⁹ ēē certissi-
 ma. parū sic ut videam⁹ posse fi-
 eri atq; ita fieri oportuisse: dolca-
 musq; illos hec nō credētes. qui
 nos antea credētes irridere q̄ no-
 bis ai credē maluerūt. Nō enī iam
 illa hoīs sacrosā sc̄ptio et uirgīs
 partus. et mors filij dei pro nobis
 et resurrectō a mortuis. et i celum
 ascensio. et cōfessus ad dexterā patris
 et patris abolitio. et iudicij dies et
 corporū resurrectō. cognita eterni-
 tate trinitatis et mutabilitate
 creature credūt tū et nō etiā uidi-
 catur ad sūmū dei misericōdiā. quā gñi-
 hūano. exhibet. ptine. Sed qm̄ ve-
 rissime dictū est oportet multas
 hereses esse ut p̄bati manifesti fiāt
 intra uos: utam̄ etiā istodine pro-
 uideat beneficium. Ex hīs enī hoībz
 heretici sūt qui etiā si essēt i ecclia
 nichilomin⁹ errarēt. Cū at foris sit
 plurimū profūt nō verū docēdo qđ
 nesciūt: sed ad verū q̄rendū carna-
 les et ad verū apericndū spūales
 catholicos excitando. Sūt enī inuā-
 biles i sancta ecclia deo p̄bati uiri: s;̄
 manifesti nō sūt iter nos qđ diu ipe-
 ritie nēc tenebris delectati dormiūt
 malūm⁹ qđ lucē ueritatis itueri.
 Qua p̄pter multa ut dicē dei uideāt
 et gaudeāt: per hereticos de sompno
 excitant. Utam̄ ergo etiā hereticis

nō ut eorū approbam⁹ errores: sed
 ut catholicā disciplinā adūsus eo-
 rū insidias asserētes. uigilātores
 et cauciores sim⁹ ecclia si eos ad sa-
 lutē reuocare nō possum⁹. Credo
 autē affuturū deū: ut ista sc̄ptura
 p̄cedēte pietate legētibz bonus nō
 aduersus vnā aliquā. sed adūs⁹
 oēs prauas falsas opiniones pos-
 sit ualē. Contra eos tñ potissimū
 est insatuta qui duas naturas ul-
 substācias singulis p̄ncipis adūs-
 sus iuicē rebelles ēē arbitrat. Of-
 fensi enī q̄busdā rebz et rursus qui
 busdā delectati: nō carū quibz of-
 fendūtur: sed carū quibz delectāt
 uolūt esse auctore deū. Et cū cōsue-
 tudine suā uincē nequunt: iā car-
 nalibz laqueis irretiti. duas esse
 aīas in vno corpe existimāt: vnā
 de deo que naturalit̄ hoc sit qđ ipe-
 alterā de gēte tenebrarū. quā de-
 nec genuerit. nec fecerit. nec ptu-
 lerit. nec abiecerit. sed q̄ suā uitā.
 suā terrā. suos fetus et aīalia suū
 postremo regnū habucit: i genitū
 qđ p̄ncipiū. sed quodā tēpore aduer-
 sus deū bellasse. Deū autē qui aliud
 qđ faceret nō habēt. et quō alit̄ pos-
 set hosti resistē nō iueniret necessi-
 tate oppressū misisse huc aīam bo-
 nā et qđā pticulā substācie sue tu-
 ius cōmixtione atq; miseria hostē
 tēperatū esse sōpniant et mūdum
 fabricatū. Neq; nūc eorū opiones
 refellim⁹ qđ parū iā fecim⁹ ptim
 qñ deus siuerit faciem⁹: sed in hoc
 opere quō adūsus eos fides catho-
 lica tuta sit. et quō nō pturbēt aīm
 ea quibz cōmoti hoīes i eorū redūt
 sentēciā rationibz quas dñs dare

dignat' qntū possum' demonstram'
Illud sane ī p'mis tenere te volo q'
bene nosti aūm meū. nō hoc me fu-
giende arrogācie gracia quasi so-
lēpniter dice. qd'q' ī hīs lris erro-
ris īueniri poterit hoc solū michi
esse tribuendū: qd'q' autē verum
et cōuenient expositū vni oīum bo-
noz munerū largitori deo. **E**xob-
re sic tibi māifestū atq' p'ceptum
nullū errore in religione ēē potu-
isse. si aīa pro deo suo nō coleret a-
nīmā. aut corpus. aut fantasma-
ta sua. aut hoz aliqua duo cōiūc-
ta. aut certe simul oīa: sed in hac
vita societati generis hūani sine
dolo tēporaliter cōgruēs. eterna
meditaret' vniū deū colens. Qui
nisi p'maneret īcōmutabilis: nīl-
la mutabilis natura remaneret.
Mutari autē aīam posse nō qdē
localit'. sed tamē tēporalit' suis af-
fectiōibus quisq' cognoscit: corp'
vero et tēporibz et locis esse muta-
bile. cuiq' adūtere facile est. Fan-
tasmata porro nichil sūt aliud. q'
de specie corpis corporeo sensu at-
tracta figmenta. **Q**ue mēoriemā
dare ut accepta sūt. uel partiri.
uel multiplicare. uel cōtrahē. uel
distendē. uel ordinare uel pturbāe
uel quolibet modo figurare cogitā-
do facillimū est: sed cū verū qrit'.
cauere et vitare difficile. **N**ō ergo
creature potius q' creatori seruiā-
mus: nec euanescam' ī cogitāci-
bus nrīs. **H**ec p'fecta religio ē. **E**-
terno enī creatori adherentes: et
nos eterni efficiamur necesse est.
Sed quia hoc aīa p'ctis suis obru-
ta et īplicata per seipam videre

ac tenē nō posset. nullo ī rebz hūā-
nis ad dina capessenda īterpo-
sito gradu per quē ad dei silitu-
dinem eterna vita hō niteretur:
īeffabili misēdia dei tēporali dis-
pensacōe per creaturā mirabile
sed tamē eternis legibz seruicē
ad cōmēoracionē p'me sue p'fec-
teq' nature parti singulis hōibz
parti vero ipi hōim generi sub-
uenit. **E**ta est nrīs tēporibus
xp'iana religio: quā cognoscē ac
sequi securissimā ac certissima sal'
est. **D**efendi autē adūsus loq'cēs
et aperiri q'rentibz multis modis
potest oīpotente ipō deo p'seipm
demonstrante que vera sunt: et ad
hec ītuenda et p'cipienda bonas
uolūtates per bonos angelos et
quoslibz hōies adiuuāte. **C**omo-
autē quisq' vtit': quē videt con-
gruē hīs cū quibz agit. **E**go ita
q' diu multūq' cōsiderās quales
oblatiōes. et quales q'rentes ex-
pertus sim. uel qualis ipē. siue
cū latrare siue cū q'rere fuerim:
hoc modo michi vtendū putauī.
Que vera ēē p'spexeris tene. ecclē
sic catholicē tribue: que falsa res-
pue et michi qui hō sum ignosce.
Que dubia crede. donec aut respu-
cnda esse. aut vera esse. aut sep-
credenda ēē uel ratio doceat uel
p'cipiat auctoritas. **I**ntende
igit' ī hec que sequūtur diligētī
et pie q'tū potes. **T**ales enī adiu-
uat deus. **N**ulla vita ē que non
sit ex deo: quia deus vtiq' sūma
vita est. et ipē fons vite. **N**ec au-
qua vita īquātū vita ē malū ē:
sed īquātū verget ad mortē a'ozs

autē vite nō est nisi nequitia. Que
 ab eo qđ ne qđqđ sit dicta est: et ideo
 nequissimi hoīes nichil hoīes ap-
 pellātū. Vita ergo volūtario affcū
 deficiens ab illo qui eā fecit. et cui
 essentia fruebat. et volens cōtra le-
 gem dei frui corpibz quibz deus eā
 prefecit vergit ad nichilū. et hec ē
 neqcia nō quia corpus iā nichil ē.
Nam et ipm̄ habet aliquā cōcordi-
 am partū suarū: sine qua oīno
 esse nō posset. Ergo ab eo factū est
 et corpus qui oīs cōcordie caput
 est. Habet corpus quandā pacem
 sue forme: sine qua nichil p̄sūb-
 esset. Ergo ille est et corpus cōditōr
 a quo oīs pax est: et qui forma ē
 infabricata atq; oīm formosissimā
Habet aliquā specie sine qua cor-
 pus nō est corpus. Si ergo q̄ritur
 quis instituerit corpus ille q̄rat
 qui est oīm speciosissim⁹. Oīs ei
 species ab illo est. Quis autē est
 hic nisi vnus deus vna ueritas.
 vna salus oīm. et p̄ma atq; summa
 essentia: ex qua ē oīne qđqđ ē in-
 quātū est. quia iqn̄tū est qđqđ est
 bonū est. Et ideo ex deo nō ē mors.
Nō enī deus mortē fecit: nec leta-
 tur i perditōe uiuoz. Qm̄ summa
 essentia esse facit oīa qđ est: vnde
 et essentia dicit: mors autē non
 esse cogit qđquid morit. Nā si ea
 que moriūtur p̄ctus morerētur.
 ad nichilū sine dubio p̄cērent.
Sed tm̄ moriūtur: q̄ntomin⁹ esse
 tie participāt. Qđ breui⁹ dia po-
 test ita. Tantomagis moriūtur.
 q̄ntomin⁹ sūt. Corpus at̄ min⁹
 est qđ vita q̄libet: qm̄ q̄ntulūcūq;
 manet i specie per vitā manet

sine qua vnū qđq; animal. sine qua
 vniuersa terra mūdi adm̄strat.
Corpus ergo magis subiacet mor-
 ti: et ideo vicinū est nichilo. **Q**
 ppter vita que fructu corpis delect-
 tata negligit deū. idinat̄ ad nic-
 hilū: et ista est nequitia. Hoc pac-
 to autē vita carnalis et terrena
 efficit. et ob hoc etiā caro et terra
 nō inatur: et qđ diu ita est regnū
 dei non possidebit. et eripit̄ ei qđ
 amat. **I**d enī amat qđ et min⁹ ē
 qđ vita quia corpus est: et ppter ip-
 sum peccatū qđ amat fit corrup-
 tibile. ut fluendo deserat amato-
 rem suū: quia et ille hoc amādo
 deseruit deū. **P**cepta enī eius neg-
 lexit dicens. hoc māduca et hoc
 noli. **T**rahatur ergo ad penas:
 quia diligendo i ferora i egestate
 uoluptatum suarū et i doloribus
 apud i feros ordinat. **Q**uid est
 enī dolor qui dicitur corpis: nisi
 corruptio repētina salutis eius
 rei quā male vtendo aiā corrup-
 tionem obnoxia fit. **Q**uid autem
 dolor qui dicit̄ aīni. nisi carere
 mortalibz rebus quibz fruebat.
 aut frui posse se sperauerat. **E**t h̄
 est totū qđ dicit̄ malū: id ē p̄m̄
 et pena p̄cti. **S**i autē dū i hoc sta-
 dio vite hūane aiā degit. vīcat e-
 as quas aduersū se nutrit.
 cupiditates fruendo mortalibus
 et ad eas vīcendas gratia dei se
 adiuuari credat. mēte illi serui-
 ens et bona uolūtate: sine du-
 bitacōe reparabit. et a multis
 mutabilibz ad vnū icōmutabi-
 lem reuertet. reformata p sapi-
 entia nō formatā. sed per quā

formatur vniuersa: fructus deo spiritum
sanctum quod est donum dei. Ita fit homo spiri-
tualis omnia iudicatis ut ipse a nemine
iudicetur: diligens dominum deum suum in toto
corde in tota anima in tota mente: et dili-
gens proximum suum non carnaliter sed
tamquam seipsum. Se autem spiritualiter diligit
qui ex toto quod in eo vivit deum diligit.
In his enim duobus preceptis tota lex pe-
det et propheta. **I**nde iam erit consequens.
ut post mortem corporalem quam debe-
mus primo peccato tempore suo atque ordi-
ne suo hoc corpus restituat: pristina
stabilitati: quam non per se habebit
sed per animam stabilitam in deo. Que
rursus non per se stabilitur: sed per deum
quo fruitur: idcirco amplius quam corpus
vigebit. Corpus enim per ipsam vigebit
et ipsa per incommutabilem veritatem que
filius dei vnicus est: atque ita et cor-
pus per ipsum filium dei vigebit. quia
omnia per ipsum. **D**ono etiam eius quod ante
datur id sancto spiritu non solum anima tu da-
tur salua et pacata et sancta fit:
sed ipsum etiam corpus vivificabitur:
eritque in natura sua mundissimum. Il-
le enim dicit. Mundate que intus sunt.
et que foris sunt munda erunt. **D**ixit
et apostolus. Vivificabit et mortali-
a corpora vestra propter spiritum manentem in
vobis. **A**blato ergo peccato: auferetur
pena peccati. **E**t ubi est malum: ubi
est mors contentio tua. ubi est mors
aculeus tuus. **V**incat enim essentia
a nichilo: et sic absorbet mors
in victoria. **N**ec aliquid sanctificationis
malus angelus obicit qui dy-
abolus dicitur. quia et ipse ignotum
angelus est non est malum. sed igno-
tum perversus est propria voluntate.
Fatendum est enim et angelos natum

esse inmutabiles: si solus deus est
incommutabilis. **S**ed ea voluntate
qua magis deum quam se diligit fir-
mi et stabiles manent in illo: et fru-
unt maiestate ipsius: ei vni libe-
tissime subditi. **I**lle enim angelus
magis seipsum quam deum diligendo sub-
ditus ei esse noluit. et itumuit per
superbiam et a summa essentia defecit.
quia eo quod minus erat frui voluit.
tamen magis voluit sua potentia frui
quam dei. **C**uius enim non summe tamen amplius
erat. quam eo quod summe est fruebatur
quam deus solus summe est. **Q**uid quod
autem minus est quam erat. non ignotum est
sed ignotum minus est. malum est. **E**
enim quo minus est quam erat: tendit ad
mortem. **Q**uid autem mirum si ex defra-
tione. et ex inopia in iudicia qua di-
abolus utique dyabolus est. **D**efec-
tus autem iste qui peccatum vocat si tamen
quam febris in vitam occuparet: recte in-
iusta pena videtur. que peccantem
consequitur: et que dampnacionem nuncupa-
tur. **N**unc vero usque adeo peccatum vo-
luntarium malum est: ut nullomodo sit
peccatum si non sit voluntarium. **E**t hoc quod
demum ita manifestum est. ut nulla hinc
doctorum paucitas. nulla indoctorum
turba differat: quare aut negan-
dum est peccatum committi. aut fatendum
voluntate committi. **N**on autem recte
negat peccasse animam. qui et peni-
tendo eam corrigi fatetur: et veniam
penitenti dari: et perseverantem in peccatis
iusta lege dei dampnari. **P**ostremo
si non voluntate malefacimus: nemo
oburgandus omnino aut monendus
est. **Q**uibus sublati christiana lex
et disciplina omnis religionis auferri
tur necesse est. **V**oluntate ergo pec-

car. Et qm peccari no dubiu est: ne
 hoc quide dubitandu. video habe
 uias liberu uoluntatis arbitriu. Ta
 les eni seruos suos meliores esse
 deus iudicauit. si ei seruiret libera
 liter. Qd nullomō fieri posset: si no
 uolūtate sed necessitate seruirent.
 Liberalit igit deo angeli deseruiūt
 neq; hoc deo sed ipis pdest. Deus
 eni bono alteri no indiget: qm a
 seipso est. Qd autē ab eo genitū ē
 idipm est: quia no est factū sed ge
 nitū. Illa uero que facta sūt eius
 bono indiget: sumo saluz bono id
 est summa essentia. Min⁹ autē sunt
 q̄ erant. tū per aīe p̄m min⁹ ad
 illū mouetur: nec tñ p̄tus sepa
 rant. nā oīno nulla essent. Qd
 autē affectibz cōtingit aīe: hoc lo
 tis corpi. Nā illa mouet uolūtate:
 corpus autē spatio. Q; autē hōi
 a puerso angelo psuasū dicit: et
 ad hoc utiq; uolūtate cōsensit. Nā
 si necessitate id fesset: nullo p̄ti
 trinuē tenetur. Q; uero corp⁹ ho
 minis tū ante p̄m esset i suo ge
 nere optinu. post p̄m factū est
 ibetilosū et morti destinātū. q̄ q̄ ius
 ta uindicta p̄ti sit. plus tamē de
 mētie dñi q̄ seueritatis ostendit.
 Ita eni nobis suadet a corpis vo
 luptatibz ad eternā essentā uerita
 tis amorē nrm oportere cōuerti. Et
 est iusticie pulchritudo tū benigni
 tatis gracia cōcordans: ut qm bo
 noz inferiorū dulcedie decepti su
 mus. amaritudie penarū erudia
 mur: nā ita etiā neā supplicia diu
 na prouideria moderata est. ut et
 i hoc corpe tā corruptibili ad iusti
 tiā tendere licet: et deposita oī sup

bia vni deo uero collū subde. nichil
 de seipso fide. illi vni se regendū tu
 endūq; cōmittere. Ita ipso duce hō
 bone uolūtatis molestias hui⁹ vi
 te i vsū fortitudis uertit. In copia
 uero uoluptatū. psperisq; successi
 bus tēporaliū tēperantiā suā p
 bat et roborat. Acuit i tēptatōibz
 prudentiā: ut no solū i eas no in
 ducat. sed fiat etiā uigilātor in
 amorē ueritatis que sola no fallit
 ardentior. Sed tū oībus modis me
 deat aīe deus pro tēporū oportu
 nitatibz que mira sapia eius or
 dinātur. de quibz aut no est trac
 tandū aut iter pios pfectosq; trac
 tandū est: nullomō beneficatus
 cōsuluit generi hūano. q̄ tū ipsa
 dei sapia id ē unicus filius cōsub
 stantialis p̄i et coetern⁹ totū ho
 minē suscepē dignatus ē. et ubū
 caro factū est et habitauit i nobis
 Ita eni demonstrauit carnalibz et no
 ualentibz itueri mēte ueritatē cor
 poreisq; sensibz deditis q̄ excellu
 lotū iter creaturas habeat huma
 na natura: q̄ no solū uisibilis. nā
 id poterat et i aliquo ethereo corpe
 ad nroꝝ aspectuū tolerantiā tēpe
 rantiēto sed hōibz i uero hōie ap
 paruit. Ipsa eni natura suscipiē
 da erat que nūc liberanda. Et ne
 quis forte sexus a suo creatore scō
 tēptū putaret: uirū suscepit. nat⁹
 ex feia est. Nichil egit uī sed oīa
 suadendo et monendo: uetē quippe
 seruitute transacta tēpus liberta
 tis illuxerat et oportune iā hōi i
 suadebat atq; salubrit q̄ libero
 esset tractus arbitrio. miraculis
 cōaliauit fidē deo qui erat passioe

hōi quē gerebat. ita loquēs ad tur-
bas ut deus. nūciatā sibi matrē
negavit. et tū ut evā? loq̄t̄ puer.
pārentibz subditus erat. Doctrina
enī deus apparebat. et atibz homo.
Ite aquā i vinū cōversurus ut de-
dicat recede a me mulier: michi et
tibi quid est. nōdū venit hora mea.
Cū autē venisset hora qua ut hō
moret̄: de cruce cognitā matrē
cōmendavit discipulo quē prece-
teris diligebat. Satellites volupta-
tū dicias p̄nitiose p̄li appetebat:
paup̄ esse voluit. Honoribz et ipe-
rijs ihiabāt: rex fieri noluit. Car-
nales filios magnū bonū puta-
bāt: tale cōiugū. plēqz cōtemp̄sit.
Cotumelias sup̄bissie horrebant:
om̄e genus cotumeliarū sustinuit.
Iniurias itollerabiles eē arbitra-
bātur: quē maior iūria q̄ iustū
inocētēz dāpnari. Dolores corp̄is
excrabant: flagellat̄ atqz cruci-
fixus est. Mori metuebāt: morte
nūltatus est. Ignominiosū mortis
genus autē putabāt: crucifixus
est. Oīa que habē cupiētes nō ver-
te vivebam? tarendo vilescat.
Oīa que vitare cupiētes ab studi-
o deviam? p̄petando deiecat.
Nō enī ullū p̄c̄m cōmitti potest
nisi dū et appetitur ea que ille cō-
tēpsit: aut fugiūt que ille sustinu-
it. Tota itaqz vita eius i terris p̄
hōiēm quē suscipē dignat̄ ē disci-
plina morū fuit. Resurrectō v̄o
eius a mortuis nichilomin? p̄ve-
nature cū oīa salva sūt deo satis
indicavit: et quē admodū cūcta
serviāt creatori suo siue ad vin-
dictā p̄c̄oz. siue ad hōis libera-

tionē: q̄qz facile corpus dū serviat
cū ipsa subiat deo. Quibz p̄fectis
nō solū nulla substācia malū est
q̄ fieri nūq̄ potest: sed etiā nullo
malo afficit q̄ fieri per p̄c̄m et
vindictā potuit. Et hec ē disciplina
naturalis xpianis min? itelligē-
tibz plena fide digna: itelligētibz
autē oī errore p̄negata. Iā v̄o ipe
totius doctrine mod? partā aper-
tissim? partā similitudinibz i dictis
i factis i sacramētis ad oēm aīe
istructionē excitatōemqz accōmo-
datus: q̄ aliud q̄ rationalis disci-
plīe i regulā iplēvit. Nā et misse-
riorū expositiō ad ea dīgitur. que
aptissie dicta sūt. Et si ea tū essēt
que facillie itelligūtur: nec studi-
ose q̄reret. nec suavit̄ iueneret ve-
ritas. Neqz si essent i scripturis et
i sacramētis nō essent signacula
veritatis: satis cū cognitiōe accō-
tōeneret. Nūc v̄o qm̄ pietas tū
more i choat: caritate p̄ficiat. p̄lis
timore cōstrictus tēpore servitu-
tis i veteri lege multas sac̄men-
tis onerabat: Hoc enī v̄ale tali-
bus erat ad desiderandā gradū
dei. que p̄phetas v̄ctura cānebat.
Que ubi v̄ct̄ ab ip̄a dei sapia ho-
mine assumpto et i libertate voca-
ta sum? pauca sacramēta saluber-
rīma cōstitutata sūt. q̄ societate xp̄i-
ani p̄li hoc ē sub vno deo libere
multitudinis cōtineret. multa v̄o
que p̄lo hebreo. hoc est sub eodē
vno deo cōpedite multitudi i po-
sita erat. ab actiōe remota sūt:
i fide atqz itēptatōe māserūt.
Ita nec serviliter alligat. et exacer-
cent liberaliter aīm. Quisquis

autē ideo negat utriusq; testamētū ab
 vno deo ēē posse quia nō eisdē sacra-
 mētis tenetur plūs noster quibus
 iudei tenebātur uel adhuc tenēt:
 potest dicē nō posse fieri. vt vnus
 pater familias iustissim) aliud i-
 peret eis quibz seruitutē duriorē
 vtilē iudicat: aliud eis quos in-
 filiorū gradū adoptare dignat:
 Si autē pcepta vite mouēt q; i ve-
 teri lege minora sūt i euāgelio
 maiora. et ideo nō putātur ad v-
 nū deū vtrāq; ptinē: potest qui
 hoc putat pturbari. si vnus me-
 dicus alia p mīstros suos i bealli-
 oribz. alia p seipm valentioribz p-
 apiat ad reparandā uel optine-
 dam salutē. Vt enī ars medicine
 cū eadē maneat. neq; ullo pacto
 ipa mutet. mutat pcepta lan-
 guentibz qā mutabilis est nostra
 valitudo: ita dina prudētia cū sit
 ipsa dīno icōmutabilis. mutabi-
 li tamē creature varie subueit.
 et pro diūsitate morboz alias a-
 lia iubet aut vetat: ut a vitō vn-
 de mors iapit et ab ipa morte ad
 naturā suā et essentiā ea que de-
 faciūt id est ad nichilū tendunt.
 reducat et firmet. Sed diās michi
 Quare deficiūt: Quare mutabilia
 sūt. Quare imitabilia sūt: Qui-
 a nō sūme sūt. Quare nō sūme
 sūt: Quia inferiora sūt eo a quo fac-
 ta sūt. Quis ea fecit: Qui sūme
 est. Quis hic est: Deus icōmuta-
 bilis trinitas. Qm et p sūmā sapi-
 entiā ea fecit: et sūma benigni-
 tate cōseruat. Cur ea fecit: Vt ef-
 sent. Ip̄m enī q̄ntūcūq; ēē bonū
 est: quia sūmū bonū ē sūme esse.

Vnde fecit: Ex nichilo. Qm qdqd ē
 q̄ntūcūq; species sit necesse est.
 Ita et si mūmū bonū tñ bonū erit:
 et ex deo erit. Nā qm sūma species
 sūmū bonū est: mūma species mū-
 nimū bonū est. Omē autē bonū:
 aut deus aut ex deo. Ergo ex deo ē
 etiā mūma species. Sane qd de spe-
 cie. hoc etiā de forma dici potest Ne-
 q; enī frustra tam speriosissimū q̄
 etiā formosissimū i laude ponitur:
 Id igitur est vnde fecit deus oīa qd
 nullā specie habet. nullāq; formā:
 qd nichil aliud est q̄ nichil. Nam
 illud qd i cōparacōe p̄fōrū i forme
 dicit: si habet aliquid forme q̄uis ex
 ignū q̄uis i choatū. nodū ē nichil.
 ac per hoc id quoq; i q̄ntū est. nō
 est nisi ex deo. Quappter etiā si de
 aliqua i formi materia factus est
 mūdus: hec ipa facta de dīno nō
 hīlo. Nā et qd nondū formatū ē.
 tamē aliquo mō ut formari pos-
 sit i choatum est: dei beneficio for-
 mabile est. Bonū est enī ēē forma-
 tū. Nōnullū ergo bonū est. et capa-
 citas forme. Et ideo bonoz dūm
 auctor qui p̄stitit formā: ip̄e fecit
 etiā posse formari. Ita oē qd est i-
 q̄ntū est. et oē qd nondū est i q̄ntū
 esse potest: ex deo habet. Qd alio
 mō sic dicitur. Omē formatū i-
 q̄ntū formatū est. et omē qd non-
 dū formatū est i q̄ntū formatū po-
 test: ex deo habet. Nulla autē res
 optinet i integritatē nature sue:
 nisi i suo genē salua sit. Ab eo ē
 autē oīs salus a quo est oē bonū:
 et oē bonū ex deo. Salus igit oīs
 ex deo. Hinc iā cui oculi mentis
 patent. nec p̄nicioso studio vane

victorie caligat atq; turbat. facile
intelligit oia que viciant et mori-
untur bona esse: qm ipm viciu
et ipa mors malu sic. Nisi eni sa-
lute aliqua puaretur: no eis no-
teret viciu vel mors. Sed si nono-
teret viciu: nullomō eēt viciu.
Si ergo saluti adūsat viciu: et nō
lo dubitate salus bonū est. bo-
na sūt oia quibz adūsat viciu
Quibz autē adūsat viciu: ipa
viciantur. Sūt ergo bona q viciant:
sed ideo viciantur. quia nō sūma bo-
na sunt. Quia ergo bona sūt ex
deō sūt: qā nō sūma bona sūt. nō
sūt deus. Bonū ergo qd viciari nō
potest. deus est. Cetera oia bona
ex ipso sūt: que per se ipa possunt
viciari quia per se ipa nichil sūt.
per ipm autē pti nō viciant: pti
viciata sanantur. Est autē viciū
pmū aīe rationalis. uolūtas ea
faciendi que vetat sūma et itima
ueritas. Ita hō de paradiso in hoc
seculo expulsus est: id est ab eter-
nis ad tēporalia. a copiosis ad e-
gena. a firmitate ad infirma. Nō
ergo a bono substāciali ad malū
substācialē. quia nulla substācia
a malū est: sed a bono eterno ad
bonū tēporale. a bono spūali ad
bonū carnale. a bono itelligibili
ad bonū sensibile. a bono sūmo
ad bonū infimū. Est igit qdā
bonū qd si diligit aīa rationalis
peccat. quia ifra illā ordinatū ē.
quare ipm pām malū est. nō ea
substācia que peccando diligitur.
Nō ergo arbor illa malū est. que
i medio paradisi plātata scribit:
sed diuī precepti trāsgressio. Que

tū cōsequētē habet iustiq; dāpna-
tionē. cōtigit ex illa arbore q con-
tra vetitū facta est. dinoscēna bo-
ni et mali: quia cū suo pām aīa
fuerit iplicata. luendo penas dis-
cit qd iter sit iter pceptū qd custodi-
re noluit et pām qd fecit: atq; hoc
modo malū qd cauendo nō didit.
disat sentiendo: et bonū qd obtem-
perādo min⁹ diligebat. ardetius
diligit cōparando. Viciū ergo aīe
est qd fecit et difficultas ex viciō pe-
na quā patit: et hoc est totū malū.
face autē et pati: nō est substācia.
Quappter substācia nō est malū.
Sic enī nec aqua malū ē: n̄ aīal
qd viuit i aere. nā iste substācie
sūt. sed malū est uolūtaria papi-
taco i aquā. et suffocaco quā mer-
sus patit. Stalus ferreus alia par-
te qua scribam⁹ alia qua deleam⁹
a fabro factus est: et i suo genē pul-
cher et ad vsū nēm actō modatus.
At si quis pīa ea parte scribē uelit
qua deleatur. et ea uelit delē qua
scribit: nullomō stalu malū fecit
tū ipm factū iure vituperet: Qd
si corrigat: ubi erit malū. Si qd
repente meridianū solē itueat.
reptussi oculi turbabūt. Nū ideo
aut sol malū erit aut oculi. Nul-
lomō. Sūt enī substācie. Sed malū
ē inordinat⁹ aspectus: et ipsa que
cōsequit⁹ p̄turbaco. Qd malū nō
erit cū oculi fuerit recreati: et luce
suā cōgruēter aspexerit. Neq; cum
eadē lux que ad oculos p̄tinet. p
lucē sapie que ad mētē p̄tinet co-
litur ipsa fit malū: sed supstācio
malū est qua creature potius q
creatori seruit. Qd malū oīno nō

53
lū erit: cū aīa recognito creatore ip̄i
vni se subiecit. et cetera p̄ eū sub
iecta sibi esse p̄senserit. Ita oīs cor
porea creatura si t̄m̄nō possideat
ab aīa que diligit deū: bonū est i
finū et i genē suo pulchrū: qm̄ for
ma et specie cōtinet. Si autē diliga
tur ab aīa que negligit deū. nec sic q̄
de malū fit ipsa: sed qm̄ p̄c̄m malū ē
quo ita diligit: fit penalis dilectoi
suo. et eū ip̄icat erupnis. et pascat
fallacibz uoluptatibz. quia neqz p̄
manēt neqz satiāt. et torquet dolori
bus: quia p̄ ordine peragit pulchra
mutabilitas tēporz. deserit amātē
species cōcupita. et per cruciatū se
tantis discedit a sensibz et erroribz
agitat. ut hāc esse p̄mā specie p̄
ter que oīm i fima est nature salis
corporee qua per lubricos sensus ca
ro male dilecta nūciauerit. ut cum
aliquid cogitat. itelligē se credat.
vmbis illusis fantasmātū. Si qm̄
autē nō tenens itegrā dine. p̄uide
tē disciplinā. sed tenere se arbitriū
carni resistere conat: usqz ad visi
bilū rerū ymagines p̄ueit. et lucas
huius q̄ certis tērnīs circūscriptā vi
det vniūsa spacia cogitacōe format
ianiter. et hāc spem sibi future ha
bitacōis pollicet: nescies oculorū
cōcupiscenciā se trahere. et cū h̄ mū
do ire uelle extra mūdū: quē p̄p̄ea
ip̄m ēē nō putat quia eius clariorē
partem per ifinitū falsa cogitacōe
distendit. Qd̄ nō solū de hac luce.
sed etiā de aqua postremo de vinode
melle. de auro de argento. de ip̄is de
niqz pulpis uel sanguīe uel ossibz
quozūlibet aīalū. et ceteris huiusce
mōi rebus facillē fieri potest. Nūc

hil enī est corpis qd̄ nō uel vnū visū
possit inuicibiliter cogitari: uel i puo
spacio visū possit eadē ymaginan
di facultate per ifinita diffundi
Sed facillimū est exccari carnem:
difficillimū autē nō carnaliter sape.
Hac ergo p̄sitate aīe que cōtigit
p̄c̄o atqz supplicō: fit oīs natura
corporea illud qd̄ per salomonem
dicit: uanitas uanitātū et oīa va
nitas: que habūdācia hōi in oī la
bore eius quo ip̄e laborat sub sole.
Neqz enī frustra est additū vani
tantiū: quia si vanitātes detra
has qui tāq̄ p̄ma sectātur extre
ma. nō erit corpus uanitas. sed in
suo genē q̄uis extremū pulchri
tudine sine ullo errore mōstrabit
Temporalū enī specierū multiformi
tas ab unitate dei hōiem lap
sum per carnales sensus diuer
berauit: et mutabili varietate
multiplicauit eius affectū. Ita fac
ta est habūdancia laboriosa. et si
dici potest copiosa egestas: dū a
liud et aliud seq̄tur. et nichil cum
eop̄manet. Sic a tēpore frumētū
uini et olei sui multiplicatus est
ut nō iueniat idip̄m: id ē naturā
icōmutabile et singularem quā se
cūtus nō erret. et affectus nō dole
at. Habebit enī etiā cōsequētē redēp
tionē corpis sui qd̄ iā nō corrupet.
Nūc uero corpus qd̄ corrupit agy
uat aīam. et dep̄mit terrena tha
bitacōe sensū multa cogitacōe: q̄a
rapit i ordiez successiois extrema
corpōrū pulchritudo. Nā ideo ext
ma est: quia simul nō potest ha
bere oīa. S; dū alia cedit atqz succēdit
lū formatū numerū i vnā pul

chritudine complent: et hoc totum
non propterea malum quia transit. Sic
ei et uersus in suo genere pulcher est:
quod uis duae syllabae simul dicta nul-
lomo dicta possint. Nec enim scda e-
nunciatur nisi prima transierit.
atque ita per ordinem peruenit ad finem:
ut cum sola ultima sonat non secum
sonantibus superioribus formam tamen et
decus metri cum praeteritis contexta
perficiat. Nec ideo tamen ars ipsa
qua uersus fabricat sic temporis ob-
noxia est. ut pulchritudo eius per
mensuras morarum digeratur sed
simul habet omnia quibus efficit uer-
sum. non simul habetur omnia sed per
terioribus pora tollentem: propterea
a tamen pulchrum quia extrema uel-
tigia illius pulchritudinis osten-
dat quod constant atque incommutabilit
ars ipsa custodit. Itaque ut non nul-
li peruersi magis amant uersum
quam ipsam artem qua conficit uersus
qua plus se auribus quam intelligentiae
dediderunt: ita multi temporalia di-
ligunt. conditrix uero ac modera-
trix temporalium diuina prouidentia
non requirunt. atque in ipsa dilectione
temporalium nolunt transire quod amant.
et tamen sunt absurdi. quod si quisquam in re-
citatione perlati carminis unam aliquam
syllabam perpetuo uellet audire. Sed
tales auditores carminum non in-
ueniuntur. talibus autem rerum existi-
matoribus plena sunt omnia: propterea
quia nemo est qui non facile non mo-
do totum uersum. sed etiam totum carmen
possit audire. totum autem ordinem
seculorum sentire nullus hominum potest.
Huc accedit. quod carmen non sumus
partes: scilicet uero partes dampna-

tionem facti sumus. Illud ergo canit
sub iudicio nostro: ista pagunt de la-
bore nostro. Nulli autem victo ludia
gonistica placent. sed tamen tunc
ius dedecore decori sunt. et haec enim
quedam mutatio ueritatis est. nec
ob aliud a talibus prohiberi spect-
taculis. nisi ne uimbris rerum de-
cepti. ab ipsis rebus quarum ille
uimbre sunt aberremus: ita uniuers-
sitatis huius condicio atque admis-
tratio solis ipsius animis dampna-
tis non placet. sed etiam tamen misere-
ria eorum multis uel in terra uicti-
tibus uel in celo sine periculo spec-
tantibus placet. Nichil enim iustum
displicet iusto. Quo circa tamen omnia
aia rationalis aut partem suam mi-
sera fit. aut recte factis beata. omnia
autem irrationalis aut cedat po-
tenciori. aut parcat meliori. aut
comparet equali aut certante exce-
reat aut dampnato noceat. et omne
corpus siue aie seruiat quantum pro-
eius meritis et eorum ordine sunt.
nullum malum est nature uniuersae.
sed sua cuiusque culpa fit malum. Por-
ro tamen aia per dei gratiam regenera-
ta et in integrum restituta. et illi sub-
dita unum a quo creata est. ista uita
tamen etiam corpore in pristina firmitate.
non tamen mundo possideri. sed mundum
possidere ceperit nullum ei malum
erit: quia ista infima pulchritu-
do temporalium uicissitudinum. que
tamen ipsa pagebat: sub ipsa pageret.
et erit ut scriptum est celum nouum et
terra noua non in parte laborantibus
animis. sed in uniuersitate regnabit.
Omnia enim nostra inquit apostolus.
nos autem christi: christus autem dei Omnia in

aie viciu no natura eius sed con-
 tra natura eius est: nichilqz ali-
 ud est qd pccm et pena pccu. Unde
 intelligitur nullā naturā. uel si
 melius ita dicit: nullā substāciā
 siue essenciā malū esse: neqz de
 pccis penusqz eius aie efficitur.
 ut vniuersitas ulla deformitate
 turpet: quia rationalis substā-
 cia que ab oī pccō mūda est. deo
 subiecta. subiectis sibi ceteris dñā
 tur: ea vero que peccauit ibi ordi-
 nata est ubi esse tales decet. ut de
 o conditor: et atqz rectore vniūsa-
 tis decora sint oīa: et ē pulchritu-
 do vniuerse creature. phec tria i-
 culpabilis. Dapnacōe pccōz. ex-
 certitacōe iustoz. pfectiōe btorū.
 Obre ipsa quoqz aie medicina
 que dīna puidēcia. et ineffabili
 beneficēcia gerit: gradatā distinc-
 tēqz pulcherrā ē: distribuit enī i
 auctem atqz rōne. Auctoritas fide fla-
 gitat. et rationi pparat hoīez: ra-
 tio ad itellectū cognitioneqz per-
 duat. Cūqz neqz auctoritate ra-
 tio penitus deserit: cū cōsiderat
 au credendū sit. Et certe sūma ē
 ipius iā cognite atqz pspitue ve-
 ritatis auctoritas: sed quia in
 tēporalia deuenim⁹ et eoz amo-
 re ab eternis ipedimur. qdā tē-
 poralis medicina q nō scientes
 sed credētes ad salutē vocat. nō
 nature et excellēcie. sed ipius tē-
 poris ordie prior est. Nā i que
 locū quisqz ceciderit: ibi debet
 iābere ut surgat. Ergo ipis car-
 nalibz formis quibz detinemur.
 nitendū est ad eas cognoscēdas
 quas caro nō nūciat. Fas ēi car-

nales voco que per carnē sentiri que-
 unt: id est per oculos p aures cete-
 rosqz corpis sensus. Hīs ergo car-
 nalibz uel corpālibz formis ihe-
 vere amore pueros necesse est: ad-
 olescētes vero ppe necesse est. Cū
 ergo dīna puidēcia nō solū singu-
 lus hoībus quasi puati. sed vni-
 uerso generi hūano tāqz publice
 cōsulit: qd cū singulis agat: de-
 us qui agat atqz ipi cū quibz a-
 gitur sciūt: qd autē agatur cū
 genē hūano p historiā cōmēda-
 ri voluit atqz p pphetiā. Tpalū
 autē rerū fides siue pteritaz siue
 futurarū magis credendo q̄ itel-
 ligendo valet. Sed nēm ē cōsi-
 derare quibz uel hoībus ul libris
 credendū sit ad colendū recte de-
 um: que vna salus est. Hui⁹ rei
 pma deceptio est: utū hīs poa
 credam⁹ qui ad multos deos. an
 hīs qui ad vnū deū colendū nos
 vocāt. Cuius dubitet eos potissi-
 mū sequendos qui ad vnū vocāt:
 pscrti cū illi multoz cultoz de
 hoc vno dño cūctoz et rectore cō-
 sentiant. Et recte ab vno incipit
 nūis. Prius ergo isti sequēdi sūt.
 qui vnū deū sūmū solū verū deū
 et solū colendū esse dicūt. Si ap-
 hos ueritas nō eluxerit: tūc de-
 mū migrandū est. Sicut enī in
 ipsa rez natura maior ē auctori-
 tas vni⁹ ad vnū oīa redigentis.
 nec i genē hūano multitudis ul
 la potēcia est nisi cōsentētis vnū
 id est vnū sentētis: ita i religioe
 qui ad vnū vocāt eoz maior fide
 et dignior esse debet auctoritas.
 Altera cōsideratio ē dissensionis

eius que de vniuersi dei cultu iter ho-
mines orta est. Sed accepim⁹ maio-
res nros eo gradu quo a temporalibz
ad eterna cōstenditur visibilia mi-
racula. nō enī aliter poterāt secu-
tos esse: p quos id actū est ut neces-
saria nō essent posteris. **C**ū enī
ecclesia catholica per totū orbem
diffusa atq; fundata sit. nec mira-
cula illa ī nra tēpora durare pmis-
sa sūt: ne aīmus sp visibilia q̄ret.
et eorū cōsuetudie frigesceret genus
hūanū quoz nouitate flagrauit.
Nec nobis iam dubiū ē optet.
hīs esse credendū qui cū ea predi-
cent que pauci assequūtur: se tñ
sequēdos pplis psuade potuerūt.
Nūc enī agit quibz credendū sit
anteq; quisq; sit ydoneus iēūde
rationi de diuinis et iuisibilibz re-
bus. nā ipsi rati purgacioris a-
nime q̄ ad pspiciā ueritatē per-
uenit. nullomō auctoritas hūa-
na pponitur: sed ad hāc nulla su-
pbia pducat. Que si nō esset: nō
essent heretici neq; schismatici nec
carne circūasi. nec creature simu-
lathrozūq; cultores. **I**n autē si
nō essent ante pfectionē pleriq;
pmittit: multo pigrius ueritas
q̄beretur. **D**ispensacō ergo tēpora-
lis et medicina diuine puidētie. et
erga eos qui pccō mortalitatē me-
ruerūt sic tradit. **P**rimo vni⁹ hoīs
aut⁹ liber nascētis natura et en-
dicio cogitat. **P**rima hui⁹ ifācia
ī nutrimentis corp'alibz agit: pe-
nitus obliuiscenda crescit. **E**a
puericia seq̄tur: vnde iapung⁹ a-
liquid memisse. **H**uic suacedit a-
dolescētia: cui iā pagacionem

prolis natura pmittit et patre fa-
cit. **P**orro adolescētiā iuuetus ex-
cipit: iā exercenda muneribz pub-
licis et domāda sub legibz. **I**n qua
uolentior phibitō pccoz et pena
pccatū seruilit coherēs: carna-
libz aīnis atrociores ipetus libi-
dinis gignit et oīa cōmissa cōge-
minat. **N**ō enī simplex pccm est
nō solū malū. sed etiā uetitū adm-
tere. **P**ost labores atq; iuuetutis:
seniori pax nōnulla cōcedit. **I**n
de usq; ad mortē deterior etas ac-
decolor et morbz subiectior debilis
q; pducat. **H**ec est uita hoīs uiuētis
ex corpe: et cupiditatibz rerū tēpo-
raliū colligati. **H**ic dicit uetus hō
et exterior et terrenus. etiā si obti-
neat eā quā uulgus uocat felici-
tatē in bene cōstituta trena ciuita-
te: siue sub regibz. siue sub pnci-
pibz. siue sub legibz. siue sub hīs
oībus. **A**liiter enī bene cōstitui po-
pulus nō potest. etiā qui terrena
sectat. **H**abet quippe et ipē modū
quēdā pulchritudis sue. **H**uic autē
hoīem quē ueterē et exteriorē et
terrenū describim⁹. siue ī suo ge-
nere moderatū. siue etiā seruilit
iusticie modū excedentē: nōnulli
totū agūt ab istius uite ortu usq;
ad occasū. **N**ōnulli autē uitā il-
lā necessario ab illo incipiūt: sed re-
nascūtur iterius. et ceteras eius
ptes suo robore spūali et iaxmen-
tis sapie corrupūt et necāt. et in ce-
lestes leges donec post uisibilem
mortē totū instauret astringūt.
Iste dicit nouus hō et interior
et celestis: habēs et ipē pro porce
nō annis. sed pccatibz distinctas

quasda spuales etates suas. **Pri-**
ma i vberibz utilis historie que
 nutrit exemplis. **Secunda** ia obli-
 uiscentia huana et ad dina tede-
 te: in qua no auctoritatis hua-
 ne cotinetur sinu. sed ad sumam
 et icomutabilem legem passibz rati-
 onis inicitur. **Tercia** ia fidecore
 et carnale appetitu racionis robore ma-
 ritante. gaudente intrinsecus i qua-
 da dulcedine conugali cu aia me-
 ti copulata: et uelamento pudoris
 obnubita: ut ia recte viuere no co-
 gat: sed etia si omnes concedat pec-
 care no libeat. **Quarta** ia idipsu
 multo firmitus ordinatiusqz fa-
 acite et emicante in viru pfectum:
 atqz apta et ydonea oibus et pscu-
 tionibz et mundi huius tepestatabz
 ac fluctibz sustinendis atqz fragen-
 dis. **Quinta** parata atqz ex oi pte
 traquilla. viuente in opibz et ha-
 budancia icomutabilis regni su-
 me atqz ineffabilis sapie. **Sexta** oi
 mode mutacois i eterna vita: et
 usqz ad tota obliuione vite tpora-
 lis transeunte pfecta forma que fac-
 ta est ad ymaginem et similitudinem
 dei. **Septima** eni ia quies eterna e:
 et nullis etatibz distinguenda bu-
 tudo ppetua. **Et** eni finis veteris
 hois mors est: sic finis noui hois
 vita eterna. **Ille** naqz homo pta e:
 iste iusticie. **Sicut** aute isti ambo
 nullo dubitate ita sunt: ut vnu
 eoru id est veterem atqz terrenu pos-
 sit i hac tota vita vnus ho agere
 nouu vero et celeste nemo i hac
 vita possit nisi cu veterem. na et ab
 ipo itapiat necesse est. et usqz ad
 visibilem mortem cu illo quis co-

deficient se proficere pducet: sic
 pro portate vniuersum gen⁹ hua-
 nu cu⁹ taqz hois vni⁹ vita e ab
 adam usqz ad finem huius seculi. ita
 sub dine. puidetate legibz admittit-
 tur. ut i duo genera distributu.
 i vno appareat quoz e turba impi-
 oru terreni hois ymaginem ab uita
 o seculi usqz ad finem generatu. i al-
 tero series ppli vni deo dediti. Sed
 ab ada usqz ad iohane baptista
 terreni hois vita gerens seruilis q-
 dam iusticia cu⁹ historia vetus
 testamtu vocatur. quasi terrenu
 pollutes regnu: que tota nichil e
 aliud q ymago noui ppli et no-
 ui testamti pollutes regnu ce-
 loru. **Cuius** ppli vita iteri tempora-
 lis itapit a dnu aduentu i huilita-
 te: usqz ad die iudicij qn i darita-
 te ueturus est. **Post** qd iudiciu ve-
 tere hoie extincto: erit illa muta-
 tio que angelicu vita pollicet. **Oes**
 eni resurgem⁹. sed no oes imuta-
 bun⁹. **Resurget** pius pplis: ut veter-
 is hois sui reliquias transfor-
 met i nouu. **Resurget** aute ipi⁹
 pplis qui ab uicio usqz ad finem
 ueterem hoiem gessit: ut i secunda
 morte papiet. **Et** aute arti-
 culos qui diligenter legunt iueni-
 unt zizania: nec paleas phores-
 cut. **Impius** naqz pio uiuit. et pec-
 tator iusto: ut eoz coparate ala-
 trius donec pfiat assurgat. **Os**
 qs aute ppli terreni tporibz usqz
 ad illuacionem interioris hois
 meruit puenire. gen⁹ huanu
 pro tpoze adiuuit exhibens ei
 qd etas illa postebat et p. pphetia
 itamans id qd exhibe oportuni

nō erat: quales p̄iarche ac p̄ph̄e
inueniuntur ab eis qui nō puerili-
ter insiliunt. sed pie diligēterq; per-
tractant diuinū et hūanarū rez
tam bonū et tam grande secretū.
Quō etiā tēporibz noui ppli a mag-
nis et spūalibz viris ecclēsie ca-
tholice alūpnis video cautissimē
puideri: ne qd̄ pplāriter agant.
qd̄ nodū esse tēporis ut tū pplōa-
gatur itelligūt. **M**imēta lactea
large auudis pluribz atq; istan-
ter infundūt: validioribz autē
cibis cū sapientibz paucis vesca-
tur. Sapientia enī loquūt̄ iter
p̄fectos: carnalibz vero et aīalibz
et q̄uis nouis hoībus adhuc tñ
puulis nō nulla obtegūt. sed nul-
la mētaūtur. **N**ō enī uanis hono-
ribz suis cōsulūt et ianibz lau-
dibz: sed utilitati eoz cū quibus
societate uite hui⁹ iure meruerūt.
Hec enī lex est diuine p̄uidēcie. ut
nemo a superioribz adiuuet̄ ad
cognoscendā graciā: qui nō ad
eandē puro affectu inferiorēs ad-
iuuerit. Ita de p̄tō n̄ro. qd̄ i hoīe
p̄tōre ipsa natura n̄ra cōmisit
et genus hūanū factū ē mag-
num decus ornāmētūq; terrarū:
et tam decenter diuine p̄uidēcie
pauacōe admūstratur. ut ars i-
effabilis medicine. ipsā uiciorū
feditatē i nescio quam sui gr̄is
pulchritudinē uertat. **E**t qm̄
de auctoritatis beneficēcia q̄-
tū in p̄sencia satis uisū est locu-
ti sum⁹: uideam⁹ q̄tū r̄acio pos-
sit progredi a uisibilibz ad uisi-
bilia. et a tēporalibz ad eterna cō-
scendens. **N**on enī frustra et ia-

niter inueni oportet pulchritudinē
celi. ordinē hyderū. candorē lucis.
dicū et noctū uicissitudines. lu-
ne mēstrua. curricula āni. qua-
drifariā tēperacionē quadripet-
tatis elemētis cōgruentē. tantā
uim seminū species nūosq; q̄-
nentiū. et oīa suo ordie modū p̄-
p̄riū naturāq; seruācia: i quoz
cōsideracōe nō uana et peritura
curiositas exerceunda est. sed gra-
dus ad imortalia et semp manē-
cia faciendus. **P**roximū est enī
attendere que ista sic natura vi-
talis que cūcta ista sentit: que p̄-
fecto qm̄ uitā dat corpi p̄stācio-
co sit necesse est. **N**ō enī qualiscū-
q; moles q̄q; ista uisibili luce p̄-
fulgeat. si uita caret magni est
manda est. **Q**uelibet nāq; uita
substācia. aulibet nō uiue substā-
cie nature lege p̄ponitur. **S**ed q̄
racionabilia quo aīancia uiuere
atq; sentire nemo ambigit: illud
i aīo hūano p̄stantissimū ē: q̄
nō sentat sensibilia. sed quo iudi-
cat de sensibilibz. **N**ā et uidet aī-
tius. et ceteris corpis sensibz aī-
oribz corpa attingūt. plerēq; bes-
tie q̄ hoīes: sed iudicare de cor-
poribz nō sentientis tñ uite. sed
etiā racionātis est. qua ille caret
nos excellim⁹. **J**am uero illud ui-
dere facultimū est p̄stāciozē esse
iudicantē. q̄ illa res est de qua ui-
dicat. **N**ō solū autē racionalis ui-
ta de sensibilibz. sed de ip̄is quoq;
sensibz iudicat. cur i aqua remū
ifractū oporteat apparē cū rectus
sit: et cur ita per oculos sentitur ne-
cesse sit. **N**ā ipse aspectus oculoꝝ

renunciare id potest: iudicare autē
 nullomō. Quare manifestū est ut
 sensualē vitā corpi: ita rationale
 vtriq; prestare. Itaq; si rationalis
 vita scūdū seipsā iudicat: nlla
 est iā natura prestātor. Sed quia
 clarū est eā esse mutabile qm̄ nūc
 iperita tūc perita iueniū tanto
 autē melius iudicat qm̄to ē pe
 rior. et tanto ē perior. qm̄to ali
 cuius artis uel disaplic uel sapie
 particips est: ipsius artis natu
 ra est. Neq; nūc artē itelligi volo
 que notat: experiendo: sed que ra
 tionādo idagatur. Quid enī
 p̄clarū nouit. qui nouit ea ipen
 sa que calce et arena confit tena
 cius lapides coherē q̄ luto: aut
 qui tā elegāter edificat. ut q̄ plu
 ria sūt paria paribz respondeāt
 que autē singula mediū locū te
 neant: q̄ q̄ iste sensus iā sit raci
 ueritatq; uiciniōr. Sed certe q̄
 rendū est tur nos offendat. si du
 abus fenestris nō sup̄iue sed
 iuxta iuice locatis. vna eaz ma
 ior minor uel sit cū equales eē po
 tuerit. Si uero sup̄ iuice fuerint.
 ambeq; de medio q̄ uis ipares.
 nō ita offendat illa itequalitas:
 et tur nō multū curem? qm̄tū
 sit vna earū. aut maior aut mi
 nor quia due sūt. i tribz autem
 sensus ipē videtur expete ut aut
 ipares nō sint. aut iter maximā
 et mīmā ita sit media. ut tāto
 p̄cedat minozē qm̄to a maiore p̄
 cedatur. Ita enī primo quasi na
 tura ipā cōsultur quid probet.
 Vbi potissimū notandū est que
 admodū q̄ solū inspectū mun?

displicuerit: in melioris cōpate
 respuat. Ita cepit nichil esse aliud
 artē uulgatē nisi rerū expertarū
 placitatūq; mēozam. nisi usū q̄
 dā corpi atq; opatiōis aduūto:
 quo si careas iudicare de opibus
 possis. Qd̄ multo est excellētius.
 q̄ uis operari artificiaora nō pos
 sis. Sed cū in oibus artibz cōue
 nia placeat. qua vna salua et
 pulchra sunt oīa: ipsa uero icon
 uēntia equalitatē vnitātēq;
 appetat. uel silitudie parū parū
 uel gradacōe disparū: quis est
 qui sumā equalitatē uel silitu
 dinē i corporibz iueniat. audeat
 q̄ dice cū diligēter cōsiderauerit.
 qd̄libet corpus uere ac simpliat
 vnū esse. cū oīa de speae i speae.
 uel de loco i locū transeūdo mu
 tentur. et partibz cōstent sua loca
 optinētibz per que i spacia diuer
 sa diuidūt. Porro ipā uera equa
 litas ac silitudo. atq; ipsa uera
 et p̄ma uinitas nō oculis carneis
 neq; ullo tali sensu sed mēte itel
 lecta cōspiciat. Vnde enī qualitatē
 q̄ i corpi bz appetētur equalitas.
 aut vnde cōuiceret longe pluri
 mū differre a p̄fecta. nisi ea que
 p̄fecta est mente videtur si tamē
 que facta nō est p̄fecta dicenda
 est. Et cū oīa que sensibilit pul
 chra sūt siue natura edita. siue
 artibz elaborata locis et tēporibz
 pulchra sint ut corpus et corpi
 motus: illa equalitas et uinitas
 mēti t̄m̄nō cognita scdm̄ quā
 de corporea pulchritudie sensu
 iternūao iudicatur. nec loco tu
 mida est nec itabilis tempore.

Non enim recte dicitur potest secundum eam
iudicari rotundum rotundum. et non se-
cundum eam rotundum vasculum: aut
secundum eam rotundum vasculum. et
non secundum eam rotundum denarium. **S**icut
temporibus atque in membris corporum videlicet dicitur
secundum eam iudicari equales annos: non secundum eam
equales menses a secundum eam equales menses et non
secundum eam equales dies. Sed siue per hec
spacia. siue per horas. siue per bre-
uiora momenta conuenienter moue-
atur aliquid: eadem una et incommu-
tabili equalitate iudicat. **E**t si
minora et maiora spacia figu-
rarum atque motionum secundum eam lege
parilitatis uel similitudinis uel con-
gruentie iudicat: ipsa lex maior
est huius omnibus. sed potentia rerum
spatio autem loci aut tempore non ma-
ior nec minor. **Q**uia si maior es-
set: non secundum totam iudicaretur mi-
nora. Si autem minor esset: non secundum
eam iudicaretur maiora. **N**unc uero
cum secundum totam quadrature legem
iudicet et forum quadratum et lap-
quadratum et tabel et gemma qua-
drata rursus secundum totam equalita-
tis legem iudicentur conuenire sibi
motus pedum curretis formice uel
secundum eam gradientis elephanti. quis
eam dubitet locorum iteruallis ac te-
porum nec maiorem esse nec minorem.
cum potentia superet omnia. **H**ec autem
lex omnium arcium cum sit omnino incommu-
tabilis mens uero humana. cui
tale legem uideat concessum est muta-
bilitate pati possit erroris: satis
apparet super mentem nostram esse legem
que ueritas dicit. **N**ec iam illud
ambigendum est incommutabile na-
turam que supra rationale animam

sit deum esse: et ibi esse primam uiam et pri-
mam essentiam ubi est prima sapientia. **N**am
hec est illa incommutabilis ueritas
que lex omnium arcium recte dicitur. et
ars omnipotens artificis. **I**taque cum
se anima sentiat nec corporum speciem
motumque iudicare secundum seipsum:
simul oportet agnoscat prestare
sua natura ei nature de qua iudi-
cat: prestare autem sibi eam naturam se-
cundum quam iudicat et de qua iudi-
care nullomodo potest. **P**ossunt enim
dicere quare filia sibi ex utraque parte
respondeat membra cuiusque corporis de-
beant quia summa equalitate delect-
tor: quam non oculis sed mente comitatur.
Quapropter tanto meliora esse iudicio
que oculis cerno: quanto pro sua na-
tura uiciora sunt huius que animo
telligo. **Q**uare autem illa ita sunt
nullus potest dicere: nec ita esse de-
bere quod si sobrie dixerit quod si possit
esse non ita. **Q**uare autem nobis pla-
ceant. et tunc ea quam melius sapimus
uehementissime diligamus: ne id quod
quod si si ea recte intelligit dicitur audebit.
Ut enim nos et omnes anime rationales
secundum ueritatem de inferioribus recte
iudicamus: sic de nobis quam eidem
coheremus sola ipsa ueritas iudi-
cat. de ipsa uero nec pater. non enim
minus est quam ipse. et ideo que pater
iudicat per ipsam iudicat. **D**ia ei
que appetit unitatem hanc habet
regulam uel formam uel exemplum.
uel si quo alio uerbo dicit se sinit quam
solam eius similitudinem a quo esse ac-
cepit impleuit. si tamen accepit non inco-
grue dicitur pro ea significatio qua
filius appellatur. quia non de seipso
est. sed de primo summoque principio quod

pater dicit. ex quo ois p̄nitas i ce-
 lo et i terra n̄oiatur. Pater ergo n̄o
 iudicat quēq̄. sed oē iudiciū dedit
 filio. et sp̄ualis h̄o iudicat oīa. ip̄e
 autē a nemīe iudicat. id ē a nul-
 lo h̄oie. sed a sola ip̄a lege secūdu
 quā iudicat oīa: qm̄ et illud v̄is-
 sine dictū est. oportet nos om̄es
 exhiberi ante tribunal xpi. Oīa
 ergo iudicat: quia sup oīa est qm̄
 cū deo est. Cū illo est autē qm̄ puris-
 sine itelligit. et tota caritate qd̄ i-
 telligit diligit. Ita etiā qm̄ tū p̄t.
 lex ipsa etiā ip̄se fit secūdu quā iu-
 dicat oīa. et de qua iudicare nullus
 potest: sicut i istis tēporalibz legi-
 bus q̄q̄ de h̄is h̄oies iudicet cū eas
 istituūt: tñ cū fuerit institute atqz
 firmate. n̄o licebit iudici de ip̄is
 iudicare. sed sc̄dm̄ ip̄sas. Conditōz
 tamē legū tēporaliū si vir bonus
 est et sapiēs illā ip̄sam cōsult et
 nā de qua nulli aīe iudicare da-
 tū est: ut sc̄dm̄ eius icōmutabiles
 regulas quid sit pro tēpore iube-
 dum vetandūqz discernat. Eter-
 nā igit̄ legē mūdis aīnis fas ē
 cognoscē: iudicare n̄o fas ē. Hoc
 autē it̄est qd̄ ad cognoscendū sa-
 tis est. ut videam⁹ ita esse aliqd̄.
 uel n̄o ita: ad iudicandū vero ad-
 dimus aliqd̄ qd̄ significem⁹ pos-
 se esse et aliter. uelut cū dicimus
 ita esse debet. aut ita esse debuit.
 aut ita debebit. ut i suis op̄ibus
 artifices faciūt. Sed multis finis
 est hūana delectatō: nec volunt
 tendere ad sup̄iora. ut videant
 tur ita visibilia placeāt. Itaqz si
 querā ab artifice vno arcu cōstruc-
 to. aut alterū parē cōtra i altera

parte moliat: respondebit credo
 ut paria paribz edificij membra
 respondeāt. Porro si pagam q̄re
 idip̄sū tur eligat. dicit hoc dectze
 hoc esse pulchrū. hoc delectare ter-
 nētes nichil audebit amplius.
 Inclinator enī recūbit oculis: et
 vnde pendeat n̄o itelligit. At e-
 go virū it̄insecus oculatū et i-
 visibilit̄ videntē n̄o desinā cōmo-
 nere cur ista placeāt: ut iudex ēē
 audeat ipsius delectatōis hūa-
 ne. Ita enī supfert̄ illi nec ab ea
 tenet̄ dū non sc̄dm̄ ip̄sā iudicat.
 Et prius q̄am virū ideo pulchra
 sint quia delectant: an ideo delect-
 tent quia pulchra sūt. Hic nichil
 sine dubitatōe respondebit: ideo
 delectare quia pulchra sūt. Que-
 rā ergo deinceps quare sūt pul-
 chra: et si titubabit: subiciā utz i-
 deo quia silēs sibi ptes sūt et aliq̄
 copulatōe ad vnam cōuēciā
 redigūtur. Qd̄ cū ita ēē cōperit.
 it̄rogabo utrū h̄ac ip̄am vnitā-
 tē quam cōuēciatur appetē sūme
 impleant: an longe ifra iaceant
 et cā quodāmodo mētiānt̄. Qd̄
 si ita est nā quis n̄o amonitus
 videat. neqz ullā specē. neqz ullū
 oīno ēē corpus qd̄ n̄o habeat vni-
 tatis qualescūqz vestigiū. neqz q̄-
 tūuis pulcherrimū corpus cū i-
 ternallis locoz necessario aliud
 alibi habeat posse assequi eā quā
 sc̄q̄tur vnitatē: quare si hoc ita ē.
 flagitabo ut respondeat ubi vide-
 at ip̄se vnitatē hanc. aut vnde vi-
 deat. Quā si n̄o videret. vnde cog-
 noscēt et qd̄ imitaret̄ corpoz spe-
 cies et quid implete n̄o posset. Nūc

vero tū dicit corporibz vos quidē
nisi aliqua vnitas cōtineret nichil
essetis. sed rursus si vos essetis
ip̄a vnitas corpa nō essetis: recte
illi dicit. **V**nde istā nosti vnitate quā
st̄din iudicatis corpa: p̄ quā nisi
videres iudicare nō posses qd̄ eā
nō impleant. Si autē hīs corpore
is oculis eam videres: nō veredi
ceres q̄q̄ eius uestigio teneant
longe tamē ab ea distare. Nam
istis oculis nō nisi corpalia vides
mente igit̄ eā vident. Sed ubi vi
demus. Si hoc loco esset ubi corp̄
nēm: nō eā videret qui hoc modo
i oriente de corpibz iudicat. Non
ergo isto cōtinet loco. Et tū adē
ubicūq; iudicāti. nusq̄ est p̄ spa
tia locoz: et per potētiā nusq̄ nō
est. **Q**si eā corpora mētiuntur nō
ē credendū mētiētibz. ne tādā
mus i uāitates uanitatū: sed
q̄rendū potius tū ideo mētiant̄
quia eā videtur oculis carnis
tū illa mente pura videat. ut tū
i tantū mētiatur igit̄ tū ei filia se
an igit̄ eā nō assequūt. Nā si as
sequerent: qd̄ imitātur implet. **S**
~~autē implerent.~~ Si autē implerent:
oīno filia essent. Si oīno esset filia.
nichil iter illā naturā et istā iter
esset. **Q**si ita esset: nō eā mētiat̄.
Id eū essent: qd̄ illa est. Nec mē
tiuntur tamē diligentius cōsiderā
tibz: quia ille mētiatur qui vult vi
deri qd̄ nō est. **Q** autē nō volēs
aliud putat q̄ est: nō mentitur
sed fallit tamē. Nō ita discernit
mētiens a fallente: q̄ uest oī mē
tiēti uolūtas fallendi. etiā si nō
ei credatur. fallens autē esse non

potest qui nō fallit. Ergo corporea
species quia nullā uolūtatē habet
nō mentit. Si vero etiā putet non
ēē qd̄ nō est: nec fallit. Sed ne ipsi
quidē oculi fallūt: nō enī inuāta
re possūt aīo nisi affectionē suam.
Qsi nō ip̄i sed oēs corporei sens̄
ita nūtiāt ut afficiūtur: quid ab
eis āplius exigere debeam? igno
ro. Tolle itaq; uāitates: et nulla
erit uanitas. Si quis remū i aqua
frangi opinat̄. et tū inde aufertur
itegrari: nō malū habet iter nū
tiū. sed malus est iudex. Nā ille
pro sua natura nō potuit aliter
i aqua sentire. nec aliter debuit. Si
enī aliud est aer. aliud aqua. iustū
est ut aliter i aere. alit̄ i aqua sen
tiatur. quare oculus recte ad hoc
enī factus est. ut tantū valeat s̄
aīmus p̄ se tui ad cōteplandam
sūmā pulchritudinē mens non
oculus factus. Ille autē vult mēte
cōuertere ad corpa. oculos ad deū.
Querit eī itelligē carnalia. vide
spūalia: qd̄ fieri nō potest. Qua
re ista pūstas corrigenda ē: quia
nisi fecerit qd̄ sursum est deorsum
et qd̄ deorsum sursum. regno celozū
aptus nō erit. Nō ergo sūmā q̄ram
i firmis. n̄ i ip̄is firmis iudeam? **I**u
dicem? ea ne tū ip̄is iudicem? tū cōst
buam? q̄ntū species extrema me
retur: ne tū i nouissis p̄ma q̄ram?
a p̄mis iter nouissias numerem?
qd̄ nichil ip̄is nouissis obest. sed
nobis plurimū. Nec ideo dīne pro
uidentie amūstratio nun? deora
fit: quia et iusti iuste. et fidi pul
chre ordinatur. Et si p̄terea nos fal
lit rerū visibilū pulchritudo. quā

unitate continet et non implet unitate:
 intelligam? si possum? non ex eo quod
 est nos falli sed ex eo quod non est. **O**
 quippe corpus verum corpus est: sed
 falsa unitas. **N**on enim summe unum est.
 aut tantum id imitat ut impleat. et
 tamen nec corpus ipsum esset nisi v-
 trumque unum esset. Porro utrumque unum
 esse non posset: nisi ab eo quod summe
 unum est id haberet. **O** autem puica-
 res. **D**ate michi qui videat sine
 ulla ymaginacione visorum carnali-
 um. **D**ate michi qui videat omnis
 unius principium non esse nisi unum so-
 lum a quo sit de unum siue id impleat
 siue non impleat. **Q**ui videat date non
 qui litiget: non qui videri velit se vi-
 dere quod non videt. **D**ate qui resistat
 sensibus carnis et plagis quibus p-
 illos in anima vapulavit. qui resistat
 consuetudini hominum. resistat laudibus
 hominum. qui compungat in cubili suo.
 qui resculpat spiritum suum. qui non foris
 diligit vanitates et gratum medacia.
 qui iam sibi nouit dicere si vna roma
 est quam circa tyberim nescio quis co-
 nuius dicit condidisse. falsa est
 ista quam cogitans fingo. non enim est
 ipsa. nec ibi sum animo. nam quod ibi a-
 gatur modo utique scire. **S**i unus est
 sol: falsus est iste quem cogitans fingo
Nam ille curricula suos certis locis
 et temporibus pagit: istum ego ubi volo
 et quando volo constituo. **S**i unus est ille
 amicus meus: falsus est iste quem
 cogitans fingo. **N**am ille ubi sit nes-
 cio: iste ibi fingit ubi volo. **E**go ip-
 se certe vnus sum. et hoc loco esse
 scio corpus meum: et tamen fingentem
 cogitacionis pergo quolibet locorum
 aut quolibet. **F**alsa sunt hec: nec quisquam

intelligit falsa. **N**on ergo intelligo cum ista
 contempler et istis credo. quia verum esse
 oportet quod intellectu contempler. **N**unquam
 forte ista sunt que fantasmata di-
 ci solent. **V**nde ergo impleta est anima mea
 illusionibus? **U**bi est verum quod mente
 conspiciat? **I**ta cogitacionem iam dici potest
Illa lux vera est. qua hec non esse vera
 cognoscas. **P**er hanc illud unum vides
 quod iudicas esse unum quod quod aliud vi-
 des nec tamen hoc esse quod illud est quod quod
 mutabile vides. **E**t si hec intueri
 palpitat mentis aspectus quiescit.
 nolite errare nisi cum consuetudine cor-
 porum ipsa vincite victa erunt omnia.
Unum certe quoniam? quo simplicius
 nichil est. **E**rgo simplicitate cordis
 quoniam illum: agite oculum inquit
 et agnoscetis quia ego sum dominus:
 non oculum desidie. sed oculum cogitacionis
 ut a locis et temporibus vacet. **N**ec
 enim fantasmatis tumoris et volu-
 bilitatis constante unitate videri
 non sinunt. **L**oca offerunt quod amem?
 tempora subripunt quod amem?: et
 relinquunt in anima turbas fantasma-
 tum. quibus in aliud atque in aliud cupi-
 ditas inatetur. **I**ta fit inquietus et
 erumpens animus: frustra tenere
 a quibus tenet exoptans. **D**acat ergo
 ad oculum: id est ut ista non diligit
 que diligi sine labore non possunt.
Sic enim eis dominabitur: sic non tenebitur
 sed tenebitur. **I**ugum meum inquit leue
 est. **H**uic iugo qui subiectus est:
 subiecta habet cetera. **N**on ergo la-
 borabit. non enim resistit quod subiectum
 est: sed miseri amica huius mundi cum
 dominum erunt si filii dei esse voluerunt.
 quoniam dedit eis potestatem filios dei fieri
Amici ergo huius mundi tamen timent

ab eius aspectu separari: ut nichil
sit laboriosius q̄ nō laborare. Sed
tū saltē illud māifestū est falsita-
tē esse qua id putat esse qd̄ nō est:
intelligit eā esse ueritatē que osten-
dit id qd̄ est. At si corpa ī tantū fal-
lūt īgnitū nō īplent illud vnū qd̄
vincūtur imitari a quo p̄ncipiū v-
nū est qd̄ qd̄ est. ad cuius similitudinē
qd̄ qd̄ nitit naturalit̄ approbam?
quia naturalit̄ īprobam? qd̄ quid
ab vnitāte discedit atq; ī eius dissimilitudinē
itendit: dat̄ intelligi
esse aliqd̄. qd̄ illius vnū? solius a
quo p̄ncipio vnū est. qd̄ qd̄ aliquo
modo vnū est ita sile sit ut hoc oī-
nō īpleat ac sic idip̄m. et hec ē ue-
ritas et uerbū in p̄ncipio et ubi
deus apud deū. Si enī falsitas ex
hīs est q̄ imitant̄ vnū. nō īgnitū
id imitat̄: sed īgnitū implē nō pos-
sunt: illa ē ueritas que id īplere
potuit. et id ēē qd̄ illud ē. Ipsa est
que illud ostendit sicuti est: vnde
et uerbū eius et lux eius rectissime
dicit̄. **Cetera illi? vnū? filia** dicit̄
sūt īgnitū sunt: ī tantū enī et uera
sūt. **Hec autē eius ipsa similitudo:** et
ideo ueritas. **Ut enī ueritate sūt**
vera que uera sūt: ita similitudine si-
milia sūt q̄cūq; filia. **Ut ergo ue-**
ritas forma uerorū est: ita similitu-
do forma similitū. **Quapp̄ qm̄**
vera ī tantū uera sunt īgnitū sūt.
ī tantū autē sūt īgnitū p̄ncipa-
lis vnū? filia sūt: ea forma ē oīm
que sūt. q̄ sūma similitudo p̄ncipij
et ueritas quia sine ulla **de** simi-
tudine est. **Vnde falsitas orit̄** non
rebz ip̄is fallentibz que nichil a-
liud ostendit̄ sentienti q̄ sp̄em

sua quā pro sue pulchritudis accepe-
rūt gradu. neq; ip̄is sensibz fallen-
tibz qui p̄ natura sui corp̄is affecti-
nō aliud q̄ suas affectiōes p̄sident
aīa nūciāt: sed p̄cā aīo fallūt cū
uerū querūt relecta et neglecta ue-
ritate. **Nā qm̄ opa magis q̄ artifi-**
cē atq; ip̄am artem dilexerūt. hoc
errore puniūtur ut ī opibz artificē
artēq; cōquirāt. et cū iuenire nequū
uerit. deus enī nō corp̄alibz sensibz
subiacet. sed ip̄i mēt̄i sup̄eminet.
ip̄a opa existimēt esse et artē et ar-
tificem. **Hinc orit̄ oīs impietas.** nō
modo p̄cā cū sed etiā dāpnatorū
pro p̄cās suis. **Nō enī tm̄ scrutari ae-**
aturā contra p̄ceptū dei et ea frui po-
tius q̄ ipsa lege et ueritate uolunt
qd̄ p̄mi hoīs p̄cā dephendit̄
male uentis libero arbitrio. Sed
hoc quoq; ī ipsa dāpnatōe addunt.
ut nō modo diligāt sed etiā seruiāt
creaturę potius q̄ creatori. et eam
colāt per partes eius a sūmis usq;
ad yma ueniētēs. **Sed aliqui se in**
hoc tenēt ut pro sūmo deo aīaz co-
lant: et p̄mā intellectualē creaturā
quā per ueritatē pater fabricauit
ad ipsā ueritatē semp̄ ituenendam.
et se per ipsam quia oīno ei similitu-
dina est. **Deinde ueniūt ad uitam**
genitalē per quā creaturā uisibi-
lia et tēporalia gignētia deus eter-
nus et icōmutabilis operat̄. **Hic**
ad aīalia et inde ad ipsa corp̄ora
colenda delabūtur. **Et ī hīs p̄mo**
eligūt pulchriora ī quibz celestia
maxie excellūt. **Ergo ī p̄mis solis**
corpus occurr̄: et in eo nōnulli
remanēt. **Aliqui et lune splendo-**
rem: religione putāt dignū. **Et**

enū nobis ut phibet. p̄p̄quior: vnde
 viciniorē spec̄ie habere sentit. Alij
 etiā ceteroz syderū corpa adiūgūt
 et totū celū cū stellis suis. alij celo
 ethereo copulāt aerē. et istis duobz
 superioribz elemētis corporeis subia-
 unt aīas suas: sed iter hos illi sibi
 vidētur religiosissī qui vniūsam
 simul creaturā id est mūdū totū
 cū oībus que ī eo sūt. et vitā qua spi-
 ratur et aīatur. quā quidā corpo-
 reā quidā ī corporeā esse crediderūt.
 Hoc ergo totū simul vniū deū mag-
 nū esse arbitrāt: cui⁹ partes sine
 ceteri. Nō enī vniūse creature auc-
 torē conditorēq; nouerūt. Inde in
 simulachra p̄cipitant: et ab opi-
 bus dei usq; in opera sua demer-
 gūtur. que tamē adhuc visibilia
 sūt. Est enī aliū deterior et īferior
 cultus simulachroz quo fantā-
 mata sua colūt: et qd̄qd̄ aīo erā-
 te cū supbia uel timore cogitādo
 ymaginati fuerit religiosīs noīe
 obseruāt. donec fiat ī aīa nichil oī-
 no colendū ēē et errare hoīes qui
 sup̄stitioni se īuoluūt. et misera
 īplicant seruitute. Sed frustra hoc
 sentiūt. Nō enī efficiūt ut nō serui-
 ant. Remanēt quippe ip̄a vicia q̄-
 bus ut nulla colenda opinarent
 attracti sūt. Seruiūt enī cupiditati
 triplici uel voluptatis uel excellē-
 ac uel spectaculi. Nēgo esse queq;
 istoꝝ qui nichil colendū existimāt
 qui nō aut carnalibz gaudijs sub-
 ditus sit aut potentā vanā foue-
 at. aut aliquo spectaculo delecta-
 tus īsanīat. Ita nescītes diligūt
 tēporalia: ut inde b̄tudinē expect-
 tent. Hīs autē rebus quibz quis-

q; bt̄us vult effici seruiat necesse est
 velit nolit. Nā quocūq; duxerit se-
 quit. et quisq; ea nisi sus fucit au-
 ferre posse metuit. Possūt auferre
 ista et sintilla ignis et aliqua pua
 bestiola. Postremo ut omittam
 inuābiles adūsitates. tēpus ip̄m
 auferat necesse ē oīa transeūtia.
 Itaq; cū oīa tēporalia mūdus ī-
 te concludat: oībz mūdī p̄tibz ser-
 uiunt. qui p̄pterea putāt nichil co-
 lendū esse ne seruiāt. Decepti q̄q;
 ī hac rerū extremitate miseri iace-
 ant. ut vicia sua sibi d̄nari paciāt̄
 uel libidīe s̄l supbia uel curiosita-
 te dāpnati uel duobz horū uel oībz:
 q̄ diu sūt ī hoc stadio vite hūane
 licet eis cōgredi et vincē si prius
 credant qd̄ ītelligē nōdū valent.
 et nūdū diligāt nūdū. qm̄ oē q;
 ī mūdō est sicut d̄nitus dictū est
 cōcupiscentia carnis ē. et cōcupiscentia
 oculoꝝ. et ambitō s̄di. Hoc mo-
 do tria illa notata sūt. Nā cōcupis-
 centia carnis. uoluptatis ī fine a-
 matores significat. Cōcupiscentia
 oculoꝝ curiosos. Ambitō seculi
 sup̄bos. Triplex etiā tēptatō ī ho-
 mine quē ueritas ip̄a suscepit ca-
 uenda mōstrata ē. Dic īquit tēp-
 tator lapidibz istis ut panes fiat.
 At ille vnus et solus magister. nō
 ī pane solo uiuit hō. sed ī oī uerbo
 dei. Ita enī domitā docuit ēē oport-
 tere cupiditatē uoluptatis: ut
 nec fami cedendū sit. Sed forte do-
 minatois fastu decipi poterat:
 qui carnis uoluptate nō potuit.
 Oīa ergo mūdī regna mōstrata
 sūt. et dictū est. Oīa tibi dabo si
 p̄stratus adoraueris me. Cui res-

ponſū eſt. **D**ñm deū tuū adorab:
et illi ſoli ſerues. Ita calcata eſt
ſupbia. Subiecta eſt autē exīma cū
curioſitatis illecebra. **N**ō enī ut
ſe de faſtigio tēpli p̄cipitaret v̄
gebat: niſi cauſa tm̄ experiendi
aliqd. **S**ed neq; hic victus ē. **E**t i
deo ſic reſpondit ut itelligēmus
nō opus eſſe ad cognoſcendū deū
tēptatōibz uſibilit̄ dīna explora
re molientibz: nō tēptes īquit do
minū deū tuū. **O**brē q̄ſq; itus
dei iūbo paſcat: nō querit in iſta he
remo uoluptatē: qui vni deo tm̄
ſubiectus eſt. nō querit ī mōte id
eſt ī terrena elacōe iactantiam.
Quiſq; eterno ſpectaculo icōmu
tabilis ueritatis adheret. non
p̄ faſtigū hui⁹ corpis id eſt p̄ ho
oculos p̄cipitat ut tēporalia et ī
feriora cognoſcat. **Q**uid igit̄ reſ
tat vnde nō poſſit aīa recordari
p̄mā pulchritudinē quā reliquit.
q̄i de ip̄is ſuis vicis potēſt. **I**ta
enī ſapīa dei p̄tendit uſq; ī finem
fortiter: ita p̄chāc ſūmus ille ar
tifer opa ſua ī vñū finē decoris or
dinata cōtexuit. **I**ta illa bonitas
a ſūmo ad extremū nulli pulchri
tudi que ab ip̄o ſolo eſſe poſſet iūi
dit: ut nemo ab ip̄a ueritate dei
ciat qui nō exapiat ab aliqua ef
figie ueritatis. **Q**uere ī corpis uo
luptate qd̄ teneat: nichil aliud ī
uenies q̄ cōueniēciā. **N**ā ſi reſi
tētia pariūt dolorē: cōueniēcia
pariūt uoluptatē. **R**ecognoſce ī
gitur q̄ ſit ſūma cōtinēcia. **N**oli
foras ire. ī tēp̄m redi. ī interiore
hoīe habitat ueritas. **E**t ſi tuam
naturā mutabilē iūeneris: trāſ

tende et tēp̄m. **S**ed mēncō cū te trāſ
tendis: ratiocinatē aīam te trāſ
tende. **I**lluc ergo tende: vnde ip̄m
lumē ratiōis attendit. **Q**uo enī
puerit oīs bonus ratiocinator: ni
ſi ad ueritatē: cū ad ſe ip̄a ueritas
nō vtiq; ratiocinando pueniat:
ſed qd̄ ratiocinātes appetūt ip̄a ſic.
Vide ibi cōueniēciā qua ſuperior
eſſe nō poſſit: et ip̄e cōueni cū ea.
Confite te nō eſſe qd̄ ip̄a eſt. **S**i q̄
dem ſe ip̄a nō q̄rit. **T**u autē ad eā
q̄rendo ueniſti. nō locorū ſpacio
ſed mētis affectu: ut ip̄e interior
homo cū ſuo ī habitatōe. nō in ſi
ma et carnali. ſed ſūma et ſpūa
li uolūtate cōueniat. **A**ut ſi non
cernis que dico et an uera ſine du
bitas: cernes ſaltē utiū de hīs du
bitare nō dubites. **E**t ſi certū eſt
te eſſe dubitatē: quere vnde ſit cer
tū. **N**ō illic tibi nō oīno ſolis hui⁹
lumē occurret. ſed lumē verū qd̄
illumīat oēm hoīem ueniēte in
hūc mūdū: qd̄ hīs oculis uideri
nō poſſit. nec illis quibz fantaf
mata cogitātur. p̄ eosdē oculos
aīe ip̄acta. ſed illis quibz fantaf
matibz dicit: **N**ō eſtis vos qd̄ e
go quero. neq; illud eſtis vnde e
go vos ordino: et qd̄ michi inter
vos ſedū occurrerit ip̄robo: quod
pulchrū approbo: cū pulchrū ſit
illud vnde ip̄robo et approbo q̄re
hoc ip̄m magis approbo et nō ſo
lū uobis ſed illis oībus corpibz
vnde vos hauſi ante pono. **D**ein
de regulā ip̄ſam qua uides acci
pe. **H**oc modo. **O**īs qui ſe dubi
tantē itelligit verū itelligit. et
de hac re qua itelligit certus eſt.

de vero ergo certus est. **O**is ergo q
 utru sit veritas dubitat. i seipso
 habet ueru vnde no dubitet: nec
 illud veru nisi veritate veru est.
No vtiq oportet eu de veritate du
 bitare qui potuit vndeaiq dubita
 re. **V**bi videtur hec ibi e lumē sine
 spaco locoru et tēporu. et sine spaci
 oru talu ullo fantasmate. **N**ūqd
 ista ex aliqua parte corūpi pnt.
 etiā si ois ratiocinator iterat: a
 apud carnales iferos veterescat.
No eni ratiocinacō talia facit sed
 iuenit. **E**rgo anteq iueniat in se
 manet: et tū iueniūt nos inouat.
Ita renascat interior hō et exterior
 corūpitur de die i diem. **S**ed iteri
 or exteriorē respicit. et i sua cōpara
 tione sedū videt. i pprio tamē gene
 pulchrū et corpoz cōueniēcia le
 tantē et corūpenē. qd i bonū suū
 cōuertit alimēta saluet carnis.
 que tamē corrupta id est amittē
 cia formā suā. i mēbroz istoz fa
 buca migrat. et corrupta reficiūt
 i aliā formā per cōueniēciā trā
 seūcia. et p vitalē motū diuidi
 tant quodāmo: ut ex eis i structu
 rā hui⁹ corpis visibilis pulchri
 que apta sunt assumātur. non
 apta vero per cōgruos meatus ex
 tiant. **Q**uoz aliud feculentissimū
 reddit terre ad alias formas assu
 mendas: aliud per totū corpus
 exalat: aliud totū aiālis late
 res nūos accipit et i choat i ple.
 et sine cōueniēcia duoz corpoz.
 siue tali aliquo fantasmate cōmo
 tū. per genitales vias ab ipō ver
 tice defluit i infima voluptate.
Iā vero i matrē pceptos nūos tē

porū in locorū numerū coaptatur.
 ut suas regioēs queqz mēbra occu
 pent. et si modū parilitatis serua
 uerit. luce coloris adiūta nascat
 corpus qd formosū vocat. et a su
 is dilectoribz amat accerrime: nō
 tamē in eo plus placet forma que
 mouet q vita que mouet. **N**ā il
 lud aiā si nos amet alliat violē
 tius: si oderit autē succensemus
 et ferre nō possum⁹. etiā si formā
 ipsam pbeat fruenti. **H**oc totū ē
 uoluptatis regnū et vna pulchri
 tudo. **S**ubiacet eni corūptōi. **E**t
 si nō esset: sūma putaret. **S**ed ad
 est dina puidēcia que hāc osten
 dat et nō malā. ppter tā māifesta
 uestigia pmoz munerū i quibz
 sapie dei nō est nūis et extrema tū
 esse. miscens ei dolores et morbos
 et distorcionēs mēbroz et tēbras
 coloris et aiōrū simultates ac
 dissensionēs: ut ex hīs amonea
 mur. i cōmutabile aliquid ēē q
 rendū. **E**t hoc facit per ifirma mi
 nisteria quibz id agē voluptatis
 est. quos exterminatores et ange
 los iracūdie dīne scriptuce nomi
 nāt: q̄uis ipsi nesciāt qd de se a
 gatur boni. **H**īs siles sūt hoies
 qui gaudēt miserijs alienis: et
 risus sibi ac ludicia spectacula
 exhibēt. uel exhiberi volūt euer
 sionibz et erroribz alioz: atqz itā i
 hīs oibus boni amonētur et ex
 terretur et viciūt et triūphāt. et
 regnāt: mali vero decipiuntur.
 cruciātur. viciunt. dāpnāt. et ser
 uūt nō vni oim dño sūmo. sed ul
 timis seruis illis videlz āgelis
 qui doloribz et miseria dāpnato

rū pasāitur et pro ista malivolētia
a bonoz liberacōe torquet. Ita or-
dinātur officis oēs et finibz suis
ī pulchritudinē vniūsitatis. ut
qd horrem⁹ ī parte. si cū toto con-
siderem⁹ plurimū placeat: quia
nec ī edificio iudicando vnū tm
angulū cōsiderare debem⁹. nec ī
hoīe pulchro solos capillos. nec
iubente. pñūciāte solū digitorū
motū. nec ī lunc cursu aliq̄s tri-
dū tm figurās. Ita enī que prop-
terea sūt īfima quia p̄tibz īterfec-
tis tota p̄fecta sūt siue ī statu siue
ī motu pulchra senāatur: tota cō-
sideranda sūt. si recte volum⁹ iudi-
care. Verū enī nīm iudiciū siue
de toto siue de parte iudicet pul-
chrū est. Vniūso quippe niūdo su-
p̄feratur. nec alicui parti eius īq̄n-
tū verū iudicam⁹ adherem⁹. Er-
ror autē noster p̄ti adherēs eius:
ipse per se fedus est. Sed sicut niger
color ī pictura cū toto fit pulcher:
sic istū totū agōnē decēter edit ī
cōmutabilis dina. puidēcia aliud
victis. aliud certātibz. aliud victo-
ribz. aliud spectātoribz. aliud qui-
etis et solū deū cōteplātibz tribu-
ens: cū in hīs oībz nō sit malū
nisi p̄cām et pena p̄cā. hoc ē defectus
uolūtariū a sūma essentia.
et labor ī ultima et nō uolūtari-
us: qd alio modo sic dici potest.
libertas ac iusticia et seruitus s̄b
p̄cō. Corruptū autē hō exterior
aut p̄fectū īterioris aut defectu
suo. Sed profū īterioris ita corū-
p̄tū: ut totus ī melius reforme-
tur. et restituat⁹ in ītegrū ī nouis-
sima tuba. ut nō iā corūpat⁹ ne-

q̄ corūpat: defectu autē suo ī pul-
chritudines corruptibiliores. id ē
penarū ordinē p̄cipitat. Nec mi-
remur qd adhuc pulchritudines
nomino. Nichil est enī ordiatū
qd nō sit pulchrū: et sic ait ap̄ls
oīs ordo a deo est. Necesse ē autē
fateam⁹ meliōrē esse hoīem plora-
tē q̄ letantē vermiculū: et tamē
vermiculi laudē sine mendacō
ullo copiose possū dicere cōsiderā-
nitōrē coloris figurā teritē. corpis
priora cū medijs. media cū poste-
rioribz cōgruētia et vnitatis appe-
tētia pro sue nature hūilitate ser-
uācia. nichil ex vna p̄te formatū
qd nō ex altera parūli dimensione
respondeat. Quid iā de aīa ip̄a di-
cam vegetatē modulū corpis sui.
quō cū nūdse moueat. quō appe-
tat cōuēcia quō vincat aut ai-
ueat obsistēcia quō tū potest. et ad
vnū sensū īcolumitatis referens
oīa. vnitatē illā conditricē natu-
rarū oīm multo euidentē q̄ corpe
īsinuet. Loquor de vermiculo an-
imate qualicūqz. cineris et stercō-
ris laudē uerissimē atqz uberrime
pleriqz dixerūt. Quid ergo mirū
est. si oīs aīa que ubiāqz sit et q̄-
libetāqz sit oī corpe est meliōr. diū
pulchre ordinari. et de penis ei⁹
alias pulchritudines fieri: cū ibi
nō sit quādo misera est ubi esse
beatos decet. sed ibi sit ubi ēē mi-
seros decet. Proius nemo nos fal-
lat. qd qd recte vituperat⁹: ī meli-
oris cōparacōe respuit. Oīs autē
natura quāuis extrema. quāuis īfi-
ma ī cōparacōe nichili iure lau-
datur: et tamē cuiqz nō est bene

si eē melius potest. Quare si nobis potest bene esse cū ip̄a ueritate? male sum? cū quolibet uestigio ueritatis? Multo ergo deterius cū extremitate uestigi. qm̄ carnis uoluptatibz adhemus. Vincam? ergo huiusmodi cupiditates uel blandicias uel molestias: subiugem? nobis hāc feminā si uiri sum? Nobis ducibz et ipsa erit melior: nec iā cupiditas sed tēperācia notabitur. Nā cū ipsa ducat nos autē sequimur: cupiditas illa et libido: nos uero temeritas et stulticia nūc capimur. Sequimur xpm̄ caput nostrū: ut et nos sequat̄: cui caput sumus. Hoc et fās p̄cipi potest. nō marituli sed fraterno iure: quo iure xp̄o nec masculus nec femina sumus. Habēt enī et ille uirile quiddā. unde de femineas subiugēt uoluptates. unde xp̄o seruiāt. et ip̄erēt cupiditatis. qd̄ i multis uiduus et uigibus dei: i multis etiā maritatis s̄z etiā fraterne cōiugalia iura seruātibz xp̄iani ppli dispensacōe manifestū ē. Qd̄ si ab ea parte cui dñari nos deus iubet. atqz ut i nostrā possessiōne restituam̄. et hortat̄ et opitulatur: si ergo ab hac pte p̄negligentiā et ip̄ietatē uir subdit? fuerit id ē mens et ratio: erit quidē homo turpis et miser. sed destinat̄ in hac uita: et post hāc uitā ordinat̄ quo eū destinari et ubi ordiari sumus ille rector: et dñs iudicat. Nulla itaqz feditate uniuersā creaturā maculare p̄mittit̄. Ambulem? ergo dū diē habem? id ē dū racōe uti possimus: ut ad deū cōuersi uerbo ei? qd̄ uerū lumē est illustrari merea-

mur. ne nos tenebre cōprehendāt. Dies est enī p̄sencia illius lumis. qd̄ illuminat oēm hoīem uenientē in hūc mundū. Hoīem dixit quia ratione uti potest: et ubi cecidit ibi incūbere ut surgat. Si ergo uoluptas carnis diligitur ea ipsa diligentiā cōsideretur: ut cū ibi recognita fuerit quorūdā uestigia numerorū. q̄rendū est. ubi sine timore sint. Ibi enī magis unū est qd̄ est. Et si tales sūt i ipsa motiōe vitali que i seminibz opatur: magis ibi mirandi sunt q̄ i corpore. Si enī nūc semini sicut ip̄a semina tumerēt. de dimidio grano fici arbor dimidia nascer̄. Neqz de aīaliū semibz etiā nō totis aīalia tota et itegragignerētur: neqz tātillū et unum semen uim haberet sui cui q̄qz gn̄is inuābilē. De uno quippe possunt scdm̄ suā naturā. uel segetes segetū uel silue siluarū. uel greges gregū. uel ppli pplōz per secula ppagari: ut nullū foliū sit uel nullus pilus per tā nūosā successiōne cui? nō racō i illo p̄mo et uno semine fuerit. Deinde illud cogitandū est. q̄ nūositas q̄ suaues sonorum pulchritudies uerberatus acerrimiciat cantante lucifama: quas illius auicule aīa nō cū liberet fabricaret. nisi cū vitali motu icorporaliter haberet ip̄ressas. Hoc et i ceteris aīantibz que ratione carentia sensu tamē nō caret aīaduerti potest. Nullū enī horū est. qd̄ nō uel i sono uocis. uel i cetero motu atqz opacōe mebroz nūosū aliquid et i suo genere moderatū gerat: nō aliqua sciētia. sed

tamen inanis nature terminus ab il-
la incommutabili numero lege modu-
latis. Redeamus ad nos: et omit-
tamus ea que cum arbutis et bestis
habemus communia. Unum modo natura
rudo indifferat: et unumquodque ad
genus uno aliquo suo modo. Quod
est ergo in nobis quo et de illis om-
nibus iudicamus quas figuras ap-
petamus. et quantum impleat: et nos in-
edificamus aliisque corporis operibus
tamquam deum omnium talium figurarum in-
numerabilia machinantur. Quid in
nobis est quod intus intelligit has
ipsas visibiles corporum moles pro-
portione magnas esse uel parvas:
et omne corpus habere dimidium quantum tu-
lucumque sit et si dimidium innumera-
bles partes? Itaque omne granum mi-
nimum sue parti tante quantum in hoc mun-
do nihil corpus tenet tam magnam
esse quam mundus est: nobis totumque
istum mundum figurarum ratione pul-
chrum esse. non mole magnam autem
videri non pro sua quantumtate sed pro
breuitate nostra id est animalium quibus
plenus est. Que rursum cum habeant
infinitatem diuisionis. non ipsa parte sed
in aliorum et maxime ipsorum uniuersum com-
paracione tam parua sunt. nec in spacia
temporum. alia ratio est: quia ut
omnis loca sic omnis temporis longitudo
habet dimidium sui. quantum enim sit in
breuissima et incipit et progreditur et
desinit. Itaque non potest nisi habere
dimidium: dum ibi didicitur qua
transit ad finem. Ac per hoc et bre-
uis sillabe tempus in comparacione
longioris breue: et hora breuius
est uel hora comparata minor est.
Sic mora omnis hore ad diem. et diei

ad mensem. et mensis ad annum. et
annus ad lustrum. et lustrum ad maiores
seculatus. et ipsi ad uniuersum tempus
relati breues sunt: cum illa ipsa nu-
merosa successio et quedam gradua-
tio siue localium siue temporalium spacia-
tionum non timore uel mora sed or-
dinata conuenientia pulchra iudi-
cet. Ipse autem ordinis motus uiuit
in ueritate perpetua. nec mole vastus.
nec protractioe volubilis. sed
potentia super omnes locos magnus
eternitate supra omnia tempora immo-
bilis: sine quo tamen nec ullum mo-
lis uastitas in unum redigi. nec ul-
lius temporis productio potest ab ex-
tore cohiberi et aliquid esse uel corpus
ut corpus sit. uel motus ut motus
sit. Ipsum est unum principale. nec pro-
finitum nec pro infinitum crassum: nec pro
finitum nec pro infinitum mutabile.
Non enim habet aliud hic aliud alibi
aut aliud nunc aliud postea: quia
summe unus est pater ueritatis. pa-
ter sue sapientie que nulla ex parte
diffilis similitudo eius dicta est
et ymago quia de ipso est. Itaque
etiam filius recte dicitur ex ipso: et etiam
per ipsum. Preterit enim forma omnium
summe implens unum: de qua est ut
cetera que sunt in quantum sunt unum filia
per eam formam fieret. Horum alia sic
sunt per ipsam ut ad ipsam etiam sint.
ut omnis rationalis et intellectualis
creatura in quo homo rectissime di-
citur factus ad ymaginem et similitu-
dinem dei: non enim aliter incommuta-
bile ueritate posset mente conspici.
Alia uero ita sunt pro ipsa facta ut
non sint ad ipsam: et ideo rationa-
lis anima si creatori suo seruiat a

quo facta est et per que facta est et
 ad que facta est: cuncta ei cetera ser-
 uat. et vita ultia que ta viana il-
 lect. et est adiutoriu eius per qd i-
 perat corpi. et ipm corpus exte-
 ma natura et essentia au oino ce-
 denti ad arbitriu dnabit: nullā
 de illo senties molestia. quia iam
 nō ex illo nec per illud qret beati-
 tudine. sed ex deo p seipam papiet.
Reformatū ergo corpus ac sifica-
 tū sine detrimento corruptiois et
 sine onere difficultatis amūstrab:
 i resurrectione enī neqz nubūt neqz
 nubūtur sed erūt sicut angeli in
 celis. **E**sta vero uetri. et venter es-
 tis deus autē et hūc et illas destru-
 et: qm nō est regnū dei esca et po-
 tus. sed iusticia pax et gaudium
Qua ppter etiā in ista corpis uo-
 luptate iuuenim? vnde comēore
 mur eā cōtēpnere: nō quia malū
 est natura corpis. sed quia i exte-
 mi boni dilectioe turpit. voluta-
 tur. au p mis there fruiqz cōcessū
 est. **C**ū trahit auriga et sue teme-
 ritatis dat penas: qd qd illud ē
 quo utebat. accusat. Sed iploret
 auxiliū iubeat dñs rerū obsis-
 tatur equis alia iā spectacula
 de ipsius p̄cipitate facientibz
 et nisi subueniat. de morte factu-
 ris: restituat. in locū sup rotas
 colloctet. habenarū iura reddā-
 tur. regat taua? obteperātes et
 edomitas bestias. **T**ūc sentiet
 q̄ bene currus et tota illa uictio
 fabricata sit: que ruina eius et
 ipm affligebat. et cursū detētis-
 sine moderatiois amiserat qā
 et hūc corpi i beatitudine pepit

aie male vtentis auuiditas i para-
 diso usurpas uentū tibi cōtra me-
 dita disciplina qua sempiterna
 cōtinet. salus. **S**i ergo i ista ipsa
 visibilis carnis i beatitudine ubi
 beata vita esse nō potest iucit
 amonico beate vite. ppter specie
 de sumo usqz ad yma uicente. q̄
 tomagis i apparitōe nobilitatis
 et excellēcie et i omni supbia va-
 naqz pompa hui? mādet. **Q**uid
 enī aliud in ea homo appetit nī
 si solus esse si fieri possit iū cūta
 subiecta sint: puerfa saluz imita-
 tione oipotētis dei: que si subdit?
 imitaret? sed m eius p̄cepta vi-
 uendo p eū habet subdita tetera:
 nec ad tantā deformitate ueni-
 tet ut bestiolā timeat qui vlt ho-
 minibz i perare. **H**abet ergo et
 supbia quēdā appetitū vnitatis
 et oipotēcie. sed i rerū tēporaliū
 p̄cipatu q̄ oia trāseūt tāq̄ um-
 bra iuicti esse volum?. **E**t recte.
Habet hoc enī aīnū nrī natura
 post deū: a quo ad eius ymaginē
 factus est. **S**ed eius erāt p̄cepta
 seruanda: quibz seruatis nemo
 nos vicitet. **N**ūc vero dū ipa tu-
 ius uerbis turpiter cōsensim?
 domat. dolore paricendi: et nos
 i terra laboram?. et cū magno
 dedecore superam. ab oibus q̄
 nos cōmouē ac pturbare potue-
 rit. **I**taqz nolūm? ab hoibz vici:
 et uā nō possum? vincē. **Q**ua
 turpitudine qd exetabilius di-
 ti potest? **F**atem? hoīem hoc esse
 qd nos sum? qui tā et si habeat
 vicia nō est tamē ipe viciū. **Q**z
 to igitur honestius hō nos viciat.

quod uiciū: Quis autē dubitet inane uiciū esse iudiciā? Quane-
cesse est torqueat: et subiciatur.
qui nō uult in rebus tēporalibus
vinci. Melius est ergo ut hō nos
vincat: quā iudicia uel quodlibet a-
liud uiciū. Sed nec ab hōie uiciū
potest qui uicia sua uicerit. Neque
enī uincat: nisi tū eripit ab ad-
uersario quod amat. Qui ergo id
amat solū quod amātū eripi nō po-
test: ille idubitatē iuictus ē. nec
ulla cruciat iudicia. Id enī dili-
git ad quod diligendū et papiendū
quāto plures uenerūt: tanto uibe-
rius gratulat. Diligit enī deum
ex toto corde ex tota aīa ex tota mē-
te: et diligit proximū tāquā seipsum.
Nō illi ergo inuidet ut sit quod ipse
est: ymo adiuuat etiā quāto potest
Nec potest amittē proximū quē
diligat tāquā seipm: quia neque in se-
ipso ea diligit que oculis subia-
cet: aut ullis alijs corporeis sen-
sibus. Ergo apud seipm habet quē
diligat tāquā seipm. Ea est autē re-
gula dilectōis. ut que sibi uult bo-
na puenire et illi uelit: que accidē
sibi mala nō uult. et illi nolit. Hāc
uolūtate erga oēs hōies seruat.
Nā erga neminē operandū ē ma-
lū: et dilāo proximi malū nō opa-
tur. Diligam? ergo ut pceptū ē
etiā inimicos nros. si uere iuicti ēē
uolum? Nō enī p seipm quisquā hō-
minū iuictus est: sed p illā in-
mutabile legē. cui quicūque serui-
unt soli sūt liberi. Sic enī eis quod
diligūt auferri nō potest. Que res
yua iuictos facit et pfectos uiuos.
Nam si uel per ipm hōiem homo

dilixerit nō tāquā seipm sed tāquā in-
mentū. aut balneas. aut auitu-
lā pictā uel garrulā. id ē ut ex eo
aliquid tēporalis uoluptatis aut
tōmodi capiat: seruiat necesse ē
nō hōi. sed quod turpius est tā fēdo
et detestabili uicio. quo nō amat
hōiem sicut amādus ē hō. Quo
uicio dñante usque ad extremam
uitā uel potā mortē pduat. Sed
nec sic quidē ab hōie homo dili-
gendus est. ut diligūt carnales
fratres uel filij uel cōiuges. uel quā-
tūque cognati aut affines a tūc.
Nā et ista dilāo tēporalis ē. Nō ei
ullas tales necessitudines habem?
que nascendo et moriendo cōtingūt.
si natura nra in pceptis et ymagine
dei manēs in istā corruptione nō
relegaret? Itaque ad pstinā pfectāque
naturā nos ipsa ueritas uocans
pcepit ut carnali cōsuetudine cessita-
mus: doctēs neminē aptū esse reg-
no dei qui nō istas carnales neces-
situdines oderit. Neque hoc cuiquā ihu-
manū uideri decet. Magis enī est
ihuānū nō amare in hōie quod homo
est: sed amare quod filius ē. Hoc est
enī nō amare illud quod ad deū per-
tinet: sed amare illud quod ad se per-
tinet. Quid ergo mirū si ad regnū
nō puenit: qui nō eōdem. sed puatā
rem diligit? Immo utriusque aut quā-
piā. ymmo illud uerū dicit deus.
Dicit enī uerissime ueritas. Nemo
potest duobus dñis seruire. Nemo
enī potest pfecte dilige quo uoca-
mur: nisi oderit unde reuocamur.
Uocant enī ad pfectā naturā huā-
nā: qualē ante pccm nrm deus fe-
cit. Reuocamur autē ab ei? dilcōe

quā peccando meruim? Quare
 derim? oportet unde ut libemur.
 optam? Oderim? ergo temporales
 necessitudines: si eternitatis carita-
 te flagram? Diligat homo proximū
 tāq̄ seipm. Certe enī sibi ipse nemo est
 pater. aut filius aut affinis. aut a-
 liquid huiusmodi. sed tm̄ hō. Qui
 ergo diligit aliquē tāq̄ seipm: hoc
 i eo debet dilige qd̄ sibi ipse est. Cor-
 pora vero nō sūt qd̄ nos sum? Non
 ergo i hōic corpus ē expetendū aut
 desiderandū. Valet enī ad hoc etiā
 qd̄ p̄ceptū est. ne cōtupiscas rē. p̄xi-
 mi tui. Quap̄pter quisq̄s i pximo
 aliud diligit q̄ sibi ipse est: nō eum
 diligit tāq̄ seipm. Ipsa ergo natura
 hūana. sine carnali condicōe dili-
 genda est: siue sit p̄ficienda siue p̄-
 fecta. Om̄es sub vno deo p̄re cognā-
 ti sūt qui eū diligūt et faciūt uolū-
 tatē ipsius: et iuicē sibi sūt et patres
 tū sibi cōsulūt. et filij tū sibi obrepe-
 rant. et fratres maxie quia eos vn̄
 pater testamēto suo ad vnā hēdita-
 tē vocat. Quap̄pter cur iste non
 iuictus sit hōiem diligendo tū i eo
 nichil p̄ter hōiem diligit. id ē creatu-
 rā dei ad ymaginē eius factā: nec
 ei possit deesse p̄fecta natura quam
 diligit tū ipse p̄fectus est. Sicut enī
 uecibi gratia. si quisq̄ diligit bene
 tantantē. nō hūc aut illū. sed tm̄
 bene cātantē quēlibet. tū sit cātā-
 tor ipse p̄fectus: ita vlt om̄es tales
 esse. ut tamē ei nō desit qd̄ diligit
 quia ipse bene cātat. Nā si auq̄ iui-
 det bene cātanti: nō iā illud diligit
 sed laudē aut aliquid aliud quo
 bene cātando vlt puenire. et potest
 ei minui uel auferri si et aliis bñ

cātauerit. Qui ergo iuidet bene cāt-
 tanti: nō amat bene cātantē. Sed
 rursus qui eo idiget: nō tantat be-
 ne. Qd̄ multo accommodatā? De be-
 ne viuēte dici potest: quia iuidere
 nulli potest. Quo enī pueniūt be-
 ne viuētes tm̄dem est oibus. nec
 min⁹ fit cū plures habuerit: et
 potest esse tēpus quo bon⁹ cātator
 nō deat ter queat. et idigeat voce al-
 terius quā sibi exhibeat: tāq̄ si ali-
 tubi cōiunctur ubi eū tantare tur-
 pe sit. sed deeat audire cātantem.
 Bene viuere autē sp̄ deat. Quare
 q̄sq̄s hoc et diligit et facit: nō solum
 nō iuidet imitantibz. sed et hñs se
 p̄bet libētissie atq̄ huānissie q̄tū
 potest. nec eis tamē indiget. Nam
 qd̄ i illis diligit: i seipō habet totū
 atq̄ p̄fectū. Ita tū diligit pximū
 tāq̄ seipsū. nō iuidet ei quia nec
 sibi ip̄i prestat ei qd̄ potest. quia et
 sibi ip̄i nō i eo idiget. quia nec se-
 ipso. Im̄ deo idiget tū adherēdo
 beatus est. Nemo autē illi eripit
 deū. Ille ergo verissie atq̄ certissie
 iuictus homo est qui coheret deo:
 nō ut ab eo aliqd̄ boni extramere-
 atur. sed tū nichil aliud q̄ ipsum
 herere deo bonū est. Sed i hac vita
 vitur amico ad repetendā gratiā.
 vitur i amico ad paciēciā. vitur q̄bz
 potest ad bñficiēciā. vitur oibz ad
 beniuolēciā: et q̄q̄ tēporalia non
 diligit. ipse recte vitur. tēporalibz.
 et pro eoz sorte hōibus cōsulit. si
 equalit nō potest oibus. Quare si
 aliquē familiarū suoz promptus
 q̄ quēlibet alloquit: nō enī magis
 diligit. sed ad eū habet maiorem
 fiducia et apertiore tēporis iannā.

Tractat enim tempore deditos tanto me-
lius quanto ipse minus obligatus tempore.
Cum itaque omnibus quos pater diligit
prodesse non possit: nisi conuictioribus
prodesse malit iustus est. Animi aut
conuictio maior est quam locorum aut tem-
porum quibus in hoc corpore gignuntur:
sed ea maxima est que omnibus proua-
let. Non ergo iste affligit morte ci-
uilem: quoniam qui toto animo deum diligit
nouit nec sibi perire quod deo non pe-
rit. Deus autem dominus est et uiuorum
et mortuorum: non autem quod miseriam
ser est. quia nec autem quod iusticia ius-
tus fit. Et ut nemo illi iusticiam
et deum. sic nemo aufert beatitudinem:
et si aliquis forte alicuius periculo
uel errore uel dolore commouetur
usque ad illius auxilium aut correcti-
onem aut consolationem non usque ad
sua subuersionem ualere patitur. In
omnibus officiosis laboribus. future
quietis certa expectatio non fran-
gitur. Quid enim ei nocebit qui be-
ne uti etiam in uico potest: ei enim
prosidio atque munimento inimicis
non pertimescat. autem procepto et dono
diligit inimicos. Huic uero in tri-
bulacionibus parum est non contristari
nisi etiam gaudeat: sciens quod tribu-
lacio patientiam operatur. patientia
probacionem. probacio spem. spes autem
non confundit: quoniam caritas dei dif-
fusa est in cordibus nostris per spiritum
sanctum qui datus est nobis. Quis
huic nocebit: qui huic subiuga-
bit homo. Quis prosperis rebus
profiat: asperis quod profecerit dilatat.
Cum enim mutabilium bonorum adest to-
pia non eis confidit. sed cum subtrahuntur
agnoscat utrum cum non ceperint

quod plerumque cum assunt nobis putamus quod non
ea diligamus sed cum abesse ceperint. Quod enim
quod sumus. Sed cum si amore nostro addeat quod si
dolore distendit. Videt quod uita cum uita est. Quod
pando ad id peruenit quod cum dolore amissum est
uiuat cum uita uideat. Quod si sedendo ad id
uenit quod non amittit iustus. Que
delectat ergo libertas. ab amore
mutabilium rerum liber esse appetat:
et que regnare delectat unum omnium
regnatori deo subditus hereat. Quod
cum diligendo quod seipsum. Et hec est
perfecta iusticia. qua potest potiora
et minus minus diligimus. Sapi-
entem autem atque perfectam tale dili-
gat quale illa uidet: stultum non tale
sed quia esse perfecta et sapiens potest.
quia nec seipsum debet stultum dilige-
re. Nam qui se diligit stultum. non proficit
et ad sapiam: nec fiet quod qualis
cupit esse. nisi se oderit qualis est.
Sed donec ad sapiam perfectionem
ueniat: eo animo ferat stulticiam pro-
mi. quo sua ferret si stultus esset
et amaret sapiam. Quapropter si est
ipsa supbia uere libertatis et ve-
ri regni umbra est: etiam pro ipsam
nos commemoratur divina prudentia quod
significem uiciosi. et quo debeat
mus redire correcti. Jam si cuncta
spectacula et omnis illa que appella-
tur curiositas. quod aliud querit quam de
rerum cognitione letitiam. Quid ergo
amirabilius quod speciosius ipsa
ueritate ad quam spectator omnis pro-
uenire se cupere confitetur. cum uehe-
menter ne fallat inuigilat: et in-
de se iactat si aliquid acuta ceteris
et uiuaciter inspectando cognoscit
et iudicet. Ipsa enim prestigiatore
nichil aliud quam fallaciam profitentem

diligenter inuent. et cautissime obser-
uant. et si eluduntur. quia sua non
possunt illius delectatur scientia q̄
eos eludit. Nam et si ille nesciret q̄
bus causis fallatur. inueniet. uel
nescire credetur parit. errati nul-
lus plaudeat. Si quis autē de po-
pulo vnus eū deprehendit. maio-
rē illo laudē se mereri putat. nō
ob aliud nisi quia decipi falliq̄
nō potuit. Si autē multis aptus
sit. nō ille laudat. sed iridentur
ceteri qui talia deprehendē nequunt.
Ita oīs palma cognitiōi dat. et ar-
tificio et cōprehensiōi ueritatis.
ad quā nullomō pueniūt qui foris
eā querūt. Itaq̄ in tātas nugas
et turpitudines meri sum. ut iter-
rogati quid sit melius uerū an fal-
sum. ore vno respondeam. uerum
esse melius. iocis et ludis tamen.
ubi nos utiq̄ nō uera sed ficta delec-
tāt. multo pensius q̄ p̄ceptis ipi
ueritatis herream. Ita nō uidiō
et ore punim. aliud uacōe appro-
bātes. aliud uacōe fertātes. Tā-
diu autē est ludicū et ioculare
aliqd. q̄ diu nouim. i. cau. rei cō-
paratiōe uideat. Sed diligendo ta-
lia exidim. a uero. et nō iā inueni-
mus quātū rerū imitāmetā sint.
quibz tāq̄ p̄mis pulchris ihyā-
mus. et ab eis recedētes āplexam-
nā fantasmatā. Nā redētibz
nobis ad inuestigandā ueritatē.
ipsam. i. itinere occurrūt et nos
trāsire nō sinūt. nullis uiribz sed
magnis iſidijs latrocinācia. nō
itelligētibz q̄ late pateat qd̄ dictū
est caute a simulachris. Itaq̄ alij
p̄ innumerabiles mūdōs uaga cogi-

taōe uolutati sūt. alij deū esse nō pos-
se nisi corp⁹ igneū putauerūt. alij
candorē lucis inenise p̄ iſinita spa-
cia usq̄ q̄q̄ porrectū ex vna t̄i pte
q̄si nigro quodā tuncō fissū. duo
aduersā regna opinātes. et talia
rebus cōstituētes p̄ncipia cū siusfā-
tasmātibz fabulati sūt. Quos si
iurare cogā utrū hec uera eē saāt.
fortasse non audeat. sed uicissim
dicāt. Tu igit̄ ostende qd̄ uerū sit.
Quibz si nichil respondeā nisi ut
illā lucē querāt que eis apparet
et certū est aliud esse credē aliud i-
telligere. iurare et ipsi nec oculis
videri posse istā lucē. nec cū aliq̄
locoꝝ uacōitate cogitari. et nusq̄
nō p̄festo esse q̄retibz et nichil ea
ceruus atq̄ sereni. i. ueniri. Que
rursus oīa que hac luce nictis nūc
a me dicta sūt. nulla alia q̄ eadem
lucē māifesta sūt. Per hāc enī in-
telligo uera eē que dicta sūt. et hec
me itelligē per hāc rursus itelli-
go. Et hoc rursus et rursus cū q̄sq̄
se aliquid itelligē itelligit. et idip-
sum rursus itelligit. i. iſinitū per-
gere itelligo. et nulla hic eē spacia
cui. q̄q̄ tumoris aut uolubilitatis
itelligo. Itelligo etiā nō me posse
itelligē nisi uiuā. et me uiuacōre
itelligēdo fieri ceruus itelligo. Eter-
na enī uita uita tēporalē uiuacōri-
te ipsa superat. nec qd̄ sit eternitas
nisi itelligendo cōspicio. Mentis
quippe aspectu oēm mutabilitatē
ab eternitate seuigo. et i. ipā eter-
nitate nulla spacia tēporis cerno.
quia spacia tēporis p̄teritis et fu-
turis rerū motibz cōstāt. Nichil
autē p̄terit i. eterno et nichil futu-

vū est: quia et qđ p̄terit esse desinit.
et qđ futurū est nondū esse cepit.
Eternitas autē tm̄mō est: nec fu-
it quasi iā nō sit. nec erit q̄si adhuc
nō sit. **Q**uare sola ip̄a vēssie dicit
potuit hūane mētī ego sū qui sū.
Et de illa vēssie dicit potuit. mi-
sit me qui est. **C**ui si nondū possu-
mus **t**herē oburgem? saltē n̄ra
fantasmata et tam nugatorios et
deceptorios ludos de spectaculo mē-
tis eiciam? **U**tam gradibz q̄s no-
bis dina p̄uidētia fabricare dig-
nata est. **C**ū enī figmētū ludicris
nimiū delectari euanescent? in
cogitacōibz n̄ris. et totā vitā in
vana quedā sōpnia uertēremus:
rationali creatura seruētē legibz
suis p̄ sonos. ac lūas. ignē. fumū.
nubem colūpnā quasi quedā uer-
ba uisibilia cū ifancia n̄ra para-
bolis ac silitudibus quodāmodo
ludē. et itēiores oculos n̄ros ludo
hū? tēmoi curare nō aspernata ē
īeffabilis mīserīdia dei. **D**istingua-
mus ergo quā fidē debeam? histo-
rie. quā fidē debeam? itēlligētie.
qđ mandem? mēorie. uerū esse nes-
cientes sed credētes tm̄. et ubi sit ue-
rū qđ nō uenit et trāsīt. sed semper
eodē modo manet. qđ sit modus i-
terptande allegorie. q̄ p̄ sapiētiā
dicta credit? in spū s̄cō. utrū sit a vi-
sibilibz antiquioribz ad uisibilia
retentiora eā producēte sufficiat an
usqz ad aīe affectōes atqz naturā.
an usqz ad icōmutabilē etnitatē:
an alie sigficēt gesta uisibilia. ali-
e motus aīoz. alie legē etnuitatis.
an aliq̄ iueniātur i quibz hec oīa
ūestiganda sint: et que sic stabi-

lis fides siue historia et tēporalis si-
ue spiritalis et etna ad quā oīs
itēptatio auctoritatis dirigen-
da est: et qđ p̄sit ad itēlligēda et ob-
tinenda eterna. ubi finis est oīm
bonarū actionū fides rerū tēpo-
raliū. et quid itērsio itē allegoria
historie et allegoria facti. et alle-
goriā sermōis. et allegoriā sacra-
mētī. et ip̄a locutō dinarū s̄pturā-
rū. s̄cōm tū? lingue p̄petates acci-
pienda sūt. **H**abet enī oīs lingua
sua quedā p̄pria genera locutōnū.
que cū i alia lingua trāsferūt vi-
dent? absurda: quid profic tanta
loquēdi hūilitas ut nō solū uide-
l et tristitia. et a sōpno exp̄gefacto.
et mēoria et obliuio et alia nōnulla
que i bonos hoīes cadere nō possunt
sed eā pēitētie zeli. an pulēnoīa
et alia hū? mōi i sacris libris iue-
niātur: et utrū oculi dei et manus
et pedes et alia hū? genēis mēbra
que i s̄pturis noīantur ad uisibi-
lē formā hūani corpis referēda sūt.
an ad sigficacōes itēlligibiliū et
spūaliū potētiarū sicut ale et s̄cū-
tū et gladius et cingulū et cetera
talia: et qđ maxie querēdū est qđ
profic generi hūano q̄ sic nobiscū
per rationalē et genitālē et corpa-
lem creaturā sibi seruētē dina p̄-
uidētia locuta est: quo vno cog-
nito. oīs ab aīs proteruitas pue-
rilis excludit et itroduat. sacros̄ta
religio. **O**missis ergo et repudia-
tis nugis theatricis et poetis:
dinarū s̄pturā rū cōsideratōe et
tractatōe pascam? aīm atqz po-
tem? uane curiositatis fame ac-
siti fessum et estuantē. et iamibus

fantasmatibus tanquam puris epulis frustra refici faciaris accipientem hoc vere liberali et ingenio ludo salubriter erudiamur. Si nos miracula spectaculorum et pulchritudo delectat: illam desideremus videre sapientiam que perterrita usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. Quid enim mirabilius videtur corporea mundi corporeum fabricante et amittente: aut quod pulcherrime ordinare et ornare? Si autem omnes fuerint per corpus ista sentiri. et animi meliorem esse quam corpus: nichil ne per se animus ipse conspiciet. et a conspici et potest esse nisi multo excellentius longeque prestantius. Immo vero commemorata ab his que iudicamus. et ab operibus arcium converti ad legem arcium: eam spectantem mente contuebimur. cuius comparatione feda sunt. que ipsius benignitate sunt pulchra. Inuisibilia enim dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. et sempiterna eius virtus et divinitas. Hec est a temporalibus ad eterna regressio: et ex vita veteris hominis in novum hominem reformatio. Quid est autem unde homo commemorari non possit ad virtutes capefferdas: quam de ipsis virtutibus potest? Ad enim appetit curiositas. nisi cognitione que certa esse non potest. nisi verum eternarum et eodem modo se semper habeant. Quid appetit superbia nisi potentiam que refert ad agendi facultatem quam non invenit anima perfecta nisi deo subdita et ad eius regnum summa caritate converta. Quid appetit voluptas corporis. nisi quiete que non est nisi ubi est nulla indigentia. et nulla corruptio. Cavendi

sunt ergo inferiores inferi id est post hanc vitam pene grauioribus: ubi nulla potest esse commemoratio veritatis: quia nulla ratione innotescit. Ideo nulla ratio innotescit: quia non eam profundius lumine verum quod illuminat omnium hominum ventem in hunc mundum. Quare festinemus et abulem? cum dies presto est: ne nos tenebre comprehendant. Festinemus a secula morte. ubi nemo est qui memor sit dei: et ab inferno ubi nemo confitebitur deo. Sed miser homines quibus cognita vilescunt. et nouitatibus gaudent. libetius discedunt quam noverunt: cum cognoscit finis discedit. et quibus est facultas actus. libetius certant quam vincunt: cum victoria sit finis certandi. Et quibus vilis est corporis salus malunt vestire quam saturari: et malunt frui membris genitalibus. quam nullam talem commotionem pati. Inveniunt etiam qui malunt dormire quam non dormire: cum omnis illius voluptatis finis sit non esurire ac sitire et non desiderare contumeliam. et non esse corpore fatigato. Quare qui fines ipsos desiderant. prius curiositate caret: cognoscit enim esse certam cognitionem que certus est. et ea profuerit quantum in hac vita quantum: deinde accipiunt actus facultatem puritatem positam: factes maiorem esse facultatem quam victoriam non resistere aiositati cuiusquam et hoc quantum in hac vita queunt. Senaunt postremo etiam quietem corporis: abstinendo ab his rebus sine quibus agi hec vita potest. Ita gustant quam suavis est dominus. Nec erit dubium quod post hanc vitam futurum sit: et perfectiois sue fide spe caritate nutritur. Post hanc autem vitam et

cognitio proficiet. quia ex parte nunc
sanus: cum autem venerit quod perfectum
est non erit ex parte et pax omnis aderit.
Nunc enim alia lex in membris meis re-
pugnat legi mentis mee: sed libe-
rabit nos de corpore mortis huius gra-
tia dei per Iesum Christum dominum nostrum quia
ex magna parte concordamus tamen
adversario dum cum illo sumus in vita:
et tota sanitas et nulla indigentia
et nulla fatigatio aderit corpori.
quia corruptibile hoc tempore atque
ordine suo quo resurrectio carnis
futura est induetur in corruptione.
Non mirum autem si hoc dabitur hijs
qui in cognitione solam veritatem amant.
et in actione solam pacem. et in corpore solam
sanitatem. **H**oc in eis enim proficietur
post hanc vitam: quod in hac vita plus
diligunt. **Q**ui ergo male vivunt
tanto mentis bono ut extra eam visi-
bilia magis appetant. quibus ad
conspicienda diligenda intelligibi-
lia commemorari debuerunt: dabantur
eis exteriores tenebre. **H**anc quippe
vitium est carnis prudentia. et se-
suum corporeorum inebrietas. **E**t qui
tertium delectantur: alienabuntur
a pace. et sumis difficultatibus im-
plicabuntur. **I**nicium enim sume diffi-
cultatis est bellum atque contentio. **E**t
hoc significare arbitror quod ligantur
ei manus et pedes: id est facultas
omnis auferretur operandi. **E**t qui sitire
et esurire volunt et in libidine ardes-
cere. et defatigari ut libenter edant
et bibant et concubant et dormiant.
amant indigentiam quod est vitium sum-
morum dolorum: proficiet ergo in eis quod
amant. ut eis ibi sit ploratus et stridor
dentium. **P**lures enim sunt qui hec

omnia vitia simul diligunt. et quorum vi-
ta est spectare. manducare. bibere. concubare.
dormire. et in cogitatione sua
nichil aliud quam fantasmatum quam tali
vita colligunt amplectari. **E**x eorum
fallacia superstitiosus vel impietatis
regulas figunt quibus decipiuntur et
quibus inveniunt. etiam si ab illecebris
carnis se abstinere conentur: quia
non bene vivunt taliter sibi commu-
niter id est mentis acie qua videntur
omnes qui docti aut virgani aut fa-
cti noverunt excellere: sed habent
eam in sudario ligatam aut in terra
obrutam. id est delicatis et super-
fluis rebus aut terrenis cupidita-
tibus involutam et oppressam. ligabuntur
ergo hijs manus et pedes et mittentur
in tenebras exteriores. ibi erit
ploratus et stridor dentium: non quia
ipsa dilexerunt. **Q**uis enim hec dili-
gat. sed quia illa que dilexerunt
invidia istorum sunt. et necessario dilec-
tores suos ad ista producant. **Q**ui enim
magis amant ire aut redire aut p-
venire. in longinquora sunt mittendi
quam caro sunt et spiritus ambulantis et non
revertentis. **Q**ui vero bene vivunt
vel ipsis quibus sensibus corporis ad-
credenda. et predicanda operanda
et nutrienda caritate ipsius vel ac-
tione vel cognitione ad pacificanda
naturam suam et cognoscendum deum:
intra in gaudium domini sui. **P**roterea
talentum suum quod male vivunt au-
fertur. illi datur qui talentis quibus
bene usus est. non quia transferri
potest acumen intelligentie: sed ita
significandum est. posse hoc amittere
negligentes et ipsos ingeniosos et
ad eam pervenire diligentes et pios quod

uis ingenio tardiores. **N**o eni datu
 est illud talentu ei qui acceperat
 duo. Habet eni et hoc qui ia i ac
 tione et i cognicoe bene viuit: sed
 ei qui acceperat quinq. **N**ondu ei
 habet ad eterna contemplan da ydo
 nea nictis adem qui visibilibus
 tm id est teporalibz credit. sed ha
 bere potest qui horu om sensibi
 luu. deu artificie laudat. et eu p sua
 det fide. et expectat spe. et querit
 taritate. **Q**ue cu ita sint: hortor
 vos hoies kmu et pximi mei. me
 q ipm hortor vobisu. ut ad id qd
 nos per sapiam sua deus hortat
 qta possum? celeritate curram?
No diligam? mudu: qm oia que
 i mudo sit. concupia carnis et co
 cupiscia oculoz e. et ambitio scli.
Non diligam? p carnis voluptate
 corrupere atqz corrupti: ne ad mi
 serabiliore corruptione doloqz tor
 metozuqz ueniam? **N**o diligam?
 certanua: ne angelis qui talibz gau
 det i p tate demur huiliandi. vult
 acendi. uerberadi. **N**o diligam? vi
 sibilialia spectacula: ne ab ipa carita
 te oberrando et amando vmbra
 i tenebras piam. **N**o sit nobis re
 ligio i fantasmatibz nris: meli
 est qualecuqz veru. q omne qd qd p
 arbitrio fingi potest: et tm aiaz ip
 sam q quis aia vera sit cu falsa y
 maginat: colere no debem. **M**elior
 est uera stipula q lux iam cogita
 tioe pro suspicatis uoluntate forma
 ta: et tamen stipula qua sentim? et
 tangim? demctis est credē colen
 dam. **N**o sit nobis religio huanoz
 operu cultus: meliores eni sut ipi
 artifices qui talia fabricantur.

quos tamen colere no debem? **N**o sit
 nobis religio cultus bestiaru: me
 liores eni sut extremi hoies qd tm
 colere no debem? **N**o sit nobis reli
 gio cultus hoim mortuoz: qua si
 pie vixerit no sic habetur ut tales
 querat honores: sed illu a nobis co
 ti volut quo illu ante letatur meri
 ti sui nos esse cōseruos. **H**onorandi
 ergo sut ppter inuitacione: no ado
 randi ppter religionē. **S**i autē male
 vixerunt: ubicuqz sunt no st colēdi.
No sit nobis religio cultus deonū:
 qa ois supsticio cu sit magna pena
 hoim et pculosissima turpitude ho
 nor e et trūphus illoz. **N**o sit nob
 religio terraru cultus et aquaru:
 quia istis purior et lucidior e aer
 etia caliginosus que tm colere no
 debem. **N**o sit nobis religio etiam
 purioris aeris et serenioris cultus.
 quia luce absente iumbrat: et pu
 rior illo est fulgor etia ignis hu
 que tm qm pro uoluntate accendi
 mus et extinguim? colē utiqz no
 debem. **N**on sit nobis religio cul
 tus corporu ethereoru atqz celesti
 um que quuis oibus ceteris corpo
 ribz recte pponatur. melior tamen
 ipo est quecuqz vita. **Q**uapropter
 si aiata sut. melior e quis aia per
 seipsa q corpus qdlibet aiatum:
 et tm aiam viciosa nemo colen
 da esse censuerit. **N**o sit nobis re
 ligio cultus illius vite. qua dicunt
 arbores viuē. qm nullus sensus
 illa est: et ex cogene est ista qua
 nri etia corpis nuditas agitur.
 qua etia capilli et ossa viuunt. que
 sine sensu paduntur. **H**ac autē me
 lior est vita senaēs. et tm vitam

bestiarū tolerare nō debem⁹? Nō sit
nobis religio uel ip̄a p̄fecta et sa-
piens aīa rationalis siue ī mīste-
rio vniūsitatis. siue ī mīsterio par-
ciū stabilita. siue que ī sūmis hōi-
bus expectat cōmutacionē reforma-
tionēq; porciōis sue: qm̄ oīs vita rati-
onalis p̄fecta est. īcōmutabili veri-
tati secū ītrinfecus sine strepitu
loquēti obtēperat. nō obtēperās
autē viciosa sic. Non ergo per se ex-
cellit: sed per illā cui libēter obtem-
perat. Quod ergo colit sūmus an-
gelus. id colendū est etiā ab hōie
vltimo: quia ipsa hōis natura id
nō colendo facta ē vltia. Nō enī a-
liunde sapiēs angelus. aliunde hō:
aliunde ille verax. aliunde hō: s; ab
vna īcōmutabili ueritate et sapi-
entia. Nā idipm̄ actū est tēporali
dispensacōe ad salutē nr̄am. uena-
turā hūanā ipsa dei ūtus et dei sa-
pientia īcōmutabilis et cōsubstā-
tialis p̄ri et coeterna sū sapē digna-
retur: per quā nos docēt id eē hōi
colendū qd̄ ab oī creatura itellcā
li et rationali colendū est. Hoc eti-
am ip̄os optimos angelos et excel-
lentissia mīsteria dei uelle creda-
mus: ut vniū cū ip̄is colam⁹ deū
cū cōtēplacōe beati sūt. Neq; enī
et nos videndo angelū beatissim⁹:
sed videndo ueritatē qua etiā ip̄os
diligim⁹ angelos. et hīs cōgratu-
lamur. Nec inuidem⁹ q; paracio-
res et nullis molestijs īterpedien-
tib; p̄frūitur: sed magis eos dili-
gim⁹. qm̄ et nos tale aliquid spe-
rare a cōi deo iussi sum⁹. Quare
honoram⁹ eos caritate nō seruitu-
te: nec eis tēpla cōstituim⁹. Nolūt ei

se sic honorari a nobis: quia nos
ip̄os cū boni sum⁹ tēpla sūmi dei
esse nouerūt. Scete itaq; scribunt
hōiem ab angelo. phibitū ne se ado-
raret: sed vniū dñm̄ sub quo ei esset
et ille cōseruus. Qui autē nos in-
uitāt ut sibi seruiam⁹ et taq; de-
os colam⁹: silēs s; sup̄ hīs hōibus
quib; si liccat siliter coli volūt. Sed
istos hōies p̄peti mūn⁹ p̄ciadosū ē.
Oīs autē hōim̄ dñatus ī hōies:
aut dominā cū aut seruienciā
inorte finit⁹. Seruitus autē sub
angeloz maloz sup̄bia: p̄pter
ip̄m̄ tempus qd̄ est post mortem
magis metuenda est. Illud etiā
cū cognoscē facile est qd̄ subho-
mine dñante liberas cogitacōes
habere cōcessū est: illos autē dños
ī ip̄is mētib; formidam⁹. qui v-
nus ē oculus metuēde ac p̄ficien-
de ueritatis. Quare si oībus po-
testatib; que dātur hōib; ad regē-
dam rem publicā pro nō vnicū
lo subditi sum⁹. reddētes res saci
qd̄ cesaris est: et deo qd̄ dei est: nō
est metuendū. ne hoc post mortē
nr̄am aliq; exigat. et aliud ē ser-
uitus corpis. Iusti autē hōies et
ī vno deo habētes gaudia sua oīa
qm̄ per eorū facta deus bñdicitur
cōgratulatur laudatib;. Cum vō
ip̄i tāq; ip̄i laudatur: corrigūt
errātes quos possūt. Quos autē
nō possūt. nō eis gratulāt⁹: et ab
illo vicio corrigi volūt. q; bus si-
miles uel etiā mūdiores atq; sanc-
tiores si sūt boni angeli et oīa sctā
dei mīsteria. Quid metuim⁹ ne ali-
quē illoz offendam⁹. si nō sup̄sti-
tiosi fuerim⁹ cū ip̄is adiuuātib;.

ad unū deū tendētes. et ei vni religā
tes aīas nīas. vnde religio dicta cre
ditur oī supstācie carēam. **E**cce vni
deū colo vni oīm pīcipiū. et sapiē
tīa qua sapiens est q̄cūq; aīa sapiēs
est. et ipm mīn⁹ quo beata sūt q̄cū
q; beata sūt. **Q**uisq; angeloz dilig^t
hūc deū: certus sum q̄ etiā me dilig^t.
Quisq; i illo manet et potest hūa
nas pīces sentire: i illo me exaudit.
Quisq; habet ipm bonū sūū. i ipō
me adiuvat: nec michi eius pīa
pacionē potest iudere. **D**icāt mic
hi ergo adoratores aut aduatores
parcū mūdi quē nō optimū sibi
cōtaliet. qui hoc vni colit qd oīs op
timus diligit. et cui⁹ cognōcōe gau
det et ad qd pīcipiū reuertendo fit
optim⁹. **Q**uisq; vero angelus ex
cessus suos diligit et veritati esse
subditus nō vult. et pīuato suo le
tari cupiēs a cōi oīm bonoz et ve
ra beatitudie lapsus est. cui oīs ma
li subiugādi et pīemendi. nullus
autē bonus nisi exerceōus i pīa
tē datur nullo dubitāte nō est colē
dus: cui⁹ leticia enīa miseria et cu
ius dāpnū ē nēa reuerfio. **R**eliget
ergo nos religio vni oīpotenti deo:
qua iter mentē nēam qua illū itel
ligim⁹ patre. et veritatē idē lucē
iteriorē per quā illū itelligimus
nulla iter posita creatura est. **Q**ua
re ipsam quoq; veritatē nulla ex p
te dissilēm i ipō et cū ipō venemur:
que forma ē oīm que ab vno facta
sūt et ad vniū nītiūtur. **V**nde appa
ret spūalibz aīs per hāc formā cē
facta oīa: que sola iplet qd appe
tūt oīa. **Q**ue tñ oīa neq; fierēt a pa
tre per filiū. neq; suis finibz salua

essent nisi deus sūme bonus esset:
qui et nulli nature q̄ ab ipō bona
esse posset iudat: et i bono ipō a
lia q̄ntū velle. alia q̄ntū posset.
ut manerēt dedit. **Q**uare ipsum
donū dei cū patre et filio eque in
cōmutabile colere et tenē nos cō
uenit vni⁹ substācie trinitatem:
vniū deū a quo sum⁹. per quē sum⁹
i quo sum⁹. a quo discessim⁹. cui
dissiles facti sum⁹. a quo perire
nō pmissi sum⁹: pīcipiū ad qd re
currim⁹. et forma quā sequamur.
et grā qua qua recōtaliam⁹. **V**nū
quo auctore cōditi sum⁹. et silitu
dinē eius per quā ad vnitātē for
mam⁹ et pacē qua vnitati adhe
rem⁹: deum qui dixit fiat. et iūbū
per qd factū ē cō qd substācialit
et naturalit⁹ factū est. et donū be
nignitatis eius qua placuit et
cōtalitū est auctori suo. ut nō ite
raret qd qd ab eo per iūbū factū est:
vniū deū quo creatore viuim⁹. per
quē reformati sapiēter viuim⁹ q̄
diligētes et quo fructes bī viuim⁹
vniū deū ex quo oīa per quē oīa. i
quo oīa. ipi glā i scīa scīoz **A**men.

Retractacō bī augustinī i libz
de hīa et spū.

Hoc quę scripseram
tres libros quoz
titulus ę de pccō
rū meritis et re
missiōe. ubi dili
gēter disputat
etiam de baptismo puuloz: re
scripsit michi se fuisse p motū. q
dixerū fieri posse ut sit hō sine pccō
si volūtas eius nō desit ope adiu
uāte diuina. q̄ quis nemo tā pfecte
iustitię ī hac vita uel fuerit uel
sit uel etiā futurus sit. Que sūt
enī quō dixerū fieri posse: cui
rei desit exemplū. Pter hęc ei
ī quilibet; scripsi librum cui titulus
de spū et lra: ptractās aplicā sen
tentiā ubi ait. lra oradit spūs at
uiuificat. In quo loco quātū deus
adiuuat: acriter disputauī cōtra
īmicos gracie dei qua iustificat
īpius. Cum agerē de obseruati
bus iudeoz a quibusdā etas scdm
ueterē legē abstinētū. dixi qua
rūdā estariū terimonie: qd nōmē
nō est ī vñi uerū scārū. Ideo tñ
michi cōgruēs visū est: q̄ a care
do appellatas terimonias quasi ta
rimonias mēoria nō tenebā. eo
q̄ obseruātes careant hñs rebus
a quib; se abstinēt. Q̄ si est origo
alia hui; nois que abhorret a ve
ra religiōe: scdm hęc nō sū locu
tus. sed scdm istā quā sup̄ cōme
morauī. Hic liber sic incipit. settis
opusculis r̄

*Incipit liber bñi augustinī.
de lra et spūitu.*

Hęc opusculis
que ad te nūpe
laborauī fili hñe
mellie de baptis
mo puuloz et de
pfectōe iustitię
hois. q̄ nemo eam ī hac vita ul
assecutus uel assecutus uideat.
excepto vno mediatore. qui hñe
na pessus est ī similitudine carnis
pccati: sine ullo oīno pccō. restip
sisti te moueri eo q̄ in posteriore
duozū libro fieri posse dixi. ut sit hō
sine pccō si volūtas ei nō desit ope
adiuuāte diuina et tamē pter vñi
ī quo omēs uiuificabūt nēmīne
fuisse uel fore ī quo hic uiuētē esset
illa pfectio: absurdū enī tibi uidet
dici aliqd fieri posse cui desit ex
emplū: cū sicut credo nō dubites
nūq̄ esse factū. ut per forāme acūs
camelus trāsiret. et tamē ille hoc
quoq; deo esse dixit possibile. legas
etiā duodecī milia legiōes āgeloz
pro xpone pateret pugnare potu
isse nec tamē factū: legas fieri po
tuisse ut semel gētes exterminaret
a terra que dabat filis israhel. de
um tñ paulatim fieri uoluisse: et
alia sexcēta possunt occurrē. que fieri
uel potuisse uel posse fateant. ut
eoz tamē exempla q̄ facta sūt pro
ferre negam. Vnde nō ideo negare
debem fieri posse ut hō sine pccā
to sit. quia nullus est hōim pter
vñi illū qui nō tñ hō sed et natu
ra deus est: ī quo id esse pfectū de
mōstrare possum. Hic fortasse uel
pondeas illa q̄ cōmemorauī facta
nō esse. et fieri potuisse opera cē di
uina: ut at sit hō sine pccō ad opus

ipius hoīs ptine. idq; opus ēē op-
 timū quo stat plena et pfecta. et
 ex oī prorsus parte absoluta iusti-
 tia: et ideo nō esse crededū. neminē
 uel fuisse uel fore ī hac vita qui h
 opus īpleret. si ab hoīe īpleri pos-
 sit. Sed cogitare debes q̄uis ad ho-
 minē id agere ptineat hoc quoq;
 munus esse dīnū atq; ideo nō du-
 bitare opus ēē dīnū. Deus enī qui
 operatur ī nobis aut aplūs et vel-
 let operari pro uolūtate bona.
 p̄inde nō multū molesti s̄t: et istā
 dū est eis. ut si possūt ostēdant ita
 esse qui dicūt uiuē hic hoīem siue
 vixisse sine ullo oīno p̄ccō. Nā si tes-
 timoīa scripturā quibz existio dif-
 finitū nullū hoīem hic uiuētē q̄uis
 utatur libero arbitrio īueniri sine
 p̄ccō. sicuti est. ne ī tres ī iudiciū cū
 seruo tuo. qm̄ nō iustificabit ī
 cōsp̄cū tuo oīs uiuens. et cetera ta-
 lia. q̄sq; docē poterit aliter accipiēda
 q̄ sonāt et demonstrat aliquē uel a-
 liquos sine ullo hic vixisse peccato.
 qui nō ei ut nō solū mūne adūsat.
 verū etiā plurimū gratulatus fuit.
 nō mediocribz ī iudicāe stimulis a-
 gnat. Quin etiā si nemo est aut
 fuit. aut etiā qd̄ magis credo tali
 puritate p̄fctus. et tñ esse aut fuisse
 aut fore defendit et putat: q̄ntū
 ego iudicare possū nō multū erra-
 tur: nec p̄nitiose cū quadā quisq;
 beniuolentia fallitur. si tñ qui hoc
 putat seipm̄ talē esse nō putet nisi
 reuera ac liquido talē esse se p̄sper-
 erit. Sed illis acerrime ac uehemē-
 tissimē resistendū est. qui putant si-
 ne adiutorio dei p̄ se ipsam vim vo-
 lūtatis hūane uel iusticiā posse p̄-

fice. uel ad eā tendendo p̄ficē: et tñ v-
 geri ceperit. q̄no id p̄sumāt asserē
 fieri sine ope dīna. repmūt se si hāc
 vocē audēt emittē. qm̄ vidēt q̄ sit
 īp̄ia et nō ferenda. Sed aiūt ideo ī-
 ta sine ope dīna nō fieri quia et ho-
 minē deus creauit cū libero uolum-
 tatis arbitrio: et dādo p̄cepta ipse
 docet quēadmodū hoī sit uiuendū:
 et ī eo vnq; adiuuat q̄ docendo au-
 fert ignorāciā ut sciat hō ī operibz
 suis quid euitare et quid appetere
 debeat: quo per liberū arbitrium
 naturalit̄ insitū viā demonstratā
 īgrediens cōtinēter et iuste et pie
 uiuendo ad beatā eandē vitāq;
 eternā puenire mereat. Nos at
 dicim⁹ hūanā uolūtate sic dīni-
 tus adiuuari ad faciēda iusticiā.
 ut p̄ter id q̄ creatus ē hō cū libero vo-
 lūtatis arbitrio p̄terq; doctrinam
 qua ei p̄cipit quēadmodū uiuē de-
 beat. accipiat sp̄m̄ s̄m̄. quo fiat in
 aīo eius delectatō dilectioq; sūmi
 illius atq; īcōmutabilis boni qd̄
 deus est. etiā nūc cū adhuc p̄ fidē
 ambulat: nōdū per sp̄cāem: ut
 hac sibi uelut arā data gratuiti
 muneris nūmis īardescat ī herere
 creatori suo atq; īflāmet̄ accēde
 ad participatiōē illi⁹ veri lumi-
 nis. ut ex illo bene sit illi a quo ha-
 bet ut sit. Nā neq; liberū arbitri-
 um qd̄q; nisi ad peccandū valet.
 si lateat veritatis viā: et cū id qd̄
 agendū et vitandū est ceperit nō
 latere. nisi etiā delectet et ametur.
 nō agitur nō suscipit. nō bene vi-
 uitur. Ut autē dilugat̄ caritas de-
 i diffundit̄ in cordibz nr̄is nō per
 liberū arbitriū qd̄ surgit ex nobis.

Ca. iij.

sed per spm sctm qui datus e nobis
 Doctrina quippe illa qua manda-
 tu accepim? continetur recteque viuendi.
 lra est occidens. nisi assit sps viuifi-
 ficans. Neq; eni solo illo mo intelli-
 gendu est qd legim? lra occidit spi-
 ritus autem viuificat. ut aliqd figu-
 rate scriptu au? est absurda ppe-
 tas no accipiam? sicut sonat lra.
 sed aliud qd significat ituentes
 iteriore hoem spuali intelligetia
 nutriam? qm sapere scdm carne
 mors est. sapere autem scdm spm
 vita et pax. velut si quisq; multa
 que scripta sut i canica canitoru
 carnaliter accipiat. no ad lumino-
 se caritatis fructu. sed ad libidino-
 se cupiditatis affectu. No ergo il-
 lo solo modo intelligendu est. qd ait
 aplis. lra occidit sps autem viuifi-
 ficat: sed etia illo coq; maxie. qd
 apertissime i alio loco dicit. concupis-
 centia nescia. nisi lex dicit non
 concupisces. Et paulo post. occisione
 accepta. pcam per mandatu fefel-
 lit me: et per illud occidit. Ecce qd
 est lra occidit: et utiq; no figurate
 qd accipiendu no sic scdm lre so-
 nu. cu dicit no concupisces. Sed a-
 pertissimu saluberrimuq; pceptu
 est: q si quis impleuerit nullu habe-
 bit oino pcam. Na hoc aplis ele-
 git ideo generale quidda quo tuc-
 ta complexus est: taq; hec esset vox
 legis ab oi pto. phibetis. q ait.
 non concupisces. Neq; eni ullum
 pcam nisi concupiscendo committit.
 Proinde que hoc pcepit bona et
 laudabilis lex est: sed ubi scis no
 adiuuat sps i spiras p concupis-
 centia mala ad concupiscetia bona

hoc e caritate infundes i cordib; nos-
 tris. pfecto illa lex quus bona au-
 get. phibendo desideriu malu. sicut
 aque ipetus. si i ea parte no cesset
 ifluere uehementior fit obice oppo-
 sito: au? mole cu euerterit maio-
 re cumulo papitatus violentius.
 per prona puoluit. Nescio ei quo
 hoc ipm qd concupiscat. fit iocudi?
 du vetatur: et hoc e qd fallit pcam
 per mandatu et p illud occidit: au
 accedit etia puaricaco. que nulla
 est ubi lex no est. Sed totu ipm apof-
 tolice epistole locu si placet coside-
 rem? et sicut dñs adiuuic ptra-
 tem? **V**olo eni si populo demon-
 strare illud qd aplis ait. lra occi-
 dit sps autem viuificat. no de figu-
 ratis lectioib; dictu quus et illud
 congruenter accipiat: sed potius de
 lege aperte qd malu est phibente.
 Qd cu ostendero. pfecto manifestu
 apparebit bene viuere donu ee diu-
 nu: no tm quia ho deus dedit libe-
 ru arbitriu sine quo nec male n
 bene viuere. nec tm quia pceptum
 dedit quo doceat quadammodum
 sit viuendu: sed quia per spm sctm
 diffundit caritate i cordib; eoru
 quos psciuut ut pdestinaret. pce-
 destinauit ut vocaret. vocauit
 ut iustificaret. iustificauit ut
 glorificaret. **N**o autem cu appa-
 ruerit uidebis ut estimo frustra
 dici illa tm possibilis esse sine ex-
 emplo que dei opera sut. sicut de
 cameli transitu p forame acus
 comcorauim? et qcuq; alia st
 apud nos impossibilia apud deu
 autem facilia: et ideo no hoc hua-
 na deputanda esse iusticia. qd no

ad dei sed ad hois opus ptine debe
 at: au⁹ p⁹faci⁹ est i hac vita possi
 bilis nulla tamen esse cur sine ex
 emplo esse credatur. Hoc ergo i
 frustra dia satis elucebit. cum et
 ipsa huana iusticia opaco dei
 tribuenda esse claruerit q⁹ ius
 no fiat sine hois volutate: et ide
 o eius p⁹fectione caa in hac vita
 esse possibile negare no possum:
 quia oia possibilis sunt deo. siue
 que facit sua sola uolutate. siue
 que cooperatibz siue creature vo
 luntatibz a se fieri posse constituit.
 at per hoc qd qd eoru no facit si
 ne exemplo est quide i operibus
 factis. Sed apud deu i eius utute
 habet causam qua fieri possit.
 et i eius sapia quare no factu sit
 Que causa caa si lateat hoiem.
 no se obliuiscat esse hoiem: nec
 p⁹terea deo det isipencia. quia
 no plene sapit ei⁹ sapientia. Atte
 de ergo aplm ad romanos expli
 cantem satisq⁹ denostrat quod
 scripsit ad thoru thios. lra occidit
 sp⁹s autem uiuificat sic magis
 accipiendu que admodu supra
 dixim⁹: qm legis lra q⁹ docet no
 esse peccandu. si sp⁹s uiuificas
 desit occidit: sciri eni facit pot⁹
 peccm q⁹ caueri. et ideo magis au
 geri q⁹ minui. qa male concupis
 cente caa p⁹uaricaco legis acce
 dit. Volens igit apls comeda
 re gratia que p⁹ ihesu xpm oibz
 gentibz venit. ne iudei adiusus
 ceteras g⁹tes de accepta lege se
 extollerent. postea q⁹ dixit p⁹ccm
 et morte per vnu hoiem irasse
 i genus huana et p⁹ vnu hoiem

iusticia et vita eterna per ihesum
 xpm dnm nrm. illu ada huc xpm
 aptissie isinuas ait. lex autem
 subtrauit ut habudaret delictu:
 ubi autem habudauit delictu sup
 habudauit gracia: ut que admo
 du regnauit p⁹ccm sic et gracia
 regnet per iusticia i vita eternam
 per ihm xpm dnm nrm. Deinde
 oppones sibi ipe questionē. quid
 ergo dicem⁹ iquit: p⁹manebim⁹
 i peccato ut gracia habudet. Ab
 sit. Vidit ei a pueris puer se posse
 accipi qd dixerat. lex subtrauit
 ut habundaret delictu. ubi aut
 habudauit delictu sup habudauit
 et grana. taq⁹ dixerit p⁹ter habu
 danaa gracie prodesse p⁹ccm: hoc
 dilues respondit absit atq⁹ subie
 cit. Qui mortui sum⁹ p⁹ccm: quo vi
 uem⁹ in eo: Hoc est cu id p⁹stiterit
 gra ut moreremur p⁹ccm: qd aliud fa
 tum⁹ si uiuim⁹ i eo. nisi ut gracie
 sinus i grati. Neq⁹ qui laudat be
 neficiu medicine prodesse morbos
 dicit et vlnera a quibz illa hoiem
 sanat: sed qnto maioribz medicina
 laudibz p⁹dicat: ta comagis vitu
 peratur et horrent vlnera et mor
 bus a quibz liberat que ita lauda
 tur: sic laus et p⁹dicaco gracie vi
 tuperaco et dapnaco est delictoz.
 Demostrada eni fuerat hois fedu
 tas languoris ei⁹. cui contra iqui
 tate suam nec p⁹ceptu san et bonu
 pfuit. quo magis aucta e iqui
 tas q⁹ minuta. qm quide lex itra
 uit ut habudaret delictu: ut co
 modo conuictus atq⁹ cofusus vide
 ret no tm doctore sibi ee necessa
 riu. veru caa adiutore deu a quo

eius uulnera dirigantur ne dñetur
oīs uirtas ei. et cōfugiendo ad opē
dine misericordie sanet: atq; ita ubi
habūdauit delictū sup habūdet
gracia. nō peccātis merito. sed sub
uēientis auxilio. Consequēter eā
dem medicinā ī passioē et resur
rectioē xpī iustice demonstratā of
tendit aplūs dicens. An ignoratis
quia quicūq; baptizati sum? ī xpō
ihesu. ī morte ipsius baptizati sum?
Consepulti enī sum? illi p baptis
mū ī morte: ut quē ad modū sur
rexit xpūs a mortuis p glām patris.
ita et nos ī nouitate uiteambu
lem? Si enī cōplātati sum? similitu
dini mortis eius. simul et resurra
ctiois erim? scientes q; uictus hō
nē simul crucifixus est. ut euacua
retur corpus pccā. ut ultra nō ser
uiatis peccato. Qui enī mortuus
est: iustificatus ē a pccō. Si cū mortu
sum? cū xpō. credim? q; simul uiue
mus cū xpō: scietes q; ipūs resur
gens a mortuis iā nō moritur: et
mors ei ultra nō dñabit. Qui cū mor
tuus est pccō mortuus ē semel: q;
autē uiuit uiuit deo. Ita et vos ex
istimate vos mortuos eē peccato:
uiuētes autē deo ī xpō ihu. Nepe
satis elucet mīsterio dñice mortis
et resurrexiois figuratū uite nre
veteris occasū. et exortū noue: de
mōstratāq; uiquitatis abolitōez
renouationēq; iusticie. Vnde quid
hoc tantū beneficiū hōi plāz le
gis nisi p fidē ihu xpī. Hec cogita
tio sancta seruat filios hōim ī p
tectōe alacri dei sperātes ut iebu
entur ab ubertate domus ei? et
torrētē uoluptatis potent: qm a

Ca. vij.

puud ipm est fons uite et lūmīe ei?
videbim? lūmē: qui p̄tendit mīas
suā scientibz eū. et iusticiā suā hns
qui rectosūt corde. Neq; enī quāsa
unt. sed ut sciāt eū p̄tendit misē
ricordiā suā. p̄tendit iusticiā suā.
nec q̄a recti sūt corde. sed etiā ut
recta sint corda p̄tendit misēri
cordiā suā. p̄tendit iusticiā suā.
qua iustificat ipiū. Hec cogitacō
nō effert ī supbiā: qd̄ uiciū orit̄
cū quisq; sibi p̄fidit. seq; sibi ad
uiuendū caput facit. Quo motu
recedit̄ ab illo fonte uite cui? soli
us haustu iusticia bibit: bona
saluet uitā: et ab illo icōmuta
bili lūe cui? p̄ticipacōe aīa raci
onalis accēdit? quodā mō ut sic
etiā ipsa factū creatūq; lūmē
sicut erat iohēs lucerna ardēs
et lucēs. Qui cū vnde lucet ag
nosceret: nos īquit de pleitūdine
eius accepim?. Cui? nisi illi? ut
q; ī cui? cōparacōe nō erat lūmē
iohēs. Illud enī erat lūmē uerū
qd̄ illūiat oēm hōiem uenientē ī
hūc mūdū. Vnde cū dixisset ī co
dē psalmo p̄tende misericordiam tuā
scientibz te et iusticiā tuā hns qui
recto sūt corde: nō uēiat michi ī
quit pes supbie. et manus pccōris
nō moueat me: ibi ceaderūt oēs
qui operātur uiquitatē. expulsi
sūt nec potuerūt stare. Hac quip
pe uiquitate qua tribuit sibi quisq;
qd̄ dei est: pellit̄ ī tenebras suas
que sūt opera uiquitatis. Hec enī
plane ipse fecit. et ad hec īplenda
sibi est ydoneus: opera uō iusticie
nō facit. nisi qm̄ ex illo fonte at
q; ex illo p̄cipit. ubi nulli? indiget

vita est. et ubi nō est cōmutatō nō mo-
 nētū obumbratio: ideo paulus apls
 qui tū saulus pūs vocaret. nō oba-
 liud qm̄ michi videt. hoc nomen
 elegit. nisi ut se ostendat parū. tā-
 q̄ nūm? aplōz multū. cōtra super-
 bos et arrogātes et de suis opibus
 p̄sumētes p̄cōmendanda illa dei
 gracia fortiter atq; acriter dimicās.
 quia reuera ī illo euidentior et clari-
 or apparuit. qui tū talia operaret
 uehemēter ecclesiā dei p̄sequēs pro-
 quibz sūmo supplicio dignus fuit.
 misericordiam pro dāpnatōe suscepit.
 et pro pena cōsecutus ē graciā. me-
 rito ī eius defensiōe clamat atq; cō-
 tertat. ut ī re profunda et nimis
 abdita nō itelligētū et ūba sua sa-
 na ī p̄uersū sensum detorquetū au-
 ret iudiciā. dū tamē itūtanter pre-
 dicit donū dei quo vno salui sūt.
 filij promissiois. filij bñficij diuini.
 filij gracie et misericordie. filij noui tes-
 tamenti: p̄mū q̄ oīs salutacō eius
 sic se habet. grā vobis et pax a deo
 p̄re et dño nro ihu xpo: deinde ad-
 uocōes pene ipā questio sola verfa-
 tur tā multiplicat tā pugnat ut
 fatiget quidē legētis itentionē:
 sed cum fatigacione vtili et salubri
 ut iterioris hoīs magis exerceat
 mēb̄ q̄ frāgat idē s̄ q̄ mēcorauim? In-
 de ē quidē arguit. eūq; dicit iudeū
 cognōiari et neq̄q̄ id qd̄ p̄fictur
 implere. Si autē tu iquit iudeus cog-
 noiāris et requiescas ī lege. et glo-
 riaris ī deo et nosti volūtātē eius.
 et probas distāciā īstructus ex le-
 ge confidis teipm̄ ducē teoz esse
 lumē eoz qui ī tenebris. sūt. erudi-
 tozē īspiciantū m̄grm̄ infantiū ha-

benē formā sciētiē et ueritatis ī
 lege. Qui ergo aliū docēs temet
 ipsū nō docēs? Qui p̄dicās nō fu-
 rāndū furaris? Qui dicis nō adul-
 terandū. adulteraris? Qui abho-
 minaris ydola sacrilegiū facis?
 Qui ī lege gloriaris: per p̄uaritā-
 tiōnē legis deū ihonoras. Nōmē
 enī dei per vos blasphemāt iter-
 gētes. sicut scriptū est. Circūcisio q̄
 dem prodest si legē obseruas: si autē
 p̄uaritator legis sis. circūcisio tua
 p̄pucū facta est. Si ergo p̄pucū ius-
 ticias legis custodiat: nōne p̄pu-
 cū eius ī circūcisioem eius repu-
 tabitur: et iudicabit qd̄ ex natura
 legis est p̄pucū legē p̄ficiēs te qui
 per lram̄ et circūcisioē p̄uaritator
 legis es? Nō enī qui ī māifesto iu-
 deus est. neq; que ī māifesto ī car-
 ne circūcisio. sed qui ī abscondito iu-
 deus. et circūcisio cordis ī spū nō
 lra: cui? laus nō ex hoībuz sed ex
 deo est. Hic māifestauit quēadmo-
 dū dixit glāris ī deo. Nā utiq; si
 vere talis iudeus gloriēt in deo eo
 modo quo postulat gracia quē nō
 operū meritis sed gratuita dat?
 ex deo esset laus eius nō ex hoībuz.
 Sed ita gloriabātur ī deo velut q̄
 soli meruisset legē eius accipere:
 scdm̄ illā vocē psalmi qua dictū ē
 nō fecit sic ulli gēti et iudiciā sua
 nō māifestauit eis. Quā tamē de-
 ī legē sua iusticia arbitrabātur
 implere tū magis ei? p̄uaritatores
 essent. unde illis uā operabatur.
 habundāte p̄cō qd̄ a sciētibz p̄e-
 trabat: quia et quicūq; faciebāt
 qd̄ lex iubebat non adiuuāte spū
 gracie timore pene faciebant.

vij.

nō amore iustitie. ac per hoc corā
deō nō erat ī uolūtate. qđ corā hoībꝫ
bat ī opere: potē qđ ex illo rei tene
batur. qđ eos nouerat deus malle
fieri si posset ipse cōmittē. Cir
cūcūsiōne autē cordis dicit puā
saluz ab oī illiata cōcupiscētia
uolūtate. Qđ nō sit ira docente
et iubēte: sed spū adiuuāte atqꝫ
sonāte. Ideo laus talū nō ex hoī
bus sed ex deo est: qui p̄ suā grām
prestat vnde laudētur. de quod dicitur.
In dño laudabū aīa mea. Et
cū dicit. Apud te laus mea. Non
quales illi sūt qui deū laudari vo
lūt qđ hoīes sūt se autē qđ iusti sūt.
Sed laudam⁹ iquūt et deū nec ius
tificacōis auctore ī eo qđ legē dedit.
cū itūtu nouerim⁹ quē admodū
uiuē debeam⁹: nec audiūt qđ legūt
qua nō iustificabit⁹ ex lege oīs
uiuēs corā deo: potest enī fieri co
rā hoībꝫ nō autē corā illo qui
cordis illius et itime uolūtatis
īspēctor est. ubi uidet etiā si aliud
faciat. qui legē timet qđ tñ mallet
facē si liceret. At ne quisqꝫ putaret
h̄ aplm̄ ea lege dixisse neminem
iustificari que ī sacramētis ueteri
bus multa cōtinet figurata p̄p̄p̄
ta: vnde etiā ip̄a est circūcūsiō car
nis. quā die octauo accipē puuli
iusti sūt: cōtinuo subiūxit quā le
gem dixerit et ait. Per legē cū cog
nitō p̄tā. Illa ergo lex est de qđ pos
tea dicit. P̄tā nō cognoui nisi p
legē. Nā cōcupiscētia nesciebam
nisi lex dicit. nō cōcupiscēs. Nam
quid est aliud p̄ legem cū cogni
tio p̄tā. Hic forte dicat illa huma
na p̄sūptio ignorās dei iusticiā

Ca. ix

et suā uolens cōstitūe merito dic
isse aplm̄ quia ex lege nemo
iustificabit⁹. Ostendit enī tñ
mō lex quid faciendū quid ue
tauendū sit: ut qđ illa ostende
rit uolūtās īpleat. ac sic homo
iustificet⁹: nō per legis īperū:
sed per liberū arbitriū. Sed o hō
attende qđ sequit⁹: nūc autē sine
lege iquit iusticia dei māifesta
ta ē testificata p̄ legē et p̄phetas
Parū ne insonat stūdis iusticia
a inquit dei māifestata ē. Hāc
ignorāt qui suā uolūt cōstitueret.
huic nolūt esse subiecti: iusticia
iquit dei māifestata est. nō dixit
iusticia hoīs. uel iusticia p̄p̄p̄e vo
lūtatis. Iusticia dei nō qđ iust⁹ est
deus. sed qua īduit hoīem cū ius
tificat ip̄iū. Hoc testificat⁹ per legē
et p̄phetas: huic quippe testionū
perhibēt lex et p̄phete. Lex quidem
hoc ip̄o qđ iubendo et minādo et hoī
nē nō iustificādo satis īdicat do
no dei iustificari hoīem p̄ adiuto
riū spū: p̄phete autē qua id quod
p̄dixerūt xp̄i īpleuit aduētus. Nā
hinc sequit⁹ et adiūgit dices. Ius
ticia autē dei p̄ fidē ihesu xp̄i: hoc
est per fidē qua credit⁹ ī xp̄m. Sicut
autē ista fides xp̄i dicta est. nō qua
credit xp̄us. sic et illa iusticia dei nō
qua iustus ē deus. utriqꝫ enī nō
est. sed ideo dei et xp̄i dicit⁹: qua nō
bis eius largitate donat⁹. Iusticia
ergo dei sine lege nō sine lege māi
festa. Quō enī per legē testificata:
si sine lege māifesta. Sed iusticia
dei sine lege est. quā deus p̄ spiritū
gracie credēti cōfert sine adiutorio
legis. hoc ē nō adiutus a lege: qđ

quidē p legē ostendit hōi ifirmitatē
 suā. ut ad eius misericordiā p fidē
 cōfugiēs sanet. De sapia quippe ei
 dictū est. q legē et misericordiaz i lūgua
 portet: legē saluz qua reos faciat su-
 perbos. misericordiam vero qua iustifi-
 ret hūliatos. Iustitia ergo dei per
 fidē ihū xpī. i oēs qui credūt: nō ei
 est distanctō. Oēs enī peccauerūt:
 et egēt gloria dei. nō gloria sua.
 Quid enī habet qd nō acceperūt.
 Si autē acceperūt. quid gloriātur
 quasi nō acceperūt. Egēt itaqz glo-
 ria dei: et vide quid sequat. Iusti-
 ficati gratis per graciā ipius. Nō
 itaqz iustificati per legē. nō iustifi-
 cati per ppiā uolūtātē. sed iustifica-
 ti gratis p grām ipius: nō q sine
 uolūtate nrā fiat. sed uolūtas nrā
 ostendit ifirma per legē ut sanet
 grā uolūtātē. et sanata uolūtas i-
 pleat legē. nō cōstitutā sub legē nō
 idigēs legē. Iusto enī nō est lex posi-
 ta. Que tamē bona est: si quis eale-
 gitime utat. Hec duo apius uelut
 iter se cōtraria cōnectēs mouet mo-
 netqz lectore ad pscrutandā questio-
 nē atqz soluendā. Quō enī bonā ē
 lex si quis ea legitime utat. si etiam
 qd sequit uerū est. scēs hoc quia
 iusto nō est lex posita. Nā quis le-
 gitime utatur lege nisi iustus. At
 ei nō est lex posita sed iusto. An et
 iustus ut iustificet idē ut iustus
 fiat legitime ut lege debet: qua tāqz
 pedagogo ducatur ad graciā per
 quā solam qd lex iubet possit iplē.
 Per ipsā quippe iustificat gratis
 id est nullis suor operū pcedētibz
 meritis: alioqn iam nō esset grā.
 qn quidē ideo nō quia bona opa

fecim. sed ut ea face valeam. idē
 nō quia legē iplēuim. sed ut legē
 iplere possim. Ite enī dicit. Non
 ueni legē soluere sed adimplere. De
 quo dictū est. Vidim? gloriā eius
 gloriā tāqz unigeniti a pte plenū
 gracia et ueritate. Hec ē gloria de
 qua sptū est. Omēs peccauerūt
 et egēt gloria dei: et hec ē grācia
 de qua cōtinuodicit. Iustificati
 gratis per grām ipius. In iustus
 ergo lege legitime utit ut iustus fiat.
 qd cū factus fuerit ea iam nō uti-
 tur tāqz uelutulo cū puenerit. uel
 ut potius supdicta similitudie apli-
 utar tāqz pedagogo cū eruditus
 fuerit. Quō ei iusto nō est posita
 lex. sed et iusto ē necessaria. nō q ius-
 tus ad iustificatē graciā pducatur.
 sed qua legitime iā iustus utatur.
 An forte ymo uerō nō forte sed certe
 legitime sic utatur lege iā iustus cū
 eam terrendo iponit i iustis. ymo
 uero ut cū et i iustis ceperit. iolutis
 cōcupiscētiac moribz icentiuo phi-
 bicōis. et amulo puaritacōis au-
 geri cōfugiant per fidē ad iustifi-
 cantē graciā et per donū spūs su-
 auitate gracie delectati penā lē
 minātis euadāt. Ita nō erūt cō-
 traria. neqz iter se duo ista repug-
 nant. ut etiā iustus bona lege
 legitime utatur. et tamē iusto lex
 posita nō sit. Nō enī ex ea iustifi-
 catus. sed ex lege fidei qua credit
 nullomō posse ifirmitati sue ad-
 iplenda ea que lex factorū iubet.
 nisi diua gracia subueniat. Ideo
 dicit ubi est gloria cō tua. Exclu-
 sa est. Per quā legē. factorū. Nō.
 Sed per legem fidei. Sive glaciōez

dixerit laudabile. q̄ in dño est eāq̄
exclusam. id ē ut nō abscidēt pul-
sam. sed ut emineret expressa. Vñ
et exclusores dicuntur quidā artifi-
ces argentarii. Hinc est et illud i
psalmus ut excludat hñ qui pro-
bati sunt argento id ē ut emine-
ant hñ qui probata sūt eloq̄o dñi.
Nā et alibi dicit. Eloquia dñi elo-
quia casta argentū igne exanua-
tū. Siue glaciōe viciosa de supbi-
a uicentem cōmēorare voluerit.
eorū salicū qui cū sibi iuste vidētur
viuē. ita gloriātur quasi nō ac-
ceperit. eamq̄ nō per legē factorū.
sed per legē fidei dicit exclusam.
id ē ciectam et abiectā: quia p legē
fidei quisq̄ cognoscit si quidē bene
viuit dei gratia se habē. et ut pfi-
ciatur i dilectōe iusticie. nō se ali-
unde cōsecuturū. **Q**ue cogitatio
piū facit: quia pietas ē vera sapia.
Pietatē dico quā greci theosebian
vocat: ipā quippe cōmēdata ē. ut
dictū est hōi qd i libro iob legit.
ecce pietas ē sapia. Theosebia por-
ro si ad originē uerbi latine exp̄s-
sam interpretaret. dei cultus dicit
poterat: quia i hoc maxie cōstitu-
tus est ut aīa ei nō sit i grata: vn-
de et i ipō verissio et singulari sa-
crificatio dño deo nrō gratias agē
āmonemur. **E**rit autē i grata. si
qd illi ex deo est sibi tribuerit. pre-
cipueq̄ iusticiā cui⁹ opibz uelut
a semetipā sibi met partis non
uolgariter tāq̄ et diuicijs aut mē-
broz forma aut eloquēcia cetisq̄
siue exteri⁹ siue corpis siue aīmi
bonis que habō etiā scelerati so-
lent. sed tāq̄ de hñs que p̄restit

bona bonorū. quasi sapiēter i flac-
Quo vitio repulsi a dine stabili-
tate substācie: etiā magni quidā
viri ad ydolatrie dedecus defluxe-
runt. **V**nde idem ap̄lus i eadē ep̄is-
tola i qua uehēnes defensor ē gr̄e.
cū se dixisset grecis ac barbaris.
sapiētibz et insipientibz debitoz
et ideo qd ad ip̄m p̄tinet promptū
esse et hñs qui rome esset euāge-
lizare: nō enī cōfundoz de euāge-
lio iquit. uirtus enī dei est i salu-
tē oī credētū iudeo p̄mū et gr̄eco.
Iusticia enī dei i eo reuelatur ex fide
i fide. sicut sc̄ptū est. **I**ustus autē ex
fide uiuit: hoc ē iusticia dei que in
testamēto veteri uelata ē. i nouore
uelatur que ideo iusticia dei dicit.
q̄ ip̄artiendo eā iustos facit. sicut
dñi est salus q̄ saluos facit. et her ē
fides ex qua et i quā reuelat ex fi-
de salicet ānūciatū i fide obedi-
entū: quā fide ih̄i xp̄i. id ē quam
nobis cōtulit xp̄us credim⁹ ex deo
nobis esse: pleni⁹q̄ futurū esse
q̄ iuste uiuim⁹. **V**nde illi ea p̄ca-
te qua solus colendus ē gr̄as agi-
mus. **N**ō i merito ap̄ls ex hoc ar-
ticulo cōuertit ad eos cū detestati-
one cōmemorādos. qui uicō illo
qd sup̄ius mēorauī leues et i fla-
ti ac per seipos uelut p̄iane sub-
lati. ubi nō requiescerent: s̄z frac-
ti desiliēt i figmēta ydolorū tāq̄
i lapides deciderūt. **Q**uia enī cō-
mendauerat ap̄lus pietatē fidei.
qua deo iustificati grati ēē debe-
mus: uelut cōtrariū qd detesta-
remur subiferens. **R**euelat enī
iquit ira dei de celo sup̄ oēm ip̄ie-
tatē et i iusticiā hōim. eorū qui

ueritate in iusticia detinet: quia qd
 notu est dei manifestu est i illis. deus
 eni manifestauit illis: inuisibilia ei
 illius a creatura mundi per ea que
 facta sut intellecta cospiciunt: sempi
 terna quoq; eius uirtus et diuitas
 ut sunt inexcusabiles: quia cognos
 cetes deu no ut deu glorificauerit
 aut gratias egerunt. sed euane
 runt in cogitacoib; suis. et obscu
 ratu e insipiens cor eoz dicentes se
 sapientes esse stulti facti sunt: et i
 mutauerunt gloria incorruptibilis
 dei i similitudine ymatis corrupti
 bilis hois et voluc; et quadru
 pedu et serpenau. Vide que ad
 modu no eos dixerit ueritatis
 ignaros: sed que ueritate i uqui
 tate detinuerunt. Quia uero oc
 currebat aio ut qreret: unde il
 lus potuerit esse cognitio uerita
 tis quib; deus legem no dedit:
 neq; hoc tacuit unde habere potuerit.
 Per inuisibilia naq; creature puenit
 se eos dixit ad intelligenda inuisibili
 um creatoris: qm reuera sic mag
 na ingenia qreere pstituerunt sic iue
 nire potuerunt. Vbi ergo impietas?
 Quia uidelicet cu cognouissent
 deu no sicut deu glorificauerunt.
 aut gratias egerunt: sed euane
 runt in cogitacoib; suis. Eoz quippe
 uanitas morbus e quo seipfos se
 ducunt: du uident sibi aliquid ee
 cu nichil sunt. Deniq; hoc tumore
 superbie se obumbrates au; pede
 sibi no uenire depretat scus ille ca
 tator qui dixit i lumine tuo videbi
 mus lumē: ab ipo luce icomuta
 bilis ueritatis auersi sut. et ob
 scuratu est insipiens cor eoz. No

enu sapiens cor q; uis cognouisset deu.
 sed insipies potius. quia no sicut de
 um glorificauerunt aut gratias egerunt.
 Dixit eni ho. ecce pietas est sapia:
 ac per hoc dicentes se esse sapientes
 qd no aliter intelligendu est nisi h
 ipm sibi tribuētes stulti facti sut.
 Itaq; sequit qd opus dice est: per
 hac eni impietate illi hoies illi iq;
 hoies qui per creatura creatorem
 cognoscere potuerunt. quo prolapsi.
 cu deus supbis resistit. atq; ubi de
 merisi melius ipius epistole cose
 quecia docet q; hic comemorantur
 a nobis. Neq; eni illo ope hanc e
 pistola exponenda su sapim? sed
 eius maxie testimonio qm tu possu
 mus demonstrare nitent. no in co
 nos diuit; adiuuari ad operada
 iusticia. quia lege deus dedit ple
 na bonis scisq; pceptis. sed q; ipa
 uoluntas nra sine qua opari bonu
 no possum; adiuuet; et erigatur
 ipartito spu gratie. sine quo adiu
 torio doctrina illa tra est otidēs.
 quia reos potius puarita cois
 tenet q; iustificat ipios: na sicut
 illis per creatura cognitorib; ea
 ipa agnicio nichil profuit ad sa
 lute. quia cognoscetes deu no sic
 deu glorificauerunt aut gratias ege
 runt. dicentes se sapientes esse: ita e
 os qui p lege cognoscunt que admo
 du sit ho; uiuendu no iustificat
 ipa cogitaco. qui sua uolētes con
 stitue. iusticie dei no sut subiecti.
 lex ergo factor; id e operu p qua
 no excludit illa gloria. et lex fi
 dei per qua excludit: quo iter se
 differat. ope pau est considerare:
 si tamen ualem; aduere atq; dis

Ca. xij

cernē. Recte enī quisq; dixerit legem
operū esse i iudaismo. legē autē fi
dei i xpianissio: ppter ea quia ciru
tatio ceteraq; talia opera legis sūt.
que xpiana disciplina nō seruat. Sed
quātū fallat ista distinctio iā diu qui
dem est ut molimur ostendē: et aca
tis ad dinostendū tibi q; potissimū
ac talib; fortasse iā ostendū. De
rūptū qm res magna ē nō icōgru
enter i ea māifestāda plurib; ca
am atq; etiā testimonijs imoram.
Ipsa enī dicit legē ex qua nemo ius
tificat: quā dicit subtrasse ut ha
habūdaret delictū: quā tñ ne qsq;
ob hoc iperitus argueret et sacrile
gus accusaret defendit eā dicens.
Quid ergo dicem? Lex pām est?
Absit. Sed pām nō cognoui nisi p
legē: nā cōcupiscentiā nesciebam
peccatū nisi lex diceret. nō cōcu
piscēs. Occasione itaq; accepta:
pām p mādātū oēm cōcupiscenti
am operatū est i me. Dicit etiā
lex quidē sancta et mādātū sanctū
et iustū bonū et: sed pām ut appa
reat pām per bonū michi opatū
est michi in mortē. Ipsa ergo lra ē
occidens: que dicit nō cōcupiscēs:
de qua iterū dicit qd paulo an com
mēorauit. Per legem enī cognitio
pām: nūc autē sine lege iusticia dei
māifestata est. testificata p legem
et pphetas. Iusticia autē dei p fidē
ihesu xpi i omēs qui credūt. Non
enī est distinctio. oēs enī peccauerūt
et egent gloria dei: iustificati gra
tis per graciā ipius. per redēptio
nem que est i xpo. que pmisit deus
ppriatorū p fidē in sanguine eius
ad ostentationē iusticie ipius. p

positū pcedentiū delictorū i dei pacā
ad ostendēdā iusticiā i hoc tēpore: ut
sis iustus et iustificans eū qui ex fi
de est ihesu. Deinde subinfert vnde
nūc agim? ubi ē nūc gloria cōtina?
Exclusa est. Per quā legē? Factorū?
Nō. Sed p legē fidei. Lex ergo ista
factorū ipa est q dicit. nō cōcupis
cēs: quia per illā cognō pām. Volo
ergo scire. si quis michi audeat di
cere. utrū lex fidei dicat. nō cona
piscēs. Si enī nō dicat. que causa ē
cur nō i ea positi securi atq; ipune
peccem? Hoc enī et illi putauerūt
aplīm dicit de quib; ait. et sicut di
cūt nos quidā dicit. faciam? ma
la ut veniāt bona quorū dapna
tio iusta ē. Si autē dicat etiā ista.
nō cōcupiscēs sicut multa pcep
ta euāgelica testificari et dama
re nō cessant: quare lex factorū
etiā ipa nō dicitur? Neq; enī qā
nō habet opera veterū sacmētorū
iurūctiois videlicet atq; ceterorū.
ideo nō sūt opera que habet i sa
cramētis suis huc tēpore cōgru
is: aut vero de operib; sacramē
torū questio fuit qm mēcio legis.
ob hoc fiebat. quia p ipsā cognō
tio pām est. et ideo ex ea nemo ius
tificat. Vnde nō p illā exclusa ē
gloria cō: sed per legē fidei ex qua
iustus viuūt. Sed nūqd et per istā
nō fit cognitio pām: ai et ipa dicit
nō cōcupiscēs? Quid igit est bre
uiter dicā. Nō operū lex mūdō
iperat: hoc fidei lex credendo ipe
trat. Illa dicit nō cōcupiscēs: ista
dicit. ai scire quia nemo potest cō
tines nisi deus det. et hoc ipm
erat sapie scire au? esset hoc donū.

ad iudicium et deprecatus sum illum. Ipsa est
 illa sapientia que pietas vocatur: qua colitur
 pater luminum a quo est omne datum
 optimum et omne donum perfectum. Colitur
 autem sacrificio laudis actibusque
 gratiarum ut cultor eius non in seipso.
 sed in illo gloriatur: ac per hoc lege ope-
 rum dicit deus fac quod iubeo. lege fidei
 dicit: deo da quod iubes. Ideo enim lex
 iubet ut ammonet quod faciat fides:
 id est cum iubet si nondum esse potest sciat
 quid petat. Si autem continuo potest
 et obedienter facit. debet etiam scire
 quo donante possit: non enim spiritum
 huius mundi accipimus. ut idem con-
 stantissimus egregius predicator ait.
 sed spiritum qui ex deo est. ut sciamus
 que a deo donata sunt nobis. Quis
 est autem spiritus huius mundi nisi spiritus
 superbie: quo cor insipiens obscu-
 ratum coram. qui cognitum deum non ut
 deum gratias agendo glorificauit.
 Nec alio spiritu decipiuntur etiam illi qui
 ignorantes iustitiam dei et suam volen-
 tes constitue iustitiam dei non sunt subiecti
 tui. Unde michi magis videtur esse
 fidei filius. qui nouit a quo speret
 quod nondum habet. quam qui sibi tribuit
 id quod habet: quous utriusque horum pre-
 tendendus sit qui et habet et nouit.
 a quo habet. si tamen non se credat.
 esse quod nondum est: ne incidat in uicium
 illius pharisei. qui quicquid deo gratias
 ageret ex his que habebat. nichil
 tamen petebat dari sibi. tanquam nichil
 indigeret ad augendam proficiendam
 uel iustitiam.

us bonae uite nisi per fidem ihesu christi.
 hoc est non lege operum sed fidei non
 uerba sed spiritum non factorum meritis sed
 gratuita gratia. Quis itaque il-
 los quibus circumcisio persuadebat.
 ut a corripere atque corrigere iudicaret.
 apertius ut eandem circumcisio legis
 nomine appelleret: ceterasque huiusmodi
 legis obseruationes quas tanquam um-
 bras legis futuri iam non respu-
 unt christiani. id tenentes quod per illas
 umbras figurate promittebatur
 tamen per legem neminem dicit ius-
 tificari: non tamen in illis sacramen-
 tis que habuerunt promissiuas
 figuras veterum. sed etiam in illis o-
 peribus uult intelligi. que quisquis
 fecerit iuste uiuit. Unde et il-
 lud. Non concupisces. Atque ut hoc
 quod dicitur fiat planius: decalogo
 ipsum uideamus. Certe enim mo-
 yses legem monstrandam populo
 accepit in monte scriptam in la-
 pideis tabulis digito dei. Nec de-
 cem preceptis constituit: ubi nichil
 de circumcisioe mandatum est. nichil
 de uitiis petorum que nunc a christia-
 nis non immolantur. In illis ergo
 decem preceptis. excepta sabbati
 obseruatione. dicat michi quid
 non sit obseruandum a christiano: si
 ue de non faciendis colendisque y-
 dolis atque alijs ullis dominis preter
 unum uerum deum: siue de non accipiendo
 nomine dei iuramentum: siue de honore
 parentibus deferendo. siue de cauē-
 dis fornicationibus. homicidijs furtis.
 falsis testimonijs. adulterijs. re-
 aliena concupiscentia. Quid horum
 quisquam dixerit christianum non debere
 seruare. An forte non istam legem

His ergo tractatis conside-
 ratisque pro uiribus quas
 dominus dare dignatus: tolli-
 guntur non iustificari hominem precep-

que in illis duabus tabulis scripta est. **l**eam occidit appellat apostolus: sed illam carnalium illorumque ueterum. iamque aboliitorum sacramentorum? Sed quomodo putabimus? cum in ea sit non concupiscentes: per quod mandatum quibus iustum et sanctum et bonum fecerunt. **n**ec inquit peccatum et per illud occidit. **Q**uid enim aliud est lea occidit? Quis euidetius eo ipso loco ad choarithios ubi ait lea occidit spiritus autem uiuificat. non aliam uelut intelligi leam quam ipsam decalogum. in illis duabus tabulis scriptum: sic et dicit. **Q**uia estis christi epistola ministrata per nos non a carnalibus scripta. sed spiritu dei uiuificat: non in tabulis lapideis. sed in cordis tabulis carnalibus. **C**onfidenciam talem habemus pro christum ad deum. non quia ydonei sumus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis inmetipsis: sed sufficientiam nostram ex deo est. **Q**ui et ydoneos nos fecit nostros noui testamenti. non lege sed spiritus. **L**ea enim occidit: spiritus autem uiuificat. **S**i autem ministratio mortis in litteris figurata in tabulis fuit in gloria. ut ut non posset intendere filium israhel in faciem moysi propter gloriam uultus eius que euacuatur: quare non magis ministratio spiritus est in gloria? **S**i enim ministratio dampnans non gloria est: multo magis habundat ministratio iusticie in gloria. **D**icit de his multa uerba possunt: sed postea fortasse oportuni. **N**unc autem aduerte quam dicit leam que occidit. cui uelut e contrario uiuificat uigil spiritum: ea certe et ministratio mortis in litteris figurata lapideis et ministratio dampnans.

quia lex subtrauit ut habundaret delectum. **P**orro autem precepta ipsa tam sunt utilia facta atque salubria: ut nisi quis ea fecerit. uitam habere non possit. **A**n uero propter unum preceptum quod ibidem sabbato est positum dictus est decalogus lea occidit: quoniam quicquid illi die sicut lea sonat nunc usque obseruat carnalis sapit. **S**apere autem secundum carnem mors est: et illa noue precepta non sic recte obseruat ut scripta sunt. que non ad legem operum ex qua nemo iustificat. sed ad legem fidei ex qua iustus uiuit pertinere putanda sunt. **Q**uis tam absurde sentiat ministratio mortis in litteris figurata lapideis non dicitur ex omnibus decem preceptis: sed ex uno solo quod ad sabbatum pertinet. **U**bi ergo ponimus? lex uero operatur. **U**bi enim non est lex nec per uariationem. et usque ad legem peccatum in mundo fuit. peccatum autem non deputat nisi lex esset: et illud quod iam totiens commemorauimus? per legem cognitio peccati. **M**aximeque illud euidetius ubi expressit. unde arguit concupiscentiam nescientiam. nisi lex diceret non concupiscentes. **Q**ue totum locum attende et uide utrum quod propter carnalium uel sabbatum uel quid aliud umbratum sacramenti. ac non totum propter hoc dicat quod lea prohibens peccatum non hominem uiuificat. sed potius occidit augendo concupiscentiam et uigilantem per uariationem accumulando: nisi liberet gratia per legem fidei que est in christo ihesu cum diffundit caritas in cordibus nostris per spiritum sanctum que datus est nobis. **C**um enim orasset ut seruam in nouitate spiritus et non in uetustate littere. **Q**uid ergo dicemus? inquit. lex

pccm est: Absit. Sed pccm no cogno
 ui nisi p lege: na concupiscentia nef
 ceba nisi lex dicit no concupisces.
 Occasione aute suscepta: pccm per
 mandatu opatu est in me oem con
 cupiscentia. Sine lege eni pccm mor
 tui erat. Ego aut viueba aliqnsi
 ne lege: adueniete aute mandato
 pccm reuixit. Ego aute mortuus
 sum. Et iuentu est michi madatu
 qd erat i vna. hoc esse i morte. Pec
 catu occasione accepta p madatu
 fefellit me: p illud occidit. Itaq lex
 quide sca: et madatu san et iustu
 et bonu. Qd ergo bonu est michi
 factu est mors: Absit. Sed pccm ut
 appareat pccm per bonu michi ope
 ratu est morte: ut fiat sup modum
 pccas pccm per madatu. Sam? ei
 qua lex spualis est: ego aute carna
 lis sum venudatus sub pccm. Qd
 eni operor ignoro. No eni qd volo
 ago: sed qd odi hoc facio. Si aute
 qd nolo facio: consencio legi qm bo
 na. Nunc aute ia no ego operor il
 lud: sed qd habitat i me peccatu.
 Scio eni qua no habitat i me hoc
 est i carne mea bonu. Velle eni ad
 iacet michi: pfiti aute bonu no. No
 eni qd volo facio bonu: sed qd no
 lo hoc ago malu. Si aute qd nolo
 hoc ego facio: ia ego no operor il
 lud. sed qd habitat i me pccm. Inue
 no ergo lege volente michi facere
 bonu qm malu michi adiacet. Co
 delector eni legi dei sedm i teriore
 hoiem. Video eni alia lege i men
 tis meis repugnate legi mentis
 mee: et captiuante me i lege pccm
 que est i mebus meis. Miser est ego
 homo quis me liberabit de corpe

mortis hui? Gra dei per ihm xpm
 dnm nrm. Igit ego ipemete seruo
 legi dei: carne aute legi pccm. Appa
 ret ergo lre uetustate si desit noui
 tas spūs reos face potius cognito
 ne pccm q liberare a pccm. Unde et
 alibi scriptu est. Qui appoit sacra:
 apponit et dolore. No quia lex malu
 est: sed quia madatu bonu habet
 i lra demōstrat: no i adiuuante
 spū. Qd madatu si fit timore pene
 no amore iusticie seruatur: fit no
 liberalit: et ideo nec fit. No ei fruct
 us bonus est: qui de caritatis ia
 dice no surgit. Porro aute si assit
 fides que per dilectione opatur:
 incipit cōdelectari legi dei sedm i terio
 rem hoiem: que delectatio no lre sed
 spūs donū est: etia si alia lex i me
 bris adhuc repugnat legi mentis.
 donec i nouitatem que de die in
 die in i teriore hoie auget: tota ve
 rustas mutata ptraseat. liberante
 nos de corpe mortis hui? gra per
 ihm xpm dnm nrm. Hec gracia i
 veteri testamēto velata latuit: bat:
 que i xpi ewāgelio reuelata ē dis
 pensacōe tēpor ordinatissima sic
 deus nouit cūcta disponē. Et for
 tasse ad illud ipm eius latibula
 pti net. qd i eo decalogo qui i morte
 synay datus est: hoc solū pceptum
 figurate occultū est qd ad sabbatu
 pertinet. Sabbatu aute sanctifica
 tis est. Nec uacat q i ter oia opera
 que facio deus illic pmo sanctificatio
 sonat: abt ab oibus opibz requi
 eant: vnde nūc no est differendi
 locus. Verumptū rei de qua agū
 factis esse arbitror: no frustra illo
 die plus ab oi opere seruli absti

102

Ca. 70.

Ca. xvi.
nere preceptus quo significat pacem:
quia non peccare significat. hoc est mu-
neris dei per spiritum sanctum: quod in lege que
duabus tabulis lapideis descripta est
solum inter cetera in umbra figure po-
situm est in qua iudei sabbatum observant.
ut hoc ipso significaret tempus tunc
fuisse occultande gratie que non ocel-
tameto fuerat per christi passionem
tamquam scissioe veli reuelanda. Cum
enim transierit iquit ad christum: aufert
velamen. Dominus autem spiritus est: ubi
autem spiritus domini ubi libertas. Hic autem
spiritus dei autem dono iustificamur:
quo fit in nobis ut non peccare delect-
et ubi libertas est: sicut per hunc
spiritum peccare delectat ubi seruitur
a carnis operibus abstinendum est. Hic
spiritus sanctus per quem diffunditur cari-
tas in cordibus nostris que plenitudo leg-
is est: et eadem digitus dei in evange-
lio dicitur. Unde quia et ille tabule
digito dei descripte sunt: et digitus
est spiritus sanctus per quem sanctificamur
ut ex fide viventes per dilectionem
bene operemur. Quae non moueat ista
congruentia id idemque distantia?
Dies enim quinquaginta computantur
a celebratione pasche que occasione
figurate ouis per moysen fieri pre-
cepta est in significatione utique futu-
re dominice passionis: usque ad diem qua
moyses legem accepit in tabulis
digito dei scriptis. Similiter ab occasi-
one et resurrectione illius que facta
ouis ad imolandum ductus est: qui-
quaginta diebus completis: congrega-
tos in unum fideles digitus dei hoc
est spiritus sanctus implevit. In hac mira-
bili congruentia illud certe plurimum
distat: quod ubi plus accedit ad locum

Ca. xvij

ubi lex dabitur: horrendo terrore pro-
hibetur: hic autem in eos superuenit spiritus
sanctus qui eum promissum expectantes in
unum fuerant congregati: ubi in tabu-
lis lapideis digitus dei operatus
est: hic in cordibus hominum. Ibi vero lex
scripta extrinsecus posita est: quae in-
iusti terreteretur: hic intrinsecus data
est qua iustificaretur. Nam non adul-
terabis: non homicidium facies: non
concupisces: et si quod est aliud manda-
tum quod utique in illis scriptum est tabulis
in hoc iquit sermone recapitulat:
in eo quod diliges proximum tuum sicut te-
ipsum. Dilectio proximi malum non
operatur: plenitudo autem legis
est caritas. Hec non in tabulis descripta
est lapideis: sed diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est no-
bis. Lex ergo dei est caritas. Hinc
prudencia carnis non est subiecta
neque esse potest: sed ad hanc pruden-
ciam carnis terrendam cum in tabu-
lis scribitur: opera caritatis. Lex
est ergo operum: et lea occidens pre-
uaricatore. Cum autem ipsa caritas dif-
funditur in corde credentium: lex fidei
est spiritus vivificans dilectorem. Vide
nunc quemadmodum consonet ista dis-
seratio illis apostolicis verbis que pau-
lo ante ob aliud commemorata et di-
ligentius pertractanda distuleram.
manifestat iquit quoniam estis epistola
christi ministrata per nos: scripta non attri-
mento sed spiritu dei vivi: non in tabu-
lis lapideis sed in tabulis cordis
carnalibus. Ecce quemadmodum of-
tendit quia hoc extra homines scri-
bitur: ut eum forinsecus certificet.
hoc in ipso homine ut eum intrinsecus
iustificet. Carnales autem tabu-

las cordis dicit nō carnalis prudentie: sed tāq̄ viuentis sensumq̄ habētis i cōparacōe lapidis qui sine sensu est. Et qd̄ paulo post dicit q̄ u nūā nō poterāt itendere filij israhel usq̄ i facie vultus moysi. et ideo p uelū eis loq̄batur: hoc significat quia lēa legis nē mūc iustificat. sed uelamē positum est i lētiōe ueteris testamēti donec ad xpm̄ transeat: et auferatur uelamē. id est trāscatur ad graciā. et itelligatur ab ipso nobis autē iustificacōne qua faciam⁹ qd̄ iubet. qui p̄tēta iubet. ut a nobis defiaentes ad illum cōfugiam⁹. Ideo uigilatissimē cum dixisset cōfidentia talē habemus p̄ xpm̄ ad deū: ne nūis uiribz hoc tribueret. cōtinuo cōmendauit unde agitur dicit. Nō q̄ ydonei sumus cogitare aliqd̄ a nobis q̄ ex nobis metip̄is: sed sufficiencia nra ex deo est. Qui et ydoneos nos fecit nūstros noui testamēti nō lē sed spūs. s̄uā enī occidit: spūs autē uiuificat. P̄inde quia lex sita alibi dicit p̄uacacōis graciā posita est. id ē lēa ista extra hominē sc̄pta. p̄tēta eā et mūstracōne mortis et mūstracōe dapnacōis appellat. Hanc autē id ē nouū testamētū mūstracōne spūs et mūstracōne iusticie dicit: quia per donū spūs operam iusticiā. et a dapnacōe p̄uacacōis liberamur. ideo illud euacuat̄ hoc manet. qm̄ terres pedagogus auferet̄ cū timori suac̄serit caritas: ubi autē spūs dñi ibi libertas. Hanc autē mūstra-

cionē nō ex meritis nris. sed ex misericordia esse sic dicit. **P**ter qd̄ habētes mūstracionem hāc sicut misericordiā cōsecuti nō i firmem: sed abiciam⁹ occulta cōfusionis nō ābulātes i astucia neq̄ dolo adulterātes uerbū dei. Hanc astucia et dolū ypocritum uult itelligi: quia uolunt iusti superbi uide ri. Vnde et i illo psalmo que ad huius ip̄i⁹ gr̄e m̄ testificacōe cōmēorat idem aplūs. bt̄is iquit au nō ip̄utauit dñs p̄cōm: nec est i ore eius dolus. **N**ec est hūcū scōz cōfessio nō se iactantū esse qd̄ nō s̄t. Et paulo post. Nō enī nosmetip̄os iquit p̄dicam⁹. sed ih̄m xpm̄ dñm. nos autē seruos vros per ih̄sum. quia deus qui dixit de tenebris lumē dare sc̄tere claruit i cordibz nris ad illūacōe sc̄encie glorie eius i facie ih̄u xpi. **N**ec ē sc̄encia glē eius: qua sc̄am⁹ ip̄m ec̄ lumē quo tenebre nre illūnātur. Et id ip̄m attende que admodū iulcet. **H**abem⁹ autē thesaurū istū i uasis fictilibz: ut eminēcia uirtutis dei sit et nō ex nobis. Et paulo p̄t̄ cū eandē graciā uberius i dño ih̄u xpo cōmendās usq̄ ad illud ueniret idumētū iusticie fidei q̄ iduti nō nudi iuciam⁹. et p̄t̄ hoc i gemiscam⁹ mortalitate pregruati. habitaculū nrm̄ qd̄ in celo est sup̄indui cupiētes. ut absorbeatur mortale a uita. **V**ide quid aduigat. **Q**ui autē operat⁹ est. nos iquit i hoc ip̄m deus: qui dedit nobis pignus spūs. Et post pauca itulit. **U**t nos sim⁹ iusticia dei i ip̄o. **N**ec ē illa iusticia dei.

qua ipse iustus est: sed qua nos ab ipso facti. Nemo ergo xpianorum aberraret ab hac fide: que sola xpiana est. Neque enim quisquam cum uerecundat? fuit dicere pro nos ipsos nos fieri iustos. non hoc in nobis operante gratia dei. quia iudicet: hoc a fidelibus et pnis fieri non posse cum dicit: ad hoc se commertat ut dicat ideo sine operante gratia dei nos iustos esse non posse. quia legem dedit. quia doctrinam instituit. quia bona precepta mandauit.

Illa enim sine adiuuante spiritu proculdubio est leui occidens. Cum uero adest spiritus uiuificans hoc ipsum iustus descriptum facit diligit. quod foris scriptum lex faciebat timere. Inspice hoc paululum et in eo testimonio quod per prophetas de hac re preclarissime dictum est. Erat dies ueniunt dicit dominus et consummabo super domum israhel et super iuda testamentum nouum: non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egypti. Quia et ipsi non pseuerauerunt in testamento meo. et ego neglexi eos dicit dominus: quia hoc est testamentum quod ordinabo domui israhel. Post dies illos dicit dominus dabo leges meas in cor illorum et in mentem illorum scribam eas: et ero eis in deum. et ipsi erunt michi in populum: et non docebit unusquisque fratrem suum et unusquisque fratrem suum dices. cognosce dominum: quia omnes cognoscent me a minore usque ad maiorem eorum. quia misericors ero iniquitati eorum. et peccata eorum non recordabor ultra. Quid ad hoc dicam? Nepe in ueteribus libris aut nusquam aut difficile propter hunc prophetam locum agitur facta commo-

memoratio testamenti noui ut omnino ipso nomine appelletur: nam multis locis hoc significat et promittit futurum. sed non ita. ut etiam nomen legatur expressum. Differentia ergo consideranda diligenter. quam inter duo testamenta id est uetus et nouum deus esse testatus sit. cum dixisset: non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egypti. Vide quod aduixit. Quia non pseuerauerunt in testamento meo. Vico eorum deputat quod in testamento dei non pseuerauerunt: ne lex quam tunc acceperunt culpanda uideatur. Ipsa est enim quam non uenit christus soluere sed adimplere: non tamen per eandem legem iustificatis ipsis sed per gratiam: hoc quippe agit spiritus uiuificans sine quo leui occidit. Si enim data esset lex que posset uiuificare: omnino ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura omnia sub precepto: ut promissio ex fide ihesu christi daretur credentibus: ex hac promissione id est ex dei beneficio ipsa lex impletur: sine qua promissio per ueritatem fieri non potest. uel usque ad effectum mali operis. Si etiam repagula timoris conuulsa uoluntate. si timor pene suauitate libidinis uicerit. Quod enim ait conclusit scriptura omnia sub precepto. uel promissio ex fide ihesu christi daretur credentibus: ipsius conclusionis utilitas dicta est. Nam conclusit ad quos uisus. nisi quemadmodum alibi dicit. priusquam ueniret fides sub lege custodiebamur: conclusi in ea fide que postea reuelata est: Lex ergo data est ut gratia que crederetur: gratia data est ut

lex impleveretur. Neque enim suo vicio non
 adimplebatur lex: sed vicio prudentie
 carnis. Quod vicio per legem demonstra-
 tum per gratiam sanandum fuit. Quod etiam
 impossibile erat legi in quo infirmabatur
 per carnem. nisi deus filium suum in simili-
 tudinem carnis primum et de peccato damp-
 navit primum in carne: ut iustitia lege
 impleveret in nobis qui non secundum car-
 nem ambulamus. sed secundum spiritum. Unde et
 in isto prophetico testimonio. consummabo in-
 quit super domum israel et super domum iu-
 da testamentum novum. Quid est consum-
 mabo? nisi bonis implebo? Non secundum
 testamentum quod feci patribus eorum in die
 qua apprehendi manum eorum ut eie-
 rent eos de terra egypti. Ergo illud ve-
 tus erat: quia hoc novum est. Unde
 ergo illud vetus hoc novum: cum eadem
 lex impleatur per testamentum novum. quod
 dixit in veteri non transgredietur. Quia
 ipsi inquit non perseveraverunt in testa-
 mento meo: et ego neglexi eos dicit
 dominus. Ergo propter veteris hominis nox-
 am que per legem iubente et minan-
 tem nunc sanabatur dicit illud tes-
 tamentum vetus: hoc autem novum
 propter novitatem spiritus que novum ho-
 minem sanat a vicio vetustatis. De-
 nique attende quod sequitur: et vide quod
 tanta luce fiat perspicuum. quod sibi atten-
 dentes nolunt homines intueri: quia
 hoc testamentum est inquit quod ordina-
 bo domui israel: post illos dies dicit
 dominus dabo leges meas in cor illorum.
 et in mente eorum scribam eas. Ecce est un-
 de apostolus ait quod supra commemoravi-
 mus non in tabulis lapideis. sed in
 tabulis cordis: quia non atramen-
 to sed spiritu dei vivit. Nec ob aliud
 arbitror in eo loco apostolum voluisse

commemorare testamentum novum. Ibi quip-
 pe ait. Qui et perdoneos nos fecit
 ministrum novi testamenti non litterarum sed
 spiritus: nisi quia ista intuebatur propheta
 cum aliter diceret non in tabulis lapideis.
 sed in tabulis cordis carnalibus. Quoniam
 hic dictum est in cordibus eorum scribam
 eas: ubi notatum promissum est testa-
 mentum novum. Quid sunt leges dei
 ab ipso scripte in cordibus? nisi ipsa
 presentia spiritus sancti. qui est digitus dei.
 quo presente diffunditur caritas in
 cordibus hominum que plenitudo legis
 est et firmus precepti. Nam quia veteris
 testamenti promissa terrena sunt.
 licet exceptis sacramentis que umbra
 erant futurorum sicut est circumcisio et
 sabbatum. et alie dictum observatio-
 nes. et quarundam estatum terminatio-
 nes. et multiplex sacrificiorum sacrorumque
 ritus. que vetustati carnalis legis
 iugoque servili congruebant. talia con-
 gruebant. talia continent precepta ius-
 titie qualia nunc quoque observare
 precipimus. que maxime illis duabus
 tabulis sine figura adumbrate
 significacionis expressa sunt. sicuti
 est non adulterabis. non furtum facies.
 non homicidium facies. non concupis-
 ces. et si quid est aliud mandatum
 quod in sermone recapitulatur. Dilige
 proximum tuum sicut teipsum. Tamen
 quia in eo sicut dixi promissa terre-
 na et temporalia recitantur. que bona
 sunt huiusmodi corruptibilis carnis. que
 vis eis sempiterna atque celestia
 ad novum saltem testamentum pertinere
 tia figurentur: nunc ipsius cordis
 bonum promittit: mentis bonum spiritus
 bonum. hoc est intelligibile bonum.
 tum dicitur. Dabo leges meas in me-

Ca. xxi.

Ca. xxij.

tabz eorū. et i cordibz eorū scribā eas. unde significauit nō forinsecus terrentē legē formidaturos. sed i trinsecus habitātē ipsā legis iusticiā dilecturos. Deinde addidit et mercedē. et ero eis i deū et ipi erūt michi i pplin: hoc ē illud qđ deo ait ille. Michi autē adherē deo bonū ē. **Ero** iquit illis i deū: et ipi erūt michi pplius. **Quid** hoc bono meli? **Quo** hac felicitate felicius viuere de deo apud quē est fons vite et i cuius lumine videbim? **luminē?** De hac vita dicit ipē dñs. **Hec** est autē vita eterna. ut cognoscāt te vnū verū deū et quē misisti ih̄m xp̄m id ē te. et quē misisti ih̄m xp̄m cognoscāt vnū uerū deū: hoc enī et suus ipē promittit dilectoribz dicens. **Qui** diligit me mandata mea custodit. et qui diligit me a patre meo diligetur. et ego diligā eū et ostendā me ip̄m illi: utiqz i forma dei i qua equalis est patri. nō in forma seruī i qua se et ip̄s ostendebat. **Tūc** enī fiet et qđ scriptū est tollatur ip̄ius et nō videat gloriā dñi: qm̄ ibūt sinistri i ignē eternū. iusti at̄ i vitā eternā: que vita eterna sic cōmēdauit definita ē ea esse: ut cognoscāt vnū verū deū. **Hic** dicit et iohānes. **Dilāssimū** filiū dei sum? et nōdū apparuit qđ erim? **Sam?** quā cū apparuerit silēs ei erim? qm̄ videbim? eū sicuti est. **Hec** similitudo nūc incipit transformari. qđ diu homo i terrior renouat̄ de die i diem scđm ymaginē eius qui creauit illū: sed ad illū eminētē p̄fectionē que tūc futura est quid hoc aut quātū ē? **Si** q̄

Ca. xxij.

dem aplūs ad illa ineffabilia quale aiqz adhibēs de notis rebz exemplum. puulā etatē virili cōparauit etati. **Cū** essem iquit puulus quasi paruulus loq̄bar: quasi puulus sapiebā. q̄si puulus cogitabā. **Cū** autē factus sum vir: q̄ erāt puuli deposui. **Cur** autem hec dixerit cōsequēter ostendens videm? iquit nūc per speculū i enigmate: tūc autē facie ad faciem. **Nūc** autē scio ex parte: nūc autē cognoscā sicut et cognitus sum. **Proinde** etiā p̄ hūc p̄phetā cui? testimoniū p̄tractauim? hoc additur. ut i eo merces. i eo finis. i eo p̄fectio felicitatis. i eo beate eterneqz vite sūma cōsistat. **Cū** enī dixisset et ero illis i deū et ipi erūt michi pplius. cōtinuo addidit. et nō docebit vnusqzqz autē suū et vnusqzqz frat̄e suū dicens cognosce dñm: quā omēs cognoscent me a minore usqz ad maiore eorū. **Nūc** certe iā tēpus est testamēti noui: cui? p̄phetā facta ē promissio per hec uba q̄ ex illa p̄phetā cōmēdauim? **Cur** ergo adhuc dixit vnusqzqz cui suo et fratri suo cognosce dñm? **An** forte nō dicit̄ cū euāgelii p̄dicetur? et eius ipsa p̄dicatio sit ut hoc ubiqz dicat? **Nam** unde se aplūs dicit genai cōdōctore. nisi quia hoc sit qđ ipse ait: quō iuocabūt i quē nō crediderūt: aut quō credēt ei quē nō audierūt: quō audient sine p̄dicatōe. **Cum** ergo nūc ista p̄dicatō usqz quaqz crebrescat. quō tēpus est testamēti noui de quo p̄pheta dixit. et nō

docebit vnusquisq; tuū suū. et vnus
 quisq; fr̄em suū dicēs. cognosce do-
 minū quia omēs cognoscer̄ me
 a minore usq; ad maiore eorū.
 nisi quia eiusdē testamēti noui
 eternā mercedē id ē ipius dei be-
 atissimā cōtēplationē p̄mitten-
 do tōiuxit. Quid ergo est oēs a
 minore usq; ad maiore eorū. ni-
 si omēs p̄tinētes spūalit̄ ad do-
 mū isrl̄ et ad domū iuda hoc ē ad
 filios ysaac et ad semē abrahe.
 Ip̄a ē enī p̄missio qua ei dictū est.
 In ysaac vocabit̄ tibi semen. Nō
 enī qui filij carnis. h̄m filij dei. s; z
 filij p̄missionis deputātur ī semē.
 P̄missionis autē uerbū hoc ē. Ad
 hoc tēpus ueniā et erit saxe filius
 Nō solū autē ip̄a. sed et rebecca
 ex vno cōcubitu habēs ysaac pa-
 tris nr̄i. De nōdū enī natis neq;
 qui aliqd̄ operati sūt boni a ma-
 li. ut scdm̄ electionē dei p̄positū
 maneret nō ex operibz. s; ex vo-
 tante dictū est ei quia maior ser-
 uiet̄ minorū. Hec est domus isrl̄
 uel domus iuda. p̄pter xpm̄ qui
 uenit ex tribu iuda. domus filio-
 rū p̄missionis hoc ē nō operū. p̄-
 oz sed beneficis dei. hoc enī deus
 p̄mittit qd̄ ipse facit. Nō enī ipse
 p̄mittit et alius facit. qd̄ iā nō
 est p̄mittere. sed p̄dicē. Ideo nō
 ex operibz sed ex uocacōe. ne ipoz
 sit nō dei. ne merces nō iputetur.
 scdm̄ grām sed scdm̄ debitū. atq;
 ita grācia iā nō sit grācia. Cuius
 uehēmēs defensor est atq; assertor
 m̄m̄ aplōz qui plus oibz illis
 laborauit. nō ipse autē. sed grā-
 dei tū illo. Oēs iquit cognoscent

me. ois domus isrl̄ et domus iuda
 Neq; enī omēs q̄ ex isrl̄ h̄m s; isrl̄ite.
 sed omēs quibz dicit̄ in psalmo p̄
 susceptōe matutina. hoc ē pro luce
 noua testamēti noui. vniuersū se-
 mē iacob magnificate eū. timeat
 eū omē semē israhel. vniuersū oī-
 no semē isrl̄. proorsus oē semen pro-
 missorū atq; uocatoz. sed eoz qui
 scdm̄ p̄positū uocati sūt sancti. Oēs
 enī p̄destinauit illos et uocauit. qd̄
 autē uocauit illos et iustificauit.
 quos autē iustificauit illos et glo-
 rificauit. Ideo ex fide ut scdm̄ gra-
 ciā firma sit p̄missio oī semē. nō
 ei tm̄ qd̄ ex lege est. id ē qd̄ ex ueteri
 testamēto uenit ad nouū. sed ei qd̄
 ex fide est. nō sibi promissa lege.
 ex fide autē abrahe. id ē imitatores
 fidei abrahā qui est pater oīm nos-
 trū sicut scriptū est. quia patrem
 multarū genarū posuit. Omēs
 ergo h̄m p̄destinati. uocati. iustifi-
 cati glorificati cognoscer̄ deū gra-
 cia noui testamēti a minore usq;
 ad maiore eorū. Sicut ergo lex fac-
 torū scripta ī tabulis lapideis.
 mercesq; eius terra illa p̄missio-
 nis quā carnalis domus isrl̄ cū
 ex egipto liberata esset accepit per-
 tinet ad testamētū uetus. ita lex
 fidei scripta ī cordibz. mercesq; e-
 ius species cōtēplacōis spūalis do-
 mus israhel ab hoc mūdo liberata
 ptinet ad testamētū nouū. Tunc
 fiet qd̄ apl̄is dicit̄. Siue p̄phetie e-
 uacuabūt. siue lingue cessabūt.
 siue sciētia euacuabit̄. illa scilicet
 puuloz sciētia ī qua h̄c uiuunt.
 que ex parte est p̄ speculū ī enig-
 mate. p̄pter hāc etiā necessaria p̄-

pheta est. cū adhuc futura suc-
cedūt p̄teritis. Propter hāc lū-
gue id est multiplicatas significa-
tionū. cū ex alio atq; ex alio aliud
atq; aliud admonet. qui nōdum
eternā lucē p̄spicue mēte ueritatis
purgatissima cōteplat. Cū autē
pucnerit qd̄ p̄fectū est et totū hoc
qd̄ ex parte est fuerit euacuātū.
tūc qd̄ assumpta carne carni appa-
ruit. ostendet seipm̄ dilectoribz
suis. Tūc erit uita eterna ut cog-
noscam⁹ vnū uerū deū: tūc erim⁹
ei filēs. qm̄ tūc cognoscam⁹ sicut
et cogniti sum⁹. Tūc nō docebit
vnusquisq; auē suū aut fratrem
suū dicens cognosce dñm. Omnes
enī cognoscent me a minore usq; ad
maiorē eorū. Qd̄ multz modis i-
telligi potest. siue quia et illic q̄sq;
scōz tāq; stella a stella differt i glā.
nec ad rem qd̄ q̄ interest utriū a mi-
nore ad maiorē sicut iā dictū est
an si a maiore usq; ad minorem
diceretur. qd̄ silitet nichil interes-
set etiā si mīores itelligēmus qui
tūmō credē. maiores autē qui
etiā itelligē quātū i hac uitalu-
mē itcorporeū atq; itōmutabile
uauerūt. siue mīores tempore
posteriores. maiores autē tēpore
p̄ores itelligi uoluit. Simul enī
p̄missam dei cōteplacionē accep-
turi sūt omnes. quia et illi p̄ nobis
meliora p̄uiderūt. ne sine nobis
perfecti p̄ficerēt. et ideo uelut p̄-
ores reperiūtur mīores qz min⁹
dlati sunt. sicut i illo e uāgelico
denario p̄ similitudinē dicit. qm̄ p̄
atp̄iūt qui posteriores uenerūt
ad uineā: siue quolibet alio mō

qui mei p̄sencia forsitan fugit mīo-
res maioresq; itelligēdi sunt. Illud
tū q̄tū atq; potes diligēter attende.
qd̄ tāto uoluntate conoz ostendere
cū testamētū nouū p̄pheta p̄mittit
ret. nō scdm̄ testamētū qd̄ p̄uiss
factū est p̄lo israhel ex egypto li-
beratō nichil eū de sacrificiorū.
uel quorū atq; sacramētoz cōmu-
tacione dixisse. q̄uis et ip̄a sine
dubio fuerat secutura sicut sc̄a-
tā uidem⁹. qd̄ multis alms loas e
adem p̄pheta scriptura testatur.
Sed tūmō istā cōmēdasse distācā.
q̄ leges suas daturus esset deus
i mente eorū qui p̄tinerēt ad hoc
testamētū et eoz sc̄pturus i ar-
dibz. Unde ap̄lus sup̄sit nō a tra-
mento sed spū dei uiui. nō i tabu-
lis lapideis. sed i tabulis cordis car-
nalibz. sempiternāq; mēcedem
iustificacōis hui⁹ nō teriā de qua
p̄ulsi sūt amorrei et hethci et alie
gētes que ibi cōmēorabant: sed
ipsū deū cui adherē bonū est. ut bo-
nū qd̄ diligit deus sit ip̄e que di-
ligūt. itet que et hoies nisi p̄cā
non separāt que nō nisi per eādē
graciā dimittūt. Unde cū dixit
sc̄t omnes cognoscent me a minore
usq; ad maiorē eoz: mox addidit.
Quia p̄picius ero i uiquitati eorū:
et p̄cā eoz nō mēorabor ultra. P̄
legen ergo factor dicit dñs. non
contupisces: per legē fidei dicit
dñs sine me nichil potestis facē.
Agebat enī de operibz bonis: hoc
ē de palmiū fructibz. Cū igitur
hec appareat distācia ueteris et
nouī testamēti. qd̄ lex ibi i tabu-
lis hic i eorū dībz scribitur. ut qd̄ ibi

26

forissecus terret. hic delectet in iusticia
 ubi fiat p[ro]varicator per occidēte
 l[ib]am. hic dilector per viuificatē
 sp[iritu]m: nō ideo dicendū est q[ui] deus adiu-
 uet nos ad operandā iusticiā. at
 q[ui] operet in nobis et velle et opa-
 ri pro bona uolūtate. quia p[re]ceptis
 iusticie forissecus resonat sensibus
 n[ost]ris. Sed quia intrinsecus i[n] m[en]te
 dat diffundendo caritatē i[n] cordib[us]
 n[ost]ris per sp[iritu]m s[an]ctu]m qui datus ē nobis.
 Videndū est autē quō dicat apl[ostolus].
 Cū enī gētes que legē nō habent.
 naturalit[er] que legis sūt faciūt h[ab]ere
 legē nō habētes ipsi sibi sūt lex qui
 ostendūt opus legis scriptū i[n] cordi-
 bus suis: ne videat[ur] nō esse certa
 distācia noui testamēt[is]. q[ui] leges sūt
 as d[omi]n[us] i[n] cordib[us] ppli sui scripturum
 se esse promisit. q[ui]quidē hoc gen-
 tes naturalit[er] habebāt. Præactan-
 da ergo hec questio que nō medio-
 cris exorta est. Dicit enī aliq[ui]s. Si
 deus hinc discernit a uetere testa-
 mēt[is] nouū. q[ui] i[n] uetere legē suā scrip-
 sit i[n] tabulis. i[n] nouo autē scriptū i[n]
 cordib[us]: fideles noui testamēt[is] un-
 de discernūt[ur] a gētib[us] q[ue] habent op[us]
 legis scriptū i[n] cordib[us] suis quonatu-
 ralit[er] que legis sūt faciūt. quasi uā-
 p[ro]p[ri]o uetere potiores qui legē acci-
 pit i[n] tabulis. et nouo p[ro]p[ri]o potiores.
 q[uo]d hoc p[ro]statur p[ro] testamētū nouū
 q[uo]d h[ab]et natura iam p[ro]stiat. An for-
 te eas gētes cōmēdauit apl[ostolus]
 scriptam habē legē i[n] cordibus
 que ad nouū p[ro]tinet testamētū.
 Ad hoc vnde cōuenit i[n]tendū ē.
 Primum euāgelium cōmendāsa
 it: uirtus enī dei est i[n] salutē omni
 credenti iudeo primū et greco. Jus-

ticia enī dei reuelat[ur] ex fide i[n] fidē:
 sicut scriptū est. Iustus autē ex fi-
 de uiuit. Deinde loquit[ur] de illis i-
 p[ro]p[ri]is quib[us] p[ro]pter supbiā nec cog-
 nitio dei profuit quia nō sicut
 deū glorificauerūt aut gratias
 egerūt: vnde transit ad eos qui
 iudicāt et agūt talia qualia cō-
 dēpnant. nimirū iudeos quide
 lege dei gloriabāt[ur]. q[ui]uis ad-
 huc eos nōiatim nō exprimat:
 et ideo dicit ira et indignacō tri-
 bulatio et angustia i[n] oēm aiām
 hoīs operātis malū iudei primū et
 greco. glā autē et honor et pax oī
 operanti bonū iudeo primū et gre-
 co. Non enī est p[ro]sonarū acceptio
 apud deū. Quicūq[ue] enī sine lege
 peccauerūt: sine lege peribunt.
 Et quicūq[ue] i[n] lege peccauerūt: p[ro]
 legem iudicabit[ur]. H[ab]et uerbis
 vnde hoc agitur subiūgit et dicit.
 Nō enī auditores legis iusti sunt
 apud deū: sed factores legis iusti-
 ficabit[ur]. Cū enī gētes que legē
 nō habēt naturalit[er] que legis sūt
 faciūt r[ati]o que iā supra mēorau[imus].
 inde nō uidet[ur] alios hic significasse
 sub nōtē gētiū: q[ui] eos quos nōtē gre-
 ti sup[er] significabat. tū dicit iudeo
 primū et greco. Porro si euāgelium
 uirtus dei est i[n] salutē oī credenti
 iudeo primū et greco. et ira et in-
 dignatio et tribulacō et angustia
 i[n] oēm aiām hoīs operantis malū
 iudei primū et greco. glā autē et ho-
 nor et pax oī operanti bonū iudeo
 primū et greco. Iste autē greco no-
 mine genaiū signatus est natu-
 raliter que legis sūt faciendū. et
 que scriptū habēt opus legis i[n]

cordibz suis: profecto ad euāgelium
pertinet gētes quibz lex i cordibz scrip-
ta est. eis quippe credētibz uirtus
dei est i salutē. Quibz autē gētibz
bene operātibz gloriā et honorem
et pacē pmitteret extra euāgelium
graciā cōstitutus: Quia enī psona
eū acceptō nō est apud deū. et non
auditores legis sed factores iusti-
ficabūtur: ideo siue iudeus siue gre-
cus hoc est quibz ex gētibz credide-
rit salutē in euāgelio piter habebit.
Nō enī distinctio iudei et greci sicut
postea dicit. Omnes enī peccauerūt
et egent gloria dei: iustificati gra-
tis per graciā ipsius. Unde autē fac-
torē legis grecū iustificari diceret
sine graciā saluatoris: Neqz enī cō-
tra semetipm dicit. q aut factores
leges iustificabūtur. tāq per opa
nō per graciā iustificent. cū dicat
gratis iustificari hoīem p fidē si-
ne operibz legis nichil aliud vo-
lens itelligi in eo q dicit gratis.
nisi quia iustificationē opa non
pcedūt. Aperte quippe alibi dicit.
Si graciā iā nō ex opibz. alioqñ gra-
ciā nō est graciā: sed sic itelligen-
dū est. factores legis iustificabūtur
ut sciam? eos aliter nō eē factores
leges nisi ut iustificētur. nō ut ius-
tificatio factoribz accedat. sed ut
factores iustificatio pcedat. Quid
est enī aliud iustificati q iusti fac-
ti: ab illo scilicet qui iustificat ipi-
um. ut ex ipio fiat iustus: Si enī
ita loqremur ut dicēmus hoīes li-
berabūtur: hoc utiqz itelligeret
eis qui iā hoīes essent accedē libe-
rationē. Si autē dicēmus hoīes ac-
abunt. nō utiqz itelligeret eos ac-

ari qui erāt hoīes. sed ipa creaciōe
hoīes fieri: ita si dictū esset facto-
res leges honorabūtur. nō recte in-
telligerem? nisi honorē illis qui
iam legis factores essent accede-
Cū ergo dictū est factores legis ius-
tificabūtur: quid aliud dictū est
q iusti iustificabūtur: Factores
enī legis iusti utiqz sūt. Ac hoc
tūdem est ac si dicitur factores
legis creabūtur. nō quia iā erāt
sed ut sint. ut sic itelligeret et vi-
derent legis auditores se idigē
graciā iustificatoris ut possēt
esse factores. Aut certe ita dicit
tū est iustificabūtur ac si dicit
iusti habebūtur. iusti deputabū-
tur. sicut dictū est de quodā. Ille
autē volens se iustificare. id est
ut iustus haberet et deputare-
tur. Unde aliter dicam? Deus fa-
ciat sanctos suos. aliter enī fa-
ciatur nomē tuū: illud ideo quā
ipse illos sanctos facit eē qui nō
erant sancti. hoc autē ideo quod
semp apud se sanus est. sanctū enī
ab hoībus habeat. id est sic tūme-
atur. Si ergo gētes cōmcorans
naturaliter que legis sūt factores
et scriptū habentes opus le-
gis i cordibz illos itelligi voluit
qui credūt in xpm. quia nō sicut
iudei pmissa sibi lege ueniūt ad
fidē: nō est cur eos conem diceret
nere ab hīs quibz dñs pmittēs
testamentū nouū dixit leges su-
as se scripturū i cordibz eorū:
quia et ipsi per insertionē quā o-
leam id ē ad eūdē dei plm pti-
neāt: potius q cōcordat pphitōh

caā aplīcū testimoniū. ut hoc sit per
 tenere ad testamētū nouū legem dei
 nō habere i tabulis sed i cordibz
 scriptū hoc est i intimo affectu
 iusticiā legis āplecti ubi fides p
 dilectionē operat. quia ex fide ius
 tificat gētes deus. qā scriptura p
 uidens p nūciauit abrahe dices.
 In seie tuo benedictū oēs gen
 tes ut per hāc pmissiōis graciā
 oliue inseretur oleaster. et fieret
 fideles gentes filij abrahe i seie
 abrahe qd est xpūs. sectātes eius
 dem fide qui nō accepta i tabulis
 lege. nondūqz habens ipsam ar
 tūalione credidit deo et reputatū
 est ei ad iusticiā: ac sic tale erit h
 qd de eiusmōi gentibz dixit apls.
 q opus legis habeat scriptū i cor
 dibz suis quale est illud ad thoin
 thios. Nō in tabulis lapideis. sed
 i tabulis cordis carnalibz. Ita cū
 fuit de domo isrl cū pūcū eorū in
 tūalione deputatur: eo q iustici
 am legis nō pāsioē carnis ostēdūt
 sed cordis caritate custodiūt. Qm
 si pūcū iusticias legis custodiat:
 nonne pūcū eius iquit i caritā
 tione deputabit? Et ppter ea in do
 mo veri isrl in quo dolus nō est p
 titipes sūt testamētū nouū: qā dat
 deus leges i mēte eorū et i cordibus
 eoz scriptas digito suo spū scō quo
 ibi diffundit caritas que legis ē
 plenitudo. Nec moueat q natura
 liter eos dixit que legis sūt facere.
 nō spū dei. nō fide. nō graciā. Hoc ei
 agit spūs gracie ut ymaginē dei
 i qua naturalit facti sū iustitiet
 i nobis. Dicitū quippe cōtra naturā
 est: qd vtiqz sanat graciā ppter quā

deo dicit. Misere mei dñe: sana a
 nimā meam quia peccaui tibi. p
 inde naturalit hoies que legis sūt
 faciūt. Qui enī hoc nō faciūt vi
 tio nō faciūt. quo vicio lex dei dele
 ta est de cordibz: ac per hoc vicio
 sanato. cū illic scribit fuit quele
 grīs sūt naturalit. nō q per natu
 tā negata sit graciā. sed potā per
 graciā. iparata natura. P nū
 quippe hoiem p m itrauit i mū
 dū. et per p m mors. et ita i oēs
 hoies ptransit i quo oēs peccauē
 rūt: et ideo quia nō est distinctio
 oēs egent gloria dei iustificati gra
 tis per graciā ipsius. Quā grā in
 teriore hoie renouato iusticiā scri
 bit quā culpa deleuerat: et hec mi
 sericordia super genū hūanū p ihm
 xpū dñm nrm. Unus enī deus vi
 uus et mediator dei et hoim homo
 xpūs ihesus. Si autē hūm qui natura
 liter que legis sūt faciūt nō dū sūt
 habendi i nūo eoz quos xpūs iusti
 ficat graciā. sed i eoz potius quo
 rūt etiam ipioz nec deū veraater
 verū iusteqz colenū. quedā tunc
 facta legim? uel nouim? uel audi
 uim? que sedm iusticie regulā vi
 tuperare nō possum. uerū etiā me
 rito recteqz laudam? qā si disciā
 tū quo sine hanc vix inueniūtū.
 que iusticie debicā laudē defensio
 nende merent. Verūptū quā nō
 usqz adeo i aīa hūana ymago dei
 terrenozū affectū ilabe deareti ē.
 ut nulla uelut i ea liniamēta ex
 tremā remāserit. vnde merito di
 cā possio etiā i ipsa ipietate vite si
 ē facere aliqua legis. uel sapē. Si h
 est qd dictū est. quia gētes q legē

Ca xxvii.

nō habent hoc ē legē dei natura
liter que legis sunt faciūt. et q̄
a huiusmodi hoīes ip̄i sibi sunt
lex. et scriptū habet op̄ legis ī scriptis
suis. id est nō oīnō deletū est.
qd̄ ibi per ymaginē dei cū creare
tur ip̄ressū est: etiā sic illic illa diffe
rētia nō pturbabitur: q̄a distat
a ueterē testamētū nouū. eo q̄ p̄
nouū scribitur lex dei ī corde fidelū
que per uetus ī tabulis ~~scripta~~ scri
pta est. Hoc etiā illic scribitur p̄ reno
uationē: qd̄ nō oīmodo deletū ē
per uetustatē. Nā sicut ipsa yma
go dei renouat ī mente credentiū
p̄ testamētū nouū quā nō p̄ctus
ip̄ietas aboleuerat. Nā ī m̄ia scāt
vtrq̄ id qd̄ aīa hoīs nisi rationa
lis esse nō potest: ita etiā ibi lex
dei nō ex oī parte deleta p̄ iustitia
tam. profecto scribitur renouata
p̄ gratiā: nec ista ī scriptiōne que
iustificatio est poterat effice ī iu
deis lex ī tabulis scripta. sed solū
p̄ uariationē. Nā et ip̄i hoīes e
rant. et vis illa nature ierareis
qua legitimū aliqd̄ aīal rationa
le senat eo facit. Sed pietas que
ī aliā vitā transit beatā et eter
nā legē habet immaculatā conuer
tentē aīas. ut ex illo hūc reno
uentur. fiatq̄ in eis. signatiū ē
sup̄ nos lumen uolūtatis dñe.
Unde et auersi absolesce n̄cru
erūt: renouari autē nisi gratia
xp̄iana. hoc ē nisi mediatoris ī
terressiōe nō possūt. Omnis oīde
us unus et mediator dei et homi
homo xp̄us ihesus qui dedit se
metipsū redēptōem pro oībus
a cui⁹ gratia si alieni sūt illi de

quibz agim⁹. qui scdm̄ illū modū
de quo sup̄ius satis dixim⁹ natu
ralit̄ q̄ legis sūt faciūt. quid eis
proderūt cogitacōes excusantes
in die qua iudicabit dñs occulta
hoīm. nisi forte ut m̄ia p̄nuat.
Sicut etiā nō ip̄ediūt a vita et̄na
iustū qd̄a p̄ta ueialia sine quibz
hec vita nō ducit: sic ad salutē
et̄nā nichil profuit ip̄io aliqua
bona opera sine quibz difficillē
vita cui⁹ libet pessimi hoīs iue
nitur. Verumptamē sicut ī regno
dei uelut stella ab stella ī gloria
differūt sancti: sic et ī dampna
tione pene sempiternē itolera
bilis erit sodomē q̄ alteri ciui
tati. Et erūt quidā duplo apli⁹
quibz dā gehēne filii: ita nec
illud ī iudicio dei uocabit q̄ ip̄a ī
ip̄ietate dāpnabili magis aliū
alio min⁹ uel peccauit. Quid ce
go apostolus effice uoluit. quāt
tantiā cohibēs iudeoz cū dixiss̄.
nō auditores legis iusti sūt apud
deū. sed factores legis iustificabu
tū: cōtinuo subicit de hīs qui
legē nō nō habētes naturalit̄ q̄
legis sūt faciūt: sē nō illi itelligē
di sunt qui p̄uict ad grām medi
atoris. sed illi potius qui cū uer
deū uerā pietate nō colāt. habet
tamē quēdā bona opa ī vita ip̄i
a. In forte hoc ip̄o. p̄bandū credi
dit qd̄ supra dixerat quia nō est
p̄sonatū acceptio apud deū: et qd̄
postea dixit. qd̄ nō iudeoz ē deus
t̄m. sed et gentiū. q̄ q̄ntulaciq̄
legis opera naturalit̄ iustia nō
iucurētur ī eis qui legem non
accepterūt nisi ex reliquis yma

80
ginis dei. quā nō cōtēpnūt cū i
eum credunt apud quē nō ē ac
ceptio psonaz. Sed quod libet ho
rū accipiat. constat grām dei p
missam ēē nouo testamēto etiā
per pphetā: eandēq; grāciā i eo
diffinitā ut scribātur leges dei
i cordib; hōim. puciantq; ad eā
cognitionē dei ubi nō docebit v
nusquisq; aiuē suū uel fratrem su
um dicens. cognosce dñm. quia
oēs cognoscent eū a minore us
q; ad maiore eoz. Hoc donū sps
dei est quo diffundit caritas dei
i cordib; iuris. Caritas nō que
libet. sed caritas dei de corde pu
ro et cōscientia bona et fide nō
ficta: ex iustus uiuēs ad specie
quoq; ducit. per speculū et enig
ma. et qdqd erat ex parte ut cog
noscit sicut et cognitus ē. Vnam
enī petijt a dño hāt requirit ut i
habitet i domo dñi p oēs dies vi
te sue. ad hoc ut cōtemplet delect
ationē dñi. Nemo itaq; glouet
ex eo qd uidet. habē tāq; nō acce
perit: aut ideo putet se accepisse
quia lra extitit uel ut legēt
apparuit uel ut audiret i sonu
it. Nā si per legē iusticia: ergo xps
gratis mortuus est. Porro autē
si nō gratis mortuus est. ascēdit
i altum captiuā duxit captiuita
tē et dedit dona hōib;: inde ha
bet quicūq; habet. Quisq; autē
inde se negat habē: aut nō habet.
aut qd habet auferet ab eo. Vnus
enī deus qui iustificat circūcisio
nē ex fide. et p̄ncipiū per fidē. Nō ad
nō aliquā differētiā dictū ē tāq;
aliud sit ex fide aliud per fidem

sed ad uarietate locutionis. **A**lio q̄p
pe loco tū de grāib; dicit hoc ē de pre
pucio: p̄uidēs iquit scriptura. quia
ex fide iustificat gētes deus. Iterum
tū de circūcisione loquitur. vñ nos
etiam iquit natura iudei. et nō
ex grāibus p̄cores: factes qā nō
iustificat hō ex operib; legis nisi
per fidē ihesu xpi. et nos i ihu xpo
credim⁹. Ecce et p̄ncipiū dixit iusti
ficari ex fide et iustificari circū
cisionem per fidem: si tamē circū
cisio dei iusticiā teneat. Sic enī gē
tes que nō sectabātur iusticiā ap
prehenderūt iusticiā. Iusticiam
autē q̄ ex fide est i petrando eā ex
deo nō ex semetipsis p̄sumēdo. **S**cri
vero persequēs legē iusticie. i legē
iusticie nō puenit. Quare. Qui
a nō ex fide sed quasi ex opibus:
id ē tāq; eā per semetipsos operā
tes nō in se credētes operari deū.
Deus est enī qui operat et uelle
et operari pro bona uolūtate: ac
per hoc offenderūt i lapidē offen
sionis. Nā qui dixit quia nō ex
fide sed tāq; ex operib; apertissime
exposuit dicens. Ignorātes ei dei
iusticiā et suā uolentes cōstitue:
iusticie dei nō sūt subiecti. Finis
enī legis xpus ad iusticiā oī cre
denti: et adhuc dubitam⁹ q̄ sūt
opera legis quib; hō nō iustifica
tur. si ea tāq; sua sine adiutorio
dei crediderit et dono dei qd est ex
fide ihu xpi. et circūcisione cetera
q; talia suspicam. quia etiā de
hīs sacramētis alijs i locis tali
a qdā legūtur. Sed hū utiq; non
circūcisione tāq; suā iusticiā vo
lebāt cōstitue: quia et ipaz deus

p̄cipiendo cōstituit. **N**ec de illis o-
 peribz hoc ītelligipotest. de quibz
 eis dicit dñs. Rēnuistis mādātū
 dei ut traditōes vras statuatis: qz
 p̄sequēs īquit legē iusticie ī legē
 iusticie nō p̄ueit īstī. **N**ō dixit per-
 sequēs traditōes suas id est cōser-
 uans. **H**ec igit sola distātia ē quia
 ip̄m nō cōcupiscēs et cetera man-
 data eius sancta et bona sibi tri-
 bucbāt. q̄ nō possit hō facē deus
 operat̄ in hōie p̄ fidē ihesu xp̄i q̄
 finis est ad iusticiā oī ēdētī. ī p̄sp̄m
 s̄m̄ ītorporatus factusqz mēbrū
 eius potest quisqz illo īmētū īnter-
 dāte operari iusticiā. de cui⁹ opi-
 bus etiā ip̄se dixit. quia sine me nē-
 hil potestis facē. **I**deo quippe p̄p̄it.
 iusticia legis. quia qui fecerit illa
 uiuet ī illa: ut cū quisqz īfirmuta-
 tē suā cognouerit. nō per vires su-
 as neqz per leām ip̄ius legis qd
 fieri non potest. sed per fidē recon-
 cilians iustificatōre p̄ueiat et fa-
 ciat et uiuat ī ea. **O**pus enī qd q̄
 fecerit uiuet ī eo. nō fit nisi a ius-
 tificatō. **I**ustificatō autē ex fidē ī-
 petratur. de qua s̄ptū est. ne dixeris
 ī corde tuo quis ascendet ī celū
 hoc ē xp̄m deducē: aut quis descē-
 det ī abissū. hoc ē xp̄m a mortuis
 reducere. **S**ed quid dicit. **D**e uer-
 bū ī ore tuo et in corde tuo: hoc est
 īquit uerbū fidei qd p̄dicam⁹. **Q**uid
 si cōfitearis ī ore tuo quia dñs ē
 ihesus et credideris ī corde tuo qz
 deus illū suscitauit a mortuis:
 saluus eris. ī tantū iustus īgnitū
 saluus. **P**er hanc enī fidē credim⁹
 qz etiā nos deus a mortuis exaltet
 iterim spū ut ī nouitate ei⁹ gra-

tēpe rāter et iuste et pie uiua-
 mus ī hoc seculo: post etiā carne
 nra ad īmortalitatē resurrectura.
Quid ei meritū spūs cōparat: quicū
 ī resurrectōe sibi cōgrua hoc ē ī ius-
 tificatōe p̄cedit. **C**onsepulta enī su-
 mus xp̄o per baptismū ī mortem:
 ut quē ad modū xp̄us surrexit a mor-
 tuis per gloriā patris. ita et nos ī no-
 uitatē uite ambulē. **F**ide igitur
 ihesu xp̄i īpetram⁹ salutē: et q̄ntū
 nobis īchoatur ī re et q̄ntū p̄ficien-
 di expectat̄ in spe. **O**is enī qui cūqz
 īuocauerit nomē dñi saluus erit.
Quid magna multitudo ait post istā
 dulcedis tue dñe quā abscondit̄
 tūmētibz te p̄fecisti autē speran-
 tibus ī te: ex lege autē timem⁹ deū
 ex fide speram⁹ ī deo. **S**ed timētibz
 penā abscondit̄ gratia: sine quo
 timore aīa laborans. qñ cōcupis-
 cenciā malā nō uicerit. nec timor:
 ille quasi custos seuerus abscessit.
 per fidē cōfugiat ad misericordīa
 dei ut det qd iubet: atqz īspiratē
 tē suauitate per sp̄m sanctū fiat
 at plus delectare qd p̄cepit. q̄ delectat
 qd īpedit. **I**ta multa nullatū
 do dulcedis eius hoc est lex fidei
 caritas eius cōscripta ī cordibus
 atqz diffusa p̄ficiunt sperantibz
 ī eo: ut aīa sanata nō timore pe-
 ne. sed amore iusticie operet̄ bonū
 liberū ergo arbitriū euacuam⁹
 p̄graciām. **A**bsit. **S**ed magis li-
 berū arbitriū statuim⁹. **S**icut etiā
 lex per fidem: sic liberū arbitriū
 p̄graciā nō euacuat: sed statuit.
Neqz enī lex īpletur nisi libero
 arbitrio. **S**ed per legē cognōscit̄
 per fidē īpetratō gracie cont̄ pan.

Ca. xxxj.

Per gratiā sanatio aīe abolitione
 p̄tā: per aīe sanitate libertas arbi-
 trij. per liberū arbitriū iusticie di-
 lectio. per iusticie dilectionē. legis
 operatio. Ac per hoc sicut lex non
 euacuat. sed statuit per fidē. q̄a
 fides ip̄erat gratiā qua lex implea-
 tur. ita liberū arbitriū nō euacua-
 tur per grām sed statuit. quia gra-
 tia sanat uolūtate qua iusticia li-
 bere diligit. **Oīa** hec uelut q̄ ca-
 thenatim cōnexu. habēt uoces
 suas i scripturis sanctis. **Ser** dicit.
 Nō cōcupisces. **Fides** dicit. Sana a-
 nimā meā quia peccauī tibi. **Gra-**
 tia dicit. Ecce sanus factus es. iā
 noli peccare. ne qd tibi deterij cō-
 tingat. **Sanitas** dicit. Dñe deus
 meus clamaui ad te: et sanasti
 me. **liberū arbitriū** dicit. Volūta-
 tie sacrificabo tibi. **Dilectio** iusti-
 tie dicit. Narrauerūt michi iū-
 qui delectationes suas. sed nō ut
 lex tua dñe. **Ut** quid ergo miseri
 hoīes aut de libero arbitrio au-
 dent superbiere anteq̄ liberent.
 aut de suis uiribz sua ui libera-
 ti sūt. **Nec** attendūt i ip̄o noīe
 liberij arbitrij utiqz libertate so-
 nare. ubi autē spūs dñi ubi liber-
 tas. Si ergo serui sūt p̄tā: quid
 se iactāt de libero arbitrio? **Ad** q̄
 enī quis deuictus est. huic et ser-
 uus addictus est. **Si** autē libera-
 ti sunt: quid se iactāt et uelut de
 opere. p̄rio gloriāntur quasi nō
 acceperit. **An** ita sūt liberi: ut
 nec illū uelint habē dñm qui e-
 is dicit sine me nichil potestis
 facē. **Et** si uos filius liberuicit.
 uere liberi eritis. **Querit** aliq̄s

utrū fides ip̄a i qua saluus uel ad
 salutē cōnexiois hui⁹ quā cōme-
 morauī uidetur esse exordiū in-
 nūa cōstituta sit p̄tate. **Qd** faci-
 lius uidebim⁹: si prius quid sit
 potestas aliquō diligētius per-
 spexerim⁹. **Cū** enī quedā sit duo
 posse et uelle. unde nec qui uult
 cōtinuo potest. nec qui potest cō-
 tinuo uult. quia sicut aliqñ uolu-
 mus qd nō possum⁹. sic etiā aliqñ
 possum⁹ quod nolim⁹: satis elu-
 cet et etiā ip̄is uocabulis resonat.
 qd ab eo qd est uelle uolūtatis. ab eo
 autē qd est posse p̄tatis nomē acce-
 pit. **Qua** p̄pter sicut qui uult habet
 uolūtatem ita p̄tatem qui potest.
Sed ut p̄tate aliquid fiat. uolun-
 tas aderit. **Nec** enī dicit solet q̄s
 p̄tā uolūtate fecisse si quid fece-
 rit iuitus: q̄q̄ si subtilius aduer-
 tamus etiā qd quisqz iuitus fa-
 cere cogitur. si facit uolūtate fa-
 cit. **Sed** quia mallet aliud ideo
 iuitus hoc ē nolens facē dicitur:
 malo quippe aliquo cōpellitur
 facē. qd uolens euitare uel a se re-
 mouere facit qd cogit. **Nā** si tan-
 ta uolūtatis sit. ut malit hoc nō
 facere q̄ illud nō pati. p̄tū du-
 bio cogenti resistit nec facit. ac
 per hoc si facit nō quidē plena et
 libera uolūtate. sed tñ nō facit
 nisi uolūtate: quā uolūtate q̄a
 effectus cōsequit. nō possumus
 dicē p̄tate defuisse facultati. **Si**
 enī cogenti cedens uellet facere et
 nō posset: ei uolūtate affuisse
 licet extortā. sed p̄tatem defuisse
 dicerem⁹. **Cū** uero ideo nō facie-
 bat quia nolebat. erat utiqz po-

testas: sed uoluntas deerrat q̄ diu
cogenti reluctando nō fecit. Hic
est etiā q̄ illi qui cogūt uel q̄ sua-
dent solēt dicē. qd̄ habes i p̄tate.
quare nō facis ut hoc malo ca-
reas. Et qui oīno facē nō possūt.
qd̄ ideo cogūtur ut faciāt q̄a pos-
se credūtur: solent excusando res-
pondē et dicē. Facere si cēt i p̄tā-
te mea. Quid igit̄ ultra q̄rim⁹
q̄nquidē hāc dicim⁹ p̄tate. ubi vo-
luntati adiacet facultas faciēdi:
Vnde quisq̄ hoc i p̄tate dicitur
habē: qd̄ si uult facit si nō uult nō
facit. Attende iā illud qd̄ excu-
sandi posuim⁹ utrū fides i p̄tate
sit. De hac enī fide nūc loquimur
quā adhibem⁹ cū aliqd̄ credim⁹.
nō quā dam⁹ cū aliquid pollute-
mur. Nā et ipsa dicit̄ fides: sed
aliter dicim⁹. nō michi habuit
fidē. aliter nō michi seruauit fi-
dem. Nā illud est nō credidit qd̄
dixi: illud nō fecit qd̄ dixit. Sēdm̄
hanc fidē qua credim⁹ fideles su-
mus deo: sēdm̄ illā uero qua fit
qd̄ pmittit̄ etiā deus ip̄e fidelis
est nobis. Hoc enī dicit̄ aplūs.
Fidelis deus qui nō uos pmittat
teptari supra id qd̄ potestis. De
qua utiq̄ fide q̄rim⁹. utrū i p̄tā-
te sit qua credim⁹ deo uel credim⁹
i deū. Hinc enī sēptū est. Credidit
abrahā deo et reputatū est illi
ad iusticiā: et credenti i eū qui
iustificat ip̄iū deputat̄ fides e-
ius ad iusticiā. Vide nūc utrū.
quisq̄ credat si uoluerit aut nō
credat si noluerit. Qd̄ si absurdū
est. quid enī est credē. nisi cōsen-
tūre uerū esse qd̄ dicit̄. Consen-

sioutiq̄ uolēns est: p̄fecto fides i
p̄tate est. Sed sicut aplūs dicit̄.
nō est p̄tās nisi a deo. Quid igit̄
cause est cur nō et de ista nobis
dicat̄. Quid enī habes qd̄ nō ac-
cepisti. Nā et ut credam⁹ deus de-
dit. Nūsq̄ autē legim⁹ i sēpturis
sanctis. nō est uoluntas nisi a deo.
Et recte nō scriptū est: quia uerū
nō est. Alioq̄ etiā p̄tāz qd̄ ab-
sit auctor est deus si nō ē uolu-
tas nisi a deo: qm̄ mala uolun-
tas iā sola p̄tām est. etiā si desit
effectus id est si nō habeat p̄tate.
Porro cū uoluntas mala p̄tatem
accipit iplere qd̄ itendit̄: ex u-
ditio dei uenit apud quē nō est
ūquitas. punit etiā enī i iustō
net ideo iuste quia occulte. Se-
terū iiquus punire se ignorat:
nisi cū manifeste supplicio sense-
rit nolens q̄ntū mali sit qd̄ p̄petra-
uit uolens. Hoc est qd̄ de quibus
dā aplūs ait tradidit illos deus
i cōcupiscentias cordis illorū: ut
faciāt que nō cōueniūt. Et dñs
p̄lato. Nō haberes iquit p̄tatem
i me: nisi data tibi esset de super.
Sed cū p̄tās datur: nō necessitas
utiq̄ iponitur. Vnde cū dauid
saulis occidendi p̄tate accepisset.
maluit parē q̄ ferire: unde i tel-
ligim⁹ malos accipē p̄tate ad dāp-
nationē male uoluntatis sue. bo-
nos autē ad probationē bone uo-
luntatis sue. Cū ergo fides i p̄tate
sit qm̄ cū uult quisq̄ credit. et cū
credit uolens credit: deinde q̄ren-
dū est ymo rēcōaliādū quā fide.
tanta cōfluctatōe cōmendat̄ aplūs
Nō enī qd̄libet credere bonū est.

Nam unde illud. nolite credere omni
 spiritui: sed probate spiritum si ex deo
 est. Nec in laudibus caritatis quod
 dictum est omnia credit: sic accipendum
 est ut caritati cuius propria derogemus
 si non quod audierit statim crediderit.
 Quid quod eadem caritas admonet
 non facile de fratre mali aliquid
 esse credendum: et cum tale aliquid di-
 citur. hoc ad se magis iudicat pro-
 tinere ne credat. Postremo ipsa
 caritas quae omnia credit omni spiritui credit:
 ac per hoc omnia quidem credit. sed deo
 quia non dictum est omnibus credit. Nulli
 utique dubium est. eam fide ab apostolo
 commendari quae credit deo: sed
 adhuc aliquid discernendum est. quoniam
 et illi qui sub lege sunt et timore
 pene iustitiam suam facere conantur.
 et ideo dei iustitiam non faciunt. quia
 caritas eam facit. quae non libet nisi
 si quod licet. non timor qui cogitur
 in opere habere quod licet. cum aliud
 habeat in voluntate quae mallet si
 fieri posset licere quod non licet. Et il-
 li ergo credunt deo: nam si omnino non
 crederent. nec penam legis utique for-
 midarent. Sed non hanc fidem com-
 mendat apostolus qui ait. Non enim ac-
 cepistis spiritum servitutis iterum
 in timore: sed accepistis spiritum
 adoptionis filiorum in quo clamamus
 abba pater. Timor ergo ille servi-
 lis est: et ideo in illo quousque domino cre-
 datur non tamen iustitia diligitur.
 sed damnatio timet. filii ergo cla-
 mant abba pater. Quorum duarum
 vocum una est ex circumstantia altera
 ex proprietate. iudei pro mulieribus et greci: quoniam
 et unus est deus qui iustificat.
 circumstantia ex fide et proprietate per

fide. Cum autem clamant: aliquid petunt.
 Et quid petunt nisi quod esuriunt et si-
 tiunt. Et hoc quid est nisi quod de illis
 dictum est. beati qui esuriunt et siti-
 unt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur.
 Huc ergo transseant qui sub lege sunt.
 ut ex servis filii fiant. nec sic tantum
 ut servi esse desistant. sed ut tanquam fi-
 lii domino et patri liberaliter serviant.
 quia et hoc acceperunt. Dedit enim
 patrem ille unicus filios dei fieri
 credentibus in nomine eius: eosque ad-
 monuit petere. quare pulsare. ut
 accipiant et inveniant. et aperiant
 eis addens in expatorem et dicens.
 Si vos cum sitis mali nostis bona
 data dare filiis vestris: quanto magis
 pater vester qui est in celis dabit
 bona petentibus se. Cum ergo virtus
 patris lex istam auerit aculeum mor-
 tis ut occasione accepta patrem pro
 mandatum operetur omnem concupiscen-
 tiam: a quo petenda est continentia:
 nisi ab illo qui novit bona data
 dare filiis suis. An forte nesciat
 insipiens. quod nemo possit esse continens
 nisi deus det. Hoc ergo ut sciat ip-
 sa indiget sapientia. Cur itaque non au-
 dit patris sui spiritum dicentem per apostolum
 christi: uel ipsum christum qui dicit in evan-
 gelio suo petite et accipietis. Lo-
 quente etiam in apostolo suo et dicente.
 Si quis vestrum indiget sapientia. postulet
 a domino qui dat omnibus affluenter et
 non improperat: et dabitur ei. Postu-
 let autem in fide nichil hesitans. hec
 est fides ex qua iustus vivit: hec
 est fides qua creditur in eum qui iusti-
 ficat impii. Hec est fides qua exclu-
 ditur gloriatio siue ut abscedat quae
 in nobis istam auerit: siue ut emi-

neat qua i dno gloriam. Hec est
fides qua ipe trahitur largitas sps
de quo dicitur. Nos eni spu ex fide
spem iusticie expectam. Vbi qd
adhuc qri pt vix spe iusti dicit qua
spati iusticia an q spati et ipsa
iusticia: qm iustus ex fide viues
sperat utiqz vita eterna. Iteriqz
fides i esuriens sitiensqz iusticia
am renouacoe de die i die iteri
oris hois proficit i ea. et sperat
i ea sacari i vita eterna ubi fiet
qd i psalmo de deo dicit: Qui sa
ciat i bonis desideriu tuu. Hec e
fides qua salui fiut. quibz dicit
Gracia salui facti estis p fide: et
hoc no ex vobis sed dei donu est no
ex operibz ne forte quis extollat.
ipius eni sum? signetiu creati i xpo
ihu i opibz bonis q pparauit deus
ut i illis ambulem. Postremo h
est fides que per dilectione opatur
no per timore: no formidando pe
na. sed amando iusticia. Vnde ergo
ista dilectio id est caritas p quam
fides opatur: nisi vnde illa ipa fi
des ipe trahit. Neqz eni esset i nobis
qritatiaz esset i nobis: nisi diffun
deret i cordibz nris per spm scm
qui datus est nobis. Caritas quip
pe dei dicta e diffundi i cordibus
nris no qua ipe nos diligit. sed
qua nos facit dilectores suos: sic
iusticia dei qua iusti eius mune
effiam: et dnu salus qua nos sal
uos facit et fides ihu xpi qua nos
fideles facit. Hec est iusticia dei qua
no solu docet per legis pceptu: ve
tu etia dat per spm donu. Sed co
sequens est paululu qreere utru vo
luntas illa qua credim? etia ipa

Ca. xxxij.

donu sit: an ex illo naturalit. i sito
libero adhibeatur arbitrio. Si eni
dixerim? eam no esse donu dei: me
tuendu est. ne qd existimem? iue
nisse nos aliqd qd aplo i crepanu
et dicent. qd eni habes qd no acc
pisti? si autem et accepisti. quid glori
aris quasi no accepisti. Responde
possim? Ecce habem? uoluntate e de
di qua no accepim? Ecce ubi glam? p
no accepim? Si at dixerim? a huioi vo
luntate no ee i donu dei: rursus metuen
du est ne infideles atqz ipi no ime
rito sed ueluti iusti excusare videan
tur ideo no credidisse. quia dare illis
deus ista noluit uoluntate. Na illud
qd dictu est. deus est eni qui opat
i nobis et uelle et opari p bona
uoluntate. ia gracie est qua fides i
petrat ut possint esse hois opera
bona que opatur fides p dilectione.
que diffundit in corde p spm sanctu
qui datus est nobis. Si credim? ut
i petremus hac gracia et utiqz uolu
tate credim? De hac qritur. vnde no
bis sit. Si natura qre no oibus. ai
sit idem dns oim creator? si dono
dei etia hoc quare no oibus. ai oes
hoies uelit saluos fieri et i agni
tionem ueritatis uenire? Prius er
go illud dicam? et videam? utrum
hinc satisfarant questioi. q liberu ar
bitiu natu attributu a corde aie ronalit
la media vis est qua uel itandi ad
fidem. uel iclinari ad infidelitate
potest: et ideo nec ista uoluntatem
qua credit deo dici potest ho habe
qua no accepit. qn quide uoluntate
deo surgit de libero arbitrio qd na
turaliter ai crearet? accepit. Vlt
autem deus omes hoies saluos fieri.

et in agnitione ueritatis uenit: non
 sic tamen ut eis adimat liberum ar-
 bitrium quo uel bene uel male uten-
 tes iustissime iudicentur. **Quod** cum sic in-
 fideles quidam contra uoluntatem dei
 faciunt: cum eius euangelio non credunt
 nec ideo eam inuincunt: uerum se ipsos
 fraudant magno et summo bono ma-
 lusque penalibus implicatis experiri in
 supplicis pietatem eius cuius in donis
 misericordiam contempserunt. Ita uoluntas
 dei semper inuicta est. **Vinceret** autem
 si non inueniret quid de contemptoribus
 faceret: aut ullo modo posset eua-
 dere quod de talibus ille constituit. **Quod**
 enim dicit uerbi gratia. uolo ut hinc
 omnes serui mei operentur in uinea et
 post laborem requiescentes epuletur
 ita ut quisque eorum hoc noluerit in-
 pistrino semper molat: uidetur qui
 dem quantum contempserit contra uolu-
 ntatem domini sui facit. **Sed** tunc eam uincet si
 et pistrinum contempnens effugerit quod
 nullo modo fieri potest sub dei pietate.
Unde scriptum est. Semel locutus est
 deus. hoc est incommutabilis: quod quod et de
 unico uerbo possit intelligi. **Deinde**
 subiungens quid incommutabilis sit
 locutus. **Duo** inquit audiui quoniam po-
 testas dei est et tibi domine misericordia:
 quia reddes unicuique secundum opera
 sua. Ille igitur reus erit ad damp-
 nationem sub pietate eius: qui contemp-
 serit ad credendum misericordiam eius.
Quisquis autem crediderit ei qui
 se a peccatis omnibus absoluendum. et ab
 omnibus uicariis sanandum. et calore
 ac luce eius accendendum illumina-
 randumque non contempserit. habebit
 ex eius gratia opera bona ex quibus
 etiam secundum corpus a mortis cor-

ruptio redimat. coronetur bonusque sa-
 ciatur non temporalibus sed eternis super
 quam petimus et intelligimus. **Hinc** ordi-
 nem tenuit psalmista ubi dicit. **Be-**
 nedixit anima mea domino et noli obliuisci
 omnes retributiones eius. **Qui** propitius
 fit omnibus iniquitatibus tuis. qui sa-
 nat omnes languores tuos. **Qui** re-
 dimit de corruptione uitam tuam: qui
 coronat te in misericordia et misericordia
Qui sanat in bonis desiderium tuum
Et ne forte hec tanta bona huius
 uetustatis hoc est deformitas morta-
 litatis desperaret. renouabit inquit
 ut aquile iuuetus tua. **Tamquam** dicitur
Hec que audisti ad nouum hominem. et
 ad nouum pertinet testamentum. **Recorde**
 mentum eadem ipsa paululum obsecro
 te et inspicere delectabiliter laudem mi-
 sericordie hoc est gratie eius. **Bene-**
 dixit inquit anima mea dominum: et noli ob-
 liuisci omnes retributiones eius. **Non**
 ait retributiones sed retributiones: quia
 retribuit bona pro malis. **Qui** pro-
 pitius fit omnibus iniquitatibus tuis. **Hoc**
 agit in baptismatis sacramento.
Qui sanat omnes languores tu-
 os. **Hoc** agit in hac uita fidelis
 hominis. dum caro concupiscit aduersus
 spiritum et spiritus aduersus carnem. ut non
 quecumque uolumus illa faciamus: dum
 alia lex in membris repugnat legi
 mentis. dum uelle adiacet proficere autem
 bonum non. **Qui** languores uetusta-
 tis si perseueranti intentione proficiamus
 de die in diem crescite nouitate sanan-
 tur ex fide que per dilectionem ope-
 ratur. **Qui** redimit de corruptione
 uitam tuam: hoc fiet in ultima resurrex-
 tione mortuorum. **Qui** coronat te
 in misericordia et misericordia: hoc fiet

In iudicio. nisi cum rex iustus sederit in
throno redditurus unicuique secundum
opera sua. quis gloriabitur se mundum
habere cor. aut quis gloriabitur
mundum se esse a peccato. Ideo illic ne-
cessarium fuit commemorare misera-
tionem et misericordiam domini. ubi iam exigi
debita et reddi merita sic possent
videri ut nullus esset misericordie lo-
cus. Coronatur ergo in misericordia
et misericordia. Sed etiam sic secundum opera.
Segregabitur enim ad dexteram cui
dicatur. esurivi et dedisti mihi mandu-
care. quoniam iudicium sine misericordia est.
sed illi qui non fecerit misericordiam. Fe-
cerit autem misericordes. quoniam ipso-
rum miserebitur deus. Jam vero cum
sinistri ierint in combustionem eter-
nam. iusti autem in vitam eternam quia hoc
est inquit vita eterna. ut cognoscant
te unum verum deum et quem misisti ihe-
sum christum: illa cognitio illa visi-
one. illa contemplatione facietur
in bonis anime desiderium. hoc enim eis so-
lum sat est: ultra non habet quod ap-
petat. quo inhiat. quod requirat. Et
desiderio huiusmodi audebat facietatis
qui christo domino dicebat ostende nobis
patrem et sufficiat nobis. Cui respon-
sum est. qui me videt videt et pa-
trem: quia ipsa est vita eterna. ut
cognoscant te unum verum deum: et
quem misisti ihesum christum. Sed si ille
qui videt filium videt et patrem: pro-
fecto qui videt patrem et filium videt
et spiritum sanctum et in patre et filio. Ideo
liberum arbitrium tollimus. et benedi-
cat anima nostra dominum non obliuiscens
omnes retributiones eius. Nec igno-
rans dei iustitiam et suam volens
constituere: sed credit in eum qui

32.
iustificat ipsum. et vivit ex fide do-
minum nec ad speciem producat. fide scilicet
que per dilectionem operatur. Que
dilectio diffunditur in cordibus nostris.
non per sufficientiam proprie voluntatis
nec per legem: sed per spiritum
sanctum qui datus est nobis. Nec dispu-
tatio si questioni illi sufficiat solven-
de sufficiat. Si autem responderetur
cauendum esse ne quisquam deo tribu-
endum putet peccatum quod admittit per
liberum arbitrium. Si in eo quod dicitur.
quid habes quod non accepisti proprie
etiam voluntas qua credimus. dono
dei tribuitur. quia de libero existit
arbitrio quod cum crearentur accepimus.
attendat et videat non ideo tamen in-
firmam voluntatem domino muneri tribu-
endam quia ex libero arbitrio est
quod nobis naturaliter creatum est
verum etiam quod visorum suasionibus a-
git deus ut velimus. et ut credamus.
sive extrinsecus per angelicas
exhortationes ubi et mandata legis
aliquid agunt. si ad hoc admonet
hominem infirmitatis sue ut ad gra-
tiam iustificationis credendo confugiat.
sive intrinsecus ubi nemo habet in
proprietate quid ei veniat in mente sed
consentire vel dissentire proprie vo-
luntatis est. Huiusmodi igitur modis quoniam
deus agit cum anima rationali ut ei
credat. neque enim credere potest quod liberum
liberum arbitrium si nulla sit suasio
vel vocatio cui credat: profecto et ip-
sum velle credere deus operatur in homine.
et in omnibus misericordia eius punit
nos. Consentire autem vocationi
dei vel ab ea dissentire: sicut dixi
proprie voluntatis est. Que res non so-
lum infirmat quod dicitur est. quod ei ha-

bes qd nō accepisti: uerū eadē cōfir-
 mat. **A**mpē quippe et habē aīa nō
 potest dona de quibz hoc audit nisi
 cōsentiendo: ac per hoc quid habe-
 at et quid accipiat dei est. **A**mpē
 autē et habē utiqz accipientis et
 habentis: eadē si ad illā pfundita-
 tem scrutandā quisqz nō coartet.
 cur illi sua det? ita ut psuadeatur
 illi nō ita: duo sola occurrūt ite-
 rim q̄ respondē michi placeat. **O**
 alacritudo diaarū et nūqd̄ iūquitas
 apud deū: **T**ui responsio ista displi-
 cet q̄rat doctiores: sed caueat ne i-
 ueniat p̄suptores. **C**oncludam
 ergo librū aliqn̄ auqz tā tā p̄lixita-
 te utrū aliqd̄ egerim? nescio. **N**ō
 apud te auqz fidē facio. sed apud ani-
 mos eoz p̄pter quos me scribē vo-
 luisti. qui nō contra nrām sed ut
 mihi loquar et nō dicā illius q̄
 i suis aplis est locutus. certe cōtra
 tanti apli nō vnā sententiā. sed tā
 uehementē tā itegrā vigilēqz cōfluc-
 tationē. maluit suā sententiā defe-
 dere q̄ eū audire obsecrātē per mi-
 serationē dei. et dicentē p̄ grām de-
 i q̄ data est illi nō plus sapē q̄ oportet
 sapere sed sapē ad rēperitiā. vni-
 tuqz sicut deus partitus ē mēsurā
 fidei. **T**u autē qd̄ michi p̄posueras.
 et qd̄ tā longo disputacōis hui? o-
 perē effecerim? aduerte. **N**ouit cer-
 te te quēadmodū dictū fuerit fieri
 posse ut sit hō sine p̄cō. si uolūtas
 eius nō desit ope adiuuātē dinā.
 q̄uis nemo tā p̄fecte iusticiē i hac
 uita fuerit uel sic uel futurus sit.
Sic enī hoc opm̄ i illis prius ad te
 cōscriptis libris p̄posui. si a me que-
 ratū i q̄ utrū homo sine p̄cō pos-

sit esse i hac uita. cōfiteor posse per
 dei graciā et per liberū ei? arbitriū.
 ipsum quoqz liberū arbitriū ad dei
 graciā hoc est ad dei dona ptinē
 nō ambigēs. nec tm̄ ut sit uerū.
 ut bonū sit. id ē ad faciendā mā-
 data dei cōuertat. atqz ita dei grā
 nō solū ostendat quid faciendū
 sit. sed adiuuet etiā ut fieri possit
 qd̄ ostenderit. **T**ibi autē absurdū
 uisū est sine exemplo esse rem que
 fieri potest. **H**inc exorta est hui? li-
 bri questio: ac per hoc ad nos ptine-
 bat ostendē fieri aliquid posse q̄
 uis desit exemplū. **H**inc ex euāge-
 lio et ex lege quedā posuim? i ser-
 monis hui? exordio sicut de came-
 li transitu per forāme acus. et de
 duodecā milibz legionū angelozū
 que potuerūt si uellet pugnare p̄
 xpo. et de illis gentibz quas deus
 dicit potuisse se a facie ppli sui se-
 mel exterminare: que oīa facta nō
 sunt. **H**is addi possūt etiā illa q̄
 legūtur i libro sapie. q̄ multa pos-
 set noua tormēta dñs exerceē i ipi-
 os ad nutū sibi seruētē creatura:
 que tamē nō exerceuit. **P**otest et de
 monte illo que fides i mare transf-
 ferret: qd̄ tm̄ nūqz factū uel legim?
 uel audiim?. **Q**uisqz enī horū
 aliquid dixerit deo ipossibile: ui-
 des q̄ desipiat q̄qz aduersus fidem
 s̄pturē eius loquat?. **M**ulta alia
 hui? modi possūt occurrē uel legē-
 ti uel cogitāti que possibilis deone-
 gare non possum?: q̄uis eoz desit
 exemplū. **S**ed quia dici potest illa
 opera esse dinā. iuste autē uiuere
 ad nrā opa pertinē: suscepi etiā
 ostendē hoc opus esse dinū. et hoc

egi in libro isto loquatus forte quod fat
est. Sed contra inimicos gratie dei cer-
tam pacem michi dixisse videor: nec
hiloque me tam multum dicere delectat
quod ubi michi et scriptura et pliniam
suffragatur: et id agit ut qui gloriatur
in domino gloriatur: et in omnibus gratias
agamus domino deo nostro sicut corda
habentes. Unde a patre luminum omne
datum optimum et omne donum perfectum
est. Nam si propterea non est opus dei
quia per nos agit: uel quia illo do-
nante nos agimus: nec illud opus
dei est ut mons transferatur in mare
quia per fidem hominum fieri posse dominus
dixit: et hoc ipso operi attribuit di-
cens. Si habueritis in uobis fidem
sicut granum sinapis dicetis huic
monti tolle et mitte in mare et fiet.
et nichil impossibile erit uobis. Cer-
te uobis dixit non michi aut patri.
et tamen hoc nullomodo facit homo
nisi illo donante et operante. Ecce
quod admodum sine exemplo est in
hominibus perfecta iustitia: et tamen impos-
sibilis non est. Fieret enim si tanta uo-
luntas adhiberetur quanta sufficit
tante rei: esset autem tanta. si et ni-
hil eorum que pertinet ad iustitiam
nos lateret: et ea nos sic delecta-
rent animam: ut quodquid aliud uolup-
tatis doloris uel impediret: delectatio
illa superaret. Quod ut non sit: non ad
impossibilitatem: sed ad iudicium dei
pertinet. Quis enim nesciat non esse
in hominis potestate quid sciat: nec esse
consequens ut quod appetendum cogni-
tum fuerit appetat: nisi tantum delec-
tet quantum diligendum est. Hoc autem
sanitatis alicuius est. Sed fortasse quis
piam putauerit nichil nobis

Ca. xxxij.

desse ad cognitionem iusticie quod dominus
uerbum consumans et breuias dixit
in duobus preceptis totam legem propheta-
tasque pendere: nec ea tenuit sed
uobis apertissimis promisit. Diliges
inquit dominum deum tuum ex toto corde
tuo et ex tota anima tua et ex tota me-
te tua: et diliges proximum tuum si-
cut te ipsum. Quid uerius huius imple-
tis impleri omnem iustitiam. Verumptamen
qui hoc attendit et illud attendat.
quod in multis offendimus oculos. dum pu-
tamus deo quod diligimus placere
uel non displicere quod facimus: et post-
ea per scripturam eius siue certa
et perspicua ratione comoniti tu-
didicerimus quod ei non placeat: peni-
tendo de peccatis ut ignoscatur. Plena
humana uita est documentis talibus.
Unde autem minus nouimus quid ei
placeat: nisi quia et ipse minus
notus est nobis. Videmus enim nihil
per speculum in enigmate: tunc autem
facie ad faciem. Quis uero existima-
re audeat cum conuentum fuerit quare
ut cognoscatur sicut et cognitus sum.
tantam dei dilectionem fore contemplato-
ribus eius quantumta fidelibus: nunc est.
Aut nullo modo hanc illi tantam de pro-
mo comparanda. Porro si quantumto
maior noticia tanto maior est
dilectio: perfecto quantumtu deest dilectio
tantum proficiende noticia deesse
credendum est. Sciri enim aliquid
uel credi: et tamen non diligere potest:
diligere autem quod neque scitur neque
creditur non potest. Ac si creden-
do ad tantam dilectionem sanctam potuerit
peruenire: quia certe maiorem
in hac uita esse caritatem non posse
dominus ipse testatus est: ut animas suas

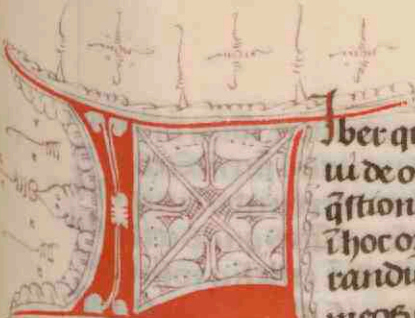
pro fide uel pro fratribz ponerent:
 tū ab hac peregrinacōe ī qua p fide
 nūc ambulatur puentū erit ad
 sp̄acē quā nondū visā speram?
 et per pacienciā expectam?
 dubio et ip̄a dilectio nō solū sup̄
 quā hic habem?
 sed longe supra
 quā petam?
 aut ītelligim?
 erit.
 Nec tamē ideo plus esse poterit.
 q̄ ex toto corde et ex tota aīa et ex
 tota mente. Neq; enī restat ī nob
 aliquid qd̄ addi possit ad totum:
 quia et si restat it̄ aliquid illud nō
 erit totū. P̄inde hoc p̄mū p̄ceptū
 iusticie quo iubem̄ dñm diligē
 ex toto corde et ex tota aīa et ex to
 ta mēte. Cui est de p̄ximo diligē
 do alterū consequēs ī illa vita ī
 plebim?
 cū uidebim?
 facie ad fa
 ciem. Sed ideo nobis hoc etiā nūc
 p̄ceptū est ut admonēmur quid
 fide exposcere. quo sp̄em p̄mittere
 et obliuiscendo que retro sūt. in q̄
 anteriora nos extendere debeam?
 ac per hoc q̄ntū michi uidet̄ in ea
 que perficienda ē iusticia multū
 ī hac vita ille proficit. qui q̄ lon
 ge sit a p̄fectione iusticie profici
 endo cognouit. Sed dici potest q̄
 dā iusticia minor huius vite cōpe
 tens qua iustus ex fide uiuit. q̄
 ius p̄grinus a dño et ideo p̄ fide
 ābulans nondū per sp̄acim. et
 ideo nō absurde dicitur etiā ad il
 lū p̄tinere ne ī peccat. Neq; enī si
 esse nōdū potest tanta dilectio de
 ī q̄nta illi cognicōi plene p̄fateq;
 debetur. iā culpe deputandū est.
 Aliud est enī totā nondū assequi
 caritatē: aliud nullā assequi cu
 piditatem. R̄ob: em̄ debet homo

q̄uis longe min?
 amet deū q̄ eum
 potest amare cōspectū. nichil tam
 appetere illicitū: sicut etiā in hīs
 que adiacēt sensibz corpis potest
 oculus nullis tenebris delectari.
 q̄uis nō potest ī fulgētissā luce
 defigi. Verū ecce iā constituim?
 talem aīam hūanā ī hoc corrup
 tabili corpe que etiā si nondū illa
 sup̄eminētissā p̄fectiōe caritatis
 dei oēs mōtes terrene libidinis
 absorbuerit atq; cōsumpserit.
 Attamē in ista minore iusticia.
 ad illicitū aliquid operandū ei
 libidini nulla īdinaōe consen
 tiat. ut ad illā vitā iā ī mortale
 p̄tineat. Diliges dñm deū tuū
 ex toto corde tuo et ex tota aīa tua
 et ex tota mēte tua: ad hanc autē
 nō regnet p̄cām ī n̄o mortali cor
 pore ad obediendū desideris ei?
 Ad illā nō cōcupisces: ad istā post
 cōcupisces tuas nō eas. Ad illā
 nichil āplius querē q̄ in ea p̄fec
 tione p̄siste. ad istā hoc qd̄ agit ī
 opere habē et illius p̄fectionē p̄
 mercede sperare: ut per illā iustus
 sine fine uiuat ī sp̄acie quā ī ista
 desiderabat. per hāc autē iustus
 uiuat ex fide inq̄ illā certo fine
 desiderat. Hīs constitutis p̄cām
 erit hoīs ex fide uiuētis aliq̄n ali
 cui delectationi illicitē cōsentire.
 nō t̄m̄ in ullis horrendis faci
 noribz et flagitijs p̄petrandis ve
 rū etiā ī leuioribz ut ul' aurē
 alicui uocī q̄ audienda nō esset.
 uel linguā alicui que dicēda nō
 esset accommodet. uel ī ip̄o corde a
 liquid ita cogitet. ut malit̄ lic
 tum qd̄ male delectat. et per p̄c

ceptū sit illicitū. etiā ista quippe
cōsensio est ad pccm que utiq; fiet
nisi pena terret. Tales iusti ex fide
viuētes nō opus habet dicē. dimic-
te nobis debita nrā sicut et nos di-
mittim⁹ debitorib; nrīs. falsūq;
cōuiciat eē qd scriptū est. Nō iustifi-
cabit⁹ i cōspā tuo oīs uiuēs. Et il-
lud. Si dixerim⁹ qā pccm nō habem⁹
nos ipōseduam⁹ et ueritas i nob
nō ē. Et illud quia nō ē hō qui nō pec-
cabit. Et illud qā nō ē iust⁹ i terra
q̄ faciat bonū et nō peccabit. utiq;
ē h⁹ testimoniū nō de pterito dicit id ē
peccauit sed de futū id ē peccabit. et
si q̄ alia i hāc sēcētiā sūa septā cōmēo-
rat. Sed qm̄ hec falsa eē nō pnt. illud
esse cōsequēs video ut q̄lētūq; ul q̄
tālūq; i hac uita potuēim⁹ diffinē
iusticiā. nullus i ea sit hōim q̄ nullū
habeat oīno pccm. oīq; hōi sit nām
dare ut det illi. dimittē ut dimittat
illi. et si qd h⁹ iusticie nō de suo
sibi esse psumē sed de grā iustificatis
dei. et adhuc tm̄ ab illo esurie et sit-
te iusticiā qui est panis uiuus et a-
pud quē est fons uite q̄ sic opat⁹ ius-
tificatiōē i sās suis. i hui⁹ uite tēp-
tatiōe laborātib; ut tm̄ sit qd petētib;
largietur adiciat. et qd cōfidentib; de-
mēter ignoscit. Sed ueniat isti si pos-
sunt aliquē sub onē corruptōis hui⁹
uiuentē. cui iā nō habeat deus qd
ignoscit. nisi tm̄ eū faciat nō doc-
trina legis data. sed etiā infuso spū
grē. ut talis eēt adiutura nō eēt cō-
pccā crime. sed ipi⁹ ipietatē iaurēt.
Sane qd qd talē si testimonia illa dīna
cōpetēt accipiāt. p̄sus iueniē nō pos-
sunt. nullōmō tm̄ dicēdū ē deo deesse
possibile. qua uolūtas sic adiuetur

hūana ut nō solū ista iusticia que ex
fide est oī ex parte modo p̄ficiatur
i hōie. uerū etiā illa scdm̄ quā postea
a ieternū i ipā eius cōtemplatiōe ui-
uendū est: quāquidē si nūc uelut in
quoq; etiā hoc corruptibile iduere
i corruptionē atq; huc iter hōies mo-
rituos eū iubē uiuē nūme mori-
turū ut tota penitus uertitate cō-
supta nulla lex i mēbris ei⁹ i pug-
net legi mētis deūq; ubiq; p̄ntem
ita agnoscat. sicut sū postea cogni-
turi sunt. quis demens audeat af-
firmare fieri nō posse. Sed quā nō
faciat querūt hōies: nec qui quāt
attendit se eē hōies. Sāo q̄ sicut i
possibilitas. ita et iūquitas nō est
apud deū. Et sāo q̄ sup̄bis resistit:
hūilib; autē dat grāz. Et sāo q̄ illi
cui ne extolleretur datus erat stimu-
lus carnis āgel⁹ sathane ut eū co-
laphisaret. semel et iterū et tertio
depccā dictū est sufficit tibi grā
mea: nā iūtus i infirmitate p̄fi-
catur. Aliqd̄ ergo ē i abdito et p̄sum-
do iudiciōz dei. ut etiā iustoz oē
os obseruat in laude sua et non
aperiat nisi i laudē dei: hoc aliq;
autē quis possit scrutari. q̄s iuel-
tigare. q̄s nosse. tā sūt iscutabi-
lia iudicia dei et iuestigabiles
uic eius: Quis ēi cognouit sensū
dn̄i. aut q̄s cōsiliari⁹ illi fuit: q̄s
p̄or dedit illi et retribuet ei. Quā
ex ipō et per ipm̄ et i ipō sūt oīa:
ip̄i glā i sc̄la sc̄lōz Amē.

**Incapit retractatō b̄i Augustini
de octo questionib; ad dialicū.**

Iber que pnota
ui de octo dulaq
qstionibz no eet
i hoc ope comeo
randus iter libo
meos ai sic con

fectus ex hys que a me i alijs an
tea cōscripta sunt: nisi et disputa
tiois aliquid a nobis iter posuim
repietur i eo: et vni earū qstionū
nō ex opusculo aliquo meo respo
sione sed tūc q potuit occurre red
didissem. **Incipit lib de octo qsti.**

Wantū michi vi
detur fili dilāssie
dulati nō tauda
ui responde iter
rogaōibz tuis.
Per pascha appc

hoc anno quo dicitur ei? fuit tūc
kl' ap'us a karthagine michi missas
lras tue dilectiois accepi. Post eos
autē dies scōs carthagine sum pro
fectus. In qua ciuitate nichil me dicitur
pmisit occupationū que ibi non
potest deesse nimia multitudo. Sz
postea q̄ inde regressus sū pactis
apud nrōs q̄ndecā diebz qui me
post absentiā diuiniā curare
alia cōpulerūt. nā post tres men
ses redire pmisus sū. restribē ista
nō distuli: et abs te rursus q̄stioi
bus que a me opuscula mea iā
fuerant ptractate ex eis de opuscu
lis reddere uel solutionē uel dissep
tationē meā. Illud tūmō ibi q̄ris
q̄re dixerit dñs nimirū futuroz
prestius elegi dauid scdm cor nie
um: cū ille talia ac tāta cōmife
rit. Vbi tractaueri et quō id exposu
eram nō potui reperire: et utrū sit

i aliquo meo libro ul' eplā nescio.
Ac per hoc qm michi de hoc itulisti
noue disputatiois necessitatē. in
hac mea rescriptōe id ultimū feci
prius euolens ponē que habebā
i alijs meis pparata: ut nec studio
sātatis tue deessem qd michi ē gra
tissimū. nec alio mō ea dicere co
gerer qd michi esset laboriosissi
mū. nec te aliquo āplius adiu
uarer. Prima ergo ppositō tua
est. Vtū aliqui qui sint post bap
tismū pccōres exeat de gehēna.
Aliq̄torū nāqz sup hys inquis
diuersa sentētia est respondeatū:
sicut iustozū pmū ita pccōz fine
nō habere. Assuerare etenū cupi
unt tā p̄etrem vindictā manere
q̄ pmū. Quibz cōtra p̄sabit
euāgelica illa sentētia que ait.
Non exies inde donec reddas no
uissimū quadrante. Superest ergo
ut hoc reddito possit exire. Credi
mus et hoc apostoli diffiniciōe
dicētis. Ipse saluus erit. sic tamē
quasi per ignē. Sed qm alibi le
gim⁹ iquis et nō cognouit eā
donec peperit. qd ita iterptari
nō possum⁹: idcirco de hoc cupim⁹
fieri certiores. Hucusqz ē ppositō
tua. Cui respondeo ex libro meo.
qui scribitur de fide et operibz u
bi de hac re ita locutus sum. Ia
cobz at i q̄ tam uehemēter i fen
sus est eis qui sapiūt fidē sine
operibz ualere ad salutē: ut il
los etiā deōnibz cōparet dicens.
Tu credis qm vn⁹ ē de⁹ bene facis.
Et deōnes credūt et cōtrem isūt.
Quid uerius uehemētiusqz di
ci potuit? cū et i euāgelio lega

mus hoc dixisse de omnia cum ipse
filium dei confiteretur et ab illo
torriperetur quod in petri confes-
sione laudatum est. Quid pro-
derit aut iacobus fratres mei
si fide dicat se quis habere? opa
autem non habeat. Numquid poterit
fides saluare eum? Dicit etiam qui
a fides sine operibus mortua est. Quo-
uisque ergo fallatur qui de fide mor-
tua sibi vitam perpetuam pollicetur. Et
propter diligenter oportet attendere
quomodo accipienda sit apostoli pauli il-
la sententia plane ad intelligendum.
difficilis ubi ait. Fundamentum
enim aliud nemo potest ponere pro-
ter id quod positum est: qui est christus ihesus.
Si quis autem superedificat super hoc
fundamentum aurum argenteum lapi-
des preciosos lignum fenestram stipulam:
unusquisque opus manifestabitur.
Dies enim domini declarabit quia in igne
reuelabitur: et unusquisque opus quod
le sit ignis probabit. Si autem opus
manserit: quod superedificauit mercedem
accipiet. Si autem opus ar-
serit dampnum patietur. ipse autem sal-
uus erit sicut tamen quasi per ignem.
Quod ita intelligendum putant ut il-
li videantur edificare super hoc fun-
damentum aurum argenteum lapides pre-
ciosos qui fidei que in christo est bona
opera adiciunt: illi autem lignum fe-
nestram stipulam qui tamen eandem fidem ha-
beant male operantur. Unde arbitran-
tur per quasdam penas ignis eos
posse purgari ad salutem percipien-
dam merito fundamenti. Hoc si ita
est fateantur istos laudabili carita-
te conari ~~quod~~ ut omnes idiscrete ad-
mittantur ad baptismum non solum

adulteri et adultere contra dominum senten-
tia falsas nuptias pretendentes. uer-
etiam publice meretrices in turpissima
professione perseuerantes quas certe nul-
la negligentissima ecclesia consuevit
admittere nisi ab illa primitus pro-
stitutioe liberatas. Sed ista ratio oc-
cur non omni modo admittatur. omnino
video. Quis enim non malit eas po-
sito fundamento licet ligna fenestram et
stipulam congerat: aliquando certe
diuturniore igne purgari quam inter-
num perire. Sed salua erunt illa que
obscuritate ambiguitateque non
habent. Si habeant omnem fidem ita ut mor-
tes transferant: caritatem autem non ha-
beam nichil sum. Et quod proderit fra-
tres mei si fide dicat se quis habere
opera autem non habeat. Numquid po-
terit fides saluare eum? Falsum erit
et illud nolite errare neque fornicato-
res neque ydolis seruientes neque furo-
res neque auari neque adulteri neque mol-
les neque masculorum contumaces ne-
que ebriosi neque maledicti neque rapa-
ces regnum dei possidebunt. Falsum et
illud manifeste sunt opera carnis que
sunt fornicationes immundicie luxurie
ydolorum seruitus ueneficia immu-
tate contumaces auositates dissensi-
ones hereses inuidie ebrietates
comestiones et huiusmodi filia: que predic-
tibus sicut predicatum quoniam qui talia agunt
regnum dei non possidebunt. Falsa
erunt hec. Si enim timore credant ut
baptizentur quous in talibus malis pro-
seuerent salui erunt per ignem: atque ideo
in christo baptizati etiam qui talia agunt
regnum dei possidebunt. Frustrum autem
dicitur hec quidem fuistis sed abluti
estis: quoniam hec abluta sunt. Inaniter

enī et illud a petro dictū videbitur
sic et nos sili forma baptisma sal-
uos fecit nō carnis depositō sordi-
um: sed consacrāe bone iterroga-
tio in deū. Siquidē et habētes pesti-
mas cōsacrāas oīm flagitioꝝ et
scelerū plenas. nec eoz maloz pe-
nitētia mutatas: tñ baptisma sal-
uos facit. **P**ter fundamētū cū qd
i eodē baptisimate ponit: licet p
ignē salui erūt. Illud quoqz nō video
tur dñs dixerit si vis uenire ad vitā
serua mandata et cōmēorauit ea q
ad bonos mores ptinēt: si eadē hñs
nō seruatīs ad vitā uenire potest
per solā fidem que sine opibz mor-
tua est. Illud deinde quō verū est
q̄ eis quos ad sinistra positurus ē
dicit ite i ignē eternū qui parat
est dyabolo et angelis ei: quos nō
iāxpat quia nō crediderūt i eū. sꝫ
quia bona opa nō fecerūt. **N**ā pro-
fecto ne tibi quisq̄ de fide que sine
opibus mortua ē vitā pmitteret
eternā. p̄terea oēs gentes segrega-
turū se dixit que p̄mixte eisdē pas-
tus utebantur: ut appareat eos
illi dicturos. dñe qñ te vidimus
illa et illa patientē et nō mīstrau-
imus tibi qui i eū crediderūt. sed
bona operari nō curauerūt. tāq̄
de ipa fide mortua ad vitā p̄ueni-
retur eternā. **A**n forte ibūt i ignē
eternū qui opera misericordie nō fece-
rūt. et nō ibunt qui aliena rapue-
rūt uel corrupendo i se tēplū dei
i seip̄os imisericoꝝdes fuerūt: q̄
si opera misericordie profunt aliquid
sine dilectiōe dicente ap̄lo si distri-
buā oīa mea pauperibz. caritate
autē nō habeam nichil michi p-

87
dest: aut si diligat q̄sq̄ p̄ximū suū
sicut seip̄sum qui nō diligit seip̄m
qui enī diligit iūquitate odit aiāz
suā. Neqz illud hic dici poterit in
quo nōnulli seip̄os seduāt. ignē
eternū dictū nō ipsam penā eternā.
Per ignē quippe quia eternus erit
trāsituos arbitratur eos q̄bz p̄t
fidē mortuā per ignē p̄mittit salu-
tem. ut videlicet ip̄e ignis eternus
sit. cōbustio uero eoz hoc ē operacō
ignis nō sit i eis eterna: cū et hoc
p̄uidentis dñs sententiā suā ita cō-
dulerit dicens sic. **I**būt illi i cōbus-
tionē eternā: iusti autē in vitam
eternā. **E**rit ergo etia cōbustio sic
ignis: et eos in illā ituros vitas
dixit quozū nō fidē sed bona opa
defuisse declarauit. **S**i ergo hec oīa
et cetera q̄ innumerabilia p̄ oēs sc̄p-
turas sine ambiguitate dicta rep-
periri possunt falsa erūt: poterit
uerus esse ille itellctūs de ligno feno
et stipula. q̄ hñ salui erūt p̄ ignem
qui solā in xp̄o fidem tenētes bona
opera neglexerūt. **S**i autē ista et ve-
ra et clara sūt: pauldubio i illa apli
sententiā alius req̄rendus ē itellctūs.
atqz i illis deputāda est que petr⁹
dicit i sc̄ptis eius cē quedā diffiali-
a itellctū: quā nō debeāt hoīes per-
uertē ad p̄xiū suū iteritū. ut con-
tra euidentissā testimoniā sc̄ptū
rū securos faciāt de p̄cipienda sa-
lute nequissios nequitate sue p̄tina-
tissime coherētes nec emendando
aut p̄tendo mutatos. **H**ic for-
tasse a me q̄ratur de ipa pauli sc̄-
tentiā quid ego sentiā et quonā-
mō itelligendā putē. **F**ateor mal-
le me hinc audire itelligētiōres

atq; doctiores qui sic eā exponāt
ut illa uera oīa et icōtussa pma-
neant que supra cōmemorauit.
et quētūq; alia nō cōmemorauit:
quibz apertissime scriptura testa-
tur nichil prodesse fidē nisi eā
quā diffiniuit aplūs id ē que
per dilectionē operat. sine opi-
bus autē saluare nō posse neq;
p̄ter ignē neq; per ignē. quia si
per ignē saluat ipsa utiq; sal-
uat. Absolute autē dictum est.
et aperte quid prodest si dicat quis
fidē se habere opera autē nō habe-
at? nūq̄ poterit fides saluare eū.
Dicā tamē q̄ breuissime potero eti-
am ipse quid sententiā de illa sentē-
tia pauli apli ad itelligendum
difficili: dūmodo illud qd ad me-
am p̄fessionē attinet p̄cipue te-
neatur. qd de hac malle me dixi
audire meliores. **Fundamentū**
xpūs i structura architecti sapi-
entis. hoc exposicōe nō idiget:
aperte enī dictū est fundamen-
tū enī aliud nemo potest ponē
p̄t id qd positū est qd est xp̄s ihs.
Si autē xpūs proculdubio fides
xp̄i: per fidē quippe habitat xp̄s
i cordibz nr̄is sicut dicit idem
aplūs. Porro si fides xp̄i: illa v-
tiq; quā diffiniuit aplūs que
per dilectionē operatur. Nō enī
fides illa demonū cū ipi credāt
et cōtremiscāt et filiū dei cōfite-
antur ihm: potest accipi i fun-
damēto. Quare nisi quia nō ē
fides que per dilectionē opatur:
sed que per timorē exprimit. **Fides**
itaq; xp̄i. fides gracie xp̄iane id
est ea fides que p̄ dilectionē ope-

rat posita i fundamēto: nūme-
perire p̄mittit. Sed qd sit edifi-
care supra h̄ fundamētū aurū
argētū lapides p̄ciosos et ligna
fenū stipulā. si subtili^o differere
coner: vercor ne ad itelligendū
difficilior sit ipa exposicio. **Eni-**
tar tñ qñtū dñs adiuuat et bre-
uiter et qñtū potero diluade ex-
pedire quid sententiā. **Ecce** ille qui
q̄siuit a bono magistro qd bōi
faceret vt haberet vitā eternā.
audiuit si vellet venire ad vicā
seruanda esse mādata: et cum
q̄reret que mandata. dictū ē ei
nō occides. nō mechaberis. nō
furtū facies. nō falsū testioni-
um dices. honora p̄rem tuū et
matrē tuam. et diliges p̄ximū
tāq̄ teipsum. **Hec** faciens i fide
xp̄i teneret proculdubio fidem
que per dilectionē operat. neq;
enī diligeret p̄ximū tāq̄ seipm
nisi recepta dilectiōe dei sine qua
nō diligeret seipm: porro si facit
etiā qd dñs addit dices. si vis p̄-
fectus ēē vade et vende oīa que
habes et da paupibz et habebis
thesaurū i celo et veni sequere me.
edificaret sup illud fundamētū
aurū argētū. lapides p̄ciosos
Nō enī cogitaret nisi quō pla-
ceret deo et hec cogitacōes sūt qñ-
tū existimo aurū argētū lapides
p̄ciosi. Porro si circa diuitias suas
carnali quodā tenetur affrū. q̄-
uis ex eis multas eleosinas fa-
ceret nec ad eas augendas frau-
dis aliqd rapineq; moliret: aut
eā minueret: ul amitteret da-
tū metu i aliqd facinus flagitū

ue laberet. alioquin iam rem istonio
 ab illius fundamēti stabilitate sub-
 traheret. sed ppter carnalē ut dixi
 quē i eis habet affectū quo talib⁹
 bonis carere nō posset. edificaret
 sup fundamētū illud ligna fenū
 stipulā maxie si et vxorē sic habet
 ut etiā ppter ipsam cogitaret ea q̄
 st mūdi quō placēt vxori. **Hec i-**
git. qm̄ affectu dilectā carnali nō
 sine dolore amittitur. ppter ea q̄
 ea sic habent ut habeant i funda-
 mēto fidē que per dilectionē opa-
 tur. neq; huic ista ulla racōe uel
 cupiditate pponāt i eoz amissioē
 passi detrimentū. per ignē quedā
 doloris pueniūt ad salutē a quo
 dolore atq; detrimento tanto q̄sq;
 est securior q̄nto ea uel min⁹ ama-
 uerit. uel tāq̄ nō habens habue-
 rit. **Qui** uero ppter illa uel tenē-
 da uel adipiscenda homicidiū
 adulteriū. fornicationē ydola-
 triam et filia queq; cōmiserit:
 nō ppter fundamētū p ignē sal-
 uabit. sed amisso fundamēto
 eterno igne torquetur. **Ob**re
 et illud qd̄ dicūt ueluti pbarex
 cupientes q̄ntū ualeat sola fi-
 des ubi aptus dicit q̄ si infidelis
 discedit discedat. nō est enī ser-
 uitiū subiectus frater uel soror
 i hui⁹ modi. id est ut ppter fidem
 xpi etiā ipsa vxor legitīa societa-
 te cōiuncta sine ulla culpa relin-
 quat. si cū uiro xpiano ppter hoc
 quia xpianus est pmanē nolu-
 erit nō attendūt eomō illā ret-
 tissime dimitti si uiro suo dicat
 nō ero vxor tua nisi michi de la-
 troanio diuitias cōgeras. aut

nisi soluta lenocinia quibz domū
 nrām transigebas exerceas etiā
 xpianus. aut si quid aliud ul fa-
 tinorosū uel flagiciosū i uiro no-
 uerat. q̄ delicta ul libidiem exple-
 bat uel facile victū habebat. uel
 etiā iacebat ornacior. tūc ei ille
 tu hoc vxor dicit si ueracit̄ egit
 pēitentiā ab opibz mortuis q̄n
 accessit ad baptisimū habetq; in
 fundamēto fidē que p dilāonem
 opatur. pculdubio plus tenebit
 amore diue gratie q̄ carnis vx-
 orie et mēbz qd̄ eū scandalizat
 fortiter āputat. **Quicūq;** autē
 i hac direpcoe dolore cordis ppter
 carnalē affectū cōiugis sustine-
 bit. hoc ē **q̄** detrimentū qd̄ patiet.
 hic ignis per quē feno ardente
 ip̄e saluabit. **Si** autē sic habeat
 vxorē tāq̄ nō habēs. nō ppter cō-
 cupiscētiā carnalē sed ppter mi-
 sericordiā ne forte eā saluā facit.
 reddēs potius q̄ exigēs debitū cō-
 iugale. pfecto nō dolebit carnali-
 ter cū ab illo tale cōnubiū sepat.
Neq; enī i ea cogitabat nisi que
 sūt dei quō placeret deo: ac per h̄
 iquātū aurū argentū et lapides
 p̄ciosos illis cogitacōibz supedi-
 ficabat i tātū detrimentū nullū
 patiet. i tātū eius structura que
 nō erat fenea nullo incendio cre-
 mabit. **S**iue ergo i hac vita tm̄
 hoies ista patiunt. siue etiā post
 hāc vitā talia quedā iudicia sb̄
 sequūt. nō abhorret q̄ntū arbi-
 troz a racōe ueritatis iste itel-
 lectus hui⁹ ēē sentētie. **Deruptū**
 etiā si est alius qui nō occurrat
 michi potius eligēdus: q̄ diu

tenem? istū nō cogim? dicē iūstis
nō subdiuis sceleratis cōtaminatis
parricidis homicidis. fornicato-
ribz. masculoz cōcubitoribz pla-
giarijs mēdaabz piuris et si qd
aliud sane doctrine adūsat? que
est scdm ewāgelū glorie beati
dei. si tūmō in xpm credatis et
sacramētū baptismi ei? accipia-
tis. etiā si vitam istā pessimā nō
mutaueritis salui eritis. Unde nō
illa nobis mulier thananea pre-
scribit: quia dñs ei qd petebat de-
dit. et tū ante dixisset nō ē bonū
tollē filioz panē et mittē canibus:
quia ille cordis inspector mutata
vidit qñ laudauit: et ideo nō ait
o canis magna ē fides tua. sed o
mulier magna ē fides tua. **M**uta-
uit uocabulū quia mutata vidit
affectū: atq; illā correptionē ad
fructū puenisse cognouit. **M**u-
tata autē si laudaret i ea fidē sine ope-
ribz: id ē fidē nō talē que pdilecti-
onē possit operari. fidē mortuam
et qd iacobz dicere nūme dubita-
uit fidē nō xpianoꝝ sed deonū. **N**o-
tāmo si istā thananeā nolūt itel-
ligere mutasse pduos mores qñ
eam xpūs cōtempnēdo et corrip-
endo redarguit: quos tūq; iucne-
vint tūmodo credē. vitā vero iq-
natissimā nec saltē occultare s;
etiā libere pfiteri ac nolle muta-
re. sanēt filios eoz si possūt sicut
sanata est filia thananee muli-
eris: nec tñ eos faciāt mēbra xpi
tū ipi eē nō desināt mēbra mere-
tritis. **I**temq; i eo libro cui? tytu-
lus ē de fide spe et caritate que
scripsi ad filiū meū fratrem tuū

laurentū: ista de hac re ūba mea
sūt. **C**redūtur itq; a quibz dā etiā
hū qui nomē xpi nō relinquūt et
eius lauachro in ecclesia bap-
tant. nec ab eo ullo scilicet uel
heresi pādūtur i qñsi libet sce-
leribz uiuāt que nec diluāt pe-
nitendo. nec elemosinis cōditiāt
sed i eis usq; ad hui? uite ultimū
diē pūna assie pfeuerēt salui futū
per ignē: licet pro magnitudine faci-
noꝝ flagitioꝝq; diuturno nō tñ
eterno igne puniri. **S**ed qui h? ac-
dūt et tamen catholica st: hūana q
dā beniuolētia nuchi falli vidēt.
Nā scptura diuina aliud cōsulta res-
ponder. **L**ibriū autē de hac questioe
conscripti cui? titulus est de fide
et opibz: ubi scdm scpturas sanctas
quātum deo adiuuāte potui de nō
strauī eā fidē saluos facē quam
satis euidenter expressit paulus
apltus dicens. **I**n xpo enī ihu neq;
cūctūa sio qd q; ualet neq; pūctū:
sed fides que pdilectōe; opatur.
Nā que per dilectōe; nō operat.
paulo dubio scdm iacobū apltū
mortua ē in semetipā. **Q**ui ruit
sūs ait. **S**i fidē dicat quis se habē
opera autē nō habeat: nūqd po-
terit fides saluare eū. **P**orro at
si hō sceleratus ppter solā fidem
p ignē saluat. et sic ē accipiendū
qd ait btūs paulus: ipē autē sal-
uus erit sic tñ qñ p ignē. poterit
ergo saluare sine opibz fides et
falsū erit qd dixit eius coapltus
iacobz. falsū erit et illud qd ait i-
dem ipse paulus. **N**olite iquit et
uare. neq; fornicatores. neq; ydo-
lus seruientes. neq; adulteri neq;

molles neq; masculoz cōcubitores
 neq; fures. neq; auari. neq; ebri-
 si neq; maledicti neq; rapaces reg-
 nū dei possidebūt. Si enī etiā i u-
 tis p̄seuerātes animibz tamē p̄pter
 fidē xp̄i salui erūt: quō i regno dei
 nō erūt? Sed quia hec aplica ma-
 nifestissia et aptissia testionia sal-
 fa eē nō possit: illud qd̄ obscure i
 dictū est de hīs qui sup̄edificāt sup̄
 fundamentum qd̄ est xp̄us nō au-
 tū argētū lapides p̄ciosos. sed lig-
 na. fenū. stipulā. de hīs enī dictū
 est qd̄ per ignē salui erūt. qm̄ fun-
 damētū merito nō peribūt sic ē in-
 telligendū ut hīs māifestis non
 iueniat esse cōtrariū. Ligna q̄ppe
 et fenū et stipula nō absurde accipi
 possūt rerū seculariū q̄ uis uitae
 cōcessarū tales cupiditates ut a-
 mitti sine aīni dolore nō possūt.
Cū autē iste dolor urit: si xp̄us in
 fundamēto habet locū. id est ut
 nichil ei anteponat: et malit hō
 qui tali dolore urit rebus quas
 ita diligit care q̄ xp̄o: pignē fit
 saluus. Si autē res cuiusmōi tem-
 porales ac s̄dāres tēpore tēptacō-
 nis maluerit tenere q̄ xp̄m: eū
 i fundamēto nō habuit qui hec p̄-
 ore loco habuit. cū i edificō prius
 aliqd̄ nō sit fundamēto. Ignis at
 de quo eo loco locutus ē aplūs ta-
 lis debet itelligi ut ambo per eā
 transeant: id est et qui edificat
 sup̄ hoc fundamētū aurū argētū
 lapides p̄ciosos. et qui edificat lig-
 na fenū stipulā. Cū enī hoc dixit
 set adiuūxit. **Vni⁹** autē opus q̄
 sit ignis probabit. **Si** tu⁹ op⁹
 p̄māserit qd̄ sup̄edificauit mer-

tedē accipiet: tu⁹ autē opus exis-
 tū fuerit. dāpnū patiet. ip̄c autē
 saluus erit sic tñ q̄ per ignē. Nō
 ergo vni⁹ corū. sed vtriusq; opus
 ignis probabit. Est quidā ignis
 tēptatio tribulacōis de quo apte
 alio loco scriptū est. vasa figuli
 probat fornax et hoīes iustos tēp-
 tatio tribulacōis. Ignis iste i hac
 iterim vita facit qd̄ aplūs dixit.
Si accadat duobz fidelibz vni salz
 cogitāti que sūt dei quō placeat
 deo. hoc ē edificati sup̄ xp̄m fun-
 damētū aurū argētū lapides
 p̄ciosos. alteri autē cogitāti ea q̄
 sūt mūdi quō placeat vxori idē
 edificati sup̄ idem fundamētū
 ligna fenū stipulā: illius ei op⁹
 non exurit quia nō ea dilexit q̄
 rū amissioē cruciet: exurit autē
 hui⁹ qm̄ sine dolore nō pereunt
 que cū amore possessa sūt. **Sz** qm̄
 alterutra cōdicōe p̄posita eis po-
 tius mallet care q̄ xp̄o. nec timo-
 re amittendi talia deserit xp̄m q̄
 uis doleat cū amittit: saluus
 est quidē sic tamē quasi pignē.
 quia urit eū dolor rerū quas di-
 legerat amissarū. sed nō subuer-
 tit neq; cōsumit fundamētū sta-
 bilitate atq; icorruptōe muni-
 tū. Tale aliquid etiā post hanc
 vitam fieri i credibile nō ē. et v-
 trū ita sit q̄ri potest. et aut iue-
 niri aut latere nōnullos fideles
 per ignē quēdā purgatoriū q̄to
 magis mū⁹ ve bona pereūtia
 dilexerūt tātō tardius citiusq;
 saluari. Nō tñ tales de qualibz
 dictū est qd̄ regnū dei nō posside-
 būt. nisi cōuenienter penitētibz

eadē crimiā remittat. **C**onueniē
autē dixi uos steriles et cōfīs nō sūt
quibz tantū tribuit saptura diu
na ut carū tinnō fructū se iputa
turū pronūciat dñs dextris. et e
arū tinnō sterilitatē sinistris qñ
hñs dicitur. **¶** **E**bcite benedicti pñs
mei papite regnū: illis autē ite
i ignē eternū. **H**ec de duobz opul
tulis meis satis puto questionū
tue fuisse respōsa. **D**e illa uero sen
tētia dñi nō exies inde donec red
das nouissimū quadratē respō
dere michi necesse nō fuit: cum
iā ipē questionē simulē ex ewāge
lij lectione soluisi ubi saptū est
et nō cognouit eā donec peperit.
Sane ut nō te telem de hac re co
gitationē meā uelle si fieri possz
ymnio uero uolo si fieri potest in
hac questioē a ueritate supari.
Illud enī qd dicit qñqz et si post
plurimū tēporis eos qui i catho
lica cōione moriūt qñuis usqz
i finē uite hui⁹ flagitiosissie et
sceleratissie uicerint de penis
ultrabz exituros familiaris
meū tangit affectū. quē habem⁹
tūta eos qui nobis i corpis et
sanguis xpi sacramēta cōicant.
qñuis eoz mores pditos odēim⁹
quos disaptia ecclēsiastica emē
dare nō possum⁹. aut a mēsa dñi
ca separare: sed a ueritate uici
uolo que sacris lris aptissie nō
resistit. **N**ō enī que resistit dicē
da ē ulla ratiōe ueritas ul putā
da. **S**ed iteri donec audiam⁹
tale aliquid aut legam⁹ ausul
tem⁹ ei qui dicit nolite errare
neqz fornicatores. neqz ydolis

seruētēs et uetā regnū dei posside
bū: quia si talia sūt q cōtra dicit
tur ut hoz ūboz aplicoz māifest
tationē i alios sensus dicit nē
ant. pfecto adūsus ea nos instr
it et paratos ēē uoluit idē apls
dicēs. **H**oc autē fatote itelligēt
qm oīs fornicator aut imūdos
aut auarus qd est ydoloꝝ serui
tus nō habet hereditatē i regno
xpi et dei. **N**emo uos seducat iā
nubz ūbis. **C**ū ergo audierim⁹ qd
dā fornicatores et imūdos et a
uaros p ignē saluari ut habeāt
hereditatē in regno xpi et dei: nō
obsurdescam⁹ cōtra istā redlāmā
tem et dicentē. oīs fornicator a
imūdos aut auarus nō habet
hereditatē in regno xpi et dei: et
ne acquiescam⁹ ullis uerbis cō
tūno subiacētē. nemo uos se
ducat iānibus uerbis. **Explicat p**

Secūda qstio: iap questio secūda
Quā oblacō que fit p quē
estēbz aliqd eoz confe
rat aiabz. cū euidenter
nris aut subleuem⁹ actibz aut
grauem⁹: siquidē legim⁹ q i iher
no iā nemo possit confiteri. **A**d qd
multi dicūt q si aliqz bñfias locū
i hoc possit esse post mortē qñto
magis sibi aīa ferret ipsa refri
geriū sua p se illuc cōfitentē pā
quā i eoz refrigeriū ab alijs ob
lacō procuratur. **D**ixi aliqd de
hac re i eo libro quē nupad san
paulinū nolanū epīm scripsi: cū
me cōsuluisset utrū sepultura
que fit i mēoz hñs martirū pfit
aliquid spiritalibz mortuoz. **I**nde
est hoc q hñs ad te lris i sero. **D**u

90
iā sātati tue coepe venerāde pau-
line scriptorū debitor fui: ex q̄ mihi
hi scripsisti p̄ hoīes filie nūe re-
grosissime flore queres a me utrū
psit tuq; post mortē q̄ corp⁹ ei⁹
apud s̄a aliau⁹ mēorā sepeliat.
Hoc enī abs te vidua mēorata
petierat pro defūcto i eis partibus
suo filio: et rescripseras cōsolans
eam idq; etiā nūciāns de cadauē
fidelis iuueis anegri q̄ materno
et pio affectu desiderauit eē cōple-
tum ut saluz i bāssimū felias cō-
fessoris basilica ponetur. Qua
occasione factū est ut p̄ eos dē per-
latores lēarū tuarū etiā mihi
scribes i gerēs hui⁹ genōi q̄stione
atq; ut responderē qd̄ mihi exin-
de uidetur exposcēs nec taceas.
ipse quid sentias. Nā dīas vidē
tibi nō eē ianes motus aīoz re-
ligiosoz atq; fidelū p̄ suis ista cu-
rāu. Adūgis etiā vacare nō
posse q̄ vnūsa pro defūctis etiā
supplicare cōsueuit: ut hīc et illud
cōici possit hōi p̄desse post mortē
si fide suoz humano ei⁹ corpori
talīs p̄uideat locus i quo appare-
at opitulacō etiā istoz nō q̄sita
sūt. Sed cū hec ita sint: quō hūc
opinionū cōtrariū nō sit qd̄ aut
ap̄liūs. oēs enī astabim⁹ ante tri-
bunal xp̄i ut referat vnūsq; s̄q;
sēdm̄ ea que per corpus gessit si-
ue bonū siue malū nō te satis vi-
dere significas. Hec quippe ap̄li-
ta sententia ante mortē amonet
fieri qd̄ possit prodesse post mor-
tem: nō tē qm̄ iā r̄cipiendū est qd̄
quīsq; gesserit ante mortē. Vex
hec ita soluit q̄stio. qm̄ quodā

vite genē acq̄rit dū i hoc corpe
viuit: ut aliqd̄ adiuuet ista
defūctos. ac p̄ hoc sēdm̄ que per
corpus gesserūt eis q̄ post corp⁹
religiosē pro illis facta fuerūt
adiuuatū. Sūt enī quos nichil
adiuuat ista: siue pro eis fiant
quoz tā mala sūt merita ut nec
talibz digni sint adiuuari. siue
peis quoz tā bona sūt ut talibz
non indigeant adiuuētis. Ge-
nere igitur vite qd̄ gessit quīsq;
per corpus: efficit ut p̄ sint q̄tū-
q; pro illo fuit cū reliquit cor-
pus. Nā meritū qd̄ per ista pro-
sint si nullū cōparatū est i hac
vita: frustra post hāc q̄ritur vi-
tam. Ita fit ut neq; ianiter et
clēsia uel suoz cura pro defūc-
tis qd̄ potuerit religiois i pen-
dat: et tamē ferat vnūsq; s̄q;
ea que gessit per corpus siue bo-
nū siue malū. reddente dño v-
nūq; sēdm̄ opera eius. Vt ē
hoc qd̄ i pendit possit ei pro-
desse post corpus: i ea vita atq;
sitū est quā gessit i corpe. Dixi
etiā tale aliquid ad laurenciū:
qd̄ ita se habet. Corpus autē i q̄
qd̄ iter hōis mortē et ultimam
resurrectionē positū est aīas
abditis receptaculis cōtinet:
sicut vnaq; digna est uel rege
uel erupna pro eo qd̄ sorata est
i carne dū viuet. Neq; negan-
dū est defūctoz aīas pietate su-
ozū viuenciū releuari cū p̄ illis
sacrificiū mediatoris offertur.
uel elemosine i ecclesia fuit. Sed
eis hec profuit: qui cū viuerēt
hec sibi ut postea possēt p̄desse

meruerunt. Est enim quidam viuendi modus nec tam bonus ut non requirat ista mortem post: nec tam malus ut ei non prosit ista mortem. Est uero talis in bono ut hec non requirat: et est rursus talis in malo ut nec hinc ualeat cum hinc vita transierit adiuuari. Quo circa hic de meriti comparatur quo possit post hanc vitam releuari quispiam uel grauari. Nemo autem se speret quod hic neglexit cum obierit dominum promereri. Non igitur ista que pro defunctis commendandis frequenter ecclesia illi apostolica sunt aduersa sententiae qua dictum est. Omnes enim astabimur ante tribunal christi. ut ferat unusquisque secundum ea que pro corpore gessit siue bonum siue malum: quia etiam hoc meritum sibi quisque cum in corpore uiuere comparatur ut ei possint ista prodesse. Et quare non omnibus prosunt: nisi propter differentiam uite quam quisque gessit in corpore. Cum ergo sacrificia siue altaris siue quorumlibet elemosinarum pro baptisatis defunctis omnibus offeruntur. pro ualde bonis gratiarum actiones sunt: pro non ualde malis propitiaciones sunt: pro ualde malis etiam si nulla sunt adiuuamenta in mortuorum qualescunque consolaciones uiuorum sunt. Quibus autem prosunt aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio: aut certe ut tolerabilior fiat ipsa dampnatio. **Explicit secunda questio: incipit tertia.**

Quia questio est uariis statim in aduentu domini credendum sit futurum iudicium: an spacio interposito temporis. In cuius

diebus aduentus quoniam legimus in quibus qui superiunt rapiuntur in nubibus obuiam christo in aera et sic semper cum domino futuri sunt: non desidero utrum mox iudicium comitet aduentum. et hinc qui rapiuntur in nubes soluuntur in morte nisi forte ad uicem mortis ipsa immutacione debeam accipere. Huic interrogacioni tue qua quis uerum in aduentu domini mox credendum sit futurum esse iudicium: puto quod sufficiat fides symboli quo confitemur christum a patris dextera esse uenturum ad uiuos et mortuos iudicandos. Cum ergo ipsa sit ei causa ueniendi: quid aliud acturus est mox ut uenerit nisi propter quod ueniet? De illis autem qui rapiuntur in nubibus in quadam epistola quam scripsi ad filium meum nomine mercatorum proculdubio notissimum uobis. cum me compelluisset de quibusdam questionibus pelagianorum qui negant mortem peccato esse retributam quatinus distantauerit in subditis lege. Illi autem inquit de quibus dixit apostolus cum loquitur de resurrectione mortuorum. et nos uiuentes qui reliquimus seculum cum illis rapiemur in nubibus obuiam christo in aera. et ita semper cum domino erimus. asserunt quidam aliquid questionis sed per se ipsos non propter istos. Nam et si non sunt etiam ipsi mortui quid istos adiuuet omnino non uideo. cum talia de hinc dicta possint quali a de illis dicta sunt duobus salutaribus enoch et helia. Sed uenera quoniam ad uerba beati apostoli pertinet uideri asserere quosdam in fine seculi aduentum domini cum futura est resurrectio mortuorum non esse mortuorum: sed

viuos repertos i illa imortalitate
 que scis etiam ceteris dat. repente
 mutandos et simul cu illis rapi-
 endos sicut dicit in nubibus. **N**ec a-
 liqd aliud michi visum est quoc-
 ens de hns uerbis volui cogitare.
Sed vellem hinc potius audire
 doctiores: ne illis etiam qui putant
 aliquos morte no pcedente viu-
 ficatos ad vitam ppetua transituros
 dicere iuciatur aplis. **S**tulte tu
 qd semias no viuificat nisi mo-
 riatur. **N**am et illud qd i plerisq
 codicibus legit oes resurgemus.
 vnde fieri poterit nisi omes mo-
 riamur? **R**esurrectio qppe nisi mors
 pcesserit nulla est. **E**t qd nonnulli
 codices habet oes dormiemus nil-
 to facilius et apertius id cogit i-
 telligi. **E**t si quid aliud tale i scis
 libris iuciat ad id videt ipelle
 ut nullos hoim existimet imor-
 talitate nisi mors pcesserit adep-
 tuos. **P**roinde ubi dixit aplus
 et nos viuetes qui reliqui sumus
 i aduetu dni no puciemus eos q
 ante dormierunt. ipse eni dns in
 iussu et i voce archangeli et i tu-
 ba dei descendet de celo. et mortui
 i xpo resurgent pmi. deinde nos vi-
 uentes qui reliqui sumus siml cu
 illis rapiemur i nubibus obuia-
 xpo i aera et ita semp cu dno cri-
 mus. **V**ellem de hns uerbis sicut
 dixi audire doctiores. et si michi
 potuerit hec ita exponi ut i eis pos-
 sit intelligi omes hoies qui viuunt
 uel post nos victuri sunt ee mori-
 tuos corrigere q hic aliqn aliter
 sensi. **N**eqz eni debemus idocales
 esse doctores. **E**t certe melius ho

corrigit prauus. durus q frangit.
Cu hns que scribimus ita nra a alio-
 ru exterceat et erudiat i firmitas:
 ut tamen in eis nulla uel canoita
 costruatur auctoritas. **S**i autem i hns
 uerbis apli nullus alius sensus
 poterit reperiri. et hoc cu itelligi
 voluisse claruerit qd uidetur uba
 ipa clamare id est ut futuri sint
 in fine seculi et aduentu dni qui
 no expolietur corpe. sed sup idua-
 tur i mortalitate ut absorbeat
 mortale a vita: hinc sententia pro-
 culdubio conueniet qd i regula fi-
 dei cofitemur ueturu dnm iudica-
 turu viuos et mortuos. ut no hic
 itelligamus viuos iustos. mortuos
 at iustos qm i iudicadi sit iustis iust-
 ti. s; viuos qd nodu exisse de corpib;
 mortuos at qd ia exisse aduet ei
 iueniet. **Q**ue si ita esse costruatur.
 illa uba exaudienda erunt quo sic
 accipiamus tu qd semias no viu-
 ficat nisi pus moriat. et oes resur-
 gemus siue oes dormiemus. ut no
 aduisent huic sententia qua qd
 creduntur etiam cu suis corpib; ine-
 ternu no gustata morte victuri.
Sed vtrilibet horu veracior et p-
 spicacior ittellectus iuciat. quid
 ad causam ptimebit istoz siue oes
 debita morte plectantur. siue aliq
 bus ab hac condicoe parcatu-
 cu tamen constet no solu morte
 aie veru etiam corpis secutura no
 fuisse si ptime no pcessisset. et gr-
 mirabilior utute iustos a mor-
 te ad eterna bntudine reuiuifit.
 q i mortis experientia no uere.
Hec ppter illos de quib; michi scip-
 sisti satis data sint: q quis eos ia

nō existimē dicē etiā si nō peccas-
set adā fuisse uel corpe moritu-
rū. Ceterū qđ attinet ad questio-
nē resurrectionis ppter illos q̄ cre-
dūtur nō esse morituri sed ex hac
mortalitate ad immortalitē
sine morte media trāsitari: iq̄-
sita diligētor adhibenda ē. Et
si quid hinc absolutū ul' defini-
tū disputacōe rationabili ul' au-
disti uel legisti uel etiā ipse ad-
huc audire aut legē aut exco-
gitare potueris: peto michi mit-
tere nō graueris. Ego enī qđ cō-
fitendū est caritati tue plus a-
nio discē q̄ docere. Nā hoc amo-
nem etiā dicēte ap̄lo iacobo. Sit
autē oīs homo uelox ad audiē-
dū: tardus autē ad loquēdū. Ut
ergo discam? iuitare nos debet
suauitas ueritatis: ut autē do-
ceam? cogere necessitas carita-
tis. Vbi potius orandū est ut trā-
seat ista necessitas qua hōiem
docet aliq̄s homo et sim⁹ doabi-
les dei. q̄uis hoc sciam? tū ca q̄ ad
uērā pietatē ptinet discam? etiā
q̄n illa docere uidetur homo q̄a
neq̄ qui plantat ē aliquid neq̄
qui rigat: sed qui ieremētū dat
deus. Cū itaq̄ si deus ieremētū
nō daret nichil essent apli plā-
tatores et rigatores: q̄toma-
gis ego uel tu uel quilibz hui⁹
tēporis hōies q̄n nobis uidem⁹
esse doctores. *Explicat t̄tia q̄st̄:*

Quarta o: *incipit quarta*
tua questio est q̄re dixit
dauid. potens i terra e-
rit semen eius generacō rector⁹
beneducetur cū sciam⁹ iustorū

filios et fuisse et esse maledictos.
et iustorū et fuisse et esse b̄ndictos.
Hui⁹ q̄stioni de psalmi ip̄ius ex-
positōe respondeo: quē tū in pp̄lo
tractare dixi. Hui⁹ enī uir qui i-
met dñm: i mandatis eius uolēt
nimis. Viderit deus qui solus et
ueraciter et misericorditer iudicat.
q̄ntū iste proficiat i mandatis e-
ius: q̄m tēptacō est uita hūana
sup̄ terrā sicut sc̄us iob dicit. Et itē
cū scriptū est. q̄m corpus qđ corru-
pitur aggrauat aīam: et dep̄met
terrena inhabitacō sensū multa
cogitantē. Qui autē iudicat nos
dñs est. Nec ante tēpus iudicare
debemus donec ueniat dñs et ill-
luminet abscondita tenebrarū
et manifestabit cogitacōes cordis.
et tūc laus erit uniuersis a deo.
Viderit ergo ille q̄ntū quisq̄ pro-
ficiat i mandatis eius: tū uolēt
nimis qui pacē illius cōdificā-
tōis ad amauit: nec iā despe-
rare debet q̄m i mandatis ei⁹ uo-
let nimis. Et pax i terra hōibus
bone uolūtatis: inde potēs i ter-
ra erit semē eius. Semen future
messis opera esse misericordie apl̄s
testis est qui dicit. Bonū autem
facientes nō deficiam⁹: tēpore eū
suo pp̄rio metem⁹ nō deficiētes.
Hoc autē iquit qui parte semina-
parte et metet. Quid autē frēs
potētius q̄ ut regnū celorū non
solū zacheus emat dimidio rex
suaz: sed et uidua duobz minu-
tis: et tātūdem ibi utraq̄ posside-
at? Quid potētius q̄ ut idē reg-
nū et thesauris diuitis et calice
frigide aque paupis ualeat? *Sūc*

autē qui ista faciāt dū terrena
 cōquirūt: aut hic mercedē spe
 tātes a dño aut hōibus placere
 cupiētes. Sed gnatio rectorū be
 nedict: id est opera eoz quozū
 bonus deus isrl qui recto st corde
 fectū autē cor est nō resistē patri
 emēdātū et credē pollicētū: nō eoz
 quibz cōmouētur pedes et effundū
 tur gressus atqz labūtur sicut ī ali
 o psalmo canit dū zelāt ī pātoribz
 pacē pātorū vidētes: et putāt perie
 opera sua quia nō ei merces red
 dit peritura. At iste vir qui timet
 dñm et ī tēplū scđm dñi recti cordis
 cōuersiōe aptatur: nec gloriā hōim
 querit nec terrenas diuicias cōcu
 pisat: et tñ gloria et diuicie ī do
 mo eius. Domus enī eius cor ei
 est: ubi deo laudāte opulētia habi
 tat cū spe vite eterne q̄ hōibz ad
 ulātibz ī marmoreis laqueatisqz
 testis cū timore mortis etne. Huius
 iusticia manet ī scđm scđi: ip̄a ei
 gloria ip̄e diuicit. Illius autem
 purpura et bissus et epule splē
 dide et cū presto sūt transeūt: et
 cū ad finem uenerūt aque gut
 tam ex digito stillātē desiderās
 ardens lingua clamabit. **Expli**

at q̄ta q̄stio: incipit q̄ta.

Quinto autē loco id posu
 isti vnde post oīa dispu
 taturū me esse p̄misi.
 Sexta tua p̄posicō est utrū iuxta
 historiā phitonissa ip̄m p̄phaz
 samuelē de inferno euocauerit.
 Hoc a me beate mēorie s̄p̄licia me
 diolanen ep̄s aliqñ q̄siuit. Quid
 ego ei rescripserū subditū lege. Itē
 queris utrū sp̄s imūdus qui

erat ī phitonissa potuit agē ut sa
 muel a saule videret et loq̄ret
 cū eo. Sed multo maioris mira
 culi est q̄ ip̄e sathanas p̄nceps
 oīm imūdoz sp̄ituū potuit lo
 qui cū deo et petere ad tēptādū
 iob iustissimū virū: qui etiā a
 postolos tēptandos petijt. Aut si
 hoc ideo nō habet difficilē q̄stioz
 quia per quā voluerit creaturam
 cui voluerit creaturē ubiqz p̄ns
 ueritas loquit: nec p̄terea mag
 ni meriti est au loquit deus iter
 est enī quid loq̄tur: quia et ip̄era
 tor cū multis īnocētibz nō loq̄t
 quibz p̄uidētissie consilij ad sa
 lute: et cū multis nocētibz loq̄
 tur quos iubet iter fia. Si ergo hic
 propterea nulla questio est: nul
 la sit questio quō etiā imūdus sp̄s
 cū aīa sancti viri loqui potuerit
 Oībus enī sc̄is deus creator et sc̄i
 ficator longe utiqz maior ē. Et
 si hoc mouet qd̄ licuerit malig
 no spiritui excitare aīam iusti
 et tāq̄ de abdītis mortuoz re
 ceptaculis reuocare: nōne ma
 gis mirandū est q̄ sathanas ip̄
 sum dñm assūpsit et cōstituit
 sup̄ p̄imā tēpli: Quolibet enī
 modo fecerit ille etiā modus quo
 samueli factū ē ut excitaretur
 silitec̄ latec̄: nisi forte q̄s dixerit
 faaliore dyabolo fuisse licentiā
 ad deū vīuū vnde voluit assūmē
 dū et ubi voluit cōstituendū: q̄
 ad samuelis defūcti sp̄m a suis
 sedibz excitandū. Et si illud in
 eruangelionos ideo p̄turbat qz
 dñs voluit atqz p̄misit nulla di
 minucōe sue potestatis r̄ dñi

tanis id fieri sicut ab ipis iude-
is q̄ p̄ pueris atq; in iudis facta
et dyaboli facientib; et tenerise
et vinari et illudi et cruci figi.
atq; iter fia passus est. nō est ab-
surdū credere ex aliqua dispen-
sacōe diue volūtatis p̄missum
fuisse ut nō iūctis nec dñante
atq; subiugate magica potētia
sed volens atq; obtemperans
occulte dispensacōi dei que phi-
tonissam illā et saulē latebat
tōsentaret spūs p̄phē s̄c̄ ostendi
se aspectib; regis diuina cū sentē-
tia p̄cussurus. Cur enī aīa boni
hoīs a malis viuis euocata si ve-
nerit amittē videatur dignita-
tē suā: cū et viui plerūq; boni vo-
cati ad malos veniāt et agant
cū eis qd̄ officū postulat equita-
tis. seruato atq; iōtūssō deo re
uirtutis sue et illorū vicijs pro-
terū p̄sentū uel vsu ul' nēitate
tractatis. **Q̄** i hoc facto potest
esse alius faciliq; intellectus et ex-
pediaq; exitus ut nō vere samu-
elis sp̄m excitatū a sua requie
credam? sed aliqd̄ fantasima et
ymaginariā illusionē dyaboli
machinacōib; factā: quā prop-
terea scriptura samuelis nōie
appellat. quia solet ymagines
earū rerū nōib; appellari q̄z
ymagines sūt. Sic oīa que pin-
gūtū atq; fingūtū ex aliqua
parte materie metalli aut lig-
ni aut cui⁹ rei apte ad opera
hui⁹ mōi. q̄z etiā videntur in
sopnis. et omēs fere ymagines.
earū q̄z q̄m ymagines sunt appella-
ci nōib; solet. **Q̄**uis enī est qui

hoīem pictū dubitet vocare hoīem:
quidē et singulorū quoz. **Q̄**z p̄c-
turā cū aspiciam? p̄pria q̄z nōia in-
cūctāter adhibem? uelut cū ituen-
tes tabulā aut parietē dicam? ille
tytēro est. ille salustius. ille hercules
ille hector. hoc flumiē symois. illa
romā? cū aliud nichil sint q̄ p̄p̄te
ymagines. **U**nde cherubin cū sit
celestes uirtutes. facit tamē ex me-
tallo qd̄ ip̄eruit deus sup archā
testamēti magne rei significande
gratia. nō aliud q̄ cherubin ille
quoq; effigies uocitā. **I**te si quis
videt sopniū nō dicit uidi ymagi-
nē augustini aut simpliciāni. sed
vidi augustinū aut simpliciāni.
cū eo tēpore quo tale aliquid uidi-
nos ignorarem? usq; adeo mani-
festū est nō ipsos hoīes. sed ymagi-
nes eorū uideri. **E**t pharao sp̄icas
se dixit uidisse i sopnis et boues:
nō sp̄icariū aut bouum ymagines.
Si igitur liq̄do constat nōib; earū
rerū quarū ymagines sūt easdē
ymagines appellari. nō mirū est
q̄ scriptura dicit samuelē uisū
etiā si forte ymago samuelis ap-
paruit. machinacōe eius qui
transfigurāt se uelut angelū lu-
cis et mīstros suos mīstros iusti-
cie. **J**am uero si illud mouet quō
a maligno spū sauli uera p̄dicta
sūt: potest et illud mirū uideri
quō dēones agnouerūt xp̄m quē
iudei nō agnoscebāt. **C**ū enī uolē
deus etiā per infimos ifernossq;
spūs aliquē uera cognoscē. tē-
poralia dūtaxat atq; ad istam
mortalitatem p̄tinentia: faci-
le est et nō i congruū ut om̄ps

et iustus ad eorū penā quibz ista
 p̄dicatur. ut malū qđ eis ip̄endet
 anteq̄ ueriat p̄noscendo patiatu
 occulto apparatu misteriorū su
 orū: et sp̄itūibz talibz aliqđ di
 uinacōis ip̄pariat. ut qđ audiūt
 ab angelis p̄nūciat hoībus. Tā
 tū autē audiūt q̄ntū oīm dñs ac
 q̄ moderatoꝝ uel iubet uel finit.
 Vnde etiā sp̄s phitonice i acibz
 aplōꝝ attestat paulo aplō: et ewā
 gelista cē conat. **H**is tē tamē isti
 fallacias. et uerū qđ nosce potue
 rūt nō doctēdi magis q̄ decipiendi
 fine p̄nūciat: et forte hoc ē qđ cū
 illa ymago samueli saulē p̄dicet
 moriturū. dixit etiā sc̄tū futurum.
 qđ utq; falsum est. **M**agno quip̄
 pe i teruallo post mortē separari
 bonos a malis i ewāgelio legim.
 tū dñs iter sup̄bū illū diuītē cum
 iā apud inferos tormēta patētur.
 et illū qui ad eius ianuā ulcerosq;
 iacebat iā in requie cōstitutū mag
 nū chaos iteritū esse testat. **A**ut
 si p̄pterea samuel sauli dixit me
 tū eris ut nō ad equalitatē felia
 tatis sed ad parē condicēz mor
 tis referat. qđ uterq; homo fuit. et
 uterq; mori potuerit. iāq; mortu
 mortē uiuo p̄nūciabat: p̄spiciat qđ
 tū opinor prudētia tua scđm v̄tū
 qđ intellectū habere exitū illā lectio
 nē qui nō sit cōtra fidē: nisi forte
 profundiore et p̄plexiore iquisitōe
 que uel virū meaurū uel t̄pis ex
 cedit angustias. iuciatuꝝ ad liq
 dū uel posse aiām hūanā tū ex
 hac uita migrauerit magis
 acibz euocata uiuoz apparere
 cōspectibz etiā corpis liniamen

ta gestatē. ut nō solū uideri ualeat.
 sed et agnosca. et si potest. utriū etiā
 iusti aiā nō quidē cogat magias
 factis. sed dignet̄ ostendi oculi
 oribz ip̄ceris sūme legis obrepe
 rans: ut si nō posse daturerit. nō
 uterq; sensus i huius scripturē tunc
 tacōe admittat. sed illo excluso
 ymaginaria simulatō samuelis
 diabolico ritu facta i intelligatur.
Sed qm̄ siue illud fieri possit siue
 nō possit tamē fallacia sathane
 atq; ymaginū simulandaz cal
 lida operatō decipiendis huma
 nis sensibz multiformis i uigi
 lat: pedetēptim quidē ne iquisi
 tōibz diligētioribz p̄scribam. s̄z
 tamē potius existimem. tale ali
 quid factū maligno phitonisse
 illius misterio. qđ diu nobis aliq;
 āplius excogitare atq; explicare
 nō datur. **H**ec sūt q̄ tunc de phito
 nissa et samuele scripsi. **Explicit**
quinta questio: incipit sexta.

Sextima tua p̄positō est
 qualis satisfaciendū in
 sit hīs qui dicūt sara
 stuprum nō effugisse tū dicunt
 ab imelech ab eius cōuentione
 sōpniō esse reuocātū et imissū
 i eius copulā pharaonē. quomō
 dicāt i eius copulā imissū pha
 raonē nō uideo tū ad hoc credē
 dū scriptura nō cogat. **A**tepit ei
 eam pharao quidē uxore. con
 tinuoq; ditatus est abrahā mil
 tis egyptioꝝ muneribz p̄pter il
 lam: sed nō scriptū est qđ cum ea
 pharao dormierit eiq; p̄mixtus
 sit: qm̄ deus multas et magnas
 eū cladibz affligendo id facere

nō pmisit. **N**ō enī placite regibz
ad cōiugiū feminemox eaam
carne copulatur s; sic legimus
i libro qui pnotatur hester per
aliquot menses pmo per totū añū
vnguētis fomētis a comatibus actura
batur earū corpa pūsq; corpori
regio miscerētur. Hoc ergo spa
tio facta sūt illa que scripta sūt.
donec pharao cōtritus et exteri
tus marito restitisset vxorem.
Abimelech autē qm̄ sōpno est
ab eius cōmixtōe prohibitus.
ideoq; sarā nō vitasse stuprū cō
tendūt: putāt vq; regē ut sōp
niaret nō nisi post eius cōcubi
tū dormire potuisse. quasi vero
ut omittā tēpus quo acturabā
tur ut supra dixi ad uoluptatē
regiam corpa fēnarū: nō tūc
potuit deus pūsq; cōuenirent
et mergē in sōpnū et amonē p
sōpnū. Dicā qd factū est i mau
ritania sitifensi. Neq; enī deus
stōz nō ipse est etiam deus noster.
Vidua i pposito cōtinētie cōsti
tutā celitichius quidā cathetu
mīn? iuueis rapuit ut haberet
vxorē. anteq; cōcubēt p̄sus sōp
no et territus sōpno. sitifensi epō
eā uehementissie requirēti reuo
cauit i aulam. **V**iuūt adhuc
de quibz loquor. Ille baptizat?
et ipse de facto miraculo cōuers?
ad dñm. ad epātū mirabili pro
bitate puenit: illa i scā vidui
tate p̄sistit. **Q**uid autē dixerū
cōtrā faustū manicheū cū calūp
niaret patri abrahe q; vxorem
suā duobz regibz ad cōcubitum
vēdicasset. indignas subiecta q;

autē iustū fidelēq; virū matrimo
nii sui ifamosissimū nūdiatore
appellās auaricie ac vtrius cau
sa duobz regibz abimelech et pha
raoni diuisis tēporibz sarā cōi
gē suā sororē mētū que erat
pulcherrīa i cōcubitū asseruit
ditasse nō ore veridico a turpi
tudie separat honestate. sed ore
malēdico totū uertit i crimē.
Hoc enī abrahe factū lenocinio
simile videt: sed nō ualentibz et
illū etne legis lumē a p̄cis ret
te facta disternē qbz et cōstātia
p̄nātia videri potest. et uirtus
fiducie uicū putat audacie. et
q̄cūq; similiter obiciūt q̄sino
recte agētibz a nō recte tēnētibz.
neq; enī abrahā flagitio cōsensit
vxoris. eiusq; vendidit adulterū.
sed sicut illa famulā suā nō i uidi
ni mariti pmisit. sed officio gene
randi ultro optulit. neq; q; turbato
ordine naturali ubi eius potestas
erat iubens potius obediēt q;
cedēs cōcupiscēt. sic et ipse cōiuge
castā et casto sibi corde coheren
tē de cui? aīo ubi pudicitie iūis
habitat nullo modo dubitabat.
tatuū vxorē dixit sororē. ne se occi
so ab alienigenis atq; ip̄is cap
tua possideret. certus de deo si
o q; nichil eā turpe ac flagitiosa
p̄peti sineret. **N**ec cū fides ac spes
fefellit. **N**āq; pharao territ? mō
stris. multisq; p̄ter eā malis
afflictus ubi eius esse vxorē di
uinit? didicit. ulesā cū honore
restituit. **A**bimelech autē sōp
nio cōmonit? et edoct? filie fecit.
Explicit sexta q̄stio incipit septima

Nonnulli exponendi potius
 de spu dei qui ferebat sup
 aquas. Quidam enim asseru-
 rant iquis spm scm: alii munda-
 nu spm dicunt. dicentes quia non
 potuit hystorographus cu crea-
 turis enumerare creatorē. nec
 huic locū aliquē deputare qui u-
 biqz sit totus cu pte videlicet et
 filio. Quid ergo istoz senserim.
 ex pmo libro eozū qz i genesi
 duodecā sicut potui nō sedm alle-
 goriam. Sed sedm rerū gestarū
 fidem scripsi i hoc opusculū tras-
 tuli. Inest i qz deo benignitas su-
 ma et scā et iusta: equidē nō ex-
 digētia sed ex beneficiāa ve-
 nis amor i opa sua. **P**terea pri-
 usqz scribētur: dixit deus fiat lux
 pcessit scriptura dices et spūs dei
 ferebat sup aquas: siue aque no-
 mīe appellare voluit totā corpale
 materiā ut eo modo insinuaret
 unde facta et formata sūt oīa qz
 suis generibz iā dinoscē possu-
 mus appellās aquā. qā ex humi-
 da natura videm oīa i terra p
 species varias formari atqz con-
 crescere. siue spiritalē vitam qm
 dā ante formā cōuersiōis qz flui-
 tante: sup ferebat utiqz spūs dei.
 quia subiacēbat salūz bone vo-
 lūtatī creatoris qdqd illud erat
 qd formādū pficiendūqz i choauē-
 rat. ut dicēte deo i uerbo suo fiat
 lux i bona uolūtatē hoc ē i bono
 placito eius pro modo sui grūs
 maneret qd factū est et ideo rec-
 tū est qd placuerit deo scriptura
 dicēte. **E**t facta est lux. et vidit
 deus lux quia bona est: et quē-

admodū in ipso exordio i choate
 creature qz celi et terre noie. pti-
 hoc qd de illa pficiendū erat.
 cōmēorata ē trinitas insinuat:
 creatoris. nā dicēte scriptura i
 pncipio fecit deus celū et terrā
 itelligim⁹ patrē i dei noie. et fi-
 liū i pncipm noie qui nō pū sed
 per seipm create pmut⁹ ac potis-
 simū spiritali creature et conse-
 quēter etiā vniuerse creature
 pncipiū est. Dicēte autē scriptu-
 ra et spūs dei ferebat sup aquā
 cōpletā cōmēoracōez trinitatis
 agnosam⁹: ita et i cōuersiōe
 atqz pfectiōe creature ut rerum
 species digeratur eadē trinitas
 insinuat uerbū dei salūz et uer-
 bi generator tū dicit: dixit de⁹
 et sancta bonitas i qua deo pla-
 cet qdqd ei pro sue nature modū-
 lo pfectū placet tū dicit: et vidit
 deus quia bonū est. **S**ed tū com-
 mēorata pūs qm i perfecta cre-
 atura postea cōmēorat spūs dei:
 pūs dicēte scriptura terra autem
 erat iuisibilis et i cōposita et te-
 nebre sup abissū. ac deinde inse-
 vente et spūs dei ferebat super
 aquā: **A**n qm egenus atqz indi-
 gus amor ita diligit. ut rebz qz
 diligit subiacat. **P**terea cū cōmēo-
 raret spūs dei i quo scā ei⁹ beni-
 uolētia dilectioqz itelligit super-
 ferri dicitus est: nefaciendo opera
 sua p indigētie necessitatē pot⁹
 qz per habundāciā beneficiētie
 deus amare putaret. **C**ur⁹ reime-
 mor aplūs. dicitur⁹ de caritate su-
 peninētē viā demonstraturum
 se ait. **E**t alio loco. **S**up eminētē i-

quit scientiae caritate xpi. Cū ergo sic
oporteret insinuare spm dei ut sup
ferri dicitur. comodius factū est.
ut prius insinueret aliqd i choanū
cui supferri dicit nō enī loco s; oīa
superante atq; pcellere potētia.

Explicit septima q̄stio: incipit octa

Am nūc ua ad finalē trāslata
illud qd reddendū distulerā paulis
per itende. Queris enī quare dixe
rit dñs nimirū presens futuroz
elegi dauid scdm cor meū: cū tali
a et tāta ipē hō cōmiserit. qd qdem
si de ipō dauid qui reprobatō sau
le et extincto fuit rex isrl' dictū in
telligam? magis quia deus futu
rorū p̄sens est p̄uendit i cōtāta pie
tate tantāq; veracē p̄itētiā ut ef
fēt i corz nūo de quibz ipē dicit. Ec
ce atī quorū remisse sūt iquitates: et q̄
rū tēta sūt p̄cā. Beatus vir cui non
iputauit dñs p̄cā. Cū ergo p̄sēt
eū deus peccatūū. et tñ p̄cā sua
pia hūilitate sincēa p̄itētia dele
turū: cur nō dicit i uenū dauid scdm
cor meū. cui nō erat iputatur p̄cā
tā multa bona faciēti. et cū tāta pi
etate viuēti et ipā pietate pro p̄cīs
suis sacrificiū cōtriti spūs offerēti.
Pter hec oīa verissie dictū ē i uenū
dauid scdm cor meū: quia licz scdm
cor dei nō esset qd peccauit. tamen
scdm cor dei fuit qd pro p̄cīs suis cō
grua p̄itētia satisfecit. Hoc solū
ergo i illo scdm cor dei nō fuit: qd il
li deus nō iputauit. Hoc itaq; abla
to id ē nō iputato: qd remāsit nisi
vñ y verissie dicitur. i uenū dauid
scdm cor meū. Si autē hoc p̄pheti
te dictū de xpo velim accipere: nul
lus nodus questiois occurrēt nisi

forte ut q̄ratur a nobis quō xpm i te
noīe isto vocare potuerit. Sed respo
dem? p̄t semē dauid ex quo carnē
xpus assumpsit: nec sū exemplo vocē
hui? xpo noīs reddim? Inuicim?
quippe aptissie xpm ihm apud p̄
phetā ezthielē dauid ēē appellatū.
ubi legitur ex p̄sona dei p̄s. Et sus
catabo sup p̄cora mea pastorē vni
qui pascat ea serūū meū dauid: et
ipē pascet ea et ipē erit hñs i pas
torē. Ego autē dñs ero eis i deum
et seruus meus dauid p̄ncēps i
medio corū: ego dñs locutus sū
Et alio loco. Et rex iquit vniū ēit
oībus ip̄trans: et nō erūt ultra
due gentes nec diderūt āplius
i duo regna. neq; polluerūt ultra
i ydolis suis et abhorū cōibz suis
et i cūctis iquitatibz suis: et sal
uos eos faciam de vniuersis se
dibz suis i quibz peccauerūt et
mūdabo eos. et erūt michi p̄plūs
et ego ero eis deus: et seruus me
us dauid rex sup eos. et pastor v
niū erit oīm corz. **O**zēc q; p̄pheta
cū p̄nūtiaret tēpus iudeoz quale
nūc habēt et i xpm eos postea ac
dituros: eundē xpm dauid noīe
p̄phetauit dicens. Qm̄ multis di
ebz sedebūt filij israhel sine regē
sine p̄ncēpe. sine sacrificio. sine
altari sine sac̄dotio sñ māifestat
onibz. Sic nūc esse iudeos abigit
nemo. S; q̄m aplūs paulus gen
tibus loquēs. sicut enī vos aliqui nō
credidistis deo. nūc autē misericōdia
cōsecuti estis i illorū i credulitatē.
sic et ipi nūc nō crediderūt i vīa
misericōdia ut et ipi misericōdiam cōsec
tū: hoc p̄pha iste tāto āte p̄dicēs

secutus adiūxit. Et postea reuer-
 tentē filiū isrl et iquirēt dñm deū
 suū et dauid regē suū: et stupescet
 ī dño et ī bonis ipius ī nouissis
 diebz. Ecce et hie per dauid nomē
 pphetatus xpūs: qm qm ista pphē-
 tabatur ille dauid rex isrl iā olun
 ante dormuerat: dñs autē ihesus
 ex eius scie fuerat ī carne uētur?
 ppter qd pphetico loquēdi modo ap-
 pellabat dauid. Videt at apls pau-
 lus hoc testionū ita posuisse in
 actibz aplos: ut nō nisi de illo re-
 ge dauid qui saulī successit pos-
 sit itelligi. Nā inter cetera exinde
 iquit postulauerūt regē: et dedit
 illis deus saul filiū cys vicū de
 tribu bēpamī ānus quadragin-
 ta. Et amoto illo suscitauit illis
 dauid regē: cui et testionū per-
 hibēs dixit. Inuēi dauid filiū pscē
 vicū scdm cor meū: qui faciet oēs
 uolūtates meas. Sed qm secutus
 adiūgit et dicit huius deus ex scie
 scdm pmissione adduxit isrl sal-
 uatore ihm: alius significauit in
 dño ihesu potius eē itelligendū
 illud testionū qui perefecit oēs
 uolūtates dei p̄ris. qm in illo rege
 dauid: qui licet scdm supiore dis-
 putatōez remissis p̄ris p̄t ip̄az
 q̄q̄ p̄ā p̄itentiā nō ī merito dia-
 possit iuentus scdm cor dei: tamē
 oēs uolūtates dei quofecit. Qui
 tū excellētissie laudaret qm eius
 tēpora et facta scriptura narrauit.
 notatus est tñ q nō destruxit ex-
 cella ubi sacrificabat pplūs dei
 cōtra p̄ceptū dei qui tñmō ī ta-
 bernaculo testionē sibi sacrificā-
 ti iusserat. q̄uis et ī eisdē excel-

sis eide sacrificaret deo. Que post-
 modū excella ex ipius dauid scie
 ppagatus ezechias rex tū testio-
 nio magne sue laudis euerit.
 ¶ Sicut potui iquisiōibz tuis res-
 pondi. Si X quid de hīs rebz iue-
 nisti melius siue iuenire potue-
 ris gratissimū habebim⁹ si nos
 feteris nosse. Ego enī qd et supra
 de me cōmcoraui. magis amo-
 dilicē q̄ docere. **Explicit liber. viij.
 questionū b̄i Aug⁹: ad dilactū.**

**Sermo b̄i augusti de scō cypria-
 no martire.**

Sermonē a nobis de-
 bitū auribz et cordi-
 bus v̄ris: exigit tā
 grata et religiosa so-
 lepnitas: qua passionē b̄i mar-
 tiris cypriani celebram⁹. Tristis
 tūc p̄culdubio ecclia fuit: nō dāp-
 no cadētis sed desiderio recedētis:
 semp cupiēs vidē p̄sentē tā bonū
 rectorē atq̄ doctore. Sed quos af-
 fluxerat sollicitudo certa nimis:
 consolata est corona victoris: et
 nūc nō solū sine ulla tristitia: ve-
 tū etiā tū īgenti letitia tūcta q̄
 tūc gesta sunt legēdo recolum⁹:
 dieq̄ isto nobis gaudē cōcessū
 est. nō timē. Necq̄ enī fordamus
 terribilit̄ uēientē: sed expectam⁹
 hilarit̄ redeuntē. Placet utiq̄ v̄-
 niuersā illā fidelissimī et fortis-
 simī. ac glōsissī martiris passi-
 onē tū exultatōe itordari p̄teri-
 tā: quā tūc fr̄es tū sollicitudinē

sustinuere futura. **P**rimo itaque quod pro fide confessionis christi in exilium curibyn missus est. non sancto cypriano aliquid notatum: sed multum illi prestatum ciuitati. **Q**uo enim ipse mitteretur: ubi ille non esset propter cuius testimonium mitterebatur? Christus ergo qui ait. ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi: in omni loco membrum suum excipiebat: quocumque furor inimici perlebat. **O** stulta infidelitas persequens. Si queris exilium quo christianus iubeatur ire: prius si potes inueni unde christus cogatur exire. **D**e patria sua in alienam te arbitraris excludere hominem dei. **I**n christo nusquam exulem: in carne ubique peregrinum. **S**ed iam commemorare et considerare delectat: post illud quod cyprianus non senserat. sed iunius putabat exilium: quid ex ordine passionis ipsius consecutum sit. **C**um enim cyprianus sanctus martyr electus a deo de ciuitate curibitana in qua exilio. precepto aspasi paterni proconsulis missus fuerat regrederetur: in ortis suis manebat. **E**t inde cotidie sperabat veniri ad se: sicut ostensum erat illi. **Q**uid iam fremeret persecutoris impetus aduersus eum semper paratum: accedente etiam domini reuelatione firmatum. **Q**uando enim desereret patientem: qui non est passus preoccupari nesciente. **I**am ergo quod cum passioni exhibendum duo missi sunt: qui cum etiam secum in curiaulum

leuauerunt in medioque posuerunt: et hoc diuine admonitionis fuerit ut gaudens retoleret ad eius corpus se pertinere: qui inter iniquos reputatus est. **C**hristus namque inter duos latrones ligno suspensus ad exemplum patientie prebeatur: cyprianus autem inter duos apparitores ad passionem curru portatus christi uestigia sequebatur. **Q**uid illud: quod cum alium diem dilatus. apud custodes esset atque illuc se multitudo fratrum ac sororum congregans. pro foribus pernoctaret: custodi puellas precepit: quanta intentione considerandum. quanta laude predicandum. quanto precoratio commendandum est. **D**iana corporis morte. non moriebatur in animo pastoris vigilancia pastoralis: et cura tuendi domus nati gregis. usque ad extremum diem huius diem. mente sobria tenebatur. **N**ec excutiebat ab animo diligentiam fidelissimi dispensatoris: manus tam proxima cruenti carnificis. **I**ta se martirem cogitabat futurum. ut esse non obliuisceretur episcopum: magis curans quam ratione pastorem principum de commissis sibi ouibus redderet: quod quid infideli protosili de fide propria responderet. **A**miabat quippe eum qui petro dicebat. **A**mas me? **P**asce oues meas. **E**t pascebat oues eius: pro quibus sanguinem fundere illum imitans precebat. **C**ustodire puellas precepit: sciens non solum se habere simplicem dominum.

sed etiam uersipellem aduersariū. Ita
q̄ aduersus leonem aperte frenē-
tem in confessione virile pectus
armabat: aduersus insidiantē
lupum in gregem sexum femine-
um muniebat. Ita uere sibi con-
sult: qui deū iudicē cogitat: apud
quem causam geste hui⁹ uite at-
q̄ ab illo sibi muneris iūcti quis-
q̄ dicitur est. Vbi oīs homo rea-
pit sicut testatur apostolus. que
per corpus gessit: siue in bonū si-
ue in malum. Ita sibi cōsult: qui
ex fide uiuens. et satagens ne ab
extremo preoccipetur die: extre-
mū cōputat omnē diem: et sic de-
o placitos mores perducit. usq̄
ad extremū diem. Ita sibi beatus
cyprianus episcopus misericor-
dissimus et martir fidelissimus
cōsulebat: non sicut eū lingua
subdola dyaboli per os possessi a
se impij iudicis monere videba-
tur dicens consule tibi. Cum enī
eius ymobilem mentem uideret
quando ei dixit iusserunt te p̄-
cipēs cerimonuari. responditq̄
ille non fatio: adiecit et ait con-
sule tibi. Ipsa est lingua subdola
dyaboli: et si non hui⁹ qui nesci-
ebat que loqueretur: illius tamen
qui per eū loquebatur. Loqueba-
tur enī proconsul non tam scdm̄
principes hoīes. quorū uissa si-
bimet iūcta iactabat: q̄ scdm̄
dum p̄ncipem potestatis acris
de quo apostolus dicit: qui ope-
ratur in filios diffidencie. Quē
per hui⁹ quoq̄ linguā operari
cyprianus nouerat: quod ipse
non nouerat. Nouerat in qua

96
cyprianus cum a proconsule au-
dieret consule tibi: quod cetero et
sanguis dicebat stolidē: hoc dya-
bolū dicere subdole. Atq̄ iuceba-
tur in vno opere duos: istum o-
culis. illum fide. Nolbat eum is-
te mori: nolbat ille coronari.
Proinde circa istum placidus:
circa illū cautus: hui⁹ aperte
respondebat: illum occulte uin-
cebat. Fac iquit qd̄ tibi preceptū
est. In re tam iusta: nulla est con-
sultio. Dixerat quippe ille: con-
sule tibi. Consultat enī: qui con-
siliū uel ipartit uel querit. Sed
proconsul nō a cypriano consi-
liū accipere uolebat: sed eum po-
tius ut a se acciperet admone-
bat. At ille. in re iquit tā iusta:
nulla est cōsultio. Non adhuc
consulo quia non adhuc dubito.
Abstulit enī michi dubitatio q̄
ipsa iusticia. Iustus autē ut se-
curus moriatur i carne: certus
uiuit i fide. Precesserant cypri-
anū multi martires: quos fla-
granibz exhortacōibus suis.
ad uincendū dyabolū accen-
derat. Et erat utiq̄ iustū: ut i
quos ueridicus loquendo pre-
miserat: paciēdo intrepidus
sequeretur. Ergo in re tam ius-
ta: nulla est consultio. Quid
ad hec dicamus: quid ad hec
exultem⁹. tanta concepaone
gaudiorum: In quid erumpat
cor nostrum et os nostrum: nisi
in ipsam ueneabilē miris uirtūz
uocem: Cum enim galerius
maximus decretum ex libello
recitasset: thaciū cyprianū.

gladio animaduerti placet: res-
pondit ille. Deo gratias. Habe-
tes igitur de re tanta memori-
am presentis loci. festiuitate so-
lemnissimi diei. propositiorem
saluberrimi exempli: oibus me-
dullis nr̄is et nos dicamus:
deo gratias. ¶ **Explicit sermo.**

*Incapitulum libri beati augustini:
de vita xp̄iana.*

So p̄tor et ultim⁹
 insipientiorq; cetis
 et iperitor vniuer-
 sis. te ut sc̄tatis
 et iusticie viā per-
 gas acerbioribus
 audeam tuis amonere: nō mee p-
 prie iusticie fiducia. nō sapie peri-
 tia. nō sciencie gratia: sed sola quā
 cōtēpi sc̄dm̄ deū aīo et mente tue ca-
 ritatis causa cōpellit: que me p̄tor
 et ignarū pariter ad dicēdū ita
 hic hortatur et puocat: ut tū loq-
 nestiam tacē nō possim. Velle itaq;
 et libenter optarem te eorū habere
 noticiā: quorū et sapia affluētor
 est. et faciētia maior. et sciētia vbe-
 rior: et cōsciētia ab oī cōtagione p-
 catorū liberior: qui suis te uerbis
 iuste istruerēt et exemplis. Nos cū
 p̄ter q̄ mēte nostrā ita insipien-
 tie et ignorācie caligo tetrauit ut di-
 uinū aliquid nequat sentire uel di-
 cere: adhuc isup et onus redargu-
 it cōsciētiā p̄toris ut etiā si quid
 lūm̄is possit habere abscondat: et
 ita fit ut p̄ter q̄ qd̄ dicē nō habem⁹
 hoc etiā qd̄ habem⁹ nō fiducia lit-
 p̄ferre cōsciā phibēte possim. Tu
 autē cū peritoribz apparē possis et
 melioribz: rudibz amonitōibz nris
 iteri esto cōtēnta: et caritati da
 ueniā tuā est nō cōsiderare quid
 offerat. nec qd̄ nō habet querit: s;̄
 totū qd̄ habet libentē ipatur. Ad au-
 nō tā muneris specie q̄ aīni res-
 pice uolūtate. Et diligēter adue-
 te qd̄ tibi illa negare poterit: que
 totū dare potuit qd̄ habebat. Op-
 tulisset etiā qd̄ nō habebat si pos-
 set: que totū potuit qd̄ habebat

offerre. Sicut itaq; ille sed parū: qui de-
 tuerētis iterum riuū aqua nō potest
 esse cōtētus: donec ad fontē ubero-
 re puriorēq; pueniat. Nec illū satis
 esurire credo: qui cū abarios panes
 habeat: nitidos expectat et candi-
 dos. Ita dilāssia soror. quā ego cer-
 tus sum esurire nimū et sitire ce-
 lestia: abarios iteri mande panes:
 donec sim lagie cadentes iuenias.
 Exigui et turbulēt riuuli aquam
 pota: quousq; fontis affluētioris
 haurias puriorē. Nec tibi iterim
 panis nri q̄uis rusticus videat cē
 displiceat. Rusticus enī panis in-
 dulciōr cē videt sed fortiōr: et cele-
 rius esuriente stomachū saiat.
 fessūq; corrobōrat: q̄ qui simlagi-
 neus videtur et nitidus. **N**ūc
 igitur dicā sermone prout valeo:
 et qd̄ xpianū agere valeat et quid
 cōueniat prout potuero. Cui rei
 et vnde prius exordū sumā ius-
 tias nō iuenio: q̄ ut p̄mū de xp̄i
 ano ipso vocabulo dispute: et tūc
 quis xpianus nūcupet exponam.
Cxpianū vinctū interpretari:
 sapientū et fidelū nullū ignorat.
 Vinctos vero nō nisi sc̄os viros
 et satis deo dignos sp̄ fuisse mā-
 festū est: nec alios q̄ p̄phetas et sa-
 cerdotes aut reges. Tam magnū
 fuit ipius vinctionis misterium:
 ut i iudaico pplō nō oēs illud sed
 satis pauca de pluribz mererētur
 accipere: et hoc usq; ad aduētum
 dñi nri ihu xp̄i: que deus oleole-
 tice id est sp̄i sc̄o p̄x ceteris cōso-
 ribz suis vnxit. Ex quo tēpore cre-
 detes illi et baptismatis illi sc̄i-
 ficatiōe purgati. nō aliqui sicut

sub lege pius fuerat. sed omnes i
pphetis et sacerdotibus ungitur
et regibus. Cuius unktionis quales
esse debeamus amonem exemplo.
ut quibus tanta sancta est unctio: sit
non minus conuersatio. Ex sacramen
to enim unktionis huius: et christi et christi
anorum omnium id est in christo credentium
vocabulum descendit et nomen. Quod
nomen ille frustra sortitur: qui christum
nunc nunc unctat. Quid enim potest tibi
vbi vocari quod non es. et nomen tibi
vbi surpare alienum. Sed si christianum te
esse delectat: que christi sunt gere: et
merito christianum nomen assume. An
forsitan non esse. sed vocari deside
ras. Hoc satis miserum et fedum est:
te velle vocari quod non sis. Nemo
ita transit ad christum: ut christianus
appellatur et non sit. Qui christianus
dicitur: christum se habere dominum profitetur.
Et vere habet: si ei in omnibus obsequatur
et seruiat. Si quo minus? christi il
le non faulius sed subsannator est:
et irrisor: qui eius se seruum dicit
cui seruire dissulat. Hinc ergo iu
diciu generum seruatur: et pro dei
subsannatione que sine causa deum
appellat: et pro qualitate peccati. Sed
plerosque incredulos et impudentes et
pseudos misericordis dei longa pa
tencia peccare sinit irrepidos:
ut ex hoc peccatorum suorum non arbitrentur
ultorem: quia non vult statim
punire peccantes. Misericors et ignatus
sue salutis improuidi. quod etiam deo
imputat quod eorum differat iteritus:
ignorantes dei prudentia duplici
tatione seruari: ut et humano generi
longa eius pacencia consulat: et ne
ille iudicet impacens si illico voluit

dampnare peccantes. Nam si tanta pacens
non esset iam dudum humani generis
origo defuisset. Nec iustos de peccato
ribus habemus si confestim deus
uellet punire qui peccant. Non nul
los enim scimus et legimus qui antea
aut ignorantie tentate aut causa
pseudie aut adolescentie vilitate de
cepti multipli et vario peccatorum
genere tenebantur obnoxii et per sus
tentatis dei clementiam et pacenciam
postmodum conuersi ab errore ma
iora adhuc opera fecisse iusticie
quam antea peccata commiserant. Deus
enim non donat peccata sed differat nec
pseuerantem peccatore a morte libe
rat sed ut uel sero conuertatur ut
vuiat pacenter expectat. Sic beatus
petrus apostolus ait. Non tardat dominus
promissi sed pacenter expectat uel
agit propter vos nolens aliquos
perire sed omnes ad penitentiam conuertat.
Ille enim te quasi pius benignus
et clemens illico idcirco non parat.
ut tu quanta illius erga salutem tuam
pietas quanta clementia sit recog
noscas qui te peccatore et impiu expect
tare magis vult et saluare conuer
sum quam punire peccatorem. Sic et pro
phetam ipse dominus loquitur et quantum
uelit homini misericordie pietatisque lar
giri prope votis benignitate dep
mit dices. Et iniquus si conuertatur
se ab omnibus iniquitatibus suis quas
fecerit et custodiat mandata
mea et faciat iudiciu et iusticia
in terra et misericordiam vita uiuet
et non morietur: omnia delicta eius non
erunt in memoria. In iusticia quasi
fecit uiuet. Et nunquam uoluntate vo
lo mortem iniusti. dicit adonay

dñs. q̄ ut auertat se a via sua ma-
 la et viuē eū faciā. Et alibi. Iniq-
 tas ip̄i nō nocebit ei i quacūq; die
 auertat se a sua iūquitate. Et i-
 terū. Conuertimū filij cōuertētes:
 et ego saluabo cōtritiōnē vr̄am
 Ecce quō te deus ut a p̄c̄is tuis
 uel sero cōuersus saluus ēē pos-
 sis: et monet et puocat. Ecce q̄
 luter iā morti obnoxū ut uiuat
 hortatur: q̄ leniter. q̄ clemēter
 iuuat ut etiā p̄c̄oribz. p̄s nō
 neget pietatē: et adhuc filios
 appellat qui patrē deū peccādo
 pdiderūt: sicut et ip̄e se pdidisse
 p̄c̄ores filios i alio loco. cū voce
 flebili et miserabili quadā lamē-
 tatiōe testatur dices. Inne filijs
 factus sum: pdidi ppl̄m meum
 p̄pter p̄c̄ā eoz. Ex hoc ergo cog-
 nosce qualiter te deus diligit:
 quē mawlt uiuere q̄ p̄ire et tu
 eū contēpnis et despicias qui ma-
 gis q̄ tu te diligit qui te mori tu-
 pientē wlt uiuere. Nolo iquit do-
 min⁹ mortē p̄c̄oris: sed ut con-
 uertat et uiuat. Tu ergo mori
 uoluisti peccādo ille te viuē wlt
 cōuertendo. O stulte et irreue-
 rens et i grate: qui nec i hoc deo
 qui tibi wlt misereri cōsentis: q̄
 te magis wlt sua pietate salua-
 re q̄ tuo perire p̄c̄o. Nemo sibi
 ideo blādiat: nemo stulta et va-
 na suspiciōe decipiat. Nemo id-
 circo securus deliquat et liber:
 quia sup p̄c̄ores confesti dei ira
 iudiciūq; nō uenit: ut ex hoc ip̄u-
 ne opinet se peccasse q̄ nō dico
 perimat. Sed hoc magis differre
 deū q̄ dissimulare cognoscat.

et irā dei p̄c̄oribz q̄uis serā subi-
 to et repente uenturū sicut sc̄ptū
 est. Ne dixeris peccavi: et quid ac-
 tidit michi triste? Et enī altissi-
 mus redditor paciēs. Ne tardes
 cōuerti ad dñm: neq; differas de
 die i die. subito enī ueniet ira ei.
 Qd̄ in plerisq; ipletur quibz obni-
 mia p̄c̄ā et in p̄senti dei ira super-
 uenit: et i futuro seruatur. Sed h̄
 nemo itelligit nemo cognoscat:
 nec quisq; aduersa sustinēs malis
 suis estimat irrogari: sed qd̄ p̄u-
 lerit cōsuetudis potius putat ēē
 q̄ crūnis. Et idcirco deus i p̄senti
 nō uidet punire peccātes: quia
 cū punit nō cognoscat. Multa sūt
 enī quos nemo itelligit: qui ob
 multitudine p̄c̄oz: iam ante iu-
 dicij diem i p̄senti etiā iudicatur.
 Aut dicat michi quis. si quē sacri-
 legū sanguinariū rapacē falsari-
 um homicidā furē fraudulentū
 adulterū ceterozq; trimumū re-
 um uel i p̄nti tēpore potuerit ui-
 dere longeuū. Nos enī plurimo-
 rū habem⁹ exempla per que pro-
 bare sufficim⁹ sceleratos et ipios
 p̄c̄orū suoz sine cōpleto et hoc
 tēpore iā iudicari: et p̄nc̄ eis vi-
 tam negari nō min⁹ q̄ futurā.
 Sed hoc ille itelligere facili⁹ p̄t:
 qui per diuersa tempora diuisorū
 iudiciū ip̄ie scelerateq; uersanā
 expectāt iteritū. Quorū quo po-
 testas sublimior est. eo ad peccan-
 dū maior audacia: que totū sibi
 licere credit qd̄ potest. Et dū alte-
 rius iudiciū nō timet qui alios
 iudicat ita ad cadendū p̄cipites
 sūt: ita fit ut qui hōis nō timet

in delinquendo iudicium deum sentiant
iudicem et ultorem. Ex quibus alii qui in
fontem animarum sanguinem frequenter effu-
derunt. ita iram dei iudiciumque sensere:
ut ipsi postmodum sanguinem fundere cogere-
retur suum. qui fundebatur libere alicui.
Alii vero qui filia commiserunt sic
dei indignatione prostrati sunt: ut de-
pulti iacerent et escam feris et celi vo-
lucris fierent. Alii autem qui innumera-
bilium hominum multitudinem iniuste pun-
ierunt. nebram periculatam de cona-
si. ut non minor fuit commissa nebro-
rum quos iterum fecerunt numero punito-
rum: et quorum iudicio maritus ius-
te pemptus. multe effecte vidue.
multi orphani patribus oculis delicti
quibus propter orbitatem mendicantiam in-
ferrebat et viduitas. Nam addebat
impietati et crudelitati quod deerat:
ut eorum quos fecissent occidi spoli-
arent et liberos. Nunc vero ipsorum con-
iuges vidue. et filii orphani: ali-
enis cotidie egere panibus. Nonne vi-
detur tibi istud testimonium esse comple-
tum in ipsis comminationis dei et dicens
viduam et orphanos non uocabitis:
Quia si uocaberitis eos et uocaberitis
tes clamauerunt ad me. exaudiam
uocaberitis eorum et irascat animo.
et perunam uos gladio. et erunt con-
iuges uere vidue et filii ueri orphani.
O indignum facinus. o sceleratissi-
mum facinus. o nimia et non ferenda
crudelitas. Duo scissura et a-
trouassia uno perpetrata in tempore. Homi-
cidium fit ut rapina succedat: occi-
duntur mariti occiduntur et patres
quo facilius vidue spoliarentur et or-
phani: et iam quisquam in alterius morte
congaudet. quasi non sit et ipse quisquam

moriturus. Merito ergo deus huius-
modi crudelitatum et impietatum com-
mouet. Merito iudicium in quibusdam
etiam ante tempus ostendit: merito in
liberis uita nec futura nec presens commo-
ditur. Quorum nos nec sceleratorum nec
impium in presenti etiam dei iudicium euadere
posse estimemus. amonemur exemplo.
Sed hoc magis sentit conuenit nobis.
tam diu unumquemque dei patientia susten-
tari quod diu non diu peccatorum suorum et in-
iustitiarum sine repleuerit: quo consummato
eum illico pati. nec illi ullam ueniam iam
reseruari. Esse autem certum peccatorum mo-
dum atque mensuram. dei ipsius testimo-
nio comprobatur. Et quod unusquisque celeri-
us uel tardius prout peccatorum suorum
modum compleuerit iudicetur: euidenter
sine demonstrat: quoniam de sodomorum
et gomorreorum iterum ad incendium.
qui sua iam peccata repleuerunt ad abra-
ham loquitur deus dicens. Clamor so-
domorum et gomorreorum repletus est
et peccata eorum magna vehementer re-
pleta sunt. De amorreis uero quid
dicit qui sua non diu peccata finierat:
quos post multos annos quod supra
dixit ciuitates cremate sunt constat
esse deletos. non diu repleta sunt peccata
amorreorum usque adhuc. Quo exem-
plo manifestissime instruuntur et docentur
singulos secundum peccatorum suorum
plenitudinem consumari: et tam diu
ut conuertantur sustineri: quod diu tu-
multum eorum non habuerit peccatorum.
Nemo inquam se fallat nemo se decipi-
at. Malos deus non amat. peccatores
non amat. iniustos non amat. rapa-
ces crudeles et impios: sed amat ius-
tos bonos. pios. humiles innocentes.
et mites. sicut scriptum est quoniam non

deus volens iniquitatem tuas. **N**on ha-
 bitabit iuxta te malignus neque
 manebunt iusti ante oculos tuos.
Odisti autem dauid omnes operantes iniqui-
 tatem pedes omnes qui loquuntur mendacium
 Virum sanguinum et dolosum abhominabi-
 lit dñs. **S**ed diceret aliquis. quid est
 quod videmus bonos perire cum malis?
Illi non pereunt sed evadunt qui de ma-
 lorum consortio et persecutoribus liberantur:
 et ad requiem transferuntur. **I**lli et
 plane moriuntur et pereunt. quos de
 hoc ~~de~~ mundo recedentes: maio-
 ris adhuc iudicii supplicium expectat
 et pena. **V**ocatur enim ante tem-
 pus boni ne diutius vexentur nox-
 iis: mali vero et ipsi tolluntur ne bo-
 nos diutius persequantur. **I**usti de pres-
 suris tribulationibus et angustiis vo-
 cantur ad requiem: ipsi vero de luxu-
 riosis operibus de deliciis capiuntur ad
 penam. **I**lli vero vadunt ut iudicentur:
 isti ut iudicentur. **I**lli ut vindicentur:
 isti ut in eis vindicta celebretur: sicut
 scriptum est. **I**ustus autem si morte pro-
 occupatus fuerit in refrigerio erit.
Et iterum. **V**ivens iterum peccatores infla-
 tus est. **E**t iterum. **P**lacita erat deo
 anima eius: et ideo propeperavit de medio
 iniquitatis eripere eam. **E**t iterum. cum
 ipsi eunt ad mortem illi autem sunt
 in pace. **V**ides ergo hanc solutionem
 corporis iustis et dei electis requi-
 em esse non penam: ut cum dissolvuntur
 liberari eos potius quam perire. **E**t
 idcirco ipsam solutionem qui fide-
 les sunt non timet nec veretur: sed
 venire magis desiderat et exoptat:
 per quam requiem intelligunt exhiberi
 non penam. **I**niqui vero et ipsi et suo-
 rum scelerum consociam merito natura-

li. **P**rovidentia aptum est autem: per quam se non
 nesciunt iudicari. **Q**uapropter hac ra-
 tione reddita et accepta non oportet nos
 omnino peccare. **P**roferam autem non ignorem?
 peccatoribus iudicium et in presenti esse: et
 in futuro servari. **N**ec in hoc nobis
 quod nomine tamen christiani dicamur: blandiamur.
Sed propter hoc iudicandos nos creda-
 mus si nomen nobis frustra vendi-
 temus alienum. **A**ut si aliquis tam inca-
 dilus est tam infelix tam pertinax tam
 obstinatus tam audax. ut quod quicquid
 ventura est dei iudicis iram indignationem
 neque non metuat: vel humanam con-
 suetudinem erubescat: et id videat
 quam brutus quam insipiens ille quam stultus ab
 ipse etiam gentibus iudicetur: aut tanta
 est vanitas tantaque demencia ut sibi
 adipiscatur alienum nomen. **Q**uis
 enim tam vanus et miser est qui ad-
 vocatum se cum litteras nesciat aude-
 at profiteri? **Q**uis tam insanus et ex-
 toris ut se profiteatur militem. qui nesciat
 arma gestare? **N**emo est quodcumque
 quod nomen sine causa sortitur. **S**utor
 ut dicat: nomen est ut calceamenta con-
 ficiat. **V**t vocet quis faber aut ar-
 tifex: artis pericia faciat. **V**t nego-
 tias nomen appetitur quis. cavius quod
 vilis emerat distrahit. **H**uiusmodi
 enim exemplis agnoscimus nullum si-
 ne actu nomen. sed esse nomen ab ac-
 tu. **T**u ergo quomodo christiani diceris?
 in quo christiani actus non apparet?
Christianus in iusticie. bonitatis. in-
 tegrilitatis pacencie castitatis pru-
 dentie. humilitatis. humanitatis in-
 nocencie pietatis est nomen. **E**t tu il-
 lud tibi quomodo defendis et veditas
 tibi? cui de tam plurimis re-
 bus pauca subsistunt? **E**xistat

Xristianus ille est qui xpm in omnibus imitat et sequitur. qui sanctus innocens incontaminatus intactus. cuius in peccatis malicia non habet locum. cuius in pectore sola pietas consistit et bonitas qui neminem nouit nocere et ledere. sed omnibus opere ferre christianus ille est. qui non nomine tantum sed opere est. christianus est ille qui exemplo christi nec inimicos nouit odire. sed magis aduersariis sibi benefacere. et pro persecutoribus suis et hostibus exorat. Nam aliquem ledere qui aut nocere paratus est ille meretur se esse christianum. christianus est qui potest uoce iusti dicere. neminem hominum nocere. iuste uixit cum omnibus. Sed ne me ex sensu proprio loqui quis arbitretur. aut credat. aut putet se facile debere contempnere que sua potius uoluntate quam legis auctoritate loquatur. iam nunc legis ipsius cuius testimonium nobis uite aditus aperietur. tam ueteris quam noue testamenti exempla proferre. et ostendere quod deus ab initio statum mundi humano generi obseruare precepit. in quos pro placatus fuerit. uel offensus. lego etiam post adam qui a deo primus formatus est. de cuius causa nunc dicendum non est in exordio mundi caym et abel fratres fuisse generatos. e quibus unus deo placuit eo quod iustus esset et innocens. Alter uero quia iniustus et nocens. deo placere non potuit. Deinde iterum ueniens tempore enoch satis iustum scriptura designat. cui tantum iusticia contulit. ut nec presentem mortem sciret. sed ad immortalitatem de medio omnium mortalium singulariter raperet. Cuius monstratur exemplo unum deo ius-

tum plurimum peccatoribus cariore. Nec quoque et ille iustus. cui iusticie meritum quid presterit nouimus. ut ipsi cum suis tantum uita daret. toto mundo dampnato. Abrahamam quid pro fidei merita iusticie contemtus sit scriptura testatur. ut in illo tempore solus amicus dei esset in terris que fuerat iustus inuentus solus. sed uero ut pereuntibus tantis de sodomitanorum liberaret incendio. quod aliud quam iusticie meritum fuit. Cuius gratum est nos ire per singulos et omnium merita recensere. Populum iudaicum quem ad se deus primus de semine abrahe pro ceteris gentibus pertinere optauit. quod erudierit. quid enim ut sibi placeret facere. quid obseruare preceperit scire nos primo contemnit in loco. quem derelicta regione in qua semper habitare delectauerat. patriaque desertam. in alienam. per uiam hoc est in egyptum migrare fecerat non sine causa. Sed hanc puto fuisse rationem quia deus populum suum quem elegerat. misericordie pietatis. iusticie ceterisque bonis operibus cupiens erudire. uoluit eum in externa patria pro tempore peregrinum esse et captiuum. ut captiuitatis et peregrinationis miseriam disceret et laborum. quo facilius postmodum misereri peregrinantibus et laborantibus nosset. cum ipse ante peregrinationis miseriam didicisset. Nemo enim tam libenter peregrino et aduene miseretur nisi qui peregrinationis exitus nouit. Nemo hospitem sub tecto suo introducit. hospicio. nisi qui

ante idiguerit alieno. Nemo ita
esuriente cibatur. nemo siacientem
potat nisi qui sita esurientem per-
pessus est. Nemo tã facile nudũ
operit suis uestimētis. q̄ qui nu-
ditatis et frigoris nouit iuriam.
Nemo sic misero et tribulato suc-
currit. q̄ qui tribulacōnũ et mi-
seriarũ casus exptus est et laborũ
Merito ergo deus misericordie et pieta-
tis magister qui legē postmodũ
erat editurus. postq̄ p̄lo suo mi-
sericordie et pietatis oĩm bonorũ
operũ p̄cepta traditurus. voluit
eũ prius om̄es passiones p̄ssuras
et tribulacōes et angustias i ter-
ra p̄peti aliena: quo facili⁹ pos-
sit talia paciẽti misereri. et su-
is obtemperare m̄adatis. Ut putes
eũ bonũ fuisse agricolã qui p̄us
q̄ semē mittit diu terrã aratris et
vistris domat. ne qd̄ illi traditur⁹
est semen pereat. Ita et deus pplm̄
suũ diu ante macerat. q̄ ei saluta-
riũ m̄adatorũ semen ip̄ciat. Deĩ
q̄ ut ob hac causã hec eũ p̄tulisse
euidẽtus clareat ip̄i dñi itucam̄
m̄adata dicitis. Adueniã nõ vexa-
bitis nec tribulabitis. cũ fuistis
et vos aduene i terra egypti. Et ite-
rũ legim⁹. Deus magnus qui nõ
accipit p̄sonã n̄ munera faciens
iudiciũ. p̄selitis et orphano et vi-
due dās panẽ et uestimētũ. Dili-
gite p̄selitũ quia ipsi fuistis i ter-
ra egypti. Et alibi dicit. Si aut̄ mes-
sus fueris messẽm i agro et obliuis-
teris manũã nõ reuertaris accipe
illã. p̄selito et orphano et vidue
erit. ut benedicat te dñs i operibz
manuũ tuarũ. et memoz eris q̄ã

100
faulus eras i terra egypti. Ideo p̄ci-
pio tibi uerbũ hoc. Unde facile vide-
tur atq; diuofat̄ eũ pplm̄ ob hanc
causã auctis afflictũ fuisse miseri-
is ut misereri alteri suo doceret̄ ex-
emplo. sicut sc̄ptũ est. Docuisti eũ
pplm̄ tuũ p̄ talia opera qm̄ oportet
iustos eẽ et hũanos. Qualẽ pplm̄
suũ uelut eẽ late ut arbitror patet
et qbz posset opibz promeri pluri-
mus pbat̄ exemplis. Sed ne ad ma-
nifestandã ei⁹ uoluntatẽ p̄uũ vide-
atur esse qd̄ dixim⁹. legis et p̄pheta-
rarũ exempla iugam⁹ et qd̄ deo
placeat. semp̄q; placuerit et quid
crebrũ fieri et obseruari p̄cepit
tã veteris q̄ noue legis testimo-
tio probem⁹. Diliges dominũ deũ
tuũ ex toto corde tuo et ex tota aĩa
tua et ex totis uiribz tuis et proxi-
mũ tuũ sicut teip̄m. legis et p̄pheta-
rũ p̄cipiũ mandatuũ eẽ. dñi et sal-
uatoris nr̄i testimoio t̄probatur
dicitis. In hys duobz m̄adatis vni-
uersa lex pender et p̄phete. Qui re-
scindi nõ potest nec mutari i duo-
bus m̄adatis istis. om̄e tã legis q̄
p̄phetarũ cõstare p̄ceptũ et illũ le-
gẽ iplẽsse. qui hec potuerit iplere.
Nihil eĩ a reali. i veteri lege requi-
rit̄. q̄ ut deũ et proximũ diligas. Et u-
ille. legis cõsumator et factor est.
qui nec i deũ nec i proximũ peccat.
Sed qd̄ deũ qd̄ proximũ sit diligere
p̄terire nũme ac dissimulare cõ-
uenit. Deũ diligit qui suis i oĩbz
m̄adatis obtemperat. Deũ diligit
qui leges eius et p̄cepta custodit.
deũ diligit qui se ut ille sc̄us est. et
ipse se sanctificat: sicut sc̄ptũ est.
Sancti estote qm̄ et ego sanctus sũ

Dñs deus vester. Deū diligit. qui et
illud pphete dicens implet eloquiū.
Qui diligitis dñm odite malū. Deū
diligit: qui nō nisi q̄ a celestia co-
gitat et dina. Deus cū nō nisi sanc-
tatis et iusticie et pietatis ama-
tor est. Et ille deū diligit. qui nō a-
liud q̄ qd deus amare videt opat.
Quid sit enī deū dilige: dñi saluatoris
doctrina determinat dicens. Qui
audit uerba mea et facit ea. hic est
qui diligit me. Si ergo ille deū diligit
qui qdāq deus p̄cepit facit: qui nō
facit: ille nō diligit. **O**is vero qui
nō diligit odit: vnde clācū atq; ma-
nifestū est ab eis deū odiri qui sua
mandata nō seruāt. de quib; pro-
pheta dixisse puto. Nōne qui ode-
rūt te dñe oderā et sup inimicos tu-
os tabescebā? **P**fecto odio oderam
illos et iūnia facti sūt michi. **O**dit
ppheta iustus p̄cores et adulteros
et iustos. et dei mādata spernentes:
sicut ip̄c ppheta dicit. **V**idi p̄uariā-
tes et tabescebā. **E**t iterū. **I**niquos
odio habui: et legē tuā dilexi. **V**ide
ergo q̄ iusti q̄ integri esse debeam?
et sancti. quib; p̄terq̄ male cōuer-
sari nō licet: sed nec male cōuer-
santes agnosce. **H**oc etiā hīs apl̄s
euidēter ostendit: quia nec panes
cū p̄corib; frangi p̄cepit dicens.
Si q̄s frater cognouit uī iter vos.
et est fornicator aut auarus aut
ydolus seruicns aut maledicus
aut ebriosus aut rapax: cū huius-
modi nec cibū sumē quidē. **S**anctū
esse pplm suū deus voluit: et ab
oī contagioe iusticie et iūgtatis
alicuī. **T**alē eē cū voluit tā iustū
tam purū tā imaculatū tā sim-

pliat ut nichil ī cogētes qd vedar-
gueret iueniret sed qd admiraretur
et diceret. **B**eata gens cui? **E** dñs de-
us eius plūs quē elegit ī heredita-
tē sibi. **T**ales cōuenit eē dei culto-
res et seruos māfectos graues
prudentes et pios irreprensibi-
les et imaculatos ut quisq; videt
eos stupeat et admiret et dicat.
Hī hoīes sūt dñi quoz talis ē con-
uersatio. **I**ta homo dei se exhibere
debet et agere ut nemo sit qui eū
videre nō uelit qui nō audire de-
sideret. nemo eū cū uiderit dei filiū
nō esse credat. ut vero ī eo illud p-
phetiā impleat: fauces eius dulce-
dinis et totū desiderū. **N**ā et si se
talē exhibeat xpianus si se talem
exhibeat dei seruus ut qui demoni-
is ydolisq; deseruiūt cōseruendo
fiat equalis. **I**mpiet deus per eū
blasphemari et dici. **O**xpianū o-
dei seruū cui? tā neq; cōuersatio ē
cui? tam mali actus tā turpia opa
cui? vita tā ipia tā scelestā tā lux-
uriosa tā sordida et erit illius pro-
phetie reus. **N**omē enī dei p vos
blasphemat iter gētes. **S**ed ve il-
lus per quos fuerit blasphematū
Deus etiā a nobis nichil magnis
desiderat et requirit q̄ ut p actus
nr̄os nomē suū magnificet ab
oībus sicut scriptū est. **S**acrificiū
laudis honorificabit me hoc est
sacrificiū qd deus per oēs hostias
querit et diligit ut p iusticie nec
opa nomē suū ubiq; laudet et
deus verus esse seruoꝝ suoꝝ actu
et opere cōprobet. **I**lli vero deum
diligit qui nō aliud q̄ vnde nomē
dñi glorificet exerceat. **Q**uō de?

diligi debeat ut potuim? breuiter
 dicim? nunc vero qd sit proximu taq
 seipm dilige ut possim? explicem?
 qd ipius cause exposico alio loto
 breuiter differat? cu dicit. **Qd tibi fie**
ri no vis alij ne feceris. Dns quoq
 et saluator iquit. **Oia qcuq; uolais**
 ut faciat vobis hoies ita et vos fac
 te illis silitet. **Nemo est eni qui sibi**
 malu optet ab aliquo fieri. **Ille ex**
 go proximu suu taq seipm diligit q
 no mali aliquid facit qd nec sibi
 uolte fieri. **Sed si quid boni put ipse**
 ab oibus recipere optat et cosequi libe
 ter ipartat quia no solu a xpiano q
 ritur ut malo careat sed ut exerce
 teat bonu. **Qui ena si nichil mali**
 fecerit nec boni tm aliquid ad etne
 vite pmia no admittit? sed qd he
 ne ignibz maapac? sicut i ewagelio
 dnm dixisse legim? de hys qui mali
 fuerunt nichil nec boni tm aliqd opera
 tur. **Discedite a me maleda i igne e**
 ternu que parauit pater meus dya
 bolo et angelis eius. **Flurim et no**
 dedistis michi maducare. **situi et no**
 dedistis michi bibere. **hospes fui et no**
 suscepistis me. **nudus et no uelutis**
 me i firmus et no uisitastis me i car
 tere et no uenistis ad me. **No quia**
 malu no egerunt. **sed quia bonu no**
 fecerunt codepnatur. **Ex hoc ei qsq;**
 prudens et sapiens recognoscat qua
 spem illi habere pnt qui versant? in
 malis quando ead illis vita negat?
 qui mali nichil fecerunt. nisi quano
 gesserunt aliquid boni. **Neq; ei deus**
 hoc tm querit a nobis ut mali no
 simus. **sed ut efficiam? boni. Ex ma**
 lis eni opibz uocatur mali ideo co
 trario ex bonis opibz appellatur

boni. **Duo sunt qbz boni seruire videt?**
 et mali. **Bonus deus cui omes bene**
 conuersantes deseruiunt. **Diabolus**
 aute malus cui? quisq; qui malu
 operat? faulus est. **Non eni a no**
 bis hoc solu posatu? ut no uiue
 do male serui dyaboli ce desinam?
 sed uiuendo bene deo seruire uide
 amur. **Na quisq; nec malu uide**
 tur operari nec bonu cui? seruius
 esse uideat? ignoro. **Et quo a deo**
 vita poterit sperare ppetua qua
 beneficiendo no meruit? **Nemo**
 se iij sensu pprio decipiat et illu
 dat. **nemo se uana estimaco se**
 ducat. **Quisq; bonus no fuerit**
 vita no habebit. **Quisquis iusti**
 tie et misericordie opera no fecerit no
 potest regnare cu xpo. **Quisquis**
 no fuerit huianus pius hospita
 lis benignus demens gelienne
 no euadet icendiu. **Deus malos**
 no amat no diligit pctores. **Qs**
quis malu fecerit iunictus e dei
Quisq; sine dolo no fuerit. par
te no potest habere cu xpo. Nichil
 eni amplius e xpiano querendu
 nichil desiderandu magis nichil
 q; totis uiribz euitadu. q; ut ma
 licia suo excludat ex corde q; ut ne
 quicia iura pectoris sui cofa caa
 no admittat. q; ut bonitate tene
 at iusticia seruet. puritate men
 tis custodiat. **Esto inoces si uis**
 cu deo uiuere. **Esto simplex si uis**
 cu deo regnare. **Quid tibi prodest**
 malicia que i morte trahit? **quid**
 nequitia que prohibet regnare cu
 xpo. que se habente exterminat?
 Sicut scriptu est. **Na eni neq; disp**
 det qui se habet. **Si uis uiue audi**

pheta qui loquitur. Si regnum christi diligis audi quomodo illud mereris adipisci. Quis est homo iquit qui vult vitam et cupit videre dies bonos? Cohibe linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum. Diuertere a malo et fac bonum iquire pacem et persequere eam. In quibus modis homines deus honorat et diligit. qui malum nesciunt. qui metiri non norunt? quorum labia dolum non loquuntur? in quibus non nisi bonitas et puritas esse videtur? Innocentia est que nos commendat deo. Simplicitas est que regnare facit cum christo. Quomodo autem deus non nisi innocentes diligit. et sibi velit esse conuictos testimonis plurimus declarat. sicut in psalmo scriptum est. Innocentes et recti adhererunt michi. Et alibi dicit. Custodi innocentiam et vide equitatem: quoniam sunt reliquie homini pacifico. Quomodo innocentia homini prestat et conferat etiam si sero seruetur? propheta dauid testimonio comprobatur. Qui cum grauer ante peccasset. et postea se iudicari non timuit. ex quo innocentiam nosse cepit sicut ipse dixit. Iudica me de quoniam ego innocentiam meam ingressus sum. Sciebat ergo sibi iam non metuedum iudicium esse: quia innocentiam et sero cognouerat. Et in alio loco. Me autem propter innocentiam suscepisti. Suscepit postmodum propter inuicentiam illum deus quem propter malitiam ante repulerat. Innocentes non confundi coram deo posse manifestum est cum dicitur. Quomodo tempore innocentes custodiunt iustitiam non confundentur. Nichil est deo dignius nichil durius esse potest quam ut innocentia

tota obseruatione teneatur. Licet quis in alijs operibus deuotus appareat si illam non habuerit sibi frustra blanditur. Sed illam uidebis etiam sub ueteri lege de gentibus quoniam adhuc lucebat illis inimicum odire et obseruare preceptum est. quod te nunc agere conuenit christiane qui inimicum tuum iuberis amare. Quomodo enim innocens non eris uel tu poteris esse malus. qui inimicum peraperis esse bonus. Sed tu forsitan proximum odis cui nec extraneum odisse conceditur? et fratrem persequeris cui percipitur amare inimicum. Et christiana nunc te esse credis qui nec noui nec ueteris testamenti precepta custodis. Sed ne sine causa te christiana nunc estimet et de solo tibi nomine blandiaris. Quomodo tibi te esse oporteat. audi apostolum dicentem. Qui furabatur iam non fure tuum magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est. ut habeat unde tribuat necessitati paucienti. Omnis sermo malus de ore tuo non procedat sed si quis bonum ad edificationem fidei ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in die redemptionis. omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia auferatur a uobis cum omni malicia. Estote autem benigni inuicem misericordes donantes nobis. Estote autem imitatores dei sicut filii hominum et ambulare in dilectione sicut et christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odore suauitatis. Impudicia autem et omnis inuidia ac auaritia nec nominentur in uos aut turpitudine aut turpiloquium

aut scurrilitas que ad re non pertinet
 sed magis gratiarum actio. Hoc autem
 fatore quod omnis impudicus aut im-
 dus aut auarus quod est ydolorum
 seruitus non erit heres in regno christi
 et dei. Ille se merito christianum iudi-
 cat qui hec precepta custodit. qui sanctus
 humilis pudicus et iustus est qui in
 misericordie et iusticie operibus conuer-
 satus. Nam tu illum christianum putas
 quo nullus christianitatis actus est.
 in quo nulla conuersatio iusticie est
 sed nequicie impietatis et sceleris.
 illum christianum putas qui opprimit
 miserum. qui pauperem grauatur. aut
 res alienas concupiscit. qui se ut di-
 uitie faciat plures efficit indigentes.
 qui lucris gaudet iniustis. qui de a-
 lienis laboribus cibum capit. qui mi-
 serorum ditatur iterum. cuius os as-
 idue violatur in mendacio. cuius labia
 non nisi indigna et obscura et scelerata.
 loquuntur et turpia. Cui cum iubeatur
 distribuere sua inuadit aliena. Et talis
 ad ecclesiam audacter accedit et temere
 et inopportune expandit impias manus
 illicito raptu et innocenti treuore vi-
 olatas. Et ore illo polluto atque sa-
 crilego quo fuerat paulo ante aut
 falsa locutus aut turpia preces ad
 deum quasi sibi nichil conscius mali
 fundit. Quid agis imprudens et mi-
 ser. Quid te maiore precum onere
 grauas. Quid deo preter conceptum
 iurias irrogas. Quid ad puocan-
 dum scelerius eius uerba in testimonium
 penite tue sceleratis ad deum porrigis
 manus. ad quas ille non respiciat quod
 non nisi sanctas et immaculatas sibi ma-
 nus iussit offerri. Quid ore illo de-
 um rogas quo paulo ante locutus

es malum. Cuius quous multiplicet
 preces ab hominatur sicut scriptum est.
 Cum extenderitis manus uias auer-
 tam faciem meam a uobis et si multa
 multiplicaueritis preces non exaudiam. ma-
 nus autem uere sanguine sunt plene. la-
 uamini mundi estote. auferite nequam
 ab animis uestris. Bene ille igitur
 conscius esse debet et certus et sic
 innocencie fidus. qui ad deum manus
 extendit et porrigit. cum apostolus di-
 cit. Volo autem uiros orare in omni loco.
 leuantes manus sanctas. Ille enim merito
 ad deum extollit manus. ille preces
 bone conscientie fundit. qui potest dicere.
 Tu nosti domine que sunt innocentes que pu-
 dice sunt ab omni fraude et iniuria et ra-
 pina quas ad te expando manus.
 que immaculata labia et ab omni menda-
 cio libera. que tibi ut michi misericors
 preces fundo. Talis enim cito meretur
 audiri et antequam penitus preces fini-
 at. potest impetrare quod postulat. Sao enim
 esse quos ita nequicie et auaricie
 profunda caligo tetauit. ut cum illis
 prospere cesserit quod aut pauperem
 potentiam uicerit. aut infirmum uirtute
 superauerit. aut innocente testimo-
 nis falsis obruerit. aut furtum fece-
 rit aut rapinam. deo gratias agant.
 quo opitulante se petrasse credant.
 et tamen liquum deum iudicent. ut putent
 cum scelerum suorum fuisse peccatorem. Sicut
 et miseri usque adeo suis iniquitatibus
 obcecati ut non intelligant deo non pos-
 se placere quod prohibet. et quasi unum
 crimine satis non sit. nisi adhuc ma-
 le sentiendo de deo adiciat et aliud.
 Alii uero qui in hoc se iustificari ex-
 istimant. quod de substantia pauperum
 exigua elemosina faciunt. et de ea

quā a plurimis abstulerūt. vni cui
dā nūmū largiūtur. Cibāt vnus
vnde plures esuriūt: et de multoz
spolijs vix pauci tegūt. Nō talem
elemosinā deus q̄rit: nec vlt̄ p̄cta
tē vni. de alteri? crudelitate p̄stari.
Melius est enī te nō facē elemosi
nā q̄ ut vnde pauca paucis facias.
plurimos denudare: et ut vñū ves
tias. plurimos spoliare vestitos.
Illā elemosinā deus cōprobat que
de iustis laboribz m̄strat: sicut sp̄
tū ē. Honora deū de tuis laboribz
iustis deliba ei de tue iusticie fruc
tibz. Nā illā abhōinat: elemosinam
et reprobat que de lacrimis p̄stari
alienis. Quid ei prodest si te bene
dicat vnus. vnde plures maledi
cūt? Vel quid cōfert tibi illa elem
osina que de substācia p̄stari alteri
us? Reuera timendū nō ē q̄ deus
nō habeat vnde paupes suos pas
cat nisi tu aliena diripias. Alios
autē noui quos ita insipientie et i
prudētie tenebrosa ignorācia fallit
et decipit. ut fidē quā se habē simu
lant sine iusticie operibz apud deū
sibi censcat p̄futurā: et hoc erroris
genē sine metu criminā nephāda
cōmittūt: dū credūt deū nō crimi
nū sed p̄fidie tm̄ ultorē. Et huiusmo
di nō solū seipfos perisse cōtēnēt
sed et alios i quibz nullū dīne sa
encie lumē cū suis nitūtur laque
is implicare. Et impletur i illis salua
toris nūi sentēcia dicētis. Cecus si
ceco ducantū prestet ambo i foucā
cadūt. Nā si nullū crimē sed sola
p̄fidia cōdepnat: ergo seturi pecca
m? et liberi et sine causa dedit de
us mādāta iusticie si sola fides si

ne iusticie opibz prodest. Vñ hic tā
ipius tam scelestus tā p̄fidus ig
norācie error obrepserit scire non
possum? nisi forte ex illis qui h̄
exemplo i lege veteri pplm̄ seduce
bāt et secū simul eterne morti et p̄
petuo tradebāt iteritū de quibz
scriptū est. Nolite audire sermones
p̄phetarū qui p̄phetāt vobis. qm̄ va
ni sūt ipi et visiones a corde suo lo
quūt et nō ab ore dñi. Dicūt h̄ms
qui repulerūt uerbū dñi pacē erit
vobis et oibz qui vadūt i volup
tatibz suis. Om̄es qui vadūt i erro
re cordis sui dicūt nō veniēt super
te mala. Multa quidē nobis p̄mo
totius legis testimonia aderāt q̄bz
tā p̄niciosū destruē errorē ac sepe
re poteram? Sed ne legētē diuicias
fatigem? sufficiāt pauca de pluri
mis. Respondeat ille michi cui q̄
lus est sensus. Adā a deo factus ē h̄o
p̄mus. statū i p̄ncipio mūdi p̄fidie
an p̄ca causa dāpnatus ē? In quo
nichil fuisse i credulitatis iuenio.
p̄ter solā iobedienciā tuā? causa ille
dāpnatus est et oēs suo dāpnantē
exemplo. Chayn quoqz nō p̄fidie
causa sed quia fratē iteremerat.
cōdepnat? ē. Quid plura? Vniuer
sus mūdus hic ut diluuiū iteriret.
nō p̄fidie causa lego fuisse sed crimi
nū. Sodoma et gomorra ut repētine
cremarēt? i incendio nullā causā i credul
tis iuenio nisi p̄corū et scelerū. qd̄
scriptura euidenter demōstrat et dicit.
Om̄es sodomite mali et p̄tores erūt
i consp̄ciū dei valde. p̄lus ille iuda
cus ut tā frequēter iterire videtur
et corripī nōne p̄corū causa p̄stabat?
Sed diceret aliquis veteris legis tel

tamen tu tunc non accipio nisi michi
 et noui testamenti exempla ptule-
 ris. Accipe saphuram et ananiam
 quos apostolica sententia non perfidicri-
 mine sed furti et mendacii causa
 dampnauit. Forsitan dicendum est
 quid enim apostolus dicit arbitrium
 enim iustificari hominem per fidem
 sine operibus legis ipsum qui hoc dicit
 lego hominem absentem etiam eodem tempore
 nasse quia uxorem patris acceperat.
 Intellegenda est scriptura que scientibus
 conuenire videtur non omnibus et non nisi
 solis a quibus nunc intelligit disce-
 pare. Iustificari itaque apostolus hominem per
 fidem sine operibus legis dicit sed non sine
 illis operibus de quibus audio alterum a
 postolum dicentem fides sine operibus
 mortua est. Paulus enim apostolus de
 operibus legis locutus est hoc est de cir-
 cuncisione carnali et neominia et
 sabbato et huiusmodi ceteris que huius
 fieri preceperat ante et iam christi tempore
 non erant necessaria. Te vero de opere-
 ribus iusticie alloquitur quam qui non
 fecerit mortuus est quous se simu-
 let esse fidelis. Sed diceret aliquis illud
 apostoli dicitis. Corde creditur ad iusti-
 tiam ore autem confessio fit ad salutem
 Stulte hoc baptismi impletur in tempore
 quo ut baptizet quis sola confessio-
 ne desideret et fide. Nam quid tibi ip-
 sius baptismatis lauachrum prodest
 si sola sine iusticia fides queritur.
 Baptizatio enim peccata ablui fides omnimodis
 tenet. Si deinceps peccandum est quod
 ablui prodest. Audi quid dicat dominus
 homini semel sanato. Ecce sanus factus
 es iam noli peccare ne quid tibi dete-
 rius eueniat. Hoc et beatus petrus
 apostolus manifestissime docet et deteret

aliquid qui post agnitam viam iusticie pec-
 cauerit euenire. tunc dicit. Si enim refu-
 gientes conquinaciones mundi in cogni-
 tione domini nostri saluatoris ihesu christi
 hinc rursus implicati fuerunt. facta
 sunt eis posteriora deteriora prioribus
 Melius est enim illam viam non cognoscere
 iusticie quam post notione retrospectum con-
 uerti. ab eo quod illis traditum est scilicet
 mandato. Contigit enim eis illud ue-
 ri puerbi. Canis reuersus ad vomitu-
 tum et sus lota in volutabro luti.
 Hoc et beatus paulus apostolus testatur
 et loquitur hominem post baptismi sa-
 nificatione pristino errore peccate
 non sine ingenti penitencia conseruari
 dicens. Impossibile est eos qui semel
 postquam illuminati sunt gustauerunt
 donum celeste et gratias sunt facti spiritus
 sancti gustauerunt nichilominus
 bonum dei uerbum iurantesque seculi
 futuri et lapsi sunt renouari rur-
 sus ad penitentiam rursus transige-
 res sibi ipsi filium dei et ostentum ha-
 beres. Quaedam ad saluatore accesse-
 sisse et quod faciendo vitam eternam
 paperet interrogasse euangelista
 testatur. Cui ita a domino responsus est.
 Si vis vitam habere serua mandata. Non
 dixit serua tamen fide. Nam si sola fides
 queritur superflue iubetur mandata
 seruari. Sed absit ut ego deum meum
 aliquid dicit precepisse superfluum. sed di-
 cant hoc illi qui peccando iam filii pro-
 ditionis effecti sunt et in hoc tamen sola-
 tum se habere credunt. si alios secum
 potuerit morti perpetue macare
 Nam si deus peccatores non punit ubi
 est illud prophetarum. Si iustus vix sal-
 uus erit peccator et impius ubi pare-
 bunt. Et alibi quia peccatores peribunt.

Et iterum. Deficiet patres et uigili-
ta ut non sint. Et iterum Sicut deficiit
fumus deficiet. sicut fluit cera a facie
ignis sic peribunt patres a facie dei
Nullum hic ergo tamen incredulum nec infi-
delle sed patres audio contempnari. Et
saluatorem nomen quodam loco dixisse
lego. Non omnes qui dicunt michi do-
mine domine intrabunt in regnum celorum
sed qui faciunt uoluntatem patris mei
qui in celis est. Utique isti christum crede-
bant qui eum etiam dominum nuncupabant.
Nec idcirco illis celestis regni ia-
nuam pandit. quia illum ore quem
factis negant confitentur. Negari autem
deum actis non minus quam uerbis apostolus
dixit. Deum confitentur se nosse factis
autem negant. Et dominus in euangelio. Mihi
michi dicet in illa die domine domine non
ne in nomine tuo demonia eiecimus et in
nomine tuo uirtutes multas fecimus?
Et dicam illis nunquam uos cognouimus. Dis-
cedite a me omnes qui operamini iniqui-
tatem. Adeo isti credidisse dicuntur
ut in nomine domini uirtutes etiam opere-
tur nec tamen eis perderit fides quia
iusticie opera non fecerunt. Itaque si
sola fides prodest tunc illi cum ange-
lis sathane in perpetuum gehene igni-
bus mancipantur. qui non perfidie cau-
sa sed quia boni nichil fecerunt iu-
dicantur. sicut scriptum est. Et dicet
eis rex qui ad sinistram sedit. Discedi-
te a me maligni in gehenam eternam.
quam parauit pater meus dyabolo
et angelis eius. Esurium et non de-
distis michi etc. Non dixit utique quia
non credidistis michi. Unde intelli-
gitur non eos incredulitatis causa sed
propter bonorum sterilitatem esse dampna-
dos. Nemo igitur alteri decipiat.

nemo seducat. nisi qui iustus fuit
uitam non habet. nisi qui in omnibus operibus
christi mandata seruauerit partem
non potest habere cum christo. nisi qui ter-
rena despexerit diuina non capiet. ni-
si qui humana contempserit. non potest
possidere celestia. Nec quisquam christianum
se iudicat nisi qui christi doctrinam
sequitur. et imitatur exemplum. Sed
tu illum christianum putas. cum nunquam
panem ullus saturat. esurientes. cum
potu nulli sitis extinguit. cum
mensam nemo cognoscat. sub cuius
tecta nec aduenam nec peregrinum ali-
quam succedit. Cum nemo nudus te-
gitur uestimentis. cum pauper nul-
lus fouetur auxilio. cum bonum ne-
mo sentit cum misericordiam nemo
cognoscat. qui in nullo imitatur
bonos sed deridet potius et sub-
sanat. Absit ut huiusmodi christianus
dicatur. absit ut dei filius possit
appellari qui talis est. Christianus
est ille qui uiam christi sequitur. qui cum
tamen in omnibus imitatur sicut scriptum
est. Qui dicit se in christo manere. de-
bet sicut ille ambulauit et ipse
ambulare. Christianus est qui in omnibus
misericordiam facit. qui omnem mouet
iniuriam. qui opprimi pauperem
se penite non patitur. qui miseris sub-
uenit. qui indigentibus succurrit. qui
cum merentibus meret qui dolore
alterius sicut proprium sentit. qui
ad fletum fletibus alienis prouocatur.
cum omnium totis est domus. cum iam
a nemine clauditur. cum misericordiam pauperum
nullus ignorat. cum domum pauperum
autem offert. cum bonum ceteris non uult
et nemo sentit iniuriam. qui deo die
nocturne deseruit. qui et precepta

Definēter meditat^r et cogitat^r. q^d
 pauper mūdo efficit^r ut deo locu-
 ples fiat. qui iter hoīes habet^r in-
 gloriosus ut corā deo et āgelis e-
 ius gloriosus appareat. Qui i cor-
 de suo nichil videtur habere simu-
 latū et fictū au⁹ simplex et imacu-
 lata est aīa. au⁹ cōsuetudina fidelis
 et pura ē: au⁹ tota mens in deo
 au⁹ oīs spes i xpo est. qui celestia
 potius q̄ terrena desiderat. qui hu-
 mana spernit ut possit habē diui-
 na. Nā hīs qui hoc seculū diligūt
 et qui i presenti gloriātur et cō-
 placent. audi quid dicit. Rescās
 quia amicitia hui⁹ mūdi iūni-
 ticia est apud deū. Et quicūq^z
 voluerit fieri amicus hui⁹ seli i
 inuitus deus cōstituitur. Hec ti-
 bi soror dilāssia quid xpianum
 agere cōueniat prout potui ex-
 plicauī. Si ergo omēs generalit^r
 qui xpiani nūcupātur eē tales o-
 portet: nūc tue prudēcie est esti-
 mare qualē te debeas exhibere:
 quā cūctis bene cōuersatibz op-
 tet esse exemplū. Tria autē vidu-
 arū genera nō ignorare te credo.
 vnu qd̄ p̄fissimū est. celestiq^z pre-
 mio destinātū. qd̄ ritu illius de
 eivāgelio vidue deo et oīonibz
 et ieiunijs die noctiq^z deseruit.
 Aliud qd̄ filiorū curā habere dicitur
 et domus. nō tāto p̄mio dig-
 nū nec tñ p̄tās obnoxū. Tertiu^m
 autē genus est i epulis et delicia
 is qd̄ genus eterne morti seruat^r
 et pene sicut scriptū est. Viduas
 honora que vere vidue sūt. Iste
 sūt p̄mie que dicitur et vere. et
 iubent^r a tanto sacerdote hoc ē

a thymotheo honorari. Sed sūt ille
 quibz iā nō debet^r honor. nec tamē
 vita negat^r de quibz dicit^r Quecūq^z
 filios et nepotes habet. distāt p̄mo
 domū suā pic tractare et parē gra-
 tū reddere parētibz. Ille vero tercie
 sūt de quibz scriptū ē. Vidua autē que
 i delictis viuens ē. mortua est. Unde
 itelligi datur nō oēs viduas eē eā-
 les. nec eas deo placē que corpore tñ
 vidue esse vident. nō tñ opere. Qua-
 lis autē xpi vidua debet esse ap̄tus
 dicit que vere vidua ē sperat i dño:
 et istat oraciōibz die ac nocte. Nec
 illud p̄terire volo. qñ veras viduas
 ap̄tus nominat. esse demonstrat et
 falsas. hoc ē actu mēte cōuersatōe
 nō corpore. Et alibi. Vidue vere et
 electe actū cōuersationeq^z describit
 idem ap̄tus dīcēs. Vidua eligatur
 que fuerit vni⁹ viri vxor i opibus
 bonis restionū habens. si filios edu-
 cauerit qd̄ subitelligit^r deo si hospite
 receperit. si scōz pedes lauerit. si oē
 opus bonū subsecuta est. hāc esse ve-
 rā viduā iudicauit au⁹ talia sunt
 opera. Illa vō quō se xpi viduā di-
 cit esse: que nichil tale aliqñ opata
 est. Sed sūt aliquē diuites nobiles
 et potētes quibz forsita videt^r idig-
 nū ut aut filios deo et nō sēdō edu-
 cent aut hospicio recipiāt aduenā
 aut scōz pedes laboriosos. luctu-
 tos. et horridos. delicatis et nitidis
 manibz tangāt. Sed nec digne erūt
 tales i futuro tpe scōz eē consortes
 quos ita hic spreuerūt nec partē
 habere poterūt cū xpo. que susci-
 pere noluerūt. et au⁹ plantas cō-
 tractare manibz horruerūt. quia
 xpm spernit quicūq^z eius faūlos

spiritus sic ipse dicit. Qui vos spernit
me spernit. Marie lacrimae unde christi
lauaretur pedes habundauerunt. nra
autem temporis feminis nec peregrinorum
unde pedes lauentur. ipsa aqua defi-
ciat. Tu ergo sanctissima et prudentissima
femina ne velis imitari huiusmodi.
que gaudet cum mala fecerit bene-
facere erubescit. et confunditur iuste
vivere que non sunt confusa peccare.
et que se morti ultro obtulerunt
nec iuicite reuertuntur ad vitam que
hominum magis rursus subsanationes
et fabulas quam dei iudicium pertimes-
cunt. et quibus carius est miseris homi-
nibus placere quam christo. Sed esto talis qualem
te dominus esse precepit qualem apostolus iubet
exhibere christo. Vidua esto sancta humilis
et quiesca. Misericordie et iusticie opera
idesinenter exerce. Et quisquis in obpro-
bria habeat quisquis te subsanet et
irrideat tu tamen deo placeas et a christo
sint geras. An omnia incessabiliter domini tui
in meditare mandata. Oracionibus et
psalmis incessanter iube ut si possibili-
le est nemo te aliquando nisi aut lege-
re inueniat aut orante. Et cum fueris
talis nostra memeto. qui te tantum dili-
git. ut quod preces prestare non possu-
mus conferam absentem.

*Explicit liber beati augustini.
de vita christiana.*

*Incapit liber beati augustini.
de disciplina christiana.*

Datus est ad nos
sermo dei. et depu-
tus est ad exhorta-
tionem nostram dicente
scriptura. Accipite
disciplinam in domo
discipline. Disciplina a discere do-
atur. Disciplina domus est ecclesia christi.
Quid hic dicitur? uel quare dicitur.
Qui discit a quo discit? Discit be-
ne vivere ut pueniat ad spiritum viuum. Dis-
citur christiani christus docet. Primo ergo
quod sit bene vivere: deinde que sit mer-
ces bone vite. Tertio qui sit verus christi-
anus. Quarto quis sit verus magister.
Pauca loquentibus nobis sicut dominus do-
cuit audire dignemur. Omnes cum dis-
ciplina sumus. sed noluit habere disci-
plinam et quod pueris est in domo disci-
pline accipere disciplinam debere et
ut seruet illam in domibus suis. ipsi con-
tra in disciplina deest non solum in domi-
bus suis habere voluit. sed et ferre illam
secum ad domum discipline. Ideo apud
vatar uerbum dei qui cor contigit. qui
non sunt uia ubi cum semine ceciderit
ab auriis colligitur: qui non sunt petro-
sa loca ubi semine alta radice habere
non potuit et ad horam exit et in estu
arescit qui non ager spinosus ubi
semine cum germinauerit et in auriis
surgere ceperit spinarum densitate
suffocatur: sed qui sunt terra bona pa-
rata semen accipere. et fructum reddere
uel ceterum uel sexagesimum uel tri-
centum. Recordamur enim qui non sunt
causa iratus discipline scolas habere
me similitudines ex euangelio me com-
memorasse. Qui ergo tales sunt acci-
piant quod pro me dominus dignatur. Ego
quoniam ille seminat quod sum uix co-

phius seminatus ipse imponit quod vo-
bis spargat. Nolite ergo attendere
ad vilitatem cophini sed ad caritatem
seminis et pietatem seminantis. Ad
est ergo bene viuere. Quid hic dis-
citur precepta sunt multa in lege quibus
ipsa vita bona continetur operatur et
disfat. Multa enim precepta sunt in uia-
biles preceptorum ipsorum paginas vix
quis enumerat quantum magis ipsa
qui voluit. Tamen deus propter eos
qui se excusare possunt uel quia eis non
vacat legere uel quia non facile possunt
intelligere ut excusatione nemo
habeat in die iudicij. Voluit sicut est
scriptum consummare et breuiare verbum
super terram sicut propheta de illo predixe-
rat. Verbum etiam consummas et breui-
ans faciet dominus super terram. Hoc ipsum
verbum consummatum et breuiatum nec
obscurum esse voluit deus. Ideo breue
ut vacaret legere. Ideo apte neditat
non nichil licuit intelligere. Thesau-
rus ergo est magnus dinorum in se ha-
bens precepta mirabilia tamquam multas
gemas et preciosas monilia et vasa
pretiosa et magna metalla. Si quis
potest seruare thesaurum istum et per-
uenire ad omnia que ibi sunt. Quoniam habet
similitudinem dominus dedit in euangelio su-
o et dixit. Simile est regnum celorum
thesauro in uento in agro. ne quis se mi-
nus ydoneum diceret ad perscrutan-
dum thesaurum continuo dedit aliam
similitudinem. Simile est regnum celorum
homini negotiatori querenti bonas mar-
garitas qui inuenit unam preciosam
margaritam. Abiit et vendidit omnia
qua habuit et emit illam. Ut si piger
eras ad perscrutandum thesaurum non
sis piger ad unam margaritam sub

lingua ferre et quo vis securus am-
bula. Quid est ergo uerbum consummas
et breuias. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima tua
et ex tota mente tua: et diliges proxi-
mum tuum tamquam teipsum. In duobus hinc
preceptis tota lex pendet et propheta. Et
te quod disfat in domo discipulorum. Dilige
deum. Dilige et proximum. Deum tamquam deum.
proximum tamquam teipsum. Non enim inuenis
parere deo ut posses tibi dici. Diliges
deum sicut diligis illum. de proximo in-
uenta est tibi regula quia inuentus es
proximo tuo par. Tu ipse sequis quo
diligas teipsum. Non ergo egre ferre non
es tu ipse facile dimittendum tui est
proximus committendus non transitorie
tecum agendum est. Tu vnus homo es proxi-
mi tui multi sunt. Non enim primo sic in-
telligere debes proximum uel fratrem
uel cognatum uel affine. Proximus est
enim omni homini. omnis homo. Proximi sibi dicuntur
pater et filius socer et gener. nichil
tam proximum sicut homo et homo. Sed si
putamus non esse proximum nisi qui de
eisdem parentibus nascatur. Adam et eua
intendamus et omnes fratres sumus. Et quod
de fratribus secundum quod homines sumus. quantum tota ma-
gis secundum quod christianus sumus. Ad id quod
homines vnus fuit pater adam vna ma-
ter eua. Ad id quod christianus es vnus
pater est deus: vna mater est ecclesia.
Videte ergo quantum proximos habeat
vnus homo. Omnes homines in quos in-
currerit quibus iniuri potuerit prox-
imi eius sunt. Quod ergo distancien-
dus est utrum diligat se tui commit-
tendi sunt tot proximi ut sic eos dili-
gat tamquam se. Non ergo vnusquisque si
distans quo se diligat. Certe ergo
distans quia inuentus sum. Ideo dis-

tuo ut ipse se interroget ipse sibi
appareat ipse se non lateat ipse si-
bi se non abscondat. ipse sibi se ante
oculos suos non post dorsum ponere
Ne loquente faciat hoc me nefacite
faciat hoc. **Quomodo redigis quisque**
me audis ymo quisque deum pro me audis
in hac domo discipline. Attende te
quomodo diligis. profecto enim si te interro-
get utrum diligis te: respondes quia
diligis. **Quis enim qui se odit hoc**
dicturus est? Ergo non diligis iniqui-
tatem: si te diligis. **Na si diligis iniqui-**
tatem non ego dico psalmum audi. Qui
diligit iniquitatem odit animam suam
Ergo si diligis iniquitatem audi veri-
tatem. Veritatem non te palpante: sed
apte tibi dicente. **Odis te quoniam**
magis qui amas te odis te. Qui autem
diligit iniquitatem odit animam suam. **Ad**
dictum De carne que pars vilior est hominis.
Si animam odit: quomodo carnem diligit? De-
nig qui amat iniquitatem et odiunt
animam suam omnem turpitudinem excer-
cent de carne sua. **Ja qui diligis in-**
iquitatem quomodo tibi volebas committi
proximum ut diligeres eum tanquam te? Homo
quid perdis te? **Si enim in ipse sic te**
diligis ut perdas te sic profecto perditu-
rus es et eum quem diligis sicut te. No-
lo ergo quem diligas uel solum peri-
uel corrige dilectione. aut respue-
societatem. **Dicturus michi es di-**
ligo proximum tanquam meipsum. Audio
audio iebriari vis cum illo quem di-
ligis tanquam teipsum. **Sufficiam?** nobis
hodie: quoniam tu possis bibam? **Vide**
quia sic te diligis et illum ad te tra-
his: et ad hoc quod amas vocas. Ne-
cesse est ut quem diligis tanquam teipsum.
illum illum trahas ad quod et tu amas.

Huantis homo ymo beluini amado
talia qualia belue. Beluas enim de-
pstratas fecit in facie: passum querebas
de terra. **Te in duos pedes crexit de**
terra. Faciem tuam sursum attende vo-
luit. **Non discordet cor tuum a facie**
tua. Non habeas faciem tuam sursum
et cor deorsum. **Ymmo verum audi et**
verum fac sursum cor tuum ne mereris
in domo discipline. **Quoniam enim audis res**
pondes: sed sit verum quod respondes. Sic
te dilige: et diliges proximum tuum sic
teipsum. **Quid enim est sursum habere**
cor: nisi quod prius dictum est. Diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo. et
ex tota anima tua et ex tota mente tua
Quia ergo duo precepta sunt si unum
dicere non sufficit. Sufficit et unum
si intelligat? **Na sic aliquando loquitur scrip-**
tura sicut paulus apostolus. Non adul-
terabis non homicidium facies non conu-
pisces. **Et si quod est aliud mandatum**
in hoc sermone recapitulat: diliges
proximum tuum tanquam teipsum. **Dilectio pro-**
xi malum non operat. **Plenitudo er-**
go legis: est dilectio. **Quid est caritas?**
Dilectio. **Nichil videtur dixisse de di-**
lectioe dei: sed sola proximi dilectione
dixit suffice ad implendam legem. **Quid**
est aliud mandatum in hoc sermone re-
capitulat? **In sermone impletur in quo**
diligis proximum tanquam teipsum. **Ecce enim**
unum. **Certe duo precepta sunt in quibus:**
lex pendet et prophete. **Videte ergo quomodo**
modo plus breuiatum est: et adhuc
pugri sumus. **Ecce que duo erant. Unum**
factum est. **Prius proximum dilige: et**
sufficit. **Sed dilige: quomodo teipsum dili-**
gis: non quomodo teipsum odisti. **Diliges**
proximum tuum tanquam teipsum: sed prius
est ut diligas teipsum et audire ha-

bes. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo et ex tota aīa tua et ex tota mēte tua. Nō enī quō a se fieri nō potuit: sic nec bñus a se fieri potest. Alia res cū facit hōiem: qđ nō est ipē homo. Alia res cū facturū est beātū qđ nō est ipē homo. Deniq; cūas. videat se ipm: quia ipse p se nō potest beatus ēē. et amat aliud vnde fit bñus. Vnde se fieri putat beātū. hoc amat. Quid putam? Amat vnde se fieri putat bñm. Pecuniā aurū argentū possessiōes. Exiuter dico pecuniā. Totū enī qđqđ hōies possidet ī terra: oīa quoz dñi sunt: pecunia vocat. Et vnde sit p mū vocata pecunia? Ideo pecunia: quia antiqui totū qđ habebant ī pecoribz habebāt. A pecore pecunia vocatur. Regim? enī antiquos pēs diuites fuisse pastores. Ergo pecuniā diligis hō. vnde te putas fieri beātū? Pecunia ē et multū eā diligis. Volebas proximū tuū diligere tāq; te ipm? Diuide cū illo pecuniā tuā. Quid ē distuicēba. Inuētus ē apparuisti tibi. Vidisti te cōsiderasti te. nō es par? dide pecuniā tū primo tuo. Sed qđ michi respondet benigna auaritia? Quid michi respondet? Si diuisero cū illo pecuniā min⁹ erit michi et illi? minuit qđ amo: nec totū habebit ille nec totū habeo ego. sed quia diligo illū tāq; me ipm opto illi ut tātū habeat. ut nec meū minuat et ipē michi tocquet? Optas vnde nichil perdas. Atq; vrinā h' vez dīcā uel optes timeo. ne iudeas. Quō enī socialis erit felicitas tua? quā torquet aliena? Nōcperit

dūc vicinus tuus et iapē qđ surge et ire post te. Timeas ne sequatur te: times ne transcat te. Certe diligis proximū tuū tāq; te ipm: sed nō loquat de iudis. Auertat ei deus hāc pestē ab aīnis oīn hōminū necdū xpianoz. Dicitū diabolū cū quo solus diabolus reus est: et īexpiabilis reus est. Non enī dicit dyabolo ut dāpnet ad alterū cōmisisti. furtū fecisti vllā alienā rapuisti: sed hōi stanti lapsus iudisti. Inuidētia diaboli trauiciū est: sed habet matrē suā. Supbia vocat matrē iudie. Superbia iudos facit. Suffota matrē et nō erit filia. Ideo hūilitate docuit xps. Nō ergo loquor ī iudis: bene operātibz loquor. Illis loquor qui optāt bene amicis ut habeāt tantū qntū ipi habeāt. Optāt bene cgentibz ut habeant qntū et ipi. sed nolūt illis dare ex eo qđ habet. Inde te iactas hō xpiane. qui optas bene? melior te ē medicus qui plura te optat et nichil habes. Bene vis optare nichil a te accipienti: da aliquid bene optātū. Si bonū est bene optare: redde mercedem. Optat bene tibi. paup. Qđ trepidas adde aliqd qđ dixi. Da bene optātū: xpūs ipse est. Adde qui tibi dedit. Frustrate ille diues paup ēē voluit: ut haberes quibz dāres paupibz. Da aliquid fratri tuo? tu diues ille paup: vita ista. vita simul ē ambulantis. Sed forte dicas. Ego diues ille paup. Simul ambulatis an non? Quid ē qđ dicas

ille diues ego paup. Sarcina tua
laudas. pondus tuu comcoras
Et qd grauius est coraxisti ad te
tua: ideo no pt corrigi manu one
rat te ligat te. Quid tu te iactas qd
te laudas. solue vitula tua mi
nue de sarcina tua da conuti et il
lu adiuues et te releues. Inter
has voces laudates sarcina tua
adhuc xp̄us petit et no accipit.
et offendis nome pietatis crude
libz vocibz et dicas Et qd seruo fili
is meis xp̄m illis appone filios
suos michi reponit. Ita vero mag
na iusticia: ut habeat vni luxuori
etur. filius tuus egeat dñs tuus
Cu eni vni ex minimis meis fecistis
michi fecistis. No legisti: no tenu
isti. Ecce quis eger: et filios tuos
nuat. Postremo filios nuat adde
vnu. iter illos dñm tuu vnu ha
bes. Sit ille sedius: duos habes. sit
ille tertius tres habes. quartus
sit. nichil horz vis. Ecce quo diligit
proximu tuu: que facias socu ad il
ta pdicatione. Quid tibi diciturus su
diligit proximu. qd illi i aures in
surrabis. Homo auare no fili a
frater aut pater bonu e nob ut h
uiuim? bene sit nobis. qtu habe
bis tantu eris. Frange luna fac for
tuna. Ista susurrabis. pxio tuo q
no didicisti i domo disciplic Non
audisti hoc nolo sic diligas proximu
tuu. O si posses face ut nulli iu
gereris. Corrupti eni bonos mores
colloquia mala. sed no possu face
ut nemini iugaris. Cui mala ista
q no vis doceri i susurris et no solu
nolis doceri sed affectes etia doce.
volo ymo volo sed no possu disci

gere te ab auribus aliorz. Alios ad
monca ad quoz aures abis quoz
aures moliris penetrare ad quo
ru corda p aures intrare disponis
O qui accipis uerbu sanu i domo
disciplic. Sepi aures tuas spinis.
Corrupti bonos mores colloquia
paua. Sepi aures tuas spinis sepi
et spinis sepi: ut ille qui intrare ipse
tunc ausus fuerit no solu repellat
sed etia copugat. Repelle illa a te:
xp̄ianus es. Dic xp̄ianus su. Non
hoc didicim? i stola illa quo gratis
itruim? no hoc didicimus sub il
lo magistro au? cathedra i celo est
Noli michi ista dicere aut noli ad me
accede. Hoc e ca sepi aures tuas spinis
Conuertat me ad illu. Auarus es:
pecunia amas. Bonus esse vis deu
tuu ama. Pecunia tua te no facit
beatu. Tu ca facis ornata: no illa
te beatu. Sed quia multu amas
pecunia: et ideo pergis quo iussit
cupiditas. Diger perge: quo iu
bet caritas. Respice et vide quia
multu iter sit iter pecunia et deu
tuu. Pulchrior e iste sol q pecunia
tua: et tm iste sol no est deus tuus.
Porro si pulchrior e lux ista q pe
cunia tua: qntu e pulchrior qui fe
cit hac luce? An forte vis copari
pecunia tua luci? Ecce occidit sol
Ostende michi tua pecunia nitet
et i nocte subtrahit lucerna. Ecce
diues es. Ostende michi diuitias
tuas: ia si lumie pueris: ia si no
habes. Vnde qd habes videas?
ubi sut diuitie tue? Et si tm horre
da pfuditas no patet oculis. et
statet animus. Vidim? et cetos a
uaros. Dicat michi vnde auari

sunt ita qui non vident quod habent: et tamen
 avarus est cecus. Quare? Quia cre-
 dit se habere. avarus est. fides enim
 facit divitem: credendo dives est. non
 videndo. Quanto melius fide convertit ad
 deum? non vides quod possides: et deum tibi
 sic predicat. non deum vides. Ama et vide-
 bis. Amas pecuniam. Cecus quia nun-
 quam videbis. Cecus possides. cecus
 mortuus es. Quod possides hic re-
 licturus es: non tenebis. Et quando
 videbis? quia non videbas. quod habe-
 bas? De deo quod tibi dicit? Ecce hoc
 dicit sapientia ipsa. Amate illam tamquam
 pecuniam. idignum est iuriosis ut sa-
 pientia pecunie comparet. Video vos
 hic sic amare pecuniam. ut vivete
 amore pecunie labores suscipiatis.
 ieiunia toleretis. mare transsecatis.
 ventis et fluctibus vos committatis.
 habeo unde eligam quod ametis. sed
 non habeo quod addam ad amorem. Qui
 amatis sic amare plus nolo mea-
 maxe ait dominus. Improbis loquor pe-
 cuniam diligatis. tantum me diligite.
 Certe melior sic comparabitur. Nolo a
 vobis amplius amorem. quantum dili-
 gatis pecuniam: tantum me amate. Et
 rubescam? saltem confiteamur. et pec-
 tora nostra tondamur: non ut super pau-
 mentum patiamur solidem. Nam qui ton-
 dit pectus et non corrigit: solidat
 patiamur. non tollit. Tondamur pectus
 et credamur et corrigamur a nobis:
 ne postea nos cedat qui magister
 est. Diximus enim quod hic distat? Quod
 re iuristi in scholas et vapulasti et a-
 parentibus ductus et fugitans questi-
 tus et iucutus. Attractus es et ad-
 ductus. extensus es. Quare vapu-
 lasti? Quid disceras literas? Quare

ut habet pecuniam aut comparet honor.
 et teneat dignitas sublimitatis? Vi-
 de quia periturus es. propter perituram re-
 am tanto labore didicisti. in tantis penis
 et amabat te qui te ad penas tra-
 hebat. Ipe qui te amabat. ipse te ad
 penas traherat ut vapulareris. A-
 modo faciebat ut disceres. Quid?
 literas. Sone sunt literae. Novum dicitur es
 et michi. Quare vos episcopi non legistis
 literas? Quare non divinas scripturas
 in ipsa literatura tractastis? Ita vero
 sed non ad hoc didicimus literas. Non enim
 parentes nostri quam nos in scholas mitte-
 bant. hoc nobis dicebant. Discite literas
 ut habeatis inde codices divinos le-
 gere. Nec ipsi christiani dicunt filios suos.
 Discite literas. Quare? Ut sis homo ut
 sis eminentes inter homines. Unde et illud
 puerbum. Quantum habebis tantum eris
 ut habeas quantum ceteri aut quantum pauci
 aut plus ceteris aut plus quam pauci
 habeas. unde honorem habeas. unde
 dignitatem. Et ubi erunt ista cum mors ve-
 nerit? Quo stimulat quomodo metus in-
 terpellat. quomodo nomen ipsum a me com-
 memoratum corda passit? Quo timore
 vestrum teste gemitu declarastis au-
 divi. Audivi genuistis. mortem ti-
 metis. Si timetis quare non cave-
 tis? Mortem timetis. Quid timetis?
 Ventura est. Timeamur vel non timeamur:
 venire habet. Devo autem cito ventura est.
 Si timeas. non efficies ut non sit quod times
 Illud potius time quod si notis non erit.
 Quid? Peccare. Peccare time quia
 si amaveris peccatum in aliam mortem cor-
 rueris: quo posses non venire. si non
 amares peccatum. modo autem plus
 plus amas mortem quam vitam. Forte
 convertito te. quia plus amas mor-

te q̄ vitā. **F**ite vnde te cōuictā. Amas
tunicā tuā bonā: eam vis. Amas
villā tuā bonā: eā vis. Amas fili
um tuū: eū vis. Amas amicum
tuū bonū: illū vis. Amas domū
tuā bonā: eā vis. **Q**uid ē ergo e
tiā q̄ bonā vis habē mortē? **C**oti
die enī rogas ut qm̄ veniura est
mors: bonā eā michi det deus di
tis. **D**eus auertat a me malā mor
tem plus ergo amas mortē q̄ vi
tam. **M**ori male times: male viuē
nō times. **C**orrige male viuē. ti
me male mori. **S**ed noli timē. **N**ō
potest male mori qui bene vixit.
Proxius cōfirmo audeo dicē. ac
didi p̄pter qd̄ locutus sū: nō potest
male mori qui bene vixerit. **J**am
dicas tu tibi. **N**ō multi iusti nau
fragio perierūt. **C**erte nō p̄t male
mori: qui bene vixerit. **N**ō multos
iustos gladius percutit hostilis?
Certe non potest male mori: qui
bene vixerit. **N**ō multos latrones
iustos occiderūt. **N**ō multos iustos
bestie dilaniauerūt. **C**erte nō p̄t
male mori qui bene vixerit. **E**t
ego respondeo. **H**ec enī tibi videt
mala mors. naufragio perire.
gladio p̄cuti. a bestijs dilaniari.
Mors mala tibi videtur. **N**ōne is
tas mortes m̄res subierūt. quoz
natalicia celebram?
Quod genus
mortis nō subierūt? **E**t tū si xp̄ia
ni sumus. si ī domo discipline eē
nos memūm? uel cū hic sum? uel
cū hic audim? si exeuntes hic nō
obliuiscim? si memūm? qd̄ h̄ audi
mus. **N**ōne m̄res beatificam?
Quare mortes martirū? **O**culos
carnis iterroga. **M**ale mortui sūt.

Oculos iterroga fidei. **P**roosa ī con
spectu dñi mors scōz eius. **Q**uod qd̄
ergo ē qd̄ exhorres ī morte dñi o
horreas si eos imitaris. id age ut
bonā vitā habeas. **Q**uētiqz occu
sio fuit ut excas de hoc corpe: exis
ad requiē. exis ad b̄titudinē q̄ non
habet timorē neqz finē. **N**ā bona
mors diuitis ī purpura et bisso:
sed mala mors siccantis ut iter
tormenta guttā aque desideratis. **Q**uē
si mala mors iactans paupis ante
ianuā diuitis. iter liguas canū ī
fame et siti mitas desideratis. **M**a
la mors aduersanda mors finē ref
pice. **X**p̄ianus es fidei oculū itē de.
Contigit mori iopē illū et offerri ab
angelis ī sinū abrahe. **Q**uid p̄derat
diuita sepulchrū marmorēū. sicut
ti apud iseros? **Q**uid oberat pau
peri p̄ni cū insanie ulterū eius.
requiescenti ī sinu abrahe. **F**onge
vidit requiescentē quē cōtempserat
iacentē. **M**odo elige mortē. **D**ic mi
hi quis bene mortuus ē quis male
Puto quia melius ille paup: q̄ il
le diues. **A**n vis aromatibz: sepeli
ri. et ad iseros sentire? **R**espondes.
Absit a me puto: quia hoc eliges.
Disces ergo bene mori: si didiceris
bene viuere. **M**erces eī bone vite:
eterna est. **Q**ui discūt xp̄iani sūt
qui audiūt et discūt. **Q**uid ad se
minantē? **S**eminātis manū nō
terret via nō terret lapides nō ter
ret spine. **F**actat ille qd̄ suū ē. **Q**ui
timuerit ne cadat ī terrā malā:
nō pueniet ad terrā bonā. **E**t nos
ditim? **F**actam? semina spargam?
semina. **S**ūt qui cōtempnūt. sūt qui
rephendūt. sūt qui irident iustos.

Si nos timuerim? nichil seminare habem? et i messe habem? esurie Ergo venit semen i terra bona? Sao quia qui audit et bene audit et p fiat et p fiat. Defiat i iqtate; p fiat ueritate. Defiat quoq; seculo. p fiat deo. Qis e ei qui docet no qlis aiq; ho sed aplis. Plane apls: m no aplis. An uolitis iqt expimeti ei? accipere xpi? Xps e qui docet ca thedri i celo habet ut paulo ante dixi: scola ipius i celo e. et scola ipius corp? ipi? e. Caput docet me bra sua. lingua loquit? pedibz suis Xps e qui docet. Audiam? timeam? faciam? Et ne cotempnas te ipm et xpm. Quia ppt te icarnat? e. pan nis mortalitatis arcudat? ppt te esurit. ppt te lassat? sed ite ad pute um. ppt te fatigat? dormiuit i nau. ppt. contumelias te i dignus audi uit. ppt te a facie sua sputa homi ipiozu no abegit. ppt te a lapas i facie accepit. ppt te a iam sua effu dit. ppt te i sepulchro e positus. h? oia forte cotempnas i xpo. Vis nosse qd sic? Ecce euageliu qd audisti. Ego et p vnus sum? Couersi zc.

¶ Explic? Aug? de discipula xpi.

Aurelii augusti i capite sino pmi in eplam iohis apli et ewa. Ab eo q scriptu est. Qd fuit ab i iao qd audiuim? et qd uidim? oculis nris et man? nre tractauerunt de uo uice et ipa uita manifestata e et ret? usq; Q diligit fr em suu i luce manet et scadaluu no est i eo. Na qui odit fr em suu i tenebris e et i tenebris abulat. et nescit quo eat qm tenebre exte cauerunt oculos eius.

Emittit sctas vna euageliu sedm iohem ex ordine lectionu nos sole tractare? sed quia nuc i terposita e

solepnitas scoz dicitur quibz certas ex euagelio oportet lectoes i eccle sia recitari. q ita fut anue ut alie esse no possint: ordo ille que susce peram? nctitate paululu i termis sus est no amissus. Cu at cogita re qd sedm hilaritate pncipi diez per hac ebdomada uobiscu de sp turis agere. qnta dñs donare dig natur. qd possit i istis septē ul octo diebz finiri. occurrit michi epis tola beati iohis? ut tu? ewage liu paululu i termis im? ei? epis tola tranctando ab eo no receda mus: pserti quia i ipa epistola satis dulci oibus quibz sanu est palatu cordis ubi sapiat dei pa nis. et satis memorabilis i sanc ta ecclesia dei maxie caritas com medat? locutus e multa: et ppe oia de caritate. Qui habet i se vn au diat nate e gaudeat ad qd aud? Sic illi erit lectio ista tanq oleu i flama. Si est ibi qd. nutrit? nutritur et crescit et pmanet. Itē qbusda sic ee debet tanq flama ad fomu te: ut si no ardebat accedere ser moue accedat? In quibusda eni mitit? quo est. i qbusda accedit? si deest: ut oes i vna caritate gau deam? Vbi autē caritas ibi pax: et ubi huilitas ibi caritas. Jam ipm audiam? et ad ei? uerba q qd dñs suggesterit etia uobis ut bene itelligatis loquam. **¶ Qd**

erat ab uicio qd̄ audiui⁹ et qd̄ vi-
dim⁹ oculis nr̄is. et man⁹ nr̄e
tractauerūt de uerbo uite. Q̄sē
qui manibz tractet uerbū: nisi
quia uerbū caro factū est et ha-
bitauit i nobis: Hoc autē ūbū
qd̄ caro factū est: ut māibus trac-
taret⁹ cepit esse caro ex uirgine
maria. Sed nō tūc cepit uerbū:
quia qd̄ erat ab ūicio dixit. Vide-
te si nō attestat⁹ epistola sua e
uāgelio suo: ubi modo audistis.
i principio erat ūbū et uerbū cāt
apud deū. forte de ūbo uite sic q̄
q̄ accipiat q̄si locutionē quādā
de xp̄o: nō ip̄m corpus xp̄i qd̄
māibus tractatū est. Vide quid
sequat⁹: et ip̄a uita māifestata
est. Christus ergo uerbū uite. Et
unde māifestata est: Erat ei ab
ūicio: sed nō erat māifestata hōi-
bus. Māifestata at̄ erat āge-
lis uidentibz: et tāq̄ pane suo a-
bātibz. Sed quid ait scriptura:
Panē angelorū manducauit
hō. Ergo māifestata est ip̄a ui-
ta i carne: quia i māifestacōe
posita est: ut res q̄ solo corde ui-
deri potest. uideret⁹ oculis et cor-
da sanaret. Solo enī corde uidet⁹
uerbū: caro autē et oculis corpa-
libz uidet⁹. Erat unde uiderem⁹
carnē: sed nō erat unde uiderem⁹
ūbū. Factū est uerbū caro quā
uidere possem⁹: ut sanaret⁹ i no-
bis unde ūbū uiderem⁹. Et uidi-
mus iquit et testes sum⁹. forte
aliqui fratrū nesciūt qui grece
nō norūt: qd̄ sint testes. Grece
et usitatū est nomē oibus: et re-
ligiosū. Quos enī testes latine

dicim⁹: grece sūt martires. Q̄s
autē nō audiuit martires: aut
cui⁹ xp̄iani ore nō cotidie habi-
tat nomē martirū. Atq̄ utriā
sic habitet i corde. ut passionēs
martirū inuitem⁹: nō eos cala-
bus p̄sequam⁹. Ergo hoc dixit
vidim⁹ et testes sum⁹: vidim⁹
et martires sum⁹. Testionū ei
dicendo ex eo qd̄ uiderūt. et testi-
monū dicendo ex eo q̄ audierūt:
ab hīs qui uiderūt. tū displicet
ip̄m testionū adūsus quos dice-
bat⁹: passi sūt oīa que passi sūt
martires. Testes dei passi sunt.
Deus testes uoluit habē hoies:
ut et hoies teste habeāt deū. Vi-
dim⁹ iquit et testes sum⁹. Ubi ui-
derūt: In māifestacōe. Quid est
i māifestacōe: In sole: id ē in hac
lute. Unde autē potuit uideri in
sole qui fecit solē: nisi q̄ i sole po-
suit tabernaculū suū. et ip̄sē tāq̄
sponsus p̄cedēs de thalamo suo.
exultauit ut gigas ad turre dā-
uiā: Ille ante solē qui fecit solē.
ille ante luciferū ante oīa sydeca
ante oēs āgelos. uerus creator:
q̄ oīa per ip̄m facta sūt et sine
ip̄o factū est nichil: ut uidetur
oculis carnis qui solē uidet ip̄-
sū tabernaculū suū i sole posuit:
id est carnē suā i māifestacōe hu-
ius lucis ostendit. Et illi⁹ sponsi
thalam⁹ fuit uterus ūginis:
q̄ i illo utero ūginali cōiuncti
sūt duo sponsus et sponsa. Spon-
sus ūbū: sponsa caro: quia sic
scriptū est. Et erūt duo i carne v-
na. Dñs dicit i euāgelio. Igitē
iā nō duo sed vna caro. Et ysaias

optime memuit vnū esse ipos duos. loquitur enī ex psona xpi et dicit. Sicut sponso iposuit michi nutiā: et sicut sponsam ornauit me ornamēto. **¶** Vnus uidet loqui: et sponsum se fecit et sponsā se fecit: quia a nō duo sed vna caro: quia iūbū caro factū est. et habitauit i nob. **¶** Et testes iquit sum? Et anūcia mus vobis vitā eternā: que erat apud patre et māifestata ē i nobis hoc ē māifestata ē iter nos. **¶** Quid aptius dicitur: q̄ ut māifestata est i nobis? Que ergo vidim? et audiui? anūciam? vobis. Intendat caritas vestra. Que ergo vidim? et audiui? anūciam? et vobis. Illi viderūt ipm dnm p̄sentē in carne: et audierūt ūba ex ore dñi et anūciauerūt nobis: et nos ergo audiui mus sed nō vidim. **¶** Min? ergo sum? felices? q̄ illi qui viderūt et audierūt. Et quō adūigit? ut et vos societate habeatis nobiscū. Illi viderūt nos nō vidimus: et tñ soci sum? q̄a fidē cōmunē tenem? Nā et quidā vidēdo nō credidit: et palpāre voluit et sic credē: et ait. Nō credā: nisi digitos meos misero i loca cla uorū et citatitēs ei? tetigero. Et p̄buit se ex tēpore palpandum manibz hōim qui se semp p̄bet ad videndū aspectibz āgelorū. Et palpauit ille discipulus: et exclamauit. Dñs meus et deus meus. Quia tetigit hōiem: confessus est deū. Et dñs cōsolans nos qui xpm iā in celo sedentē manu tractare nō possum? sed

¶ Illi carni adūigit: et clia et fit xps totus caput et corpus.

fide cōtingere: ait illi. Quia vidi me credidisti: beati qui nō viderūt et crediderūt. Nos desep ti sum? nos designati sum? fiat ergo i nobis b̄tudo quā dñs p̄ dixit futurā? firme teneam? qd nō uidem? quia illi nūciāt qui viderūt. **¶** Et et vos iquit societate habeatis nobiscū. Et qd magnū societate habe cū hōibus? Noli cōtēpnere: vide qd addat. Et socie tas nra sit cū deo p̄re: et ihu xpo filio eius. Hec quidē scribum? vob: ut gaudeat? gaudiū vrm sit plēnū. Plēnū gaudiū dicit i ipsa societate: i ipsa caritate: i ipsa vnitāte. Et hec iquit ē anūcia tio quā audiui? ab eo: et anūcia m? vobis. Quid est? Ipsi viderūt: cōtractauerūt verbum vite. Ab ūcio erat: ad tēpus visi bilis palpabilis factus est vnice filius dei. Ad quā rē venit? ul? qd nobis nouū nūciauit? Quid do cere voluit? Quare fecit hoc qd fecit ut ūbū caro fieret? ut deus sup oīa indigna pateret ab hōibus ut a lapas eorū sustineret de manibz quas ipse operat? est? Quid voluit docē? Quid voluit ostendē? Quid voluit anūciare? Audiam? Nā sine fructu p̄cepti audicō est rei geste? q̄a natus est xpus. et q̄a passus ē xpus: aduoca mētū mētis enō firmamētū. Qd magni audis. Quo fructu au dias vide. Quid voluit docere? Quid voluit anūciare? Audi. Quia deus lux ē iquit: et tene bre i eo nō sūt ulla. Adhuc lucē quidē nomiauit: sed obscura sūt

uerba. Bonū est nobis: ut ipsa
lux quā nūciauit illustret corda
nr̄a. Et videam⁹ qui dixit hoc
ē qđ añūciam⁹: qđ deus lux est
et tenebre ī eo nō sūt ulle. Quis
enī auderet dicē qđ ī deo sūt tene
bre? Aut quid ē ip̄a lux. aut qđ
sūt tenebre? Ne forte talia dicat
qđ ad istos oculos nr̄os ptineant.
Deus lux est aut nescio qđ: et sol
lux est et luna lux est et lucerna
lux est. Aliqd esse debet longe
h̄is maius. iōge p̄stāius qđ
longe supeminēti⁹: qñtū deus
a creatura. qñtū conditor a cō
diciōe. qñtū sapiā ab eo qđ factū
est p̄ sapiētiā: longe ultra oīa
debet esse lux ista. Et forte vici
ni ei⁹ erim⁹. si qđ sit ista lux cog
nouerim⁹ et ad eā nos applica
uerim⁹. ut ex ipsa illuminem⁹:
qđ ī nobis tenebre sum⁹ et ab
illa illumināri possim⁹. ēē lux:
et nō cōfundi ab illa qua de
nobis cōfundim⁹. Quis ē qui
de se confundit⁹? Qui se cognos
cit p̄cōrē. Quis de illa nō con
fundit⁹? Qui ab illa illuminātur.
Quid est ab illa illumināri? Qui
iā videt se tenebrari p̄cōrē: cu
pit ab illa illumināri: et accedit
ad illā. Unde et psalm⁹. Ace
dite ad eū et illumināmini: et vol
tus vr̄i nō erubescet. Sed nō e
rubescas de illa: si qñ tibi te fe
dū ostenderit. Displuceat fedi
tas tua tibi: et p̄cipies pul
chritudīez ipsius. Hoc est qđ
vlt docere: et fortasse p̄propē
illud nos dicim⁹: ipse hoc ma
nifestet ī cōsequētibz. Memē

to principij sermoīs nr̄i: quia c
pistola ista caritatē cōmendat.
Deus lux est iquit: et tenebre
ī eo nō sūt ulle. Et quid sup̄ci
dixerat: Ut societate habeatis
nobiscū: et societas nr̄a sit cum
p̄re et filio eius ih̄u xpo. Porro
si deus lux est. et tenebre ī eo nō
sūt ulle: et societate cū illo ha
bere debem⁹: pellende sūt a no
bis tenebre. ut fiat ī nobis lux.
Nā tenebre cū luce societatem
habere nō possūt. Ideo vide qđ
sequat⁹. Qđ si dixerim⁹ qđ soci
etate habem⁹ cū eo et ī tenebr̄is
ambulam⁹ mētūmur. Habes
et apl̄m paulū dicētē. Aut que
societas luc̄ ad tenebras? Di
tis te habere societate cū deo:
et ī tenebris ābulas. Et deus
lux est: et tenebre ī eo nō sūt
ulle. Quō est ergo societas luc̄
ad tenebras? Jam ergo dicat
sibi homo. Quid faciā? Vñ
ero lux? In p̄cōrē et īiquitatibz
vivo. Quali subrepiet quedam
desperatō et tristitia. Salus nul
la est: nisi ī societate dei. Deus
lux est: et tenebre ī eo nō sūt ulle.
Nā tenebre sūt: sicut dic̄ apl̄s
dyabolū et āgelos ei⁹ rectores
harū tenebrarū. Nō dicet rec
tores tenebrarū: nisi rectores
p̄cōrē. dn̄atores īiquorē. Quid
ergo faciā? fratres mei? Soci
etas cū deo habēda ē: alia spes
vite eterne nulla est. Deus aut
lux est: et tenebre ī eo nō sūt
ulle. Iniquitates autē tenebre sūt.
Iniquitatibz p̄minim⁹: ne societa
tē cū deo habere possim⁹. Que

ergo spes. **N**one pmiserā me ali
quid locuturū istis diebz qđ gau
diū faciāt. **Q**đ si nō exhibeo: tris
ticia est ista. **D**eus lux est: et tene
bre ī eo nō sūt ulle. **P**ctā tenebre
sūt. **Q**uid erit de nobis. **A**udiamus.
Forte cōsolet: erigat: det
spem ne deficiam? ī via **C**urri
mus enī et ad patriā currimus?
et si nos puēturos desperam?
ipā desperatōe deficiam? **I**lle at
qui nos vlt puēre: ut cōseruet
ī patriā. **P**ascat ī uia. **A**udiam?
ergo. **Q**đ si dixerim? quia socie
tatē habem? cū eo. et ī tenebris
ābulam? **M**ētūmur et nō facim?
ueritatē. **N**ō dicam? qā socie
tā cū illo habem? si ī tenebris
ambulam? **Q**đ si ī lumine ābu
lam? sicut et ipē est ī lumine:
societatē habem? cū iuice. **I**n lu
mine ābulam? sicut ipē ē ī lu
mine: ut possim? societate ha
bē cū illo. **Q**uid de pctis fatum?
Audi qđ sequat. **E**t sanguis ihu
xpi filii eius purgat. **N**os ab oī
delicto. **M**agnā securitatē dedit
nobis deus. **M**erito pascha cele
bram? ubi fusus ē sanguis dñi
quo purgam? ab oī delicto. **S**um?
securi. **C**auionē cōtra nos serui
tutis dyabol? tenebat: sed san
guē xpi deleta est. **S**anguis iquit
filii eius purgat. **N**os ab oī de
lito. **Q**uid ē ab oī delicto. **A**ttē
dite. **E**te iā ī noīe xpi per sang
nē crucis dñi quē nūc cōfessi st
isti qui appellātur ifantes: nū
data sūt oīa pctā eorū. **V**eteres
itruerūt: noui exierūt. **Q**uid
est ueteres itruerūt? noui exi

110
erūt. **S**enes itruerūt: ifantes exie
rūt. **S**enectus enī ueter nosā uet?
vita: ifancia autē regeneratōis
noua vita. **S**ed quid faciē? **P**re
terita pctā donata sūt. nō tm ip
sis sed et nobis: et post donatōes
et ablucōes oīm pctōz. **V**iuendo
ī hoc seculo ī teptatōe quedam
forte cōtracta sunt. **I**deo qđ potest
hō faciāt: spe cōfiteat? quod est:
ut ab illo turet? qui sp est qđ est.
Ipse enī est et est. **N**os nō eram?
et sum? **V**ide quid dicat. **Q**đ si dix
erim? quia pctā nō habem? **N**ol
metipos seducam? et ueritas in
nobis nō est. **E**rgo si te cōfessus
fueris pctōre: est ī te ueritas. **N**ā
ipsa ueritas lux est. **N**ondū pftē
splenduit vita tua quia ihū te
nebre? sed tm iā illūari cepisti:
quia iest cōfessio pctōz. **V**ide qđ
sequit. **Q**đ si cōfessi fuerim? de
lita nra: **F**idelis est et iustus ut
dimittat nobis delicta nra: et
purget nos ab oī uiquitate. **N**ō
tm preterita sedet si qua forte
cōtraxim? ex hac vita: quia nō
potest hō quā diu carnē portat
nō habē uel leuia pctā. **S**ed ista
leuia qđ dicim? nolite cōtepnē.
Si cōtepnis qñ appendis? expa
uesce qñ numeras: leuia multa
faciūt grande. **M**ulte gutte implēt
flumē. **M**ulta grana faciūt mas
sam. **E**t que spes ē. **A**nte oīa cō
fessio: ne quisq; se iustū putet:
et ante oculos dei qui uidet qđ ē
erigat ceruicē homo qui nō erat
et est. **A**nte oīa ergo cōfessio: de
inde dilāo? quia de caritate dic
tū est: caritas coopit multitu

dine peccatorum. Jam videam? si ipsam caritatem commendat propter subreptionem delicta: quia sola caritas extinguit delicta: superbia extinguit caritatem. Humilitas ergo roborat caritatem: caritas extinguit delicta. Humilitas pertinet ad confessionem qua confitemur peccatores nos esse: ipsa est humilitas: non ut dicam? illud in lingua quasi propter arrogantiā ne displiceam? hominibus si nos iustos esse dixerimus: faciunt hoc ipsum et insani. Scio quidem quia iustus sum. Sed quid? Dicitur? sum hoc ante homines: Si me dixerō iustum quis ferat? quis toleret? Apud deum nota sit iustitia mea: ego tamen dicam me peccatorem: non quia sum sed ne arrogantia odiosus inueniar. Dic hominibus quid es. Dic deo quid es: quia si non dixeris deo quid es dampnat in te deus quod inuenit. Non vis ut ille dampnet: tu dampna. Vis ut ille ignoscatur: tu agnosce: ut possis dicere deo. auerte faciem tuam a peccatis meis. Dic illi etiam illa uerba in ipso psalmo: quoniam iniquitatem meam ego agnosco. Quod si confessi fuerim? delicta nostra: fidelis est et iustus qui dimittat nobis delicta nostra: et purget nos ex omni iniquitate. Si dixerim? quia non peccauim? mendacem faciam? eum: et uerbum eius non erit in nobis. Si dixeris non peccauim: illum facis mendacem. cum te vis facere ueracem. Unde fieri potest ut deus mendax sit et homo uerax: cum contradicit scriptura omnis homo mendax. deus autem uerax: Ergo deus per se

ipsum uerax: tu per deum uerax: nam per te mendax. Et ne forte iniquitatem uidetur dedisse peccatis quia dicitur fidelis est et iustus qui mundat nos ab omni iniquitate: et dixerunt iam sibi homines peccatorem? securi. faciam? quod uolum? purgat nos Christus fidelis est et iustus. purgat nos ab omni iniquitate: tollit tibi malam securitatem. et inserit ueracem timorem. Male vis esse securi? tollat? esto? fidelis enim est et iustus ut dimittat nobis delicta nostra: si semper displiceat tibi et uicinis donec perficiaris. Ideo quod sequitur. Filioli mei hec scribo uobis: ut non peccetis. Sed forte subrepsit debito humano peccato. Quid ergo fiet? Ia desperatum erit? Audi. Et si quis inquit peccauerit? aduocatum habem? apud patrem in Iesum Christum iustum: et ipse propitiator: est propter eum nostrum. Ille aduocatur? ergo est: da opera tua ne pecces. Si de infirmitate uite subrepsit peccatum? continuo uide. continuo displiceat. continuo dampna. Cum dampna uicis securus ad iudicem ueracem: ibi habes aduocatum. Noli timere: ne perdas causam confessionis tue. Si enim aliquis in hac uita committit se homo discrete lingue et non perit: committis te uerbo et periturus es? Clama aduocatum habem? ad patrem. Videte ipsum Iohannem seruacem humilitate. Certe uir iustus erat et magnus? qui de pectore domini misterio: secreta bibebat: ille quidem bibendo de pectore domini diuinitatem ructuabat. In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum.

Ille talis vir nō dixit aduocātū
me habetis apud patrē: sed si
quis peccauerit. aduocātū in-
quit habem⁹. Non dixit habe-
tis: nō me habetis dixit: nec
ipm xp̄m habetis dixit: sed et
xp̄m posuit nō se: et habemus
dixit. nō habetis. **U**aluit se po-
nere ī numero pctōꝝ ut habet
aduocātū xp̄m: q̄ pone se pro
xp̄o aduocātū. et iueneri inter
dāpnandos sup̄bus. **F**rēs ih̄m
xp̄m iustū ipm habem⁹ aduoca-
tū ad patrē: ipse p̄ciatio ē pctō-
cū n̄rōꝝ. **H**oc qui tenuit: sc̄isma
nō fecit. **U**nde cū facta s̄t sc̄isma
ta: **C**um dicūt hoīes nos iusti su-
mus: cū dicūt hoīes nos sc̄ifica-
m⁹ ī m̄dos. nos iustificam⁹ ī
p̄ios. nos petim⁹. nos ip̄etram⁹.
Johēs autē qd̄ dixit: **E**t si quis
peccauerit: aduocātū habem⁹
ad patrē ih̄m xp̄m iustum. **S**ed di-
cit aliq̄s. **E**rgo sancti nō petūt pro
nobis: **E**rgo ep̄scopi et p̄positi nō
petūt pro p̄plo: **S**ed attendite sc̄p-
turas: et videte q̄a et p̄positi tōmē
dāt sc̄p̄lo. **N**ā ap̄l̄us dicit plebi.
Oratēs simul et pro nobis. **O**rat
ap̄l̄us pro plebe: orat plebs pro
ap̄lo. **O**ram⁹ pro vobis fratres:
sed et vos orate pro nobis. **I**nui-
tē pro se mēbra orāt: caput pro
oībus it̄pellat. **P**terea nō ni-
tū q̄a sequit̄ et hoc claudit ora-
diuidētibz ecclesiā dei: q̄a dixit
ih̄m xp̄m habem⁹ iustū: et ipse
p̄ciatio est pctōꝝ n̄rōꝝ. **P**ter il-
los vero qui se diuisuri erāt. et
dicturi ecclesie hic xp̄us est ecce
illuc. et velle eos tenere ī parte

111
eū qui emit totū et possidet totū:
cōtinuo secutus est. **N**ō tm̄ n̄rōꝝ
sed et totius mūdi. **Q**uid est hoc
fratres: **C**erte iuenum⁹ eā ī cā-
pis saltuū: iuēimus ecclesiā ī
oī gente. **E**cce xp̄us p̄ciatio est
pctōꝝ n̄rōꝝ: nō tm̄ n̄rōꝝ. sed et
totius mūdi. **E**cce ecclesiā ha-
bes per totū mūdū. **N**oli sequi
falsos iustificatores et veros p̄-
sc̄ificores. **I**n illo mōte esto q̄ īpleuit
orbem ~~est~~ terrarū: q̄a xp̄us ē
p̄ciatio pctōꝝ n̄rōꝝ: nō solum
n̄rōꝝ sed et totius mūdi quē et su-
o sanguīe cōparauit. **E**t ī hoc ī-
quit cognosam⁹ eū: si mandata
eius seruauerim⁹. **Q**ue mādata.
Qui dicit quia cognoui eū et mā-
data ei⁹ nō seruat: mēdax ē et ī
hoc veritas nō est. **S**ed adhuc q̄
ris q̄ mādata. **Q**uid: **Q**ui autē ser-
uauerit īqt̄ uerbū ei⁹: vere ī hoc
p̄fecta est dilectio dei. **V**ideam⁹ ne
ipsum mandatu dilāo vocet: **Q**u-
rebam⁹ enī que mandata: et a-
it. **Q**ui autē seruauerit uerbū
eius: vere ī hoc p̄fecta ē dilectio
dei. **A**ttende ewangelū si nō h̄
est mādatū. **M**andatu īquit
nouū do vo-
Obis: ut vos iūte
diligatis. **I**n hoc cognouim⁹ q̄a
ī ipso sum⁹: si in ip̄o p̄f̄a fuim⁹.
Perfectos ī dilectioe vocat. **Q**ue
est p̄fectio dilectiois: **E**t īmitos
dilige. et ad hoc dilige ut sit fr̄s.
Nō enī dilāo n̄ra carnalis esse
debet. **O**ptare alicui salutē tē-
poralē bonū est: sed et si desit
aiā tuta sit. **O**ptas alicui ami-
co tuo vitā. bene facis: gaudes
de morte īmīa tui. male facis.

Sed forte et amicus tuo vita illa qua
optas inutilis est: et inimicus tuo
mors de qua gaudes utilis est.
Incertum est enim utrum alicui vita ista
sit utilis an inutilis: vita vero
que est apud deum sine dubio vtilis
est. Sic dilige inimicos tuos: ut
fratres optes. Sic dilige inimicos
tuos: ut in societatem tuam vocentur.
Sic enim dilexit ille qui in cruce
pendens ait. Pater ignosce illis: quoniam
nesciunt quid faciunt. Neque enim
dixit pater uiuant isti multo tempore:
me qui deum occidunt: sed ipsi uiuant.
Sed quod ait. Ignosce illis: quia nesciunt
quod faciunt. Mortem sempiternam ab
eis expellebat propter misericordiam
diffusam: et potentiam prestantissimam.
Multi ex eis crediderunt: et dimissus
est eis sanguis fusus christi.
Primo fuderunt animam seu uerum: bi-
berunt autem crederent. In cognoscimus
hoc: quia in ipso sumus? si in ipso
perfecti fuerimus? De ipsa perfectione
diligentibus inimicorum dominus ammones
ait. Estote ergo uos perfecti: sicut pater
vester celestis perfectus est. Qui ergo
dicit in ipso se manere: debet
sicut ille ambulare. **Q**uomodo fratres? Quid nos
amonet? Qui dicit se in ipso manere
id est in christo: debet sicut ille
ambulavit et ipse ambulare. Forte
hoc nos monet: ut ambulemus in
maribus. Absit. Hoc ergo ut ambulemus
in uia iusticie. In qua uia: iam
commemoravi. Fixus in cruce.
erat et in ipsa uia ambulabat. Ipsa
est uia caritatis. Pater ignosce
illis: quia nesciunt quid faciunt.

Sic ergo didiceris orare pro inimico
tuo: ambulabis in uia dei. **D**ilectissimi
uobis: sed mandatum nouum scribo
habebatis ab uicio. **Q**uod mandatum
uetus dixit. **Q**uod habebatis uisum
ab uicio. **I**deo autem uetus: quia illud
iam audistis. **A**lioquin contrarius
erat domino. ubi ait dominus: mandatum
nouum do uobis ut uos inuicem diligatis.
Sed mandatum uetus quare?
Quia ad hominem ueterem pertinet.
Sed quare quod habebatis ab uicio?
Mandatum uetus est uerbum quod au-
distis. **I**deo ergo uetus: quia iam
audistis. **E**t ipsum nouum ostendit
dicens. **I**terum mandatum nouum scri-
bo uobis non alterum: sed ipsum idem
quod dixit uetus idem est et nouum.
Quare? **Q**uod est uerum in ipso et in
nobis. **I**am audistis quare uetus?
Quia illud iam non erat. **Q**uare
autem nouum? **Q**uia tenebre tran-
sierunt: et lux uera iam lucet. **E**cce
unde nouum. **Q**uia tenebre inue-
terauerunt hominem. **L**ux uero ad no-
uum hominem pertinet. **Q**uid dicit
apostolus paulus. **E**xiite uos ueterem
hominem: et induite nouum. **E**t
iterum quid dicit. **F**uistis aliquando
tenebre: nunc autem lux in domino. **Q**ui
dicit esse se in lumine et fratrem suum
odit: in tenebris est usque adhuc.
Ergo fratres mei quod diu dicem uobis
diligite inimicos. **V**idete quod pe-
ius est: ne adhuc fratres oderitis.
Si solum fratres amaretis: nondum
essetis perfecti. **S**i autem fratres odistis:
quod estis? **U**bi estis? **R**espiciat
unusquisque cor suum: non teneat
odiu contra fratres per aliquo uerbo

duo: pro cōtencōe terre ne fiat terra. Quisq̄s enī odit frēm suū: nō dicat quia ī lumīe ābulat. Quid dicit: Nō dicat quia ī xp̄o ambulat. Qui dicit se esse ī luce et fratrem suū odit: ī tenebris ē usq̄s adhuc. Nescio enī quis ex paga no factus est xp̄ian? Intendite. Ecce tenebre erāt qm̄ pagan? erat: modo iā xp̄ian? factus est. Deo gra tias. Omnes gratulātur. Recitat q̄ plus gratulās. Fuisit enī aliq̄n tenebre: nūc at lux ī dño. Adora bat ydola: adorat deū. Adorabat que fecit: adorat qui cū fecit. Mu tatus est. Deo grās. Omnes ḡtulār xp̄iani. Quare: Quia iā adorator p̄is et filij et spūs s̄c̄ est: et detes tator demonior̄ et ydolor̄. Adhuc iste iohānes sollicitus ē multis gratulātibz: adhuc suspectus ē. Fratres maternā sollicitudinē li benter āplectamur. Nō sine cau sa mater sollicita est de nobis: cū alij gaudet. Matre dico caritate. Ipa enī habitabat ī corde iohis tū ista dicit. Quare: nisi q̄a ali qd̄ timet ī nobis cū etiā nobis ho mines gratulētur? Quid ē qd̄ timet? Qui dicit se esse ī lumīe. Quid est hoc? Qui iam dicit se esse xp̄ianū et fratrem suū odit: in tenebris est usq̄s adhuc. Qd̄ ex ponere nō est sed qd̄ gaudē si nō fiat: aut qd̄ plangere si fiat. Qui diligit frēm suū in lumīe manet: et scandalū ī eo nō est. Obsecro P̄ xpm̄: pascit nos deus. Refec tauri sum? corpa ī noīe xp̄i? et aliq̄ntū iā refecta sūt: et reficē da sūt. Mens nr̄a pascat: non

quia dicitur? sum sine dico. Nā ecce iā finit? lectio. Sed ca uendū est ne forte ex tedio mi nus attente audiam? quod maxime necessariū est. Qui diligit frēm suū ī lumīe manet: et scandalū in eo nō est. Qui st̄ qui paciūt? scandalū aut faci unt? Qui scandalizātur ī xp̄o et ī ecclesia. Qui a xp̄o scanda lizātur tāq̄ ī sole vruunt: qui ī ecclesia tāq̄ a luna. Dicit autē psalm? per diē sol nō vret te ne q̄ luna per noctē: id ē si tenueris caritate. nec ī xp̄o scandalū paciētis nec ī ecclesia: nec xp̄m reliquis nec ecclesia. Qui crū et desia relinquit quō ē in xp̄o: q̄ ī mēbris xp̄i nō est. Quō ē ī xp̄o? qui ī corpe xp̄i nō est. Illi ergo pa ciūtū scandalū: qui relinquit xp̄m aut ecclesia. Vnde itelligi mus quia inde dixit psalmus: per diē sol nō vret te neq̄ luna p noctē. Quia ipsa vstione scan dalū vlt̄ itelligi. Primo ipam̄ similitudinē attende. Quō qui vru tur dicit nō tolero nō fero et sub duat se: sic qui quedā nō ferūt ī ecclesia et subtrahūt se. ul' noīs xp̄i ul' ecclesie scandalū paciūt. Vi dete enī quō passi sūt scandalū tāq̄ a sole. illi carnales: quibz p̄ dicabat carnē suā xp̄us et dice bat. Qui nō māducauerit car nē filij hoīs et biberit eius sang nē: nō habebūt vitā eternā Sep tuagīta fere hoīs dixerūt. du rus est iste sermo: et recesserūt ab eo: et remanserūt duodecī. Q̄s illos vssit sol: et recesserūt nō va

lētes ferre vni ubi. Remāserūt ergo duodecā. Et ne forte putarent hoīes quia ipi p̄stāt xpo credēdo ī xpm et nō ab ipō illis p̄stāt beneficiū tā duodecā remansissent: aut illis dñs. Nūquid et vos vltis abue. Ut noueatis qm̄ ego vobis sum necessari? nō vos michi. Illi autē quos nō vsserat sol: responderūt ex voce petri. Dñe uerbu vite eterne habes: et quo ibim? **Os** autē vixit ecclesia tāq̄ luna p̄ noctē: **Qui** scalmata fecerūt. Audi ipsū uerbu positū in aplō. **Quis** ifirmat: et ego nō infirmor? **Quis** scandalizat: et ego nō vror? **Quo** ergo nō est scandalū in eo qui diligit fratē? **Quia** qui diligit fratē toleat oīa p̄pter vnitatē: q̄a ī vnitatē caritatis est fraternā dilectio. **Offendit** tenebrā quis siue malus: siue ut tu putas malus: siue ut tu fingis malus: et deseris tot bonos. **Qualis** dilectō fraternā est et qualis apparuit in istis: tū accusat frēs. **Deseruerūt** orbē terrarū. Nūqd ī orbē terrarū sancti nō erāt: aut iauditi a nobis dāpnari potuerūt. **Sed** non. **Si** diligeretis frēs: scandalū ī vobis nō esset. **Audi** psalmū qd̄ dicit. **Pax** multa diligētibz legem tuā: et nō est illis scandalū. **Pax** multā dixit eis qui diligūt legē dei: et ideo eis nō ē scandalū. **Illi** ergo qui scandalū patiūt: pax perdūt. **Et** quos dixit nō pati scandalū: aut nō facit. **Diligētes** legē dei. **Ergo** ī caritate positi sūt. **Sed** dicit aliq̄s. **Legē** dixit diligētibz: nō frēs. **Audi** quid dñs dicat **na**

datū nouū do vobis: ut vos iuicē diligatis. **Quid** est lex nisi mandatū? **Quo** autē nō patiūt scandalū: nisi dū sufferūt iuicē. **Sic** dicit paulus. **Sufferētes** iuicē in dilectiōe: studētes seruare vnitatē spūs ī vinculo pacis. **Et** q̄a ipa est lex xpi: eundē audi aplm̄ cōmendatē ipam legē. **Inuicē** onera v̄ra portate: et sic adimplebitis legē xpi. **Nā** qui odit frēm suū in tenebris est: et ī tenebris ābulat: et nescit quo eat: qm̄ tenebrā excecauerūt odos ei. **Magis** res frēs. **Attēdite** coram vobis. **Quo** odit frēm suū ī tenebris est: et ī tenebris ābulat: et nescit quo eat: qm̄ tenebrā excecauerūt odos ei. **Quid** tā cetū q̄ isti qui oderūt frēs: **Nā** ut noueritis quia ceti sūt: ī mōtē offenderūt. **Eundē** dico: ne vobis exadāt. **Non** ne lapis iste qui p̄fatus ē de mōtē sine manibz: xpus de regno iudeorū sine opere maritali: nōne ille lapis cōfregit oīa regna terre id est omēs dñatōes pdolorū et demoniorū. **Nōne** ille lapis creuit et factus est mons magnus: et impleuit vniūsu orbē terrarū. **Nūquid** digito ostendim? **mōtē** istū: quō ostendit hoībz noua luna. **Verbi** gr̄a qm̄ volūt hoīes videre nouā lunā: dicit ecce luna cecubi est. **Et** si sūt ibi qui nō valeant itendē atē et dicāt ubi: itē dicit digitus illis ut videāt. **Aliq̄** dū erubescūt ne ceti putētur: dicit se vidisse qd̄ nō viderūt. **Nūqd** sic ostendim? **ecclesia** frēs mei. **Nōne** aperta est. **Nōne** manifesta. **Nōne** tenuit oēs gētes. **Nōne** impletur qd̄ ante tot annos p̄missum

est abrahe. i. seie. eius bndia oēs
 gētes. Dni fideli pmissū est: i. mi-
 libz fideliū mūdus ipletus ē. Ecce
 mons iplens vniuersā faciē terre
 Ecce ciuitas de qua dictū est: non
 potest ciuitas abscondi sup mō-
 tē constituta. Illi autē abscondūt
 se i mōte: et cū eis dicit ostendite:
 nō est mons dicit. Et facili⁹ illic
 faciē ipingūt: q̄ illic habitacu-
 lū querūt. ysayas hesternodie
 lectus est. Quisqz v̄m vigilabat
 nō oculis tm̄ sed aure: nō aure
 corpis sed aure cordis aduerat.
 Er̄t i nouissis diebz māifestus
 mons dñi parat⁹ in cacumine
 mōcū. Quid tā māifestū q̄ mōs.
 Sed sūt et mōtes ignoti: qui i v-
 na parte terrarū positi sūt. Q̄s
 v̄m nouit olimpū montē. Quō
 ibi qui habitant candelā nrām
 nouerūt. In partibz sūt isti mō-
 tes. Ille autē mons nō sic: qui
 a ipleuit vniuersā faciē terre.
 Et de illo dicit: Paratus i cacu-
 mine moncū. Mons ē sup ca-
 tumina oīm moncū. Et cōgre-
 gabūt inquit ad eū oēs gētes.
 Quis erat i hoc mōte. Quis frā-
 git faciē offendendo i illū. Q̄s
 ignorat ciuitatē sup montem
 constitutā. Sed nolite mirari
 q̄ ignorat ab istis qui oderūt
 fratres: quia i tenebris ābulant
 et nesciūt quo eant: quia tenebre
 exterauerūt oculos eoz. montē
 nō vident. Nolo mireris: oculos
 nō habent. Vnde oculos nō habēt:
 Quia tenebre exterauerūt eos.
 Vnde pbam⁹. Quia fr̄es oderūt:
 quia cū offendūt i fr̄es. sc̄pa

parūt se ab vniuersis: quia nō tole-
 rant pro pace xpi quos ifamāt:
 et tolerāt pro parte donati quos
 dampnant. **Explicit sermo p̄m⁹**
Incipit secūdus ab eo loco ubi ait:
Scr̄bo vobis filioli q̄a remittūt
vobis p̄cā p̄pter nomē eius: c̄
usqz ad id. Et mūdus transit et

capitū secūda eius.
 Quia que legitur
 de scripturis sanctis
 ad instructionē et sa-
 lute nrām itente
 oportet audiri: m̄
 ime tamē mēozie cōmendāda sūt
 que adūsus hereticos valet pluri-
 mū: quozū insidie ifuniores q̄s
 qz et negligēciores carāuenire
 nō cessant. Memētote dñm nr̄m
 et saluatore ih̄m xpm mortuū
 esse pro nobis et resurrexisse. mor-
 tuū salit⁹ p̄pter delicta nr̄a: resur-
 rexisse p̄pter iustificacōez nrām:
 sicut modo audistis q̄a discipuloz
 duoz quos iuenit i via tenebāt
 oculi ne cū cognoscerēt: et iue-
 nit eos desperātes de redeptōe
 que erat i xpo: existimātes iam
 illū passum et mortuū fuisse sic
 hoīem. nec tāq̄ filiū dei putasse
 semp̄ viuē: et i carne ita mortu-
 um ut nō reuiuiscēt. sed tāq̄ v-
 nū ex p̄phetis: sicut ūba eoz pau-
 lo ante qui i xpo cratis audistis.
 Tūc aperuit illis scripturas in-
 piens a moyse per oēs p̄phetas.
 ostendēs eis oīa que passus eāt
 p̄dicta fuisse: ne illi magis mo-
 uerētur si resurrexisset dñs et
 magis ei nō crederet si de illo is-
 ta antedicta nō essēt. **Firmitas**

enī fidei ī eo est: quia oīa q̄ euene-
rūt ī xp̄o p̄dicta sūt. Discipuli
ergo cū nō agnouerūt: nisi ī frac-
tione panis xp̄m cognoscūt pos-
tea. Et illi dēte putabāt se sp̄m
vidē. Prebuit se palpandu: qui
se prebuit crucifigendū. Cruci-
figendū ī uitis: palpandu a-
nimas. Medic⁹ tñ oīm: et illoꝝ
īpictatis: et istoꝝ īcredulitatis.
Nāq; audistis cū actus ap̄loꝝū
legerētur: quot milia credide-
rūt ex īterfectorib; xp̄i. Si credi-
derūt postea qui occiderāt: nō
erāt credituri qui paululū du-
bitabāt. Et ip̄os tñ qd̄ maxie
debetis aiāduerte et mēorie v̄re
mandare. quia cōtra īfidiolos
errores deus voluit pone funda-
mēta ī scripturis: cōtra que nul-
lus audet loqui qui quoquomō
videri se vult xp̄ianū. Cū se palpa-
dū p̄buisse nō illi sufficit: nisi de
scripturis cōfirmaret corda tre-
denāū: p̄spiciēbat enī nos futuros
In quo palpem? nō habem? qd̄
legam? habem? Si enī illi p̄tea
crediderūt quia tenuerūt et pal-
pauerūt: nos quid facim? Jā
xp̄us ascendit in celū: nō est ven-
turus nisi in fine ut iudicet de
viviis et mortuis. Unde creditu-
ri sum? nisi vnde et ip̄os palpa-
tes voluit cōfirmare. Aperuit
illis scripturas: et ostendit eis
quia oportebat pati xp̄m: et īple-
ri oīa que de illo scripta sūt in le-
ge moysi et p̄phetis et psalmis.
Oīm veterem scripturā circūplex-
us est. Quid qd̄ illarū scriptura-
rū est xp̄m sonat: sed si aures ī-

uēiat. Et aperuit illis sensū: ut in-
telligerēt scripturas. Unde et nob̄
hoc orandū est: ut ip̄e sensū n̄m
aperiat. Quid autē ostendit dñs
scriptū de se ī lege moysi et p̄phis
et psalmis. Quid ostendit: Ip̄e
dicat breuiter. Hoc evāgelista ex-
posuit: ut nos nossem? quid ī tā
talatitudine scripturarū credere
et ītelligē debeam? Certe multe
sūt pagine et multi libri: hoc ha-
bēt oēs qd̄ dixit dñs breuiter disa-
pulis suis. Quid est hoc? Quia
oportebat pati xp̄m: et resurgere
tertia die. Habes iā de sponso: qā
oportebat pati xp̄m et resurgere.
Cōmendatus ē nobis sponsus.
De sponsa videam? qd̄ dicat: ut
tu cū cognoueris sponsū et spo-
sam nō sine causa ad nuptias
uēias. Celebratō enī nuptiarū
oīs celebratō est ecclēsie. Nuptie
celebrātur? ductur? est vxorē filius
regis. et ip̄e filius regis rex: et qui
frequētant ip̄i sūt sponsa. Nō quō
ī nuptiis carnalib; fit: alij **X** fre-
quētāt nuptias et alij nubūt. In
ecclēsia qui frequētant: si bene fre-
quētant sponsa sūt. Oīs ei ecclēsia
sponsa xp̄i est: tu? p̄ncipiū et p̄i-
miciē caro xp̄i est: ibi uita ē spon-
sa sponso ī carne. Merito ip̄a: car-
nē cū cōmendaret panē fregit: q̄
merito ī fractōe panis aperti sūt
oculi discipuloꝝ: et agnouerūt
eū. Quid ergo dixit dñs scriptū ē ī le-
ge moysi et p̄phetis et psalmis?
Quia oportebat pati xp̄m. Si nō
adderet et resurgere: recte illi plan-
geret quoz oculi tenebāt. Sed
resurgere p̄dictū est. Et ut qd̄ hoc?

Quare hoc? Oportebat pati xpm et resurgere propter illud psalmum quem vobis maxime commendauimus quarta sabbati: statim prima nouissime ebdomadis. Quare oportebat pati xpm et resurgere? Propter hoc commemorabunt et conuertentur ad dominum vniuersi fines terre: et adorabunt in conspectu eius vniuersae familie gentium. Nam ut noueritis quia pati oportebat xpm et resurgere: et hoc quoque addidit ut post commendatione sponsi mitteret et sponsam. Et predicari inquit in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes: incipiens ab iherusalem. Audistis fratres tenete: nemo dubitet de ecclesia: quia per omnes gentes est. Nemo dubitet quia ab iherusalem cepit: et omnes gentes impleuit. Agnoscimus agrum ubi vitis plantata est. Cum autem creuerit non agnoscimus: quia totum occidit. Unde cepit: Ab iherusalem. Quod prouenit? Ad omnes gentes. Pauce in manibus seruit: omnes tenebit. Interea autem omnes tenet: aliqua sarmeta inutilia vitis sunt agricole perfructuosa: et fecerunt hereses et schismata. Non vos iducant perfructuosa: ut peradamum. Hortamini magis quam perfructuosa sunt: ut rufus uideatur. Manifestum est christum passum resurrexisse: ascendisse in celum. Manifesta est ecclesia: quia predicatur in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes. Unde cepit: Incipiens ab iherusalem. Audite stulti et insani. Et quid amplius dicitur? Si quod terra qui tam magnam montem non uidet: qui contra lucernam in candelabro posita oculos claudit? Cum dicimus

eis si christiani catholici estis. communitate ecclesiarum illis unde euangelium toto orbe diffundit. illi communitate iherusalem quam dicimus eis: respondet nobis. Non communitatem illi ciuitati ubi occisus est dominus noster: ubi occisus est ubi occisus est dominus noster. Et aduertunt iudei quem in terra iuenerunt: excussant isti illum qui sedet in celo. Qui sunt peiores qui eum contempserunt quem hominem putabant: an qui sacramenta eius excussant quem iam deum confitentur? Sed oderunt uidelicet ciuitatem: in qua occisus est dominus iporum. Non homines et misericordes multum dolent occisum esse christum. et occidunt in hominibus christum. Et ille dilexit ciuitatem illam: et misericors est ei. Inde dixit incipere predicacionem suam: incipiens ab iherusalem. Ille ibi principium fecit predicacionis nominis sui: et tu exhorreas communitatem illius ciuitatis. Non est mirum: si perfructuosa odisti radice. Quid ipse ait discipulis suis? Estote sedentes in ciuitate: quia ego mitto per missionem meam in uos. Exite quia ciuitatem oderunt. Forte amarent: si iudei interfectores christi illam inhabitarent. Manifestum est enim omnes interfectores christi id est iudeos expulsos esse de illa ciuitate. Que habebat scientes in christo: habet adorantes christum. Propterea illam isti oderunt: quia christiani in illa sunt: ubi uoluit sedere discipulos suos: ibi illis mitte spiritum sanctum. Vbi inchoata est ecclesia: nisi ubi uenit de celo spiritus sanctus et impleuit unum locum sedentes ceterum viginti. Duodenarium

ille nūc decuplatus erat. Sedebāt
centū viginti hoīes et uēit spūs
scūs et impleuit totū locū: et factus
est sonus q̄si ferret flatus uehe-
mēs: et lingue diuise sūt uelut
ignis. Audistis actus ap̄lorū:
hodie lecta est lectio ip̄a. Expert
linguis loqui: quō spūs scūs da-
bat eis p̄nūciare. Et oēs qui ad-
herāt illuc de diuersis gentib⁹.
Venientes iudei agnoscebāt q̄sq̄
linguā suā: et mirabātur illos
p̄deotas et ip̄eritos subito didi-
tasse nō vnā aut duas linguas:
sed oīm oīno gētiū. Vbi ergo iā
oēs lingue sonabāt: oēs lingue
creditore ostendebāt. Isti autē
qui multū amāt xp̄m et idco
nolūt cōitare ciuitati que iter-
fecit xp̄m: sic honorāt xp̄m ut
dicāt illū ad duas linguas re-
mansisse latinā et p̄nitentiā
est affram. Solas duas līguas
tenet xp̄s: iste enī due lingue
sole sūt i parte donati: plus nō
habet. Euigilem⁹ fr̄es videam⁹
donū spūs dei: et credam⁹ ante-
dictis de illo: et uideam⁹ imple-
ta que antedicta sūt i psalmo.
Nō sūt loquēte neq̄ sermones:
quorū nō audiātur voces eorū.
Et ne forte ip̄e lingue uenerint
ad vnū locū: et nō potius donū
dei uēit ad oēs linguas: audi
qd̄ sequit. In oēm terrā exiuit
sonus eorū: et i fines orbis ter-
re uerba eorū. Quare hoc: Quia
a sole posuit tabernaculū suū:
id est i māifesto. Tabernaculū
eius caro eius. Tabernaculū e-
ius ecclesia ei⁹ i sole posita est.

Nō est i nocte: sed i die. Sed q̄re illū
nō agnoscat: Redite ad lectionē.
quo heri finis factus ē: et uidete q̄
tenō agnoscat. Qui odit fratrem
suū i tenebris ābulat: et nescit q̄
eat: qm̄ tenebre excecauerūt oca-
los eius. Nos ergo sequētia uideā-
mus: et nō sim⁹ i tenebris. Vnde
nō erim⁹ i tenebris: Si amem⁹ fr̄es.
Vnde p̄bat: quia amam⁹ fraterni-
tate: Quia nō consandim⁹ uni-
tate: quia tenem⁹ caritate. Scribo
iquit vobis filioli: quia remittūt
vobis p̄tā p̄ nomē eius. Ideo fili-
oli: quia remissis p̄tās nascim⁹. S-
perau⁹ nomē remittūt peccata.
Nūquid augustini. Ergo nec per
nomē donati. Videris quis aug-
tinus: aut quis donatus. Nec p̄
nomē pauli: nec per nomē petri.
Nā diuidētib⁹ sibi ecclesia et p̄tes
facit de unitate conātib⁹ p̄turicē
puulos mater caritas i ap̄lo expo-
nit uiscera sua cōfundi quodamō
uerbis et ubera sua p̄lorat filios
suos q̄s uidet perire. Vocat ad v-
nū nomē eos qui multa noīa si-
bi facit volebāt. Repellit ab amōre
suo ut xp̄s ametur: et dicit. Nū-
quid paulus pro vobis crucifix⁹
est: aut i noīe pauli baptisati es-
tis? Quid dicit? Nolo mei sitis:
ut meū sitis. Necū estote. Oēs
illius sum⁹ qui p̄ nobis mortu⁹
est: qui pro nobis crucifix⁹ ē.
Vnde et hic dimittūt nobis p̄-
tata p̄ nomē eius: nō p̄ hoīs alic-
no⁹. Scribo vobis p̄tes. Quare
p̄mo filij. Quia dimittūt vob̄
p̄tā per nomē eius: et regenera-
mū in nouā vitā. Ideo filij. Q̄re

patres: Quia cognouistis eum qui a principio est. Principium enim ad prinitatem pertinet. Novus christus in carne: sed antiquus in divinitate. Quis antiquum putamus? Quot annorum putamus: Maior ne quam mater sua: Maior plane quam mater. Omnia enim per ipsum facta sunt. Si omnia et ipsam matrem antiquus fecit: de qua nascitur novus. Putamus ne ante matrem solam? Et ante avos matris antiqui Attavius matris ipsius abrahamae. Et dominus dicit: ante abrahamam ego sum. Ante abrahamam dicimus celum et terram antequam esset homo facta sunt: ante ista fuit dominus immo est. Optime enim non ait ego ante abrahamam fuisse: sed ante abrahamam ego sum. Quod enim dicit quia fuit: non est. Et quod dicit quia erit non dicitur esse. Ille non novit nisi esse. Secundum quod deus esse novit: fuisse et futurum esse non novit. Dies est ibi unum quod sempiternus. Non ponit illum diem in medio hesternus et crastinus. Hesternus enim die finito: incipiens hodiernus venturo crastino finit. Ille unum diem ibi est sine tenebris sine nocte: sine spacijs sine mensura sine horis. Quod vis illum diem. Si vis dies est: si vis annum est. si vis anni sunt: sunt. Dicitur enim de ipso die: et annus tui non deficiat. Quo dicitur dies est? Quoniam dicitur est domino: ego hodie genui te. Ab eterno patre genui ex eterno genui in eternitate genui. nullo uicium nullo fine. nullo spacio latitudinis: quia est quod est quia ipse est qui est. Et nomen suum dixit moysi. Dices eis. Qui est misit me ad vos. Quid ergo ante abrahamam?

Quid ergo ante noe? Quid ante adam? Audi scripturam. Ante luam genui te. Postremo ante celum et terram. Quare. Quia omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nichil. Ideo pres vos agnoscat. Pres enim sunt: agnoscatendo eum qui est ab uicium. Scrivo vobis iuvenes. Filius sunt pres sunt: iuvenes sunt: filii quia nascuntur: pres quia principium agnoscat. Iuvenes quare. Quia viciastis malignum. In filiis natiuitas: in patribus aeternitas: in iuuenibus fortitudo. Si malignum a iuuenibus viciatur: nobiscum pugnat. Pugnat sed non expugnat. Quare. Quia nos sumus fortes. Angustus ille fortis est in nobis qui iter manus persequitur infirmum iuuenis est: Ille nos fortes fecit: qui persequitur nos non restitit. Crua fixus est enim ex nostra infirmitate: sed vivit in virtute dei. Scrivo vobis pueri. Unde pueri. Quia cognouistis patrem. Scrivo vobis pres. Comendat hoc et repetit. Quia cognouistis eum qui a principio est. Memoretote vos patres esse. Si obliuiscimini eum qui a principio est: perditis paternitatem. Scrivo vobis iuvenes. Etiam atque etiam considerate quia iuvenes estis. Pugnate ut viciatis: vincite ut coronemini. Humiles estote: ne in pugna cadatis. Scrivo vobis iuvenes: quia fortes estis et iudicium dei in vobis manet: et viciastis malignum. Hec omnia fratres quia cognouimus id quod a principio est: quia fortes sumus quia cognouimus patrem: omnia ista quasi cognatione commendant. Caritate non commendant: Si cognouimus amem? Non cognitio sine

caritate nō facit saluos. **S**cientia
īflat: caritas edificat. Si cōfiteri
uolitis et nō amare: capitis demo-
nibus filēs esse. **C**onfitebāt: demo-
nes filiū dei: et dicebāt. **Q**uōd nobis
tibi ihu nazarene. **E**t īpellebāt cōfi-
temū et āplectimū. **I**lli enī time-
bāt īiquitatibus suis: vos amate:
dimissozē īiquitatū v̄arū. **S**ed
quō poterim? amare deū? si ame-
mus mūdū. **P**arat nos ergo ī
habitare caritatē. **D**uo sūt amo-
res: mūdi et dei. **S**i mūdi amor
habitat: nō est qua ītret amor
dei. **S**ecedat amor mūdi: et ha-
bitet dei. **M**elior accipiat locū.
Amabas mūdū: noli amāc mū-
dū. **C**um exhausseris cor tuū ab
amore terreno hauries amorē
diuinū? et īcipiet habitare īa ca-
ritas: de qua nichil mali potest
pcedere. **A**udite ergo uerba pur-
gātis modo. **Q**uasi agrū īuenit
corda hōim. **S**ed quō īuenit? **S**i sil-
uā īuenit extirpat: si agrū pur-
gātū īuenit plantat. **P**lātare
ibi uult arborē caritatem. **E**t quā
siluā uult extirpare. **A**morē mū-
di. **A**udi extirpatore silue. **N**olite
diligere mūdū. **H**oc enī sequit:
Neq; ea que sūt ī mūdo. **S**i quis
dilexerit mūdū: dilāo p̄ris nō
est ī ipso. **A**udistis quia si quis
dilexerit mundū: dilāo p̄ris nō
est in ipso. **N**e quis dicat ī corde
suo: falsum est hoc. **F**ratres. **d**e
per aplin dicit. **S**pūs sc̄us locut⁹
est. **N**ichil uerius. **S**i q̄s dilexe-
rit mūdū: dilectio p̄ris nō est in
ipso. **V**is habē dilectionē patris?
ut sis coheres filij? **N**oli diligere

mūdū. **E**xclude malū amorē mū-
di: ut īplearis amoē dei. **S**ed ad-
huc plenus es. **F**unde qd habes:
et accipias qd nō habes. **C**erte īa
renati sūt ex aqua et spū fr̄atres
n̄ri: et nos ante aliquot ānos re-
nati sum⁹ ex aqua et spū. **B**onū
est nobis ut nō diligam⁹ mūdū:
ne remaneāt ī nobis sacramēta
ad dāpnationē nr̄am: nō firmā
mētū ad salutē. **F**irmamētū salu-
tis est habē radicē caritatis? **H**abē
uirtutē pietatis: nō formā solā.
Bona forma: sancta forma. **S**ed
quid ualet forma? si nō teneat
radicē? **S**armentū p̄f̄sū nōne
ī ignē mittitur? **H**abē formam:
sed ī radice. **Q**uō autē radicam⁹:
ut nō eraditem⁹. **T**enendo carita-
tem: sicut aplis ait paulus. **I**n
caritate radicati et fundati. **Q**uō
radicabit caritas īter tanta sil-
uosa **amoris** amoris mūdi. **E**x-
tirpate siluas. **M**agnū semen
posituri estis: nō sit ī agro qd offi-
ciat semē. **H**ec sūt uerba extirpā-
tis: que dixit. **N**olite diligere mū-
dū: neq; ea que sūt ī mūdo. **S**i quis
dilexerit mūdū: nō est caritas p̄ris
ī illo. **Q**uā omē qd ī mūdo est: de-
sideriū carnis ē? **D**esideriū oculorū:
et ambitō seculi. **T**riadixit **Q**ue
nō sūt ex patre sed de mūdo. **E**t
mūdus transit et desideria eius.
Qui autē fecerit uolūtātē dei
manet īeternū: sicut ip̄e manet
īeternū. **Q**uid uis? **V**trū amare
tēporalia et transire cū tēpore?
an mūdū nō amare et īeternū
uiuere cū deo? **N**ecū tēporaliū
fluuū? **T**rahit: sed tāq; circa flu-

uū arbor nata ē dñs nū ihs xps
 assumpta carne: et resurrexit i as-
 cendit i celū: voluit se quodāmo-
 do circa flumiū tēporū plantare.
 Raperis i preceptis: tene lignū.
 Voluit te amor mūdi: tene xpm
 ppter te factus ē tēporalis ut tu
 fias eternus: quia et sic factus est
 tēporalis ut maneret eternus. Ac-
 cessit illi aliqd ex tēpore: nō detest-
 sit ex eternitate. Tu autē tēpora-
 lis natus es: et per pām tēpora-
 lis factus es. Tu factus es p pec-
 catū tēporalis: ille factus est tē-
 poralis per misericordiam dimittē-
 di pām. Quātū iūterest cū duos tē-
 i carcere iūter eū et visitatore ip-
 sius. homo aliqn cū venit ad a-
 micū suū et iūtrat visitare eū et
 ambo i carcere vidētur: sed multū
 distans et distincti sūt: illū cau-
 sa pmit. illū hūanitas adduxit.
 sic i ista mortalitate nos reatu te-
 nebam: ille misericordia descendit.
 Intrauit ad captiuū redemptor:
 nō oppressor. Dñs pro nobis san-
 guine suū fudit et redemit nos:
 mutauit spm nram. Adhuc por-
 tam mortalitatis carnis: et de-
 futura i mortalitate psumim.
 In mari fluctuam: sed ancho-
 rā spci i terra iā fixim. Sed nō
 diligam mūdū: neq; ea que i
 mūdo sūt. Que enī sūt i mūdo:
desideriū carnis est: desideriu
oculorū. et ambitio scli. Triast
 ista. Ne quis forte dicat q i mū-
 do sūt deus fecit: id est celū et ter-
 rā mare solem lunā et stellas.
 oīa ornāmēta celoꝝ. Que sūt
 ornāmēta maris: Gia repēta.

Que terre: Aiālia arbores vola-
tilia. Ista sūt i mūdo: et deus illa
 fecit. Quare ergo nō amemus
 qd deus fecit? Spūs dei sit in te:
 ut videas qā hec oīa bona sūt.
 Sed ve tibi si amaues condita:
 et deserueris conditorē. Pulch-
 tibi sūt: sed qnto ē ille pulchrior
 qui ista operatus ē. Intendat
 caritas vā. Silitudinibz potes-
 tis iūstrui ne subrepat vobis sa-
 thanas dices qd solet dice: bene
 nobis uel vobis sic i creatura
 dei. Quare illa fecit: nisi ut nob
 bene sit? Et iebriatur et percut:
 et obliuiscitur creatorē suū. Dū
 nō tēperāter sed cupide vtūtur
 creaturis: creator contēpnitur.
 De talibz dicit aplūs Coluerūt
 et seruierūt creature potius q
 creatori: qui est benedictus i scla.
 Nō phibet deus amare ista sed
 diligere ad beatitudinē: sed ap-
 probare et laudare ut ames cre-
 atorē. Quēadmodū frēs si spō-
sus sponse sue faceret anulū:
etā illa acceptū anulū plus di-
ligeret q sponū qui illi fecit a-
nulū: nōne i ipō dono sponsi
adultera aīa dephenderetur?
Quāuis hoc amaret qd dedit
sponsus: tamē si dicit sufficiat
michi anulū iste. iam ipius
faciē nolo vidē: qualis esset?
Quis nō detestaret hāc amen-
tiā? Quis nō adulterū animū
cōuūteret? Amas aurū p vūo:
amas anulū p sponso. Si hoc
est i te ut ames anulū p spon-
so tuo et nolis vidē sponū tuū:
qualis es? Ad hoc tibi arrā de-

dit: ut nō te oppigneraret sed a-
uerteret: Ad hoc utiqz arrā dat
sponsus: ut ī arrā sua ametur
ipse. Ergo dedit tibi deus oīa
ista: ama illū qui fecit. Plus
est qđ tibi vult dare: id est seipm
qui ista fecit. Si autē amaue-
ris hec q̄uis deus illa fecerit
et neglexeris creatorē. et ama-
ueris mūdū: qđ eris mūdus
enī appellat: nō solū ista fabri-
cā quā fecit deus celū et terrā
mare visibilia et invisibilia: sed
et īhabitatores mūdi mūdus
vocatur: quō domus vocant
parietes et īhabitātes. Et ali-
qñ laudam⁹ domū: et vitupe-
ram⁹ īhabitātes. Dicitur enī
bona dom⁹: quia marmorata
pulchre laqueata. Et alit diti-
mus. Bona dom⁹: nemo pati-
tur ibi iuriā: nulle rapine nul-
le oppressiōes ibi fiūt. Modo nō
parietes laudam⁹: sed īhabita-
tores parietū. Dom⁹ tamē vo-
cat: siue illa siue ista. Omēs enī
dilectores mūdi sūt qui dilectōe
īhabitāt mūdū: sicut celū īha-
bitāt quoz sursum cor ē et abu-
lant carne ī terra. Omēs ergo
dilectores mūdi mūdus vocat.
Ipi nō amāt nisi ista tria: de-
sideriū carnis desideriū oculo-
rū et ambitionē scđi. Desiderāt
enī māducare bibere cōcubere:
viti voluptatibz istis. Nūqđ nō
est ī hys mod⁹? Aut qñ dicit:
nolite dilige ista hoc dicit: ut
nō māduccis aut nō bibatis:
aut filios nō paucis? Nō hoc
dicit: sed sic mod⁹ p̄ creatorē:

ut nō vos illigēt ista dilectōe: et
ad fruendū hoc ametis qđ ad
utendū habere debetis. Nō at p̄bam⁹:
nisi qñ vobis p̄ponūt duo hoc
aut illud. Iusticiā vis an lucra:
Nō habeo unde viuā: nō habeo
unde manducē: nō habeo unde
bibā. Sed quid si nō potest habere
ista: nisi p̄ iūquitatē. Nonne
melius amas qđ nō amittis:
qđ iūquitatē cōmittis? Furtum
auri vides: dapnū fidei fieri nō
vides. Hoc ergo ait desiderū
carnis est: id est desiderū carū
que p̄tinēt ad carnē: sicut ab-
et cōcubit⁹ et cetera hui⁹ modi.
Desiderū oculoꝝ dicit oēm au-
riositatē. O q̄ late patet auro-
sitas. Ipsa ī spectaculis ī thea-
tris ī sacramētis diaboli: ī
magis artibz ī maleficijs. Ipsa
ē curiositas q̄ aliquñ etiā temptat
seruos dei ut uelint q̄si miracu-
lū face: temptare volūt utrū ex-
audiat illos deus. In miracu-
lis curiositas est. hoc ē deside-
riū oculoꝝ: qui nō est ex parte.
Si deus dedit fac. Optulit enī ut
facias. Nō enī qui nō fecerunt
ad regnū dei nō p̄tinebūt. Cū
gauderet apli quia dēonia eis
subiecta erāt: qđ eis ait dñs:
Nolite ī hoc gaudē: sed gaudete
qñ noīa v̄ra scripta sūt ī celo.
Inde noluit dñs gaudē aplōs:
unde gaudes et tu. De enī tibi:
si nomē tuū nō est scriptū ī celo.
Nūquid ve tibi: si nō suscitaueris
mortuos: Nūquid ve tibi: si nō am-
bulaueris ī mari: Nūquid ve tibi:
si nō excluseris dēonia: Si autē

pisti hoc ut facias: vixit humiliter
 no supbe. **N**am et de quibusda pscu-
 do ppheta dicit dñs: qd facturi
 sūt signa et pdigia. **E**rgo nō sit am-
 bitio seculi. **A**mbitio scli supbia ē.
Factare se vlt i honoribz: mag-
 nus sibi videt homo siue de di-
 uinis: siue de aliqua potentia.
Tria sūt ista: et nichil iuenis vn-
 de teptetur: cupiditas huana:
 nisi aut desiderio carnis aut de-
 siderio oculoz aut ambitioe scli.
Per ista tria teptatus ē dñs a di-
 abolo. **D**esiderio carnis teptat
 est: qñ dictū est ei. **S**i filius dei es.
 dic ut lapides isti panes fiant:
 saluet quādo esuriuit post ieiū-
 niū. **S**ed quō repulit teptatorē:
 et docuit pugnare milite. **A**ttē-
 dite qd ait. **N**on i solo pane viuut
 homo: sed i omi uerbo dei. **T**ep-
 tatus est ille et desiderio oculoz
 de miraculo: qñ dixit ei. **M**itte
 te deorsū: qd scriptū est. **A**ngelis
 suis mandauit de te ut suscipiāt
 te: ne quādo offendas ad lapidē
 pedē tuū. **I**lle restat teptatori.
Si enī fecisset miraculū: nō vide-
 ret nisi aut cessisse aut curiosi-
 tatē fecisse. **F**ecit enī qñ uoluit tā-
 qd deus: sed tāq i firmos curās.
Nā si tūc faceret: qñ tñ modo
 miraculū uoluisse face putare-
 tur. **S**ed ne hoies cōsentiret. at-
 tende quid respondit: et quādo
 tibi teptacō talis euenerit dic
 illud et tu. **R**edi post me sathās.
Scriptū est enī. **N**ō teptabis do-
 minū deū tuū. **I**d est si hoc fece-
 ro: teptabo deū. **H**oc dixit qd te
 uoluit dice. **Q**uando tibi suggē-

re iūmicus qualis hō qualis xp̄ia-
 nus modo uel vnū miraculū fe-
 cisti: aut oracōibz tuis mortui re-
 surrexerūt. aut febricitātes sanas-
 ti. **S**i uero esses alicuius momēti fa-
 ceres aliqd miraculū: respōde i dic
Scriptū ē. **N**ō teptabis dñm deū tuū.
Nō ergo teptabo deū: qñ tūc pti-
 neā ad deū si fecero miraculum:
 et nō ptineā si nō fecero. **E**t ubi
 sūt uerba eius: gaudete qz noīa v̄ra
 scripta sūt i celo. **D**e ambitioe scli
 quō teptatus ē dñs. **Q**uādo eū
 leuauit i excelsū: et dixit ei. **H**ec
 oīa regna tibi dabo: si pstratus
 adoraueris me. **D**e elacōe regni
 terreni uoluit teptare regē celo-
 rū: sed dñs qui fecit celū et ter-
 rā diabolū calcabat. **Q**uid mag-
 nū a dño diabolū uinci. **Q**uid
 ergo respondit diabolo: nisi qd
 te docuit ut respondeas. **S**crip-
 tū est enī. **D**ñm deū tuū adora-
 bis: et illi soli serues. **T**enētes
 ista nō habebitis cōcupiscētiā
 mūdi: nō habēdo cōcupiāz mūdi.
 nō uos s̄būgabit nec desiderū car-
 nis. n̄ desiderū odor n̄ ābitio scli: i sc̄it
 locū caritati uēienti ut diligatis
 deū: quia si fuerit ibi dilectō mū-
 di. nō erit ibi dilcō dei. **T**enete
 dei potius dilcōez. ut quō deus
 eternus est sic et uos maneat
 i eternū: qd talis erit quisqz q̄lis
 est dilectio eius. **T**erra es terrā
 diligis: terra eris. **D**eū diligis:
 quid dicā. **D**eus eris. **N**ō aude-
 o dicere ex me. **S**cripturas audi-
 am. **E**rgo dixi dñ estis: et filij al-
 tissimi om̄es. **S**i ergo uultis filij
 esse et dñj altissimi: nolite dilige

mūdu neq̄ ea q̄ in mūdo sūt. Si quis dilexerit mūdu nō ē caritas dei ī illo! quia oīa que sūt ī mūdo desiderū carnis est et desiderū oculor̄ et ambitō scli: que nō est ex patre sed de mūdo idē ab hōibus dilectoribz mundi. Et mūdus trāsiet et desideria ei. Qui autē facit volūtate dei manet ieternū: sicut et ip̄e manet ieternū. Explicit sermo secūdus: incipit tertius ab eo q̄ scriptū est: Pueri nouissimā hora est et tertiū usq̄ ad id q̄ scriptū est. Et non habetis necessitatē ut aliq̄s doceat vos sed vnctō ip̄i docet vos.

Dveri nouissima hora est. In hac lectōe pueros alloquit̄: ut festinent creſce: quia nouissimā hora ē.

Etas corp̄is nō est ī volūtate. Ita nullus scdm carnē creſcit qm̄ vlt̄: sicut nullus quādo vlt̄ nascit̄. Vbi autē natiuitas ī volūtate est: et creſcētū ī volūtate est. Nemo ex aqua et spū nascit̄ nisi volens. Ergo si vlt̄ creſcit: si nō vlt̄ decreſcit. Quid ē creſcere? Proficere. Quid ē decreſcere? Deficere. Quisq̄s natū nouit esse se et audit quia puer ē et īfans: auidē ih̄iet vberibz matris et cito creſcit. Est autē eccl̄a m̄: et vbera eius duo testamēta scripturarū dinarū. H̄c sugat lac oīm sacramētor̄: tēporaliter pro eterna nra salute gestorū: ut nutritus atq̄ roborat̄ p̄ficiat ad manducandū tabū:

qd̄ est ī p̄ncipio erat uerbū. et uerbū erat apud deū et deus erat uerbū. lac n̄m xp̄us hūilis est: tabus noster idem ip̄e xp̄us equalis p̄ri. lacte te nutrit: ut pane pascat. Nā corde cōtingē ih̄esū spiritalit̄: hoc ē cognoscē quia equalis ē patri. Preterea et mātam phibet tangere se et dicebat ei. Noli me tāgere: nondū enī ego ascendi ad patrem meū. Quid est hoc? Discipulis palpandū se p̄buit: et marie cōtactū vitauit? Nōne ip̄e est qui dubitātū discipulo dixit: mitte digitos et palpa t̄y cat̄ices. Nūqd̄ ad p̄teritā ascenderat? Quare ergo mātam phibet et dicit noli me tāgere? nondū enī ascendi ad patrem meū? An hoc dicitur sicut q̄ a v̄ris se tangi nō timuit: et a mulieribz tāgi timuit? Contactus illius oēm carnē mūdā. Quibz p̄mo voluit māifestari: ab h̄is se timuit cōtrectari. Nōne viris resurrectionis eius per fēias nūciata est ut cōtrariā arte serpens vīct̄? Quia enī ille p̄mo mortē hōi per feminā nūciāuit: et viris vīct̄ per feminas nūciat̄ ē. Quare ergo se noluit tangere: nisi quia illa cōtactū illū spiritalē itelligi voluit? Contactus spiritalis de corde mūdo. Ille attingit de corde mūdo xp̄m: qui eū itelligit patri coequalē. Qui autē nondū itelligit diuitatē xp̄i usq̄ ad carnē venit: usq̄ ad diuitatē nō venit. Quid autē magis nū est usq̄ illuc attingere quo usq̄ p̄secutores qui crucifixerūt.

Illud ē magnū itelligē uerbū de
 um apud deū i pncipio p qd fac
 ta sūt oīa: qualē se cognosca uole
 bat qn ait philippo. Tāto tēpore
 uobiscū sum et nō cognouistis
 me. **Philippe qui uidet me: uidet**
 et patre meū. Sed ne quis piger
 sit ad pficiendū: audiat. Pueri
 nouissima hora est. **Ipsa hōa no**
 uissima diuturna est: tamē no
 uissima hora est. **Horā autē pro**
 tēpore posuit nouissio: qā i nouis
 simis tēporibz uēit et dñs noster
 ihūs xpūs. Sed dicturi sūt aliqui.
 Quō nouissimū tēpus: quō no
 uissima hora: Certe prius uēit
 antixpūs: et tūc uēiet dies iudi
 cij. **Didit iohānes cogitacōes is**
 tas ne qsi securi fierent: et ideo
 nō esse horam nouissimā puta
 rent qd uēturus esset antixpūs:
 ait illis. **Et sicut antixpūs q uen**
 tur? sit audistis: nūc antixpūstū
 multa facti sūt. Nūquid potest ha
 bere multos antixpōs: nisi hora
 nouissimā. **Quos dicit antixpōs:**
 sequit et exponit. **Vnde cognos**
 tam? q nouissima sit hora: **Vn**
 de: **Quia antixpi multi facti sūt.**
Exierūt ex nobis. Videte antixpōs:
 ex nobis exierūt. Ergo plangim?
 dāpnū: sed audi consolacionē.
Sed nō erāt ex nobis. Oēs hēti
 oēs sasmatica ex nobis exierūt.
 id est ex ecclesia exierūt: sed nō
 exierūt si ex nobis esset anteq
 exierēt. Ergo nō erāt ex nobis: si
 anteq exierēt nō erāt ex nobis.
 Multi itus sūt nō exierūt: sed tñ
 antixpi sūt. **Audem? hoc dicere.**
 De quid? Nisi ut unusquisqz tū
 pficiat aurite tēfate nouissimā hora ē.

itus est nō sit antixpūs. De strip
 turis eū antixps designatur: ē
 et uidem? eos nūc: et iterrogare
 debet unusquisqz cōsciētā suā.
 an sit antixpūs. Latine eū anti
 xpūs cōtrari? est xpo. Nō quō nō
 nulli itelligūt antixpm ideo dic
 tū q ante xpm uētur? sit: id ē post
 eū uentur? sit xpūs. Non sic dicit:
 nec sic scribit. Sed antixps id ē cō
 trarius xpo. **Iā quis cōtrari? sit exponē**
 aduertitis xpo exponēte: et itelli
 gitis nō posse exire foras nisi an
 tixpōs: eos autē qui nō sūt cōtra
 ri xpo foras exire nullo mō posse.
Qui eū nō est xpo cōtrari? i cor
 pore ipius heret: et mēbrū ipsius
 cōputat. Nūq sūt mēbra sibi cō
 traria. Corpis itegritas uniuers
 sis mēbris constat. Et quid de cō
 cordia mēbroz dicit aplūs. Si pa
 tit unū mēbrū: cōpatiūt oīa mē
 bra. Et si gloriāficat unū mēbrū:
 gaudēt oīa mēbra. Si ergo i glo
 rificacōe unius mēbri cetera mē
 bra cōgaudēt: et unius passio
 oīa mēbra cōpatiūt: cōcordia
 mēbroz nō habet antixpm. Et
 sūt qui itus sic sūt i corpe dñi nri
 ihū xpi: qn quidē adhuc curatur
 corpus ipsius: et sanitas pfecta
 nō erit nisi i resurrectōe mortuo
 tū. Sic sūt i corpe xpi quō humo
 res mali quādo euomūt tūc re
 leuat corpus: sic et mali quādo
 exeūt: tūc ecclesia releuat: et di
 cit qn eos euomit atqz piat corp?
Ex me exierūt humores isti: sed
 nō erant ex me. **Quid ē nō erāt**
 ex me? Nō de carne mea p̄fasi sūt:
 sed pectus michi p̄mebat tū iel

sent. Sed nolite tristes esse: ex nobis
exierunt et non erant ex nobis. Unde
probat: Quod si fuisset ex nobis: man-
fissent utique nobiscum. Hinc ergo
videat caritas vestra: quia multi qui
non sunt ex nobis accipiunt nobiscum
sacramenta: accipiunt nobiscum bap-
tismum: accipiunt nobiscum quod norunt
fideles se accipere: benedictionem eu-
karistiam et quodquod in sacramentis sanctis
est. Ipsius altaris conuocationem ac-
cipiunt nobiscum: et non sunt ex nobis.
Temptatio probat quia non sunt ex nobis.
Quando illis temptatio uenerit: ue-
lut palee occasioe venti volant
foras quia grana non erant. Quod autem
tunc auolabunt quod sepe dicendum est:
cum arca domini reperit uentilari in
die iudicii. Ex nobis exierunt: sed
non erant ex nobis. Quod si fuisset
ex nobis: promansisset utique nobis-
cum. Num uultis nosse kimum quod cer-
tissime dicat hoc: ut qui forte
exierunt et redeunt non sint autem christi?
non sunt contra christum? Non sunt enim au-
t christi: non potest fieri ut remane-
ant foris. Sed de uoluntate sua quod
quod autem aut christi est aut in christo est:
aut in membris sumus? aut in humo-
ribus malis. Qui se in melius con-
mutat in corpore membrum est: qui autem
in malicia permanet humor malus
est et quando exierit releuabitur
qui permanserat. Ex nobis ex-
ierunt: sed non erant ex nobis. Quod
si fuisset ex nobis: utique promansis-
sent nobiscum. Sed ut manifestaretur
quod non erant omnes ex nobis. Ideo
addidit ut manifestaret: quia et
iustus cum sint non ex nobis sunt et tamen
manifesti non sunt. Exeundo mani-

festatur. Et vos unctioem habetis
sanctam: ut ipsi uobis manifesti sitis.
Unctio spiritualis ipse est spiritus sanctus:
cuius sacramentum est in unctioe uisi-
bili. Hanc unctioem christi dicit omnes
habere qui habent cognoscere bonos
et malos: nec oportet esse ut doceant:
quia ipsa unctio docet. Hec scribo
uobis non quod nescieritis ueritatem:
sed quia nostis eam: et quia omne me-
datum non est in ueritate. Exe amo-
niti sumus? quomodo cognoscamus? autem
christum. Quis est christus? ueritas ip-
sa dixit. Ego sum ueritas. Omne
autem mendacium non est ex uerita-
te. Omnes ergo qui mecum sunt: non
dum sunt ex christo? Non dixit quoddam
mendacium ex ueritate: et quoddam
mendacium non est ex ueritate. Se-
tenua attendite ne uos palpetis:
ne uos aduletis: ne uos decipia-
tis: ne uos illudatis. Omne men-
dacium non est ex ueritate. Videamus
ergo quomodo autem christi mecum sunt:
quia non est unum genus mendacium. Quod
est mendacium: nisi is qui negat quod
ihesus non sit christus? Aliam significa-
tionem habet christus: aliam significa-
tionem habet ihesus. Cum sit unus.
ihesus christus saluator noster. ihesus tamen pro-
prium nomen est illius: quomodo moyses pro-
prium nomen appellat? quomodo helyas:
quomodo abraham: sic tamen proprium nomen
domini nostri. ihesus. Christus autem sacramen-
ti nomen est: quomodo si dicat propheta:
quomodo si dicat sacerdos: sic christus con-
mendat unum in quo redemptio totius
populi israel. Iste christus sperabat uen-
turus a populo iudeorum: et quia humilis ue-
nit non est agnitus. Quia lapis ue-
patrius erat offenderunt in illum.

et fracti sūt. Sed creuit lapis et factus est mons magnus. Et qd ait scriptura. Quicūq; offenderit i lapidem istū. cōquassabit: et sup que uenerit lapis iste cōteret eū. Distemenda sūt uerba: offenderit dicit cōquassari: super que uenerit cōteret. Primo quia hūilis uenit offenderit i illū hoies: quia excelsus ueterus ē ad iudicium sup que uenerit cōteret eū: s; illū nō cōteret ueturus excelsus que nō qualis uenit tū uenit hūilis: qui i hūile nō offendit nō formidabit excelsū. Exiit audistis frēs: qui i hūile nō offendit. nō formidabit excelsū. Oibus enī malis. lapis ē offensiois xpūs. Qd qd dicit xpūs: amarū est illis. Et enī audite et uidete. Omnes terre qui exiit de ecclesia: ab unitate p̄fādūtū: anti xpī sūt. Nemo dubitet: ipse enī sic designauit. Ex nobis exierūt: sed nō erāt ex nobis. Nā si fuisset ex nobis: p̄māisset utiq; nobis sūt. Quicūq; enī nō manet nobis sūt sed exiit ex nobis: māifestū est qd anti xpī sūt. Et quō pbātur anti xpī: Ex mendatio. Et quis ē mendax nisi qui negat qd ihūs nō sit xpūs. Interrogem⁹ hereticos. Quē uerū hētū: nisi qui negat quia ihūs nō sit xpūs. Videat caritas ur̄a. magnū sacramētū. Attendite qd ispirauerit nobis dñs deus: et qd insinuare uelun⁹ uobis. Et te exierūt ex nobis: et facti sūt donatiste. Interrogem⁹ eos ut ihūs xpūs sit: statim cōfētū qd ihūs xpūs ē. Si ergo ille ē anti xpūs qui negat ihūm xpīm esse: nec nos possūt illi dicē anti xpōs nec

nos illos: quia et nos cōfitem⁹ et ille. Si ergo nec illi nos dicūt. nō nos illos: ergo nec ipi a nobis exierūt: nec nos ab illis. Si ergo nō a nobis exiim⁹: i unitate sum⁹. Si i unitate sum⁹: qd faciūt i hac ciuitate duo altaria. Quid faciūt diuersē dom⁹: diuersa cōiugia. Qd facit cōis lect⁹: et diuisus xpūs. Admonet nos. Ult nos fateri qd uerū est: aut ipi a nobis exierūt aut nos ab ipsis. Sed absit ut nos ab ipsis. Habem⁹ enī testamētū dñice hereditatis. Recitam⁹ et i bi nos iuenim⁹: dabo tibi gētes hēditatē tuā et possessionē tuā terminos terre. Tenem⁹ hēditatē xpī. Illi eā nō tenēt: nō cōicant orbi terrarū: nō cōicant uniuersitati redēptē sanguīe xpī. Habem⁹ ipm dñm i surgētē a mortuis: q se dubitatib; discipuloz māib; p̄buit palpandū. Et tū adhuc illi dubitauerūt: ait illis. Oportebat xpīm pati et resurgē tertia die: et p̄dicari i noīe eius pēitentiā et remissionē p̄ccator. Vbi: Qua: Quib;: Per oēs gētes: iapiens ab iherusalē. Securi sum⁹ de unitate hereditatis. Quisq; huic hēditati nō cōicant: foras exiit. Sed nō cōtristem⁹. Ex nobis exierūt: sed nō erāt ex nobis. Nā si fuisset ex nobis: p̄māisset utiq; nobis sūt. Si ergo ex nobis exierūt: anti xpī sūt. Si anti xpī sunt: mendaces sūt. Si mendaces sūt: negāt ihūm esse xpīm. Iterū redun⁹ ad difficultatē q̄tionis. Singulos iterroga: cōfētū ihūm esse xpīm. Coartat nos āgustus itellect⁹ i hac epistola:

videtis certe questione. **H**ec q̄stio
et nos et ip̄osturbat si nō itelliga-
tur? aut nos sum? āt xp̄i: aut il-
li sūt ant xp̄i. Illi nos ant xp̄os
vocāt. et dicūt q̄ exiūm? ab eis:
nos illos siliter. Sed designauit
hec ep̄istola āt xp̄os. **Q**uia q̄
negat q̄ ih̄us nō sit xp̄us: ip̄se
est āt xp̄us. **J**ā ergo q̄ram? q̄s
neget: et nō attendam? ad lin-
guā sed ad facta. Si enī oēs it̄er-
rogētur: oēs vno ore cōfiteantur
ih̄m esse xp̄m. **Q**uescat paulu-
lū lingua: vtiā it̄eroga. Si iue-
nerim? hoc. si ipsa scriptura no-
bis dixerit. q̄a negatō nō tm̄ lin-
gua fit. sed et factis? certe iueni-
mus multos āt xp̄os: qui ore p̄-
fiteant xp̄m. et moribz dissentiūt
a xp̄o. **V**bi iuenim? hoc? In scrip-
tura. **P**aulū audi apl̄m. De tali-
bus cū loq̄ret? ait. **C**onfiteantur se
nosse deū: factis autē negāt. **I**n-
uenim? et istos āt xp̄os. **Q**uis
factis negat xp̄m: āt xp̄s ē. **N**ō
audio q̄d sonet: sed video q̄d vi-
uat. **O**pa loquūt? et ūba requi-
mus? **Q**uis enī malus nō vult
bene loqui? **S**ed q̄d de talibz di-
cūt dñs? **P**rocurate quō potestis
bona loqui? cū sitis mali? **V**o-
ces v̄as ad aures meas affertis?
ego cogitatōes v̄as inspicio. uo-
luntatē malā ibi video: et fal-
sos fruct? ostenditis. **N**onū q̄d
vnde colligā. **N**ō colligo de tri-
bulis ficus? nō colligo de spinis
vvas: vna q̄q; arbor a fr̄u cog-
noscat. **M**agis mendax ē āt xp̄s:
quia ore p̄fiteat ih̄m esse xp̄m et
factis negat. **I**deo mendax: q̄a

aliud loquit? aliud agit. **J**ā ergo
fr̄es si facta it̄eroganda sūt nō
solū multos iuenim? āt xp̄os so-
ras exisse: sed multos nōdū mā-
festos q̄ foras exierūt. **Q**uācūq;
habet ecclesia p̄ueros fraudato-
res maleficos foralogo: iqui-
sitores adulteros ebriosos fe-
neratores māgonēs: et oīa q̄
nūare nō possum? si cōtraria
sūt doctrine xp̄i. cōtraria sūt uer-
bo dei: uerbū autē dei xp̄us ē.
Quid q̄d cōtrariū est ūbo dei i
āt xp̄o est: āt xp̄us enī xp̄o cō-
trariū est. **E**t vltas nosse q̄ a
pte resistat isti xp̄o? **S**i aliqui euenit
ut aliq̄d mali faciāt: et it̄cipiat
corripi. **Q**uia xp̄m nō audent
blasphemare n̄istros ei? **B**las-
phemant a quibz corripitūtur.
Si autē ostenderis illis quia xp̄i
uerba dicas nō uerba tua: cōtrāt
quācūq; possit ut te cōuincant ūba
tua te dice nō uerba xp̄i. **S**i autē
māifestū fuerit quia ūba xp̄i di-
cas: eunt et it̄cipiūt i xp̄o reph̄en-
dere xp̄m. **Q**uō it̄cipiūt et q̄re nos
tales fecit? **N**ōne dicūt hoc cōti-
die hoīes cōuicti de factis suis? **P**ri-
uolūtate. **P**ri uolūtate? **P**ri artificē accūsāt
Clamat illis artifex de celo: qui ap-
se fecit vos qui vos refecit. **Q**uid
te feci? **E**go hoīem feci nō auaria-
am? **E**go hoīem feci nō latrocinū:
ego hoīem feci nō adulteriū. **A**udis
tis quia laudāt me opa mea ex
ore trūi puerorū. **I**pe p̄pnus erat
qui ab ignibz defendebat: laudāt
opa dñi dñm? laudāt celū terra
mare laudāt oīa que sūt i celo lau-
dāt angeli laudāt stelle laudāt

lumina. laudat qdqd natat. lau-
 dat qdqd volitat. qdqd abulat qd-
 qd repit: laudat oia ista dnm. Nu-
 qd audistis quia laudat dnm aua-
 ritia. Nu qd audistis quia laudat
 dnm ebrie. itas. quia laudat luxu-
 ria. laudat nugacitas. Qd qd ibi
 no audis laudare dnm: q no fecit
 dms. Corrige tu qd fecisti: ut saluet
 te. qd in te deus fecit. Si autem non
 vis et amas et aplecteris pita tu-
 a: cotrarius es xpo. Intus sis foris
 sis: antixpus es. Intus sis foris sis:
 palea es. Sed quare foris no es? Na
 occasione venti no iueisti. Ia ista
 manifesta st fies. Ne qs dicat xpm
 no colo sed deu colo patre ipius. His
qui negat filiu. nec filiu nec patre
habet. Et qui cofiter filiu: et filiu
 et patre habet. Vos grana alloq-
 tur: ut qui palea erant audiat
 et grana fiant. Unusqz cofidet
 consciam sua: si mundi amator
 est mutet: fiat amator xpi ne sit
 antixpus. Si qs dixerit ei q antixps
 sit: uasat iuria sibi facta putat.
 Fortassis iscriptoz minat: si au-
 diat a litigate q antixps sit. Di-
 cit ei xps: paciens esto. Si falsum
 audisti gaude mecu: quia et ego
 falsa ab antixpis audio. Si autem
 veru audisti: concu cofacta tua.
 Et si audire times: esse plus time.
Ergo vos qd ab uicio audistis in
† tene: et vos i filio et patre mane-
bitis. Et hec e pollicatio quam
 ipe pollicatus est nobis. forte ei
 qeres mercede: et dices. Ecce
 qd i me ab uicio audiui custodio
 et obtepero: pericula. labores. tep-
 † taciones pro ista permansioe susti-
 nobis maneat. Qd si i vobis man-
 serit qd ab uicio audistis tenete:

neo. Quo fructu? Qua mercede?
 Quid michi postea dabit? quia
 i hoc seculo me video laborare in-
 ter teptaciones. No video hic requi-
 em esse aliqua: mortalitas ipa
 grauat aiā: et corpus qd cor-
 rumpit premit ad iferiora. Sed to-
 lero oia ut illud qd ab uicio au-
 diui maneat i me: et dica deo
 meo. ppter uba labioru tuoru e-
 go custodiu vias duras. Ad qua
 ergo mercede? Audi et noli defic.
 Si deficias i laboribz: ex pmissa
 mercede fortis esto. Quis e qui
 operet in vinca: et recedat illi
 de corde qd acceptu e? fac il-
 lu oblitu mercede sua: deficiat
 man. Memoria pmisse mercedis:
 pscuerate facit i ope. Et ho pmi-
 sit qui te potest fallere. Quanto for-
 tior esse debes i agro dei? qn pmi-
 sit ueritas tui nec succedi potest
 nec mori nec fallere potest eu au-
 pmissu est? Et qd est pmissu?
 Videam qd pmisit. Auru e qd
 hic multu amat hoies. an arge-
 tu an possessioes ad quas fudat
 hoies auru qmuis multu amet
 auru? an amena pdia aple do-
 mus multa macapia aialia nu-
 merosa. No hec e quedā merces
 ad qua nos hortat: ut i labore
 durem. Quid dicit merces ista?
 Vita eterna. Audistis: et gauisi
 exclamastis. Amate qd audistis:
 et liberamini a laboribz vris i req-
 em vite eterne. Ecce qd pmittit
 deus: Vita eterna. Ecce qd minat
 deus: Igne eternu. Quid illis ad
 dexterā constitutis? Venite bnda
 pris mei: pcepte regnu qd vob

paratū est ab origine mūdi. Ad si-
nistra quid dicit? Ite ī ignē etnū:
qui paratus ē dyabolo et angelis
eius. Illud nondū amas: uel hoc
time. Memētote frēs mei: q̄a vi-
tā eternā nobis pmisit xps. Hec
est iquit pollutatō quā ipse pol-
lucatus ē nobis vitā eternā. Hec
scripsi vobis de hīs qui vos sedu-
cūt. Nemo vos seducat ad mortē:
pmisionē vite eterne desiderate.
Quid potest mūdus pmittere?
Qd qd libet pmittat: fortassis
castrano morituro pmittit. Et
qua fronte ad illū qui manet
ī eternū exiturus es? S; minatur
michi potens homo: ut aliqd
mali faciat. Quid minatur?
Carceres cathenas ignes tormen-
ta bestias. Nūqd ignē eternū?
Exhorre qd minatur oīpotēs: a-
ma qd polluet oīpotens: et vi-
lesat oīs mūdus siue pmittēs
siue terrēs. Hec scripsi vobis de
hīs qui vos seducūt: ut sciatīs
quia vntionē habetis. Et vos
vntionē quā accepistis ab eo:
pmaneat ī vobis. Vntionis
sacramētū est utus ipsa iuisi-
bilis. Vntio iuisibilis sps scs.
Vntio iuisibilis caritas illa ē
que ī quotūq; fuit tāq; radix il-
li erit: q̄uis ardētē sole arefcē
nō potest. Omē qd radicātū ē:
nutrit calore solis nō arefat.
Et nō habetis necessitatē ut a-
liqs vos doceat: qm vntio ipi
docet vos de oibus. Quid ergo
nos frēs facim? quia vos doce-
mus? Si vntio ipsius docet vos
de oibus: q̄si nos sine causa la-

boram? Et ut qd tantū clamam?
Dimittam? vos vntio ipi? Doce-
at vos vntio ipi? Sed nō michi
facio q̄stionē: et illi ipi aplō facio.
Dignet̄ audire puulū q̄rentē a
se: ipi iohi dico. Vntionē habe-
bāt quib; loq̄baris? Tu dixisti:
q̄a vntio ipius docet vos de oib;
Vt qd talē epistolā fecisti? Quid
illos tu docebas? Quid istrucebas?
Quid edificabas. Iā hinc videte
magnū sacramētū frēs. Sonus
nōz ūboz aures p̄cutit: magis-
ter itus est. Nolite putare quēq;
hoiēm aliqd discere ab hoīe. Am-
monē possum? p̄ strepitū vocis
nrē: si nō sit itus qui doceat. Ia-
nus fit strepit? noster. Ideo frēs
vltis nosse? Nūqd nō sermonē
istū oēs audistis? Q̄ multi hunc
idocti exituri sūt? Q̄ntū ad nūc p̄-
tinet: oibus locutus sū. Sed q̄bus
vntio illa itus nō loquit? quos
sp̄s scs itus nō docet: idocti re-
deūt. Magistera foris et adiuto-
ria q̄dam sūt: et amonicoēs. Ca-
thedra ī celo habet: q̄ corda docet de
dnō dico. p̄tea ait ipse ī euāgelio. No-
lite vobis dicere magistrū ī terra:
vnus ē magister v̄ xps. Ipe vob;
ergo itus loquat: qm nemo hoīm
illuc ē: quia et si aliqs ē a latere
tuo null? ē ī corde tuo. Et ne sit
ī ull? ī corde tuo. xps sit ī corde
tuo: vntio ipius sit ī corde tuo:
ne sit ī solitudie cor factēs et nō
habēs fontes q̄bus irriget. Intē-
rior ergo magister ē qui docet.
xps docet: īspiratō ipsius docet.
Vbi illius īspiratō et illius vntio
nō est: foris etus ianū p̄strepūt.

uerba. Sic sūt ista ūba fr̄es que for̄-
 setus dicim⁹. quō est agricola ad
 arbore⁹? for̄ infer⁹ opatur adhibet
 aquā et diligentiā culture: quibet
 for̄ setus adhibet. Nūq̄ poma for̄?
 Nūq̄ nuditate lignoz⁹ vestit um-
 bra foliorū. Nūq̄ tale aliqd agit
 it̄ setus? Sed quis agit hoc? Au-
 dite agricolā aplm et videte quid
 sum⁹? audite m̄gr̄m̄ īteriozem.
 Ego plantauī: appollo rigauit:
 sed deus īaremētū dedit. Neq̄ qui
 plantat est aliqd neq̄ qui rigat:
 sed qui īaremētū dat deus. Hoc ex-
 go vobis dicim⁹? siue plātemus
 siue rigem⁹ loquēdo nō sum⁹? ali-
 quid: sed ille qui īaremētū dat de-
 us id ē vnctio illi⁹ q̄ docet vos de
 oībus. *Explicit sermo tertius. Incipit
 quartus ab eo q̄ scriptū ē. Vnctō ip̄i⁹
 docet vos de oībz et verax ē et nō
 mendax sicut docuit vos p̄manē
 ī ipsa. et nūc filioī permanete
 in eo ī eo usq̄ ad id. Qui facit ius-
 ticiā iustus est sicut ille iustus ē.
 Qui facit peccatū ex diabolo est*

Emittis fr̄es hestez
 nā lectionē ad hoc
 terminatā q̄ nō
 habetis nēcitātē
 ut q̄s vos doceat:

sed ip̄a vnctio docet vos de oībus.
 hoc autē sicut vos recordari certū
 sum sic exposuim⁹ vobis: q̄a nos
 qui for̄ setus loqm⁹ ad aures v̄r̄as
 utā sum⁹? q̄ si operari adhibētes
 cultuā for̄ setus ad arbore⁹: sed
 īaremētū dare nō possum⁹ nec
 fructū formare. Ille autē q̄ nos
 creauit et redemit et vocauit p̄

fide et sp̄m suū habitās i nobis. ni-
 si loquit vobis itus sine causa nos
 p̄strepim⁹. Vnde hoc apparet? Cū
 cū multi audiāt. nō oībus p̄sua-
 detur qd̄ dicit: sed illis solis q̄bus
 itus loquitur deus. Illis autē itus
 loquitur: qui ei locū prebet. Illi autē
 locū deo p̄bent: qui diabolo locū
 nō prebet. Habitare enī vlt̄ dya-
 bolus i corda hōim: et loqui ibi
 queq̄ valēt ad seductōez. Sed q̄
 ait dñs ihesus. P̄nceps hui⁹ mū-
 di missus est foras. Vnde missus
 est? Nūq̄ extra celū et terrā? Nū-
 qd̄ extra fabricā mūdi? Nō. Sed
 extra corda credētū foras missus
 iualore habitat redēptor q̄a ip̄e
 redemit qui creauit: et diabol⁹
 iā for̄ setus oppugnat nō vincit
 illū qui itus possidet. for̄ setus
 autē oppugnat i mittēdo varias
 tēptatōez: sed ille nō cōsentit tui
 deus itus loquit et vnctio quā
 audit. Et verax est iquit eadem
vnctio id ē ip̄e. et sp̄s dei qui do-
cet oēm hōiem mētiri nō potest.
et nō est mendax. Sicut docuit nos
p̄manē i ip̄e. Et nūc filioī p̄ma-
nete i eo: ut tū manifestatus fuit
habeam⁹ fiducia i consp̄u ei⁹:
et nō cōfundam⁹ ab eo i aduētū
suo. Videtis fr̄es: credim⁹ i deū.
quē nō videm⁹. Annūciauerūt
eū qui viderūt qui cōtractauerūt
qui uerbū ex ore ip̄ius audierūt:
et ut hoc p̄sua derēt generi hūa-
no ab illo missi sūt: nō a seip̄is
ire ausi sūt. Et quomissi sūt. Au-
distis cū euāgelū legētur. Itē p̄-
dicite euāgelū vniūse creature
que sub celo est. Vbiq̄ ergo missi

sunt discipuli: attestantibus signis et
p'dignis ut credatur illis qui ca di-
cebant que viderat. Et credim⁹
i eū que nō vidim⁹: et uerū eū
esse expectam⁹. Quicūq; per fidē
illū expectat: cū uenerit gaude-
būt. Qui sine fide sūt cū uenerit
quē nūc nō uidēt erubescāt et cō-
fusio illa nō erit vni⁹ dici: et trā-
siet quō solet cōfundi q̄ iueiunt
i aliqua culpa et eis insultat ab
hōibus. Confusio illa traducet
confusos ad sinistra ut audiāt.
Ite i ignē eternū: qui parat⁹ ē di-
abolo et angelis ei⁹. Maneam⁹
ergo i uerbis eius: ne cōfundam⁹
cū uenerit. Ipse enī dicit i euāgeli-
o eis qui i eū crediderāt. Si pmā-
seritis i uerbo meo: uere discipuli
mei eritis. Et q̄si dicent q̄ fructu:
et cognoscetis iquit ueritatē: et
ueritas liberabit uos. Modo sal-
nā in spe: nondū i re. Nō enī te-
nem⁹ iam qd̄ pmisū est: sed uē-
turū speram⁹. Fidelis ē autē qui p-
misit. nō te fallit: t̄ntu noli defi-
cere sed expecta pmissorē. Nō eī
nouit fallē ueritas. Tu noli esse
mendax: ut aliud p̄fitearis ali-
ud agas. Tu seruas fidē: et ser-
uat pollicitationē. Si autē tu nō
seruaueris fidē: tu te fraudasti
nō ille qui pmisit. Si satis quia
iusticia ex ipō natus ē. Iusticia
modo nra ex fide. Iusticia p̄fecta
nō est nisi i angelis: et uix i an-
gelis si deo cōparāt. Tamen si
qua p̄fā iusticia aīarū et spiri-
tuū est. quos deus creauit i an-
gelis et scīs iustis bonis nullo

lapsu aueris. nulla supbia cade-
tibz sed manētibz semp i cōtēpla-
tōe uerbi dei. et nichil aliud dul-
ce habētibz nisi a quo creati sūt:
i ipis p̄fecta iusticia ē. i nobis autē
ex fide cepit esse scdm spm. Audis-
tis cū psalm⁹ legēt: incipite dño
i cōfessione. Incipite iquit. In cō-
iusticie nre cōfessio p̄ccor. Cepisti
nō defendē p̄ccm tuū iā i thōasti
iusticia? p̄fiet autē in te qm̄ nic-
hil aliud face delectabit qm̄ absor-
bebit mors i uictoriā. qm̄ nulla
cōcupiscētia t̄tillabit: qm̄ lucta
nō erit cū carne et sanguīe: qm̄ e-
rit corona uictorie et triūphus
de iū uico: tūc erit p̄fā iusticia.
Modo adhuc pugnam⁹. Si pug-
nam⁹ i stadio sum⁹: ferim⁹ et fe-
rim⁹: sed qui uicat expectat. Ille
autē uicat qui et qd̄ ferit nō de-
uicibz suis p̄sumit: sed de exho-
tatore deo. Solus diabol⁹ aduer-
sus nos pugnat: nos cū deo su-
mus et diabolū uicim⁹. Nā et si
tu solus cū diabolo pugnaueris.
uinceris. Exeritat⁹ hostis est.
Quot palmarū? Considerate
quot deiecit. Ut mortales nas-
terem⁹ p̄mo ipām originē nraz
de paradiso deiecit. Quid ergo faci-
endū est q̄ ille exeritat⁹ ē? In-
uocet⁹ om̄ps aduersus exeritatē
tū diabolū. Habitet i te qui nō
potest uinci: et secur⁹ uicis eū q̄
uincē solet. Sed quos nisi i quibz
nō habitat deus? Nā uenonētas
frēs cōp̄sit adam i paradiso posit⁹
p̄ceptū dei: et erexit cernicē ue-
lut i p̄tate sua cē cupiens. et no-
lens subdi p̄tati dei: et lapsus

est ab illa immortalitate et ab illa
 bñtudie. Homo autē quidā iam
 exercitatus natus mortalis cū
 sederet ī stercore putris vermi-
 bus: diabolū viat. Ipe Adam
 et iob ipe: qā de genere ipi iob.
 Ergo adam viat ī paradiso: iob vi-
 at in stercore. In paradiso cū esset:
 audiuit psuasionē mulieris
 quā illi inuaserat diabolus. In ster-
 core autē cū esset: ait eue. Tāq̄
 vna ex insipientibz mulieribz lo-
 cuta es. Ibi autē apposuit: hic res-
 ponsū dedit. Cū esset letus audi-
 uit: cū esset flagellat⁹ viat. Ide-
 o videte quid sequit⁹: frēs in ista
 epistola: qā hoc nobis cōmēdat.
 ut diabolū quidē vitā⁹ sed nō
 ex nobis. Si satis qā iustus ē aut:
facite qā oīs qui faciūt iusticiā ex
ipō ē natus ex deo et xpo. Et qā
 dixit ex ipō est nat⁹: hortat nos.
 Jam ergo quia nati sum⁹ ex illo:
 pfecti sum⁹. Audite. Ecce qualē
dilectionē dedit nobis pater: ut
filij dei vocem⁹ et sim⁹. Nā qui vo-
 cātur et nō sūt: qd illis pdest no-
 mē ubi res nō est. Nō sūt vocā-
 tur medici: qui curare nō norūt.
 Nō sūt vocātur vigiles: qui to-
 ta nocte dormiūt. Sic nō sūt vocā-
 tur xpiani et ī rebus nō inveniūt:
 qā hoc qd vocātur nō sūt: id est ī
 vita ī moribz ī fide ī spe ī carita-
 te. Hic autē quid audistis frēs?
 Ecce qualē dilectionē dedit nob
 pater: ut filij dei vocem⁹ et sim⁹.
Propter hoc mūdus nō cognoscat
nos. qā nō cognouit eū: et nos
nō cognoscat mūdus. Tot⁹ mū-
 dus xpian⁹ est: et tot⁹ mūd⁹ ipi.

Per totū mūdū ipi: et protū mū-
 dū ipi. Illi nos nō cognoscat. Qd
 modo putam⁹ quia nō cognos-
 cāt: Insultāt beneuētibz. Atte-
 dite et videte: qā forte sūt et inter
 nos. Vni quisqz vēm qā iā pie viuit
 qui cōtēpnit secularia: qui nō
 vlt ice ad spectacula: qui nō vlt
 se iebriari quasi solepnit: et qd
 est grau⁹ accedēte patrocinio
 scōz diēū fieri imūdus. Qui
 ita face noluerit quō ei insulta-
 tur ab hīs qui faciūt. Nūqd i-
 sultaret ei si agnosceret? Quare
 autē nō agnoscat? Mūdus eū
 nō agnoscat. Quis ē mūd⁹? Ha-
 bitatores mūdi: quō dicit dom⁹
 habitatores ei. Iā ista sepe dicta
 sūt: et nō ea vobiscū hodie repe-
 tim⁹. Iā enī audistis. Mūdū in
 mala significacōe nō itelliga-
 tis nisi dilectores mūdi: qā p di-
 lectōz mūdi forte mūdū thicat et no-
 mē habē meruerūt. Propter hoc
 mūdus nō cognouit nos: qā
 nō cognouit eū. Ambulat et ip-
 se dñs nū ihūs xpūs: ī carne eat
 deus. latebat ī infirmitate. Et
 vnde nō est cognit⁹? Quia pāta
 arguebat ī hoībus: illi amādo
 delectacōes pctōz nō agnosce-
 bāt deū. Amādo qd febris sua-
 debat: iūriā medico facebāt.
 Quid ergo nos? Iā nati sum⁹
 ex ipō: sed qā ī spe sum⁹. Dilat-
 simū iquit nūc filij dei sum⁹. Iā
 qd expectam⁹? Iā filij dei sum⁹.
 Et nōdū iqt māifestū ē quid e-
 rimus. Quid autem aliud
 erimus? qd filij dei. Audi qd se-
 quit⁹. Sam⁹ qā cū apparuerit

Siles ei erim? qm videbim? eū
sicuti est. Intelligat caritas v̄ra.
Magna res. Scim? qā tū apparu-
erit siles ei erim? qm videbim?
eū sicuti est. Iā illud attendite qd
vocatus ē. Nostis qd vocatur?
Est qd vocat et nō solū vocatū
sed vere est: iō mutabile est. sp̄
manet. mutari nescit. Nulla ex
parte corrūpit: nec p̄ficiat quā
p̄fctū est: nec deficiat qā eternū ē.
Et quid hoc est? In p̄ncipio erat
uerbū: et uerbū erat apud deū:
et deus erat uerbū. Et quid ē hoc?
Quia tū i forma dei esset: nō capi-
nā arbitrat? est esse equalis deo.
Hoc modo xpm i forma dei ūbū
dei vnicū p̄ris. cā lē p̄ri nō p̄nt
vidē mali. Sed i id vero qd uerbū
caro factū est. potuerūt et mali:
qā i die iudicij videbūt et mali:
quia sic vēiet iudicari? quō vene-
rat iudicāndus. In ipsa forma hō:
sed deus. Nā maledict? oīs q sp̄
suā ponit i hōie. Homo vēit ut iu-
dicaret: hō vēiet ut iudicet. Et si
nō videbit? qd est qd scriptū est.
videbūt in quē cōfixerūt. De ip̄i
is enī dictū est: qā uidebūt et cō-
fundētur. Quō uidebūt ip̄i? Cā
alios ponet ad dexterā: alios ad
sinistrā. Ad dexterā positus dicet.
Venite benedū patris mei: p̄cipi-
te regnū. Ad sinistrā positus dicet.
Ite in ignē eternū. Videbūt s: for-
mā serui: formā dei nō uidebūt.
Quare? Quia ip̄i sūt. Et ip̄e dñs
dicat. Beati mūdo corde: qm ipsi
deū uidebūt. Ergo visuri sum? qd
dā visionē fr̄es quā nec oculi vi-
dit: nec auris audiuit: nec i cor

hōis ascendit: visionē quādā vi-
sionē p̄cedentē oēs pulchritudines
terrenas auri argenti nemoz atq;
cāporū. pulchritudinē maris et
aeris solis et lune stellarū ange-
lorū oīa superāte: quia p̄ ip̄am sūt
pulchra oīa. Quid ergo nos erim?
qm hoc videbim? Quid nobis p̄-
missū est? Siles ei erim? qm vide-
bim? eū sicuti est. Quō lingua po-
tuit sonuit: cetera corde cogitēt.
Quid enī uel ip̄e ioh̄es dixit ad cō-
parationē rei que est. uel a nobis
dici potest hōibus longe ip̄arib;
meritis ip̄ius. Redeam? ergo ad
illā v̄nctionē que itus docet qd
loqui nō possum? et qā modo vidē
nō potestis. officiū nām i deside-
rio sit. Tota vita xp̄iani boni: desi-
deriū sūt est. Quō autē desideras?
nondū vides? sed desiderando ca-
pax efficietis: ut cū uenerit qd vi-
deas iplēaris. Sicuti enī si velles
iplere aliquē sinū et nosti quia
magnū est qd dabit: extendis
sinum ul' saci uel v̄tris ul' aliau-
rei. Nosti qntū missurus es et
vides quia angustus ē sinus: ex-
tendendo facis capaxiorē. Sic de?
differendo extendit desiderū:
desiderando extendit aīm: exte-
dendo facit capaxē. Desiderem?
ergo fr̄es: qā iplendi sum? Videte
p̄aulū extendentē sinū: ut possit
capere qd vēturū est. Aut. Nō qā
iā acceperi aut p̄fctus sum. fr̄es
ego me nō arbitror cōprehendis-
se. Quid ergo agis i hac vita? si
nondū apphendisti. Unū autē
que retro oblit? i ea q ante sūt exte-
tus: sed i itentionē sequor ad

palmā supne vocacois. Extentū se
 dicit: et secūdu intencione se seq dicit.
 ut. Ad inore se senaebat ad capiēdu
qd oclis nō vidit auris audiu n̄ itaq
hois ascendit. Hec ē vita nra: ut
desiderando exerceam. Tantū at
 nos exerceat sc̄m desiderū: quātū
 desideria nra āputauerim? ab a
 more scli. Iā dixim? aliqñ exinam
qd iplendū est. Sono iplendus es:
funde malū. Puto qā melle tenit
implex deus. Si accet plen? es: ubi
mel pones. Fundendū ē qd por
tabat: vas mūdandū ē ipm vas
mūdandū ē sic et si cū labore cū
tritura: ut fiat aptū audā rei qd
dicam? aurū dicam? vinū dica
mus? qd qd dicam? qd dicit nō p̄t:
qd qd volum? dicit deus vocatur.
Et qd dicam? deus qd dixim? Du
e iste sillabe sūt totū qd expectam?
Qd qd ergo dicit volum? infra ē.
Extendam? nos i eū: ut tū uene
rit i pleat. Silēs ei erim? qm vide
bim? eū sicuti est. Et oīs qui habet
spem hanc i ipō. Videtis quia in
spe nos posuit. Videtis quē ad mo
dū cōgruit ap̄lo i paulo i coap̄lo
suo: spe salui facti sum? Spes at
q̄ videtur nō est spes. Qd eū videt
quis quid sperat? Si enī qd non
videm? speram? per paciēciā ex
pectam? Ipa paciēciā exerceat de
sideriū. Manet tu nā manet ille: et
pseuera i ambulandū ut pūciās:
quia a quo tendis nō migrabit.
Videte. Et oīs qui habet spē hanc
i ipō: castificat semetipm sicut
ipe castus est. Videte quē ad mo
dū nō abstulit liberū arbitriū:
ut dicit castificat semetipm. Qd

nos castificat nisi deus? Sed de
 te nolente nō castificat. Ergo q̄ ad
 uūgis uolūtate tuā deo castificas
 te ipm. Castificas te nō de te: sed
 de illo qui uenit ut i habitet in te.
 Tamē quia ibi agis aliqd uolū
 tate: ideo et tibi aliqd tributū ē.
 Ideo autē tibi tributū est: ut dicas
 sicut i psalmo. Adiuutor meus esto:
neq̄ derelinquas me. Si dicas ad
iuutor meus esto: agis aliqd. Nā
si nichil agis? quō ille adiuuat?
Oīs qui facit p̄cām: et iūquitatē
facit. Nemo dicat: aliud ē peccatū:
aliud ē iūqtas. Nemo dicat: ego
hō p̄cōr sū sed iūquus nō sū. Oīs
enī qui facit p̄cām et iūqtatē facit.
P̄cām iūqtas est. Quid ergo faci
mus de p̄cāis nris et iūqtatibz? Au
di qd dicit. Et sc̄tis quia ille mā
festatus est ut p̄cām auferat: et
p̄cām i eo nō est. In quo nō ē p̄cām:
ipe uenit auferre p̄cām. Nā si esset
i illo p̄cām: auferendū illi esset.
nō ipse auferret. Oīs qui i ipso
manet nō peccat. Inq̄tū i ipso
manet: i tantū in ipso nō peccat.
Oīs enī qui peccat nō uidit eū
net cognouit eū. Magna ē ista
questio. Oīs qui peccat nō uidit
eū: neq̄ cognouit eū. Nō ē miz.
Nō enī uidim? eū sed uisuri sū
mus. Nō enī cognouim?: sed cog
nituri sum?. Credim? i eū quē
nō cognouim?. An forte ex fide
cognouim?. Ex specte nondum
cognouim?: sed fide in et uidim?
et cognouim?. Si enī nodū uidet
fides? quare dicam? illum uari?
Est illuācio per fide: ē illuācio
per spectē. modo cū peregrinam?

p fide ambulam? nodu p spem.
Ergo et iusticia nra p fide est no
p specie: erit p fide iusticia nra cu
videbim? p specie. modo no reli
quam? eam iusticia q est i fide:
qm iustus ex fide uiuit sicut ait
apltus. Ois qui manet i pono
peccat. Na ois qui peccat no vi
dit eu: neq cognouit eu. No credi
dit iste qui peccat. Si autē cre
didit: quātū ad fide e? ptinet
no peccat. Filioli nemo vos sedu
cat. Qui facit iusticia iustus est:
sicut ille iustus est. Nūqo quando
audun? qā iusti sum? sicut ille?
equales no debem? deo putare.
Debetis nosse qd est sicut. Jam
dudu hoc dixit. Castificat se
metipm: sicut ille castus est.
Iā ergo par et equalis ē casti
tas nra castitati dei? et iustia
a nra iusticie dei? Ois h? dicat peqū
tate? Sed sicut no sp in equalita
te dici solet: quō uerbi gratia
uisa basilica ista āpla. si uelit
face aliqis minore sed tamē p
porciōe ad mēsurā eius ut ubi
grā si lata est ista simplū et lō
gā duplū faciat et illā latam
simplū et longā duplū? uidet
sic feasse sicut est ista: sed ista
habet ubi grā centū cubitos il
la triginta. et sic xē et ipav ē
uidetis. qā no sp sicut ad parili
tate et equalitate refertur. ubi
grā uidete quātū sit iter facie
hois et ymaginē in speculo:
facies in ymagie facies i cor
pore. Ymago i imitaciōe: corp
i ueritate. Et qd dicam? Nam
sicut hic otuli ita et ibi: sicut

aures hic ita et ibi aures sūt. Dispa
est res: sed sicut ad similitudinē dia
tur. Habem? ergo et nos ymagie
dei? sed no illā quā habet filius
equalis pū: tamē et nos p modo
nō. Si no sicut ille essem? ex nul
la parte siles dicem? Ergo castifi
cat nos sicut et ille castus ē:
sed ille castus eternitate nos cast
ti fide. Iusti sum? sicut et ille iust?
ē: sed ille i ipsa icōmutabili ppe
tuitate: nos iusti credendo i eū
quē no uidem? ut aliqū uideā
mus. Et cū p fide fuerit iusticia nra
cū facti equalēs āgelis fuerim?
nec tūc illi equabit. qnto ergo
modo ab illo longe est. qn n? tūc
par erit tanto? Qui fac? pām
de dyabolo est: qā ab uiciō dyabo
lus peccat. De dyabolo ē nos tas
qd dicat: imitando dyabolum.
Na nemine fecit dyabolus? nēc ian
genuit nēc creauit? sed quāq
fuerit imitat? dyabolū quāsi de
illo natus fit filius diaboli imi
tando: no p pūe nascendo. Quō
es filius abrahe? Nūqo abraha
te genuit? Quō uidei filii abra
he? No imitates fide abrahe fac
ti sūt filii diaboli? de carne abra
he sūt nati: et fide abrahe no sūt
imitati. Si ergo qui inde nati sūt
exheredati sūt qā no sūt imita
ti? tu qui no de illo natus effice
ris filius: et sic eris fili? imitaciō.
Et si diabolu fueris imitat? qā
supbus ille extitit et ipius adu
sus deū? eris filius diaboli imi
tando: no quia genuit te a cre
auit te. In hoc manifestat? ē fili
us dei. Cū frēs oēs pātores ex

dyabolo nati sunt: in quantum peccatores.
 Adā a deo factus est: sed quādo
 consensit diabolo ex diabolo na-
 tus est: et tales oēs genuit quā-
 lis erat. Cū ipā concupiscentia nati
 sumus: et anteq̄ nos debita nra ad
 damus de illa dapnate nasamur.
 Nā si cū nullo peccato nasamur: quod
 est quod cū infantibus ad baptismū
 auerit ut soluantur. Ergo duas
 natiuitates attendite fr̄es: adā
 et xp̄i. Duo s̄t hoīes: sed vn̄ ip̄o
 cū hō hō: alter ip̄o: hō deus. Per
 hoīem hoīes peccatores sumus: per
 hoīem deū iustificamur. Natiui-
 tas illa deiecit ad mortē: natiui-
 tas ista erexit ad vitā. Natiui-
 tas illa trahit secū peccatū: nati-
 uitas ista liberat a peccato. Ideo ei
 uerit xp̄s hō: ut solueret peccata
 hōm. In hoc manifestat̄ ē filius
 dei: ut soluat opa diaboli. Ceterū
 mendo caritati vix: ne vos gra-
 uent. Ipsa enī questio est in qua sol-
 uenda laboram: quia peccatores nos
 dicimur. Si enī quis dixerit se esse sine
 peccato: mendax est. Et in ip̄i ioh̄is
 epistola iuamur. Si dixerim quia
 peccatū nō habem: nos ipsos seduca-
 mus. Memisse debetis priorū. Si
 dixerim quia peccatū nō habem: nos
 ipsos seducim: et ueritas in nobis
 nō est. Et rursum in consequētibz au-
 dis. Qui natus est ex deo nō peccat.
Qui facit peccatū nō uidit eū: neq̄
cognouit eū. Oīs qui facit peccatū:
de diabolo ē. Ex deo nō ē peccatū. Itē
 terret nos. Quō sumus nati ex deo:
 et quō nos fatemur peccatores. Andic-
 tum sumus quia de deo nati nō sumus.
 Et quod faciunt ista sacramēta in i-

fantibus. Quid dicit ioh̄es. Qui na-
 tus est ex deo nō peccat. Ip̄e ioh̄es
 iterū dicit. Si dixerim quia peccatū
 nō habem: nos ipsos seducim:
 et ueritas in nobis nō est. Magna
 ē questio et angusta: et ad hāc sol-
 uendā. Uentam fecerim caritate
 vram. In nomine dñi cras quod inde de-
 derit differem. **Explicit sermo
 quartus: incipit quintus ab eo quod scriptū
 ē Oīs qui natus est ex deo nō peccat quia
 semē eius in ip̄o manet et usque ad
 id filiole nō diligam in uerbo tui.
 sed opere et ueritate et.**

Nexte audite obser-
 uos: quia res nō mi-
 ma uersat̄ in medio:
 et nō dubito qui hēs-
 terno die uenti affu-
 istis: quod et hodie iten-
 tibus conuenistis. Est
 enī nō pua questio quō dicat in ista
 eplā: qui natus est ex deo nō pec-
 cat. Et quō in eadē eplā sup̄i dix-
 rat. Si dixerim quia peccatū nō habe-
 mus: nos ipsos seducim: et ueritas
 in nobis non est. Quid facturuse
 quē uterq̄ sermo ex eadē epistola
 in medio coartat. Si se confessus fu-
 erit peccator: timet ne dicat illi. Nō
 ergo natus es ex deo: quia scriptū est.
 Qui natus est ex deo nō peccat.
 Si autē se dixerit iustū et nō habe-
 re peccatū: accipiat ex alia pte plagā
 ex ipā eplā. Si dixerim quia peccatū
 nō habem: nos ipsos seducim:
 et ueritas in nobis nō est. Positus
 ergo hō in medio: quod dicat aut
 quod confiteatur: aut quod profiteatur nō i-
 uenit. Profiteri se esse sine peccato
 piculosū est: et nō solū piculosū

sed etiā mendosū. Nosipos iquit
seducim⁹ et ueritas ī nobis nō est:
si dixerim⁹ qā pccm nō habemus.
Sed utinā nō haberet et dices ve-
rū enī dices: nec ī ueritate p mēda
ullū ūq̄tatis uel uestigū formi-
dare. Sed ideo male faas si dias:
quia uel mendacū dias. Veritas
iquit ī nobis nō est: si dixerim⁹
quia pccm nō habem⁹. Nō ait ha-
buim⁹: ne forte de p̄terita uita dic-
tū uideret. Habuit enī pccā hō il-
te: sed ex quo natus est ex deo cepit
nō habere. Si ita esset: nulla nos
angustaret questio. Dicim⁹ enī
fuum⁹ pccōres: sed modo iustifica-
ti sum⁹. Habuim⁹ hoc pccm: sed
modo nō habem⁹. Non ergo ait:
Sed qd ait: Si dixerim⁹ qā pccm nō
habem⁹: nosipos seducim⁹: et ve-
ritas ī nobis nō est. Post aliquā
tūlū rursus: qui natus est ex deo
nō peccat. Nūquid ipse iohes erat
natus ex deo: Si iohes nō erat na-
tus ex deo: de quo audistis qā sup̄
pectus dñi recūbebat: aliq̄s sibi
audet p̄mittē regeneratōe: factā
ī se quā ille habere nō metuit q̄
sup̄ pectus dñi discūbe meruit:
quē dñs plus q̄ ceteros diligebat
ipm̄ solū de spū nō genuerat. At-
tendite nūc uerba ista. Adhuc ā-
gustias nr̄as cōmendo: ut p̄ ite-
rionē vram q̄ orō ē p̄ nobis et
p̄ uobis. Dilatet deus et det ex-
itū ne aliq̄s ī uerbo ei⁹ iuciat oc-
casionē p̄dicatōis sue: qd ūbū nō
est p̄dicatū et cōscriptū nisi ad
medicinā et ad salutē. Ois iquit
qui facit pccm: et ūq̄tatē facit.
Ne forte discernas pccm ab ūqui-

tate: ne dicas pccō: sū et ūqu⁹ nō
sū: pccm ūquitas est. Et satis qā
ī hoc ille manifestatus ē: ut pccā au-
ferat. et pccm ī ipō nō est. Et quid
p̄dest nobis qā uerit sū pccō: Ois
qui nō peccat ī ipō manet: et ois q̄
peccat nō uidit neq̄ cognouit eū.
Filioli nemo uos seducat. Qui fa-
cit iusticiā iustus est: sicut et ille
iustus est. Iā ista dixim⁹: qā sicut
scdm̄ quādā similitudinē nō equali-
tatē dia solet. Qui facit pccm de
diabolo ē: qā ab ūcio diaboli pec-
cat. Et hoc dixim⁹ qā nemo non
creauit neq̄ genuit: sed imitato-
res eius tāq̄ ex illo nascūt. In h̄
manifestat⁹ est fili⁹ dei ut soluat
opa diaboli: ergo ut soluat pccm
ille qui nō habet pccm. Deinde
sequit⁹. Ois qui natus ē ex deo
nō facit pccm: qā semē eius ī ip-
so manet: et nō potest peccare
quia ex deo natus est. Fortit cō-
strinxit. Fortassis scdm̄ qd dā p-
catū dixit nō peccat. nō scdm̄ de
pccm: ut q̄ ait qui natus est ex
deo nō peccat certū qd dā pccm
ūelligas qd nō potest hō admittē
te qui ex deo natus est: et tale p-
catū est illud ut si q̄sq̄ h̄ admisc-
rit cōfirmet et tetra. Si q̄s autē
hoc nō admiserit: soluat et tetra.
Quid est hoc pccm: Fate cōtra
mandatū. Quid est hoc māda-
tū: Mandatū nouū do uobis:
ut diligatis iuicē. Intendite.
Hoc mandatū xpi dilao uocat:
p̄ hāc dilectōe: pccā soluūtur:
Nec si nō teneat: et graue pec-
catū est et radix om̄ pccō: Intē-
dite fr̄es. Paulim⁹ aliqd: ī quo

bene intelligētibz soluta ē questio
 Sed nūqd celerioribz tm̄ ābulam?
 viā: Et qui tardius ābulat nōst
 reliquendi. Versem hoc quibz
 possum? ubis ut ad oēs pueiat.
 Puto enī frēs qā oīs hō solluat?
 est p aīa sua: qui nō sine causa
 itrat ecclēsiā: qui nō tēporalia q̄
 ut i ecclēsiā: qui nō p̄tēra ut nā
 sigat negotia secularia: sed idō
 itrat ut aliqd sibi eternū pm̄ssū
 teneat quo pueiat. Necessē est co
 gitet quō ābulet i viā ne rema
 neat ne retrocat ne aberret: ne
 claudicādo nō pueiat. Qui ergo
 solluat? est tardus sit velox sit:
 nō recedat de viā. Hoc ergo dixi
 qui natus est ex deo nō peccat:
 fortassis scdm̄ qd̄dā p̄cām volu
 it itelligi. Nā erit cōtrariū illi
 loco. si dixerim? qā p̄cām nō ha
 bem? nosipōs seduam? et veri
 tas i nobis nō est. Sic ergo potest
 solui q̄stio. Est qd̄dā p̄cām qd̄ nō p̄t
 admittē ille qui natus est ex
 deo: et quo nō admissō soluit
 cetera: quo admissō cōfirmāt ce
 tera. Qd̄ Vē hoc p̄cām: facit cōt
 mandatū xpi: cōtra tēstionū
 nouū. Qd̄ est mādātū nouū?
 Mandatū nouū do vobis: ut vos
 iuitē diligatis. Qui facit cōtra
 caritatē: et cōtra dilectionē fra
 ternā: nō audeat glāri et dicere
 se esse natū ex deo. Qui autē i di
 lectiōe fraternā cōstitut? est: certa
 sūt p̄cā q̄ nō potest admittē: et
 hoc maxie ne oderit fratē. Et qd̄ de
 tēris p̄cāis facit: vnde dicitū est
 si dixerim? qā p̄cām nō habem?
 nosipōs seduam? et veritas i no

bis nō est. Audiat securitate de a
 lio loco scripture. Caritas operit
 multitudinē p̄cōz. Caritas er
 go cōmendat: caritatē cōmen
 dat hec epistola. Ergo post resur
 rectionē dñs qd̄ i terrogauit pe
 trū: Amas me? Et pax fuit semel
 i terrogare: et iterū nichil aliud:
 et tertio nichil aliud. Cū iā itio ille te
 dio affixetur q̄si nō sibi cōdet quō
 qui nesciret quid i illo ageretur: tm̄
 et p̄mo et scdo et tertio hoc i terro
 gauit. Ter negauit timor: ter cō
 fessus ē amor. Et ecce amat petrū
 dñm. Quid prest itur? dño? No
 enī et ip̄e nō turbat? est i illo psal
 mo: qd̄ retribuā dño. p̄ oībus que
 retribuit michi. Qui enī dicebat
 hec i psalmo attendebat q̄nta sibi
 esset prestata a deo: et q̄rebat qd̄
 retribuēt deo: et nō iueiebat. Qd̄
 qd̄ enī retribuere voluēs: ab ip̄o
 accepisti qd̄ reddes. Et qd̄ iuenit
 ut retribuatur? Qd̄ ut dixim? frēs
 ab ip̄o acceperat: hoc iuenit qd̄
 retribuēt. Calicē salutaris acci
 piā: et nomē dñi iuocabo. Quis
 enī dederat illi calicē salutaris?
 nisi ille cui volebat retribuē. Ac
 cipe autē calicē et iuocare nomē
 dñi hoc ē sanari caritate: et ita
 sanari ut nō solū nō odeis frēs:
 sed et patus sis mori p̄ frē. P̄cā
 ista caritas est: ut patus sis mo
 ri pro fratre. Hanc ip̄e dñs in se
 exhibuit mortuus p̄ oībz: orās
 peis a q̄bus truafigebat? et di
 cens. Pater ignosce illis: qā nes
 ciūt quid faciūt. S: si solū hoc fecit:
 nō erat magister si discipulos nō
 habebat. Secuti discipuli hoc fe

certi. **L**apidabat Stephanus: genu flexo dixit. **D**ne ne statuas illis hoc peccatum. **A**mabat a quibus occidebatur: quia et pro ipsis moriebatur. **A**udi apostolum paulum: et ipse inquit impendat pro animabus vestris. **I**nter illos enim erat pro quibus Stephanus deprecabatur: quando eorum manibus moriebatur. **P**erfecta caritas ergo est haec. **S**i quis tantam habuerit caritatem ut pro fratribus sit paratus etiam mori: perfecta est in illo caritas. **S**ed nunquam mori ut nascatur iam proorsus perfecta est. **U**t perficiatur nascatur: cum fuerit nata nutritur: cum fuerit nutrita roboratur: cum fuerit roborata perficitur: cum ad perfectionem venerit quod dicit. **M**ichi vivere Christus est: et mori lucrui. **O**ptabat dissolui et esse cum Christo multo enim maius optimum: manere in carne necessarium propter vos: propter eos volebat vivere: pro quibus paratus erat mori. **E**t ut noueritis quia ipsa est perfecta caritas quam non violat et in qua non peccat qui natus est ex deo: hoc dominus dicit petro. **P**etere amas me? **E**t ille. **A**mo. **N**on ait si amas me obsequemur michi. **E**nim enim erat dominus in carne mortali esuriuit sitiuit: eo tempore quo esuriebat et siciebat susceptus est hospicio: ministrauerunt illi qui habuerunt de substantia sua: sicut legitur in euangelio. **S**uscepit enim hospicio zachaeus: saluus factus est a morbo suscepto medico. **Q**uo morbo? **A**uariae. **E**rat enim ditissimus: et princeps publicanorum. **A**t tendite sanatum a morbo auariae. **D**imidium inquit rerum mearum

do pauperibus: et si cui aliquid tulerit quadruplum reddam. **I**deo seruauit alterum dimidium: non quo fructum sed unde debita solueret. **S**uscepit ergo tuum medicum hospicio: quia erat infirmitas carnis in domino: tui hoc obsequium preberet hominibus. **E**t hoc quia uoluit prestare obsequium tuis: obsequiis tuis enim prederat non illi. **C**ui enim angeli ministrabant: in quantum obsequium requirebat. **N**ec hebraeus seruus ipsius hoc necessarium habebat aliquando tui panem et carnis pro uinum ministrabat: et tamen ut uideret illa religiosa benedictum mutatum seruus dei. **P**ascat a uidua: quae dominus in secreto pascebat. **D**eruptum quod de huius serui dei sibi presterat qui eorum indigentiam considerat: propter illam mercedem a domino in euangelio manifestissime positam: qui suscipit iustum in nomine iusti mercedem iusti recipiet: qui suscipit propheta in nomine prophete mercedem prophete accipiet: et qui calicem aquae frigidae unum ex huius ministeris tamen in nomine discipuli dederit: amicum dabo uobis non perdet mercedem suam. **Q**uis ergo sibi presterat qui hoc faciunt: tamen nec hoc poterant prebere ascensuro in celum. **Q**uid illi poterat retribuere petrus: quia illi amabat? **A**udi quid. **P**asce oues meas: id est pro fratribus: fac quod prece feci. **O**mnes sanguine meo in demeritis confessione: ut ceteri uos imitentur. **S**ed hec ut diximus factus perfecta caritas est. **Q**ui natus est ex deo: habet illam. **I**ntendat caritas uiam. **V**idete quid dicam. **E**rat accipit et

sacramentū natiuitatis? hō bap-
 tizatus sacramentū habet: imag-
 nū sacramentū dīnū sūm ineffabi-
 le. Considera quale ut nouū ho-
 minē faciat dimissioe oīm p̄cō-
 rū: attendat tamē cor si p̄fīm
 est ibi qđ factū est ī corpe videat
 si habeat caritatē: et tūc dicat
 natus sū ex deo. Si autē nō ha-
 bet: caractere quidē ipositū ha-
 bet: sed desertor agitatur. Habet
 caritatē: aliter nō se dicat natū
 ex deo. Sed habeo īquit sacrame-
 ntū. Audi aplm. Si sciam oīa sac-
 mēta et habeā oēm fidē ita ut
 mōtes transferā caritatē autē
 nō habeā: nichil sū. Hoc sepe ut
 memūstis cōmēdaui? cū illā e-
 pistolā legē ī apem? nichil nob
 ita ī ea cōmendari quō caritatē.
 Et si videt alia et alia dicē illuc
 tamē facit reditū: et ad ipām ca-
 ritatē oīa vlt referre qāq; dix-
 rit. Videam? si et hūc hoc facit.
 Attendite. Quis qui natus ē ex deo:
nō facit p̄cām. Querim? qđ p̄cām?
 qā si oīa itellexeris cōtrauiū erit
 illi loco: si dixerim? qā p̄cām nō ha-
 beam? nos ipōs seducim? et veritas
 ī nobis nō est. Ergo dicat qđ p̄cām?
 doceat nos: ne forte ego tēme dixi h̄ p̄cām
 esse odiū ī frēm. p̄cām hoc esse viola-
 tionē caritatis: quā sup dixit. ~~is~~
 qui odit fratrem suū ī tenebris ē et ī
 tenebris ābulat et nescit quo eart:
 quā tenebre exterauerūt oclōs ei.
 Sed forte aliqd dixit ī posterioribz:
 et nō noīauit caritatē. Videte qā
 arcuitus ille iūboz: hūc habet fi-
 nē: hūc habet exitū. Quis qui na-
tus est ex deo nō peccat: qā semen

eius ī ipso manet. Semen da id ē ūbū
 dei. Unde dicit aplūs. Per euāge-
 liū ego vos genui. Et nō potest
 peccare: quia ex deo natus ē. Dic
 adhuc. Videam? ī quo nō potest
 peccare. In hoc māifestati sūt filij
dei et filij diaboli. Quis qui nō ē iust?
nō est ex deo: et qui nō diligit frēm
suū. Certe iā māifestū est vnde di-
 cat: et qui nō diligit īquit frēm
 suū. Dilāo ergo sola discernit ī-
 ter filios dei et filios diaboli. Sig-
 nēt se oēs signo crucis xpi: respo-
 deant oēs amen. tacent oēs alla-
 baptizetur oēs. itrent ecclesias.
 faciant parietes basilicarū: nō
 discernūtur filij dei a filijs diabo-
 li nisi caritate. Qui habet carita-
 tē nati sūt ex deo: qui autē nō ha-
 bent nō sūt nati ex deo. Magnū iū-
 diciū: magna discretio. Quidqđ
 vis habe: h̄ solū si nō habeas nichil
 hoc habe et īplesti legē. Qui enī
 diligit alterz legē īpleuit ait apls:
 et plenitudo legis caritas. Puto
 istā margaritā esse illā. pro q̄ hō ne-
 gotiator deserbit ī euāgelio qui
 iuenit vnā margaritā: et vēdi-
 dit oīa que habebat. et emit eā.
 Hec margarita p̄iosa caritas ē:
 sine qua nichil tibi p̄dest qđ aiq;
 habueris. Quā si solā habeas.
 sufficit tibi. Hodo cū fide vides:
tūc cū specie videbis. Si enī ama-
 mus tū nō videm? quō ā p̄lec-
 tem cū viderim? Sed vbi nos de-
 bem? exerce. In amore fratno.
 Potes michi dicē nō vidi dñm:
 nūqd potes michi dicē? nō vidi
 hōiem? Dilige fratrem. Si cī frēm
 quē vides dilexeris simul vide-

+ tibi p̄dest. Alia si nō habeas:

bis et deū? quia vides et ipam cari-
tate: et intus habitat deus. Qui
nō est iustus nō est ex deo: et qui
nō diligit fratrem suū: quia hec ē
ānūciatio. Vide quō confirmat.
Quia hec est ānūciatio quā au-
diuim⁹ ab uicō: ut diligam⁹ iu-
cem. Manifestauit vobis se ide-
dicere. Contra hoc mādatū q̄s
facit ī p̄tō illo est scelerato. ī qd̄
iādūt qui nō nascūt ex deo. Nō si-
cut cayn qui ex maligno erat et
occidit fratrem suū. Et au⁹ rei grā
occidit. Quia opa ipius malig-
na erāt: fratris vero ei⁹ iusta. Er-
go ubi ē iuidia: amor fratern⁹
esse nō potest. Incendat caritas
vīa. Qui iuidet nō amat: pec-
catū diaboli est ī illo: quia et di-
abolus iuidendo deiecit. Cecidit
enī: et iuidit stanti. Non idē vo-
luit deice: ut ip̄e staret q̄ ne so-
lus caderet. Tenete ī aīo ex hoc
q̄ subiecit iuidiā nō posse esse
in caritate: habes aperte cum
laudaret ipsa caritas. Caritas
nō emulatur. Nō fuit caritas ī
cayn. Et nisi esset caritas ī abel:
nō accipet deus sacrificiū ei⁹. Cū
enī ambo obtulisset ille de fructi-
bus terre: et ille de fructibus ouū:
qd̄ putatis frēs q̄a dñs fructus
terre neglexit: et fetus ouū di-
lexit. Non itendit deus ad man⁹
sed ī corde vidit: et quē vidit cū
caritate offerre: ipius sacrificiū
respexit: quē vidit cū iuidia of-
ferre ab ipso sacrificiō oculos auer-
tit. Opera ergo bona abel non
diat nisi caritate: et opa mala
cayn nō diat nisi odiū fratnū

Parū est q̄a odit fratrem suū: et
iuidit opib⁹ bonus. Quia imitari
noluit: necare voluit. Et hinc ap-
paruit q̄a filius erat diaboli: et
ille hinc apparuit iustus dei. Hic
ergo discernūt hoīes. Frēs mei
nemo attendat linguas sed fac-
ta. Cor si nō bene faciat pro fra-
trib⁹ suis: ostendit qd̄ ī se habe-
at. Teptatiōib⁹ pb̄atur hoīes.
Nolite mirari frēs: si odit vos
mūd⁹. Nūquid sepe dicendū est vob⁹
qd̄ ē mūdus? Nō celū nō terra nō
ista opa que fecit deus: sed dilec-
tores mūdi. Ista sepe dicit q̄bus
dā oneros⁹ sūt: s⁹ usq̄: adeo nō fuit
tra dico ut aliqui iterroget an-
dixerit et nō respondeat. Ergo ul-
tultando hereat aliqd̄ ī cordib⁹
audiētiū. Qd̄ est mūd⁹? mūd⁹
est q̄n ī malo poitur: dilectores
mūdi. Mūdus quādo ī laude po-
nit⁹: celū et terra est et q̄ ī hīs
opera dei. Vnde dicit: Et mūdus
p̄ eū factus est. Itē mūd⁹ ē plē-
tudo terre: sicut dixit ip̄e iohēs.
Nō solū aut̄ nūoz p̄tōz p̄ccator
est: sed et tot⁹ mūdi. Mūdi dicit
oīm fideliū p̄ orbē sp̄arsoz: mū-
dus autē ī malo: mūdi amatores
sūt. Qui amat mūdū: fratrem a-
mare nō possit. Si odit nos mū-
dus: nos scim⁹. Quid nos scim⁹?
Quia trāslati sum⁹ de morte ad
vitā. Vnde satis? Quia diligim⁹
frēs. Nemo iterroget hoīes: re-
deat vnusquisq̄ ad cor suū. Si
ibi iuenerit caritatē fraternā:
securus sit q̄a trāsit a morte ad
vitā. Iā ī dextera est: nō attendat
quia modo gloria ei⁹ occulta ē.

Cū uenerit dñs tūc apparebit glā:
 uiget enī sed adhuc i hyeme. Vi-
get radix: s̄ q̄ aridi sūt rami. In-
tus est medulla q̄ uiget: itus s̄ fo-
lia arborū itus fructus: sed esta-
tē expectat. Ergo nos sam⁹ qua
transiuim⁹ de morte ad uitā:
q̄a diligim⁹ fr̄es. Qui nō diligit:
manet. Ii morte. Ne putetis fr̄es
 leue esse odisse aut dilige. Audite
q̄ sequit⁹. Ois qui odit fr̄em suū:
homicida est. Jam ergo si cōteptu-
 bat quisq; odii fraternū: nūquid
 et homicidū i corde cōtepturus
 est? Nō mouet manū ad occide-
 dū hoīem: homicida iā tenet a deo.
Uitit ille: et iste iā iterfector iudica-
tur. Ois qui odit fr̄em suū homi-
cida est. Et satis q̄a ois homicida
nō habet uitā eternā i semetipso
manet. In hoc cognosam⁹ dilecti-
onē. Pfectionē dilectōis dicit p̄fec-
tionem illā quā cōmēdaui⁹. In
hoc cognosam⁹ dilectionē: quia
ille pro nobis posuit aiām suā:
et nos debem⁹ pro fr̄atibz aiās
ponē. Ecce vnde uēiebat petre a-
mas me. pascite oues meas. Nam
ut noueritis quia sic ab eo pasci
uolebat oues suas ut aiām suā
ponibz poneret quas illi pascen-
das cōmisit: cōtinuo dixit. Cū ui-
uenis esses p̄angebas te et ibas
quo uolebas: cū autē fr̄is senior.
alius te tanget et tollet quōtu nō
uis. Hoc autē dixit aut euāgelista
significās qua morte clarifica-
tur⁹ erat deū: ut cū dixerat pas-
cite oues meas: docet eū aiām po-
nerē ponibz suis. Vnde incipit ca-
ritas fr̄atres? Modicū attendit.

I quo p̄ficiat⁹ audistis ip̄m finem
et modū ip̄m cognouistis: et dñs
i euāgelio cōmēdauit. Maiorē
caritatē nemo habet aut: q̄ ut aiās
suā ponat p̄ amicus suos. P̄fectoz
ergo eius astendit. Ii euāgelio
o et hic cōmēdat⁹ e ei⁹ p̄fio. Sed
iterrogatis uos ip̄os: et dicitis uo-
bis. Quādo possū habē istā cari-
tatē? Noli cito de te desperāe. For-
te nata est: sed nōdū p̄fecta est.
Nutri eā ne offocer. Sed dicturus
es michi. Et vnde noui? Quo cū
p̄ficiat⁹ audiuim⁹? vnde incipiat
audiam⁹. Sequit⁹ et dicit. Qui
autē habuit facultates hui⁹
mūdi et uiderit fr̄em suū esuri-
entē et clausit uiscera sua ab eo:
quo poterit dilectō dei manē i eo.
Ecce vnde incipit caritas. Si nōdū
p̄doneus es mori p̄fratre: iā p̄do-
neus esto dare de facultatibz tu-
is fr̄atri. Iā p̄ciat uiscera tua
caritas ut non de iactācia facias:
sed de itimo ad ipe m̄e ut si des illū
i egestate positū. Si enī supflua
nō potes dare fr̄atri tuo: aiām
tuā quō potes ponē pro fratre?
Iacet pecunia i sinu tuo quā tibi
fures possūt auferre: et si illā nō
auferret fures: moriendo illam
deseres. etiā si te illa uiuētē non
deserat. quid inde factur⁹ es?
Esurit fr̄ater tuus i nātate po-
situs est: fortassis suspedit⁹ a cre-
ditorē angustat⁹: nō habet ipe:
habes tu. Fr̄ater ē simul empti-
estis. unū est p̄cū v̄m⁹? ab op̄i
sanguīe redempti estis: uide si
misereris si habes facultates
mūdi. Quid ad me p̄tinet forte

diis. Ego datur⁹ sū pecuniā
meā: ne ille molestiam patiat. Si
tibi h⁹ rīdeat cor tuū: dilāo p̄is nō
te manet. Si dilāo p̄is nō te manet.
nō es nat⁹ ex deo. Quō glōria is
te esse xpianū. Nōmē habes: s̄
facta nō habes. Si autē nomē
secutū fuerit opus: dicat q̄sq̄
te paganū: tu factis ostēde te xpī
anū. Nā si factis te nō ostendis
xpianū: oēs te xpianū vocēt:
quid tibi p̄dest nomē ubi res nō
iuenit. Qui autē habuerit
facultates mūdi. et videt fra
trē suū egētem et clausit viscē
ra sua ab eo: quō potest dilāo
dei manere ī ipso. Et sequit⁹ fi
lioli nō diligam⁹ uerbo tm̄ et
lingua: sed ope et ueritate. Pu
to māifestū esse uobis magnū
et nōm̄ secretū: et factū frēs
mei. Quid ualeat caritas: oīs
scriptura cōmēdat. Sed nescio si
alicubi āplus q̄ ī ista epistola
cōmēdat. Rogam⁹ uos et obse
tram⁹ ī dño: ut et illa q̄ audis
tis mēoria teneatis: et ad ea q̄
adhuc dicēda s̄t donec finiat⁹
epistola itenti ueritate itē au
diatis. Aperite cor ad semūa bo
na: extirpate spinas ne offoc
tur ī uobis qd̄ semūat: sed pot⁹
trestat seges et gaudeat agrico
la: et horreū uobis p̄paret tāq̄
frumētis. nō ignē tāq̄ paleis.
**Explicit sermo q̄nt⁹: incipit ser
tus ab eo q̄ scriptū est. In hoc
cognoscim⁹ q̄ ex ueritate sum⁹
et corā ip̄o p̄suadem⁹ cordi n̄ro
quia si male sentiat cor nostrū
maior est deus corde n̄ro et no**

uit oīa x̄ usq̄ ad hoc. Oīs sp̄s
qui cōfiteat⁹ ih̄m xp̄m uenisse
in carne ex deo est. et oīs sp̄s
qui soluit ih̄esū ex deo nō ē. et
hic est anti xp̄s.
Sic memistis frēs
hesternonos clau
sisse sermonē ad il
lū sententiā q̄ sine
dubio manē debu
it et debet ī corde v̄ro: q̄ ipsā
nouissimā audistis filioli nō
diligam⁹ uerbo tm̄ et lingua:
sed opere et ueritate. Deinde se
quitur. Et ī hoc cognoscim⁹ q̄
ex ueritate sum⁹: et corā ip̄o p̄
suadem⁹ cordi n̄ro: quia si male
sentiat cor n̄m maior ē de⁹ corde n̄ro
et nouit oīa. Dixerat nō diliga
mus uerbo tm̄ et lingua: sed ope
et ueritate. Queritur a nobis ut
quo ope et qua ueritate agnoscat.
qui diligit deū: uel qui diligit
fratē suū. Iā sup̄ius dixerat q̄
usq̄ caritas p̄ficiat⁹: qd̄ et dñs
ī euāgelio ait. Maiorē har ne
mo habet caritate: q̄ ut aiāz sua
ponat q̄s pro amicitia suis. Et il
te hoc dixerat. Sicut ille aiāz sua
p̄ nobis posuit: sic debem⁹ et nos
aiām pro fratribz ponē. Nec ē
p̄fectio caritatis: et maior oīno
nō potest iueniri. Sed quia non
ī oībus p̄fecta est et desperare nō
debet ī quo p̄fecta nō est si uā na
ta est q̄ p̄ficiat⁹: et vnq̄ si nata est
nutrienda ē et q̄busdā suis nu
trimentis ad p̄fectionē p̄riā per
ducēda. Quæsum⁹ ī choacōm
caritatis. vnde incipiat: et cōtinu
o ibi iuenim⁹. Si quis habet fa

cultates mudi et vident fratres e-
 gente et clausit viscera sua ad-
 uersus eu? quo prius dilao manet
 illo? Ergo sic iapit ista caritas fra-
 tres ut de suis supfluis tribuat e-
 geti i angustis aliquibz cōstituto:
 et ex eo qd sibi habūdat scdm tēp?
 a tribulacōe tēporali libet fratres.
Hinc exordiu est caritatis. Hanc
 ita **X**cepta si uerbo dei et spe futu-
 re vite nutrueris: puenies ad illā
 pfectionē ut parat⁹ sis autz tuā
 pfratribz ponere. Sed qā multata-
 lia fiūt ab hīs qui alia querūt et
 qui fratres nō amāt: reuocem⁹ ad
 testioniu cōsciencie. **U**nde p hanc
 qā talia multa fiūt ab hīs q frēs
 nō amāt: **C**ia mlti se i heresibz
 falsitatibz martires dicūt: vidēt
 sibi aiām suā ponē pro frībz suis. **S**i
 p frībz ponerēt nō ab vniūsalī frīnita-
 te separarēt. **I**tē q̄ multa sūt qui iac-
 tantie causa multa tribuūt: mul-
 ta donāt: et nō ibi q̄runt nisi lau-
 dē hūanā et glām populārē: ple-
 nā vētis nulla stabilitate solidatā.
Quia ergo tales sūt: ubi pbanda
 erit caritas fraternā: quia voluit
 illā pbari? **E**t aut amonēs. **F**ilioli
 nō diligam⁹ uerbo tm et lingua:
 sed ope et ueritate. **Q**uerrim⁹ in
 quo opere: et i qua ueritate. **P**otest
 esse māfestius opus q̄ tribuere
 pauperibz. **M**ulta hoc iactācia fa-
 ciūt: nō dilectōe. **P**otest esse mā-
 ius opus q̄ mori p fratribz? **E**t
 hoc multi volūt putari facē iac-
 tantia noīs cōparādi: nō visceri-
 bz dilectōis. **R**estat ut ille diligit
 fratres qui ante deū ubi solus vi-
 det cor: di suo pfluadet et iterrogat

cor: suū an uere ppter fratru dilectō-
 nē hoc faciat: et phibet illi testio-
 niū oculis qui penetrat cor: quo
 homo attende nō potest. **I**deo pau-
 lus aplūs qā parat⁹ erat mori p
 fratribz: et dicebat ipse ipendar
 paūabz vris? tñ quia deus hoc vi-
 debat in corde ipius nō hoīes qbz
 loq̄batur: aut illis. **N**ichil at p mū-
 mo est: ut a vobis diudicet aut
 ab hūano die. **E**t ostendit ipē enā
 quodā loco: qā solēt ista fieri i ani-
 iactūcia: nō firmamētō caritatis.
Ait enī cū de ipi⁹ caritatis cōmen-
 datōe loq̄retur. **S**i distribuero oīa
 mea pauperibz et tradidero cor-
 pus meū ut ardeā: caritatē at
 nō habeā: nichil michi pdest.
Potest enī quisq̄ hoc facere sine
 caritate? **P**otest. **N**ā qui nō ha-
 bēt caritatē: diuulerūt vnitatē.
Querite ibi et videbitis multos
 multa tribuē pauperibz: videbi-
 t⁹ s alios paratos ad suscipiendā
 mortē: ita ut desistente psecutōe
 seipos p̄cipitēt. **I**sti sine dubio si-
 ne caritate hoc faciūt. **R**euoce-
 mur ergo ad cōscienciā: de qua
 itē dicit aplūs. **N**ā gloria nostra
 hec est testioniu cōsciē nostrē.
Reuocem⁹ ad cōscienciā: de qua
 idē dicit. **O**pus autē suū pro-
 bet vnusquisqz nrm: utrū deve-
 na caritatis emanet: utriū de ra-
 dice dilectōis rami bonoz operū
 pullulēt. **O**pus autē suū p̄bet aut
 vnusquisqz: et tūc i semetipso
 habebit gloriā et nō i altero. nō
 qñ illi phibet testioniu lingua
 alienā: sed qñ phibet ppria con-
 sciēcia. **H**oc ergo hic cōmendat.

In hoc cognoscat quia ex veritate
sum? qñ opere et ueritate nō ver-
bo tm̄ et lingua diligim? et corā
ipso psuadem? cordi nro. Quid ē
corā ipso? Vbi ipse videt. Vnde dñs
ī euāgelio. **C**auete iquit face ius-
ticiā vram corā hōibus: ut vide-
amū ab hōibus. Alioqñ mercede
nō habebitis apud p̄ez v̄m qui ī
celis est. Et quid est nesciat sinis-
tra tua quid faciat dextera
tua? nisi quia dextera pura con-
sacra est. sinistra mūdi cupidi-
tas. **M**ulta per cupiditatē mūdi
multa mira faciūt: sinistra ope-
rat nō dextera. Dextera debet opa-
ri nesciente sinistra: ut nec mis-
ceat se cupiditas scli qñ aliqd bo-
ni de dilectōe operam. Et ubi h
cognoscam? ante deū esse? Inter-
roga cor tuū: vide quid ibi fecisti
et quid ibi appetisti: salutē tuā
an laudē hōim ventosā. Intus
vide. Nā hō iudicare nō potest.
quē videre nō potest. Si psuade-
mus cordi nro corā ipso psuade-
mus: quia si male sentit cor: nos-
trū id est accuset nos itus qñ nō
eo aīo facim? q̄ faciedū ē: maior ē cor-
de nro et nouit oīa. Cor tuū abscondis ab
hōie: a deo absconde si potes. Quō abscondis
ab eo cui dānē a p̄tore qdā timete? et
fite. q̄ ibo a spū tuo? et a facie tu-
a quo fugiā? **Q**uerabat quo fugerā
ut euaderet iudiciū dei: et non
iueiebat. Vbi enī nō est deus?
Si ascendero iquit ī celū tu ibi
es: si descendero ī ifernū ades.
Quo itur? es? **Q**uo fugies? Vis
audire cōsilū? **S**i vis ab ipso fu-
gere: ad ipm̄ fuge. **A**d ipm̄ fu-

ge cōfitendo: nō ab ipso latēdo. **P**ate-
re enī nō potes: s; cōfiteri potes.
Dic illi refugū meū es tu: et nu-
triat? ī te dilectio que sola pduat
ad vitā. **P**erhibeat tibi testioni-
um cōsacrie tue: quia ex deo est.
Si ex deo est noli illā velle ante
hōies iactare: qñ nec laudes ho-
minū te leuāt ī celū: nec vitu-
peracōes idē te deponūt. Ille vi-
deat qui coronat: ille sit testis a
quo iudice quis coronat. **M**a-
ior ē deus corde nro: et nouit
oīa. **D**ilāssimi si cor: nōm non
male senserit: fiducia habem?
ad deū. **Q**uid est cor: nō male
senserit? **V**erū nobis respōdit.
quia diligim? et germana di-
lectio est in nobis nō ficta sed
sincera salutē fraternā q̄rens:
nullū emolūmentū expectās
a fratre nisi salutē ipsius. **F**idu-
ciā habem? ad deū: et qdqd pos-
tulauerim? accipiem? ab eo:
qñ **M**ādāta eius serua. **I**de-
o nō ī cōspū hōim: sed ubi ipse
deus videt ī corde. **F**iduciā ergo
habem? ad dñm: et qdqd postu-
lauerim? ab eo accipiem? **S**ed
quis? **Q**ui **M**ādāta ei? serua-
mus. **Q**ue sūt mandāta eius?
Nūquid semp̄ repetēdū est: **M**a-
dātū nouū do vobis: ut vos iu-
tē diligatis. **I**pām caritatē loq̄-
tur: ipām cōmendat. **Q**uisq̄
ergo habuerit caritatē fratnā
et corā deo habuerit ubi deus
videt cor: quod **I**terrogatū sub
iusto examīe nō ei aliud respō-
derit q̄ germanā ibi esse radi-
cē caritatis. **V**nde boni fructus

existat: habet fiduciam apud deum:
 et quod postulat ab eo acci-
 piet quia mandata eius seruat. In-
 currit questio quedam quia non ille
 aut ille homo aut tu aut ego qui
 si peccero aliquid a domino deo nostro
 et non accipero: facile de me potest
 dici unusquisque non habet carita-
 tem. Et de quolibet homine huiusmodi
 facile potest dici. Et sentiat quis
 quod uult homo de homine: maiorem quae-
 sitionem non faciunt nobis quam illis uiris quos
 sanctos constat fuisse cum scriberet:
 et modo esse cum deo. Quis habet
 caritatem si eam paulus non habebat
 qui dicebat. os nostrum patet ad uos
 o chorinthii. cor nostrum dilatatum est
 non angustiamus in uobis: qui dice-
 bat in eadem parte per caritatem uos. Et
 tanta gratia in illo erat: ut manifesta-
 ret eum habere caritatem. Inuenimus
 tamen eum petisse: et non accepisse.
 Quid dicam? fratres. Questio est. In-
 terea estote ad deum. Magna et ista qua-
 estio est: quomodo de peccato ubi dictum est qui
 natus est ex deo non peccat. Inueni-
 mus hoc esse peccatum violare carita-
 tem: et hoc prae designatum esse in
 hoc loco. Sic et nunc quoniam quod dixit
 ait. Si enim uerba attenditis planum
 uidet: si exemplum obscurum est. Ver-
 bis huiusmodi nichil est planius. Et quod post-
 ulauerim ab eo accipiemus ab eo qui
 mandata eius seruamus: et que
 placent illi in conspectu eius facimus.
 Quid quod postulauerimus ait ab eo
 accipiemus. Angustauit hoc uel
 metum: quia et ibi angustauit si di-
 ceret de peccato. Sed ideo inuenimus
 locum exponendi quia de certo peccato
 dixit non de omni: sed de quodam peccato

quod omnis qui natus est ex deo non facit:
 et inuenimus ipsum quoddam peccatum violatum
 non esse caritatis: et habemus exem-
 plum de euangelio manifestum quoniam ait
 dominus. Si non uideris peccatum non habere-
 ret. Quid ergo? Innocentes esse
 iudeos uult quia sic loquitur. Ergo
 si ipse non ueniret: peccatum non habere-
 ret. Presencia ergo media fecit
 egrotum: febrem non abstulit. Quis
 hoc uel demens dicat. Ille non uult
 nisi curare et sanare egrotos. Quare
 ego dixit si non uideris peccatum non
 haberet: nisi quia certum quoddam peccatum
 uoluit intelligi. Quoddam enim peccatum
 non haberet iudei. Quod peccatum? Quod
 in eum non crediderunt: quod presentem con-
 temperauerunt. Sicut ergo ibi peccatum dixit
 et non est consequens ut omne peccatum
 intelligamus sed certum peccatum: sic et huius
 non omne peccatum: ne contrarium sit illi
 loco ubi ait. Si dixerim quia peccatum
 non habemus nos ipsos sed ueritatem et
 ueritatem in nobis non est: sed certum
 quoddam peccatum id est violationem cari-
 tatis. Hic autem plures nos construxit:
 si peccauerim dixit si non nos accusa-
 uerit cor nostrum et renuicia ueritatem in
 conspectu dei: quia uera est dilectio
 in nobis quod quod postulauerim ab
 eo accipiemus. Iam ergo dixi caritati
 uere fratres: nemo attendat ad nos.
 Quid enim sumus nos aut quod estis
 uos. Quid nisi ecclesia dei quae
 nota est omnibus. Et si illi placet in illa
 sumus: et quatenus in illa dilectione mane-
 mus ibi perseueremus: si uoluerimus
 ostendere dilectionem quam habemus.
 Verumptamen de apostolo paulo quod mali
 sensur sumus. Ipse non diligebat
 fratres. Apud ipsum non erat testioni-

um cōsac̄ie eius ī cōsp̄u dei. **N**o
erat ī paulo radix illa caritatis?
Vnde oēs boni fructus p̄cedebāt?
Quus hoc demēs dixerit? **V**bi er
go iuenum? petisse paulū et nō
accepisse? **A**it ipse. **N**e magnitudine
reuelacionū extollar: datus ē michi
stimulus carnis mee angel⁹ satha
ne qui me colaphizat. **P**ter qd̄ ter
dn̄m rogavi ut auferret eū a me:
et dixit michi. **S**ufficit tibi graci
a mea: nā uirtus ī infirmitate p̄
ficiat. **E**tenō est exaudit⁹: ut au
ferret ab eo āgel⁹ sathane. **S**ed
quare? **Q**uia nō ei p̄derat. **E**rgo
exaudit⁹ est ad salutē: q̄a nō ē ex
auditus ad uolūtate. **N**oucrit
magnum sacramentū caritas v̄ra:
qd̄ ideo cōmendam⁹ vobis ne ex
t̄dat vobis ī tēptacōibz v̄ris. **S**
Sānti ad salutē p̄ oīa exaudiūt:
semp̄ exaudiūtur ad vitā eternā.
Ipsam desiderāt: quia scdm̄ hanc
semp̄ exaudiūtur. **S**ed discernam⁹
exaudicōes dei. **I**nuem⁹ enī quos
dā nō exauditos ad uolūtate: et
exauditos ad salutē. **E**t rursus ī
uenim⁹ quosdā exauditos ad vo
lūtate: et nō exauditos ad sa
lutē. **H**oc discernite hoc tenete ex
emplū eius qui nō est exaudit⁹
ad uolūtate: sed exaudit⁹ ad sa
lutē. **A**udi apl̄m paulū. **N**ā ip̄az
exaudicōez ad salutē ostendit
illi deus. **S**ufficit tibi gr̄a mea.
nā uirtus ī infirmitate p̄ficiat.
Rogasti clamasti ter clamasti:
ip̄m semel qd̄ clamasti audiui.
Nō auerti aures meas a te: sed
noui quid faciā. **T**u vis auferri
medicamentū quo v̄zeris: ego nō

ui infirmitate qua grauaris. **E**rgo
iste exaudit⁹ est. ad salutē: ad vo
lūtate nō est exaudit⁹. **Q**uos iue
nim⁹ exauditos ad uolūtate? nō
exauditos ad salutē? **I**nuem⁹
putam⁹ aliquē nequā aliquē ī
p̄m exauditū a deo ad uolūtate:
nō exauditū ad salutē. **S**i aliau⁹
hoīs exemplū posuero: forte dic
tur⁹ es michi. **T**u illū dicas ip̄m:
nā iustus erat. **S**i iustus nō esset:
a deo nō exaudiret. **T**alē p̄posui
rus sū: de au⁹ ip̄ietate et iniqua
te nemo dubitet. **D**yabolus p̄
t̄nt iob: et accepit. **N**ōne et hic de
diabolo audistis? quia qui facit
p̄t̄m ex diabolo ē. **N**ō quia ille
creauit: sed q̄a iste imitat⁹. **N**ōne
de illo dictū est ī ueritate nō ste
tit⁹. **N**ōne ip̄e ē āt̄iqu⁹ ille serp̄s
qui p̄ feminā uenenuū p̄mo hoī
p̄p̄inavit? qui ad ip̄m iob femi
nā p̄pterea seruauit. per quā ma
ritus nō cōsolaret⁹: sed tēptare
tur⁹. **I**p̄se dyabolus p̄t̄nt san
uivū temptandū et accepit: p̄
t̄nt apl̄s ut auferret⁹ ab eo sti
mulus carnis et nō accepit. **S**ed
apl̄s magis exaudit⁹ est q̄ di
abolus. **A**pl̄s exaudit⁹ ē ad sa
lutē: et si nō ad uolūtate. **D**iabo
lus exaudit⁹ est ad uolūtate sed
ad dāpnacionē. **I**deo enī cōcess⁹
est iste tēptand⁹: ut eo p̄bato es
set ille cruciand⁹. **S**ed hoc fratres
nō t̄m̄ ī ueteribz libris iuenim⁹:
sed et ī euāgelio iuenim⁹. **P**ecce
rūt demones a dn̄o. tū eos exclu
deret ab hoīe. **N**ōne ut ire p̄mitte
rētur ī porcos. **N**ōne eis posset di
cere dn̄s? ut nec illuc accederet⁹.

Nō enī si nollet rebellatū erāt
 cōtra regē celi et terre? Certū tū
 mustern grā et certā dispensacōe ire
 dimisit demones ī portos: ut of-
 tendēt diabolū ī eis dñari qui vi-
 tā portorū gerūt. Demones ergo
 exauditi sūt: aplūs nō exaudi-
 tu! An pot? qđ verius ē dicim?
 Vmimo aplūs exaudit? est: demo-
 nes nō sūt exauditi. Illox uolūtas
 fta est: huius sanitas pfa ē. Sedm hāc
 itelligere debem? quia deus et
 si uoluntati nrē nō dat salutē dat
 Quid si enī hoc petieris qđ tibi
 obest? et medicus nouit qđ obē
 tibi? Nō enī nōte exaudit medicus
 qñ forte tu frigidā aquā petis?
 et si pdest statim dat: et si nō p-
 dest nō dat. Nō exaudiuit an po-
 tius ad sanitatē exaudiuit? qđ
 uolūtatē tue cōtradixit? Si er-
 go ī uobis caritas frēs? sic ī vo-
 bis caritas: et securi estote. Et
 qñ nō uobis dat? qđ petitis: exau-
 dimū sed nescitis. Multi dati sūt
 ī man? suas s; malo suo: de qbz
 dicit aplūs. Tradidit illos de-
 ī desideria cordis illox. Petit a-
 liqs magnā pecuniā: accipit
 malo suo. Qñ illā nō habebat
 parū timebat? habē illā cepit:
 preda factus ē potēiori. Nōne
 malo suo exaudit? est qui volu-
 it habē vnde a latrone q̄reret?
 quē pauperē nemo q̄rebat? Dis-
 cite rogare deū: ut medico cō-
 mittatis: qđ ipse nouit faci-
 at. Tu morbū cōfitearis: ille
 medicamētū adhibeat. Tu tm̄
 caritatē tene: nā ille sciatē vlt: il-
 le p̄ere vlt. Tu si clamas et nō

exaudiris ī vstioe et tribulacōe:
 nouit ille quousq; putre est. Tu
 iā vis reuocare? man? et ille
 vlnēris sinū attendit: sat quo-
 usq; pueiat. Nō te exaudit ad vo-
 lūtatē sed exaudit ad sanitatē.
 Certi ergo estote frēs mei: qā qđ
 ait aplūs verū est. Quid enī o-
 rem? sicut oportet nescim? sed
 ipse spūs iterpellat pro nobis
 gemitibz īenarrabilibz: qā ipse
 iterpellat p̄ sās. Qđ est ipse
 spūs iterpellat pro sās? nisi ip-
 sa caritas q̄ in te per spm̄ facta
 est. Ideo dicit ipse aplūs. Caritas
 dei diffusa est ī cordibz nr̄is: per
 spm̄ sanctū qui datus ē nobis.
 Caritas ipa gemit: ipa orat. Cō-
 tra hāc aures claudere nō nouit:
 qui illā dedit. Secur? esto caritas
 roget: et ibi sūt aures dei. Nō fit
 qđ vis: sed fit qđ tibi expedit. Er-
 go qđ qđ postulauerim? iquit
 accipiem? ab eo. Iā dixi si ad salutē
 itelligas nulla q̄stio est: si nō ad
 salutē questio ē magna q̄ te ca-
 lupniatorē facit paulo aplō. Qđ
 quid postulauerim? accipiem?
 ab eo: qui mādata ei? seruam?
 et q̄ placet illi ī cōsp̄tū ei? facim?
 In cōsp̄tū eius itus ubi videt.
 Et que illa mādata sūt? Hoc est
 iquit mandatū illi? ut credam?
 ī noīe filij eius ihu xpi: et diliga-
 mus iuitē. Videtis quia hoc est
 mandatū? videtis quia cōtra h
 mādatū qui facit. p̄cōm facit. quo
 caret oīs qui natus ē ex deo. Si-
 cut dedit nobis mādatū ut dili-
 gam? iuitē. et qui seruaueit mā-
 datū eius. Videtis quia nichil

aliud nobis p̄cipit: nisi ut dili-
gam⁹ iuicē. Et qui seruauit mā-
datū eius i ipsiis manebit: et ip-
se i eo. Et i hoc cognoscim⁹ quia
manet i nobis de spū que dedit
nobis. Nōne māifestū est q̄a h̄
agit spūs sc̄is i hoīe: ut sit i illo
dilectio et caritas. Nōne māifestū
tū ē q̄ ait ap̄t̄us paulus: caritas
dei diffusa est i cordibz nr̄is per
sp̄m sc̄m qui datus ē nobis. De
caritate enī loq̄bat: dicebat et
quia i cōsp̄ū dei debem⁹ i terro-
gare cor nr̄m. N̄ si nō male sen-
serit cor nr̄m: id ē si cōfiteat⁹ q̄a
dilectō fr̄is fit q̄d q̄d fit i bono ope.
Accessit etiā q̄d de mādato cū di-
ceret. h̄ aut hoc ē mādatū ei⁹ ut cre-
dam⁹ i noīe filij ei⁹ ih̄u xp̄i: et di-
ligam⁹ iuicē. Et qui facit man-
datū ei⁹: i ip̄o manet et ille i eo.
In hoc cognoscim⁹: quia manet
i nobis de spū que dedit nobis. Si
enī noueris te habē caritatē. ha-
bes sp̄m dei ad itelligendū: val-
de enī necessaria res est. Omnis tē-
poribz cadebat sup credētes sp̄s
sc̄is: et loq̄batur linguis quas
nō didicerāt. quō spirit⁹ sanct⁹
dabat eis p̄nūciare. Signa erāt
tēpori oportuna. Oportebat enī
ita significā i oībus linguis sp̄m
sc̄m: quia euāgelū dei p̄ oēs lin-
guas cursurū erat. Toto orbe ter-
rarū significatū est illud et trāsit.
Nūq̄d modo quibz i ponit⁹ man⁹
ut accipiāt sp̄m sc̄m hoc expecta-
tur ut linguis loquātur. N̄ q̄n
i posuim⁹ manū i fatibz istis at-
tendit vnusq̄sqz v̄m utriq̄ lin-
guis loq̄retur. Et cū videt eos

linguis nō loqui: ita p̄iso corde
aliq̄s v̄m fuit ut diceret nō acce-
perūt ista sp̄m sc̄m. Nā si accepis-
sent linguis loq̄retur: quē ad mo-
dū tūc factū est. Si ergo per hec
miracula nō fiat modo testimo-
niū p̄sentie spūs sc̄i: non fit
vnde cognosceret quisqz accepisse
se sp̄m sc̄m. Interroget cor suū
si diligit frat̄e: manet spūs
dei i illo. Videat probet seip̄m co-
rā oculis dei: videat si ē i illo di-
lectio pac̄s v̄nitatis: dilectō ec-
clesie toto terrarū orbe diffuse.
Nō attendat eū solū dilige fra-
t̄e: quē attendit ante se. Mul-
tos enī nō videm⁹ fr̄es nr̄os: et i
v̄nitate spūs illis copulam⁹. Q̄d
mirū q̄a nobiscū nō sūt. In vno
corpe sum⁹: vnū caput habem⁹
i celo. fr̄es oculi nr̄i nō se vidēt:
quia nō se norūt. An i caritate
cōpaginus corp̄alis norūt se. Nā
ut noueritis quia i cōiunctōe cari-
tatis se nouerūt: q̄n ābo patēt
nō licet ut aliq̄d attendat dexter
q̄d nō attendat sinister. Dirige
radiū dexterū sine altero si po-
tes. Simul cocūt: simul dirigūt.
Intētio vna est: loca diuersa sūt.
Sic ergo oīs qui teū diligit deū
vnā itentionē teū habet: noli
attendē q̄a corpe i loco separant⁹
est: acie simul cordis fixistis in
lumīe veritatis. Ergo si vis nos-
se qui accepisti sp̄m sc̄m: i terro-
ga cor tuū: ne forte sacramētū
habeas et itutē sac̄mētū nō ha-
beas. Interroga cor tuū: si est i
bi dilectō fr̄is. Secur⁹ esto nō p̄
esse dilectō s̄m spū dei: q̄a paul⁹

clamat. Caritas dei diffusa est i
 cordibz nris: per spm scm q dat
 e nobis. Dilectissimi nolite cre-
dere oi spiritui. Quia dixerat i
 hoc cognosam? qa manet i nob
 de spu que dedit nobis. Unde at
 cognoscat ipe sps: Attēdite. Di-
lectissimi nolite omū spiritui crede:
sed pbate sps si ex deo sūt. Et q̄s
 est qui pbat spm? Difficile rem
 nobis pposuit fr̄s mei: bonū est
 nobis ut dicat ipe vnde discerna
 mus. Dicitur est. Ne formidetis:
sed pmo videte. attendite. Videte
 h̄c expm̄ illud vnde vani heretia
 calūpniātur. Attendite: videte
qd ait. Dilectissimi nolite credere oi
spiritui: sed pbate sps si ex deo
sūt. Sp̄s sc̄s noīe aque appella
 tus est i euāgelio: dño clamāte
 et dicēte. Si quis sitit: ueniat et bi-
bat. Qui credit i me: flumīa aq̄
viue fluēt de vētre eius. Euāge
 lista exposuit autē vnde dicit: secu
 tus enī ait. Hoc autē dicebat de spū:
quē accepturi erāt i eū credituri.
Quare nō multos baptizauit x̄ps.
Sed quid ait? Sp̄s autē nondū
erat datus: qa ih̄s nodū erat glo-
rificatus. Quia ergo illi bap̄tis
 mū habebāt et spm scm nodū ac
 ceperāt quē die p̄therostes misit
 dñs de celo ut daret sp̄s? expec
 tabat clarificatō dñi et anteq̄ cla
 rificaret et anteq̄ mitteret eum
 iutabat tñ hoīes ut se p̄pararet
 ad accipiendā aquā de qua dixit.
 qui sitit ueniat et bibat: et qui ae
 dit i me flumīa aque viue de vē
 tre eius fluēt. Quid ē flumina
aque viue? Quid est illa aqua?

Nemo me iterroget. Euāgelū iter
 roga. Hoc autē dicebat ait de spū:
 quem accepturi erāt h̄n qui i eum
 erāt credituri. Aliud ē aqua sacra-
mēti: aliud aqua q̄ significat spm
dei. Aqua sacramēti visibilis est:
 aqua sp̄s iuisibilis. Ista abluat
corpus significās qd fit i aīa: p
illū spm ip̄a aīa mudat: saginat. Ipe
 est sp̄s dei quē nō possūt habere
 heretia et quicūqz se ab ecclesia
 p̄adūt et quicūqz se aperte nō p̄
 tidūt sed per iūquitatē p̄fisi sūt:
 et itus tāq̄ palee voluūt et grana
 nō sūt nō habēt istū spm̄. Iste sp̄s
noīe aque a dño significat ē: et au-
diuū? ab hac epistola nolite oi
spiritui crede? attestāt uerba illa
salomōis: ab aqua aliena abstine
te. Quid est aqua? Sp̄s. Nō in-
quit semp aqua sp̄s significat
nō semp: sed quibz dā locis signi-
ficat spiritū: q̄bus dā bap̄tismū?
q̄bus dā locis pplm̄ significat: q̄bz
dā locis cōsilū significat. Habes i
quodā loco dictum: fons vite cō-
siliū possidentibz eū. Ergo per di-
uersa loca scripturaz nomē a-
que significat diuisa. Nūc tamē
noīe aque spm̄ scm̄ audistis: nō ex
iterptacōe n̄ra sed ex testimoio
euāgelico ubi ait. Hoc autē di-
cebat de spū: quē erāt accepturi
h̄n qui i eum erāt credituri. Si er-
go aque noīe significat sp̄s sc̄s?
et dicat nobis epistola ista no-
lite oi spiritui credere sed pba-
te sp̄s si ex deo sūt: itelligam?
inde dictū esse ab aqua aliena
abstinate et de fonte alieno nō
biberis. Quid ē de fonte alieno

nō biberis: Spiritu alieno ne
credideris. Hec stat ergo examē.
Unde pbat quia spūs dei est. Do
siuit quidē signū: et hoc fortasse
difficile videam. tamē ad illā
caritātē reditur sum. Ipā est
que nos docet: qā ipā ē vnctio.
Tamē quid hic ait: Pbate spūs
si ex deo sūt: quia multi pseudo
pphe exierūt i istū mūdū. Jā ibi cōs
sūt heretia: cōs salsmatia. Quō
ergo pbabo spm: Sequit: In hoc
cognoscat spūs dei. Erigite aures
cordis. Labo abam et dicebam.
Quis nouit: quis discernit: Et
ceditur: est signū. In hoc cog
noscat spūs dei. Quis spūs qui
cōfiteat ihm xpm i carne uēisse: ex
de est. Et oīs spūs qui nō cōfiteat
ihm xpm i carne uēisse nō ē ex
deō: et hic est antixps de quo au
distis q vcturus sit: et nūc i is
to mūdo est. Quali erigūt au
res ad discernēdos spūs: et ta
le quiddā audiui: vñ nichil
omin nō discernam. Quid
enī ait: Quis qui cōfiteat ihm
xpm i carne uenisse: ex deo est.
Ergo spūs qui ē apud hereticos
ex deo est qā cōfiteat ihm xpm
i carne uēisse. Jā hic erigūt se
aduersus nos: et dicūt Vos nō
habetis spm ex deo. Sed et nos q
cōfitem ihm xpm i carne uēisse
Iste autē illos negauit spm dei
habere: qui nō cōfiteat ihesū
xpm i carne uēisse. Quere ab
arrianis: cōfiteatur ihm xpm
i carne uēisse. Quere ab euno
mianis: cōfiteatur ihm xpm in
carne uēisse. Quere a macedo

nianis: cōfiteatur ihm xpm i car
ne uēisse. Interroga catharigas:
cōfiteat ihm xpm in carne uēisse.
Interroga nouacianos: cōfiteat
ihm xpm i carne uēisse. Cōs er
go iste hereses spm dei habent.
Non ergo pseudo pphe sūt. Nō
est ergo ibi ulla deceptō: nulla
est ibi seductio: Certe antixps sūt:
qā ex nobis exierūt sed nō erāt
ex nobis. Quid ergo faciam. Un
de discernim. Intendite. Camus
simul corde et pulsem. i iugilat ip
sa caritas: qā ipā pulsatura ē ipā
aptura. Modo itelligitis i noie dū
nū ihu xpi. Jā supius audistis
qā dictū est: qui negat ihm xpm
i carne uēisse. hic ē antixps. Et
ibi qsuim q s neget qā nec nos
negam nec illi negāt: et iuēim
quosdā factis negare: et adhibuim
testionū de paulo aplo q ait. phic
tur enī se nosse deū: factis at ne
gāt. S ergo et modo qram i fac
tis et nō in lingua: q s ē spūs qui
nō est ex deo: Qui negat ihm xpm
i carne uēisse. Et q s est spūs qui ex
deō est: Qui cōfiteat ihm xpm in
carne uēisse. Epa frēs opa attē
dam: nō strepitū lingue. Que
ram qre uenerit i carne xpūs:
et iueniem qui eū negāt i car
ne uenisse. Nā si linguas attē
das: multas hereses auditur
es cōfiteates xpm i carne uēisse.
Sed cōuīat illos ueritas. Quare
uenit xpūs i carne: Nōne deus
erat: Nōne de illo dictū est. in
pncipio erat uerbū et ūbū erat
apud deū: et deus erat ūbū: Nō
ne ipē pascebat āgelos: et ipē

+ Quis ē q cōfiteat ihm xpm i carne uēisse:

pasat angelos: Nōne sic vēit huc ut
 inde nō recederet: Nōne sic ascē
 dit: ut nos nō dimittet: Et qua
 re ergo vēit ī carne: Quia oport
 rebat nobis ostendi spē resurrex
 tionis. Deus erat: et ī carne venit
 Deus enī mori nō poterat: caro
 mori poterat. Ideo ergo vēit ī car
 ne: ut morerē p nobis. Quē ad mo
 dū mortuus est p nobis: Maiorē
 caritatem hac nemo habet: q̄ ut a
 nimā suā ponat p amias suis.
 Caritas ergo illū ad carnē adduxit.
 ad carnē. Quis ergo nō habet cari
 tate: negat xp̄m ī carne uenisse.
 Nūc iā et interroga oēs hereticos:
 xp̄s vēit ī carne: Venit hoc cre
 do: hoc cōfiteor. Vm̄ino hoc negas.
 Vnde nego: Audis q̄a hoc dico.
 Vm̄ino cōuicō q̄a negas. Dicit vo
 te: negas corde. Dicit uerbis: ne
 gas factis. Quō iquis nego fās:
 Quia ideo venit xp̄s ī carne: ut
 moreretur p nobis. Ideo mortuus
 est p nobis quia caritatem multā
 docuit. Maiorē hac caritatem ne
 mo habet: q̄ ut animā suā ponat
 q̄s pro amias suis. Tu nō habes
 caritatem: q̄a pro honore tuo diui
 dis unitatem. Ergo hinc intelligite
 sp̄s ex deo. Pulsate tāgite vasa
 fictilia: ne forte crepuerit et ma
 le resonāt. Videte si itegre sonāt:
 videte si est ibi caritas. Tollis te
 ab unitate orbis terrarū: diui
 dis ecclesiā p factamata: dilanias
 corpus xp̄i. Ille vēit ī carne ut col
 ligat: tu ideo clamas ut spargas.
 Ergo ipse est sp̄s dei qui dicit
 ihesu xp̄m ī carne uenisse: qui
 dicit non lingua sed factis: qui

dicit nō sonādo sed amando. Ille
 autē nō est sp̄s dei: qui negat i
 ihm xp̄m ī carne vēisse. Negat et
 ipse nō lingua sed vita: nō v̄bis
 sed factis. Manifestū est ergo v̄n
 cognoscām fr̄es. Multi itus q̄si
 itus: nemo at̄ foris nisi vere foris:
 adeo ut noueritis quia ad facta
 retulit: et oīs sp̄s aut qui soluit
 xp̄m ī carne uenisse nō est ex deo
 soluere factis itelligit. Quid abi
 ostendit quia negat: Quia dix
 it soluit. Ille vēit colligē: tu vēis
 soluere. Distingue vis mēbra
 xp̄i. Quō nō negas xp̄m ī carne
 uenisse: q̄ d̄i sc̄ipis ecclesiā quā
 ille cōgregauit. Contra xp̄m er
 go uenis: aut xp̄s es. Intus sis
 foris sis: aut xp̄s es. Sed q̄n itus
 es lates: q̄n foris es manifestaris
 Solus ihm et negas ī carne ve
 nisse: nō es ex deo. Ideo dicit ī euā
 gelio. Qui soluit vnū de māda
 tis istis nūmis et docuerit sic:
 nūm̄ vocabit̄ in regno celozū.
 Quid ē soluit: Quid ē docet:
 Soluit factis: et docet q̄si uerbis.
 Qui p̄dicat nō furādū furaris:
 Soluit ergo ī facto qui furat.
 q̄a si docet sic nūm̄ vocabit̄
 ī regno celozū id est ī ecclia hui
 tēporis. De illo dictū est. Que di
 cūt facite: que autē faciūt no
 lite facē. Qui autē fecerit et sic
 docuerit magnū vocabit̄ ī reg
 no celozū: ex hoc q̄ dixit fecerit
 cōtra hoc ibi dixerat soluit: id
 est nō fecerit et docuerit sic hoies
 Ille ergo soluit: qui nō facit. Qd
 nos docet nisi ut facta iterroge
 mus: nō uerbis credam̄. **Ob**

scruitas rerū multa nos cogit di-
tere maxie ut illud qđ reuelare tuā
dignat. ~~Ad~~ ad tardiores frēs pue-
niat: qđ oēs xpī sanguīe cōpati
sūt: et vercor ne ipa epistola hīs
diebz sicut pmiseram nō finiat.
Sed qđ dño placet meli⁹ ē seruāc
ēliquias: qđ onerare corda nūmō
tubo. **Expliat sermo sext⁹: incipit
septim⁹ ab eo qđ scriptū est. Iā vos
ex deo estis filioli et viastis eū qđ
maior ē qui i vobis ē qđ qui i hoc
mūdo est: rē usqz ad id qđ ait. In
hoc est dilāo nō quō dilexim⁹
deū sed qđ pōr ipē dilexit nos.
et misit filiū suū lutatorē uel
liberatorē p peccis nris Dilectissi-
si deus dilexit nos debemus**

et nos iuitem dē
Und⁹ ligere.
Miste oibus fidelibz
qrenabz pūam sic
est: quō fuit hēm⁹
plō isrl. Errabāt
quidē adhuc et patriā qrebant:
sed duce deo errare nō poterāt.
Dia illis fuit visio dei. Nā ubi p
quadragita ānos arcauerūt pau-
tassis mansiōibz cōfiat iter ip-
sū: et notū est oibus. Tardabāt qđ
excebat: qđ nō desebāt. Qđ qđ nob⁹
pmittit deus ineffabilis dulcedo
est et bonū: sicut scriptura dicit
et sepe cōmēorantibz nobis au-
distis: qđ ocul⁹ nō vidit nec au-
ris audiuit nec i corz hoīs ascē-
dit. Laboribz autē tēporalibz ex-
certem: ceptacōibz vite p̄sentis
erudim⁹. Sed si nō volas i isto he-
remo siti mori: bibite caritatē.
Fons est quē voluit dñs hic pone

ne deficiam⁹ i via: et habūdāa⁹
cū bibem⁹ cū ad patriā venerim⁹.
Modo euāgelū lectū est: ut de ip-
sis vobis quibz lectio tēnūata ē
dicā: qđ aliud nisi de caritate au-
distis. Qñquidē pactū fecim⁹
cū deo i orōne: ut si volum⁹ di-
mitti nobis peccā nra: dimitta-
mus et nos qđ in nobis fuerūt p-
tata cōmissa. Nō autē dimittit
nisi caritas. Tolle caritatē de cor-
de: odiū tenet. Ignoscē nō nouit:
nisi ubi caritas secura ignoscit:
qđ nō āgustat. Epistola autē ista
tota quā suscepim⁹ tractandā
vobiscū videte si aliqd aliud cō-
mendat qđ ipam vnā caritatē:
nec timendū est ne sepe dicendo
i odiū uēiat. Quid enī amat⁹:
si caritas i odiū uēiat. Quā ca-
ritate fit ut cetera bene amēt:
ipā quō amāda est. Res ergo
qđ nūqđ debet de corde discedere:
nec de ore discedat. Iā vos iquit
ex deo estis filioli: et viastis eū
Quē nisi antixpm⁹: Supius dix-
erat. Oīs qui soluit ihm xpī
et negat eū i carne vēisse: nō ē
ex deo. Exposuim⁹ si memistis:
qđ oēs negant ihm i carne vē-
nisse qui violāt caritatē. Ihus
enī nō opus erat ut uēret: nisi
ppter caritatē. Caritas enī illa
nobis cōmēdat: quā et ipē in
euāgelio cōmendat. Maiorem
dilectionē nemo p̄t habē: qđ ut
aiām suā p amicitis suis. Quō
poterat fili⁹ dei aiām suā pro
nobis ponere: nisi carne i ducere
tur ubi mori posset. Quisqz er-
go violat caritatē qđlibet dicat

* lingua: vita ipm negat xpm
 i carne uisse. Et iste e antixpus:
 ubiq; fuerit quociq; itraueit.
 Sed qd dicit eis qui tunc st illi
 patrie au suspiram? Vicistis eu
Et vnde vicerit? Quia maior e
qui i vobis est q; qui i mundo hoc.
 Ne uictoria vrbz suis tribueret
 et arrogacia supbie vinceretur.
 Quicunq; eni diabolus supbu fece
 rit vincat. Volens eos seruare hu
 militate qd ait: Vicistis eu. Jam
 ois homo qui audit vicistis eri
 git caput. erigit ceruicē: laudau
 se vlt. Noli te extolle: vide qd dicit.
 Et vicistis? Quia maior e q; i vob
est: q; qui i hoc mundo. Esto hu
 lus porta dnm tuu? esto iumentu
 fessoris tui: bonu est tibi ut ipe
 regat et ipe ducat. Na si ipm fessorē
 tuu no habueris: ceruicē erigere
 potes calces mitte potes? sed veti
 bi sine rectore: qa libertas ista in
 bestias te mittit coedendu. Inde
 mundo sūt: qa antixpi st. Ia audistis
 qui sūt. Et si no estis: cognoscatis
 eos. Qsq; at h? e no cognoscit.
 Inde mundo sūt: et ideo de mundo
 loquūt: et mundus eos audit. Qui
 sūt qui de mundo loquūt: Atten
dite contra caritate. Ecce audistis
 dnm dicēte. Si dimiseritis pta
 hoibus: dimittet et vobis pater
 celestis pta vra. Si autē no dimi
 seritis: nec pater v; celestis dimit
 tet vobis pta vra. Secūda e Veri
tatis. Aut si no veritas loquit: co
 tradit. Si xpianus es et credis xpo:
 ipe dixit. Ego sū veritas. Secūda
ista vera est et firma. Jam audi ho
 mines de mundo loquētes. Et no

te vindicatur? es dicitur? e ille qa
 feat tibi? Prmo sēdat qa tū vno
habet. Cotidie hoc dicit. Isti de mū
 do loquūt qui ista dicit: et mūd e
os audit. Nec dicit ista nisi qui di
 ligūt mūdū: neq; audiūt ista nisi ab
 eis q; diligūt mūdū. Sed qui dili
 git mūdū et negligit caritate:
 audis qa negat xpm i carne veis
 se. Aut si feat illud i carne ipe dñs
 si cū expalmaret voluit se vindi
 cari: si cū i cruce pender nōne dix
 pater ignosce illis qa nesciūt quid
 faciūt. Si autē ista dix q; ptate ha
 bebat: tu qd minaris? Quid inflas
i ptate aliena cōstitue? Ille quia
 voluit mortu? est: et nō minabat:
 tu nefas qn morieris sed minaris.
Nos ex deo sum? Videam? qre. Vi
 dete si ppter aliud q; ppter carita
 tem Nos ex deo sum? Qui nouit
 deū audit nos. Qui no est ex deo:
no nos audit. Ex hoc cognoscim?
spū veritatis et erroris? qa qui
audit nos spū habet veritatis:
qui no nos audit: spū habet er
roris. Videam? qd monet? et au
 diam? eū potius i spū veritatis
 monētem: nō at xpos nō ama
 tores mūdi nō mūdū. Si ex deo na
 ti sum Dilāssimi supra videte qd
sequit? Nos ex deo sum? Qui no
 uuit dnm audit nos: qui no est ex
 deo no nos audit. Ex hoc cognos
cit? spū veritatis et erroris. Ia
 ergo nos itentōs feat? quia qui
 nouit deū ipe audit: qui autē no
 nouit no audit. Et i hoc disaxō
 est spū veritatis et erroris. Vide
 am? qd monitur? est: i quo illū
 audire debeam? neq; audiūt ista
 ab eis q; diligt mūdū Dilāssi dili

gam? iuic. **Quare?** Quia homo
monet. **Quia dilao ex deo est.** Mul-
tū comēdauit dilectionē: qz dixit ex de-
o est. Plus dicitur? est. Intēte audi-
am? modo dixit. Dilao ex deo ē:
et oīs qui diligit ex deo natus est
et cognoscat deum. Qui nō diligit:
nō cognouit deū. **Quare?** Quia de-
dilectio est. **Quid āplius dici po-
tuit frēs?** Si nichil de laude dilet-
tōis dicitur pōēs istas paginas
hui? eplē si nichil oīno per ceteras
paginas scripturaru et hoc solū
vnū audirem? de voce spūs dei
qā deus dilao est: iā videte qz facit
cōtra dilectōē: facit cōtra deū est.
Nemo dicat i hoīem peccō: qm nō
diligo frēm meū. **Intendite** facit
le ē pām i hoīe: i deū solū nō peccō.
Quō nō peccas i deū? qm i dilecti-
onē peccas. **Deus dilao est.** Nūqz
nos dicam? **Si nos dicem?** deus
dilectio est: forte scandalizaret
aliqs ex vobis et dicit. **Quid dix-
it?** **Quid voluit dicē qā de? dilectio**
ē? Dedit dilectōē de? dōuit dilectōē de? **Ex**
do est dilao. **Deus dilao est.** Ecce ha-
betis frēs scripturas dei. **Canonica** ē i-
ta eplā. per oēs gētes recitat? orbis
terre? auctoritate retinet? orbē
terre ipā edificauit. **Audis hic ab**
spū dei: deus ē dilao. **Iā si audes**
fac cōtra deū: et noli dilige frēm
tuū. **Quō ergo iā dudū dilao ex**
deo est: et modo de? dilao est? **De**
us ex deo. Est ei deus p̄r et filius
et spūs sc̄is? filius deus ex deo.
spūs sc̄is de? ex deo: et h̄i tres v-
nus deus nō tres d̄i. **Si fili? de?**
et spūs sc̄is deus? et ille diligit
i quo habitat spūs: ergo dilao

deus est. **Sed deus quia ex deo vtrū**
qz enī habes i epistola? et dilao
ex deo est: et dilao deus ē. **De solo**
patre nō nouit septuā dice qā
ex deo. **Cū autē audis ex deo:** aut
fili? intelligit? aut spūs sc̄is. **Quia**
vero dicit aplūs caritas dei dif-
fusa ē i cordibz nr̄is p spm sc̄m
qui datus ē nobis: intelligam?
i dilaoē esse spm sc̄m. **Ip̄e enī est**
spūs sc̄is: quē nō p̄nt accipere
mali. **Ip̄e ē ille fons:** de quo dicit
scriptura. **Fons aque tue sit tibi**
pprius: et nemo alien? cōicet tibi.
Om̄es enī qui nō diligit deū
alieni sūt: āt xp̄i sūt. **Et q̄uis i-**
trēt basilicas: nō possūt nuāci i-
ter filios dei. **Nō ad illos p̄tinet**
fons ille vite. **Et habē baptisimū**
mal? p̄r: h̄re p̄phetiā? mal? p̄r. **Inuicem**
ilē regē habuisse p̄phetiā. **P̄sequē-**
batur sc̄m dauid: et ipletus est
p̄phete spū et p̄phete cepit. **Ac**
ap̄e sacramētū corp̄is et sc̄is
dn̄i. et malus ē potest. **Nam de**
talibz dictū est. **Qui māducat**
et bibit idigne: iudiciū sibi mā-
ducat et bibit. **Habere nomē xp̄i**
et malus ē potest: id est xp̄i
nus vocari et malus esse potest.
De quibz dictū est: polluebāt no-
mē dei sui. **Ergo habē sacramē-**
ta ista oīa et malus ē potest:
habē caritatē et malus esse nō
potest. **Hoc ergo ppriū est donū:**
ip̄e est fons singularis. **Ad hūc**
bibendū nos hortat? spūs dei:
ad se bibendū hortat? nos spūs
dei. **In hoc māifestat? dilao dei**
i nobis. **Ecce ut diligam? deū:** hor-
tacionē habem? **Quō possem? illū**

diligere nisi nos prior ille diligeret?
 Si pigri eramus ad amandum: non si-
 mus pigri ad reamandum. Prior a-
 mauit nos: nec sic nos amamus.
 Iniquos amauit: sed iniquitate soluit:
 + Ergo etiam amauit: sed sanandos
 uisitauit. Deus ergo dilectio est. In
 hoc manifestata est dilectio dei in no-
 bis: quia filium suum unigenitum misit
 hunc mundum ut uiuam per eum:
 quo ipse dominus ait. Maiore dilectione
 nemo potest habere: quam ut animam su-
 am ponat pro amicis suis. Et i-
 bi probata est dilectio christi in nobis: quia
 mortuus est pro nobis. Dilectio pa-
 tris unde probata est in nobis: Cuius
 a filium suum unigenitum misit mori
 pro nobis. Sic et paulus apostolus ait.
 Qui filio suo proprio non peperit sed
 pro nobis omnibus tradidit eum: quo
 non etiam cum illo omnia nobis donauit.
 Et christum pater tradidit: et tradi-
 dit iudas. Numquid non quasi simile fac-
 tum uidetur? Traditor iudas: ergo
 traditor et deus pater? Absit inquit.
 Non dico: sed apostolus. Qui filio pro-
 prio non peperit: sed pro nobis omnibus
 tradidit eum. Pater illum tradidit:
 et ipse se tradidit. Aut idem apostolus.
 Qui me dilexit: tradidit semet-
 ipsum pro me. Si pater tradidit filium
 et tradidit seipsum filius: iudas
 quod fecit? Facta est traditio a patre:
 facta est traditio a iuda: una res
 facta est. Sed que res discernit pa-
 trem tradentem filium et seipsum filium
 tradentem: et iudam tradentem ma-
 gistrum suum? Quia hoc quod pater
 hoc et filius in caritate fecit: hoc
 iudas in perditione. Videns quia non quod
 faciat homo considerandum est: sed
 + inquit amauit sed non ad iniquitatem ergo gaudet.

quo animo et uoluntate faciat. In eo
 de facto iuicimus deum patrem: in quo
 iuicimus iudam. Patrem benedicimus:
 iudam detestamur. Quare patrem be-
 nedicimus? iudam detestamur? Bene-
 dicimus caritate: detestamur iniquitate.
 Quatuor enim prestatum est humano generi
 de tradito christo: numquid hoc cogitauit
 iudas ut traderet? Deus cogitauit
 salutem nostram qua redempti sumus:
 iudas cogitauit preium quod accepit
 quo vendidit dominum. Filius ipse co-
 gitauit preium quod dedit pro nobis:
 iudas cogitauit preium quod accepit
 ut venderet. Diuersa ergo intentio
 diuersa facta fecit. Cum sit una
 res ex diuersis intentionibus eam si me-
 tiam unum amandum alterum dam-
 nandum: unum glorificandum alte-
 rum detestandum iuicimus. Tantu ual-
 let caritas. Videte quia sola discer-
 nit: videte quia facta hominum sola
 distinguit. Hoc dicimus in similibus
 factis: in diuersis factis. Inuicimus
 se uentem hominem factum de caritate:
 et blandum factum de iniquitate. Que-
 rum cedit pater: et mango blandit.
 Si duas res ponas plagas et
 blandimenta: quis non eligat blan-
 dimenta et fugiat plagas? Si per-
 sonas attendas caritas cedit: bla-
 dit iniquitas. Videte quod comen-
 damus: quia non discernunt facta hominum
 nisi de radice caritatis. Nam mul-
 ta fieri possunt que specie habent bo-
 nam: et non procedunt de radice carita-
 tis. Habent enim et spine flores.
 Quedam autem uidetur aspera uide-
 tur trutulenta: sed sunt ad discipli-
 nam dicantur caritate. Semel ergo
 breue preceptum tibi precipit. Dilige:

in agro in caritate

et qđ vis fac. **S**ueta caritas. dilectio de
tate: siue clames dilectio de clama?
siue emendes dilectio de emēda: siue
partas dilectio de parte. **H**adix itus
sit dilectio. **N**on potest de ista
radice nisi bonū exire. **I**n hoc est
dilatō. **I**n hoc manifestata ē dilatō
dei i nobis: quia deus filiū suū v-
nigētiū misit i hūc mūdū: ut vi-
uam⁹ per ipm. **I**n hoc est dilectio:
nō qā nos dilexim⁹ deū: s; q; ipse di-
lexit nos. **N**ō illū dilexim⁹ prius.
Nā ad hoc dilexit nos ut diligam⁹
eū: et misit filiū suū litatorē uel li-
beratorē pro pccis nris. **L**itatorē
sacrificatorē. sacrificauit p pccis nos-
tris. **U**bi iucit hostiā? ubi iucit vic-
timā? **Q**uā purā volebat offerre:
aliud nō iuenit: seipm obtulit.
Dilectissimi si ita deus dilexit nos:
debem⁹ et nos iucē diligē. **P**etre igr
amas me? **E**t ille dixit. **A**mo pas-
ce oues meas. **D**eū nemo vidit v-
m q; **R**es iuisibilis est. **N**ō oculo sed
corde est qrend⁹. **S**ed quē ad modū
si solē istū vidē velim⁹ oculū corpo-
ris purgarem⁹ vnde videri lux
potest: volētes videre deū. oculū
quo deus videri potest purgem⁹?
Ubi est iste oculus? **A**udi euāgelii.
Et mūdī cordes qm ipi deū vide-
būt. **S**ed nemo sibi p concupiscētia oculo-
rum cogitet deū: fecit enī sibi aut igēte
formā aut magnitudinē aliquā
iestimabilē. **D**istendit plota uelut
ut lucē istā quā videtis. **O**culis:
auget p rāpos qntū potest: **X** ut
faciat sibi aliquē qsi venerabilis
forme senē. **N**ichil horū cogites.
Et qđ cogites: si vis vidē deū. deus
dilectio est. **Q**ualē faciē habet di-

lectio: **Q**ualē formā habet? **Q**ualē
staturā h̄t? **Q**ualē pedes h̄t? **Q**ualē man-
us h̄t? **N**emo potest dicē. **H**abet tñ pedes:
nā ipi ducūt ad ecclēsiā. **H**abet ma-
nus: nā ipē paupi porrigūt. **H**abet
oculos: nā inde itelligit ille q eger
est. **E**t is qui itelligit sup egenū et
pauperē. **H**abet aures: de quib; di-
cit dñs. **Q**ui habet aures audien-
di audiat. **N**ō sūt mēbra distincta
plora: s; i itellā totū siml videt
qui habet caritatē. **H**abita et iha-
bitaberis. **M**ane et manebit i te.
Quis enī frēs mei q; amat qđ nō
videt? **Q**uare at qñ laudat caritas
eriginū: ac clamatis. laudatis?
Quid vobis ostendi? **A**liquos colo-
res ptuli aurū et argētū pposui:
gēmas de thesauris effodi. **Q**uid
tale ostendi oculis vris? **N**ū qđ fa-
cies mea mutata ē cū loquor: **C**ar-
nē gero: i ipā forma sū i qua pro-
cessi. **I**n ipā forma estis: i qua ve-
nistis. **L**audat caritas: et clama-
tis. **C**erte nichil videtis? **S**ed quō vo-
bis placet qñ laudatis: sic vobis
placeat ut i corde seruetis. **I**nter-
dite enī qđ dicit frēs: exhortor vos
qñ dā dñs ad magnū thesau-
rū. **S**i vobis ostendetur aliqd vas-
culū anaglyphū iauratū opacose
factū et illucet oculos vros et ducet
i se itencionē cordis vri et placeat
vobis man⁹ araficis et pond⁹ ar-
gēti et splendor metalli: nōne vn⁹
quisq; vrm dicit. osi habere vas-
culū istud? **E**t sine causa dicitis: et
i pte vri nō erat. **A**ut si quisq;
velleret habere: cogitaret illud deo
mo aliena furari. **L**audat caritas
vobis: si placet habere possidete.

Nō opus est ut furtū alicui faciatis:
 nō opus est ut emē cogitetis. Gra-
 tis constat: tenete eā: āplectimū eā.
 Dulci illa nichil est. Si cōmēorat: cū
 talis est. cū habet: qualis ē? Si q̄
 forte vltis seruare caritatē frēs:
 ante oīa ne putetis abiectā et de-
 sidiosam nec quadā māsuēpudi-
 ne p̄mo nō māsuēpudiē s̄z imul-
 sione et negligētia seruari cari-
 tatē. Nō sic seruatur. Nō putes te it̄
 amare seruū tuū q̄n eū nō cedis:
 aut tūc te amare vicinū tuū q̄n
 eū nō corripis. Nō est ista caritas
 sed languor: ferueat caritas ad
 corrigendū ad emēdandū. Sed si
 sūt boni mores deletēt: sūt mali
 emēdēt: 4 corrigāt. Noli i hoīe
 errorē amare sed hoīem: hoīem
 enī fecit deus: errorē ip̄e hō fecit.
 Ama illud qd̄ deus fecit: noli ama-
 re qd̄ ip̄e hō fecit. Cū illud amas:
 illud tollis. Cū illud diligis: illud
 emendas. Sed et si seuis aliq̄n: p̄t̄
 correctiois fiat dilectōe. P̄ter
 a de colūba mōstrata ē caritas:
 q̄ venit sup̄ d̄n̄m. Species illa vi-
 sa est colūbe i qua veit sp̄s s̄s:
 quo nobis caritas ifundēt. Q̄re
 hoc? Fel colūba nō habet: cū vol-
 t̄o et p̄n̄is p̄n̄idopugnat: sine
 amaritudīe seuit. Hoc facit ip̄a
 ter: q̄n filiū castigat. si ad disciplinā
 castigat. Sicut dixi. sed uictor: ut v̄e-
 dat cū amaritudīe blandit: p̄t̄
 ut corrigat sine felle castigat.
 Tales estote ad oēs. Videte frēs
 magnū documētū: magnā re-
 gulam. Unusq̄sq̄ habet filios ā
 habē vlt: aut si oīno deareuit fi-
 lios nō habē carnalit: ul̄ sp̄ualit

cupit habē. Quis est qui nō corri-
 gat filiū suū? Quis ē cui nō det̄
 disciplinā pater? Et cū se uice vi-
 detur. amor: seuit caritas seuit:
 seuit quodā mō sine felle: more
 colūbino nō coruino. Vñ venit
 i mētē frēs mei dice vobis: q̄a il-
 li violatores caritatis. sc̄sima
 feterūt. Quō oderūt ip̄am cari-
 tatē: sic et oderūt colūbā. Sed t̄o
 uicit illos colūba: p̄cedit de celo:
 aperuit teli et manet sup̄ caput
 d̄n̄i. Ut quid hoc? Ut audiat: h̄
 est qui baptizat. Recedite p̄dones:
 recedite iuafores possessiois xp̄i
 In possessioibz v̄ris ubi d̄n̄ari
 vltis titulos potētis ausi estis
 ifigere: cognoscat ille titulos
 suos: v̄dicat s̄ possessioē suā.
 Nō delet titulos: sed irat et pos-
 sidet. Sic ad catholicā v̄cienti
 nō deletur baptism̄: ne titul̄
 i peratoris deleatur. Sed qd̄ fit
 i catholica? Agnoscat titul̄ in-
 trat possessōe sub titulis suis:
 quo irabat p̄redo sub titulis a-
 lienis. **Explicat sermo septim̄.**
Incipit octaū ab eo q̄ scriptū ē.
**Deū nemo vidit v̄m̄q̄. Et si dilexe-
 rim̄ i uicē d̄s i nobis manebit 4
 dilāo ei p̄f̄m̄ eit i nobis r̄ usq̄ ad
 id̄ De? dilāo est et q̄ manet i dilec-
 tōe i deo manet.**

Dilectō dulce ūbū est:
 sed dulcius factū. Sē-
 per de illa loqui nō
 possum. Multa eī
 agim̄ et diuerse ac-
 tiones distēdūt nos: ut nō vacet
 lingue n̄re sp̄ de dilectōe loqui. Nā
 nichil melī ageret l̄gua n̄ra.

Sed de qua loqui sp nō licet. sp eā
custodire licet: sicut nē qñ alleluia
cātam? Nūqd sp hoc facim? Dix
vni? hore nō toto spacio sed pua
ptacula cātam? alleluia: et vaca
mus ad aliud. Est at̄ illā sicut
iā nostis: laudate deū. Qui deū
lingua laudat nō sp potest: qui
deū moribz laudat semp potest.
Opa misericordie affais pie caritatis.
sanctitatis pietatis incorruptio
castitatis modestia sobrietatis sp
hec tenenda sūt: siue cū i publico
sum? siue cū i domo? siue cū ante
hoies siue i cubiculo. siue loque
tes siue tacētes: siue aliqd agen
tes siue vacātes. Sp hec tenenda
sūt: qā itus sūt oēs iste uirtutes
quas noīam? Quis at̄ sufficit
omēs noīare? Quasi exeratus ē
īperatoris: qui sedet itus i mēte tu
a. Quō enī īperator p exercitū su
um agit qd ei placet: sic dñs ih̄s
xps īcipiens habitare i interiore
hoie nō id est i mēte pfidē. utit̄
istas uirtutibz q̄ si mīstris suis? et
phas uirtutes q̄ uideri oculis nō
pnt: et tñ qñ noīant̄ laudātur.
Nō autē laudāretur nisi ama
rent: nō amarētur nisi uiderēt. Et
si utiqz nō amarētur nisi uide
rētur: alio oculo uidētur id ē ite
riore cordis aspectū. Per has uir
tutes uisibiles mouēt̄ mēbra ui
sibilia. Pedes ad ambulandū. Sed
quo? Quo mouerit bona volun
tas: q̄ militat bono īpatorū. Ma
nus ad operandū. Sed quid? Ad
iusserit caritas: q̄ īspirat̄. itus
a spū scō. Mēbra ergo uidēt̄. nūmo
uēt̄: q̄ iubet. itus nō uidet̄. Et q̄ sūt
iubeat. ppe ip̄e solus noū quibz: xille

itus au iubet. Nāqz fr̄es audistis
modo cū euāgelū legētur: certe
si auct̄ ibi nō tñ corpis sed et cor
dis habuistis. Quid ait? Cauē
te facē iusticiā vram corā hoibz
ut uideamū ab eis. Nūqd hoc vo
luit dice ut q̄cūqz bona facim?
abscondam? ab oculis hoim? et
timeam? uideri? Si times spec
tatores: nō habes imitatores.
Debes ergo uideri. Sed nō ad hoc
debes facere ut uidearis. Nō ibi
debet esse finis gaudij tui nō ibi
termin? leticię tue: ut putes te to
tū fructū cōsecutū esse boni opis
tui cū uisus fueris atqz laudat̄.
Nihil est hoc. Contēpne te cum
laudaris. Ille i te laudat: qui p
te operat̄. Noli ergo ad laudē tu
am opari qd bonū agis: sed ad
laudē ipsius a quo habes ut
bonū agas. Abs te habes male
agere: a deo habes bene agē. Cō
tra. puer si hoies uidete q̄ ip̄oste
ri sint. Ad faciūt bene. sibi uolūt
tribuē: si male faciūt. deū uolūt
accusare. Cōuer te hoc distortū
nescio qd et ip̄osterū: fac illud
qd dāmodo capite deorsū? qd sicut
facias iusū: qd deorsū facias su
sū. Iusū uis facē deū? et te sū
Precipitatis: nō cleuaris. Ille cū
sp susum est. Quid ergo? Tu bene?
et deus male? Pmo hoc dic si uis
veri? dice. Ego male et ille bene.
Et q̄ ego bene: ab illo bene. Nā a
me qd qd ago? male. Ista cōfessio
cōfirmat cor: et facit dilectiois
fundamētū. Nā si opa nra absco
dere debem? bona ne uideāt̄ ab
hoibus? ubi est ulla sentētia dñi

i eo sermone que habuit i mote.
 Vbi hoc dixit ibi et paulo an dix-
 it. luccat opa vna: et no ibi ces-
 sauit no ibi fine fecit: sed addi-
 dit et glorificet prem vrm qui i
 celis est. Et aplus qd ait: Gra at
 ignotus face ecclesie iudex q i
 xpo sit. Tantū at erat audietes?
 quia qui aliqui pseqbatur nos ut
 euāgelizat fidem quā aliqui vas-
 tabat: et i me magnificabāt deū.
 Videte quē ad modū et ipse qā sic
 inotuit: fine nō posuerit i lau-
 de sua sed i laude dei. **Ait qtu ad**
ipm ptinet vastator: ecclesie pse-
cutor: iudus malignus: ipse cofitetur:
 non nos coviciam. **Amar paulo**
 dia a nobis pta sua: ut glori-
 ficetur ille qui talē morbū sanavit.
Magnitudiez enū vlneris man-
medici secuit et sanavit. Vox illa
 de celo pstravit psecutorē: et erex-
 it pdicatorē. **Occidit saulū: et vi-**
uificavit paulū. Saul enū erat p-
 secutor sū vtri. **Inde nomē habet**
 iste qn pseqbatur xpianos: postea
 de saulo factus ē paulo. **Quid est**
paulo. modic. Ergo qn saul sup-
 bus elatus: qn paulo hūilis mo-
 dicus. **Ideo sic loquim:** paulo post
 videbo te: id est post modicū. **Audi**
quō modicū factū est. Ego enū sum
 nouissimū oim aploz: et michi
 nūmo scōz. **Dicit alio loco.** Sic e-
 rat iter aplos tāq fimbria vesti-
 meti. **Sed tetigit ecclia gēcū**
tāq fluxū paciēs: et sanata est. Ergo
 hoc frēs dixerit hoc dico: hoc si posse
 nō tacerē. **Opa modo illa sūt i no-**
bis: modo illa pro tēpore. p horis
p diebz. **Nūqd semp loqui: Nūqd**

semp tacere: **Nūqd sp reficē corp?**
Nūqd semp ieiunare: Nūqd semp
dare panē egētibz: Nūqd sp nudū
uestire: Nūqd semp egrotos visita-
re: Nūqd sp discordātes cōcordare:
Nūqd sp mortuos sepelire: modo
illud modo istud. **Inchoat ista nō**
cessat: illud autē iperat qd nec
ichoatur nec cessare debet. **Caritas**
itū nec terminat: officia carita-
tis p tēpore exhibētur. **Caritas e-**
go sicut scriptū est frāna pma-
neat. **Fortassis autē mouerit a-**
liquos vrm ex quo istā epistolā
bū iohānis tractam vobis: qre
nō cōmēdaueit maxie nisi fra-
ternā caritatē. **Qui diligit frēs**
dicit pceptū nobis datū est ut
diligam iuicē: assidue noiauit
caritatē fraternā: dei caritatem
id est qua debem dilige deū nō
tā assidue noiauit: sed tamē nō
oīno tacuit. **De iūmici vero dilec-**
tiōne. p r sus tacuit: ppe p totā
istā epistolā cū vehemēter nob
pdicet cōmendatq caritatē. nō
nobis dicit ut diligam iūmicos:
sed dicit ut diligam frēs. **modo**
vero cū euāgelū legeret audi-
uim. **Si enū diligitis eos q vos**
diligūt: qualē mercedē habebi-
tis: Nōne et publicani hoc faciūt:
Quid est igit q pro magno nob
ad pfectionē quādā fraternā di-
lectionē cōmendat iohēs aplus:
dñs autē dicit nō nobis sufficere
ut frēs diligam sed debere nos
extende ad ipsā dilectionē ut p-
ueciam ad iūmicos: Qui usq ad
iūmicos puenit: nō trāsilit frēs.
Retesse est sicut ignis prius occu-

pet proxima: et sic se i longinquora
distendat. **P**iquor e tibi frater:
q̄ nescio quis hō. **F**ursum tibi ma-
gis adheret ille quē nō noueras
qui tibi tñ nō aduersat: q̄ i inimic⁹
qui etiā aduersat. **E**xte de dilectōem
i proximū: ne voces illā extēsiōez:
ppe enī te diligis qui eos diligis
qui tibi adherēt. **E**xte de ad ig-
notos: qui tibi nichil male fecerūt.
Trascende et ip̄os: p̄ueni ut dili-
gas i inimicos. **H**oc certe iubet dñs.
Quare iste tacuit dilectionē i i-
mici? **O**is dilectio siue q̄ carna-
lis dicitur que nō dilāo sed magis
amor dicitur solet: dilectōis enī no-
mē magis solet i melioribz rebz
dici. i melioribz rebz accipi. **T**ñ
oīs dilāo fr̄es km̄ū utiqz beniuo-
lentiā quādā habet erga eos qui
diligūtur. **N**ō enī sic debem⁹ dili-
gere hoīes: aut sic possum⁹ dili-
gere uel amare. **H**oc enī etiā i bo-
us est dñs: cū diceret petre amas
me. **N**ō sic amare debem⁹ hoīes:
quō audim⁹ gulosos dicit amo-
tardos. **Q**ueris q̄re? **U**t occidat
et cōsumat. **E**t amare se tñ dicit:
et ad hoc illos amat ut nō sint:
ad hoc amat ut perimat. **E**t q̄p̄
ad cibandū amam⁹: ad hoc ama-
mus ut illud cōsumat: y nos i ficiam⁹
Nūquid sic amādi sūt hoīes tāq̄ cō-
sumendi? **S**ed amicitia quādā be-
niuolēcie: ut aliqñ p̄stem⁹ eis qd
amam⁹. **E**t si nō sit qd p̄stemus:
sola beuiuolēcia sufficiat amāti. **N**ō
enī uelle debem⁹ eē miseros: ut pos-
sim⁹ opa nūc exercere. **D**as panē
esuriēti: sed melius nemo esuri-
et et nulli daret. **V**estis nudū?

utinā oēs ueluti essent: et nō esset
ista necessitas. **S**epelis mortuū:
utinā ueniat aliqñ illa uita ubi
nemo morit⁹. **C**oncordas litigā-
tes: utinā aliqñ sit pax illa etna
i hrlm ubi nemo discordat. **N**ec
oīa officia necessitati sūt. **T**olle
miseros: cessabūt opa misericō-
perā nūc cessabūt: nūquid ardeat
ritatis extinguit⁹? **G**ermani? ama-
bis felicē hoīem: cui nō habes qd
prestes. **P**urior ille amor ē: mul-
toqz sincerior. **N**ā si p̄stiteris mise-
ro? fortassis extolle te cupis adū-
sus eū: et eū uis esse tibi subiectū.
Iqui auctor est tui beneficii. **I**lle
nō idignit: tu ipertitus es: quasi
maior uideris qā tu p̄stisti q̄ ille
tui p̄stū est. **O**pta equalē: ut a-
bo sub yno sitis tui nichil p̄stari
potest. **N**ā in hoc excessit modū su-
perba aīa et quodammodo auari-
cia. **E**t ut dicitur est: iūcū oīs p̄cā
supbia. **S**i uicū oīs p̄cā supbia ē:
radix oīm maloz supbia est. et ce-
te oīm maloz auaricia radix ē:
inuicem⁹ et i supbia esse auaricia.
Excessit enī modū hō. **Q**uid est
auarū esse? **P**rogredi ultra q̄ suf-
ficiat. **A**dā supbia cecidit. **I**n uicū
oīs p̄cā supbia iquit. **N**ūquid auar-
icia? **Q**uid auari? illo tui deus
nō potuit sufficere. **E**rgo fr̄es legi-
m⁹ quē ad modū factus sit homo.
ad ymaginē et similitudinē dei. **E**t
quid de illo dixit deus? **H**abeat
p̄cāte pisciū maris et uolatiliū
celi: et oīm p̄coz q̄ reputat super
terrā. **N**ūquid dixit habeat p̄cā-
tē hoīm? **H**abeat p̄cāte aut. **D**e

+ **E**t q̄rim⁹ aliqñ quō tōto: dicit iste dicit
sūc radix oīm maloz auaricia:
et iūcū oīs p̄cā supbia.

dit p̄tate naturalē: Quozū ha-
 beat p̄tate p̄ficiū maris et vola-
 taliū celi: et oīm rep̄cū q̄ rep̄t
 sup̄ terrā. Quare hęc est natura
 lis p̄tās hoīs. **Quia** homo
 ex co habet p̄tate: ex quo factus ē
 ad ymaginē dei. **Ubi** autē factus ē
 ad ymaginē dei: **In** itellcū i mēte
 i interiori hoīe: i eo q̄ itelligit ve-
 ritate: q̄ diuidit iusticiā et i-
 iusticiā. **Novit** a quo factus est:
 potest itelligē creatorē suū lauda-
 re creatorē suū. **Habet** hāc itelli-
 gētiā: qui habet prudētiā. **Idē** ml-
 ti tū. **paup̄itates** malas deter-
 ret ip̄am ymaginē dei i se: et q̄
 dāno flāmā itelligētiē p̄sitate
 morū extingueret. **Clamat** illis
 scriptura: nolite fieri sicut equus
 et mulus q̄bus nō est itellct. **Hoc**
 ē dicit. **Posui** te equo et mulo: te
 ad ymaginē meā feci: p̄tate tibi
 sup̄ ista dedi. **Quare:** Quia non
 habet fere rationalē mēte: tu at̄
 rationali mēte capis ueritatem:
 itelligis qd̄ supra te est. **Subde** ei
 qd̄ supra te est: et itate erūt illa
 quibz p̄positus es. **Quia** vero per
 p̄tā homo deseruit eū sub quo cō-
 debuit: subdit est eis supra q̄ esse
 debuit. **Intendit** qd̄ dicit. **Deus**
 hō p̄cora: uerbi gr̄a supra te de-
 itra te p̄cora. **Agnosce** eū qui sup̄
 te est: ut agnoscat te q̄ intra te
 sunt. **Idē** q̄ cū daniel agnouisset
 supra se dñm: agnouit illū sup̄ se
 leones. **Si** autē nō agnoscas illū q̄
 supra te est: sup̄iorem cōtēpnis.
 subderis inferiori. **Interea** sup̄bia
 egyptioz vnde domita est: **De** ra-
 nis et musis. **Poterat** deus et le-

ones mitte: sed aliqs magn⁹ leone
 terrend⁹ est. **Quāto** illi erant sup̄-
 biores: tāto de rebz cōtēpnabilibz
 abiectisqz fracta est eoz ceruix
 mala. **Sed** danielē cognouit leo-
 nes: quia ille subdit deo erat. **Ad**
 m̄tes qui ad bestias pugnauerūt:
 et ferarū morsibz lauiati sūt. **Nō** erat
 sub deo. **Aut** erat serui dei tres viri:
 serui dei machabei nō erāt sub de-
 o. **Agnouit** ignis tres viros ser-
 uos dei quos nō vssit: quoz nec
 uestimenta corrupit: nō aguit
 machabeos. **Aguit** machabeos
 fr̄es aguit: istos. **Sz** op̄ eāt qd̄
 flagello p̄mittēte dño: qui dixit
 i scriptura flagellat oēm filiū
 quē recipit. **Putatis** fr̄es q̄ ferri
 tū fuerberaret uiscera dñi: nisi
 ip̄e p̄mitteret. **Aut** hereret i lig-
 no: nisi ip̄e voluisset. **Nō** eū ag-
 nouit creatura. **An** exemplū pa-
 tiētiē p̄posuit fidelibz suis. **Idē**
 deus quosdā liberauit visibilit̄:
 quosdā nō liberauit uisibilit̄:
 omēs tñ sp̄ualiter liberauit: sp̄-
 aliter neminē deseruit: uisibi-
 lit̄ visus ē quosdā deseruisse: qd̄
 dā visus est eruisse. **Idē** quosdā
 eripuit: ne putes illū nō potu-
 isse eripere. **Testimoniū** dedit q̄
 potest. **Ubi** nō facit secretiorem
 intelligas uolūtate: nō suspi-
 ris difficultate. **Sed** qd̄ fr̄es cum
 euaserim⁹ oēs istos mortalitatis
 laqueos. **dū** trāsierūt tēpora tēp-
 tatiōis. **cū** sc̄i hui⁹ flui⁹ decur-
 reret et receperim⁹ istā stolā pri-
 mā illā i mortalitate quā peccā-
 do p̄didim⁹: cū corruptibile hoc
 iduerit i corruptionē. **idē** caroi-

ta iduerit i corruptores et morta-
le hoc immortalitate iduerit. In
perfectos filios dei ubi opus non est
temptari nec flagellari? agnoscat
omnis creatura: subdita nobis erunt
omnia si nos simus subditi deo. Sic er-
go debet esse christianus? ut non glori-
etur super alios homines. Dedit enim tibi deus
esse super bestias: id est melior esse
quam bestias. Hoc naturale habes:
semper melior quam bestia eris. Si vis
melior esse quam alius homo: iude-
bis ei quam tibi videbis esse equaliter.
Debes velle omnes homines equaliter
tibi. Et si viceris aliquem per pruden-
tiam: optare debes ut sit ipse pru-
dens. Quod diu tardus est: disat a te.
Quod diu indoctus est indiget te: et
tibi videris doctor et ille discens.
Tu ergo superior quam doctor es: ille
inferior quia discens. Nisi illum
optes equaliter: semper vis habere
discentem. Si autem semper vis habere
discentem: iudus eris doctor. Si
iudus doctor: quomodo doctor eris?
Rogo te noli docere ipsam iudicantiam
audi apostolum dicentem de visceribus ca-
ritatis. Velle omnes homines esse sicut
me ipsum. Quomodo volebat sibi omnes
esse equaliter. ideo erat omnibus superior:
quia caritate optabat omnes equaliter
Excessit ergo homo modum. Auari-
or voluit esse ut super homines esset quam
super pecora factus est. Et ipsa est
+ superbia. Et videte quanta opera super-
bia faciat. Ponit in corde quam silia
faciat et quasi paria caritati. Pascat
esuriem caritas. pascat superbia?
caritas ut deus laudet: superbia
ut ipsa laudet. Vestit nudum cari-
tas: vestit et superbia. Ieiunat ca-
+ quod superbia caritati equaliter facit
videt?

ritas: ieiunat et superbia. Sepelitur
mortuos caritas: sepelitur et superbia
Omnia bona opera quam vult facere caritas
facit? agit contra superbia: et quasi
ducat equos suos. Sed interior est cari-
tas tollit locum male agitate super-
bie: non male agitatis sed male
agitare. De homine autem auriga super-
bia est. Necessesse est enim ut precep-
at. Ut autem non sit superbia que agi-
tet facta bona quis nouit? Quis
videt? Vbi est hoc? Opera videamus?
Pascat misericordia: pascat et superbia.
Hospitem misericordia suscipit: hospitem et
superbia suscipit. Intercedit pro pau-
pere misericordia: intercedit et superbia. Quid
est hoc? In operibus non discernimus?
Audeo aliquid dicere: sed non ego Pau-
lus dixit. Moritur caritas: id est homo
habet caritatem confitetur nomen christi
ducat martiriū. Confitetur et superbi-
a: ducit martiriū. Ille habet cari-
tatem: ille non habet caritatem. Sed au-
diat ab apostolo: ille qui non habet cari-
tatem. Si distribuero omnia mea pau-
peribus: et si tradidero corpus meum ut
ardeam? caritatem autem non habeam:
nichil michi prodest. Ergo scriptura
dina intra nos reuocat a iactantia
huius faciei foris etus: et ab ista su-
perbia que iactat ante homines reuocat
nos intro. Redi ad conscientiam: ipsam
interroga. Noli attendere quod floret
foris: sed que radix est. In terra ra-
dicata est cupiditas? species po-
test esse bonorum factorum: opera vero
bona esse non possunt. Radicata est
caritas: securus esto nichil mali
preedere potest. Glanditur superbi-
seu amor. Ille vestit: iste cedit.
Ille enim vestit ut placeat hominibus:

iste cedit ut corrigat disciplina. Ac-
 cipit magis plaga caritatis: q̄ e-
 lemosina supbie. **R**edite ergo caro
 fr̄es: et i oibus q̄cuq; facias iue-
 mini teste deū. **V**idete si ille videt
 quo aīo faciatis: si cor vrm̄ nō vos
 accusat: q̄ nō iactāte causa faci-
 tis bene. se autē estote. **N**olite autē
 timere q̄n faciatis bene: ne videat
 alter. **T**ime ne p̄terea faciās uel lau-
 deris. **N**ā uideat alter: ut deus lau-
 detur. **S**i enī abscondis ab oculis hōis:
 abscondis ab imitacōe hōis. laude
 subtrahis deo. **D**ue est eleosie duo esurūt
 vñ panē alter iusticiā. **I**nter istos duos
 famelicos q̄a dictū est: beati qui esu-
 rūt et sitiūt iusticiā q̄m ip̄i satura-
 buntur: inter duos istos famelicos bo-
 nus operator constituitur. **S**i de illo ite-
 ritas opatur: abos miserat. abo-
 bus vlt̄ subueit. **I**lle enī q̄rit quod
 māducat: ille q̄rit qd̄ imitet. **P**asas
 istū? prebes isti: abobus dedisti ele-
 mosinā. **I**llū fecisti gratulatorē de
 fame iterfecta: hūc fecisti imitato-
 re de exemplo posito. **H**escreamū
 ergo tāq̄ misericordes: q̄a i eo etiā
 qd̄ diligitis iūmicos fr̄es diligitis.
Ne putetis ioh̄em nichil de dilec-
 tōe iūmici p̄cepisse: q̄a de fratna
 caritate nō tacuit fr̄es diligitis.
Quō iquis fr̄es diligim̄? **Q**uere
 quare diligis iūmiciū? **Q**uare illū
 diligis? **V**t sanus sit i hac vita. **Q**uod
 si illi nō expedit: **V**t diues sit. **Q**uod
 si ip̄is dicit̄ excetabit: **V**t vxorē
 ducat. **Q**uid si amara vitā inde
 patiet: **V**t filios habeat. **Q**uid
 si mali erūt. **I**ncerta sūt ergo ista
 que videris optare iūmico tuo:
 quia sic diligis illū p̄ ea q̄ incerta

sūt. **O**pta illi ut tecū habeat uitā
 eternā: opta illi ut sic frater tuus
 Si ergo hoc optas diligēdo iūmiciū
 ut sic frater tuus: et cū diligis iū-
 miciū diligis fr̄es. **N**ō enī amas
 i illo qd̄ est: sed qd̄ vis ut sit. **D**ix-
 it aliq̄n caritati v̄e nisi fallo: ro-
 bur est ligni positū ante oculos?
 faber optat? videt lignū nō dola-
 tū de silua p̄falsū: adamauit nes-
 cio quid inde vlt̄ face. **N**ō enī ad
 hoc amauit: ut semp sic mane-
 at. **I**n arte vidit qd̄ futurū est: nō i
 nemore qd̄ est. **E**t amauit qd̄ i de
 facturū est: nō illud qd̄ est. **S**ic
 et nos deus amauit p̄cores. **N**ā
 dicim̄? deus amauit p̄cores. **A**ut
 enī. **N**ō est opus sanus medicus:
 sed male habētibz. **N**ūq̄d ob h̄
 amauit p̄cores: ut p̄cores i ma-
 neam? **Q**uasi lignū de silua vi-
 dit nos faber? et cogitauit edifi-
 cū qd̄ inde facturū est: nō siluā
 qd̄ erat. **S**ic et tu respicis iūmiciū
 tuū adūsantē seuientē morde-
 tem. ubi exasperatē. cōtūmeli-
 is i sectante odns? attendis ibi
 q̄a homo est: vides ibi q̄a homo
 est. **V**ides ista oīa que adūsantē
 ab hōie facta: et vides i illo q̄a
 deo factus sit. **Q**uare autē hō factus
 est: a deo factus est. **Q**uare te o-
 dit ip̄e fecit: q̄ i uidet ip̄e fecit. **E**t
 qd̄ dicit i aīo tuo? **D**ne p̄picius
 illi esto: dimitte illi p̄ta. **I**nci-
 te illi terrore: muta illū. **N**ō a-
 mas i illo qd̄ est: sed qd̄ vis ut
 sit. **E**rgo cū iūmiciū amas fr̄es
 amas: quā p̄ter p̄fā dilectio
 ē in dilectōe iūmici: que p̄fā
 dilāo est i dilectōe fraternā. **N**ō

Dicat q̄a aliqd̄ n̄m̄ nos monu-
it ioh̄es apl̄us: et plus nos mo-
nuuit d̄ns ih̄esus xp̄us. Ioh̄es nos
monuuit ut fr̄es diligam̄? xp̄s
nos monuuit ut etiā īmicos di-
ligam̄? Attende quare te monu-
it xp̄us ut diligas īmicos. Nū-
qd̄ ut semp̄ imaneat̄ īmici? Si
ob hoc te monuuit ut īmici ima-
neat̄: odisti nō diligis. Attende
quō ip̄e dilexit: id est nolebat.
ut sic remaneat̄ p̄secutores. ait.
Pater ignosce illis: q̄a nesciūt
qd̄ faciūt. Quibz̄ voluit ignos-
ci: mutari illos voluit. Quos
voluit mutari ex īmiciis fr̄es
facere d̄igt̄ est. Et vere sic fecit. Oc-
tusus est. sepultus ē. resurrexit ī
celū ascendit. sp̄m̄ sc̄m̄ misit dis-
cipulis: cepit ī fiducia p̄dicari
nomē ip̄ius? miracula faciebāt
ī nocte crucifixi et occisi. viderūt
illi iterfectores d̄ni: et qui san-
guinē eius s̄uēdo fuderūt. ex-
dendo biberūt. Hec dixi fr̄es et lō-
guis aule. tamē quā uehement̄
m̄mēdāda fuit caritati v̄re ip̄a ca-
ritas: id est cōmendāda sibi erat.
Si enī caritas nulla est ī nobis:
nichil dixim̄? Si autē est ī vobis
tāq̄ oleū ī flāma adietim̄? et ī
quo nō erat forte uerbis accēsa
est. In alio creuit qd̄ ī erat: ī alio
cepit esse qd̄ nō erat. Ad hoc er-
go ista dixim̄? ne pigri sitis dili-
gere īmicos. Scuit in te hō: ille
seuit tu de p̄care. Ille odit: tu mi-
serere. Febris aīc ip̄ius te odit. San-
erit: et gr̄as tibiaget. Quō me-
dici diligūt egrotos? Nūqd̄ eg-
tos diligūt? Si egrotos diligūt:

volūt ut semp̄ egrotet. Ad hoc dili-
gūt egrotos ne egroti remaneat̄:
sed ut ex egrotis sani fiat. Et q̄nta
plerūq̄ pacūt̄ a frenetis. q̄ies
cōtumelias īboz̄? plerūq̄ et per-
cucūt̄. p̄sequit̄ ille febrē: ignos-
cit hōi. Et quid dicit̄ fr̄es? Amat
īmicū suū: p̄mo odit īmicū suū.
Morbu enī ip̄m odit: et amat ho-
minē a quo patitur. Odit febrē.
A quo enī patitur. A morbo: ab
egrotatōe: a febre. Illud tollit qd̄
illi adūsat̄: ut illud imaneat̄
vnde gratulet̄. Sic et tu. Si te odit
īmicus tuus et iuste te odit: no-
ueris q̄a cupiditas sc̄i ī illo reg-
nat: p̄pterea te odit. Si odisti illū:
et tu ecōt̄: reddis malū p̄ malo.
Quid facit reddere malū p̄ malo?
Unū egrotū flebā qui te oderat:
iā duos plango si et tu odisti. Sed
p̄sequitur rem tuā: tollit tibi nescio
quis q̄ habes ī terra. Ideo odisti il-
lū? q̄a angustias tibi facit ī tra:
Noli pati angustias. migra ad ca-
lū. **X** sursum cor tibi habebis ubi la-
tudo est: ubi nullas angustias
patiaris ī spe v̄re eterne. Atten-
de q̄ tibi tollit nec ip̄a tibi tollēt:
nisi ille p̄mittet qui flagellat om-
nē filiū quē recipit. Quodā modo
ferramētū dei est quo saneris ip̄e
īmicus tuus. Si nouit deus utile
tibi esse ut spoliat te: p̄mittet illū.
Si nouit tibi v̄tile esse ut vapulet:
p̄mittet ille ut cedaris. De illo te-
turat: opta ut et ille sanet. **Deū**
nemo vidit v̄m̄q̄. Videte dil̄cti.
Si diligim̄? uiuēt deus ī nobis
manebit: et dil̄ctio ei erit p̄fecta
ī nobis. Inape dilige p̄ficieris.

Cepisti diligit: cepit i te deus habi-
 tare. **A**ma eu qui i te cepit habitae:
 ut pftais habitando faciat te pftam.
In hoc cognofcunt quia i ipfo mane-
mu set ipfe i nobis: quia de spu suo de-
dit nobis. Bene. Deo gras. Cognof-
cim? qa habitat i nobis. Et hoc pfu
 unde cognofam? **Q**uia cognouim?
 q habitat i nobis: qa hoc ipc iohanes
 dixit quia de spu sco dedit nobis. **V**n-
 fcun? qa de spu sco dedit nobis: **H**oc
 ipm quia de spu suo dedit tibi. **U**nde
 cognofas? **I**nterroga vifcera tua: fi
 plena fut caritate habes spm dei.
Unde cognofam? qa inde cognof-
 cis habitare i te fpiritu dei. **P**aulu
 i terroga aplm. **Q**um caritas dei dif-
 fufa e in cordibz nrjs: p spm sanc-
 tu qui datus e nobis. **E**t nos vidi-
 mus et testes fum? qa pater mifit
 filiu fuu faluatore mudi. **S**ecuri
 eftote qui egrotatis: talis medicus
 aduenit. **D**esperabatis. magni
 erat morbi ifanabilia erat vlnere
 ra. **D**esperata erat egritudo. magni-
 tudine mali tui attendis: oipote-
 tia medica no attendis. **T**u despe-
 ratuses: sed ille oipotes est. cui?
 testes ifi fut qui pmo fanati et an-
 nuaantes medicu: et ipm tm plus
 fpe fanati q re. **N**a fic dicit aplus
Spe eni falui facti fum? **C**epim?
 ergo fanari i fide? pftaet aute fa-
 lus nra cu corruptibile hoc i cor-
 ruptione iduerit: et mortale hoc
 iduerit i immortalitate. **H**ec fpe e
 nondu res: sed qui gaudet i fpe.
 tenebit et rem. **Q**ui aute fpe non
 habet: ad re no poterit puenire.
Quia cuq cofellus fut q ihus fit
 filius dei: deus i ipfo manet: ipe

i deo. **I**a no multis dicam? qui cofes-
 sus fut no uerbo sed facto: no lin-
 gua sed vita. **N**a multi cofitentur
 uerbis: et factis negat. **E**t nos cog-
 nouim? et credim? qa dilectione
 habet deus i nobis. **E**t iteru unde
 cognouisti? **D**eus dilao e. **I**a dixit
 illud super? ecce iteru dicit. **A**m-
 plius tibi no potuit dilao comē-
 dari: q ut dicit deus. **F**orte mun?
 dei coceptur? eras? et deu? tepnes?
Deus dilao est: et qui manet in
 dilectoe i deo manet et deus i eo.
 manet. **V**iaffim fe habitat: qui
 cotinet et qui cotinet? **H**abitas
 i deo: sed ut cotinearis. **H**abitat
 i te deus sed ut teneat ne cadas:
 ne forte fic te putes domu dei fi-
 eri quo domus tua portat carne
 tua. **S**i subtrahat fe dom? i qua es
 cadis: si at tu te subtrahas no ca-
 dit deus. **I**nteger est cu eu deseris:
 iteger cu ad eu redieris. **T**u fanais:
 no illi aliqd pftabis. **T**u mudaris?
 tu reficris: tu corrigeris. **I**lle medi-
 cametu est no sano: regula e prauo
 lux e tenebrato: habitaco deserto.
Gra ergo tibi cofertur. **V**ide ne pu-
 tes deo aliqd coferri qn uenis ad
 deu: nec maapiu saltē. **E**rgo non
 habebit deus seruos? si tu nolue-
 ris et oes noluerit. **D**eus no idi-
 get feruis: sed ferui deo. **I**deo dicit
 pfalm? **D**ixi dno deus meus estu:
 ipe est uerus dñs. **E**t quid ait? **Q**um
 bonoz meoz no egres. **T**u egres bo-
 no ferui tui: egret feruus bono tuo
 ut pascas illu. **E**ges et tu bono ferui
 tui ut adiuuet te. **N**o tibi potes a-
 qua iplere no tibi potes coquere?
 no tibi potes ante equu currere:

iuuentū tuū nō potes curare. Vides
quia idiges bono serui tui? Obse-
quio illi idiges. Nō es ergo verus
dñs: qñ idiges inferiore. Ille ē ver⁹
dñs qui nichil a nobis q̄rit: et ve-
+ siuit nos cū eū nō q̄rerem⁹. Ouis
vna errauerat: inuenit eā gaudēs
i humeris suis reportauit. Et nū-
qd ouis pastori erat necessaria?
et nō ouis potius pastor necessari⁹
erat? Quāto libeā⁹ de caritate loq̄r:
tāto minus volo finire epistolā
istā. Nulla ē grātor ad cōmēdā-
dā caritatē. Nichil vobis dulcius
p̄dicat: nichil salubri⁹ bibit: sed
si bene viuendo cōfirmetis in vo-
bis mun⁹ dei. n̄ sitis ingrati tate
gr̄e illi⁹? qui cū haberet vnicū.
noluit illū esse vnū: sed ut fr̄es
haberet adoptauit illi qui cū eo
possideret vitā eternā. **Explicit**
sermo octau⁹: incipit non⁹ ab eo
q̄ ait. i hoc p̄fā est dilāo i nobis
ut fiducia habeam⁹ i die iudicij
et usq; ad hoc. et hoc mādatū
habem⁹ ab ip̄o ut qui diligit deū.

M diligit et fr̄em suū.
minit caritas v̄ra
ex eplā iohis apli
et euāgeliste. ulti-
mā partē restitisse
nobis tractandā et exponendā
vobis q̄ntū dñs donat. Hui⁹ er-
go debiti nos mēores sum⁹: ex-
actoris autē vos mēores eē debe-
tis. Eadē quippe caritas q̄ i ipsa
eplā marie et p̄pe sola cōmēdat
et nos facit fidelissios debitores:
et vos dulcissios exactores. Ideo
dixi dulcissios exactores: q̄a ubi
caritas nō est amar⁹ exactor est:

+ nobis si eū nō q̄ram⁹. Nichil a
nobis querit: et que

ubi autē caritas est et qui exigit
dulcis est et a quo exigitur et si a-
liquē laborē suscipit. facit eū dē-
laborē p̄pe nullū et leuē ip̄a cari-
tas. Nōne videm⁹ eā i mutis
aiantibz et irrationabilibz ubi
nō spūalis caritas sed carnalis
et naturalis est. **Exigi** **in mag-**
no afftū de uberibz matris lac-
ta puulis: **Et** q̄uis sugēs ip̄etū
facit i ubera: meli⁹ est tñ matri
q̄ si nō sugat: nec exigit qd cari-
tate debetur. Sepe videm⁹ ubera
vaccarū a grādiusculis vitulis
capite partū et p̄pe ip̄o ip̄etū le-
uari matrū corpa: nec eas tñ
talce repellit: sed si desit fili⁹ qui
sugat mugitu vocari ad ubera solet.
Si ergo ē i nobis illa caritas spū-
alis de qua aplis dicit. factus
sū puulus i medio v̄m tāq̄ nu-
trix fouēs filios suos: tūc vos di-
ligim⁹ qñ exigitis: pigros non
amam⁹ q̄a languētibz formida-
mus. Intercesserūt autē ut iter
mittēm⁹ hui⁹ textū eplē quēdi
pro diebz festis solēpnia laionū:
que nō potuēt nisi legi et ip̄a mac-
tari. Nūc ergo ad p̄termissū ordi-
nē redeam⁹: et que restāt itente
accipiat s̄ctas v̄ra. Nescio utrū
magnificēt⁹ vobis caritas cōmē-
dari possit q̄ ut dicit deus caritas
est. Breuis laus et magna laus:
breuis i sermone et magna i intel-
lectu. **Et** tūc dicit deus dilectio
ē: et hoc breue est. Si numeres vnū
vnū est: si appendas q̄ntū ē: de⁹
dilāo est. **Et** qui manet iquit in
dilāo i deo manet: et de⁹ i co ma-
net. Sit tibi dom⁹ deus: et esto do-

mus dei. **M**aneat in deo: et maneat in te deus. **M**aneat in te deus ut te contineat: maneat in deo ne cadas: quia sic de ipsa caritate a plus dicitur. caritas nunquam cadit. **Q**uomodo cadit quem totum tenet deus? **I**n hoc profectum est dilectio in nobis ut fiducia habeam in die iudicii: quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo. **D**icit quomodo se probet unusquisque quantum in illo profecerit caritas: uel potius quantum in ipse in caritate profecerit. **N**am si deus caritas deus est: nec proficiat nec deficiat deus. **S**ic dicitur proficere in te caritas: quia tu in ea proficias. **I**nterroga ergo quantum in caritate profeceris et quod tibi responderit cor tuum: ut noueris mensuram profectus tui: promissit enim ostendere nobis in quo cognoscimus eum et ait: **I**n hoc est profectum dilectio in nobis. **Q**uere in quo ut fiducia habeam in die iudicii. **C**uiusque fiducia habet in die iudicii: profecta est in illo caritas. **Q**uid est habere fiduciam in die iudicii? **N**on time ne ueniat dies iudicii. **S**unt homines qui non credunt die iudicii: ista fiducia habere non possunt in die quam uenturam esse non credunt. **P**retermittam istos: exaltet illos deus ut uiuant de mortuis. **U**t quod loquimur: non credunt futurum die iudicii: nec timeant nec desiderant quod non credunt. **C**epit aliquis credere die iudicii: nec timeat nec desiderat quod non credunt. **C**epit aliquis credere die iudicii: si cepit credere cepitque timere. **S**ed quia timeat adhuc nondum habet fiduciam in die iudicii: nondum est in illo profecta caritas. **N**am quod tamen desperandum est? **I**n quo uides uicium? **I**ur desperas finem? **Q**uod uicium uides inquis? **I**psam timorem. **I**n di scriptura: uicium sapientie timor domini.

Cepit ergo timere die iudicii? **T**imendo corrigat se: uigilet aduersus hostes suos id est aduersus peccata sua. **I**ncipit reuiuiscere iterum et mortificatione membra sua que sunt super terram: sicut apostolus paulus dicit. **M**ortificate membra uera que sunt super terram. **S**piritualia nequicie. **M**embra dicit super terram. **N**am sequitur et exponit auaricia et inmundicia: et cetera que illic exequitur. **Q**uam tamen autem mortificat iste qui timere cepit die iudicii membra sua super terram: tantum surgunt et roborantur membra celestia. **M**embra autem celestia omnia opera bona. **S**urguntque membris celestibus incipit desiderare quod timebat. **T**imebat enim ne ueniret christus: et inueniret eum quem ipse dampnauerat. **D**esiderat ut ueniat: quia inuenitur est spiritum quem coronet. **I**am tamen ceperit desiderare uenientem christum casta anima que desiderat aplexus sponsi renunciat adultero. fit uirgo iterum ipsa fide spe et caritate: habet iam fiduciam in die iudicii: non contra se pugnat et dicit quoniam orat adueniat regnum tuum. **C**ui enim timeat ne ueniat regnum dei: timeat ne exaudiat. **Q**uomodo orat qui nec timeat ne exaudiat? **C**ui autem orat cum fiducia: caritas optat iam ut ueniat. **D**e ipso desiderio dicebat quidam in psalmo **E**t tu domine usquequo. **C**ouertere domine: et erue animam meam. **G**emebat se differri. **S**unt enim homines qui cum patientia moriuntur: sunt autem quidam profecti qui cum patientia uiuunt. **Q**uid dicit? **C**ui adhuc desiderat uitam istam quoniam illi uenerit dies mortis patienter tolerat mortem. **L**uctatur aduersum se ut sequatur uoluntate

dei: et hoc potius agit aīo qđ elegit
deus nō qđ elegit uolūtas hūana?
et ex desiderio vite p̄sentis fit lucta
tū morte et adhibet paciēciā et
fortitudinē ut equo aīo moriat̄:
iste paciēter morit̄. Qui autē desi
derat sicut dicit aplūs dissolui et
esse cū xp̄o? nō paciēter morit̄ sed
paciēter uiuit: delectabiliter morit̄.
Vnde aplm̄ paciēter uiuētē: id ē cū
paciēcia hic nō amare uitā sed
tolerare. Dissolui iqt̄ cupio et esse p̄
xp̄o multo magis optimū: manē
in carne necessariū p̄pter vos. Er
go fr̄es date operā intus agite vo
bis cū ut desideretis diē iudicij. Ali
ter nō p̄batur p̄fecta caritas: nisi
cū ceperit ille dies desiderari. Ille
autē illū desiderat: qui fiducia ha
bet ī illo. Ille autē fiducia habet
ī illo: cui cōsaētia nō trepidat ī
caritate p̄fctā atq; sincera. In hoc
p̄fecta est dilāo eius ī nobis: ut
fiducia habeam̄ ī die iudicij. Et
habebim̄ fiducia. Quia sicut
ille est et nos sum̄ ī hoc mūdo.
Audisti causā fiduciae tue: qā sic
ille est iquit et nos sum̄ ī hoc mū
do. Nōne uidet̄ ip̄ possibile aliqd
dixisse? Nūqd̄ enī potest hō esse
sicut deus? Jam uobis exposui qđ
nō semp̄ ad equalitatē dicit̄ sicut:
sed dicitur ad quādā similitudinē.
Quō enī dicit̄ sicut aures habeo
ita habet et ymago? nūqd̄ oīno
sic? Sed tñ dicit̄ sicut. Si ergo facti
sum̄ ad ymaginē dei: q̄re nō sic
deus sum̄? Nō ad equalitatē: s; p̄
modulo n̄ro. Vnde ergo nobis
datur fiducia ī die iudicij? Qui
a sicut ille est: et nos sum̄ ī hoc

mūdo. Debet̄ hoc referre ad ip̄az
caritatē: et itelligē quid dictū sit.
Dñs ī euāgelio dicit. Si diligitis e
os qui vos diligūt: quā mercede
habebitis? Nōne et publicani h̄
faciūt? Quid ergo uult nos? Ego
autē dico uobis. Diligite īmicos
vros: et orate p̄ p̄sequētibz uos. Si
ergo iubet nos diligē īmicos n̄ros?
Vnde nobis dat exemplū. De ip̄o
deo. Aut enī. Vos itis filij p̄ris v̄ri q̄
ī celis est. Quō illud facit deus?
Diligite īmicos suos qui faciūt solē
suū ori sup̄ bonos et malos: et plu
it sup̄ iustos et īustos. Si ergo ad
hāc p̄fectōz nos iuitat deus ut di
ligamus īmicos n̄ros sicut ip̄se
dilexit suos: ea nobis fiducia est
ī die iudicij qā sicut ille ē et nos su
mus ī hoc mūdo: qā sicut ille dili
git īmicos faciendo solē suū ori
sup̄ bonos et malos et pluēdo sup̄
iustos et īustos: nos qā īmicias
n̄ris nō possum̄ p̄stare solē et plu
uiā: p̄stem̄ lacrimas cū p̄ illis ora
mus. Jā ergo de ip̄a fiducia uidet̄
qđ dicit: vnde itelligit̄ p̄fctā caritas.
Timor nō est ī caritate. Quid ergo
dicit̄ de illo qui cepit timē diē
iudicij? Si p̄fecta ī illo esset caritas:
nō timeret. P̄fecta enī caritas facit
p̄fctā ī iusticiā: et nō habet quare
timeret. p̄mo habet q̄re desiderat̄
ut trāseat ī iusticiā et uēiat regnū
dei. Ergo timor nō est ī caritate. Sed
ī quā caritate? Nō ī choata. In quā
ergo? Sed p̄fecta caritas iquit foras
mittit timorē. Ergo īcipiat timor:
qā uicū sapit timor dñi. Timor q̄si
locū p̄parat caritati. Cū autē repe
rit caritas habitare: pellit timor

qui ei parauit locū. Quātū ē illa
 creſcit ille de creſcit? et quātū illa fit
 iterior: timor pellit foras. Maior
 caritas minor timor: minor cari-
 tas maior timor. Si autē nullū ti-
 mor: nō eſt qua iteret caritas. Si autē
 videm⁹ per ſcā iſtā iſtā linū qnā
 liqđ ſuit: ſcā iſtā prius iſtā: ſed niſi
 exeat nō ſuccedit linū: ſic timor p-
 mo occupat mētē: nō autē ibi re-
 manet timor: qā ideo iſtā iſtā ut
 iſtā iſtā caritatē. Jā facta ſecurita-
 te iſtā: quale gaudiū nobis eſt
 uel iſtā uel iſtā futuro ſcō? Et iſtā
 ſcō quis nobis nocebit plenus ca-
 ritate? Videte quō exultet aplūs
 de ipā caritate. Quis nos iſtā
 ſepabit a caritate xpī? Tribulatio
 an anguſtia an pſecutio an fames
 an nuditas an periculi an gladi-
 us? Et petrus dicit. Et quis vobis
 nocere poterit: ſi boni amatores
 fueritis? Timor nō eſt iſtā dilectōe?
 ſed pſtā dilāo foras mittit timorē:
 quia timor tormētū habet. Torquet
 tor: cōſcāna pſtor: nōdū facta eſt
 iuſtificatio: eſt ibi qđ nullat. ~~Nullat~~
~~Nullat~~ qđ pūget. Idō iſtā pſalmo de
 ipſa pſectōe iuſtitię qđ dicitur:
 Couerſi ſi luctū meū iſtā gaudiū
 michi: cōſadisti ſacā meū et gāx
 iſtā me leticia: ut cāter tibi glā
 mea et nō cōpūgar. Quid eſt nō
 cōpūgar? Non ſic qđ ſtimulet
 cōtra cōſcāam meā. Stimulat ti-
 mor: ſed noli timē. Intrat caritas:
 q̄ sanat qđ vulnerat timor. Ti-
 mor dei ſic vulnerat quō medici-
 ferramētū: putredine tollit et
 quaſi uidetur vulnus auget. Et
 te putredo qnā erat iſtā corpe: min⁹

erat vulnus ſed pſtāloſū. Accedit
 ferramētū medici: min⁹ dolebat
 illud vuln⁹ qđ dolet cū ſcā: plus
 dolet cū auat qđ ſi nō curaret? Iſtā
 ideo plus dolet accedete medicina:
 ut nūqđ doleat ſuccedete ſalute.
 Occupet ergo cor tuū timor ut
 iducat caritatē: ſuccedit caritate
 ferramētū medici. Talis ē medi-
 cus ut nec cicatrices appareāt?
 tu tū ſubde te dextere illi: nā ſi
 ſine timore eſ nō poteris iuſtifi-
 cari. Sētenaā dictā ē de ſcāuris.
 Nā qui ſine timore eſt: nō poterit
 iuſtificari. Opus eſt ergo ut in-
 tret timor pmo: p que uēiat cari-
 tas. Timor medicamētū ē: caritas
 ſanitas. Qui autē timet: nō eſt
 pſtā iſtā caritate. Quare? Quia
 timor tormētū habet: quō ſectio
 medici tormētū habet. Et autē
 alia ſentētia q̄ videt hui⁹ eē con-
 traria: ſi nō habeat intellectorem.
 Dicit enī quodā loco iſtā pſalmo: ti-
 mor dñi caſtus pmanet iſtā ſcā.
 Eternū quēdā timorē oſtendit: ſed
 caſtū. Et ſi ille nobis eternū timo-
 rē oſtendit: nūqđ cōtradicit illi for-
 te iſtā eplā que dicit timor: nō eſt
 iſtā caritate? ſed pſecta caritas foras
 mittit timorē. Interrogem Iābo cloq̄
 a dei. Spūs vnus ē et ſi codices du-
 o: et ſi ora duo: et ſi lingue due? H
 enī dictū eſt per iohēm: illud dic-
 tū eſt per dauid. Sed nolite putā-
 re aliū eſſe ſpū. Si vnus flatus
 inflat duas tabias: nō poteſt vn⁹
 ſpūs iſtā duos corda: agitue du-
 as linguas? Sed ſi ſpū vno id eſt
 vno flatu iſtā duos tabie conſo-
 nat: iſtā duos lingue ſpū dei.

dissonare possunt. Ergo est ibi que-
dā consonācia? ē quedā cōcordia:
sed auditorē desiderat. Ecce īspua-
uit et īpleuit duo corda. Duo ora:
mouit duas linguas spūs dei? et
audiuim⁹ ex vna lingua timor
nō est ī caritate sed pfecta ī caritas
foras mittit timorem; audiuim⁹
ex alia timor dñi castus pmanet
in sc̄m̄ s̄c̄i. Quid est hoc? Quasi
dissonāt? Nō. Exiit aures: iten-
de melodiā. Nō sine causa hic ad-
didit castus illic nō addidit? q̄a
timor alius castus: est autē ali⁹
timor qui nō dicit castus. Discer-
nam⁹ istos duos timores: et ītel-
ligim⁹ consonāciā tibi arū. Cūo ī-
telligim⁹ uel quō discernim⁹. attē-
dat caritas v̄a. Sūt hoīes qui p̄te-
rea deū timēt ne mittāt ī gehē-
nā: ne forte ardeāt cū diabolo in
igne eterno. Ip̄e est timor ille qui
īroducit caritatē: sed sic vēit ut
exeat. Si enī adhuc p̄pter penas ti-
mes deū: nondū amas quē sic ti-
mes. Nō bona desideras sed mala
caues: sed ex eo q̄a mala caues
corrigit te et īcipis bona desiderare
Cū bona desiderare ceperis: erit ī-
te timor castus. Quid est timor cast⁹?
Ne amittas ip̄a bona. Intendite.
Aliud ē timē deū ne mittat te ī ge-
hēnā cū diabolo: aliud ē timē de-
um ne recedat a te. Ille timor quo
times ne ī ignē mittaris cū diabo-
lo. nō est castus: nō enī vēit ex a-
more dei sed ex timore pene. Cū
autē times cū ne deserat te p̄sen-
tia eius? āpletteris eū: ip̄o frui
desideras. Nō potest meli⁹ expla-
nari quid sit iter istos duos timo-

res. Vnū quē foras mittit caritas.
alterū castū qui pmanet ī sc̄m̄ s̄c̄i:
nisi ponas duas muliēs marita-
tas quarū vnā ita cōstituas volē-
tē facere adulteriū delectari neq̄-
tia: sed timere ne dāpnet̄ a mari-
to. Timet maritū: sed q̄a adhuc a-
mas nequiciā ideo timet maritū.
Huic nō grata sed onerosa ē mari-
ti p̄sencia? et si forte viuūt nequiti-
timet maritū ne vēiat. Tales sūt
qui timēt ne vēiat dies iudicij fac-
alterā amare virū debet illi castos
amplexus. nulla se adulteriā ī-
mūdiā maculare: optatē p̄sena-
am viri. Et quō discernūtur isti
duo timores? Timet illa: timet
et illa. Interroga: quasi vnū tibi
respondēt. Respondet illa. Ti-
mes virū? Timeo. Interroga et il-
lā si timet virū: respondet. Timeo.
Vna vox est: sed diuisus animus.
Iā ergo interrogetur quare? illa di-
cit timeo virū ne vēiat: illa dicit
timeo ne discedat. Illa timeo ne
dāpnet: illa dicit timeo virū ne
deseret. Pone hoc ī aīo xp̄iano: nō
et iucius timorē quē foras mittit
caritas: et aliū timorē pmanētē
ī sc̄m̄ s̄c̄i. loq̄mur ergo hinc p̄mo
qui sic timet virū quō illa muli-
er quā delectat nequicia? timet
cū virū ne dāpnet illā: talibz pu-
mo loq̄mur. Quā q̄ sic times deū
ne dāpnet te deus? quō timet mu-
lier quā delectat nequicia timet
virū ne dāpnet ab ip̄o. Quō tibi
displicet illa mulier: displicet et tu
tibi. Si forte habes vxorē: nūquid
vis ut sic te timeat vxor tua ne
dāpnetur abs te ut delectet illā

nequicia? sed pondere timoris tu
 i exprimat nō dāpnatōe iūqtatis.
Casta enī vis ut te diligat: nō ut
 te timeat. **E**xhibe te talē deo: qua
 lē vis habē vrorē. **E**t si nō habes
 et habere vis: talē vis habē. **E**t qd
 diam? frēs? **I**lla mulier q̄ ideo ti
 met virū ne dāpnat a viro. forte
 nō facit adulterū. ne aliquo mo
 do pueiat ad virū et tollat illi lu
 cē istā tēporalē: potest autē vir
 ille et falli. hō est enī: sicut et illa
 que potest fallere. **T**imet illa eū
 extra cui? oculos esse potest? tu
 nō times sp̄ faciē supra te viri tui.
Mltus autē dñi sup faciētes ma
 la. **C**aptat illa absentia viri sui et
 itatatur. forte delectatōe adulteri?
 et dicit sibi tñ nō faciā absens est
 quidē ille: sed difficile est ut nō ad
 illū quo modo pueiat. **T**emperat se
 ne pueiat ad hōiem qui potest et
 nefare qui potest et falli qui potest
 et bonā suspicari et malā? qui p̄t
 et castā suspicari q̄ adultera est:
 tu nō times oculos eius quē fallē
 nemo potest? tu nō times p̄naā ei?
 que auerti a te nō potest? **R**oga
 deū ut tueat te et auertat faciē suā
 a p̄cāis tuis: auerte faciē tuā a p̄
 cāis meis. **S**ed vnde mereris ut
 ille faciē auertat a p̄cāis tuis? si
 tu nō inde auertas faciē a p̄cāis
 tuis? **I**p̄a enī vox dicit i psalmo:
 qm̄ iūqtatē meā ego cognosco:
 et p̄cām meū cōtra me est semp.
Tu agnosce: et ille ignosce. **A**llo
 qui sum? eā que habet adhuc ti
 more nō p̄manētē in sc̄m̄ scli: s̄
 quē caritas excludit et foras mit
 tit. **A**lloqm̄? illā q̄ habet iā timorē
 castū p̄manētē i sc̄m̄ scli. **P**utam?
 iūcū? illā? ut alloqm̄ illā? **P**u
 tas enim in hoc populo? **P**u

Putas est i ista exedra? **P**utas ē
 i hac terra? **N**ō potest nō **E**c̄ sed
 later h̄emps ē. **I**nt? ē viriditas
 i radice: forte iuenim? et aures
 illius. **S**ed ubiāq̄ est illa aīa
 vtinā illā iuenire? et nō aures
 eius p̄beret michi: s̄ ego aures meas
 illi: illa me doceret aliqd̄ potius
 q̄ a me disceret. **N**ā q̄dam sanc
 tā ignea et desiderās regnū dei:
 hanc nō ego alloquor sed deus.
 ip̄e et paciēter viuētē i hac terra
 ita cōsolatur. **J**ā vis veniā: et ego
 noui qā iā vis ut veniā. **N**oui q̄
 lus es ut sc̄ura expectes aduētū
 meū: noui qā molestia tibi ē. **S**ed
 magis expecta. tolera: venio et a
 to uenio. **S**ed amāti tardū est. **A**udicā
 tāntē tāq̄ **A**lilū de sp̄inariū medio:
 audi **S**uspiciatē et dicētē. **P**salā
 et itelligā i via imaculata: quā
 do vices ad me? **S**ed i via imacu
 lata merito nō timet: qā p̄fecta
 caritas foras mittit timorē. **E**t
 tū uenerit ad eius āplexū: timet
 sed securit. **Q**ui timet tūct et obse
 uabit se ab iūqtate sua ne itex
 pectet? nō ne mittat in ignē: s̄
 ne ab illo deserat? **E**t erit i illa.
Quid? **T**imor castus p̄manēs in
 sc̄m̄ scli. **A**udiuim? duas tibias
 cōsonātes: ille de timore dicit et
 ille de timore? sed ille de timore
 quo timet aīa ne dāpnat: ille de
 timore quo timet aīa ne deserat.
Ille ē timor quē caritas excludit:
 ille est timor p̄manēs in sc̄m̄ scli
Nos diligim? quia ip̄e p̄or dilex
 it nos. **N**ā vnde diligem? nisi
 prior dilexisset nos? **D**iligendo
 amia facti sum? sed iūcos ille

dilexit ut amici efficiamur. Prior
dilexit nos et donauit nobis ut
diligemus eum: non dum diligebam
eum: diligendo pulchri efficiamur.
Quid faciat homo de formis et
distorta facie si amet pulchram?
Aut quod faciat seia de formis et
distorta et nigra si amet pulchrum?
Nunquid amando poterit esse pul-
chra? Nunquid et ille amando pote-
rit esse formosus? Amat pul-
chram et quando se in speculo videt. e-
rubescit leuare faciem suam ad illam
formam quam amat: quod faciat ut
pulcher sit? Expectat ut ueniat
pulchritudo. Inimico expectando
senectus additur: et turpior ef-
ficiat. Non est ergo quod agere non est
quo illi des consilium: nisi ut contem-
pnet se et non audeat amare impar-
iparum: aut si forte amat et ducere
uxorem optat. Non in illa castitatem
amet non carnis faciem. Nam uoluntaria
fides mei feda est per iniquitatem: ama-
do deum pulchra efficit. Qualis a-
mor est qui reddit pulchram ama-
tem? Deus autem semper pulcher est
nunquam de formis nunquam commutabilis:
amauit nos prior qui semper est
pulcher. Et quales amauit: nisi
fedos et deformes. Non ideo tamen
ut fedos dimitteret: sed ut muta-
ret: et ex de formi pulchros faceret.
Quo erimus pulchri? Amando eum qui
semper pulcher est. Quamquam in te cres-
cit amor tantum in te crescit pulchri-
tudo: quia ipsa caritas est anime pulchri-
tudo. Nos diligamus: quia ipse prior
dilexit nos. Audi apostolum dicentem.
Ostendit autem deus dilectionem su-
am in nobis: quoniam cum adhuc peccato-

res essemus. Christus pro nobis mortuus
est: iustus pro iniustis pulcher pro fe-
dis. Quo iuicimus pulchrum ihesum?
Speciosus forma pro filiis hominum:
diffusa est gratia in labiis tuis. Unde:
Ite videte unde sit pulcher: specio-
sus forma pro filiis hominum quia deus:
quia in principio erat uerbum et uerbum
erat apud deum et deus erat uerbum.
Quia uero carnem suscepit quasi
feditatem suscepit: tuam id est mortali-
tatem tuam: ut aptaret se tibi ut con-
grueret tibi: et excitaret te amando
dum iustus pulchritudine. Unde er-
go iuicimus quia fedus et de for-
mis ihesus sicut iuicimus quia pul-
cher et speciosus forma pro filiis
hominum. Unde iuicimus quia de formis
est. Paulam interroga. Et uidimus
eum: et non habebat speciem neque de-
corum. Ille sunt due tibi quasi di-
uerse sonantes: sed unum spiritum am-
bas inflat. Hac dicit speciosus for-
ma pro filiis hominum: hac dicit in paula
uidimus eum et non habebat speciem
neque decorum. Uno spiritu ab eis impletur tibi: non
disonant. Noli aures auertere ad hu-
be intellectum. Interrogem paulam
apostolum: et exponet nobis consonan-
tiam duarum tibi aium. Sonet nobis
speciosus forma pro filiis hominum:
qui cum in forma dei esset non rapinam
arbitratus est esse se equalis deo. Et
speciosus forma pro filiis hominum. Sonet
nobis etiam. Vidimus eum et non habe-
bat speciem neque decorum: sed semet-
ipsum exinaniiuit formam serui ac-
cipiens: in similitudinem hominum factus.
et habitu iuictus ut homo. Non
habebat speciem neque decorum: ut tibi
daret speciem et decorum. Quam

specie? que decore? **D**ilectione ca-
 ritatis: ut amas curras. curres
 amas. Pulcher es ia sed noli te atte-
 dere ne perdas qd accepisti: illu
 attende a quo factus es pulcher. **I**
 deo sis pulcher ut ille te amet. tu au-
 te tota itentione tua in illu dige.
 ad illu curre? ei? aplexus pete: ab
 illo time discede: ut sic te timor cas-
 tus pmanes i scdm scli. **N**os diligam?
 qa ipe prior dilexit nos. Si quis dix-
 erit diligo deu. **Q**ue deu? **Q**uare di-
 ligum? **Q**uia ipe prior dilexit nos:
 et donauit nobis dilige. **D**ilexit ipe
 os ut faceret pios: dilexit iustos.
 ut faceret iustos: dilexit egrotos ut
 faceret sanos. **E**rgo et nos diligam?
 quia ipe prior dilexit nos. **I**nterro-
 ga vnūqueq: dicat tibi si diligit
 deu. **C**lamat cofitetur. diligo ipse
 fat. **E**t est aliud vnde iterrogetur.
Si quis dixerit iquit diligo deu. et
 fratrem suu odit: mendax est. **V**nde
 pbas qa mendax est. **A**udi. **Q**ui
 eni no diligit fratrem suu que videt?
 deu que no videt quo potest dili-
 ge? **Q**uid ergo? **Q**ui diligit fratrem
 suu diligit deu. **N**ecessesse est ut dili-
 gat deu: necesse est ut diligit ipaz
 dilectione. **N**uq potest dilige fra-
 tre? et no diligere dilectione? **N**ate
 est ut diligit dilectione. **Q**uid er-
 go? **Q**uia diligit dilectione. ideo
 diligit deu. **V**nq: i deo dilige do
 dilectione: deu diligit. **I**n oblit?
 es qd paulo ante dixisti? **D**e dilec-
 tio est? **S**i deus dilectio est: quisqs
 diligit dilectione deu diligit. **D**i-
 lige. **E**rgo fratrem: et securus esto. **N**o
 potes dicere diligo fratrem: sed no di-
 ligo deu. **Q**uo metaris si dicas di-

ligo deu qm no diligis fratrem: sic fal-
 leris si quando dicas diligo fratrem.
 putas quia no diligis deu. **N**ecessesse
 est qui diligit fratrem: diligit ipaz
 dilectione. **D**ilectio autem deus e.
Necessesse est ergo ut diligit **D**eum:
 quisqs diligit fratrem. **S**i autem no
 diligis fratrem que vides? deu que
 no vides quo poteris diligere?
Quare no videt deu? **Q**uia no ha-
 bet ipam dilectioez. **I**deo no videt
 deu: qa no habet dilectione. **I**deo
 no habet dilectione: qa no diligit
 fratrem. **P**terea ergo no videt deum:
 qa no habet ipsam dilectione. **I**
 deo no videt deu: qa no habet di-
 lectione. **N**u si habet dilectione de-
 um videt: qa deus dilectio e. et pur-
 gat oculus ille magis magisq: di-
 lectioez? ut videat illa itcomutabile
 substancia au? psona semp gaude-
 at: qua pfruatur iternu conuictus
 angelis. **S**ed curat modo ut aliqn
 i patria letet. **N**o amet peregrina-
 tione. no amet via? totu amarū
 sit pter illu qui vocat quousq: i-
 heream? illi: et dicam? qd dictu
 est i psalmo pdidisti oes qui forni-
 cantur abs te. **E**t qui sut qui forni-
 cantur? **Q**ui discedunt et amant
 mudu. **T**u autem quid? **S**equitur
 et dicit. **M**ichi autem adherere deo
 bonu. **T**otu bonu meu iherere deo
 gratis. **N**u si itteroges et dicas
 quare inheres deo et dicat ut do-
 net michi: quid tibi donet? **C**elu
 ipe fecit terra ipe fecit. qd tibi datu-
 rus est? **I**u iheres illi: iueni **M**e-
 li? et donet tibi. **Q**ui no diligit
 fratrem suu que videt? deu que no
 videt quo potest dilige. **E**t hoc ma-

datū habem⁹ ab ipō: ut qui di-
ligit deū diligat et frēm suū. Mag-
nifice dicebas diligo deū: et odio
fratrē. O homicida: quō diligis
deū: Nō audisti superius in ipā e-
pistola: qui odit fratrem suū homi-
cida est: Sed prius diligo deū:
quōis oderū fratrem meū. Prius
nō diligis deū: si odisti fratrem. Et
modo p̄bo alio documēto. Ipse de-
dit nobis p̄ceptū ut diligam⁹ in-
uicē. Quō diligis eū cui⁹ odisti
p̄ceptū: Cuius est qui dicat dili-
go imperatorē: sed odi leges ei⁹?
In hoc intelligit imperator si diligis
eū: si obseruetur leges p̄ p̄uicias.
Lex imperatoris que est: Mandatū
nouū do vobis: ut diligatis in-
uicē. Dicit ergo te dilige xp̄m:
serua mādata eius et fratrem
dilige. Si autē fratrem nō diligis:
quō eū diligis cui⁹ mādatū cō-
tepnus. Fratres ego nō facio: lo-
quēdo de caritate xp̄i: quantū
et vos habetis hui⁹ rei auaritia-
am tantū speram⁹ quia crescit
in vobis ipā et foras mittit timo-
rē: ut remaneat ille timor cast⁹
p̄manēs in sc̄lm̄ s̄ali. Tolereamus
mūdū tolere⁹ tribulacōes ip̄i⁹:
tolerem⁹ sc̄dala temptacionū: nō
recedam⁹ a via. Teneam⁹ vnita-
tē ecclēsie teneam⁹ xp̄m teneam⁹
caritatē: nō diuellam⁹ a mēbris
sponse ip̄ius: nō diuellamur a
fide ut gloriam⁹ in p̄sētia ip̄i⁹
et securi manebim⁹ in eo: modo
per fidē tūc per sperā: cui⁹ tātas
arias habem⁹ donū sp̄s s̄a.

*Explicit sermo non⁹. Incipit de-
cimum ab eo q̄ scriptū est. Qui cre-*

*dit q̄ ih̄us sit xp̄us etc. usq; ad
id q̄ aut hec enī est dilectō dei ut
p̄cepta eius ser-*

Minuisse vos credo
qui affuistis hestē-
no die ad quē locū
in p̄gressu hui⁹ replē p̄-
uenit nra tractatio: id est qui eū
nō diligit frēm suū quē videt de-
um quē nō videt quō potest dili-
gere: et hoc mādatū habem⁹ ab
ipō ut qui diligit deū diligat et
fratrem suū. Hucusq; disputatū ē
ut: que sequuntur ergo ex ordine
videam⁹. Quis qui credit q̄ ih̄us sit
xp̄us: et deo natus est. Cuius est
qui nō credit q̄ ih̄us sit xp̄s: Qui
nō sic viuit quō p̄cepit xp̄s. Mul-
ti enī dicūt credo: sed fides sine o-
peribz nō saluat. Opus autē fi-
dei ipā dilectio est: dicēte aposto-
lo paulo et fides q̄ per dilectionē
opatur. Opera quidē tua p̄terita
anteq̄ crederes uel nulla erāt: uel
si bona uidebātur iania erāt. Si
enī nulla erāt: sic eras q̄si homo
sine pedibz: aut ueratis pedibz
ābulare nō ualēs. Si autē bona
uidebātur anteq̄ crederes curre-
bas quidē: sed p̄ter uia currendo
creabas potius q̄ p̄ueniebas. Est
ergo nobis et currendū: et in uia
currendū. Qui p̄ter uia currit
aniter currit: p̄mo ad labore erāt
tāto plus erāt q̄nto p̄ter uiam
currit. Que est uia per quā cur-
runt: xp̄us dicit: ego sum uia.
Que patria quo currim⁹: xp̄us
dicit: ego sū ueritas. Per illum
curris ad illū curris in ipō requies-

as: sed ut currem? p illu extendit
 se usq; ad nos: longe eni exiam? et
 longe peregrinabam. Paru e qa
 longe peregrinabam: et languidi
 mouere nos no poteram. Medic?
 veit ad egros: via porrecta ad pere
 grinos. Saluam ab ipo abulem?
 per ipm? hoc est credere qa xpūs
 ihūs est quo credūt xpiani qui no
 solu noie xpiani sūt sed factis et
 vita: no quo credūt deones. Nā et
 demones credūt et cōtemulānt:
 sicut dicit scriptura. Quid potue
 rit plus credē demones q̄ ut dice
 ret? scām? qui sis. fili? dei. Qd̄ dix
 erūt demones hoc dicit et petrus:
 cū dñs q̄reret quis esset quē illū di
 ceret hoies? responderūt illi disa
 puli. alij dicit te iohāne baptistā:
 alij heliā alij iheremiā aut vnu
 ex prophetis. Et ille. Vos autē quem
 me esse dicitis? Respondit petrus
 et ait. Tu es xpūs filius dei viui.
 Et audiū a dño. Beatus es symon
 bariona: qa no reuelauit tibi caro
 et sanguis sed pater meus qui in
 celis est. Videte q̄ laus hāc fide p̄scpt̄
 Tu es petrus: et sup hāc petrā edi
 ficabo ecclēsiā meā. Quid ē super
 hanc petrā edificabo ecclēsiā
 meā? Sup hanc fidē: sup id quod
 dictū est tu es xpūs filius dei viui.
 Sup hāc petram iquit fundabo
 ecclēsiā meā. Magna ergo laus.
 Dicit petrus tu es xpūs fili? dei
 viui: dicūt et demones scām
 qui sis fili? dei? scūs dei. Hoc pe
 trus: hoc et demones. Eadē ūba:
 nō idem aīmus. Et vnde cōstat?
 Qa petrus hāc dilectō dicebat: qa
 fides xpiana cū dilectōe est: de

mones autē sine dilectōe. Quō si
 ne dilectōe. Hoc dicebat petrus
 ut xpīm āpletteret: hoc dicebāt
 demones ut xpūs ab eis recederet.
 Nā anteq̄ dicerēt scām? qui sis tu
 es filius dei qd̄ nobis et tibi ē: dix
 erūt. Qd̄ i uenisti ante tēpus p̄de
 nos? Aliud est ergo cōfiteri xpīm
 ut teneas xpīm: aliud ē confiteri
 xpīm ut repellas a te xpīm. Ergo
 uidetis quia quō hic dicit qui cre
 dit: ppria quedā fides est nō quō
 cū multis. Itaq; frēs nemo here
 ticoz dicat nobis? nos credim?
 ideo eni de demonibz exemplū
 posui ne gaudeatis ad uerba cre
 dentū: sed exploratis facta uiuē
 tū. Videam? ergo quid ē credere
 i xpīm. Qd̄ crede? Qa ihūs ip̄e est
 xpūs. Sequit̄. Qis qui credit q̄
 ihesus est xpūs: ex deo natus est.
Sed quid est credere et illud? Qis
qui diligit qui genuit eū: diligit
eū qui genitus est ab ipo. Statim
 fidei cōiungit dilectionē: qa sine
 dilectōe fides ianis est. Cū dila
 ctione fides xpiani: sine dilectōe
 fides demonū. Qui autē nō cre
 dūt peiores sūt q̄ demones: et
 tardiores q̄ demones. Nescio q̄s
 nō vlt̄ crede i xpīm: adhuc nec de
 mones imitatur. Nā credit i xpīm
 sed odit xpīm: habet cōfessionē fi
 dei i timore pene: nō i amore co
 rone. Nā et illi qui puniri timebāt.
 + de huic fidei dilectionē: ut fiat
 fides qualē dicit ap̄lus: fides q̄
 per dilectionē opatur. Inuenisti
 xpianū iuenisti autē iherusalē.
 iuenisti autē angeloz: iuenisti
 i via suspicātē peregrinū? adiū
 + qd̄ dicebāt. Qd̄ nobis et tibi fili
 dei? uenisti ante tēp? p̄de nos. Ad=

ge te illi comes tuus est: tunc cum illo si tamen et tu hoc es. **O**is qui diligit qui genuit eum: diligit eum qui genuit? est ab ipso. **Q**uis genuit? **P**ater. **Q**uis est genuit? **F**ilius. **Q**uid ergo ait? **O**is qui diligit patrem: diligit filium. **I**n hoc cognoscimus quia diligimus filios dei. **Q**uid est hoc fratres? **P**aulo ante de filio dei dicebat: non de filiis dei. **E**cce vnus christus contemplandus nobis: et dictum est nobis ois qui credit quod ihesus sit christus ex deo natus est: et ois qui diligit qui genuit eum id est patrem diligit eum qui genuit? est ex ipso id est filium dominum nostrum ihesum christum. **E**t sequitur: **I**n hoc cognoscimus quia diligimus filium dei. **F**ilios dei dicit qui filium dei paulo ante dicebat: quia filius dei corpus unigeniti filii dei: et tunc ille caput nos membra vnus est filius dei. **E**rgo qui diligit filios dei filium dei diligit: et qui diligit filium dei patrem diligit. **N**ec potest quisquam diligit patrem nisi diligit filium: et qui diligit filium diligit filios dei. **Q**uos filios dei: a membra filii dei. **E**t diligendo fit et ipse membrum: et fit per dilectionem in corpore corpus christi: et erit vnus christus amans seipsum. **C**um se enim iuicem amant membra corpus se amant: et si patitur vnus membrum compatitur omnia membra: et si glorificatur vnus membrum cogaudet omnia membra. **E**t quod secutus ait: **V**os autem estis corpus christi et membra. **D**icebat paulo ante de fraterna dilectione et ait. **Q**ui non diligit fratrem quem videt? deum quem non videt quomodo potest diligere? **S**i autem di-

+ diligimus filios dei: quasi dicitur? esset in hoc cognoscimus quia

ligis fratrem: forte fratrem diligis? et christum non diligis? **Q**uomodo? quando membra christi diligis? **C**um ergo membra christi diligis christum diligis? cum christum diligis filium dei diligis: cum filium dei diligis patrem diligis. **N**on potest ergo separari dilectio. **E**uge tibi quod diligas: secum te cetera. **D**ucas deum solum diligo deum patrem metiris. **S**i diligis non solum diligis: sed si diligis patrem diligis et filium. **E**cce inquit diligo patrem et filium? sed hoc solum patrem deum et filium deum et dominum nostrum ihesum christum qui ascendit in celos qui sedet ad dexteram patris: illud verbum per quod facta sunt omnia et uerbum caro factum est et habitauit in nobis. hoc solum diligo: metiris. **S**i enim diligis caput: diligis et membra. **S**i autem membra non diligis: nec caput diligis. **N**on expauescas uocem capitum de celo clamantem per membra? **S**aule saule quod me persequeris? **P**ersecutorem suum uocauit persecutor: membrorum suorum: dilectorem uocauit dilectorem membrorum suorum. **I**n hoc cognoscimus quia diligimus filios dei: quoniam deum diligimus. **E**t quomodo non aliud sunt filii dei aliud deus? **S**ed qui deum diligit: precepta eius diligit. **E**t quod est preceptum dei? **M**andatum nouum do uobis: ut uos iuicem diligatis. **N**emo se excuset per aliam dilectionem: ad aliam dilectionem. **S**ino sic se tenet ista dilectio: quomodo compaginata ipsa est in vnus. **S**ic ois qui ex illa procedit vnus facit: et quasi conflatur in vnus. **A**urum est conflatur in massa: et

fit vnū aliqd. Sed nisi feruor caritatis accendat: ex multis i vnū conflare nō possūt. Quia deū diligim⁹: unde cognoscim⁹ quia diligim⁹ filios dei. Et vnde cognoscim⁹ qā diligim⁹ filios dei: Quia deū diligim⁹: et p̄cepta ei⁹ facim⁹. Suspiram⁹ hic ex difficultate faciendi p̄ceptū dei. Audi qd seq̄t: O homo qui laboras amādo auaritiā. Cū labore amatur qd amas: sine labore amat de⁹. Auaritia iussura ē labores peritula trituras tribulacōes: et optēp̄ratur⁹ es. Quo fine? Ut habeas vnde ipteas archā: perdis securitātē. Securi⁹ forte eras anteq̄ haberes: q̄ cū habē cepisti. Ecce quid tibi iussit auaritia. Implesti domū timētur latrones: acquisisti aurū: pdidisti sopnū. Ecce quid tibi iussit auaritia: fac et fecisti. Quid tibi iubet deus: Dilige me. Aurū diligis: q̄ siturus es aurū: et forte nō iuentur⁹. Quisq̄s me q̄rit: cū illo sit. Amat⁹ es honorē: et forte nō p̄uetur⁹. Quis me amat: et nō ad me p̄uet⁹. Dicit tibi deus. Patronū vis fac aut amicitū potētē. Ambis p̄ aliū i ferorē. Ne ama dicit tibi deus: nō ad me ambit⁹ per aliquē: ip̄e amor tibi p̄sentē me facit. Quid dulci⁹ dilectiōe ista fr̄es. Nō sine causā modo audistis i psalmo: narrauerūt michi iūq̄ delectacōes: sed nō sicut lex tua dñe. Que ē lex dei: Mandatū dei. Nō ē mādatū dei: Nouū illud mādatū dei: qd̄ ideo nouū dicit⁹: qā inouat oīa. Mandatū nouū do vobis: ut vos iuicē

diligatis. Audi qā ip̄a est lex dei. Ap̄ 2 totus dicit. Inuicē onera v̄ra portate: et sic adimplebitis legē xp̄i. Ip̄a ē cōsumacō oīm op̄erū nr̄orū. Dilāo Ibi est finis: p̄pter hoc currim⁹. Si ad ip̄am currim⁹: cū uenerim⁹ req̄escem⁹. Audistis i psalmo: oīs cōsumacōis vidi finē. Quid uiderat iste? Putam⁹ ascenderat i verticē alicui⁹ altissimi mōtis et acutissimi et p̄spexerat et uiderat ābitū terre et carulos orbis vniuersi: et ideo dicit. oīs cōsumacōis vidi finem. Si hoc laudabile ē oculos carnis q̄ iam⁹ a dño tā acutos ut aliquē excellentissimū mōtē qui ē in terra req̄ram⁹: de cui⁹ cacumīe uideamus oīs cōsumacōis finē. Noli ire longe. Ecce dico tibi. Ascende i montē: et vide finē. xp̄s mons est. Veni ad xp̄m: uides idē finē oīs cōsumacōis. Quis est iste finis? Paulū i terroga. Finis autē p̄cepti est caritas de cor̄e de puro et cōsciencia bona et fide nō ficta. Et alio loco. Plenitudo autē legis caritas. Quid tā finitū et terminatū q̄ plenitudo? Item fr̄es finē ponī laudabiliter nolite putare cōsumacōis: sed cōsumacōis. Alit̄ enī dicit finitū panē: alit̄ dicit finitū tunicā. finitū panē manducando. finitū tunicā i texendo. et ibi finis sonat et illic finis sonat: sed tamē panis finit⁹ ut cōsumat⁹: tunica finit⁹ ut cōsumet⁹. Panis finit⁹ ut nō sit: tunica finit⁹ ut p̄fecta sit. Ergo sic audite finē et quādo legitur psalm⁹ et auditis i finē psalmus dauid: assidue audite hoc i psalmis et debetis nosse qd̄ auditis. Quid

+ Dixit oīs cōsumacōis vidi finē.

enī est ī finē. **F**inis enī legis ē xp̄s:
ad iusticiā omī credēti. Et qd est
finis? **X**p̄s. Quia xp̄s deus et
finis p̄cepti caritas et deus cari-
tas: q̄a et pater et filius et sp̄s
sc̄us vnū sūt. **I**bi tibi finis est: ali-
bi via. **N**oli errare ī via et nō p̄ci-
re ad finē ad quē tēdis. Ad q̄p̄ aliud ve-
neris: transi usq̄quo p̄cias ad
finē. **Q**uis est finis? **M**ichi autē
adherē deo bonū est. **A**dhesisti de-
o? finisti viā: p̄manebis ī patria.
Intendite. **P**etitiuā aliq̄s querit:
nō sit ibi finis. **T**ransi tāq̄ pere-
grinus: quere ubi trāsigas non
ubi remaneas. **S**i autē amas p̄
auariciā īplicatus es: erit tibi
auariciā cathena pedū ultra p̄-
gredi nō potes. **T**ransi ergo et
hoc: q̄re finē. **S**alutē corp̄is q̄ris:
adhuc noli ibi remanē. **Q**ue cū
est salutē corp̄is q̄ morte p̄nit? q̄e-
gitudie debilitat? **F**riuola morta-
lis fluxa. **Q**uere illā: ne īpediat
forte morbida valitudo opa tua
bona. **E**rgo nō est ibi finis: quia
p̄pter aliud q̄ritur. **Q**uidq̄ p̄pter
aliud q̄rit: nō est ibi finis. **Q**uidq̄
p̄pter se et gratis q̄ritur: ibi ē finis.
Queris honores? forte ad aliqd
agendū queris ut pagas aliqd:
ut placeas deo. **N**oli ip̄m honore
amare: ne ibi remaneas. **Q**ue-
ris laudē si dei q̄ris benefacias: si
tuā q̄ris male facis: remanes ī
via. **S**ed amaris et tu laudaris.
Et tu noli gratulari q̄n ī te lau-
daris? laudare ī d̄no: ut cātes
ī d̄no laudabit aīa mea. **S**ermo-
nē aliq̄e bonū dicit: et lauda-
tur sermo tuus: nō laudet q̄si
tuus: et nō est ibi finis. **S**i ibi

ibi ponis finē finieris? sed nō fi-
nieris q̄si p̄fereris: sed finieris ut
cōsumaris. **E**rgo nō laudet ser-
mo tuus q̄si abs te: ul̄ q̄si tuus.
Sed quō laudet? **Q**uō dicit psal-
mus: **I**n deo laudabo uerbū: in
d̄no laudabo sermonē. **E**t hoc fit
ut fiat ī te qd sc̄atur: ī deo spera-
ui nō tūnebo qd faciat michi hō.
Quādo enī oīa tua ī deo laudat: nō
tinet ne pereat laus tua qz nō
deficit deus. **E**rgo trāsī et ipsam.
Videte fr̄es quātā trāsī? ī q̄bz
nō est finis. **H**is utimur quasi ī
via: quasi ī mātionibz stabulorū
refitimur et trāsī? **U**bi ergo fi-
nis? **D**ilectissimi. filii dei sum? et
nondū apparuit quid erim? hic
dictū est ī hac epistola. **U**huc er-
go ī via sumus: adhuc quocūq̄
uenerim? trāsire debem? usq̄q̄
p̄ueniam? ad finē aliq̄e. **S**am?
quia tū apparuerit silēs ei erim?
qm̄ videbim? eū sicuti est. **I**ste est
finis? ibi p̄petua laudatō: ibi sēp̄
alleluyā sine defectu. **E**rgo ip̄m
finē dixit ī psalmo: oīs cōsuma-
tioīs uidi finē. **E**t quasi diceret
illi q̄s est finis quē uidisti: latū
mandatū tuū ualde. **I**p̄e ē finis
latitudo mādati: latitudo mā-
dati caritas est. **Q**uia ubi cari-
tas est: nō sūt āgustie. **I**n ipsa
latitudie erat aplius: tū diceret.
Os n̄m patet ad vos o chorūthm?
cor n̄m dilatātū est: nō angul-
tiamū ī nobis. **I**deo ergo māda-
tū latū ualde. **Q**uid est latū mā-
datū? **M**andatū nouū do vobis:
ut vos iuicē diligatis. **C**aritas
ergo nō angustat. **D**is nō an-

gustari i terra. In latro habita. Quid
 quid enim tibi fererit homo non te angus-
 tat: quia illud diligis quod non nocet
 homo. Deum diligis fraternitatem diligis
 legem dei diligis. etiam dei dili-
 gis: sempiterna erit: laboras in
 terra sed puces ad fructum permittis.
 Quis tibi tollit quod diligis: si ne-
 mo tibi tollit quod diligis: securus
 dormis. primo securus vigilas ne
 dormiendo perdas quod diligis. Non
 enim frustra dictum est: illumina o-
 culos meos ne quando obdormiam
 in morte. Qui claudunt oculos con-
 tra caritatem: obdormisunt in concu-
 piscendis delectationibus carnalium. E-
 uigila ergo: delectationes enim sunt
 manducare bibere luxuriari lu-
 dere venari: popas istas vanas
 omnia mala sequuntur. Numquid nesci-
 mus quia delectationes sunt: Quis
 neget quia delectet: Sed plus di-
 ligis: lex dei. Clama contra tales
 suasores. Narrauerunt michi ini-
 iusti delectationes: sed non ut lex tu-
 a domine. Ista delectatio manet: non
 solum manet quo venias: sed etiam
 reuocat fugientem. Hec est enim di-
 lectio dei: ut precepta eius seruemus.
 Iam audistis in istis duobus preceptis
 tota lex pendet et propheta: quomodo
 luit te diuina per multa paginas.
 In istis duobus preceptis tota lex
 pendet et propheta. In quibus duobus
 preceptis: Diliges dominum deum tuum
 ex toto corde tuo et ex tota anima tua
 et ex tota mente tua: et diliges
 proximum tuum tanquam teipsum. In his
 duobus preceptis tota lex pendet et
 propheta. Ecce de quibus preceptis
 narrat tota epistola ista. Tene

te ergo dilectionem: et securi esto.
 Quid times ne male facias aliam:
 Quis male fecit ei quem diligit: Di-
 lige: non potest fieri nisi beneficias.
 Sed forte corripis: amor hoc facit
 non seuitia. Sed forte cedis ad dis-
 ciplinam facis: quia amor ipsius
 dilectoris non te permittit negligere
 in disciplinatum: et fit quodammodo
 quasi diuisus fructus et contrari-
 us: ut aliquis odium blandiat et ca-
 ritas seuiat. Nescio quis odiat
 inimicum suum et fingit illi amicitiam:
 am: uidit illum facere aliquid ma-
 li laudat. vult eum esse precipitem.
 vult secum ire per abrupta cupidita-
 tum suarum: unde forte non rede-
 at laudat: quomodo laudat peccator in
 desideris anime sue: adhibet illi vnc-
 tionem adulacionis sue. Ecce odit et
 laudat. Alter vidit amicum suum
 tale aliquid facere reuocat: si illum non
 audiat profert uerba etiam castigati-
 onis oburgat litigat: aliquando
 uenit ad hanc necessitatem
 ut litiget. Ecce odium blandit:
 et caritas litiget. Noli attendere
 uerba blandientis. et quasi seuitiam
 oburgatis: ueniam inspice: radi-
 cem unde procedit querela. Ille blandit
 ut decipiat: iste litigat ut corri-
 gat. Ergo non opus est frater ut per-
 nos ostendat cor uerum: impetrate
 a deo ut diligatis in uita omnes ho-
 mines etiam inimicos uestros diliga-
 tis: non quia fratres sunt sed ut fratres
 sint: ut semper fraterno amore fla-
 gretis. siue in fratrem factum siue in-
 micum ut frater fiat diligendo.
 Ubicumque fratrem diligitis: amicum
 diligitis. Iam tecum est: iam in unita-

te etiā catholica fide iuāt ubi ē.
Si bene uiuis: ficiū diligis factū
ex iūmico. Sed aliquē diligis qui
nondū credidit xpo aut si credi-
dit xpo ut demones credūt: re-
phēd tñ vnitatē ipius. Tu di-
lige: et fraterno amore dilige.
Nondū est frater: sed ideo diligas
ut sit frater. Ergo tota dilectio
nra fraterna est erga xpianos:
erga oīa mēbra eius disciplina ē
caritatis. fratres mei robur flo-
res fructus pulchritudo ameni-
tas pastus potus tabus āplex:
sine satiēte est. Si sic nos delectat
peregrinos: i patria quomō
gaudebim? Curram? ergo frēs
mei curram? et diligam? xpm.
Quē xpm? Ihm xpm. Cuius est
iste? Verbū dei. Et quō vēit ad
egrotos? Verbū caro factū ē: et
habitauit i nobis. Cōpletū ē et
go qd scriptū est: oportebat pati
xpm et resurgē tertia die a mor-
tuis. Corpus illi ubi iacet? Mēb
ipū ubi laborāt? Vbi ē dēs ut sub capite
sis? Et p̄dicari i noīe ei? p̄itētiā
et remissionē p̄ccōz p̄ oēs gētes:
i sapientibz ab ihm ubi diffun-
dit caritas tua. Dicit xps ul' psal-
mus id est spūs dei latū mādatū
tuū ualde: et nescio q̄s ponit in
affrica fines caritatis. Extende
caritatē per totū orbē si vis xpm
amare: q̄a mēbra xpi p̄ totū orbē ia-
cent. Si amas partē: diuisus es.
Si diuisus es i corpe nō es: si i corpe
nō es sub capite nō es. Quid pro-
dest q̄a credis et blasphemās?
Adoras illū i capite: blasphemās
i corpe. Amat ille corpus suū?

si tu te p̄adisti a corpe ipius: caput
nō se p̄adit a corpe suo. Sine cau-
sa me honoras clamat tibi caput
desup: sine causa me honoras: tā-
q̄ si velit tibi aliq̄s osculari caput
et calcare pedes tibi. forte caligis
clauatis cōteret pedes tuos: vo-
lens tibi tenere caput et osculari.
Nōne iter ūba honorātis clama-
res et dices: qd facis hō calcas
me? Nō dices calcas caput me-
um q̄a caput honorabat: sed plus
clamaret caput pro mēbris calcatis
q̄ pro se qd honorabat. Nōne da-
mat ipm caput nolo honorē tuū:
calcare me noli. Jā tu dic si potes:
quare te calcavi? Dic illud caput:
te osculari volui: āplecti volui. Sed
nō vides osculte? quia qd vis am-
plecti p̄ quādā cōpagē vnitatis
puenit ad id qd calcas? Si sursum
honoras: iussū me calcas. Plus
dolet qd calcas q̄ gaudet q̄ hono-
ras: quia et q̄ honoras dolet pro
eis quos calcas. Quō clamat lingua
dolet michi? Nō dicit dolet pedi meo:
sed dolet michi dicit. O lingua
quis te tetigit q̄s p̄cussit? quis
stimulauit quis pupugit? Ne-
mo: sed cōiuncta sū eis qui calcā-
tur. Quō vis nō doleā? qm nō
sū separata? Dñs ergo nē ihus
xps ideo ascendēs i celū die qua
dragesima cōmendauit corpus
suū qua habebat iacere: q̄a vidit
multos honoraturos se quia al-
cendit i celū: et vidit quia hono-
ratorū iūtil ē si cōcalcāt mēbra ip-
sius i terra. Et ne q̄s erraret et
cū adorat X caput i celo: calcaret
pedes i terra: dixit ubi esset mē-

bra ipsius. Ascensus enim dixit uerba nouissima: post ipsa uerba non est locutus in terra. Ascensum caput in celum commendauit in terra membra: et discessit. Iam non inuenis loqui Christum in terra: inuenis illum loqui scilicet de celo. Et de ipso celo quare? Quia membra eius calcabantur in terra. Persecutor enim saulo dixit desuper. Saule saule quid me persequeris? Ascendi in celum: sed adhuc in terra iaceo. Hic ad dextram patris sedeo: ibi adhuc esurio et sitio et peregrinor sum. Quomodo ergo corpus commendauit in terra? ascensus? Tu iterrogassent illum discipuli dñe si hoc in tempore presentibus inquam restitues regnum israel: respondit iturus. Non est uisum scire tempus quod pater posuit in sua potestate? sed accipietis uirtutem spiritus sancti superuenientem in uobis: et eritis michi testes. Videte quia diffundat corpus suum: uidete ubi se calcari non uult. Eritis michi testes in iherosolima et in tota iudea et samaria: et usque in totam terram. Ecce quia iaceo qui ascendo. Ascendo quia caput suum: iacet adhuc corpus meum. Quia iacet? Per totam terram. Caue ne perdas: caue ne uiolens: caue ne calcet. Nouissima uerba christi sunt ituri in celum. Considerate hominem languentem et in lecto suo iacentem et maceratum egrotudine. proximum morti anhelantem iam animam quodammodo iter decem habentem qui forte sollicitus de aliqua re cara sibi quam multum diligit: ueniat illi in mentem et uocet heredes suos et dicat uogo uos facite hoc: tenet quodammodo uolentem animam ne ante exeat quam illa uerba firmetur: cum

illa nouissima uerba dictauerit. et fiat anima tollatur cadaver in sepulchro: heredes ipsius quomodo meminerunt nouissima uerba morientis quomodo si quis existit qui dicat eis. nolite facere. Quid illi ergo dicit? Ego non facio quod michi pater meus efflans animam nouissime mandauit? quod ultimam sonuit in aures meas. proficiscite hinc patre meo: Quis alia uerba ipsius aliter possit habere? nouissima uerba me plus tenent? non cum uidi apostolus: non audiui loquentem. fratres cogitate uisceribus christianis. si heredibus tam sunt dulcia tam gratia tam magni ponderis uerba ituri in sepulchrum? heredibus christi quod alia debent esse uerba nouissima non ituri in sepulchrum sed ascensuri in celum? Nāque ille qui uixit et mortuus est rapit ad alia loca anima ipsius? corpus ipsum ponit in terra: an fiat illa uerba an non fiat non ad eum pertinet. Iam aliud agat aut aliud patitur? aut in sinu abrahe gaudet? aut in igne eterno aque modicum desiderat. In sepulchro autem ipsum iacet cadaver sine sensu: et custodiunt uerba nouissima morientis. Quid sibi sperat qui uerba nouissima sedentis in celo non custodiunt? uidentem desuper aut contempnantem aut non contempnantem illum? qui dixit saule saule quid me persequeris? Qui seruat ad iudicium: quod quod uidet patris membra sua. Et quod nos facimus? qui uiuunt? Nos sumus? passi persecutionem? non fecimus? Vos fecistis o miseri: primo quia diuisistis ecclesiam. maiore mactera lingue quam ferri. Superba fuit ancilla zare agar:

et afflicta est a dñā sua ppter sup-
biā. Disciplina erat illi: nō pe-
na sua. Adeo cū recessisset a dñā
sua: qd ei dixit angel⁹: Revertē
ad dñā tuā. Sic ergo carnalis
aīa tāq̄ si āilla supba si forte a-
liquas molestias passa es ppter
disciplinā. qd īsanis: Redi ad
dñā tuā: tene dñicā pacē. Et
te pferūt euāgelia: legim⁹ qua
diffundit ecclesia: disputat cōtra
et dicit nobis traditores. Cui rei
traditores? xp̄s cōmēdavit eccle-
siā suā et nō credis? ego tibi cre-
diturus sū maledicti patribz
meis: Vis ut credā tibi de tradito-
ribz? Crede tu pus xp̄m qd ē dig-
nū. xp̄s deus ē: tu homo es. Cui
prius debet credi? xp̄s ecclesiā
suā toto orbe diffudit: ego dico
cōtempne. Euāgelū loquit: tace.
Quid dicit euāgelū? Oportebat
xp̄m pati et resurgē tertiā die: et
p̄dicare ī noīe eius pēnitentiā et re-
missionē p̄ccōz. Vbi remissio p̄ccōz:
ecclesia est. Quo ecclia? Illi enī dic-
tū est. Tibi dabo claves regni celo-
rū: et que solueris sup terrā soluta
erūt ī celis: et que ligaueris ī ter-
ra ligata erūt ī celis. et. Quia dif-
fundit ista remissio p̄ccōz: Pōēs
gētes: īcipēs ab ih̄rlin. Ecce credo
xp̄m. Sed q̄a ītelligis si credideris
xp̄m nō te habē quod dicas de tra-
ditoribz? tibi vis ut credā et pa-
rētibz meis maledicti: q̄ tu cre-
das xp̄m p̄dicanti

Explicat liber bñ Augustini sup
canonicā bñ iohis. **I** script⁹ p man⁹
fris Arnoldi aelberti cān⁹ regni. **i**n
Traiecto Anno dñi m̄ ccc̄ lvi⁹ m̄ p̄
festo pauli primi heremite or̄. p̄co

